

De leden van de provincieraad
van de provincie Limburg

Ruimtelijke Planning

Geachte leden

Betreft: ontwerp Beleidsplan Ruimte Limburg – “Ruimtepact 2040, ambitie voor Limburg” en ontwerp milieueffectenrapport (plan-MER)- advies Procoro behandeling adviezen en bezwaren/inspraakreacties van het openbaar onderzoek

In de zitting van 14 december 2022 stelde de provincieraad het ontwerp Beleidsplan Ruimte Limburg “Ruimtepact 2040” en het ontwerp Milieueffectenrapport (plan-MER) voorlopig vast. Het openbaar onderzoek voor beide documenten vond plaats van 17 februari tot en met 17 mei. Tijdens deze periode lagen beide documenten ter inzage volgens de wijze zoals uiteengezet in artikelen 25 tot en met 28 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 30 maart 2018 tot de nadere regels voor de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen (hierna genoemd uitvoeringsbesluit). Tijdens de eerste helft van het openbaar onderzoek vonden 7 infomarkten op verschillende locaties plaats. Bijkomend werd voor de gemeenten een bilaterale gespreksronde georganiseerd en werden ze inhoudelijk ondersteund met een informatieve brochure en een informatieve gemeentefiche.

Overeenkomstig artikel 28 §2 van het uitvoeringsbesluit brengt de deputatie, na verlenging van de termijn, binnen 120 dagen na het einde van het openbaar onderzoek verslag uit over het openbaar onderzoek bij de provinciale commissie voor ruimtelijke ordening. Dit gebeurde op 7 september 2023.

Overeenkomstig artikel 28 §3 van het uitvoeringsbesluit brengt de provinciale commissie voor ruimtelijke ordening binnen 150 dagen na het einde van het openbaar onderzoek een standpunt uit over het ontwerp en het gevolg dat het best gegeven kan worden aan de reacties uit het openbaar onderzoek.

Overeenkomstig artikel 2.1.8, § 2, eerste lid, 4°, van de VCRO, stelt de provincieraad het provinciaal beleidsplan ruimtelijk definitief vast binnen 210 dagen na de einddatum van het openbaar onderzoek. Bij de definitieve vaststelling van het beleidsplan of het beleidskader kunnen ten opzichte van het voorlopig vastgestelde beleidsplan of het voorlopig vastgestelde beleidskader alleen wijzigingen worden aangebracht die gebaseerd zijn op of voortvloeien uit reacties op of adviezen of standpunten over het ontwerp.

Als bijlage wordt de lijst met de uitgebrachte adviezen (46) en bezwaren/inspraakreacties (46) gevoegd. Deze zijn allemaal ontvankelijk.

De Procoro besprak de adviezen en bezwaren/inspraakreacties tijdens de zittingen van 11, 18 en 25 oktober 2023 en van 8 november 2023. Op deze laatste zitting bracht de Procoro het onderstaand gemotiveerd advies uit.

Contactpersoon: Vranken Veronique
Telefoonnummer: 011 23 83 68
Kenmerk: 139.02.00/S2023N445074
Dossier: 2016N003342
Bijlagen:

Correspondentieadres Provincie Limburg, Universiteitslaan 1, B-3500 Hasselt

Telefoon 011 23 83 05 Fax

ruimtelijkeplanning@limburg.be www.limburg.be

Bij antwoord kenmerk, dossier en datum vermelden

1. Toelichting bij de structuur en werkwijze van het advies

Het advies van de Procoro bestaat uit de volgende delen:

- **MEERDERHEIDSSTANDPUNT**
Een behandeling van de uitgebrachte adviezen en inspraakreacties (p.3 – p.361) met:
 - De bundeling van de advies- en inspraakpunten per thema met een behandeling, een voorstel van wel/geen aanpassing en indien van toepassing, het voorstel van aanpassing in het beleidsplan.
 - Volgende volgorde gehanteerd:
 1. Algemeen (algemene opmerkingen) (p.3)
 2. Strategische visie (p.43)
 3. Beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen' (p.91)
 4. Beleidskader 'openruimteschakels' (p.165)
 5. Beleidskader 'economische ruimte' (p.208)
 6. Milieueffecten
 - Een conclusie (p.362 – p.374) met:
 - een globaal overzicht van de voorstellen van aanpassing aan het ontwerp Ruimtepact 2040 (per onderdeel) en het ontwerp plan-MER:
 - een overzicht van suggesties aan het provinciebestuur
 - algemene aanbevelingen

- **MINDERHEIDSSTANDPUNT (p.375 – p.380)**
Een overzicht van de voorgedragen minderheidsstandpunten met een verwijzing naar betreffende advies- en inspraakpunten.

De ontvankelijkheid van de adviezen en bezwaren/inspraakreacties werd nagekeken. Allen waren ontvankelijk.

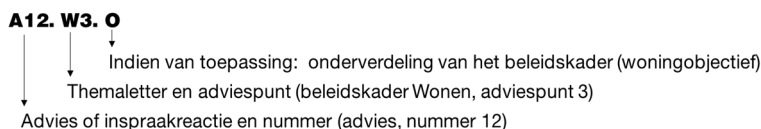
De lijst met opsomming en nummering van de adviezen en bezwaren/inspraakreacties wordt gevoegd als bijlage bij dit advies.

Alle advies- en bezwaarpunten hebben een uniek nummer. Dit nummer wordt gebruikt om alle punten thematisch te bundelen en te behandelen.

De opbouw is als volgt:

- advies of inspraakreactie en nummer (adviezen: A1, A2, ... , inspraakreacties: IR1, IR2, ...)
- themaletter en adviespunt:
 - o themaletter: algemeen (A), strategische visie (SV), beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (W), beleidskader "Openruimteschakels" (ORS), beleidskader "Economische ruimte" (ER), plan-MER (MER)
 - o adviespunt (1, 2, 3, ...)
- indien van toepassing: onderverdeling van het beleidskader:
 - o beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen": Woningmarkt (W), woningobjectief (O), kernselectie en typering (ST), kernafbakening (KA), afwegingskader "Woonontwikkelingen" (AW), kwaliteit (KW)
 - o beleidskader "Economische ruimte": bedrijventerreinen (BT), vrijetijdseconomie (VE), kleinhandel (KH), landbouw (LB)

Samengesteld, maakt dit bij wijze van voorbeeld:

Verwijzingen in het advies:

- Bij de motivering: Indien in de motivering eenzelfde argument is opgenomen, wordt dit argument niet herhaald, maar wordt naar het betreffende advies verwezen waarin dit argument is opgenomen aan de hand van het adviesnummer of in het geval van meerdere nummers het eerste nummer gevolgd door de vermelding '(geclusterd)'.
- Bij het voorstel tot aanpassing: Wanneer een antwoord leidt tot een aanpassing die eerder al aan bod gekomen is, wordt deze niet meer herhaald, maar wordt verwezen naar het eerdere voorstel van

aanpassing aan de hand van het adviesnummer of in het geval van meerdere nummers het eerste nummer gevolgd door de vermelding '(clustering)'.
Een lijst van afkortingen wordt ook gevoegd als bijlage bij dit advies.

MEERDERHEIDSSTANDPUNT

2. Behandeling van de uitgebrachte adviezen en inspraakreacties.

ALGEMEEN (A)

ALGEMEEN

A5.A1 + A41.A1 + A3.A1 + A7A1 De adviesinstanties (gemeenten Maaseik en Herstappe en de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen) geven een positief advies en formuleren geen verdere opmerkingen.

De Procoro neemt akte van deze positieve adviezen.

Voorstel: geen aanpassing

A42.A1 + A4.A1 + A34.A2 + IR5.A1 + IR25.A1 + A32.A1 + A24.A1 + A40.SV1 + IR3.SV1 De bezwaarindieners en de adviesinstanties (gemeenten Houthalen-Helchteren, Bilzen, Hasselt en Gingelom, de Vlaamse Landmaatschappij, het Agentschap Wegen en Verkeer en Toerisme Vlaanderen) onderschrijven de algemene principes en hoofdlijnen van het Ruimtepact 2040. Daarnaast formuleren zij verdere opmerkingen.

De Procoro neemt akte van deze positieve adviezen en bekijkt de verdere opmerkingen afzonderlijk.

Voorstel: geen aanpassing

A6.SV1 Gemeente Tessenderlo vindt de ambities correct en noodzakelijk binnen de huidige maatschappelijke context. Er zijn geen tegenstrijdigheden met hun gemeentelijk structuurplan.

De Procoro neemt akte van deze positieve adviezen en bekijkt de verdere opmerkingen afzonderlijk.

Voorstel: geen aanpassing

A28.A1 De gemeente Lummen onderschrijft de opgenomen doelstellingen.

De Procoro neemt akte van deze bevestiging.

Voorstel: geen aanpassing

IR25.A1 De bezwaarindieners (petitie 117 handtekeningen) onderschrijven de principes van het Ruimtepact 2040 en gaan dus niet akkoord met het bezwaarschrift van de gemeente Hoeselt.

De Procoro neemt akte van deze petitie en wenst te onderstrepen dat de burgers via deze petitie opkomen voor het belang van een goede ruimtelijke ordening binnen hun gemeente.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.SV1 De werkgeversorganisatie (VKW) Limburg kan zich op globaal niveau (mits enkele voorbehouden en opmerkingen) vinden in de uitwerking van het ontwerp Ruimtepact 2040 volgens de geformuleerde strategische visie met de drie beleidskaders en de zeven strategische doelstellingen.

De Procoro neemt akte van deze bevestiging. De voorbehouden en opmerkingen worden afzonderlijk behandeld.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.SV1 De Bond Beter Leefmilieu (BBL) ondersteunt de basisambities en uitgangspunten van het Ruimtepact 2040 en stelt dat dit de juiste uitgangspunten zijn om tot een volwaardige bouwshift te kunnen komen in de provincie Limburg.

De Procoro neemt akte van deze bevestiging.

Voorstel: geen aanpassing

- **Visie en doelstellingen concreter**

A22.A1 Bocholt vindt het Ruimtepact 2040 algemeen en vaag. Er wordt te weinig rekening gehouden met de eigenheid van elke gemeente, waardoor de uitvoering van de doelstelling van het Ruimtepact 2040 niet haalbaar is.

A23.A2 Hamont-Achel stelt dat het Ontwerp-Ruimtepact 2040 te vaag en eerder een opsomming van beleidsdoelen is dan een plan om die doelen te realiseren. Die doelen zijn evenwel dermate algemeen dat ieder lokaal planinitiatief als onvoldoende kan worden bestempeld t.o.v. de ideaalbeelden van het ontwerp-beleidsplan.

A28.A8 Lummen vindt dat het vaag blijft waar de provincie effectief een plannende taak opneemt (concrete terreinen en thema's) en met welke instrumenten. De gemeente kan daardoor moeilijk inschatten wat de concrete implicaties op het grondgebied is.

A4.A2 De VLM stelt dat het BRL eerder vaag blijft in hoe en waar de provincie die ambitie zal waarmaken. Met de omvorming van structuurplanning naar beleidsplanning kunnen provincies nochtans selectiever kiezen waarop ze willen inzetten met het oog een strategisch en realisatiegericht ruimtelijk beleid, o.a. via beleidskaders en prioritaire provinciale werven.

IR44.SV1 De bezwaarindiener is bezorgd over de concrete uitwerking omdat de meeste doelstellingen zodanig vaag zijn en positief klinken, dat je er bijna niet tegen kan zijn.

De Procoro geeft aan dat de decreetgever met het systeem van beleidsplanning de mogelijkheid tracht te geven om flexibel in te zetten op een selectieve set van belangrijkste beleidsonderwerpen. Dit is anders dan het principe van structuurplanning waarbij "alles" werd vastgelegd.

Daarvoor verwijst de Procoro naar het systeem van beleidsplanning, artikel 2.2.1 §1 VCRO (eigen aanduiding):

- *"Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en een of meer beleidskaders die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht.*
- *De strategische visie omvat een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling.*
- *Een beleidskader bevat operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen met betrekking tot de inhoud van een beleidskader."*

De strategische visie omvat conform artikel 2.1.1. §1 VCRO een langetermijnvisie (in casu tot 2040) voor de ruimtelijke ontwikkeling en een overzicht van belangrijke beleidsalternatieven op lange termijn. In het Ruimtepact 2040 is dit respectievelijk een toekomstperspectief en de strategische doelstellingen.

Daarnaast attendeert de Procoro op de aard van de termijn waarvoor het beleidsplan wordt opgemaakt. Er moet namelijk rekening mee gehouden worden dat er zich in die tijdsspanne verschillende ontwikkelingen buiten de planning om zullen plaatsvinden en dat deze een impact zullen hebben op zowel de ruimte als het ruimtelijke beleid (vb. technologische ontwikkelingen, klimaatverandering, migratiestromen...). Artikel 1.1.4 VCRO indachtig, tracht de provincie met een set van 7 strategische doelstellingen een robuust beleidsplan op te maken dat bestand is tegen evoluties waarvan de impact op dit moment niet altijd in te schatten valt en dat voldoende flexibiliteit biedt om ermee om te gaan.

De beleidskaders zijn conform artikel 2.1.1. §1 VCRO operationeel van aard, hebben een kortere looptijd en functioneren als een set. De Procoro wijst erop dat met de keuze voor 3 thema's, de provincie de belangrijkste beleidsalternatieven aangeeft. In de mate van het mogelijke en in afstemming op het strategische karakter van beleidsplanning, heeft de provincie binnen de beleidskaders de selecties en acties zo concreet mogelijk (SMART) opgenomen. Hierbij houdt de provincie rekening met de bevoegdheidsbepalende regels uit het Gemeentedecreet, het Provinciedecreet en het decreet betreffende de omgevingsvergunning en andere relevante regelgeving. (zie artikel 2.1.1 §3 VCRO)

De Procoro wijst ook op het principe van samenwerking en partnerschap die voor de uitwerking van het Ruimtepact 2040 cruciaal zijn. Er moet voldoende flexibiliteit in de uitvoering bewaard worden en er moet de mogelijkheid zijn om gebiedsgericht, geïntegreerd en regionaal gedifferentieerd te kunnen werken. De Procoro is dan ook van oordeel dat het maken van concrete afbakeningen (onder ander van gebiedsvisies, te herbestemmen gebieden ...) onderdeel uitmaakt van de uitvoering, hetgeen steeds in overleg met de betrokken actoren gebeurt.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.SV2 Bond Beter Leefmilieu (BBL) stelt dat de doorwerking van de uitgangspunten en ambities in de beleidskaders vaak te weinig concreet en actiegericht is. Een verdere concretisering van deze algemene beleidsdoelstellingen is nodig, iets wat ook in het MER bevestigd wordt.

In verband met de “algemene beleidsdoelstellingen” verwijst de Procoro naar het antwoord bij A22.A1 (geclusterd).

De Procoro beaamt dat er nog een tussenstap nodig is tussen het Ruimtepact 2040 (de visie en acties) en de uitvoering. Hiervoor verwijst de Procoro naar de passage in hst.2.2 “Strategisch en actiegericht” p.18: “Het Ruimtepact 2040 is tevens een actieplan voor de provincie met heel wat acties. Om dit uitvoeringsgericht aan te pakken, maakt de provincie een uitvoeringsprogramma op met daarin de acties en projecten die prioritair aangepakt worden, gekoppeld aan de beschikbare middelen en mensen. Dat werkt ook door naar alle provinciale beleidsdomeinen met een ruimtelijke impact of afhankelijkheid. Na de goedkeuring van het Ruimtepact 2040 is het werk niet gedaan, het begint dan pas.”

De Procoro merkt op dat de opmaak van het uitvoeringsprogramma vermeld wordt, maar dat verankering in de verdere toepassing van het Ruimtepact 2040 verduidelijkt kan worden. Daarom suggereert de Procoro om het opmaken van het uitvoeringsprogramma op te nemen in het procesmatige karakter van het beleidsplan onder hst.9 “Monitoring en evaluatie”.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.78, hst.9 “Monitoring en evaluatie” de volgende onderlijnde woorden toe te voegen: “Een continue monitoring en evaluatie maken onderdeel uit van het procesmatige karakter van beleidsplanning. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur samen met een voorstel van een uitvoeringsprogramma.”

A46.A1 Het departement Omgeving merkt op dat bij de overgang van structuurplanning naar beleidsplanning de hiërarchische doorwerking van hogere plannen naar lagere plannen en de daaraan gekoppelde bevoegdheidsverdeling verdwijnt. Om die reden wordt gevraagd om de operationele doelstellingen en de actieprogramma’s van de beleidskaders op korte en middellange termijn zo concreet mogelijk en SMART (specific, measurable, attainable, relevant, time-based) te formuleren zodat voor alle partners duidelijk is waarvoor het provinciebestuur zich wil inzetten zonder hierdoor in conflict te komen met andere beleidsniveaus.

De Procoro geeft aan dat de doelstellingen en acties, waar mogelijk, SMART geformuleerd zijn en dat dit gebeurde vanuit een grondige afweging naar prioriteiten, haalbaarheid en inschattingmogelijkheid. De Procoro is van mening dat alle acties SMART formuleren onmogelijk en niet wenselijk is, gezien de tijdsspanne en het doel van een beleidsplan.

Daarnaast wil de Procoro erop attenderen dat het ruimtelijke beleid eveneens het resultaat is van een gemeenschappelijke inspanning van verschillende actoren. De uitvoering van de verschillende acties is eveneens afhankelijk van tal van factoren waarop de provincie zelf geen vat heeft zoals mogelijke partnerschappen en samenwerkingen, hervormingen van overheidsdiensten en organisaties, procesvoering, veranderende wetgeving...

De Procoro is van mening dat beleidsplanning voldoende flexibiliteit moet inbouwen om te kunnen inspelen op veranderende maatschappelijke behoeften, noden, evoluties, etc. Belangrijker hierin is een goede monitoring op te zetten met het oog op het behalen van de einddoelen in plaats van alles vast te zetten in SMART-formuleringen.

De Procoro wijst er ook op dat enkele acties die als prioritair worden gezien, al voorzien werden van een strikte timing, zoals actie SV-5 “Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten” waarin 2023 als doel werd gesteld om de energiekaart vast te stellen.

De Procoro stelt voor om deze tijdsgebonden doelen na te kijken op hun haalbaarheid en waar nodig bij te sturen en af te stemmen op het proces van het Ruimtepact 2040 zelf.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de acties met tijdsgebonden doelen na te kijken op hun haalbaarheid en waar nodig bij te sturen.

- **Ruimtebeslag / ontharding**

A46.SV2 Het departement Omgeving stelt dat het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag tot 0ha/dag tegen 2040 als basisprincipe moet ingeschreven worden in het beleidsplan.

IR2.A1 VOKA- Kamer van Koophandel Limburg merkt op dat de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) ambieert om het bijkomende ruimtebeslag stelselmatig te verminderen om tegen 2040 te eindigen op 0ha/dag en de verhardingsgraad binnen de bestemmingen gedomineerd door ruimtebeslag niet meer te laten toenemen tegen 2050.

VOKA onderschrijft deze ruimtelijke ambities maar stelt dat deze ruimtelijke doelstellingen haalbaar en betaalbaar moeten zijn. Noch Vlaanderen, noch de provincie mag zichzelf buitenspel zetten om investeringen aan te trekken. Deze doelstellingen horen dan ook streefdoelen te zijn en geen absolute drempel.

De Procoro herneemt het engagement 4.1 “Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad” waarop de inspraakreacties betrekking hebben, p.22: “De provincie werkt actief mee aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofdambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.” Een expliciete vermelding om het bijkomend ruimtebeslag tot 0ha/dag terug te dringen tegen 2040 is hierin niet opgenomen.

De Procoro wijst op het principe van het samenwerkingsmodel van beleidsplanning. Daardoor is er geen strikte hiërarchie meer tussen de verschillende beleidsniveaus. De Procoro verwijst hierbij naar de parlementaire voorbereiding, waarin aangegeven is dat de rol van de provincies bij beleidsplanning enigszins anders is dan bij de structuurplanning. Bij structuurplanning werden de provincies verondersteld om in hun ruimtelijke structuurplannen op meerdere vlakken een regionale doorvertaling te maken van de opties uit het RSV: selectie van hoofddorpen en kernen, verdeling van taakstellingen inzake wonen en bedrijvigheid voor gemeenten... Daardoor hadden de provinciale ruimtelijke structuurplannen een integraal karakter en namen de provincie een toezichhoudende rol ten aanzien van de gemeenten aan wat betreft de opmaak en goedkeuring van de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. (St. VI.Parl., stuk 1149 (2016-2017) – nr. 1, p.54)

De Procoro stelt dat in het licht van het samenwerkingsmodel, de provincie een minder bevoogdende rol kan opnemen. Binnen het Ruimtepact 2040 zijn er dan ook verschillende acties opgenomen om samen met de verschillende partners aan de doelstelling te werken. Daarnaast zijn er ook nog de acties van de andere overheden en partners nodig om deze gedeelde verantwoordelijkheid op te nemen. Het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag tot 0ha/dag tegen 2040 is een gezamenlijk streefdoel. Daarom stelt de Procoro voor om de doelstelling met deze connotatie op te nemen bij het betreffende engagement en in de tekst visueel de juiste klemtoon te leggen.

Voorstel: aanpassing

*De Procoro stelt volgende tekstaanvulling (zie onderlijnde tekst) voor op p.22, hst 4.1 §1: “**De provincie werkt actief mee aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart**. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie zet haar schouders mee onder het beleid dat Vlaanderen wil voeren om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 tot 0ha/dag terug te dringen. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofdambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.”*

IR42.SV19 De Limburgse Milieukoepel stelt voor om een gemeentelijke barometer van het ruimtebeslag te ontwikkelen als instrument om acties te stimuleren die uitvoering geven aan het Ruimtepact 2040.

De Procoro beaamt dat inzicht over de evolutie van het ruimtebeslag op niveau van de gemeente een belangrijke basis is om bewustwording en inzicht te genereren. Hiervoor werd reeds een ruimterapport uitgewerkt, raadpleegbaar op de website “provincie.incijfers.be/databank”. De belangrijkste en meest recente kerncijfers en hun historie (waaronder het ruimtebeslag), worden in het ruimterapport op een toegankelijke manier weergegeven. Bij de lancering ervan, werd iedere gemeente op de hoogte gesteld, met een gemeentelijk rapport. De Procoro geeft aan dat dit ruimterapport in feite als een soort van gemeentelijke barometer in ruimtebeslag opgevat kan worden.

Daarnaast wil de Procoro benadrukken dat het nastreven van de doelstelling op gemeentelijk niveau toebehoort aan de gemeenten. De actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch

beleid”, heeft betrekking op het streefdoel van de provincie binnen de provinciale projecten. De provincie volgt de evolutie hiervan op. De Procoro geeft aan dat de tekst hierin verduidelijkt kan worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om in actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid” als volgt aan te vullen (zie onderlijnde tekst): “De provincie realiseert tegen 2040 een planologisch positieve ruimtebalans voor de open ruimte voor de provinciale planningsprocessen. De positieve balans voor de open ruimte wordt globaal beschouwd op provinciaal niveau en voor het geheel aan de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos.”

A33.SV5 De stad Lommel stelt dat het engagement rond ontharden ontbreekt. Ook is het niet duidelijk welke ruimtelijke acties uit het klimaatplan concreet mee opgenomen worden in het Ruimtepact 2040.

Met betrekking tot het engagement rond ontharden: De Procoro is van mening dat “ontharden” geen engagement, maar een actie is, wat ook de benadering is in het Ruimtepact 2040. De Procoro verwijst naar engagement 4.1, p.22 “zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad” waarin “ontharden” als één van de concrete acties, ter uitvoering van de doelstelling van Vlaanderen is opgesomd.

Ontharden zal in samenwerking met de partners op het terrein waargemaakt moeten worden. Het Ruimtepact 2040 biedt in de verschillende beleidskaders aanknopingspunten:

- Beleidskader “Economische ruimte”, p.269, OD2 “Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen” waarbij het verwijderen van overbodig verharding benoemd wordt als een onderdeel van het verhogen van de duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande bedrijventerreinen en ook doorwerkt in de bijhorende acties ER-2.3 “Sensibiliseren en kennisdelen over ruimtelijke rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen” en ER-2.4 “Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijk verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen”;
- In het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen is ontharding in de visie met opgenomen. (hoofdstuk 4.1 “Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte”, p.127) De Procoro stelt voor om, naast het “beperken van verharding” dat reeds in de tekst vermeld staat, “ontharding of het wegnemen van verharding, het vervangen van verharding door waterdoorlaatbare verharding, het afvoeren naar aanpalende doorlatende gronden i.p.v. naar verharde delen of rioleringen”, als een aandachtspunt toe te voegen in het afwegingskader woonontwikkelingen op p.151 bij de opsomming van milderende maatregelen ten aanzien van negatieve klimaateffecten.
- Beleidskader “Openruimteschakels”, p.212, OD1 “Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors” waarbij het verwijderen van verharding zowel bij de groenblauwe aders als bij de openruimtecorridors wordt aangegeven.

Met betrekking tot de ruimtelijke acties uit het klimaatplan wijst de Procoro op de rol van ruimtelijke ordening ten aanzien van het klimaatactieplan van de provincie en verwijst hierbij naar engagement 4.5, p.23-24: “Klimaat en energie ruimtelijk integreren” en de bijhorende passage waarin dit is omschreven: “De provincie zet in op klimaatmitigatie en -adaptatie en neemt hiervoor concrete acties op binnen haar klimaatactieplan. Ruimtelijke ordening draagt hieraan bij door zich te concentreren op de ruimtelijke aspecten om de energie-gerelateerde uitstoot te verminderen. Door het vrijwaren en versterken van de groenblauwe aders vergroot het CO₂-capterend vermogen. Tegelijkertijd speelt de provincie in op de gevolgen van de klimaatwijziging. Het Ruimtepact 2040 operationaliseert dit binnen de verschillende doelstellingen en acties, zoals het inzetten op kernversterking, het voeren van een openruimtepositief planologisch beleid, het vrijwaren van de open ruimte en het versterken van haar systeemwerking, het ruimtelijk faciliteren van hernieuwbare energieproductie, -opslag en -uitwisseling, het stimuleren van het fietsgebruik en tegelijk het verminderen van de autoverplaatsingen.” De Procoro ondersteunt deze holistische benadering van het beleidsplan.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om “ontharding of het wegnemen van verharding, het vervangen van verharding door waterdoorlaatbare verharding, het afvoeren naar aanpalende doorlatende gronden i.p.v. naar verharde delen of rioleringen” op te nemen in het afwegingskader “woonontwikkelingen” op p.151 bij de opsomming van milderende maatregelen ten aanzien van negatieve klimaateffecten.

IR44.SV8 De bezwaarindieners stelt dat verharding en bebouwing gediaboliseerd worden terwijl dit onmiskenbare tekenen van welvaart, welzijn en vooruitgang zijn.

De Procoro neemt akte van dit standpunt doch is het hier niet mee eens. De Procoro wijst op visie-elementen uit het Ruimtepact 2040 die dit tegenspreken; zoals het belang van de kernen en de kernversterking en het faciliteren van de economische groei op de juiste locaties zowel voor de bedrijvigheid als voor de vrijetijdseconomie.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV15 De Limburgse Milieukoepel stelt vast dat heel wat bevoegdheden bij de gemeenten en niet bij het provinciebestuur liggen zoals de ontsnippering van wegen. Wegen kunnen zowel voor verbindingen zorgen via hun bermen als voor een ecologische barrière door het wegdek. De vraag moet gesteld worden of bepaalde wegen wel echt nodig zijn voor het autoverkeer. In Vlaanderen liggen ca.7.000 km aan overbodige wegen die prioritair kunnen ingezet worden voor fietsverbindingen door ze verkeersvrij of -arm te maken. Een (jaarlijks) nazicht van alle delen van fietsroutes op gewone wegen waarbij de mogelijkheid overwogen wordt deze om te vormen kan veel inzichten opleveren. Zo kunnen hierbij ook conflicten tussen fietsers en autoverkeer gerapporteerd worden. De provincie kan een stimulerende rol spelen in het knippen van wegen via haar subsidiëringkader voor de gemeenten.

IR42.SV12 De Limburgse Milieukoepel vraagt om “de nodige fysieke ruimte” voor wandelen en fietsen bij voorkeur als hergebruik van reeds ingenomen ruimte te zoeken, zoals oude steenwegen die hun verbindingsfunctie verloren hebben i.p.v. nieuwe infrastructuur in groene ruimte in te nemen. (p.47)

De Procoro wijst erop dat er bij SD7 “Meer ruimte geven aan de fietser” het volgende reeds werd opgenomen: “Er wordt maximaal ingezet op hergebruik, heroriëntatie en herinrichting van bestaande wegen om bijkomende verharding in en versnippering van de open ruimte tot een minimum te beperken.” Verbindingen die een meerwaarde vormen voor voetgangers zijn voornamelijk te realiseren op een kleiner schaalniveau en zullen hun concretisering krijgen in plannen en projecten op het gemeentelijk bestuursniveau. Ook hier geldt het algemeen principe van zuinig ruimtegebruik.

Verkeerstechnische maatregelen zoals het knippen van wegen, het verkeersarm of verkeersvrij maken,... zijn inderdaad maatregelen die een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit of veiligheid van fietsverbindingen maar deze behoren eerder tot de bevoegdheid van de wegbeheerders en het mobiliteitsbeleid.

De Procoro is er zich van bewust dat fietspaden/fietssnelwegen inderdaad een (ecologische) barrière kunnen vormen. Dit is zo opgenomen in het Ruimtepact 2040 (p.196) als: “Dergelijke lijnvormige infrastructuurelementen vormen soms ook een ecologische barrière. Dwarse kruisingen van groene aders en beekvalleien zijn dan ook aandachtspunten bij de ruimtelijke ontwikkeling ervan.”

Voorstel: geen aanpassing

• **Suggesties bijkomende elementen in visievorming**

A45.A2 gemeente Genk: De rol van de zorg- en kenniseconomie (opleiding, talentontwikkeling) en de relatie tot andere stedelijke netwerken (zoals de Vlaamse ruit) blijven onderbelicht.

De Procoro verwijst naar hst.5.1 van het beleidskader “Economische ruimte” met de selectie van de economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen. Daarin zijn de meeste van de grote zorginstellingen en onderwijscampussen vervat, ofwel binnen de selectie van de afgebakende stedelijke gebieden ofwel binnen de selectie van de incubatoren en campussen. De economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen werden net geselecteerd omwille van hun belangrijke rol in Limburg en Vlaanderen (p.256). Door de opname binnen de selectie van de provinciale economische dragers, maken zij onderdeel uit van het economisch weefsel en van de economische visie (en de doelstellingen met o.a. OD3 “Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties”). Zoals het Ruimtepact 2040 aangeeft, blijft grensoverschrijdend samenwerken (land-, gewest-, provincie- en gemeentegrenzen) nodig voor de versterking van de structuren (p.294).

De Procoro is van mening dat de rol van de zorg- en kenniseconomie voldoende omschreven is binnen het economische netwerk. Voor de relatie tot de andere stedelijke netwerken verwijzen we naar het 3 sporenbeleid waarbij het verweven van niet-hinderlijke bedrijvigheid binnen stads- en dorpscentra één van de 3 sporen is (p.249). De zorg- en kenniseconomie integreren in de kernen kadert ook binnen de strategische kernversterking. Hierin zit nog een mogelijkheid tot verduidelijking en stelt de Procoro voor om de zorg- en kenniseconomie ook binnen de visie van het strategische locatie- en kernenbeleid te benoemen.

Voorstel: aanpassing

p.127, beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”, hst.4.1 “Duurzame en kwalitatieve kernversterking”, §2 aanvullen (zie onderlijnde tekst): “De ontwikkelingen afstemmen op maat van de kern staat dus niet (enkel) gelijk aan bijkomend woningpotentieel, maar vraagt inzet op herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag, investeringen in publiek domein, gemeenschaps-, fiets-, en groenvoorzieningen, verweving van economische activiteiten zoals kleinhandel, niet-belastende bedrijven, de zorg- en kenniseconomie en recreatie, socio-culturele activiteiten, ...”.

A37.SV7 Agentschap Zorg en Gezondheid geeft ter informatie verschillende studies en projecten aan in verband met gezonde publieke ruimte, onder andere: project gezonde publieke ruimte, handboek voor planning, inrichting en beheer “Groenblauwe ruimtes als bouwsteen van gezonde en veerkrachtige leefomgevingen”, praktische instrumenten rond gezondheid in ruimtelijk beleid zoals dashboard in functie van het opstellen ruimtelijke visie en het toetsen van een ruimtelijke visie op gezondheidsaspecten en een checklist om te screenen of en in hoeverre gezondheid wordt beschermd en bevorderd in bestaande situaties en/of in ruimtelijke plannen en projecten; de 10 kernkwaliteiten, de rapporten “Hoe passen elektrische wagens in een duurzaam mobiliteitsbeleid dat ook gezondheid vooropstelt?” en “Hoe passen deelwagens in een duurzaam mobiliteitsbeleid dat ook gezondheid vooropstelt?”, “Ontwerpen van toekomstbestendige en gezonde woonomgevingen”, Ruimtelijke strategieën voor gezonde omgevingen: case street canyons, Luwte-oases zijn groene oases, de E-HIS-Infographic en de hittekwaalbaarheidkaarten.

De Procoro bevestigt het verband tussen gezondheid en ruimte. De Procoro wijst erop dat de provincie met het Ruimtepact 2040 wil bijdragen aan de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties waaronder doelstelling 3 “Goede gezondheid en welzijn”. Het onderzoek naar de mogelijke impact en bijdrage van het Ruimtepact 2040 aan de Vlaamse en Europese milieudoelstellingen wordt gevoerd binnen de strategische plan-MER als integraal onderdeel van de procedure van het Ruimtepact 2040. (ook aangegeven in de Strategische Visie, hst. 1.5, p.17)

De Procoro verwijst daarbij naar de algemene resultaten van de milieubeoordeling van het Ruimtepact 2040 voor het thema “Gezonde en veilige leefomgeving” waaruit blijkt dat de principes van het Ruimtepact 2040 een positieve impact zullen hebben op de leefomgevingskwaliteit in het algemeen en het welzijn en de gezondheid van de bevolking in het bijzonder.”

Aangezien de provincie geen specifieke bevoegdheden heeft in gezondheidsbeleid, wordt het opportuun geacht dat de Vlaamse Overheid, die hier wel een meer rechtstreekse rol heeft, dit thema opneemt. De Procoro stelt voor om het Agentschap Zorg en Gezondheid in hoofdstuk 8 “Samenwerking”, p.75-76 op te nemen in de opsomming van departementen en afdelingen van de Vlaamse Overheid waarvan het beleid en de middelen mee uitvoering kunnen geven aan de visie van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om in hoofdstuk 8 “Samenwerking”, p.75-76, de volgende aanvulling op te nemen:

- *Vlaanderen heeft een belangrijke verantwoordelijkheid in het ruimtelijk beleid door: haar sectoraal beleid dat uitgewerkt en gerealiseerd wordt door ... Agentschap Zorg en Gezondheid*
- *Concrete acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van het Ruimtepact 2040 mee te realiseren, zijn: ... (extra punt toevoegen) crosslinken maken met het sectoraal beleid waar het een meerwaarde biedt in de realisatie van de doelstellingen voor ruimtelijke kwaliteit; zoals een gezonde en veilige leefomgeving,...*

A43.A1 Het Departement Cultuur, Jeugd en Media merkt op dat de sectoren cultuur, jeugd en media nauwelijks aan bod komen. De tekst bevat weinig tot geen expliciete vermeldingen.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media vindt het essentieel dat de ‘zachte sectoren’, zoals kunsten, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel werk en jeugd, expliciet benoemd worden en er aandacht is voor hun ruimtenoden.

Deze sectoren zijn gemeenschapsvormend, dragen bij aan levenskwaliteit en sociale cohesie en zo ook aan het realiseren van een kwaliteitsvolle leefomgeving. Bij de steeds toenemende druk op de ruimte kunnen deze sectoren (en vooral het verenigingsleven dat hen eigen is) in een zwakkere positie komen te staan.

Het beleidsplan onderstreept de nood aan zorgvuldig ruimtegebruik en het vrijwaren van open ruimte. Dit is zeer positief. Strategieën als verdichting en multifunctioneel gebruik vormen echter een belangrijke opportuniteit maar ook een mogelijk risico. In die zin is het expliciet benoemen belangrijk om deze sectoren als gelijkwaardige partner mee te nemen in de ruimtelijke ontwikkeling.

De Procoro wijst erop dat de 'zachte sectoren' zoals kunsten, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel werk, jeugd,... vaak verweven zijn met andere bestemmingen, niet (meer) tot de bevoegdheden van de provincies behoren en daardoor in het Ruimtepact 2040 impliciet aan bod komen.

Zoals het bezwaarschrift aangeeft hebben deze sectoren wel een specifieke ruimtenood en dragen ze bij aan de leef- en woonkwaliteit. Het Ruimtepact 2040 erkent dit ook en benoemt dit op p.42 onder SD2 "Steden en dorpen gericht versterken" als 'de sociaalruimtelijke aspecten van het wonen' en in het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" op p.127 onder de socio-culturele activiteiten, op p.128 onder de term belevingswaarde ('zachte sectoren' als onderdeel van een duurzame en kwalitatieve kernversterking) en op p.129 onder de visie 4.2 "Aantrekkelijk, betaalbaar, gevarieerd en kwaliteitsvol woonlandschap". Daarbij wordt op p.129 aangegeven dat kwalitatief wonen ook vertaald moet worden in sociaal ruimtelijke aspecten en dat deze aspecten behoren tot de kernopdracht van de gemeenten.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om sociale functies op te nemen in het toekomstperspectief 'Limburg 2040', p.25 e.v.

A43.A2 Het Departement Cultuur, Jeugd en Media vraagt specifiek ook aandacht voor de noden van kinderen en jongeren, zoals beschreven in het Kinderrechtenverdrag. Zo kan bijvoorbeeld een verwijzing naar het "Inspiratiekader voor een kindvriendelijke stad of gemeente" opgenomen worden als handvat voor ontwikkelingen op lokaal niveau.

In verband met de aandacht voor de sociale aspecten, zie ook de motivering onder A43.A1

De Procoro erkent het belang van kindvriendelijke ruimte net zoals voor andere doelgroepen (ouderen, personen met een beperking, ...) maar wijst erop de sociaalruimtelijke aspecten van het wonen tot de kernopdracht van de gemeenten behoren.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A43.A1

A43.A3 Het Departement Cultuur, Jeugd en Media wil aandacht vragen voor de lokale verankering en ontsluiting naar een breder publiek van media, technologie en entertainment. Een waardevolle piste zou ook zijn de link met de cultuur- en jeugdsector te leggen en hen toegang te geven tot faciliteiten van deze sectoren. Met name tussen de media- en cultuursector is er veel synergie mogelijk inzake (gedeelde) faciliteiten.

In verband met de aandacht voor de sociale aspecten en bevoegdheid, zie ook de motivering onder A43.A1

De Procoro erkent dat er wellicht synergiën mogelijk zijn tussen de jeugd-, media- en cultuursector maar wijst erop dat het Ruimtepact 2040 geen specifieke doelstellingen vastlegt voor noch de jeugdsector, noch de media- en cultuursector.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A43.A1

A18.SV4 De gemeente Voeren vindt dat er te weinig aandacht is voor (onroerend) erfgoed en vraagt om hier concreet beleid aan te koppelen.

De Procoro wijst erop dat er op verschillende plaatsen in het Ruimtepact 2040 aandacht is voor (onroerend) erfgoed. Onroerend erfgoed (zowel landschappelijk als bouwkundig) is zelfs een essentieel onderdeel van SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren". Door het schaalniveau, namelijk het provinciaal niveau, gaat er weliswaar meer aandacht naar de grotere historisch-morfologische of landschappelijke gehelen waarvan kleinere erfgoedkundige elementen (gebouwen, beplanting,...) een onderdeel kunnen zijn. Erfgoed komt ook gekoppeld aan bod onder "fietsbeleving" (SD7), toerisme en recreatie, gebiedsgerichte projecten (actie SV-2), de morfologische kernkwaliteiten van de woningmarkten (beleidskader "wonen in stads- en dorpskernen", Ruimtelijke staat 3.5),....

Ter informatieve titel, wijst de Procoro erop dat de provincie ook een verantwoordelijkheid opneemt voor onroerend erfgoed via o.m. het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV6 De gemeente Voeren vraagt een visie en maatregelen (op plannings- of verordeningniveau) voor een meer gedragen en concreet erfgoedbeleid om een invulling met allerlei ongepaste en hinderende functies te voorkomen.

De Procoro wijst erop dat in actie SV-4 "Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningsverlening met sturende instrumenten" reeds werd opgenomen dat het ontwikkelen van een kader om de druk op (niet-beschermd) onroerend erfgoed te verminderen een mogelijk thema is om uit te werken.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV7 De gemeente Voeren vraagt een onderzoek naar de financiële ondersteuning door de provincie van bouwkundig erfgoed dat WEL geregistreerd is maar NIET beschermd (omwille van de onderhoudsplicht).

De Procoro wijst erop dat de provincie een verantwoordelijkheid opneemt voor onroerend erfgoed via o.m. het Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed dat werkt rond expertisedeling, ontsluiting, participatie, educatie en ondersteuning. De provincie heeft op dit moment ook enkele subsidiereglementen voor onroerend erfgoed waar ook financiële ondersteuning mogelijk is voor waardevol, niet-beschermd onroerend erfgoed.

Deze erfgoedsubsidies maken deel uit van het erfgoedbeleid van de provincie en niet van het ruimtelijke planningsbeleid. Ze worden dan ook niet vermeld of opgenomen in het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV9 De gemeente Hamont-Achel stelt dat open ruimten naast hun ecologische waarde ook sites met een erfgoedwaarde hebben waarmee zorgvuldig moet worden omgesprongen. Zonevreemde gebouwen/sites met een erfgoedwaarde kunnen ook een toegevoegde waarde betekenen voor het behoud en de versterking van de open ruimte. Voor deze sites moeten mogelijkheden voorzien worden in functie van herbestemming, om het behoud ervan te garanderen binnen een economisch haalbare context. Op deze manier dragen de sites bij tot het behoud van de historische kenmerken van de gemeenten en de provincie, en versterken ze de toeristische aantrekkingskracht.

De Procoro beaamt dat een herbestemming of functiewijziging van gebouwen of sites met een erfgoedkundige waarde soms nodig of zinvol is om de site te behouden of te herwaarderen. De Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening voorziet hiertoe reeds heel wat mogelijkheden om af te wijken van o.m. bestemmingsvoorschriften. Naast de algemene basisrechten voor zonevreemde constructies is er ook art.4.4.6 van de VCRO (Beschermd monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen). De Procoro wijst op het gegeven dat elke zonevreemde site (met of zonder erfgoedwaarde) vraagt om een afzonderlijke ruimtelijke afweging waarin de mogelijkheden en de impact op de open ruimte gebiedsgericht onderzocht en afgewogen moeten worden. Dit geldt op vergunningniveau, maar evenzeer op planningsniveau. Bijkomende mogelijkheden voor zonevreemde gebouwen (met of zonder erfgoedwaarde) op algemene wijze formuleren zou ook op ongewenste plekken bijkomende mogelijkheden kunnen creëren, wat strijdig zou zijn met SD4 "Het openruimtesysteem versterken". Het Ruimtepact 2040 heeft wel oog voor de eigenlijke samenhang tussen onroerend erfgoed en open ruimte. Hiervoor wijst de Procoro naar SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren".

Voorstel: geen aanpassing

IR36.SV1 De bezwaarindieners stellen dat er geen plaats is voorzien voor belangrijke multi-sectorale projecten die zich ruimtelijk binnen de gemeentegrenzen bevinden maar die het gemeentelijk niveau, zowel op het vlak van bevoegdheden, van investeringen, van tewerkstelling als van uitstraling overstijgen en op provinciaal niveau dienen te worden voorzien.

De Procoro bevestigt dat multi-sectorale projecten belangrijk zijn, indien ze afgestemd zijn op maat en behoefte van de (ruimere) omgeving. Het zijn immers projecten waar functies zoals wonen, bedrijvigheid, handel, recreatie, publieke functies, openruimtefuncties,... samen (in allerlei variaties) voorkomen. Maar de Procoro wenst met deze definiëring ook te wijzen op de ruime interpretatiemarge voor het begrip "multi-sectorale projecten". Deze kunnen met andere woorden projectafhankelijk variëren in aard, functie, schaal, voorkomen, belasting... De Procoro concludeert dat multi-sectorale projecten an sich, daarom

steeds project-specifiek en gebiedsgericht onderzocht moeten worden op de mogelijkheden en de impact op de omgeving.

De Procoro vindt dat het Ruimtepact 2040 voldoende kapstokken en visie biedt onder het principe van verweving, geformuleerd in de strategische visie, p.42 SD2 "Steden en dorpen gericht versterken": "Een kern omvat niet enkel woonfuncties, maar de woonomgeving in de brede zin, met een mix aan woningen, voorzieningen, groene ruimten, kantoren, diensten, bedrijvigheid, kleinhandel, horeca en verschillende vormen van recreatie en toerisme. De mate waarin en de schaal waarop deze verweving voorkomt, hangt samen met tal van factoren waaronder de ruimtelijke-functionele context, de functies die een kern vervult (tewerkstelling, duurzame bereikbaarheid, voorzieningen, huisvesting) en zijn verzorgingsniveau (regionaal, provinciaal, woningmarkt, gemeente, kern)."

Meer concreet verwijst de Procoro naar volgende relevante onderdelen over verweving:

- o Voor kernversterkende projecten:
- o Strategische visie, p.42 SD2 "Steden en dorpen gericht versterken" waarbij verweving is omschreven (zie hierboven);
- o Strategische visie, p.55 SD5 "Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen", waar de verweving van niet-hinderlijke bedrijven binnen stads- en dorpskernen is omschreven.
- o beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen", p. 127-129 waarbij verweving is opgenomen als één van de aspecten die bijdraagt aan de kwaliteitsverhoging van kernen en p.150 waarbij verweving is opgenomen in het afwegingskader woonontwikkelingen.
- o beleidskader "Economische ruimte", p.249 waarbij de verweving van niet-hinderlijke bedrijven binnen stads- en dorpscentra één van de drie sporen is van de ruimteshift, waartoe ook multi-sectorale projecten kunnen behoren en OD1 "Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen".
- o Voor projecten, kaderend binnen de visie rond vrijetijdseconomie:
- o beleidskader "Economische ruimte", p.251 waarbij de visie op ruimte voor de vrijetijdseconomie is uitgewerkt.
- o Voor projecten die het gemeentelijk niveau qua tewerkstelling en uitstraling overstijgen en de daarmee gepaard gaande verkeergeneratie:
- o Strategische visie, p.46 SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" waarbij gesteld wordt dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met aanzienlijke verkeersgeneratie zich best in omgevingen met een hoge bereikbaarheid en een (potentiële) multimodale ontsluiting situeren. Dit is niet alleen de ruimtelijke visie van het Ruimtepact 2040 maar ook de logica van de mobiliteitsvisie van het regionaal mobiliteitsplan.

In het Ruimtepact 2040 is ook duidelijk is aangegeven waar bepaalde vormen van verweving niet wenselijk zijn. Belastende activiteiten zoals hinderlijke of niet-verweefbare bedrijvigheid horen thuis op industrieterreinen en het is niet wenselijk om op deze bedrijventerreinen verweving te stimuleren. (beleidskader "Economische ruimte", visie 4.1, 2^e spoor, p.250 §2)

De Procoro stelt dat verweving het basisprincipe vormt van kernversterking en stelt voor om dit in de SD2 "Steden en dorpen gericht versterken" aan te vullen in de visie.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt volgende teksttoevoeging voor (zie onderlijnde woorden) op p.43 "Visie en strategie" §4: "Het verhogen van het ruimtelijk rendement wordt in de praktijk vertaald naar duurzaam kwaliteitsvol zuinig ruimtegebruik en verweving binnen zowel de bovenlokale als de lokale kernen."

IR36.SV2 De bezwaarindieners vinden het positief dat de provincie het voortouw neemt om pilootprojecten op te starten. p.22 "De provincie wil actief en gericht het voortouw nemen in de ruimtelijke transitie door uitvoering te geven aan prioritaire acties, met een hoog ambitieniveau, in de bebouwde én in de open ruimte. De provincie werkt daarbij gebiedsgericht, geïntegreerd en regionaal gedifferentieerd waar nodig. Een gemeentegrensoverschrijdende impact benadrukt de aanpak op provinciaal niveau en de leidende rol van de provincie."

Niettemin kunnen er ook projecten zijn met een duidelijke bovenlokale uitstraling en werking, die ruimtelijk lokaal zijn. Deze vallen volgens de letter van het ontwerp ruimtepact dan niet onder de pilootprojecten. Bezwaarindieners vragen om dit te nuanceren.

De Procoro stelt dat de geciteerde zin (p.22) letterlijk verwijst naar de een gemeentegrensoverschrijdende impact. Die impact hoeft niet per se een ruimtelijke of fysieke impact te zijn. Een bovenlokale uitstraling en/of werking van een project zijn ook concrete voorbeelden van een gemeentegrensoverschrijdende impact. Daarnaast kunnen ook de fysieke locatie, de mobiliteits- of milieueffecten, de

bezoekersstromen,... van een project gemeentegrensoverschrijdende aspecten zijn. De Procoro stelt voor om het begrip "gemeentegrensoverschrijdende" tekstueel te verduidelijken.

Het Ruimtepact 2040 beoogt een visie op lange termijn. De initiatieven die de provincie neemt, kunnen in tijd variëren naargelang de maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften en kunnen nu nog buiten de scope van de provincie liggen. De Procoro bevestigt dat het daarom niet interessant om het perspectief te beperken tot de prioritaire acties en stelt voor om de "prioritaire acties" uit te breiden tot "acties" en de tekst daarop aan te passen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt de volgende tekstwijzigingen voor:

- p.22: "prioritaire" schrappen uit volgende zin: "De provincie wil actief en gericht het voortouw nemen in de ruimtelijke transitie door uitvoering te geven aan ~~prioritaire~~ acties met een hoog ambitieniveau, in de bebouwde én in de open ruimte."

- p.299 - begrippenlijst, toevoeging: "gemeentegrensoverschrijdende impact": De gemeentegrensoverschrijdende impact van een project kan zowel gaan over het ruimtelijke, de impact en/of de werking van een project. Zo kunnen onder andere de fysieke locatie, de mobiliteits- of milieueffecten, de bezoekersstromen,... van een project gemeentegrensoverschrijdend zijn.

IR36.SV3 De bezwaarindieners stellen dat het ontwerp een aantal potentiële hindernissen bevat voor belangrijke multi-sectorale projecten binnen de grenzen van één gemeente maar met een bovenlokale uitstraling, want de beleidskaders, zijn louter sectoraal en vatten niet altijd de realiteit van een multi-sectorale ontwikkeling, waardoor dergelijke projecten op "sectorale muren" dreigen te botsen.

In verband met de kapstukken en visie binnen het Ruimtepact 2040 voor multi-sectorale projecten: zie motivering onder IR36.SV1

De Procoro wijst erop dat de beleidskaders wel thematisch zijn opgemaakt, maar niet als alleenstaande kaders gelezen mogen worden. Zoals de "opbouw van het ontwerp Ruimtepact 2040" op p.11 aangeeft, vormen de strategische visie en de beleidskaders samen het kader voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en moeten ze steeds in onderlinge samenhang gelezen worden.

De Procoro is van mening dat doorheen het document voldoende aandacht is voor de onderlinge samenhang. Het toekomstperspectief geeft een totaalbeeld. In de strategische visie wordt per strategische doelstelling de relatie met de strategische acties en de beleidskaders aangegeven. Per beleidskader wordt de relatie met de strategische visie aangegeven en wordt in de acties (indien relevant), verwezen naar de strategische actie waaraan het bijdrage levert.

Voorstel: geen aanpassing

IR36.SV4 De bezwaarindieners zijn van oordeel dat multi-sectorale ontwikkelingsprojecten niet overal in de provincie mogen gerealiseerd worden en geven daarom volgende voorstel van criteria mee:

- Het project dient in zijn hoofdcomponent te beantwoorden aan de locatievereisten van het desbetreffende beleidskader. M.a.w.: als de hoofdcomponent van het project wonen is, dan dient het te beantwoorden aan de locatievereisten van het beleidskader wonen.
- Het sectoraal project dient op de juiste plaats te worden ingeplant. Dit is perfect verwoord in het ontwerp ruimtepact voor wat een project betreft met in hoofdzaak een economische component. (p.251)
- Het project dient, als het een project betreft inzake wonen of economie, een multi-modale ontsluiting te kennen.
- Water, gecombineerd met het STOP-principe, kunnen belangrijke randvoorwaarden zijn.
- Op duurzaamheidscriteria dient bij elk project te worden ingezet. Energie, water, milieu en natuur: het zijn belangrijke aandachtspunten in elk multi-sectoraal project. Zuinig en efficiënt omspringen met de ruimte is eveneens één van de duurzaamheidscriteria.
- Bij elk multi-sectoraal project dienen de verschillende onderdelen van het project onderling verbonden te zijn. Er dient er een band te zijn tussen het economische luik, het wonen, de functie van bepaalde onderdelen van het project.

De Procoro verwijst naar IR36.SV1, waarom ze van oordeel is dat een algemeen afwegingskader voor multi-sectorale projecten niet wenselijk is.

De Procoro verwijst daarbij ook naar de strategische visie, waarbij de voorgestelde kwaliteitscriteria zoals een multi-modale ontsluiting, aandacht voor water en efficiënt ruimtegebruik principes zijn opgenomen. Dit zijn de belangrijke aandachtspunten zijn die in alle projecten (en dus ook multi-sectorale projecten)

meegenomen moeten worden. De Procoro verwijst hierbij ook naar IR36.SV3 over de wijze waarop het Ruimtepact 2040 gelezen moet worden.

Voorstel: geen aanpassing

UITVOERING VAN HET RUIMTEPACT 2040

• Juridische afdwingbaarheid en instrumentarium

A24.A2 De stad Hasselt mist concrete sturingsinstrumenten en een juridisch kader om de operationele doelstellingen en acties effectief waar te kunnen maken op terrein.

A28.A2 De gemeente Lummen vraagt om meer geconcretiseerde doelstellingen en juridische instrumenten vast te leggen.

De Procoro begrijpt het standpunt en de vraag voor een verdere concretisering van doelstellingen. Maar de Procoro wijst op de beleidsruimte en mogelijkheden die beleidsplanning en de regelgeving bieden en die steeds in acht genomen worden:

Het nieuwe systeem van beleidsplanning en het strategische karakter ervan: hiervoor verwijst de Procoro naar de motivering onder A22.A1(geclusterd).

De bevoegdheidsbepalende regels:

Artikel 2.1.1 §3 VCRO: "Bij het formuleren van keuzes, doelstellingen, eigen engagementen en verwachtingen ten aanzien van andere actoren die in het ruimtelijk beleidsplan worden opgenomen, wordt rekening gehouden met de bevoegdheidsbepalende regels uit het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, het Provinciedecreet, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie."

Artikel 2 §2 provinciedecreet over de bevoegdheid van de provincie: "Overeenkomstig artikel 41 van de gecoördineerde Grondwet zijn de provincies bevoegd voor de regeling van de provinciale belangen. Tot die provinciale belangen behoren met name:

1° de bovenlokale taakbehartiging. Een taakbehartiging is bovenlokaal als ze aangelegenheden van lokaal gemeentelijk belang overstijgt, voor zover ze streekgericht blijft en gericht is op realisaties binnen de grenzen van het grondgebied van de provincie;

2° ondersteunende taken op verzoek van andere overheden;

3° het nemen van initiatieven met het oog op gebiedsgerichte samenwerking tussen besturen in een regio, met inbegrip van samenwerkingsverbanden met of zonder rechtspersoonlijkheid, binnen de grenzen, vastgelegd door de Vlaamse Regering, zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van deel 3, titel 3, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

(...)"

De sturingselementen:

De Procoro stelt dat de provincie verschillende acties heeft opgenomen rekening houdend met volgende twee aspecten:

- *Het opmaken van juridische instrumenten zoals een verordening of een RUP, moet steeds zijn geëigende procedure doorlopen. De concrete uitwerking ervan kan dus geen onderdeel uitmaken van een beleidsplan.*
- *Het reguliere juridische instrumentarium blijft van toepassing.*

De Procoro concludeert met bovenstaande overwegingen, dat het Ruimtepact 2040 de juiste balans nastreeft in de concretisering van de doelstellingen.

Voorstel: geen aanpassing

A12.A2 De gemeente Alken vraagt hoe verordenend de strategische visie en de beleidskaders zijn en hoe dit dan werkt?

A28.A4 De gemeente Lummen vraagt wat de afdwingbaarheid van het Ruimtepact 2040 is.

A45.A5 De gemeente Genk stelt dat het nog uit de praktijk zal moeten blijken in welke mate de ambitieuze doelstellingen uit het Ruimtepact 2040 juridisch afdwingbaar zullen zijn. De uitvoering mag niet enkel aan de gemeentes overgelaten worden, aangezien zij hiervoor ook niet over de juiste instrumenten en middelen beschikken.

In verband met de afdwingbaarheid verwijst de Procoro naar het statuut van het Ruimtepact 2040, p.18 en 19 hst.2 waar dit volledig uitgeschreven is: 2.1 "Referentiekader voor ruimtelijke keuzes", 2.2 "Strategisch en actiegericht", 2.3 "Schakel tussen Vlaanderen en de gemeenten" en 2.4 "Engagement om samen te werken".

De Procoro wijst er ook nog op dat een beleidsplan niet verordenend is, maar dat er wel een aantal elementen aan verbonden zijn, overeenkomstig de VCRO art.2.1.1, art. 2.2.23 §2 en art. 2.3.2 §2/1 en decreet Provinciedecreet art.2 §1/2:

- Ieder planniveau moet de thema's uitwerken die best op dat niveau aangepakt worden. De provincie vervult hierbij een intermediair niveau tussen Vlaanderen en gemeenten. Daarbij heeft ze een minder bevoogdende rol dan bij structuurplanning.
- Het beleidsplan geeft aan hoe ze zich verhoudt tot plannen van de andere niveaus en formuleert verwachtingen naar de inhoud van gemeentelijke beleidsplannen.
- Indien een gemeentelijk beleidsplan wordt opgemaakt dat zonder aanvaardbare motivering afwijkt van het provinciaal beleidsplan, kan de provincie een voorbehoud maken bij dat specifieke onderdeel.
- De provincie (en Vlaanderen) heeft een schorsingsbevoegdheid bij een gemeentelijk RUP - ook zonder dat er eerder voorbehoud werd geformuleerd - op basis van een onverenigbaarheid met een provinciaal beleidskader.
- Vlaanderen heeft een schorsingsbevoegdheid bij een provinciaal RUP - ook zonder dat er eerder voorbehoud werd geformuleerd - op basis van een onverenigbaarheid met een Vlaams beleidskader.

De Procoro spreekt de stellingname tegen dat de uitvoering enkel aan de gemeenten overgelaten zou worden en verwijst naar het juridische kader waarbinnen de provincie haar rol zo gedifferentieerd mogelijk opneemt; zoals aangegeven in de strategische visie, p.16, hst.1.3: "De provincie als volwaardige partner in het ruimtelijk beleid":

- regulerend door het opmaken van juridische instrumenten zoals beleidskaders, RUP's, verordeningen, beleidsmatig gewenste ontwikkelingen,...(vb. p.154, actie W-2.1 "Opmaken van PRUP's om juridisch woonaanbod te herbestemmen");
- inspirerend door het uitwerken van (gebieds)visies, het opbouwen en delen van expertise en het sensibiliseren (vb. p.214, actie ORS-1.1 "Opmaken geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors");
- faciliterend en ondersteunend door het geven van inhoudelijke en/of financiële ondersteuning en het aanbieden van instrumenten (vb. p.72, actie SV-7 "opmaken en toepassen van een fietstoets");
- realiserend door het opzetten van pilootprojecten, het opstarten of meewerken aan gebiedsgerichte projecten,... (vb. p.288, actie ER-5.1 "Opstarten van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur").

De Procoro wijst erop dat de provincie dit doet binnen haar beleidsruimte (zie ook antwoorden A22.A1 (geclusterd) en A24.A2 (geclusterd)).

De Procoro merkt wel op dat de doorvertaling in concrete ondersteunende acties (specifiek voor de gemeenten) wel gebeurd is, maar dat de diversiteit van deze acties niet gevat wordt in de uiteenzetting onder het betreffende engagement 4.3 "Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren".

De Procoro merkt eveneens op dat in de hoofdstukken "Samenwerking" (in de strategische visie en de beleidskaders) de samenwerking toegespitst is tot de verwachtingen ten aanzien van de partners (o.a. gemeenten). Ook hier kan onderzocht worden of de ondersteuning die de provincie aan de gemeenten verduidelijkt kan worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de tekst bij engagement 4.3 "Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren", p.23, als volgt te verduidelijken (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst):

"De provincie expliciteert in de strategische visie en in elk beleidskader concrete acties om de gemeenten te ondersteunen in het realiseren van de gemeenschappelijke doelen. De provincie beoogt om de realiseerbaarheid van de doelstellingen op het terrein te verhogen, in **samenwerking met de gemeenten**. Ieder bestuursniveau heeft zijn eigen verantwoordelijkheid binnen de ruimtelijke transitie.

In de strategische visie en in elk beleidskader zijn concrete acties opgenomen om de gemeenten te ondersteunen. Bij de omschrijving van deze acties geeft de provincie aan welke middelen en instrumenten ze hiervoor wil inzetten en welke rol ze zal opnemen.

Daarnaast blijft de provincie haar decretaal vastgelegde adviesrol op een kwaliteitsvolle manier opnemen door het opstellen van inhoudelijke en geïntegreerde constructieve adviezen, als ondersteuning voor sterkere gemeentelijke ruimtelijke planningsdossiers. De provincie tracht op die manier ook het ideeëngoed en de doelstellingen van het Ruimtepact 2040 te laten doorstromen naar het lokale niveau."

De Procoro stelt voor om in de hoofdstukken "Samenwerking" op de pagina's 76, 164, 223 en 294 bij de titel "Gemeenten" naast de suggesties aan de gemeenten ook te wijzen op de ondersteuning die de provincie biedt door volgende zin toe te voegen:

“De provincie wil de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 in samenwerking met de gemeenten realiseren. Daarom wenst de provincie de constructieve samenwerking met de Limburgse gemeenten verder te zetten via de geformuleerde acties waarin is aangegeven welke middelen en instrumenten ze hiervoor wil inzetten en welke rol ze zal opnemen.”

De Procoro stelt voor om in de hoofdstukken “Samenwerking” op de pagina's 76, 163, 222 en 293 bij de titel “Vlaanderen” naast de suggesties aan Vlaanderen ook te wijzen op de verhouding met het Vlaamse beleid door de volgende zin toe te voegen: “De provincie wenst de constructieve samenwerking met de departementen van Vlaanderen verder te zetten in de uitvoering van de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 zoals geformuleerd in engagement 4.1.”

A23.A4 De stad Hamont-Achel wenst een maximale toepassing van het subsidiariteitsprincipe. *“Het subsidiariteitsbeginsel of subsidiariteitsprincipe is een organisatiewijze of regel in taakverdeling tussen ‘hogere’ en ‘lagere’ openbare overheden. Het houdt in algemene zin in dat hogere instanties niet iets moeten doen wat door lagere instanties kan worden afgehandeld.”* De gemeente is het best geplaatst om de ruimtelijke behoeften van haar inwoners, van zowel de huidige generatie als van de toekomstige generaties, duurzaam te beheren.

A23.A1+A10 De stad Hamont-Achel stelt dat het ontwerp-Ruimtepact 2040 de gemeentelijke ruimtelijke autonomie nog meer wil beknootten. De vooruitzichten wijzen op een krimp van de bevolking in de buitengemeenten voor de volgende decennia. De gemeente Hamont-Achel wil zich ten volle concentreren om de leefbaarheid voor haar inwoners, ook voor de toekomst, te garanderen, zonder hierbij gehinderd te worden door hogere overheden. Enkel die ruimtelijke ontwikkelingen, die limitatief en gemotiveerd worden aangeduid als ‘gemeente-overstijgend’, dienen door de hogere overheden ter harte worden genomen. Alle andere ruimtelijke ontwikkelingen behoren tot de bevoegdheid van de stad Hamont-Achel. Eenzelfde dirigistische aanpak blijkt op economisch gebied. De provincie verheft het tot haar kerntaak om het juridisch aanbod aan bedrijventerreinen te gaan reguleren en meent zich een rol als ‘gebiedsregisseur’ te moeten toe-eigenen.

A28.A7 De gemeente Lummen vindt dat er weinig ruimte gelaten voor een eigen interpretatie en autonomie van de lokale besturen. In principe is afwijking mogelijk, maar mits grondige motivatie.

IR23.A1 De gemeente Sint-Truiden wenst vast te houden aan het subsidiariteitsprincipe.

Omtrent de toepassing van het subsidiariteitsprincipe, verwijst de Procoro naar de Mvt, Parl. St. VI. Parl. 2016-2017, nr. 1149/1, p.58 waarin het volgende is opgenomen (eigen aanduiding):

“Wat deze opmerkingen betreft is het belangrijk om te vermelden dat er eigenlijk niet wordt afgestapt van het subsidiariteitsprincipe. Het krijgt alleen een andere verankering. De term “subsidiariteit” is noch in de bestaande, noch in de nieuw voorgestelde decretale tekst te vinden. Het subsidiariteitsbeginsel is wel omschreven in de inleiding van het RSV.

Het subsidiariteitsbeginsel was dus geen bevoegdheidsverdelend principe of regel, maar veeleer een uitgangspunt voor een taakverdeling die, in het systeem van structuurplanning, vooral vorm kreeg in het RSV zelf.

De decretale bepalingen bevatten tot hiertoe slechts een abstracte aanduiding van de taakverdeling (structuurplannen “bevatten de structuurbepalende elementen” op elk niveau).

Eigenlijk zijn de nieuw voorgestelde decretale bepalingen een stuk concreter door naar verschillende wetgevende kaders te verwijzen. Verwacht mag ook worden (zoals hierboven al aangehaald) dat het BRV ingaat op de rolverdeling. In de mate dat het subsidiariteitsbeginsel inhoudt dat elk niveau zich inlaat met de onderwerpen die best op dat niveau worden geregeld, wordt met de nieuw voorgestelde regeling niet afgestapt van subsidiariteit, integendeel. Getuige daarvan de verwijzingen naar Gemeente- en provinciedecreet. Kortom, de overgang is helemaal niet zo ingrijpend als men zou denken.”

De Procoro bevestigt dat het Ruimtepact 2040 is opgemaakt in de geest van het subsidiariteitsprincipe, zoals de decreetgever uiteenzet. Het Ruimtepact 2040 vormt een schakel tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten. (strategische visie, hoofdstuk 2.3, p.18). Hierbij houdt de provincie rekening met de bevoegdheidsbepalende regels, zoals opgenomen is in de motivering onder A24.A2 (geclusterd).

Doorheen het Ruimtepact 2040 is dit op volgende wijze toegepast:

- Binnen de strategische doelstellingen wordt de strategie en visie uitgezet die van belang is op provinciaal niveau. Bij de focus spitst de provincie zich toe op de ruimtelijke elementen die van bovenlokaal belang zijn (tekst en kaart).*
- De beleidskaders concretiseren de visie en bevatten de operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een bepaald thema. Per beleidskader wordt aangegeven waarom de provincie hierop inzet (hst.1 “Waarom een beleidskader x”). Dit gebeurt steeds vanuit een gebiedsgerichte benadering (beleidskaderw, hst.3 “Ruimtelijke staat” en hst.5 “Selectie en typering”), rekening houdend met de focus en rol van de provincie (beleidskaderw, hst.2*

“focus en rol van de provincie”). De rol die de provincie daarbij opneemt, is dus variërend (reguleren, inspireren, faciliteren, ondersteunen en realiseren) naargelang de actie en doelstelling.

- Onder de hoofdstukken “Samenwerking” worden de verwachtingen aan de andere beleidsniveaus geformuleerd, waaronder de gemeenten. Hierbij wordt uitdrukkelijk vermeld dat de actoren vrijwillig het engagement kunnen opnemen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om volgende tekstaanpassingen te doen (zie doorgehaalde en onderstreepte delen):

- p. 18: “Het wordt een leidend instrument voor ruimtelijke provinciale keuzes en een toetsingskader voor de advisering ~~en beoordeling~~ van plannen en projecten.”

- p. 19: “Het Ruimtepact 2040 bevat geen strikte taakstelling voor de andere planningsniveaus. Anders dan bij structuurplanning, gaat beleidsplanning uit van samenwerking in plaats van subsidiariteit een hiërarchisch model. De drie planningsniveaus tekenen een beleid uit voor de thema's die best op het betrokken niveau aangepakt worden.”

A23.A3 Hamont-Achel + **IR46.A1** Halen: Het plan is vanuit een top-down benadering geschreven, terwijl vanuit het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen een bottom-up benadering geprefereerd wordt.

De Procoro stelt dat in geen enkel document een bottom-up benadering naar voor geschoven wordt: niet in de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, de VCRO of het uitvoeringsbesluit. Dit is ook logisch aangezien beleidsplanning vertrekt vanuit een samenwerkingsmodel waarbij de verschillende bestuursniveaus elk vanuit een eigen rol samenwerken om de ruimte te ontwikkelen. De Procoro verwijst hierbij naar de Mvt, Parl. St. VI. Parl. 2016-2017, nr. 1149/1, p.7: “De beleidsplanning laat een intensieve samenwerking tussen beleidsdomeinen toe en zoekt samenwerking met maatschappelijk middenveld, burgers, ondernemers, investeerders, ... Het streven hierbij is een geïntegreerde ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken waarbij in gebieden vanuit een gemeenschappelijke gebiedsvisie en doelstellingen ruimtelijke acties en de inzet van middelen en instrumenten gecoördineerd kunnen worden ingezet.”

De Procoro bevestigt dat het Ruimtepact 2040 (strategische visie en beleidskaders) vanuit dit samenwerkingsmodel geschreven is, wat ook blijkt uit de engagementen, de rol die de provincie opneemt, de voorstellen tot samenwerking binnen de hoofdstukken “Samenwerking”, de nadruk op gebiedsgericht samenwerken, de acties die in samenwerking met verschillende partners opgenomen worden en de acties die ondersteuning bieden aan de gemeenten. Vanuit deze motivering, is de Procoro dan ook niet akkoord met de stellingname dat het Ruimtepact 2040 vanuit een top-down benadering geschreven zou zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.SV2 De bezwaarindiener vindt dat de nadruk te sterk op controle ligt en dat de doelstellingen te restrictief zijn. De bezwaarindiener vraagt dat landbouw, burger en onderneming niet aanzien worden als pionnetjes op een spelbord, maar integraal deel uitmaken van en recht hebben op de (al dan niet open) ruimte in al haar vormen.

De Procoro geeft aan dat het de kerntaak van de ruimtelijke ordening bepaald wordt bij decreet: VCRO art. 1.1.4: “De ruimtelijke ordening is gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen.”

Het Ruimtepact 2040 werd vanuit deze kerntaak opgemaakt. Uitspraken over verschillende maatschappelijke activiteiten, in afweging met elkaar, zijn hier dus onlosmakelijk en inherent aan verbonden.

Voorstel: geen aanpassing

A12.A1 De gemeente Alken vraagt een duidelijk kader voor de open ruimte, verdichting en kernversterking in het buitengebied. Hoe moet een lokaal bestuur een spreiding of centralisering van wonen (sociaal wonen), industriële ontwikkeling, handelskernen en mobiliteit organiseren? Welke acties en verordenende kaders maakt de provincie om lokale overheden te begeleiden?

In verband met de beleidsruimte, zie de motivering onder A24.A2 (geclusterd).

In verband met de toepassing van de subsidiariteit, zie de motivering onder A23.A4 (geclusterd).

In overeenstemming met het decreet lokaal Bestuur art.2 §2 behoren thema's die een duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied beogen, toe aan het gemeentelijk niveau. De Procoro concludeert dan ook dat de voorgestelde thema's uit te werken zijn door de gemeente. De Procoro wenst erop te wijzen dat ondersteuning vanuit de provincie hiermee niet uitgesloten wordt. In het Ruimtepact 2040 zijn hiervoor verschillende acties voorzien.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.SV2 De gemeente Sint-Truiden is bezorgd over de financiële impact op planningsprocessen van het ruimteneutraliteitsbeginsel en vraagt de nodige financiële ondersteuning voor het handhaven van het ruimteneutraliteitsbeginsel indien dit opgelegd zou worden.

De Procoro erkent de nood aan gepaste ruimtelijke en financiële ondersteuning van de gemeenten bij de uitvoering van de visie en de doelstellingen van het Ruimtepact 2040. In de Strategische Visie, p.68, actie SV-3 "Opzetten van expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit" opgenomen dat de provincie naar mogelijke inzetbare instrumenten zoekt om acties te stimuleren die uitvoering geven aan de beleidskaders of die rechtstreeks bijdragen aan de doelstellingen van het Ruimtepact 2040. Dit kan onder andere via een gerichte financiële ondersteuning van de gemeenten.

Maar ook Vlaanderen heeft een cruciale rol en verantwoordelijkheid in de financiering, de verdeling en het beheer van middelen om de ruimtelijke transitie waar te maken.

In het Ruimtepact 2040 is zowel bij de strategische visie als de drie beleidskaders een hoofdstuk 'Samenwerking' opgenomen. In dit hoofdstuk worden ook verwachtingen opgenomen ten aanzien van de andere overheden, waaronder ook de Vlaamse Overheid. Hier worden o.m. de volgende suggesties aan Vlaanderen geformuleerd:

- *meer financiële middelen voor het BRV-fonds voorzien voor de lokale besturen om herbestemmingen van juridisch bebouwbaar aanbod door te voeren;*
- *binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten inzetten en financiële middelen ter beschikking stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren;*

De Procoro stelt voor om in de tekst hst. "Samenwerking" (p.75-76 en de beleidskaders) het belang van Vlaanderen in de ondersteuning naar gemeenten toe aan te geven en de tekst te screenen op de belangrijkste verwachtingen naar Vlaanderen toe en indien nodig aan te vullen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om in de hoofdstukken "Samenwerking" (p.75-76 en de beleidskaders) het belang van Vlaanderen in de ondersteuning naar gemeenten en de provincie te screenen op de belangrijkste verwachtingen naar Vlaanderen toe en indien nodig aan te vullen in functie van financiële ondersteuning en (juridische) instrumenten.

A39.A1 De gemeente Kinrooi stelt vragen bij de uitvoerbaarheid van het Ruimtepact 2040 omdat binnen de beleidsplanning het subsidiariteitsprincipe verlaten wordt, waardoor lokale besturen zelf keuzes moeten maken rond de afbakening van kernen, het verdelen van het woningobjectief, richtdichtheden en de differentiatie binnen het gebouwde gebied. Dit geeft bij gemeenten de volgende problemen:

- (1) Doordat lokale besturen zelf de concrete uitvoering bepalen rond afbakening en ontwikkelingsmogelijkheden, kan dit leiden tot verschillend gebruik van instrumenten op lokaal niveau. Onderlinge competitie tussen gemeenten, voor het aantrekken van inwoners en bedrijven, maakt het moeilijk om restrictief om te gaan met ontwikkelingsmogelijkheden.
- (2) De capaciteit en het draagvlak om juridisch bebouwbaar aanbod te neutraliseren of om vergunningen te weigeren op lokaal niveau ontbreekt.
- (3) De bestaande instrumenten bieden onvoldoende houvast voor de verwerving of herbestemming van gronden door lokale besturen.
- (4) De gemeenten hebben niet de noodzakelijk financiële middelen om ontwikkelingsmogelijkheden te schrappen.
- (5) De politieke keuze voor een vergoeding van 100% op basis van de marktwaarde maakt het voeren van beleid onmogelijk.
- (6) De actuele financiering van gemeenten zorgt ervoor dat het schrappen van ontwikkelingsmogelijkheden in overtollig juridisch aanbod indruist tegen de gebruikelijke financiële logica. Deze financiering van gemeenten hangt namelijk af van fiscale ontvangsten

- (personenbelasting, onroerende voorheffing, ..., algemene werkingssubsidies en andere project specifieke subsidies).
- (7) Alternatieve oplossingen zoals verhandelbare ontwikkelingsrechten staan nog niet op punt.
 - (8) Het opleggen van stedenbouwkundige lasten dient voort te komen uit het voordeel of de kosten die de overheid aan de omgevingsvergunning heeft. Vandaag kunnen lasten nog niet opgelegd of verzameld worden ten behoeve van herbestemmingen of sloop.

De Procoro stelt dat met beleidsplanning niet afgestapt wordt van het subsidiariteitsprincipe. Met betrekking tot de toepassing van het subsidiariteitsprincipe, verwijst de Procoro naar de motivering onder A23.A4 geclusterd).

In overeenstemming met het Decreet Lokaal Bestuur art.2 §2 behoren thema's die een duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied beogen, toe aan het gemeentelijk niveau. Het Ruimtepact 2040 biedt het referentiekader den de voorgestelde thema's zijn uit te werken door de gemeente.

Omtrent de concrete problemen die de gemeente daarbij opsomt, wenst de Procoro nog het volgende aan te geven:

- (1) – Actie W-1.1 “Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen” biedt de richtlijnen aan om dit te bewaken;*
- (2) – Het Ruimtepact 2040 is een referentiekader > zie motivering onder A12.A2 (geclusterd)*
- (3) – zie motivering onder A12.A2 (geclusterd) en IR23.SV2*
- (4) (5) en (6) – De financiële verdeling wordt specifiek behandeld. > zie verder motivering onder IR23.SV2*
- (7) (8) – De Procoro neemt akte van het standpunt en erkent dat de ruimtelijke instrumenten nog niet op punt staan. Het is belangrijk dat de Vlaamse overheid haar rol hierin opneemt en degelijke, werkbare instrumenten uitwerkt voor zowel de gemeenten als de provincie.*

Voorstel: aanpassing

In verband met de verwachtingen aan Vlaanderen: zie aanpassing IR23.SV2

A18.A2 De gemeente Voeren vraagt omwille van de steeds toenemende juridisering van het vergunningenbeleid om steeds te werken met instrumenten die een duidelijke juridische basis bieden. Dus geen masterplannen maar wel ruimtelijke uitvoeringsplannen of verordeningen. (actie SV-4)

De Procoro stelt dat de actie SV-4 “Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningverlening met sturende instrumenten” duidelijk aangeeft dat zowel de thema's als het instrument dat best wordt ingezet, verder onderzocht wordt. Deze actie voorziet eveneens een jaarlijks evaluatie van deze instrumenten waar de effectiviteit van de reeds ontwikkelde instrumenten geëvalueerd wordt en waar nodig bijgestuurd kan worden. Er kan dus ook gekozen worden voor een verordenend instrument.

Voorstel: geen aanpassing

A13.SV7 De gemeente Peer: “Het is positief dat de provincie de lokale besturen wil ondersteunen in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit en dat dit doorvertaald wordt tot op het vergunningenniveau. Bepaalde problematieken gelden in alle (landelijke) gemeenten en vergen een gemeente-overschrijdende aanpak. Gemeenten moeten wel betrokken worden bij de uitwerking van (nieuwe) instrumenten. De benadering kan niet top down gebeuren. (actie SV-3)

De Procoro neemt akte van het standpunt en stelt vast dat deze opmerking geen betrekking heeft op actie SV-3 “Opzetten van expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit” waar de nadruk eerder ligt op mogelijke inzetbare instrumenten om acties te stimuleren die uitvoering geven aan de beleidskaders of die rechtstreeks bijdragen aan de doelstellingen van het Ruimtepact 2040.

De Procoro stelt vast dat deze opmerking wel verrat wordt binnen actie SV-2 “Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg” waar gemeentegrensoverschrijdende problematieken in samenwerking met de betrokken partijen kunnen uitgewerkt worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV22 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat de provincie ook de bijkomende personeelsbehoefte begroot voor de realisatie van de doelstellingen en acties en zorgt voor de nodige personeelscapaciteit. (actie SV-8)

De Procoro neemt akte van deze vraag. Het begroten van de benodigde personeelsbehoefte is geen onderdeel van beleidsplanning, maar een beleidsbeslissing die behoort aan de deputatie.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.A2 De Limburgse Milieukoepel stelt vast dat de provincie vanuit het beleidsdomein Ruimte bijdraagt aan de internationale ambitie voor een verbetering van het milieu en de leefomgeving. In het bijgevoegde strategisch Plan-Mer is hiertoe een belangrijke aanzet gegeven. De Limburgse Milieukoepel vraagt dan ook dat de provincie in al haar ruimtelijk gerelateerde adviezen, opmerkingen en beslissingen terdege rekening zal houden met haar doelstellingen.

De Procoro is van mening dat de provincie, binnen het systeem van beleidsplanning, (zie motivering bij A22.A1 (geclusterd) en A23.A4 (geclusterd)) in het Ruimtepact 2040 voldoende haar intenties uitschrijft en kadert hoe ze deze zal toepassen.

Voorstel: geen aanpassing

- **Samenwerking en verhouding tussen beleidsniveaus**

A45.A3 De gemeente Genk stelt dat het moeilijker is te schatten is hoe complementair beleidsplannen van verschillende bestuursniveaus zullen zijn. De taakverdeling is minder duidelijk waardoor het gevaar bestaat dat de ruimtelijke uitdagingen gefragmenteerd (of niet) aangepakt zullen worden. De onduidelijkheid over bevoegdheden neemt toe.

De Procoro erkent dat het systeem van beleidsplanning verschilt ten opzichte van structuurplanning (zie ook motivering bij A22.A1 (geclusterd)).

De Procoro begrijpt dat dit voor de gemeente vragen oproept naar taakverdeling, bevoegdheden en aanpak. De Procoro is van mening dat de provincie hierover in het Ruimtepact 2040 zo duidelijk mogelijk is binnen het decretale kader:

- de toepassing van het subsidiariteitsprincipe: zie motivering A23.A4 (geclusterd);
- de rol die de provincie opneemt met het Ruimtepact 2040: zie motiveringen A46.SV2 (geclusterd) (samenwerkingsmodel van beleidsplanning), A23.A4 (geclusterd) (toepassing Ruimtepact 2040) en A12.A2 (geclusterd) (de verschillende rollen die de provincie opneemt).

Voorstel: geen aanpassing

A45.SV2 De gemeente Genk vraagt om een (ruimtelijke) visievorming op niveau van de provincie (gebiedsdekkend) op te nemen. Indien projecten/acties vertrekken vanuit een gedragen visie, zijn ze vaak slagkrachtiger.

De Procoro stelt dat een gebiedsdekkende visie voor de hele provincie een toepassing is van structuurplanning en voorbijaat aan het systeem van beleidsplanning. Zoals het Ruimtepact 2040 op p.18, hoofdstuk 2.3 "Schakel tussen Vlaanderen en de gemeenten" aangeeft, erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en geeft ze uitvoering aan de principes van Vlaanderen: het bestaande ruimtebeslag beter benutten en de open ruimte maximaal vrijwaren. Iedere overheid heeft hierin zijn verantwoordelijkheid. Het ruimtelijk beleid dat de gemeenten uitwerken, zal op zijn beurt gebiedsgerichter en sterker toegespitst zijn op de ruimtelijke eigenheid en noden van de gemeente.

De Procoro verwijst naar de motivering bij A22.A1 (geclusterd) waarbij het doel en het systeem van beleidsplanning uitvoerig uiteengezet is en benadrukt wordt dat het Ruimtepact 2040 een strategisch en actiegericht beleidsplan is, naar de VCRO art. 2.1.1 §3, naar de toepassing van het subsidiariteitsprincipe (zie A23.A4 (geclusterd)) en de bevoegdheidsbepalende regels (zie A24.A2 (geclusterd)). Uit de samenlezing van bovenstaande motiveringen besluit de Procoro dat de provincie niet bevoegd is voor de opmaak van een gebiedsdekkende visie.

Voorstel: geen aanpassing

A23.A8 De gemeente Hamont-Achel geeft aan dat samenwerking zoeken en partnerschappen sluiten moet gebeuren vanuit het belang van de gemeente en niet top-down opgelegd.

A13.A2 De gemeente Peer stelt dat de samenwerking vanuit gelijkwaardige partnerschap moet vertrekken en de beleidskaders bruikbaar moeten zijn voor de lokale besturen. Door strikte regels op te

leggen in plaats van een gebiedsgerichte benadering voorop te stellen, wordt het voor de gemeente onmogelijk om een ruimtelijk beleid te voeren, gericht op het vooropgestelde toekomstbeeld 'een kwalitatieve woonomgeving en een robuuste openruimte'.

A36.A2 De gemeente Herk-de-Stad merkt op dat veel doelstellingen de capaciteit van het gemeentelijk beleid overschrijden en vindt samenwerking met de provincie daarvoor wenselijk. De gemeente verwacht een samenwerking gebaseerd op vertrouwen in de terreinkennis van de lokale besturen en die rekening houdt met de realiteit op het terrein.

In verband met de subsidiariteit, zie ook motivering A23.A4 (geclusterd).

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 een schakel vormt tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten. Hierbij erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en geeft ze uitvoering aan de principes van Vlaanderen: het bestaande ruimtebeslag beter benutten en de open ruimte maximaal vrijwaren. Iedere overheid heeft hierin zijn verantwoordelijkheid. (zie hoofdstuk 2.3, p.18)

Binnen deze beleidslijnen is samenwerking een cruciale factor binnen het Ruimtepact 2040.

Dit wordt ook zo benoemd als uitgangspunt in hst.1.3 "De provincie als volwaardige partner in het ruimtelijk beleid": "De rol die de provincie vanuit het ruimtelijk beleid opneemt om het Ruimtepact 2040 op het terrein waar te maken, is steeds in samenwerking met andere actoren. Hoe de samenwerking vorm krijgt, is afhankelijk van het doel, de eigen bevoegdheden, het juridisch kader en de inzetbare instrumenten. De rol die de provincie daarbij opneemt, is dus variërend (reguleren, inspireren, faciliteren, ondersteunen en realiseren)." Inbreng van de terreinkennis vanuit de lokale besturen is eigen aan het gebiedsgerichte aspect van ruimtelijke planning en wordt ook zo erkend binnen de acties, onder andere onder actie SV-2 "Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg."

De provincie formuleert onder de hoofdstukken "Samenwerking", zoals decretaal bepaald, wel een aantal verwachtingen naar de inhoud van gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen om samen mee de doelen te realiseren. Daarbij erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en vormt ze een schakel tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten, zoals ook omschreven in strategische visie, hst.2 "Statuut van het Ruimtepact 2040". Dit is in overeenstemming met artikel 2.1.1, §3 VCRO dat stelt dat in elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus waarbij de provincie rekening houdt met de bevoegdheidsbepalende regels uit het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, het Provinciedecreet, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie.

Voorstel: geen aanpassing

A45.A4 De gemeente Genk stelt dat het niet altijd duidelijk/evident is hoe de samenwerkingen geformuleerd doorheen het Ruimtepact 2040 tot stand moet komen en hoe onderlinge afspraken (bv. m.b.t. de woningmarkten) geformaliseerd kunnen worden.

De Procoro bevestigt dat duidelijke afspraken maken een belangrijk aandachtspunt is bij het opzetten van een samenwerking, maar wijst er eveneens op dat afspraken specifiek en project- of procesgericht opgezet moeten worden. Dit behoort tot de uitvoering van een beleidsplan (zie ook motivering A22.A1 (geclusterd)).

Voorstel: geen aanpassing

A16.A1 De gemeente Tongeren wil bij de verdere gebiedsgerichte uitwerking nauw betrokken worden.

A46.A4 Het departement Omgeving geeft aan dat ze het engagement met de provincie willen aangaan om samen een (pro)actieve en constructieve werking rond (grensoverschrijdende) gebiedsgerichte projecten alsook rond kennisdeling uit te bouwen.

De Procoro neemt akte van beide uitnodigingen tot samenwerking en wijst erop dat de provincie dit ook expliciet vermeldt op p.66, actie SV-2 "Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg": "De provincie pakt nieuwe gebiedsgerichte projecten projectmatig, geïntegreerd en in partnerschap met andere overheden en actoren aan..." De provincie beoogt een samenwerking en partnerschap met zowel gemeenten als het departement Omgeving.

Voorstel: geen aanpassing

A16.SV1 De gemeente Tongeren vindt het goed dat de strategische doelstellingen vanuit bovenlokaal perspectief nagestreefd en bewaakt worden en dat gemeenten via advisering gestimuleerd worden om deze doelstellingen te laten doorwerken in lokale plannen.

IR3.A1 De gemeente Gingelom wil haar rol als regisseur van het eigen ruimtelijk beleid opnemen en is tevreden dat de autonomie van de gemeente de nodige aandacht krijgt.

De Procoro neemt akte van het standpunt van Tongeren en Gingelom.

Voorstel: geen aanpassing

A25.A1 De gemeente Maasmechelen onderschrijft dat de realisatie van de gestelde doelstellingen enkel mogelijk zal zijn door nauwe samenwerking. Ze zal hiervoor haar rol opnemen om samen met alle betrokken partijen de doelstellingen waar te maken. Andersom zal het ook noodzakelijk zijn voor de hogere overheden om de lokale besturen te ondersteunen met de benodigde instrumenten, advisering, hulp en middelen om de doelstellingen te kunnen realiseren.

De Procoro bevestigt het standpunt van Maasmechelen dat de gestelde doelstellingen enkel mogelijk zullen zijn door samenwerking en neemt er akte van dat de gemeente hiervoor haar rol zal opnemen.

De Procoro bevestigt ook het standpunt dat ondersteuning van de lokale besturen eveneens noodzakelijk is. De gemeenten ondersteunen is één van de engagementen van de provincie (in uitvoering van art.2 §2 2° van het Provinciedecreet) en een rode draad doorheen het Ruimtepact 2040. Daarom zijn er zowel in de strategische visie als in de beleidskaders verschillende ondersteunende acties (ondersteunend aan het gemeentelijk beleid) opgenomen met het oog op het ter beschikking stellen van instrumenten, advisering, hulp en middelen.

De Procoro wenst ook te wijzen op de belangrijke verantwoordelijkheid van Vlaanderen in het bieden van ondersteuning. Daarom zijn de verwachtingen aan Vlaanderen ook in de hoofdstukken "Samenwerking" opgesomd.

Voorstel: geen aanpassing

In verband met de verwachtingen aan Vlaanderen: zie aanpassing IR23.SV2

A36.A3 De gemeente Herk-de-Stad vraagt dat de lasten (planshade, werklast van een stringenter vergunningsbeleid, financiële middelen) van het voorgestelde beleid gedragen worden door de provincie.

De Procoro erkent dat ondersteuning van de lokale besturen nodig is en de provincie neemt hiertoe ook verschillende acties op (zie motivering A25.A1), maar verwijst tevens ook naar de VCRO, art.2.1.1 §3 en de bevoegdheidsbepalende regels volgens uit het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, het Provinciedecreet, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie. Ieder planniveau moet de thema's uitwerken die best op dat niveau aangepakt worden. De provincie vervult hierbij een intermediair niveau tussen Vlaanderen en gemeenten. (zie ook motivering A46.SV2 (geclusterd))

Zowel Vlaanderen, de provincie als de gemeenten hebben dus hun verantwoordelijkheid om de principes van Vlaanderen mee uit te voeren. De lasten die volgen uit de acties dat het planniveau in kwestie voert, moeten dan ook door dat niveau worden opgenomen.

Voorstel: geen aanpassing

A28.A5 De gemeente Lummen vraagt (verdere) ondersteuning van enkele grotere lopende projecten (site golf, oksel klaverblad).

De Procoro wijst erop dat de provincie binnen de geëigende procedures en haar bevoegdheden de gemeenten wil ondersteunen in specifieke projecten om gemeenschappelijke doelen te realiseren (zie hoofdstuk 4.3, p.23).

De Procoro wijst er ook op dat concrete projecten zoals de golf-site of het klaverblad niet benoemd worden binnen het Ruimtepact 2040. De provincie kan ondersteuning bieden bij projecten die in overeenstemming zijn met de visie van het Ruimtepact 2040 indien nodig. Dit moet dossiergericht bekeken worden.

Voorstel: geen aanpassing

- **Ontwikkelingskansen**

A28.A6 De gemeente Lummen stelt dat de ontwikkelingskansen van een gemeente zoals Lummen niet beperkt mogen worden.

A10.A1 De gemeente Hechtel-Eksel stelt dat het Ruimtepact 2040 op een aantal zeer cruciale punten onaanvaardbaar is en dat de verdere ontwikkeling van de gemeente door het plan op de helling komt te staan (> zie opmerkingen A10.W1-W4 en A10.ER.BT1 (geclusterd), VE1 en LB1). Er is geen rekening gehouden met een aantal eerder gemaakte opmerkingen.

A19.A1 De gemeente Leopoldsburg stelt dat globaal gesteld, het ontwerp Ruimtepact 2040 voldoende handvaten biedt om mee de slag te gaan en de gemeente verder te ontwikkelen mits de door haar geformuleerde aandachtspunten op vlak van wonen, bereikbaarheid en invulling militaire domeinen.

A13.A3 De gemeente Peer stelt dat groei- en ontwikkelingsmogelijkheden van de kleine gemeenten ontnomen worden in functie van de grotere steden. Hierdoor hebben de kleine gemeenten enkel de lasten. De gemeente vraagt waar ze de middelen haalt om te investeren in kwalitatieve woonomgevingen? Initiatieven en projecten worden beoordeeld op basis van bereikbaarheid van de kern, waar de gemeente zelf geen invloed op heeft? Wat betekent dit voor de kleinere gemeenten op lange termijn? Evoluëren naar slaapdorpen? Zullen hogere overheden middelen voorzien voor de zuivere woonkernen en open ruimte beheerders?

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 niet de intentie heeft om ontwikkelingskansen van gemeenten te beperken, maar dat het invulling geeft aan het ruimere kader. Het Ruimtepact 2040 moet mee de ambities en ruimtelijke doelstellingen van Vlaanderen realiseren en het beleidsdomein ruimte moet bijdragen aan de internationale ambitie voor een verbetering van het milieu en de leefomgeving - de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. (zie hoofdstuk 1 "Waarom een Ruimtepact 2040?"). Het is vanuit dit kader dat de rode draad binnen het Ruimtepact 2040 is vastgelegd: het bestaande ruimtebeslag beter benutten op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaren. (zie hoofdstuk 3 "Relatie met de beleidsplannen van andere bestuursniveaus" overeenkomstig de VCRO, art.2.1.1§3)

De Procoro wijst erop dat de provincie daarbij correct het provinciale niveau bewaakt en de principes gebiedsgericht doorvertaalt naar (en op maat van) Limburg, ter versterking van Limburg, zowel in de strategische visie (strategische doelstellingen met focus op de bovenlokale, ruimtelijk structuurbepalende elementen) als in de beleidskaders met de focus op:

- *het bovenlokale aspect of de bovenlokale impact van het thema en de rol die de provincie hierin best opneemt in functie van Limburg als regio (hst. "Focus en rol van de provincie");*
- *de concrete behoefte en nood; vertrekkend vanuit de ruimtelijke realiteit en op basis van cijfermateriaal (hst. "Ruimtelijke staat");*
- *de bovenlokale, ruimtelijk structuurbepalende elementen (hst. "Selectie en typering")*

Anderzijds verwijst de Procoro ook nog naar de Mvt, Parl. St. VI. Parl. 2016-2017, nr.1149/1, p.190 waarin is aangegeven dat, door de werking van het motiveringsbeginsel, een lokale overheid gegronde argumenten moet hebben om af te wijken van de visie die vooropgesteld is in een beleidsplan dat op hoger niveau reeds is vastgesteld.

Daarom acht de Procoro het wel belangrijk dat de teksten duidelijk leesbaar zijn wanneer het beleidsplan richtinggevend van aard is, en stelt voor om de teksten van het Ruimtepact 2040 hierop te screenen:

- *in de strategische visie op het vlak van het subsidiariteitsprincipe*
- *in de strategische visie hst.6 "Ruimtelijke strategische doelstellingen" en de beleidskaders o.b.v. de specifieke aanpassingen volgend uit de behandeling van de inspraakreacties omtrent het betreffende beleidskader*

Voorstel: aanpassing

In verband met het subsidiariteitsprincipe: zie aanpassing A23.A4 (geclusterd).

In verband met het richtinggevende karakter de strategische visie hst 6 "Ruimtelijke strategische doelstellingen" en de beleidskaders screenen o.b.v. de specifieke aanpassingen volgend uit de behandeling van de inspraakreacties omtrent het betreffende beleidskader.

A22.A2 De gemeente Bocholt stelt dat het plan in strijd is met de bepalingen uit de VCRO art.1.1.4. Het Ruimtepact 2040 zal de concrete toekomstplannen van de gemeente sterk beïnvloeden en in gedrang brengen en de gemeente zal haar ruimtelijke eigenheid en autonomie verliezen.

De Procoro beschouwt de VCRO art.1.1.4 als de kerntaak van de ruimtelijke ordening. Door zowel de strategische visie als een coherent en evenwichtig geheel van beleidskaders te voorzien, wordt het Ruimtepact 2040 vanuit deze kerntaak opgemaakt. (zie hoofdstuk 4.1 "Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad", p.22)

Met betrekking tot de ruimtelijke eigenheid en autonomie van de gemeente, verwijst de Procoro naar de motivering onder A23.A8.

Voorstel: geen aanpassing

IR34.SV3 De gemeente Heers vraagt uitdrukkelijk dat landelijke gemeenten ook een kans krijgen om te groeien. Dienstverlenende instanties en kleine handelszaken moeten behouden blijven en groeien en jonge ondernemers moeten kansen krijgen.

De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid gericht is op meer stedelijke beleving, vitalere dorpskernen en het versterken van de open ruimte. Dit heeft ook betrekking op kernen in landelijke gemeenten.

Groei op maat van de kern is steeds mogelijk. Beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen", actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen" is gericht op de landelijke gemeenten met overwegend lokale kernen. Binnen het beleidskader "Economische ruimte" is OD1 "Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" (p.267) opgenomen waar vermeld wordt dat stads- en dorpskernen belangrijke vestigingsplaatsen en werklocaties voor bedrijven en andere economische functies blijven.

Voorstel: geen aanpassing

A36.SV3 De gemeente Herk-de-Stad merkt op dat ze buiten de innovatieregio Hasselt-Genk valt en slechts zeer beperkt binnen de fruitstreek gelegen is. Hierdoor heeft Herk-de-Stad slecht beperkte economische ontwikkelingskansen. De gemeente vraagt om deze positionering te herzien omwille van de optimale multimodale ontsluiting en de aanduiding als ankerpunt in het Limburgse stedelijke weefsel in de regionale eigenheid.

De Procoro is van mening dat Herk-de-Stad niet tot de innovatieregio Hasselt-Genk behoort. Deze innovatieregio is geënt op het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk. Zie beleidskader "Economische ruimte", hoofdstuk 3.1 "Ruimtelijke structuur van de bedrijvigheid in Limburg", p.233: "Hasselt-Genk en omgeving vormt economisch-functioneel een geheel, als regionaalstedelijk gebied met twee complementaire stedelijke kernen, centraal in de provincie. Vaak gekoppeld aan de reconversie van voormalige bedrijfssites (Philipssite, steenkoolmijnen,...) is er een netwerk ontstaan van bedrijven, kennisinstellingen en onderzoekscampussen, die van dit gebied een ruimere innovatieregio maken, met de Campus Diepenbeek (geheel van de universitaire campus, bouwcampus, health campus, wetenschapspark,...), Thorpark en Energyville, C-mine, Greenville Houthalen, Corda Campus,"

De gemeente heeft ontwikkelingsmogelijkheden op haar niveau. (zie beleidskader "Economische ruimte", hoofdstuk 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op drie sporen", p.249 en OD3 "Creëren van een gepast ruimte-aanbod op de strategische locaties", p.273)

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV8 De gemeente Halen stelt dat ze de mogelijkheid moeten krijgen om zich toeristisch verder te ontwikkelen door haar onroerend erfgoed (historische gebouwen, helmensite,...) en haar natuur-trekpleisters (Holle wegen, Fruitboomgaarden, bossen en talloze wandelwegen) in de kijker te zetten.

Deze opmerking wordt ook besproken bij IR46.ER.VE1 bij het beleidskader "Economische ruimte".

De Procoro erkent het toeristisch belang van onroerend erfgoed en verwijst hiervoor naar het beleidskader "Economische ruimte" waarin de visie voor vrijetijdseconomie is uitgeschreven. Zie hoofdstuk 4.3, p.251: "De groei van de vrijetijdseconomie blijft mogelijk door verweving en herschikking in functie van een beter ruimtegebruik ten behoeve van de groeimogelijkheden van de sector. Vele, relatief kleinschalige, toeristische bedrijven en voorzieningen blijven of worden zo veel mogelijk verweven in stads- en dorpskernen of op ruimtelijk verantwoorde wijze in de open ruimte (plattelandstoerisme). Dit telkens met het nodige respect voor of zelfs met een versterking van de ruimtelijke regionale eigenheid."

De Procoro geeft aan dat de reguliere wetgeving voor Omgevingsvergunningen eveneens van toepassing blijft.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.A2 De gemeente Sint-Truiden wil haar ruimtelijke planningsrol opnemen. Indien de provincie haar taak wil opnemen inzake het meewerken aan een goede ruimtelijke ordening kan dit ondersteund

worden. Zo kan, onder meer, het vrijhouden en -maken van de door haar geselecteerde elementen van het open ruimtesysteem een belangrijke toegevoegde waarde vormen voor de natuurlijke structuur en de waterhuishouding. De gemeente Sint-Truiden kan mee uitvoering geven aan de beleidskaders door de opmaak van een gebiedsdekkend ruimtelijk uitvoeringsplan, maar dit steeds binnen de klijlijnen van het eigen GRS.

De Procoro neemt akte van het aanbod van de gemeente om haar planningsrol op te nemen en apprecieert dat de gemeente mee uitvoering wil geven aan de beleidskaders. De Procoro wil wel ter aanvulling meegeven dat dit binnen de klijlijnen van het GRS én het Ruimtepact 2040 zal zijn. Hiervoor verwijst de Procoro ook naar engagement 4.3, p.23 "Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren."

Voorstel: geen aanpassing

IR23.SV8 De gemeente Sint-Truiden stelt dat ruimtelijke ontwikkelingen baseren op OV-bereikbaarheid enkele gevaren kan inhouden. Het bestaande OV is niet gegarandeerd op alle locaties én OV kan vraagvolgend zijn. In die zin kan dit geen te stringent leidend principe vormen.

De Procoro stelt dat het een verkeerde aanname is dat ruimtelijke ontwikkelingen gebaseerd zouden worden op de OV-bereikbaarheid als stringent leidend principe. Hiervoor verwijst de Procoro naar p.46, SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" waarin de provincie aangeeft vier bovenlokale vervoersnetwerken te onderscheiden: de netwerken voor fietsers, het openbaar vervoersnetwerk, het wegennet en het netwerk specifiek voor goederenvervoer via spoor- en waterwegen. Hun performantie en onderlinge afstemming bepalen de bereikbaarheid van een plek. Ook de wederkerigheid tussen mobiliteit en ruimtelijke ordening wordt in de SD bevestigd: "De organisatie van de ruimte stuurt de mobiliteit en mobiliteit is één van de bepalende factoren om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen op te enten."

De focus voor deze vier vervoersnetwerken heeft ook een doorvertaling gekregen binnen het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (zie hst.5.1 "Methodiek voor de selectie, afbakening en typering van de kernen") en het beleidskader "Economische ruimte" (zie hst.5 "Selecties").

Voorstel: geen aanpassing

A32.A2 De gemeente Houthalen-Helchteren vindt dat ze nauwelijks groeikansen krijgt, ondanks haar strategische, centrale ligging en dat er vanuit de provincie te weinig geloof is in de bovenlokale planprocessen van de 3 Spartacuslijnen, en het Complex project Noord-zuid Limburg die de ruimtelijke dragers moeten zijn voor toekomstige woonontwikkelingen in Limburg.

De Procoro verwijst ook naar opmerking A32.W6.O/ST (geclusterd) (zie behandeling opmerking beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen". De Procoro stelt hier vast dat de term randvoorwaarden op p.150 niet aangewezen is, aangezien een aantal kernen (waaronder Houthalen) een specifieke eigenheid/functie hebben binnen hun woningmarkt, waardoor ze als bovenlokale kern kunnen functioneren binnen die woningmarkt.

De Procoro stelt dat de typering niet enkel bepaald werd door de aanwezigheid van grote infrastructuurprojecten zoals de NZL, belangrijke HOV-lijnen of een specifieke ligging. Houthalen is een kern met een specifieke dynamiek op bovenlokaal niveau met een combinatie van verschillende goed uitgebouwde kernfuncties (voorzieningen, tewerkstellingen,...). Door haar positionering is ze belangrijk binnen haar woningmarkt en om de groei van de huishoudens op te vangen binnen die woningmarkt.

De Procoro stelt vast dat de toelichting bij de kern Houthalen voor verwarring zorgt en stelt voor deze te formuleren conform de toelichting bij de kern Lanaken.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.137, p.138 en p.150:

- *de term randvoorwaarden te vervangen door specifieke eigenheid/functie en de bijhorende tekst daarop aan te passen;*
- *de asterisk met bijhorende tekst te verwijderen;*
- *m.b.t. Houthalen de beschrijving van de toelichting te vervangen door "de versterking van deze kern staat in relatie tot de realisatie van het hoogwaardig openbaar vervoerssysteem Hasselt-Pelt met Houthalen als belangrijke schakel."*

A44.SV2 De gemeente Riemst vraagt om bij de afstemming van ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit rekening te houden met de context van het buitengebied. Het aanbod van openbaar vervoer en veilige fietspaden als mobiliteitsalternatieven is in het buitengebied vaak beperkt. De gemeente vraagt dan ook om een herformulering van deze doelstelling zodat dit aspect geen doorslaggevend argument wordt bij potentiële ruimtelijke ontwikkelingen die de kernen mogelijk wel kunnen versterken.

De Procoro stelt dat de SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" duidelijk stelt dat "nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met aanzienlijke verkeersgeneratie zich best situeren in omgevingen met een hoge bereikbaarheid en een (potentiële) multimodale ontsluiting, volgens de globale mobiliteitsvisie van het regionaal mobiliteitsplan en de ruimtelijke visie van het Ruimtepact 2040."

Dit betekent niet dat er louter gekeken wordt naar de bereikbaarheid met het bestaande openbaar vervoer of de fiets.

Multimodale ontsluiting betekent dat alle vervoersmodi bekeken en onderzocht worden. Het aanbod aan openbaar vervoer en fietspaden wordt bekeken, maar evenzeer de bereikbaarheid met de wagen. Het woord potentieel betekent dat ook de toekomstige mogelijkheden tot ontsluiting met meerdere vervoersmodi mee onderzocht moeten worden in een planningsproces.

De realisatie van de strategische doelstelling gebeurt o.m. door:

- het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" waar dat de methodiek van de selectie en typering van de kernen uitvoerig is omschreven op p.131, waarbij OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern" dit doorvertaalt;
- het beleidskader "Economische ruimte" waar vertrokken wordt vanuit een driesporenbeleid (p.249) en OD1 "Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" dit doorvertaalt.

Voorstel: geen aanpassing

IR34.SV1 De gemeente Heers vraagt om rekening te houden met de goede ontsluiting en bereikbaarheid van Heers door de nabijheid van de E40, N3, N80 en de N69 (Romeinse Kassei) en de recent verbeterde fietspaden langs Kelottesberg en de N3.

IR46.SV5 gemeente Halen: De rustige omgeving in combinatie met de goede bereikbaarheid (N2, E314, spoorlijn) zijn een belangrijke troef zijn en absoluut geen beperking.

De Procoro stelt dat SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" duidelijk stelt dat "nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen met aanzienlijke verkeersgeneratie zich best situeren in omgevingen met een hoge bereikbaarheid en een (potentiële) multimodale ontsluiting (zie motivering A44.SV2), volgens de globale mobiliteitsvisie van het regionaal mobiliteitsplan en de ruimtelijke visie van het Ruimtepact 2040."

De Procoro geeft aan dat het Ruimtepact 2040 nergens aangeeft dat een goede bereikbaarheid een beperking is.

Voorstel: geen aanpassing

A28.SV4 De gemeente Lummen stelt dat doorheen het hele beleidsplan geen aandacht besteed wordt aan mobiliteit, terwijl dit thans van essentieel belang is voor het voeren van een ruimtelijk beleid. De gemeente Lummen ligt strategisch met de kruising van de E313 en E314, het Albertkanaal, verschillende fietsroutes, meerdere verbindingen van De Lijn ed. en vraagt om dit mee op te nemen in het beleidsplan.

De Procoro stelt dat het aspect mobiliteit in het Ruimtepact 2040 voldoende aan bod komt in SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen". Met daarin duidelijke ambities, een visie en strategie voor het thema mobiliteit. Deze visie en ambities liggen volledig in lijn met het in opmaak zijnde Regionaal Mobiliteitsplan voor de vervoerregio Limburg. In het Ruimtepact 2040 worden geen selecties voor verkeers- en vervoersinfrastructuur voorzien. De selectie en categorisering van lijninfrastructuur wordt verder uitgewerkt binnen het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). Beide processen verlopen quasi simultaan en werden waar relevant inhoudelijk op elkaar afgestemd.

Voor de realisatie van deze strategische doelstelling verwijst de Procoro naar A44.SV2.

Het belang van de fiets binnen de mobiliteit wordt in het Ruimtepact 2040 nog eens afzonderlijk benadrukt, omwille van de provinciale fietsgerelateerde bevoegdheden, door SD7 "Meer ruimte geven aan de Fietser". De visie en acties gekoppeld aan deze doelstelling werden verder geïntegreerd in de drie beleidskaders.

Voorstel: geen aanpassing

- **Vergunningenbeleid**

A44.A1 De gemeente Riemst vindt dat cruciale aspecten te globaal en te ruim interpreteerbaar aan bod komen en vraagt een goede context en duidelijke juridische kaders die in het vergunningenbeleid geïmplementeerd kunnen worden voor de volgende aspecten:

- het belang van het effect en de invloedssfeer van de ligging van de gemeente onmiddellijk aansluitend op Maastricht, maar ook de nabijheid van Luik en Tongeren;
- het daadwerkelijk openhouden en versterken van de typische Haspengouwse hoog kwalitatieve open ruimte met daaraan gekoppeld de ruimtelijke eigenheid van de regio;
- de leefbaarheid en daaraan gekoppeld de (woon)verdichting van de dorpskernen;
- het versterken van de bereikbaarheid van de plattelandskernen;
- het locatiebeleid van handel en bedrijvigheid in de gemeente.

De Procoro wijst erop dat een beleidsplan een referentiekader is voor ruimtelijke keuzes en een houvast biedt voor de uitvoering van het provinciale ruimtelijke beleid (zie hst.2 "het statuut van het Ruimtepact 2040"). De strategische visie en beleidskaders van het Ruimtepact 2040 hebben geen verordenende kracht en vormen dus geen rechtstreekse rechtsgrond bij vergunningverlening (met uitzondering van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor projecten van de provincie zelf), maar kunnen wel meespelen om de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening te beoordelen. (VCRO art. 2.1.2, §1 en §3 en art. 4.3.1, §2)

Een beleidsplan legt, net als bij structuurplanning, geen bestemmingswijzigingen of stedenbouwkundige voorschriften vast. Dit moet eerst uitgewerkt worden in een juridisch afdwingbaar instrument zoals een ruimtelijk uitvoeringsplan of een stedenbouwkundige verordening. Het opmaken van juridische instrumenten zoals een verordening of een RUP, moet steeds zijn geëigende procedure doorlopen. Wanneer de provincie hiervoor kiest, is dit duidelijk opgenomen onder de acties, vb. als opmaak van een provinciaal RUP of verordening.

Concreet voor de aangegeven opsomming:

- *het belang van het effect en de invloedssfeer van de ligging van de gemeente onmiddellijk aansluitend op Maastricht, maar ook de nabijheid van Luik en Tongeren; > de nabijheid van o.m. Maastricht en Luik werd meegenomen in de studie Regionale Woningmarkten welke de basis vormt voor het strategisch locatie- en kernenbeleid van het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen". De concrete acties werden daaraan gekoppeld. De Procoro verwijst hierbij ook naar de behandeling van A23.ER.BT1 bij het beleidskader "Economische ruimte" waar ook enkele algemene aanpassingen worden voorgesteld om de grensoverschrijdende relaties in de figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040 sterker te benadrukken.*
- *het daadwerkelijk openhouden en versterken van de typische Haspengouwse hoog kwalitatieve open ruimte met daaraan gekoppeld de ruimtelijke eigenheid van de regio; > De open ruimte vrijwaren is onderdeel van SD4 "Het openruimtesysteem versterken" en het beleidskader "Openruimteschakels" visie 4.4 "Een restrictief beleid vrijwaart de open ruimte". Dit moet samen gelezen worden met SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren". Concrete acties worden gebiedsgericht bekeken.*
- *de leefbaarheid en daaraan gekoppeld de (woon)verdichting van de dorpskernen; > Actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen" geeft hier uitvoering aan.*
- *het versterken van de bereikbaarheid van de plattelandskernen; > Het mobiliteitsbeleid en het daaraan gekoppelde aanbod aan openbaar vervoer worden uitgewerkt binnen het RMP.*
- *het locatiebeleid van handel en bedrijvigheid in de gemeente. > zie A44.ER.KH1 binnen het beleidskader "Economische ruimte".*

Voorstel: aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A23.ER.BT1

IR19.SV2 De gemeente Oudsbergen stelt dat via een gezonde mix van instrumenten (RUP + verordeningen + beleidsmatige gewenste ontwikkelingen (BGO's)), rekening houdend met de dynamiek in de ruimtelijke ordening, de vooropgestelde doelstellingen haalbaar moeten zijn. Hierbij is geschikt, realistisch en vooral uitvoerbaar instrumentarium, in samenwerking met de provincie (krachtenbundeling), de cruciale schakel.

De Procoro neemt akte van dit standpunt en is van mening dat de provincie dit principe ook bewaakt heeft binnen het Ruimtepact 2040. Daarbij verwijst de Procoro ook naar haar motivering onder A12.A2 (geclusterd) waarin ze aangeeft hoe de provincie haar rol zo gedifferentieerd mogelijk opneemt binnen het juridisch kader.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV18 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de gemeente de rechten voor zonevreemde gebouwen die ontstaan zijn via de VCRO niet restrictief zal toepassen of afnemen, zoals gevraagd door de provincie op p.76.

A39.A3 De gemeente Kinrooi stelt dat een aantal uitzonderings- en afwijkingsregels uit het VCRO haaks staan op de strategische visie zoals de zonevreemde basisrechten. De gemeente vraagt hoe de ruimtelijke principes en strategieën, zoals voorgesteld in het Ruimtepact verwerkt kunnen worden in het vergunningenbeleid zonder een aangepast/verstrengd instrumentarium?

De Procoro herneemt de tekstpassage uit de strategische visie, hst. 8.3 "Samenwerking, gemeenten": "Concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van het Ruimtepact 2040 mee te realiseren: een restrictief beleid voeren naar zonevreemde ontwikkelingen, bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte; ...".

De Procoro stelt dat het een foutieve interpretatie is dat de gemeente de rechten voor zonevreemde gebouwen moet afnemen. Het verstrengen/beperken van de rechten voor zonevreemde woningen is als verwachting aan Vlaanderen geformuleerd. Gelet op het uitzonderingskarakter van de zonevreemde basisrechten, worden deze door de gemeenten best wel steeds restrictief geïnterpreteerd en ook zo toegepast in het vergunningenbeleid.

De Procoro is van mening dat een restrictief beleid wel aangewezen is en dit op alle niveaus, gezien de evolutie van het % ruimtebeslag binnen zachte bestemmingen: 12,6% in 2014; 12,8% in 2017 en 13,0% in 2022 (bron Limburg in cijfers). De Procoro is van mening dat de betreffende tekstpassage behouden moet worden.

Voorstel: geen aanpassing

A33.SV7 De stad Lommel stelt dat noch de ontharding van de open ruimte, noch de problematiek van de zonevreemde constructies is meegenomen, maar wel belangrijk zijn in de versterking van de open ruimte. Operationele instrumenten om deze doelstelling te bereiken ontbreken waardoor het risico bestaat dat ook deze doelstelling eerder een theoretisch kader blijft.

De Procoro verwijst naar de motivering onder A33.SV5 met betrekking tot ontharding en naar de motivering onder A23.SV18 (geclusterd) met betrekking tot de toepassing van de rechten voor zonevreemde constructies.

De concrete acties die de provincie wil opnemen om de open ruimte te versterken zijn opgenomen in het beleidskader "Openruimteschakels". Zoals in de motivering A33.SV5 is aangegeven, is ontharding hier onderdeel van.

Voorstel: geen aanpassing

IR34.SV4 De gemeente Heers vraagt dat er in de toekomst bij beoordeling van vergunningsaanvragen ruimte voor persoonlijke interpretatie behouden blijft.

A36.SV8 De gemeente Herk-de-Stad verwacht ruggensteun van de provincie bij beroepsprocedures in de vergunningverlening.

De Procoro wijst erop dat het Ruimtepact 2040 noch de bevoegdheden noch de rol die de gemeenten hebben in het Omgevingsvergunningenbeleid wijzigt.

Met betrekking tot het beleidsplan als ruimtelijk referentiekader: zie ook motivering onder A44.A1.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.SV3 De gemeente Sint-Truiden stelt dat de beleidsvisie van het Ruimtepact 2040 doorvertaling zal krijgen in de vergunningverlening (bv. door de opmaak van verordeningen zoals dit bij de acties opgenomen werd). Maar ook burgers, belangengroepen of adviesverleners ook bij beroepsprocedures de principes van het BRL aanreiken aan de deputatie zodat het voor de provincie moeilijk zal zijn voorbij te

gaan aan haar eigen visie. Een beleidsmatig gewenste ontwikkeling is immers een beoordelingsgrond in de vergunningverlening.

De Procoro bevestigt dat het Ruimtepact 2040 als visie kan doorwerken via de goede ruimtelijke ordening; ook binnen die van de gemeente. Met het Ruimtepact 2040 zet de provincie immers haar ruimtelijke ambities voor Limburg uit.

Met betrekking tot het beleidsplan als ruimtelijk referentiekader: zie ook motivering onder A44.A1.

Voorstel: geen aanpassing

A33.SV8 De stad Lommel stelt dat actie SV-4 onvoldoende duidelijk is, dat de acties van het Ruimtepact 2040 theoretisch zijn en beperkte impact hebben op de vergunningspraktijk (afbakeningen, selecties, verdeling woningobjectief). Concretere acties zijn hierin dan ook noodzakelijk.

De Procoro wijst erop dat het Ruimtepact 2040 doorwerkt in het vergunningenbeleid op volgende manieren:

- *doorwerking van de ambities > zie motivering IR23.SV3*
- *doorwerking van de acties:*

Verskillende acties hebben een juridisch afdwingbaar instrument als einddoel (bv. een ruimtelijk uitvoeringsplan of een verordening). Deze instrumenten hebben dan een rechtstreekse impact op het vergunningenbeleid. De ontwikkeling van dergelijke ruimtelijke instrumenten volgt steeds een eigen procedure.

Voorstel: geen aanpassing

- **Openruimtepositief planologisch beleid**

IR29.SV1 Zonhoven volgt het standpunt voor het openruimtepositief planologisch beleid gezien het versterken van openruimte gelijk staat op inzetten op een aantrekkelijke, kwalitatieve omgeving met oog op de toekomst.

De Procoro neemt akte van het standpunt van Zonhoven.

Voorstel: geen aanpassing

A46.SV1 Het departement Omgeving: Het BRL stelt in haar inleidend gedeelte met betrekking tot het versterken van het open-ruimtesysteem dat de aantrekkelijkheid van natuur en het landschap een troef is voor Limburg (p.50). Terecht wordt opgemerkt dat openruimte heel wat functies heeft, waarvan landbouw, natuur en bos, waterhuishouding en recreatie de belangrijkste zijn. Het ontwerp BRL gaat echter onvoldoende uit van een gelijktijdige afweging van de verschillende openruimtefuncties bij het uittekenen van de strategische visie en de beleidskaders. De focus ligt louter op groenblauwe dooradering en meer ruimte en rechtszekerheid voor landbouw. Ondanks dat de provincie in haar ontwerp BRL het volgende aangeeft “streeft een win-win waarbij én de natuurlijke én de agrarische structuur versterkt worden” (p.51), worden in het ontwerp geen ambities of taakstellingen op het vlak van natuur en bos uitgesproken. Er lijkt vooral uitgegaan te worden van een status quo van de oppervlakte aan natuur en bos (p.51-52). Niet enkel Vlaanderen maar ook de provincie Limburg moet, net als andere bestuursniveaus, bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en dit zowel binnen als buiten SBZ.

In haar zogenaamde “openruimtepositief planologisch beleid” streeft de provincie eerder naar planologische ruiloperaties en een status quo op de totaliteit aan openruimtebestemmingen (zie blz. 50 en voetnoot 28). Dit zou, mede gezien de uitgesproken ambities op het vlak van landbouw, kunnen resulteren in een netto afname van de ruimte voor natuur en bos en kan geenszins de bedoeling zijn. De openruimte-ambities moeten dan ook bijgesteld worden om te streven naar extra ruimte voor natuur. Enkel zo kan de provincie bijdragen aan de realisatie van de IHD en het versterken van de (provinciale) openruimte in al haar functies. De huidige ambities, visie en beleidskaders zijn op dit punt niet in balans.

De Procoro stelt vast dat het departement Omgeving enerzijds erop wijst dat alle openruimtefuncties gelijktijdig tegenover elkaar afgewogen moeten worden, maar dat anderzijds de focus moet liggen op bijkomende natuur en bos(taakstelling opnemen).

Het Ruimtepact 2040 streeft naar een openruimtepositief planologisch beleid via een geïntegreerde aanpak wat een gelijktijdige afweging inhoudt. In de formuleringen van de strategische visie en de beleidskaders werd dit streefdoel en de mogelijkheid van een gelijktijdige afweging bewaakt, met onder andere:

- P.50: een omschrijving van het openruimtesysteem binnen SD4, met vermelding van alle functies en de diensten van het openruimtesysteem;
- P.50: de ambitie om te streven naar “meer planologische open ruimte in de Limburgse ruimtebalans” (Dat er gestreefd zou worden naar een status quo op de totaliteit aan openruimtebestemmingen met verwijzing naar voetnoot 18 is dus een foutieve conclusie);
- P.51, 52 en kaart 3: waarbij zowel de natuur- en bosgebieden, de waterlopen, de landbouwlandschappen als de openruimteschakels als bepalende elementen van het openruimtesysteem zijn opgenomen;
- P.65: actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid” en bijhorende omschrijving;
- P.171: waarin opgenomen is dat de provincie met een nieuwe benadering meer nadruk legt op een strategische en geïntegreerde aanpak, in de visie van het beleidskader “Openruimteschakels”, OD1 “Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors” (p.211) en bijhorende actie ORS-1.1 “Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors” (p.214);
- P.287: OD5 “Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied” waarbij het principe duidelijk aangegeven wordt: “De provincie pakt dit oneigenlijk gebruik aan door een planologische uitwisseling te organiseren tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos, vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent een versterking van zowel de landbouw- als de natuur- en bosstructuur.”

Deze passages geven duidelijk de intentie van de provincie aan.

De Procoro is van oordeel dat het opnemen van een taakstelling een taakstelling voor één bepaald onderdeel niet coherent is met het systeem van beleidsplanning en ondermijnt een geïntegreerde benadering.

De Procoro verwijst ook naar het beleidskader “Openruimteschakels” (p.173) waar wordt aangegeven dat het natuur-, bos- en landbouwbeleid en vooral de bescherming van grote aaneengesloten openruimtegebieden zich bij het Vlaams en Europees niveau situeert. De provincie beschouwt haar rol als aanvullend en motiveert dat als volgt: “De provinciale kerntaak ligt in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over gemeentegrenzen heen. De rivier- en beekvalleien zijn hierin belangrijke aders. De provinciale eigendoms- en beheersbevoegdheden van de waterlopen vervullen hier een sleutelrol.”

De Procoro wijst erop dat het beleidskader “Economische ruimte” de economische rol van de landbouw is opgenomen (“Meer rechtszekerheid voor de landbouw” p.252), maar dat de bijhorende tekst stelt dat de beoogde planologische ruil als doel heeft om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen.

De Procoro wijst erop dat de provincie wel degelijk haar steentje bijdraagt in de realisatie van de IHD. Daarbij focust de provincie zich op haar kerntaak: het verbeteren van de verbindingen tussen de kerngebieden natuur, landbouw en bos. Zoals de selectiemethodiek voor de provinciale groenblauwe aders aangeeft (p.188), vormen de ontbrekende schakels tussen Europees beschermd natuurgebied (Natura 2000, zoals aangegeven in de IHD-rapporten/soortbeschermingsplannen) één van de basislagen van de groene aders.

De Procoro verwijst eveneens naar hoofdstuk 4.3 “Sterke schakels dienen vele maatschappelijke doelen” uit de visie van het beleidskader Openruimteschakels waarin staat: “Het behoud en de uitbouw van ecologische verbindingzones is nodig om een aantal Europese natuurdoelen en Vlaamse soortbeschermingsplannen te realiseren. Ondanks de vele inspanningen ter bescherming en ontwikkeling van de natuur, kunnen de instandhoudingsdoelen (Europese natuurdoelstellingen voor het Natura 2000-netwerk) voor meerdere Europees beschermde soorten niet altijd volledig gehaald worden binnen deze speciale beschermingszones. Het is dus wenselijk om de grote natuurkerngebieden en het Natura 2000-netwerk beter met elkaar te verbinden via groenblauwe aders. Met die groenblauwe aders versterkt de provincie de biodiversiteit, de ecologische kwaliteit en de migratiemogelijkheden voor fauna.”

Voorstel: geen aanpassing

A46.SV3 Het departement Omgeving: Vanuit het voornemen om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 te herleiden tot 0 ha/dag, is het noodzakelijk om ervoor te waken dat er sowieso netto geen bijkomend aanbod harde bestemmingen wordt voorzien. Bijkomend moet de aanduiding van nieuwe (harde) bestemmingen onderbouwd zijn vanuit een aangetoonde behoefte. Daarnaast moet aangetoond worden dat de plek geschikt is voor de nieuwe bestemming (hoge knooppuntwaarde/hoog voorzieningenniveau) en moet de wijziging in overeenstemming zijn met het geldende structuurplan of ruimtelijk beleidsplan. Is die onderbouwing er niet dan kan een loutere compensatie (bv. op basis van de ruimteboekhouding) de aanduiding van de nieuwe harde bestemming niet rechtvaardigen.

Het louter verplaatsen van het bestaand overtollig en slecht gelegen aanbod zal niet leiden tot een afname van het bijkomend ruimtebeslag, maar enkel een verschuiving. In die zin is het noodzakelijk om het compensatie-aspect uit het ontwerp BRL, waarbij gewerkt zou worden met contingenten (wonen, bedrijventerreinen en recreatie) voor planologische ruil – ook voor gemeentelijke planinitiatieven – bij te sturen. Dit zal als conflict bovenkomen in het interbestuurlijk overleg over de uitvoering van het beleidsplan. Het creëren van een contingent, een zogenaamde 'reservepot' voor de bedrijventerreinen en recreatiegebieden, is in strijd met de Vlaamse beleidsvisie. Proactief harde bestemmingen omzetten naar een openruimtebestemming, om deze op een later tijdstip terug te kunnen inzetten op een andere locatie, is niet wenselijk. Bepalingen als "De herbestemmingen die door Vlaanderen zullen gebeuren dragen bij tot een contingent voor de provincie Limburg" dienen dan ook geschrapt te worden (zowel bij bedrijventerreinen als recreatiezone).

Met betrekking tot het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 te herleiden tot 0 ha/dag en netto geen bijkomend aanbod harde bestemmingen:

De Procoro geeft aan dat binnen het Ruimtepact 2040 gestreefd wordt naar een openruimtepositief planologisch beleid en dat er op verschillende sporen wordt ingezet om minder bijkomend ruimtebeslag te realiseren, in plaats van een loutere compensatie / verplaatsing van harde bestemmingen.

Hiervoor herneemt de Procoro de passage uit hst.3.1 "De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen" (p.20) waarin de aanpak voor minder bijkomend ruimtebeslag wordt aangegeven:

"Het bijkomend ruimtebeslag wordt verminderd door een aanpak op verschillende sporen:

- *Nieuwe ruimte-inname wordt voorkomen door preventieve maatregelen zoals een gerichte opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) om de open ruimte op cruciale plekken te vrijwaren/of te versterken en het juridisch aanbod aan harde bestemmingen op ongewenste plaatsen te herbestemmen naar een openruimtebestemming of de inzet van (financiële) instrumenten om de ruimtelijke transitie uit te voeren;*
- *Goedgelegen, bestaand ruimtebeslag wordt hergebruikt om het ruimtelijk rendement te verhogen door het uitwerken en toepassen van een strategisch kernenbeleid voor wonen en het inzetten van instrumenten en het opnemen van acties om tot een kwaliteitsvolle verhoging van het ruimtelijk rendement te komen binnen stads- en dorpskernen en op strategische locaties;*
- *Nieuwe ruimte-inname wordt geminimaliseerd door zuinig ruimtegebruik bij nieuwe ontwikkelingen en door het voeren van een openruimtepositief planologisch beleid. Door de inperking van het juridisch aanbod aan harde bestemmingen, nemen ook de kansen tot bijkomend ruimtebeslag af;*
- *Openruimte-inname wordt gecompenseerd door het verschuiven van juridisch aanbod voor wonen, bedrijvigheid, recreatie;*
- *...*

De Procoro wijst erop dat de provincie hiermee het beleidsadvies volgt dat uitgezet werd door de taskforce bouwshift (Vlaanderen, november 2021, hst.3.1 "Strategie op twee sporen", p.51).

De Procoro is van mening dat het algemene principe van de taskforce bouwshift 'voorkom-hergebruik-minimaliseer-compenseer' als basisprincipe voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de harde als in de zachte bestemmingen werd toegepast in de uitwerking van de visie en acties.

Met betrekking tot locatie, behoefte en contingent:

Verder wordt in het beleidsadvies van de taskforce bouwshift de periode 2020-2040 aangegeven als een periode van geleidelijke afbouw van het netto, bijkomend ruimtebeslag met als resultaat het punt van netto ruimteneutraliteit tegen 2040 (p.53): "De gecumuleerde bijkomende uitbreiding van het ruimtebeslag die maximaal binnen het BRV-beleid mogelijk is bedraagt 16.386 ha. Deze uitbreidingsruimte zal deels in de harde en deels in de zachte bestemmingen terecht komen. De bouwshift is dus van toepassing op alle bestemmingstypes, op alle sectoren en zowel op de publieke als de private gronden."

De Procoro maakt hieruit op dat de bouwshift een geleidelijke heroriëntatie is waarvoor de nodige (en voorbereidende) acties om het doel te realiseren, nu opgepakt moeten worden. Rekening houdend met de bovenstaande sporen, vormen het ter beschikking hebben van de juiste locaties (afgestemd op de

behoefte) hierin een belangrijk uitgangspunt en noodzakelijke voorwaarde. Dit principe is daarom ook in de beleidskaders toegepast.

Binnen het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” vormen de knooppuntwaarde en het voorzieningenniveau één van de achterliggende indicatoren voor de kerntypering en het daarbij uitgewerkte strategisch locatie- en kernenbeleid. Voor de volledige methodiek verwijst de Procoro naar p.131, hst.5.1 “Methodiek voor de selectie, afbakening en typering van de kernen”. Voor het bepalen van de ontwikkelingsperspectieven, wordt gewerkt vanuit een behoeftebepaling o.b.v. de open Vlaamse groeiprognoze (het woningobjectief).

Binnen het beleidskader “Economische ruimte” vormt de economische ruggengraat als fundamentele drager van de huidige structuur een belangrijke basis voor het bepalen van de provinciale economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen. Voor de volledige basislaag verwijst de Procoro naar p.233, hst.3.1 “Ruimtelijke structuur van de bedrijvigheid in Limburg”. Voor het bepalen van de ontwikkelingsperspectieven verwijst de Procoro naar de studie “Visie economische ruimte provincie Limburg, Idea Consult, september 2020 en OD 3 “Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties”. Dit wordt doorvertaald in de visie zie beleidskader “Economische Ruimte”. De opbouw van een contingent voor de bestemming bedrijvigheid wordt verlaten. Zie ook behandeling A46.ER.BT1 (aanpassing visie-element 4.1 bij het beleidskader “Economische ruimte”).

De Procoro stelt dat ook voor vrijetijdseconomie een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must is en dit volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie “Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie” in het hoofdstuk “Ruimtelijke staat” van het beleidskader “Economische ruimte”. Voor de vrijetijdseconomie is een visie opgenomen (zie hoofdstuk 4.3, p.251) die de groei van deze sector waarborgt maar steeds binnen het principe van een gelijktijdige compensatie waarbij onbenutte of slecht gelegen locaties naar een openruimtebestemming worden omgezet. De opbouw van een contingent voor de bestemming recreatie wordt verlaten. Zie ook behandeling A11.ER.VE1 (geclusterd) (aanpassing visie-element 4.3 bij het beleidskader “Economische ruimte”).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om alle verwijzingen naar de opbouw van contingenten voor de bestemmingen recreatie en bedrijvigheid uit het Ruimtepact 2040 te verwijderen, zoals in de strategische visie bij actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid” op p.65.

A46.SV5 Het departement Omgeving onderschrijft de ambitie om een openruimtepositief planologisch beleid te voeren. Het is goed dat de provincie bereid is om hiervoor RUP's op te maken zodat slecht gelegen juridisch aanbod geneutraliseerd wordt. Op die manier kan het bijkomend ruimtebeslag op termijn afgebouwd worden tot 0 ha/dag tegen 2040.

De Procoro neemt akte van het standpunt.

Voorstel: geen aanpassing

IR37.SV9 De bezwaarindiener vraagt meer aandacht voor hefboomprojecten om het openruimtepositief planologisch beleid te realiseren (p.65), zoals de natuurontwikkeling, ontwikkeling van rivierveiligheid, recreatiemogelijkheid door de ontginningssector (Maasvallei, Kempen, Kempisch Plateau, Haspengouw).

De Procoro verwijst voor de uitvoering van het openruimtepositief planologisch beleid naar actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid”, p.65 en actie SV-2 “Opstarten en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg”.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV6 UNIZO Limburg vraagt om omzichtig om te springen met het restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding en het mogelijk schrappen van harde ruimtelijke bestemmingen. Alle toekomstmogelijkheden moeten bekeken worden: effectieve schrapping en omzetting van een harde naar een zachte bestemming, of een nieuwe invulling via een ruimtelijke verdichting of inbreiding op dezelfde locatie.

De Procoro neemt akte van het standpunt en bevestigt dat er binnen het Ruimtepact 2040 bewust wordt omgegaan met het schrappen van harde ruimtelijke bestemmingen en het restrictieve beleid tegen bijkomende bebouwing in de open ruimte. Dit uit zich in de maatgerichte doorvertaling van de algemene ruimtelijke principes van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen via een strategisch locatie- en kernenbeleid, de selectie en afbakening van de openruimteschakels en de ruimteshift voor economische ontwikkelingen.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV7 UNIZO Limburg stelt dat de strategie voor harde bestemmingen om te zetten geen automatische aanslag mag zijn op de rechtszekerheid van huidige eigenaars/initiatiefnemers.

Met betrekking tot het beleidsplan als ruimtelijk referentiekader: zie ook motivering onder A44.A1.

Voorstel: geen aanpassing

IR29.SV2 De gemeente Zonhoven vraagt aan het provinciebestuur om rekening te houden met de specifieke situatie van de voormalige militaire site te Jacob Lenaertsstraat en vraagt om een ontwikkeling van deze site los te zien van een planologische ruil om op die manier de ontwikkelingsmogelijkheden niet te belemmeren.

De Procoro stelt vast dat het gebied een bestemming heeft volgens het gewestplan, waardoor de principes van het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” van toepassing zijn.

Voorstel: geen aanpassing

A18.A1 De gemeente Voeren kan zich vinden in de gerichte ruiloperaties tussen harde en zachte bestemmingen maar vraagt wel de garantie dat het bestaande contingent aan woongebied in de gemeenten kan behouden worden.

De Procoro stelt dat binnen het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” niet gewerkt wordt met een contingent. Met betrekking tot de ontwikkeling van zachte bestemmingen, verwijst de Procoro naar de motivering onder A13.W12.AW

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV14 De gemeente Hamont-Achel is niet akkoord met het feit dat zij mogelijk het slachtoffer wordt van keuzes in andere gemeenten of steden. Wanneer bepaalde keuzes in een gemeente of stad gemaakt worden, moeten deze gecompenseerd worden in diezelfde gemeente of stad.

De Procoro wijst op de bevoegdheid van de provincie, overeenkomstig het provinciedecreet artikel 2 §2 1° de bovenlokale taakbehoort. Hiermee spreekt de provincie zich per definitie uit over de aangelegenheden die het lokaal gemeentelijk belang overstijgen, voor zover ze streekgericht blijven en gericht zijn op realisaties binnen de grenzen van het grondgebied van de provincie.

Dat mogelijke effecten die de gemeentegrens overstijgen, is hier intrinsiek aan verbonden. Binnen het beleidsplan houdt de provincie daarbij zoveel mogelijk rekening met de autonomie van de gemeenten en mogelijke milderende maatregelen. Voorbeeld hiervan is het vrijwaren van de ontwikkelingsmogelijkheden voor lokale bedrijventerreinen binnen het beleidskader “Economische ruimte”.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.SV2a VKW Limburg kan het beoogde “openruimtepositief” beleid vanuit een kwalitatief oogpunt zeker onderschrijven, maar niet als dit een kwantitatieve doelstelling is en een kwantitatieve inperking impliceert van de bestaande en bestemde ruimte voor economische bedrijvigheid.

IR13.SV3 VKW Limburg stelt dat het Ruimtepact 2040 enerzijds spreekt over een inperking van het juridisch aanbod aan ‘harde bestemmingen’ (bv. p.20) en anderzijds het concept van de ruimteshift naar voor schuift, waarbij ruimtelijk ongunstig gelegen percelen voor bedrijvigheid worden omgezet naar een open ruimte-bestemming, maar in ruil voor een herbestemming elders op strategische locaties waar bedrijvigheid ruimtelijk beter kan ingepast worden. Voor VKW Limburg is enkel een 1 op 1 ruimteshift inzake ruimte voor bedrijvigheid aan de orde.

De Procoro wijst er op dat het openruimtepositief planologisch beleid een globaal streven is binnen het Ruimtepact 2040 om tegen 2040 een positieve ruimtebalans (kwantitatief) na te streven voor het geheel van de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos. (zie ook IR13.SV2b met voorstel tot verduidelijking van de begrippen “openruimtebestemming” en “openruimtepositief planologisch beleid”)

De Procoro wijst op de gedifferentieerde aanpak bij het herbestemmen van harde bestemmingen naar een open ruimtebestemming die terug te vinden is in de visie van de beleidskaders “Economische ruimte” voor bedrijvigheid, handel en vrijetijdseconomie en “Wonen in stads- en dorpskernen” voor de

woonbestemmingen. Specifiek voor bedrijvigheid verwijst de Procoro naar het principe van het beleidskader "Economische ruimte" om economische groei te faciliteren met een ruimteshift, p.249 en volgende.

De Procoro verwijst hiervoor naar de behandeling van A46.ER.BT1 betreffende de aanpassing van visie-element 4.1 bij het beleidskader "Economische ruimte".

Voorstel: aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A46.ER.BT1

IR13.SV2b VKW Limburg stelt dat de term "openruimtepositief" nergens uitgelegd wordt.

De Procoro verwijst naar de begrippenlijst waarin "openruimtepositief planologisch beleid" opgenomen is: "Met een openruimtepositief planologisch beleid wordt een ruimtebalans nagestreefd die positief is voor de open ruimte." De Procoro stelt voor om deze aan te vullen opdat duidelijk is dat landbouw, natuur en bos de voornaamste openruimtebestemmingen zijn.

Voorstel: aanpassing

aanpassing in de begrippenlijst voor "openruimtepositief planologisch beleid": Met een openruimtepositief planologisch beleid wordt een ruimtebalans nagestreefd die positief is voor de open ruimte en dit voor het geheel aan de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos.

IR21.SV3 + IR26.SV3 + IR27.SV4 + IR45.SV3 Boerenbond Limburg stelt dat het streven naar een planologisch positieve ruimtebalans voor de open ruimte in 2040 een nobel doel is, maar geen garantie biedt voor het agrarisch gebied aangezien een inname van agrarische gebied ook samen kan gaan met een openruimtecompensatie naar natuurgebied of bosgebied. Boerenbond Limburg vraagt dan ook de garantie dat de planologische compensatie bij inname van agrarisch gebied voor harde bestemmingen ook agrarisch gebied is.

IR30.SV1 Groene Kring Limburg vraagt de garantie dat de planologische compensatie bij inname van agrarisch gebied voor harde bestemmingen ook agrarisch moet zijn. Het wil er ook op wijzen dat het niet kan zijn dat landbouw gronden zou moeten afstaan voor nieuwe bedrijventerreinen of recreatiegebieden die gerealiseerd kunnen worden omdat andere bedrijventerreinen of recreatiegebieden een nieuwe openruimtebestemming krijgen hetzij in natuur of bos.

De Procoro bevestigt dat het Ruimtepact 2040 inderdaad streeft naar een positieve ruimtebalans voor het geheel aan de openruimtebestemmingen natuur, bos en landbouw en dit voor de planningsinitiatieven op provinciaal niveau. Deze balans wordt niet verder gespecificeerd volgens bestemming. Maar via monitoring kunnen de evoluties per bestemming wel opgevolgd worden. Afgestemd op de operationele doelstelling en de actie, wordt een kwantitatieve of kwalitatieve beschrijvende monitoring uitgevoerd. (zie hoofdstuk 9 "Monitoring", p.78) Dit wordt niet dossier per dossier bekeken maar wordt globaal opgevolgd.

Daarbij wordt in het Ruimtepact 2040 gestreefd naar een openruimtepositief planologisch beleid via een geïntegreerde aanpak wat een gelijktijdige afweging inhoudt. Hiervoor verwijst de Procoro naar de motivering onder A46.SV1.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van IR42.ER.LB1 bij het beleidskader 'Economische ruimte' die duidelijk stelt dat er nergens in het Ruimtepact 2040 sprake is van een één-op-één-relatie voor planologische ruil.

Daarnaast blijft de reguliere wetgeving van toepassing met onder andere de compensatieregeling voor herbevestigd agrarisch gebied op basis van omzendbrief RO/2010/01 of de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.SV1 De gemeente Sint-Truiden vraagt om inzake de ruimtebalans bij toekomstige planningsprocessen te kunnen vertrekken van het initieel gewestplan voor de eigen planningsprocessen. De gemeente wil immers niet benadeeld worden voor het feit dat in het verleden reeds heel wat planningsprocessen ondernomen werden en waaruit nog ontwikkelingsmarge te vinden is voor toekomstige ontwikkelingen die in het GRS voorzien zijn.

De Procoro verwijst naar de motivering IR23.W3.AW

Voorstel: geen aanpassing

INSPRAAK EN PARTICIPATIE

A23.A16 Gemeente Hamont-Achel stelt dat de provincie een aantal eisen aan de gemeente gaat opleggen zonder hierin gekend en erkend te zijn en wenst op korte termijn een overleg met de provincie.
IR44.SV4 De bezwaarindiener stelt dat de burger geen inspraak heeft en alles maar moet ondergaan.

De Procoro is van oordeel dat de provincie voldoende acties ondernomen heeft om zowel gemeenten als burgers inspraak te verlenen.

Het Ruimtepact 2040 wordt opgemaakt in overeenstemming met art. 2.1.8. en 2.1.9. VCRO, het uitvoeringsbesluit en het DABM waarbij verschillende informatie-, inspraak- en participatiemomenten worden voorzien. Aanvullend op deze juridisch vastgelegde momenten, heeft de provincie voorafgaand aan - en doorheen - het proces, bijkomende momenten van informatieverstrekking, overleg en participatie ondernomen. Dit gebeurde breed met departement Omgeving, departement MOW, de gemeentebesturen (met onder andere een bilaterale overlegronde en een overlegronde Regionale Woontafels met de 42 gemeenten), de middenveldorganisaties, de (Lim)burgers, etc..

De gemeenten ontvingen voor aanvang van het openbaar onderzoek ook een gemeentefiche om alle gemeenten te informeren over de aanpassingen in hoofdlijnen ten opzichte van het voorontwerp-Ruimtepact 2040 en de specifieke uitspraken in het beleidsplan die voor de gemeente in kwestie van toepassing zijn.

Een gedetailleerde inventaris van alle informatie-, inspraak- en participatiemomenten is opgenomen in de procesnota. Dit is een evolutief document dat doorheen de verschillende fasen van het proces raadpleegbaar is op de provinciale website.

Voorstel: geen aanpassing

OVERGANGSREGELING STRUCTUURPLANNING – BELEIDSPLANNING

A45.A1 De gemeente Genk stelt dat het onduidelijk is wat de gevolgen zijn van het beleidsplan op de ontwikkelingsperspectieven die aan de selecties en de bindende bepalingen in het structuurplan werden gekoppeld.

De Procoro wijst erop dat het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan blijft gelden, maar dat de provincie haar advisering van de gemeentelijke plannen en projecten zal afstemmen met de inhoud van het Ruimtepact 2040.

Concreet betekent dit dat de doorwerking van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (en dus de selecties en bindende bepalingen) voor de opmaak van gemeentelijke RUP's blijft gelden, zolang er geen gemeentelijk beleidsplan is opgesteld. Dit impliceert enerzijds dat een gemeente geen RUP kan maken conform de principes van het Ruimtepact 2040 dat tegelijkertijd strijdig zou zijn met haar eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

Anderzijds kan een gemeentelijk RUP of verordening geschorst worden als het gemeentelijk RUP kennelijk onverenigbaar is met een beleidskader, of een ontwerp van beleidskader van het Ruimtepact 2040. (zie art. 2.2.23, §2 VCRO)

Voorstel: geen aanpassing

A36.A4 De gemeente Herk-de-Stad vraagt om met open vizier en in overleg om te gaan met reeds opgestarte planologische (en andere) initiatieven.

De Procoro wijst op de decretale bepalingen die de verhouding tussen het Ruimtepact 2040 en het geldende gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van de gemeente vastleggen en die de provincie in acht zal nemen. (zie motivering A45.A1)

Met betrekking tot de planologische initiatieven, attendeert de Procoro er ook op dat de provincie de visie al vanaf het voorontwerp-Ruimtepact 2040 (goedkeuring 23 september 2021) meeneemt in de advisering van gemeentelijke RUP's en verordeningen. Zo konden de reeds opgestarte planningsprocessen waar nodig afgestemd worden op de visie van het Ruimtepact 2040.

Met betrekking tot de andere initiatieven, geeft de Procoro aan dat de onderdelen van een beleidsplan (strategische visie en beleidskaders) geen verordenende kracht hebben (zie ook IR34.SV4 (geclusterd)).

Voorstel: geen aanpassing

A46.A2 Het departement Omgeving merkt op dat het niet wenselijk is om in het beleidsplan te blijven verwijzen naar de beleidslijnen uit het structuurplan. (bv. verwijzing op p.229 "De selectie van economische knooppunten In het RSPL is nog steeds een goede leidraad voor het uitvoerend ruimtelijk-economisch beleid van de provincie, mits herdefiniëring en actualisatie.)

De Procoro merkt op dat er ook bij de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan niet van een wit blad vertrokken wordt. Het bestaande ruimtelijk beleid (op provinciaal niveau) en vooral de wens en noodzaak om het ruimtelijk beleid van het Ruimtelijk Structuurplan Limburg (RSPL) te actualiseren is één van de vertrekpunten geweest voor de opmaak van het Ruimtepact 2040. verwijzingen naar het structuurplan moeten vanuit deze invalshoek gelezen worden.

De zin op p.229 waarnaar verwezen wordt, maakt deel uit van het hoofdstuk "Waarom een beleidskader Economische Ruimte?". Het verderzetten en strategisch bijsturen van de keuzes uit het RSPL is één van die argumenten om dit beleidskader op te maken.

Binnen het Hoofdstuk "Waarom?" wordt er steeds verwezen naar het RSPL om duidelijk te maken waar verderzetting, bijsturing of koerswijziging in het ruimtelijk beleid wenselijk is.

Het hernemen van bepaalde selecties (zoals de regionale bedrijventerreinen) is steeds gekoppeld aan concrete selectiecriteria die in het desbetreffende hoofdstuk "Selecties" duidelijk vermeld worden.

Voorstel: geen aanpassing

A18.A3 De gemeente Voeren merkt op dat haar gemeentelijk structuurplan van 2008 dateert en dat het nodig is om met een actualisatie, in de vorm van een ruimtelijk beleidsplan, te starten.

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

A38.SV2 Het Waals Gewest wijst op het document dat het ruimtelijke ordeningsbeleid in het Waals Gewest stuurt (Schéma de développement du territoire) waarbij rekening gehouden werd met de aangrenzende regio's.

Dit document dateert van 1999 en wordt momenteel herzien.

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.A1 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat er rekening wordt gehouden met het gegeven dat een aantal beleidsplannen uit het verleden (afbakening Vlaams Ecologisch Netwerk, Integraal waterbeleid,...) ook nog moeten gerealiseerd worden.

De Procoro merkt op dat de genoemde voorbeelden (afbakening VEN, Integraal Waterbeleid,...) Vlaamse beleidslijnen zijn waarvan verwacht wordt dat een kritische reflectie hierover vanuit een ruimtelijke invalshoek ook meegenomen wordt in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Voorstel: geen aanpassing

GELDENDE TECHNISCHE BEPALINGEN

• Spoorlichamen

A1.A1 NV Infrabel deelt mee dat hun algemene voorwaarden van toepassing zijn bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en soortgelijke aanvragen. Deze specifieke voorwaarden hebben onder meer betrekking op:

- Het respecteren van een bouwvrije strook van 10m langsheen het spoorlichaam. In deze strook kunnen, naast spoorgebonden constructies, wel wegneembare constructies (tuinhuizen, fietspaden, afsluitingen, ...) worden toegelaten, zolang zij de veiligheid van het spoor niet in gedrang brengen. Op verzoek van Infrabel moeten zij verplaatst of afgebroken kunnen worden.
- De toegang tot de spoorwegtalud moet gevrijwaard blijven voor onderhoud.
- Specifieke maatregelen om trillings- en geluidshinder door spoorexploitatie te beperken.
- Het spoorwegdomein mag door nieuwe constructies niet beter bereikbaar worden voor particulieren; een rechtstreekse toegang moet steeds fysiek onmogelijk worden gemaakt.
- Riolering en oppervlaktewater mogen niet afwateren in spoorweggrachten.

De Procoro neemt akte van de algemene voorwaarden die Infrabel hanteert bij planningsprocessen met betrekking op of in de nabijheid van spoorinfrastructuur.

Het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen van 17 februari 2017 duidt de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en Infrabel aan als adviesinstantie bij de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan indien:

- *de gronden die binnen de begrenzing van het voorgenomen uitvoeringsplan liggen:
a) volgens de bestaande plannen van aanleg of uitvoeringsplannen geheel of gedeeltelijk bestemd zijn als bestaande of aan te leggen spoorweglijn of als gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen of reservatie- of erfdienstbaarheidsgebied dat aan die infrastructuur verbonden is.
b) de bestemming spoorweglijn of gebied voor gemeenschaps- en openbare nutsvoorzieningen of reservatie- of erfdienstbaarheidsgebied dat aan die infrastructuur verbonden is, verkrijgen, in afwijking van de bestaande plannen van aanleg of uitvoeringsplannen.*

Hierdoor kan Infrabel steeds bij elk ruimtelijk uitvoeringsplan, indien relevant, deze voorwaarden en eventuele andere opmerkingen in een planningsproces inbrengen.

Voorstel: geen aanpassing

A1.A2 NV Infrabel stelt dat nieuwe ontwikkelingen gepaard gaan met nieuwe mobiliteitsstromen. Te overwegen zijn zwarte punten op het netwerk. Een verhoging van de PAE (personenauto-equivalenten) op de overwegen verhoogt het risico op ongevallen. Infrabel vraagt om steeds de impact van de nieuwe ontwikkeling op de overwegen in de onmiddellijke omgeving te bestuderen. Nieuwe ontwikkelingen mogen een latere afschaffing van deze overwegen niet hypothekeren/bemoedilijken.

De Procoro verwijst naar de motivering onder A1.A1.

Voorstel: geen aanpassing

- **Waterwegen**

IR35.A1 De Vlaamse Waterweg wijst op de specifieke en primaire rol van jaagpaden in de beheer- en (transport)economische functie van waterwegen. In tweede orde biedt het jaagpad ruimte voor medegebruik door recreanten en sportliefhebbers en als weg voor functionele verplaatsingen te voet of met de fiets.

Het Scheepvaartdecreet en het Algemeen Reglement der Scheepvaartwegen van het Koninkrijk zijn van toepassing. Daarnaast is de Wegcode van toepassing, voor zover dit niet in strijd is met bovenstaande. De Vlaamse Waterweg gaat er dan ook vanuit dat het gebruik van onze jaagpaden als dusdanig erkend wordt.

De Procoro erkent de rol die jaagpaden hebben en neemt akte van het daaraan gekoppelde Algemeen Reglement der Scheepvaartwegen en de Wegcode voor zover deze betrekking heeft op de jaagpaden.

Het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen van 17 februari 2017 duidt de Scheepvaart, Waterwegen en Zeekanaal (nu samen de Vlaamse Waterweg) aan als adviesinstantie bij de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan indien er o.a. bevaarbare waterlopen of waterwegen liggen binnen de begrenzing van het voorgenomen uitvoeringsplan of binnen een afstand van 50 m van de begrenzing van het uitvoeringsplan.

Gezien de ligging van jaagpaden in de onmiddellijke nabijheid van bevaarbare waterlopen kan de Vlaamse Waterweg steeds bij elk ruimtelijk uitvoeringsplan, waar relevant, de rol van jaagpaden benadrukken en de daaraan gekoppelde regelgeving in een planningsproces inbrengen.

Voorstel: geen aanpassing

- **Einstein-telescoop**

A38.SV1 Het Waals Gewest vraagt om rekening te houden met het Einstein-telescoopproject, een zeer grootschalig observatorium voor zwaartekrachtgolven. Het grensgebied van Nederland, België en Duitsland is een van de twee regio's die voor dit project in aanmerking komen.

De Procoro bevestigt dat het grensgebied Nederland, België en Duitsland, één van de regio's is die in aanmerking komen voor het Einstein-telescoopproject en dit in de ruime regio rond de gemeente Voeren. Het Einstein-telescoopproject is echter te pril en de ruimtelijke implicaties hiervan zijn voorlopig nog te onduidelijk om dit mee te nemen in het Ruimtepact 2040.

De Procoro verwijst naar de ministeriële omzendbrief OMV/2023/1 die werd goedgekeurd op 7-07-2023 en in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd op 5-10-2023.

De Procoro wijst erop dat het Einstein-telescoopproject reeds in het Ruimtepact 2040 werd opgenomen als één van de aandachtspunten voor grensoverschrijdend samenwerken (zie hoofdstuk 8.4, p.77) en dat het landschapspark "Grenzeloos bocagelandschap" in overeenstemming is met dit project.

Voorstel: geen aanpassing

- **Infrastructuurprojecten**

A34.A2 Het Agentschap Wegen en Verkeer merkt op er een meer stringenter nadruk wordt gelegd op het behoud van groene ruimte en het beperken van bijkomende verhardingen, vooral in de zones van de groenblauwe corridors en open ruimtes. Waar deze zones kruisen met gewestwegen/autosnelwegen, kan dit op termijn een belangrijke impact hebben op de realisatie van infrastructuurprojecten. Enige nuancering in functie van het nog kunnen realiseren van infrastructuurprojecten wordt best voorzien.

IR33.SV3 Natuurpunt Leopoldsburg vraagt om lokale initiatieven zoals de geplande omleidingsweg en de ringweg in Leopoldsburg te toetsen aan de voorliggende ambities om de open ruimte maximaal te vrijwaren.

De Procoro bevestigt dat het auto- en vrachtverkeer ook in de toekomst nog een wezenlijke rol zal spelen in Limburg. Dit wordt in SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" vermeldt als: "Het auto- en vrachtverkeer zal ook in de toekomst nog een wezenlijke rol spelen in Limburg. Vlaanderen investeert selectief en gericht in de wegeninfrastructuur om ook het autonetwerk performant en verkeersveilig te houden of te maken en de verkeersleefbaarheid te verhogen."

In SD4 "Het openruimtesysteem versterken" is het volgende reeds opgenomen: "Een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte is het uitgangspunt. Noodzakelijke verhardingen en bebouwing, bijvoorbeeld voor het functioneren van de landbouw, vormen een uitzondering. Dit gebeurt steeds met respect voor het landschap." Deze uitzondering geldt ook voor noodzakelijke infrastructuurprojecten.

Beide strategische doelstellingen beamen dat noodzakelijke infrastructuurprojecten in functie van noodzakelijke weginfrastructuur een uitzondering kunnen vormen op de algemene principes van zuinig ruimtegebruik en het vrijwaren van de open ruimte. (zie ook IR10.SV2 (geclusterd)).

Voorstel: geen aanpassing

HELDER TAALGEBRUIK

A46.A3 Het departement Omgeving vraagt om een eenduidig woordgebruik te hanteren. Soms wordt verwezen naar criteria, (bv. p.272) soms naar principes en richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden (bv. p.273). Niet-eenduidige termen worden best verduidelijkt in de begrippenlijst.

IR4.A1 De GECORO van Lanaken merkt op dat het ontwerp door zijn theoretische en gespecialiseerde inhoud niet toegankelijk/leesbaar is voor burgers.

De Procoro bevestigt dat de teksten van het Ruimtepact 2040 een aantal vaktechnische begrippen bevatten, wat ook logisch is. Moeilijke begrippen en afkortingen worden achteraan de teksten gebundeld en verduidelijkt, maar het is wenselijk dat deze zo volledig mogelijk is.

In verband met de toegankelijkheid voor burgers, wijst de Procoro op de verschillende communicatiematerialen die tijdens het proces aangeboden zijn aan het brede publiek (o.a. krantenkatern, website, samenvattende brochure) met een laagdrempelig taalgebruik om toch dezelfde doelstellingen en visie te verwoorden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de teksten van het Ruimtepact 2040 na te kijken op woorden en begrippen die een verdere verduidelijking vragen. Deze worden toegevoegd en verklaard in de begrippenlijst.

De Procoro stelt voor om de teksten van het Ruimtepact 2040 na te kijken op woorden en begrippen die niet eenduidig toegepast zijn en om de betreffende woorden en begrippen in functie van leesbaarheid hierop aan te passen.

IR42.A3 De Limburgse Milieukoepel vraagt om de term "erkende natuurresevaten" te vervangen door de nieuwe terminologie nl. "natuurgebieden onder beheerplan type 3 of 4".

De Procoro stelt dat 'beheerplan type 4 en type 3' en 'erkende natuurresevaten' qua terminologie identiek zijn.

Voorstel: geen aanpassing

STRATEGISCHE VISIE (SV)

ENGAGEMENTEN

- Algemeen

A36.A1 De gemeente Herk-de-Stad kan zich vinden in de vijf engagementen die de provincie formuleert.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

- Engagement 4.1: Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit

IR42.SV1 Limburgse Milieukoepel vraagt om een definiëring van plaatsen die goed gelegen zijn toe te voegen bij engagement 4.1 (p.22).

De Procoro stelt dat het engagement 4.1 “Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad” een algemeen geformuleerd engagement is dat onder meer voorstelt om het bestaande ruimtebeslag beter te benutten op “plaatsen die goed gelegen zijn”. Een verdere verfijning van het begrip “goed gelegen plaats” vereist naargelang de beoogde bestemming, functie, bebouwing,... een specifieke benadering die niet te vereenvoudigen is tot enkele zinnen. Voor de functies wonen, bedrijvigheid, recreatie, detailhandel,... die vaak gepaard gaan met ruimtebeslag wordt een meer locatiegerichte sturing en omschrijving van “goed gelegen plaatsen” opgenomen in de betreffende beleidskaders.

De Procoro stelt voor dat dit in functie van de leesbaarheid verduidelijkt kan worden met een voetnoot.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij het begrip “... plaatsen die goed gelegen zijn...” (p.22, engagement 4.1) volgende voetnoot toe te voegen: “Het principe “goed gelegen plaatsen” is afhankelijk van talrijke contextfactoren en de beoogde doelstelling. Daarom worden de goedgelegen locaties van provinciaal niveau omschreven en geselecteerd binnen de beleidskaders.”

IR42.SV2 Limburgse Milieukoepel vraagt om bij de verschillende maatschappelijke doelen (cultureel, economisch, sociaal en esthetisch) bij engagement 4.1 (p.22) de ecologische doelstelling mee op te nemen.

De Procoro bevestigt dat er meer maatschappelijke doelen zijn die bijdragen aan een duurzame ruimtelijke ordening dan de korte opsomming bij het engagement 4.1 vermeld. De Procoro stelt voor om de lijst aan te passen en in overeenstemming te brengen met art. 1.1.4 VCRO. Hiermee verbreedt het ecologische doel tot deze van het leefmilieu.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de zin (p.22, engagement 4.1) als volgt aan te passen: “Daarom zijn de uitgangspunten van duurzame ruimtelijke ontwikkeling ingebed in de strategische visie en de beleidskaders, waaronder ... het duurzaam bijdragen aan verschillende maatschappelijke doelen (leefmilieu, cultuur, economie, sociale en esthetische doelen,...), het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit ...”

A33.SV4 De stad Lommel vraagt te specificeren hoe de provincie haar engagement opneemt om zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit op te nemen als rode draad in haar ruimtelijk beleid. Op welke manier wordt dit principe toegepast op het niveau van omgevingsvergunningen? Hoe wil de provincie dit engagement operationaliseren specifiek in Limburg? Welke acties zal zij hiertoe concreet nemen?

De Procoro stelt dat engagement 4.1 “Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad” doorheen de teksten van het Ruimtepact 2040 terugkomt en verwijst (niet-limitatief) naar volgende voorbeelden:

- *Ruimtelijke kwaliteit is opgenomen binnen alle strategische doelstellingen. Onder andere SD1 “De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren” heeft een hogere ruimtelijke kwaliteit van nieuwe projecten als ambitie. SD2 “Steden en dorpen gericht versterken” vermeldt kwaliteitsvollere stads-*

- en dorpskernen als ambitie. De concrete uitwerking gebeurt in de visie, de operationele doelstellingen en acties van het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”. (p.127-162) ...
- De aandacht voor zuinig ruimtegebruik wordt onder andere toegepast door het openruimtepositief beleid (zie o.m. engagement 4.5 “Klimaat en energie ruimtelijk integreren”, de visie van het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” met de dubbele doelstelling om kernen te versterken en de open ruimte te vrijwaren, actie SV-1 “Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid”,...), de ruimteshift op drie sporen binnen het beleidskader “Economische ruimte” (p.249-250), ...
 - De operationele doelstellingen van de beleidskaders geven aan hoe de provincie dit operationaliseert. De bijhorende acties en de acties van de strategische visie dragen allen direct of indirect bij tot de doelstelling van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit.

Voor de doorwerking van het Ruimtepact 2040 in het vergunningenbeleid verwijst de Procoro naar motivering A36.A4.

Voorstel: geen aanpassing

- **Engagement 4.3: Gemeenten ondersteunen**

IR42.SV3 Limburgse Milieukoepel vraagt om de gemeenschappelijke doelen waar het engagement naar verwijst te benoemen en aan te vullen. (p.23)

De Procoro stelt dat het engagement 4.3 “Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren” een algemeen geformuleerd engagement is dat duidelijk aangeeft dat de provincie onder meer via haar decretaal vastgelegde rol ook het ideeëngoed en de doelstellingen van het Ruimtepact 2040 wil laten doorstromen naar andere actoren (overheden, middenveld,..). Een verdere verfijning van het begrip “gemeenschappelijke doelen” is niet wenselijk of zinvol want naast de strategische en operationele doelstellingen uit het Ruimtepact 2040 zelf, kunnen in andere planningsprocessen of (ruimtelijke) projecten ook gemeenschappelijke doelen geformuleerd worden die aanvullend kunnen zijn op de meer globaal geformuleerde doelstellingen van een ruimtelijk beleidsplan. Ook hier is dit engagement van toepassing.

Voorstel: geen aanpassing

- **Engagement 4.4: grensoverschrijdend denken en samenwerken**

IR37.SV3 De bezwaarindiener stelt dat samenwerking met Nederlandse provincies en in Euregioverband tot nog toe zeer weinig concreet resultaat heeft opgeleverd. Samenwerking moet structureel worden opgezet en ondersteund.

De Procoro bevestigt dat het grensoverschrijdend samenwerken inderdaad belangrijk is in het ruimere perspectief. Ruimtelijke planning is slechts een onderdeel in die brede samenwerking. Resultaten van concrete samenwerking mogen dus niet enkel op de ruimtelijke realisaties beoordeeld worden. Waar dit nodig is, zal grensoverschrijdende samenwerking structureel opgezet worden (bv. een gebiedsgerichte projectwerking). Voor andere plekken of onderwerpen zal informeren, adviseren,... volstaan.

Omdat het wel belangrijk is om grensoverschrijdende samenwerking specifiek te blijven benoemen, werd het engagement 4.4 “Grensoverschrijdend denken en samenwerken” opgenomen. Onder meer actie SV-2 “Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg” biedt het nodige aanknopingspunt voor de provincie om deel te nemen aan grensoverschrijdende projecten of om deze zelf te initiëren.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV5 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de visie over de grenzen heen moet gaan; niet alleen over de provinciegrenzen richting Vlaanderen en Wallonië, maar zeker ook over de landsgrenzen. De gemeente wil er nogmaals de aandacht op vestigen dat de regio aan deze kant van de provincie zéér sterk gericht is op Eindhoven en Weert. Het is in dat opzicht een teleurstelling te moeten vaststellen dat de kaarten geen grensoverschrijdende informatie weergeven.

Voor het (lands)grensoverschrijdend redeneren, verwijst de Procoro naar bezwaar IR37.SV3.

De Procoro stelt dat het kaartmateriaal in de overgang van voorontwerp naar ontwerp, na gelijkaardige opmerkingen in de adviesronde over het voorontwerp, aangepast werd zodat de voor die kaart relevante grensoverschrijdende informatie, waar deze beschikbaar was, is toegevoegd. Als referentiepunt over de provincie- en landsgrenzen heen werden de belangrijkste steden op alle kaarten ook tekstueel aangeduid.

De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van A23.ER.BT1 bij het beleidskader "Economische ruimte" waar enkele lay-outmatige aanpassingen (bv. het benadrukken van pijlen) in de figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040 worden voorgesteld om de grensoverschrijdende relaties nog sterker te benadrukken.

Voorstel: geen aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A23.ER.BT1.

- **Engagement 4.5: klimaat en energie**

IR44.SV3 De bezwaarindiener vindt het begrijpelijk dat er verwezen wordt naar de klimaatproblematiek, maar stelt dat het absurd is om te denken dat de maatregelen van één provincie een significante impact kunnen hebben op de klimaatproblematiek.

De genoemde maatregelen kunnen helpen om het hoofd te bieden aan bepaalde problemen ten gevolge van een veranderend klimaat, maar zullen de oorzaak niet wegnemen. De bezwaarindiener vraagt dan ook meer aandacht voor de mogelijkheden van technologische ontwikkeling waardoor milieu/klimaatproblematiek een positieve kentering zullen beleven.

De Procoro beaamt dat de maatregelen van één beleidsdomein (ruimtelijk beleid) van één bestuursniveau (de provincie) een beperkte impact hebben op een globale problematiek zoals de klimaatopwarming. Dit betekent echter niet dat hier geen rekening mee gehouden moet worden of er niet aan bijgedragen moet worden in de mate van het mogelijke.

Onder engagement 4.5 "Klimaat en energie ruimtelijk integreren" (p.23) wordt ook aangegeven dat klimaatmitigatie en klimaatadaptatie én de verduurzaming van het energiesysteem in al hun vormen verweven zijn in alle sectoren en een impact hebben op alle geledingen van de samenleving. De provincie kiest ervoor om klimaat op te nemen als een transversaal thema binnen het Ruimtepact 2040 naast haar eigen klimaatdoelen uit het provinciaal klimaatactieplan.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 de beleidslijnen voor het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau uitzet. De bijdragen aan klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, zoals vermeld onder engagement 4.5, zijn dan ook beperkt tot de ruimtelijke aspecten hiervan. De technologisch ontwikkelingen op zich, die bv. leiden tot een verminderde uitstoot van broeikasgassen behoren niet tot het ruimtelijk beleidsdomein.

Voorstel: geen aanpassing

IR11.SV1 De bezwaarindiener stelt dat het een grote misvatting is dat bebossing van landbouwgrond goed zou zijn voor het klimaat. Bossen halen CO₂ uit de lucht maar landbouwgewassen doen dat ook en zelfs meer dan bos. Dit omdat de fotosynthese in bossen in de winter na het vallen van de bladeren stopt, terwijl dit bij landbouwgewassen (nateelten zoals wintergraan) niet het geval is.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 geen uitspraak doet over bebossing van landbouwgrond in functie van CO₂-captatie). Deze opmerking heeft dan ook geen grondslag.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV4 Limburgse Milieukoepel vraagt om, in functie van de internationale kaders die in ontwikkeling zijn en het belang van Limburg voor de Vlaamse N2000 doelen, het belang van biodiversiteit op te nemen. Een klimaatoplossing mag geen ecologische crisis veroorzaken.

De Procoro wijst erop dat de vijf engagementen focussen op het ruimtelijk beleid dat de provincie vooropstelt. In de inleidende paragraaf bij deze engagementen (p.22) wordt vermeld dat de provincie de acties en middelen met een ruimtelijke implicatie van het Ruimtepact 2040 afstemt met haar andere beleidsdomeinen. Het gaat hierbij om provinciale bevoegdheden zoals waterlopen, natuur, mobiliteit, landbouw en platteland, economie, toerisme, duurzaamheid en huisvesting. Het is niet mogelijk om al deze doelstellingen bij de engagementen op te nemen.

De Procoro wijst ook op hst. 1.5 "Bijdragen aan de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen". Hier werd opgenomen dat de provincie zich engageert om de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties als referentiekader te hanteren voor het provinciale beleid. Deze doelstellingen beogen een duurzame ontwikkeling met een evenwicht tussen het economische, sociale en het ecologische. Zowel biodiversiteit (leven op het land en in het water) als klimaatactie zijn enkele van deze doelstellingen en werden meegenomen in de plan-MER.

Voorstel: geen aanpassing

TOEKOMSTPERSPECTIEF

A13.A1 De gemeente Peer onderschrijft het vooropgestelde wensbeeld.

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

- **Aanvullingen**

IR42.SV7 De Limburgse Milieukoepel stelt dat er ook op ecologisch vlak dient gewerkt te worden aan internationale connecties zoals o.a. de eco-corridor Eiffel - grenspark Kalmthout. Door zijn unieke ligging en connectie met het drielandpunt heeft Limburg hier een belangrijke rol. Het belang van o.a. de Maasvallei hierin is zeer groot. (p.28)

De Procoro stelt dat het belang van grensoverschrijdend samenwerken voor landschap en natuur benadrukt wordt onder hst. 8.4, "Grensoverschrijdend samenwerken" (p.77). zie ook IR42.SV24

De Procoro stelt ook dat het belang van de internationale blauwgroene aders zoals de corridor Eiffel - grenspark Kalmthout en de Maasvallei benadrukt wordt in het beleidskader "Openruimteschakels". Beide verbindingen worden benoemd en geselecteerd als groene ader (p.199-200). Gezien het internationale verbindende karakter van beide verbindingen worden deze aders als suggestie aan Vlaanderen meegegeven om op Vlaams niveau verder uit te werken.

Voorstel: geen aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van IR42.SV24

A35.SV1 De Vlaamse Waterweg merkt op dat logistiek en transport via waterwegen niet vermeld worden als duurzaam alternatief in het toekomstperspectief.

De Procoro bevestigt dat de alinea over "een duurzamere mobiliteit" in het toekomstperspectief vooral focust op personenvervoer. Hoewel er in de visie van het beleidskader "Economische ruimte" wel verwezen wordt naar een duurzamere bedrijfsmobiliteit (zowel voor goederen als werknemers) en hier ook verder wordt ingegaan op de verschillende vervoersmodi (spoor, waterwegen, fiets,...), ontbreekt deze verwijzing in het toekomstperspectief. De Procoro stelt voor dat een algemene verwijzing in het toekomstperspectief best toegevoegd wordt onder de titel "Een gedifferentieerde, competitieve en duurzame economie".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om een algemene verwijzing naar duurzame bedrijfsmobiliteit toe te voegen in het toekomstperspectief onder de titel "Een gedifferentieerde, competitieve en duurzame economie".

A37.SV1 Het Agentschap Zorg en gezondheid merkt op dat niet enkel het afnemen van het aantal autokilometers van belang is maar ook het afnemen van het autobezit (door o.a. meer in te zetten op deelsystemen).

De Procoro wijst erop dat er in het toekomstperspectief onder de alinea over "een duurzamere mobiliteit" verwezen wordt naar meer gedeeld gebruik. Het eigenlijke autobezit kan niet rechtstreeks geregeld worden via ruimtelijk beleid maar alternatieven kunnen wel gefaciliteerd worden.

De Procoro stelt vast dat een expliciete verwijzing naar deelmobiliteit (zowel voor wagens alsook voor fietsen), hoewel dit een essentieel onderdeel is van o.a. de in ontwikkeling zijnde mobipunten, ontbreekt in SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de ruimtelijke ondersteuning van gedeelde mobiliteit op te nemen onder de titel 'visie en strategie' van doelstelling SD3, p.47.

A37.SV4 Het Agentschap Zorg en Gezondheid merkt op dat minder verplaatsingen voor woon-werkverkeer wenselijk zijn, maar dat het vooral duurzamere en meer actieve verplaatsingen (per fiets/te voet) moeten zijn. Meer verwevenheid kan dit laatste bewerkstelligen. Hoewel voor een modal shift/gedragsverandering op verschillende niveaus moet worden ingezet.

De Procoro wijst erop dat er in het toekomstperspectief onder de alinea over "een duurzamere mobiliteit" reeds in de eerste zin verwezen wordt naar het belang van de nabijheid van voorzieningen en werkgelegenheid. Het belang van verweving wordt doorheen de tekst benadrukt. Verweving is in de visie van het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" opgenomen als één van de aspecten die bijdraagt aan de kwaliteitsverhoging van kernen. In het beleidskader "Economische ruimte" is de verweving van niet-verweefbare bedrijvigheid één van de drie sporen die aan de basis van de ruimteshift liggen.

In SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" worden de verschillende vervoersmodi opgesomd en beschreven. De actieve vervoersmodi (te voet/met de fiets) komen hier ook aan bod. Gezien de bevoegdheden van de provincie met betrekking tot het fietsen werd er ook een afzonderlijke strategische doelstelling gewijd aan het fietsen, SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser".

De Procoro is van mening dat het belang van verwevenheid en de link met duurzame mobiliteit en in het bijzonder de actieve verplaatsingen voldoende werd opgenomen in het Ruimtecompact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

A37.SV5 Het Agentschap Zorg en Gezondheid merkt op dat het STOP-principe ook in opsommingen moet toegepast worden. Dus niet de auto als eerste plaatsen in de zin: "Limburg heeft vanuit grensoverschrijdend perspectief een goede ontsluiting via auto-, water-, spoor- en fietswegen."

De Procoro wijst erop dat alle opsommingen in de teksten van het Ruimtecompact 2040 reeds werden aangepast aan de volgorde van het STOP-principe (Stappen-Trappen-Openbaar vervoer-Personenwagen).

Voorstel: geen aanpassing

A37.SV2 Het Agentschap Zorg en Gezondheid merkt op dat niet enkel de kwaliteit maar ook de gezondheidsbeschermende en de gezondheidsbevorderende aspecten van de leef- en woonomgeving een voortdurend aandachtspunt zijn.

A37.SV3 Het Agentschap Zorg en Gezondheid merkt op dat een leef- en ontspanningsomgeving niet enkel aangenaam moet zijn maar ook meer gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende aspecten moet bevatten.

A37.SV6 Het Agentschap Zorg en Gezondheid merkt op dat groenblauwe aders ook de spil vormen om in te zetten op gezondheid.

De Procoro wijst erop dat er op verschillende plaatsen in het Ruimtecompact 2040 aandacht is voor gezondheid. Het Ruimtecompact 2040 heeft het engagement om bij te dragen aan de realisatie van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties waaronder hun doelstelling 3 "Goede gezondheid en welzijn." Gezondheid komt als aandachtspunt ook naar voren bij SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen", p.46 en SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser", p.62.

Uit de algemene resultaten van de milieubeoordeling van het Ruimtecompact 2040 voor het thema "Gezonde en veilige leefomgeving" blijkt ook dat de principes van het Ruimtecompact 2040 een positieve impact zullen hebben op de leefomgevingskwaliteit in het algemeen en het welzijn en de gezondheid van de bevolking in het bijzonder."

De Procoro geeft aan dat de provincie geen specifieke bevoegdheden heeft in het gezondheidsbeleid. Daarom wordt het opportuun geacht dat de Vlaamse Overheid, die hier wel een rechtstreekse rol heeft, en de gemeenten, die op een kleinere schaal een ruimtelijk beleid kunnen uitwerken, dit thema lokaal verder uitwerken.

De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling A37.SV7 bij de algemene opmerkingen en het daaraan gekoppelde voorstel om hiervoor een verwachting naar de Vlaamse Overheid op te nemen in hst. 8 "Samenwerking", p.75-76.

Voorstel: geen aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A37.SV7

IR42.SV6 De Limburgse Milieukoepel vraagt om de vermelding "groener ogen" te specificeren naar inheems groen en natuurlijke elementen omdat "groener ogen" net zo goed kunstgras kan zijn. (p.27)

De Procoro wijst erop dat “groener ogen” in het toekomstperspectief uiteraard niet slaat op de kleur groen maar vooral verwijst naar een inrichting van de publieke ruimte met minder verharding en meer natuurlijke elementen.

Inheems groen vermelden in de visie is zeker een meerwaarde voor de natuur, maar leidt tot een te beperkte boom- en plantenkeuze in o.m. woon- en leefomgevingen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om “die veel groener ogen” te vervangen door “met minder verharding en meer natuurlijke elementen”.

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

- **SD1 - Ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren**

IR23.SV4 De gemeente Sint-Truiden herkent zich in de landschapseenheden en de historisch morfologische eenheden die de streek kenmerken. De historisch-morfologische eenheden verwijzen terecht naar de architectuurhistorische identiteit. Dit is echter onvolledig. Het ontstaan van waardevolle bouwkundige structuren is dikwijls gelinkt aan de randvoorwaarden die het landschap te bieden had en zijn geen op zichzelf staande entiteiten. De cultuurhistorische landschappen zijn onlosmakelijk verbonden met de waardevolle bouwkundige structuren.

De Procoro bevestigt dat er een connectie is tussen de landschapseenheden, de historisch-morfologische eenheden en de ruimtelijke economische systemen. In de inleiding van SD1 “De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren”, p.30 wordt dan ook aangegeven dat het de samenhang is van de ruimtelijke kwaliteiten (van deze elementen) die de regionale eigenheid of de identiteit van een gebied bepalen. De opdeling in landschapseenheden, historisch-morfologische eenheden en ruimtelijke economische systemen geeft de mogelijkheid om de complexe regionale eigenheid vanuit drie invalshoeken te beschrijven.

De Procoro geeft aan dat het (historisch) verband tussen landschap, landgebruik en de bebouwde structuur in de beschrijving van de landschapseenheden (bv. West-Limburgse beekvalleien) en de historisch-morfologische eenheden (bv. Maasdorpen, de Haspengouwse kerkdorpen,...) frequent aan bod komt. De Procoro geeft ook aan dat de aanwezigheid van waardevolle bouwkundige structuren (bv. kastelenlandschap, typische vierkantshoeves, watermolens,...) in de beschrijving van de landschapseenheden aan bod komt.

Zoals onder de titel ‘Focus’ vermeld wordt, is de “verdiepende omschrijving van de bestaande ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten” een eerder algemene opsomming van ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de regionale eigenheid en een hulpmiddel bij de advisering of planning van ruimtelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke afwegingen kunnen steeds aangevuld worden met bijkomende lokale gebiedskennis of inzichten die een vollediger en dus correctere beoordeling van de goede ruimtelijke ordening toelaten.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV1 UNIZO Limburg onderschrijft deze ambitie voor “eenheid in verscheidenheid” waarbij het provinciale niveau het voortouw neemt en zo zorgt voor een groter draagvlak voor elke regio en voor een kruisbestuiving tussen regio’s.

A13.SV1 De gemeente Peer Stad Peer treedt dit toetsingskader bij.

De Procoro neemt akte van bovenstaande adviespunten.

Voorstel: geen aanpassing

A44.SV1 De gemeente Riemst sluit zich aan bij deze visie mits de gemeente zelf betrokken wordt bij het formuleren en definiëren van de 'regionale eigenheid'.

A23.SV1 Gemeente Hamont-Achel vindt het belangrijk dat de lokale besturen, die de kennis hebben van de ruimtelijke eigenheden en typische kenmerken van de regio, zeer nauw betrokken worden bij de opmaak van dit referentiekader.

Zeker als het referentiekader ook als toetsingskader zal gehanteerd worden, is het een must dat het een juist beeld geeft van de regionale en gemeentelijke kenmerken.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke regionale eigenheid niet eenzijdig te definiëren is, maar wordt bepaald door een gelaagde opbouw vanuit drie invalshoeken:

- *de herkenbare landschapseenheden;*
- *de historisch-morfologische eenheden en gebieden;*
- *de ruimtelijk-economische systemen.*

De studie “Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid” (BUUR, 2020) vormde de basis voor de “verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid”, p.32-41, die werd opgenomen in het Ruimtepact 2040. Deze verdiepende omschrijving is een integraal onderdeel van het Ruimtepact 2040 en werd mee in openbaar onderzoek gelegd.

Deze verdiepende omschrijving beschrijft de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid en deze worden door de provincie meegenomen in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van RUP's en masterplannen. Opmerkingen over of aanvullingen op de "verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" konden gegeven worden tijdens het openbaar onderzoek van 17 februari tot en met 17 mei.

Voorstel: geen aanpassing

A32.SV1 De gemeente Houthalen-Helchteren vindt het valoriseren van de ruimtelijke regionale eigenheid belangrijk en stemt hiermee in. Ze stelt dat deze een aanzet moet zijn tot regiowerking in Limburg waarbij de provincie de lokale besturen voor intergemeentelijke samenwerkingen opstart en faciliteert.

De Procoro stelt dat het formuleren van de regionale eigenheid niet de ambitie heeft om als aanzet te dienen tot regiowerking in Limburg, maar wel het creëren van (zie ambitie van SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", p.30):

- *Een sterkere identiteit van Limburg;*
- *Een hogere ruimtelijke kwaliteit van nieuwe projecten én van Limburg;*
- *Meer bewustzijn van – en een beter inzicht in – de regionale diversiteit van Limburg met per regio de ruimtelijke kernkwaliteiten en hun onderlinge samenhang.*

De ruimtelijke regionale eigenheid vormt een stimulans voor ruimtelijke kwaliteitsverhoging bij nieuwe ontwikkelingen. Een verdere aantasting van de kernkwaliteiten wordt daarbij vermeden, zeker waar aantasting dreigt door ongewenste ontwikkelingen. De kernkwaliteiten zijn sterk bepalend voor de eigenheid en de woon-, werk-, omgevings- en belevingskwaliteit van Limburg.

Waar mogelijk vrijwaart en versterkt de provincie de ruimtelijke regionale eigenheid binnen haar eigen planningsprocessen. De ruimtelijke regionale eigenheid is mee geïntegreerd in de visie van de beleidskaders. De provincie neemt de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee bij de advisering in planningsprocessen.

De Procoro verwijst ook naar de actie SV-2 "Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg". De provincie draagt met deze actie actief bij aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg en neemt de ambities van het Ruimtepact 2040 mee in het proces. Ze ondersteunt de initiatiefnemers binnen haar mogelijkheden en bevoegdheden. Waar meerdere uitdagingen van het Ruimtepact 2040 samenkomen zet de provincie nieuwe gebiedsgerichte projecten op en neemt daar zelf een trekkersrol op. Waar nodig maakt de provincie RUP's op om het gewenste ruimtelijk beleid te ondersteunen. Ze doet dit steeds in overleg met de relevante stakeholders.

De Procoro wijst erop dat de provincie, samen met andere partners, momenteel werkt en investeert in verschillende gebiedsgerichte projecten zoals het Kolenspoor, het Fruitspoor, de fietssnelwegen, De Wijers, Campus Diepenbeek, ... Ook andere actoren werken aan projecten met een ruimtelijke impact en strategisch belang voor Limburg, zoals de Noord-Zuid-Limburg, het Spartacusplan, het Nationaal Park Hoge Kempen, de lopende aanvragen tot erkenning van bepaalde gebieden als bijkomend nationaal park, landschapspark of Unesco-werelderfgoed, ... Die projecten worden getrokken door uiteenlopende partners zoals de Vlaamse Overheid, Regionale Landschappen, (groepen van) gemeenten, ... (zie ook p.66)

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV1 De gemeente Voeren merkt op dat ze niet werd ingedeeld bij de historisch-morfologische eenheden. De gemeente geeft mee dat Voeren deel uitmaakt van de Maasvallei en van het Land van Herve.

A18.SV3 De gemeente Voeren merkt op dat ze niet werd ingedeeld bij de ruimtelijk-economische systemen.

De gemeente geeft mee dat landbouw (veeteelt met beweiding en akkerbouw) en toerisme (vooral verblijfstoerisme) de belangrijkste pijlers van de Voerense economie zijn.

De Procoro stelt dat de historisch-morfologische eenheden en de ruimtelijk-economische systemen niet als doel hebben om een volledige opsomming van alle Limburgse architectuurhistorische of economische elementen te bevatten.

Zoals de gemeente zelf aangeeft, deelt Voeren inderdaad historisch-morfologische kenmerken met de Maasvallei en het Land van Herve. Dit zijn grensoverschrijdende landschappen met Wallonië en Nederland. Binnen Limburg neemt Voeren hierdoor een unieke plek waarvan de kernkwaliteiten voldoende gevat worden door de omschrijving van de landschapseenheid "Voeren", p.35. In deze omschrijving wordt de synergie tussen het landschap, de agrarische bedrijfsvoering en de bebouwde omgeving benadrukt. Er wordt o.m. verwezen naar de vele kleine landschapselementen, de kleine dorpjes, het (bouwkundig) erfgoed zoals vakwerkhuisen en kasteeldomeinen,... Ook het belang van de agrarische en toeristische sector zijn in deze omschrijving opgenomen.

Onder SD 1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", p.30, wordt vermeld dat de ruimtelijke regionale eigenheid niet eenzijdig te definiëren is, maar wordt bepaald door een gelaagde opbouw vanuit drie invalshoeken:

- *de herkenbare landschapseenheden;*
- *de historisch-morfologische eenheden en gebieden;*
- *de ruimtelijk-economische systemen.*

Deze moeten dan ook steeds samen gelezen worden.

De hierboven genoemde aspecten herhalen onder de historisch-morfologische eenheden of ruimtelijk-economische systemen biedt geen meerwaarde.

Voorstel: geen aanpassing

IR16.SV2 De bezwaarindiener stelt vast dat de beschrijving van Kempen-Broek (p.35) nogal eenzijdig is en vooral over het oostelijke natte deel gaat. De westelijke steilrand van het Kempens plateau met ingesneden beekdalen en het plateau zelf met voornamelijk bos en landbouwgebied is het belangrijke andere deel. Juist die twee totaal verschillende landschappen karakteriseren het ruimere Kempen-Broek.

De Procoro stelt dat de kernkwaliteiten van het Kempens plateau hoofdzakelijk werden opgenomen onder de landschapseenheid "Hoge Kempen" en niet bij "Kempen-Broek", hoewel deze landschapseenheid, zoals ook blijkt uit figuur 4 op p.32, inderdaad uit twee verschillende delen bestaat. Namelijk een noordoostelijk gelegen "nat" deel en een meer westelijk gelegen deel dat bestaat uit het plateau met ingesneden beekvalleien. De steilrand als belangrijk reliëfelement vormt inderdaad de overgang tussen beide delen en wordt als markante overgang best ook zo benoemd.

De bezwaarindiener verwijst terecht naar het belang van de beekdalen (o.m. de Abeek en de Itterbeek) als verbindend element. Het noordelijk deel van het Kempisch plateau ter hoogte van de beekdalen van o.m. de Abeek en Itterbeek wordt inderdaad gekenmerkt door een afwisseling van natuur- en landbouwgebied. De Procoro stelt voor om dit ook zo te benoemen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de volgende zin toe te voegen bij de beschrijving van de landschapseenheid Kempen-Broek: "De steilrand van het Kempens plateau, met ingesneden beekdalen en het plateau met voornamelijk natuur- en landbouwgebied, is een markante landschappelijke overgang in het gebied."

A35.SV2 De Vlaamse Waterweg merkt op dat de grootschalige lijninfrastructuren ((snel)wegen, het Albertkanaal, spoorlijnen,...) en het groeiende energielandschap niet enkel kenmerkend voor het gebied, maar ook "structuurbepalend" voor de innovatieregio Hasselt-Genk zijn.

De Procoro bevestigt dat grootschalige lijninfrastructuren zoals (snel)wegen, het Albertkanaal, spoorlijnen,... structuurbepalende kenmerken zijn voor de innovatieregio Hasselt-Genk dat grotendeels samenvalt met het stedelijk gebied rond beide steden. De Procoro stelt voor om "structuurbepalend" toe te voegen bij de grootschalige lijninfrastructuren.

De Procoro bevestigt dat het energielandschap van de innovatieregio Hasselt-Genk zowel vanuit een historische perspectief (mijnverleden) als vanuit recentere ontwikkelingen in hernieuwbare energie zoals de bestaande windturbines kenmerkend zijn voor de innovatieregio Hasselt-Genk. De provincie wil met actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten", p.70, een ruimtelijk afwegingskader opmaken voor grootschalige hernieuwbare energie voor het volledige grondgebied van de provincie.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het woord "structuurbepalend" in de beschrijving van het ruimtelijk-economisch systeem "Innovatieregio Hasselt-Genk" toe te voegen bij grootschalige lijninfrastructuren.

IR21.SV2 + IR26.SV2 + IR27.SV2 + IR45.SV2 Boerenbond Limburg stelt vast dat op p.31 vermeld staat dat de verdiepende omschrijving en het overzicht van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid staat dat niet restrictief is, en het de juridische ontwikkelingsmogelijkheden niet verandert, en vindt dat deze verduidelijking ook opgenomen moet worden in de zin: “De provincie neemt de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en masterplannen. (p.31)”

De Procoro stelt dat de passages waarnaar verwezen wordt, beide onder SD1 “De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren”, vallen. Deze strategische doelstelling moet in zijn geheel gelezen worden. De ene passage kan dus ook niet los gezien worden van de andere.

Met betrekking tot het beleidsplan als ruimtelijk referentiekader: zie ook motivering onder A44.A1.

Met betrekking tot het begrip “ruimtelijke regionale eigenheid” verwijst de Procoro ook naar het voorstel van aanpassing bij IR21.SV1 (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel van aanpassing bij IR21.SV1 (geclusterd) met betrekking tot het begrip “ruimtelijke regionale eigenheid”.

A13.SV2 De gemeente Peer stelt dat het landschap van de Dommel- en Warmbeek mee geëvolueerd is met de agrarische sector. Het is belangrijk een duidelijk onderscheid te maken tussen gebieden met een economisch belang tegenover gebieden die eerder voor recreatie of natuur zijn bestemd. De beekvalleien zijn lang en gemeentegrensoverschrijdend. De functie van de waterlopen verandert over het gehele traject en was/is bepalend van hoe het landschap eromheen vorm kreeg.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke kwaliteiten van de regionale eigenheid in hun samenhang de eigenheid van Limburg definiëren en bepalen hoe we onze leefomgeving ervaren en beleven.

De Procoro stelt dat SD1 een gelaagde opbouw heeft met drie invalshoeken en steeds als geheel gelezen moet worden. Zie motivering onder A18.SV1 (geclusterd).

De Procoro stelt dat het mee-evolueren van het landschap van de Dommel- en Warmbeekvallei met de agrarische sector gevat wordt binnen de verdiepende omschrijving van de “Dommel- en Warmbeekvallei”. Zo wordt er verwezen naar de Intensieve Landbouwstreek Noordoost-Limburg met volgende zin: “De intensivering van het landbouwgebruik heeft ook grotere structuren geïntroduceerd, zoals schaalvergroting van akkers en grotere landbouwinfrastructuur zoals stallen voor vee (varkens en kippen). Een groot deel van de regio behoort dan ook tot het ruimtelijk-economisch systeem van de Intensieve Landbouwstreek Noordoost-Limburg.”.

Ook het onderscheid tussen gebieden met een economisch belang en de gebieden eerder bestemd voor natuur wordt gevat binnen de verdiepende omschrijving door volgende zin: “Het landschap kenmerkt zich als een agrarisch bocagelandschap met natuurlijk meanderende en ecologisch waardevolle beekvalleien en een mozaïek van bosgebieden.”

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV9 De Limburgse Milieukoepel stelt dat grote delen van de landschapseenheid Dommel en Warmbeekvallei zijn aangeduid als vogelrichtlijngebied, terwijl de beekvalleien in de middenlopen zijn aangeduid als habitatrictlijngebieden omwille van hun hoge natuurwaarden. Het zuidelijk deel van de Dommel- en Warmbeekvallei kenmerkt zich door een open landschap ontstaan na ontginning van de heide en vennen in de vorige eeuw. Dit deel heeft (nog) bijzondere ecologische waarden (Europees vogelrichtlijngebied, door het INBO gekarteerd als faunistisch belangrijk gebied) en werd in het RSPL 2003 nog geselecteerd als gebied met ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang: 2 Siberië (Peer, Meeuwen-Gruitrode). (p.30)

De Procoro stelt dat het natuur-, bos- en landbouwbeleid en de bescherming van de grote aaneengesloten openruimtegebieden (waaronder ook de vogelrichtlijngebieden), zich vooral op Vlaams en Europees niveau situeert. De provincie neemt een aanvullende rol op in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over de gemeentegrenzen heen.

De Procoro wijst erop dat de provincie de strategische keuze maakt (beleidskader 'Openruimteschakels', hst. 2 "Focus en rol van de provincie", p.173) om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet daarbij hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheden.

De Procoro verwijst ook naar de beschrijving van de landschapseenheid "Dommel- en Warmbeekvallei", p.35, waar eveneens verwezen wordt naar de agrarische evolutie van de Kempen, de openheid van het landschap en de ecologische waarde van het gebied.

Voorstel: geen aanpassing

A13.SV3 De gemeente Peer stelt dat onderzoek en innovatie op maat van de regio "intensieve landbouwstreek Noordoost Limburg" hoog op de agenda gezet moet worden. De veeteelt in noordoost-Limburg is essentieel, zowel in het verleden als in de toekomst. De intussen meetbare effecten van de veeteelt nopen de landbouwsector om technieken toe te passen die bepaalde effecten onder controle houdt. Niet tegenstaande dat er al veel onderzoek gebeurt naar teelten die voor de sector een toegevoegde waarde opleveren, moet er ook gezocht worden naar andere verdienmodellen. Het valoriseren van CO₂ opslag of teelten die een toepassing kennen buiten de gekende stromen kunnen nieuwe initiatieven opleveren die op hun beurt starters opleveren.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 zich beperkt tot het ruimtelijk beleid. Onderzoek naar CO₂-opslag, diversificatie in teelten of andere verdienmodellen in de landbouw zijn geen ruimtelijke thema's.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV8 De Limburgse Milieukoepel vraagt om de Demervallei als afzonderlijk landschap te benoemen. Deze entiteit kan niet zomaar opgenomen worden in de Wijers of Vochtig Haspengouw. De Demervallei vormt één grote landschappelijke eenheid die zich uitstrekt tot over de provinciegrens met Vlaams Brabant en geeft kans op mooie grensoverschrijdende projecten.

De Procoro stelt dat de Demervallei niet eenzijdig onder de Wijers of Vochtig Haspengouw is opgenomen. De figuur (p.32) die de landschapseenheden weergeeft, laat duidelijk zien dat de Demervallei in een overgangsgedebied tussen de landschapseenheden "De Wijers" en "Vochtig Haspengouw" ligt.

*Het Ruimtepact 2040 omschrijft het begrip landschapseenheid als volgt:
"Een landschapseenheid is een ruimtelijk samenhangend gebied met een zekere coherentie in het fysisch systeem (bodem, reliëf en water), het ruimtelijk voorkomen (de natuurlijke en agrarische structuur en de daarin voorkomende soorten) en met een herkenbare identiteit. In het landschap kunnen harde grenzen aanwezig zijn zoals rivieren of kanalen, maar op de meeste plaatsen lopen de landschapseenheden op het terrein geleidelijk in elkaar over en beïnvloeden verschillende landschapseenheden elkaar. Dit geldt ook over de provinciegrens heen."*

Hoewel meerdere gebiedsgerichte projecten in de provincie deels of grotendeels samenvallen met één van de landschapseenheden is er geen één-op-één-relatie. Het blijft dus perfect mogelijk om een al dan niet grensoverschrijdend, gebiedsgericht project op te starten in of rond de Demervallei.

Voorstel: geen aanpassing

IR16.SV1 De bezwaarindiener wenst bezwaar aan te tekenen tegen het gebruik van de term 'intensieve landbouwstreek Noord-Limburg'. (figuur 6 en p.'s 39-40) Dit is geen bezwaar tegen landbouw in deze streek, maar het is niet aan een beleidsplan om aan te geven hoe die landbouw moet gevoerd worden. Intensieve landbouw is een systeem met als doel de productie te optimaliseren en gebaseerd op het gebruik van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen (herbiciden, fungiciden, insecticiden,...). Dit gaat ten koste van het milieu, diervriendelijkheid en gezondheid (bv. sterke toename Parkinson). Volgende benamingen worden voorgesteld: 'Groot landbouwgebied Noordoost Limburg' of gewoon 'Landbouwgebied Noordoost Limburg'

De Procoro stelt dat SD1 een gelaagde opbouw heeft met drie invalshoeken en steeds als geheel gelezen moet worden. Zie motivering onder A18.SV1 (geclusterd).

De Procoro geeft aan dat de regionale eigenheid steeds vanuit drie invalshoeken beschouwd wordt. Het ruimtelijk-economisch systeem "Intensieve landbouwstreek is er daar één van. De Procoro stelt dat de provincie met het gebruik van de term "Intensieve landbouwstreek Noord-Limburg," niet stuurt op

bepaalde landbouwmethoden, technieken of teelten, maar dat het gebied vandaag ruimtelijk gekenmerkt wordt door uitgestrekte weilanden, akkers met voedergewassen, landbouwzetels met grote stallen,... Dit zijn kenmerken of kernkwaliteiten van een intensief landbouwgebruik wat aansluit bij de naam voor dit ruimtelijk-economisch systeem.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV2 De gemeente Voeren merkt op dat de benaming Dietse steden niet juist is en de morfologische eenheid fout aangegeven is. De aangeduide steden zijn de tien Loonse Steden. Sint-Truiden en Tongeren zijn nooit onderdeel geweest van de Loonse Steden.

De Procoro stelt dat het netwerk van "Dietse Steden" een historisch-morfologische eenheid is die over de hele provincie verspreid ligt. Dit netwerk bestaat uit de twaalf Nederlandstalige (of Dietse) 'Goede Steden' van het prinsbisdom Luik en bevat de twaalf historisch gegroeide steden in Limburg. Tien daarvan zijn inderdaad ontstaan in het graafschap Loon en worden ook de 'Loonse Steden' genoemd: Hamont, Peer, Bree, Maaseik, Stokkem, Beringen, Herk-de-Stad, Hasselt, Bilzen en Borgloon. Bij de opname van het graafschap Loon in het Prinsbisdom Luik werden ook Tongeren en Sint-Truiden aan deze groep toegevoegd. Samen vormen ze een historisch netwerk dat de hele provincie omspannt, bovendien delen ze een gelijkaardige stedenbouwkundige structuur, vaak met tot op vandaag herkenbare elementen zoals een historisch marktplein en (structuur van een voormalige) omwalling. Hoewel de steden doorheen de eeuwen verder getransformeerd zijn, deels in de lijn van de lokale context (vb. Beringen als mijnstad, Hamont als Teutendorp), is hun gemeenschappelijke ontstaansgeschiedenis nog merkbaar. Vijf Dietse Steden bezitten tot op vandaag een belangrijke concentratie aan bouwkundig erfgoed, die vaak reikt tot buiten de grenzen van de historische stad(somwalling): Hasselt, Sint-Truiden, Tongeren, Bilzen en Maaseik (met Aldeneik).

Voorstel: geen aanpassing

IR21.SV1 + IR26.SV1 + IR27.SV1 + IR45.SV1 Boerenbond Limburg stelt vast dat de uitgave "Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid (BUUR, 2020)" een voorbereidende studie is en dat deze studie ook niet mee opgenomen is in het openbaar onderzoek. Ontwerpbeleidsplan Ruimte Limburg. Daarom vraagt Boerenbond Limburg om de verwijzingen "ruimtelijke regionale eigenheid" in het beleidsplan Ruimte Limburg te wijzigen in "Kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" zoals ook gebeurd is op p.31 waar staat: "Op de volgende pagina's volgt een verdiepende omschrijving van de bestaande ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid van Limburg en haar regio's."

De Procoro stelt dat de voorbereidende studie "Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid" (BUUR, 2020) als geheel geen onderdeel is van het Ruimtepact 2040 en niet mee in het openbaar onderzoek werd opgenomen.

De "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" is geschreven met de eerder genoemde studie als bron. Dit is ook zo als voetnoot opgenomen op p.31. Opmerkingen over en aanvullingen op de "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid", pagina's 32-41, konden gegeven worden tijdens het openbaar onderzoek van 17 februari tot en met 17 mei. Bijkomend is de voorbereidende studie steeds raadpleegbaar op de provinciale website.

De strategische doelstelling stelt duidelijk dat de ruimtelijke regionale eigenheid niet eenzijdig te definiëren valt. De ruimtelijke regionale eigenheid van Limburg beperken tot de zes pagina's van de "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" zou een onderkenning inhouden van de complexiteit van de ruimtelijke en landschappelijke realiteit van de provincie en haar eigenheid.

De Procoro stelt dat SD 1- "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", net als de andere strategische doelstellingen, in zijn geheel gelezen moet worden. De ene passage kan dus ook niet los gezien worden van de andere. In deze strategische doelstelling staat achtereenvolgens beschreven wat het begrip "ruimtelijke regionale eigenheid" inhoudt, waarom dit relevant is, welke ambities de provincie hiermee nastreeft, met welke visie en strategie de provincie dit wil realiseren,...

Zoals onder de titel 'Focus' vermeld wordt, is de "verdiepende omschrijving van de bestaande ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten" een opsomming van ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de regionale eigenheid en een hulpmiddel bij de advisering of planning van ruimtelijke ontwikkelingen. Ruimtelijke afwegingen kunnen steeds aangevuld worden met bijkomende lokale gebiedskennis of inzichten die een vollediger en dus correctere beoordeling van de goede ruimtelijke ordening toelaten.

De Procoro stelt voor om het begrip “ruimtelijke regionale eigenheid”, omwille van de leesbaarheid van de tekst, niet overal te vervangen door “Kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid”, maar het begrip “regionale eigenheid” op te nemen in de begrippenlijst met de volgende omschrijving: “De ruimtelijke regionale eigenheid is de samenhang van de ruimtelijke kwaliteiten die de eigenheid van Limburg definiëren en bepaalt hoe we onze leefomgeving ervaren en beleven. De ruimtelijke regionale eigenheid is niet eenzijdig te definiëren, maar wordt bepaald door een gelaagde opbouw vanuit drie invalshoeken:

- de herkenbare landschapseenheden;*
- de historisch-morfologische eenheden en gebieden;*
- de ruimtelijk-economische systemen.*

Een beschrijving van de ruimtelijke regionale eigenheid vanuit deze drie invalshoeken is opgenomen in de verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid.”

De Procoro stelt ook voor om het Ruimtepact 2040 te screenen op een correcte verwijzing naar de “Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid”.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het begrip “ruimtelijke regionale eigenheid” op te nemen in de begrippenlijst met de volgende omschrijving: “De ruimtelijke regionale eigenheid is de samenhang van de ruimtelijke kwaliteiten die de eigenheid van Limburg definiëren en bepaalt hoe we onze leefomgeving ervaren en beleven. De ruimtelijke regionale eigenheid is niet eenzijdig te definiëren, maar wordt bepaald door een gelaagde opbouw vanuit drie invalshoeken:

- de herkenbare landschapseenheden;*
- de historisch-morfologische eenheden en gebieden;*
- de ruimtelijk-economische systemen.*

Een beschrijving van de ruimtelijke regionale eigenheid vanuit deze drie invalshoeken is opgenomen in de verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid.”

De Procoro stelt ook voor om het Ruimtepact 2040 te screenen op een correcte verwijzing naar de “Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid”.

IR37.SV2 Om de ruimtelijke regionale eigenheid te bewaren, pleit de bezwaarindienaar ervoor om ruimtelijke projecten te onderwerpen aan een ruimtelijke en stedenbouwkundige kwaliteitsbeoordeling door een kwaliteitskamer. Dit gebeurt naast de toetsing aan ruimtelijke bestemmingen, VCRO en andere toepasselijke wet- en regelgevingen en is naar analogie met de Nederlandse Welstands- of omgevingscommissies, voor ruimtelijk kwetsbare of interessante gebieden (historische kernen, stads- en dorpsgezichten, waardevolle landschappen, open ruimtegebieden, ...).

De Procoro verwijst naar actie SV-3 “Opzetten van expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit”, p.68: “De provincie zet één of meerdere structuren met expertise op en zoekt naar inzetbare instrumenten om de gemeenten te ondersteunen in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit. Deze ondersteuning wordt afgestemd op het realiseren van de visie, selecties en acties uit het Ruimtepact 2040, waar het valoriseren van de ruimtelijke regionale eigenheid één onderdeel is. Ook sectorale kwaliteitsdoelstellingen met een ruimtelijke impact kunnen geïntegreerd worden of ruimtelijke principes zoals ontharding kunnen meegenomen worden. Een mogelijke structuur met expertise is het opzetten van een expertiseplatform dat begeleiding of advies biedt op vraag. De inzetbaarheid van de experts is divers en flexibel en kan bijvoorbeeld gaan over de voorbereiding, planning, vergunning of ontwikkeling van grotere en belangrijke publieke, private of PPS-projecten, het inzetten van expertise voor verweving en kernversterking,.... Laagdrempeligheid, snelheid en flexibiliteit staan voorop. De modaliteiten voor de inzet van dit expertiseplatform en de verwachte engagementen van de gemeenten hierin, zijn nog te bepalen. De provincie zoekt naar mogelijke inzetbare instrumenten om acties te stimuleren die uitvoering geven aan de beleidskaders of die rechtstreeks bijdragen aan de doelstellingen van het Ruimtepact 2040. Dit kan onder andere via een gerichte financiële ondersteuning van de gemeenten. Deze ondersteuning wordt concreet uitgewerkt in nieuwe instrumenten of de herziening van bestaande instrumenten.”

De Procoro stelt vast dat de laatste zin onduidelijk is en stelt voor om deze als volgt aan te passen: “Dit kan onder andere via een gerichte financiële ondersteuning van de gemeenten uitgewerkt in een provinciaal reglement. Deze ondersteuning wordt concreet uitgewerkt in nieuwe instrumenten of de herziening van bestaande instrumenten.”

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de laatste zin bij actie SV-3, p.68, als volgt aan te passen: "Dit kan onder andere via een gerichte financiële ondersteuning van de gemeenten uitgewerkt in een provinciaal reglement. Deze ondersteuning wordt concreet uitgewerkt in nieuwe instrumenten of de herziening van bestaande instrumenten."

A9.SV1 De gemeente Borgloon vraagt om het behoud en de bescherming van hoogstamboomgaarden bijkomend te benadrukken en mee te nemen in ieder relevant ruimtelijk uitvoeringsplan.

IR23.SV5 De gemeente Sint-Truiden bezit heel wat typerende landschapselementen die niet steeds als natuur gezien worden en pleit ervoor om bv. hoogstamboomgaarden en holle wegen, typerend voor het glooiende Haspengouws landschap als natuur te zien. De hoogstamboomgaarden dragen immers evenzeer bij aan de CO2-reductie als de overige bomen maar dit wordt niet zo geïnterpreteerd bv. in functie van het klimaatplan of financiële ondersteuning voor bosaanplanting.

De Procoro stelt dat de hoogstamboomgaarden expliciet opgenomen zijn in de "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" bij het ruimtelijk-economisch systeem 'Fruitstreek', p.40.

In SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", is opgenomen dat de provincie de ruimtelijke regionale eigenheid meeneemt in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van RUP's en masterplannen. Op deze manier is het behoud en de bescherming van de hoogstamboomgaarden meegenomen.

De Procoro stelt dat de holle wegen samen met het grotendeels open akkerlandschap typerend zijn voor het glooiende landschap van Droog Haspengouw en stelt voor om dit toe te voegen bij de omschrijving van deze landschapseenheid.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om holle wegen als kernkwaliteit toe te voegen aan de landschapseenheid "Droog Haspengouw".

A36.SV1 De gemeente Herk-de-Stad merkt op dat ze op een kruispunt van meerdere landschapseenheden ligt. Hoe gaat de provincie om met de diversiteit aan kenmerken in deze overgangsgebieden?

A12.SV1 De gemeente Alken stelt dat ze eerder een overgangsgebied is tussen Vochtig Haspengouw en de Fruitstreek enerzijds en het verstedelijkt gebied rond Hasselt anderzijds. De aftoetsing van ontwikkelingen in Alken mag zich niet louter toespitsen op de kernkwaliteiten van de Fruitstreek en Vochtig Haspengouw maar moet rekening houden met de ligging van Alken in deze overgangszone.

De Procoro verwijst naar de beschrijving van het begrip landschapseenheid bij IR42.SV8.

De Procoro stelt dat de figuur p.32 die de landschapseenheden weergeeft ook duidelijk laat zien dat er brede overgangszones zijn tussen alle landschapseenheden.

De provincie zal steeds gebiedsgericht en per plangebied alle aanwezige ruimtelijke regionale eigenhe(i)d(en) meenemen, dus ook in de overgangsgebieden waar de kernkwaliteiten van meerdere landschapseenheden elkaar overlappen of op die plekken waar ruimtelijk-economische of historisch-morfologische systemen samenvallen.

De Procoro wijst erop dat de omschrijving van de ruimtelijke regionale eigenheid in het Ruimtepact 2040 steeds aangevuld kan worden met bijkomende lokale gebiedskennis of inzichten. (zie IR21.SV1 (geclusterd))

De Procoro geeft ook aan dat specifiek voor de landschapseenheid 'Vochtig Haspengouw' de verstedelijkingsdruk vanuit Hasselt en de typerende verlinting als morfologisch kenmerk ook worden vermeld in de verdiepende omschrijving.

Voorstel: geen aanpassing

A36.SV2 De gemeente Herk-de-Stad merkt op dat de Dietse Steden worden aangehaald als belangrijke ankerpunten in het Limburgse stedelijke weefsel. Dit staat in contrast met de typering van Herk-de-Stad als "lokale kern" in het beleidskader 'Wonen is stads- en dorpskernen'.

De Procoro bevestigt dat de meeste van de 12 Dietse steden (Hamont, Peer, Bree, Maaseik, Stokkem, Beringen, Herk-de-Stad, Hasselt, Bilzen, Borgloon, Tongeren en Sint-Truiden) tot op vandaag een centrale rol of functie hebben ten opzichte van de omliggende kernen. Dit varieert uiteraard sterk van Hasselt als regionaalstedelijke kern tot kernen zoals Stokkem of Herk-de-Stad die eerder een rol op lokaal niveau invullen.

Een historisch-morfologische omschrijving kan niet rechtstreeks doorvertaald worden naar een hedendaagse kerntypering. Een nuancering van de omschrijving bij de historisch-morfologische eenheid "Dietse steden" is hier dan ook gepast.

De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van A10.W2.ST (geclusterd) bij het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de volgende zin te nuanceren door 'meeste' toe te voegen:

"De meeste van de twaalf Dietse steden zijn vandaag nog steeds belangrijke ankerpunten van het Limburgse stedelijke weefsel."

A28.SV2 De gemeente Lummen stelt dat de gebieden van de eerste doelstelling doorheen het beleidsplan niet of slechts weinig aan bod komen. Ze vraagt waarom deze gedefinieerd worden en wat de concrete gevolgen zijn voor de afbakening ervan.

De Procoro stelt dat de landschapseenheden, historisch-morfologische eenheden of ruimtelijk-economische systemen geen afgebakende gebiedsindelingen of selecties zijn, maar vooral een kapstok zijn voor de streek- of regiogebonden beschrijving van de regionale eigenheid.

De Procoro verwijst naar SD1 – "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren." waar vermeld wordt dat de ruimtelijke regionale eigenheid een stimulans is voor ruimtelijke kwaliteitsverhoging binnen nieuwe ontwikkelingen. Hierbij wordt de aantasting van de kernkwaliteiten vermeden, zeker waar aantasting dreigt door ongewenste ontwikkelingen omdat deze kernkwaliteiten sterk bepalend zijn voor de eigenheid en de woon-, werk-, omgevings- en belevingskwaliteit van Limburg. Om het ruimtelijk DNA van Limburg te begrijpen, vormt het totaalbeeld van de drie invalshoeken en de omschrijving per invalshoek de basis om de huidige ruimtelijke regionale eigenheid van Limburg te benoemen. Waar mogelijk vrijwaart en versterkt de provincie de ruimtelijke regionale eigenheid binnen haar eigen planningsprocessen. De provincie neemt de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van RUP's en masterplannen.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke regionale eigenheid mee geïntegreerd is in de visie van de beleidskaders.

Doorgaans wordt hiernaar verwezen als 'regionale eigenheid' of 'kernkwaliteiten van de landschapseenheden, historisch-morfologische eenheden of ruimtelijk-economische systemen'. Slechts bij gebiedsspecifieke selecties zoals de groenblauwe aders of openruimtecorridors worden deze gebieden bij naam genoemd.

Voorstel: geen aanpassing

• **SD2 - Steden en dorpen gericht versterken**

IR22.SV1 Embuild Limburg onderschrijft de doelstelling van de provincie om de open ruimte te vrijwaren van de open ruimte maar stelt dat een provinciale bevoegdheid voor openruimtebeleid evenwel niet zo ver kan gaan dat de bevoegdheden van andere overheden worden uitgehold. Zo zijn de gemeenten volgens de bevoegdheidsregels voor de ruimtelijke beleidsplanning uit de VCRO prioritair bevoegd voor het vastleggen van het lokaal woonbeleid.

De provincie miskent de lokale autonomie van de gemeenten inzake lokaal woonbeleid met volgende twee initiatieven. (1) De provincie is voornemens om een provinciale stedenbouwkundige verordening op te maken om de woonontwikkelingen buiten de kernen te ontmoedigen en woonontwikkelingen naar de kernen te sturen volgens specifieke randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden (kwantitatieve beperkingen, kwalitatieve randvoorwaarden, ...) kaderen binnen een lokaal woonbeleid en niet binnen het openruimtebeleid aangezien gedetailleerd en specifiek wordt ingegaan op de bouw mogelijkheden of types van bebouwing. (2) De provincie heeft een afwegingskader uitgewerkt om woonontwikkelingen te beoordelen: met o.a. algemene principes, specifieke randvoorwaarden naar bereikbaarheid en

ruimtelijke regionale eigenheid, groeimogelijkheden.... De overwegingen kaderen binnen het woonbeleid en niet binnen het openruimtebeleid.

Het provinciale beleidsplan ruimte moet rekening houden met de algemene bevoegdheidsegels uit respectievelijk het Decreet Lokaal Bestuur en het Provinciedecreet. Bovendien moet het provinciale beleidsplan ruimte aangeven hoe het zich verhoudt ten opzichte van de (toekomstige) gemeentelijke beleidsplannen ruimte. Het ontwerp van provinciaal beleidsplan ruimte laat na om uit te leggen hoe de verregaande uitspraken in het provinciale beleidsplan zich verhouden tot de gemeentelijke autonomie en hoe de gemeentelijke bevoegdheid voor een lokaal woonbeleid wordt gerespecteerd. Noch het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) noch het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) (in opmaak) kennen de provincie bevoegdheden toe op het vlak van lokaal woonbeleid. Door het wegvallen van de cijfermatige taakstelling uit de strategische visie van het BRV vervalt elke bevoegdheid van de provincies over het woonbeleid.

Het beleidsplan geeft niet aan hoe de gedetailleerde uitspraken over het gemeentelijke woonbeleid – in de mate ze zouden behoren tot een beleidskader - te rijmen vallen met “het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie”. Bezwaarindiener geeft aan dat de sectorale wetgeving, met name de Vlaamse Codex Wonen (art.2.2) van 2021 en het uitvoeringsbesluit bepaalt dat de gemeente verantwoordelijk is voor het uitwerken van haar woonbeleid op lokaal vlak. Bezwaarindiener herhaalt dat de rol van de provincies in de beleidsplanning extra aandacht krijgt in de memorie van toelichting. Die rol is bij de beleidsplanning anders dan bij de structuurplanning. Beleidsplanning schrijft zich in in een samenwerkingsmodel en beoogt een minder hiërarchisch profiel. De provincie moet in dit licht een minder bevoogdende rol opnemen en zich toespitsen op een aantal eigen projecten, naast een mediërende rol in intergemeentelijke samenwerking. De inhoudelijke invulling van de provinciale ruimtelijke beleidsplannen moet een stuk selectiever zijn dan de invulling van de provinciale ruimtelijke structuurplannen.

De gemeenten zijn best geplaatst om op grond van de concrete lokale ruimtelijke context de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van een dorp of stad in te schatten, wat ook wordt bevestigd in het recente voorstel van decreet tot wijziging van de VCRO van 15 mei 2009, wat de woonreservegebieden betreft. Dat hierbij een aantal algemene ruimtelijke principes kunnen spelen wordt niet betwist, maar die principes horen hoogstens thuis in de strategische visie van het provinciale beleidsplan ruimte: ze moeten bijgevolg voldoende algemeen zijn en voldoende speelruimte bevatten om af te wijken in concrete situaties. Dit is niet het geval met de gedetailleerde lineaire maatregelen en cijfers uit het ontwerp, die de indruk wekken verdoken verordenende regels te zijn, en die vaak geen speelruimte laten voor een eigen gemeentelijk beleid.

Het ontwerp van het provinciale beleidsplan ruimte Limburg gaat lijnrecht in tegen wat de strategische visie van het BRV en de memorie van toelichting bij de Codextrein vooropstellen, namelijk een minder bevoogdende rol van de provincies, een selectieve invulling van de provinciale beleidsplannen, het overlaten van beleidsruimte voor een eigen gemeentelijk ruimtelijk beleid en inzetten op samenwerking in plaats van het top-down opleggen van verplichtingen aan gemeenten.

De Procoro verwijst naar de behandeling van IR22.W1.V (geclusterd) m.b.t. het richtinggevende karakter van de woningobjectieven in het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”.

Voorstel: geen aanpassing

Zie voorstel aanpassingen ten gevolge van IR22.W1.V (geclusterd) bij het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”.

IR22.SV2 Embuild Limburg: Ook voor het woonbeleid buiten de kernen betreedt het ontwerp Ruimtepact 2040 de gemeentelijke bevoegdheid om volgende redenen: (1) Een suggestie hoort niet thuis in een provinciaal beleidskader. Dit leidt tot rechtsonzekerheid. Wat als een gemeente de suggestie niet wenst na te leven? (2) De suggestie voor het verkavelingsverbod in bestemd woongebied is onwettig. (3) De suggestie voor het opleggen van een opdelingsverbod van woongelegenheden schendt de gemeentelijke bevoegdheid voor het lokale woonbeleid.

De Procoro wijst erop dat de verwachtingen of suggesties ten aanzien van de andere beleidsniveaus geen verplichtingen inhouden ten aanzien van de gemeenten. Er zijn dan ook geen gevolgen voor een gemeente door een suggestie niet op te nemen.

De Procoro wijst erop dat nergens in het Ruimtepact een verkavelings- of opdelingsverbod wordt vermeld.

Voorstel: geen aanpassing

IR22.SV3 Embuild Limburg: De uitspraken van de provincie hebben maatschappelijke consequenties op het recht op wonen. Het voeren van een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding en het verdelven van het woningobjectief met minstens 70% naar de bovenlokale kernen en maximum 30% naar de lokale kernen, staan hiermee op gespannen voet.

Een restrictief aanbodbeleid op de woningmarkt zal een sterke impact hebben op de betaalbaarheid en kwaliteit van wonen. Deze impact moet geanalyseerd worden. Binnen de steden en bovenlokale kernen zal er een sterkere vraag zijn naar woningen vanwege de daling van het aanbod elders. Dit zal een negatief effect hebben op betaalbaarheid. Buiten de kernen wordt het aanbod kunstmatig beperkt, het aanbod van landelijk wonen zal de vraag niet kunnen bijhouden wat ook voor landelijk wonen betaalbaarheidsproblemen zal creëren.

Het beleidsplan formuleert geen maatregelen om het aanbod binnen de steden en bovenlokale kernen voldoende snel te laten toenemen en geeft de indruk dat de kernen verankerd worden in de vorm waarin ze zich nu bevinden en zich dus niet kunnen transformeren om het woningobjectief op te vangen. Het beleidsplan stelt correct dat betaalbaar en kwaliteitsvol wonen in de toekomst voor grote uitdagingen staat. Het beleidsplan zal deze uitdagingen alleen maar vergroten, maar laat na om de impact dat het beleidsplan zelf heeft op deze factoren na te gaan of hiervoor oplossingen aan te reiken.

De Procoro wijst op het richtinggevend karakter van de woningobjectieven. De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van IR22.W1.V (geclusterd) bij het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen".

De provincie voert geen restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing, doch geeft op vlak van het ruimtelijk woonbeleid richtlijnen aan de gemeenten om te kunnen inspelen op toekomstige woonbehoeften gebaseerd op de laatste beschikbare bevolkingsprognoses. Stijgingen en dalingen (door migratie of natuurlijke) in de bevolking en dus het aantal benodigde wooneenheden worden daardoor steeds meegenomen. De invloed op betaalbaarheid door te weinig/ te veel aanbod zal daardoor minimaal zijn. De gemeenten zijn het best geplaatst om op hun grondgebied na te gaan welke het concrete juridisch aanbod is om mede op basis daarvan een lokaal woonbeleid uit te werken. De Procoro verwijst voor de rolverdeling tussen provincie en gemeenten ook naar IR22.SV1.

De Procoro wijst ook op actie W-4.5 "Onderzoeken van mogelijkheden naar betaalbaar wonen in samenwerking met de sociale woonorganisatie en de gemeenten", p.162, waar de provincie aangeeft om op vraag van de sociale woonorganisatie in samenspraak te onderzoeken hoe ze kan bijdragen aan de betaalbaarheid van het wonen.

Voorstel: geen aanpassing

Zie voorstel aanpassingen ten gevolge van IR22.W1.V (geclusterd) bij het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen".

IR46.A1 De gemeente Halen stelt vast dat dit plan in functie van de grote steden en gemeenten is geschreven. Wonen "op de buiten" wordt ontmoedigd en samenhouden in de grote centra wordt gestimuleerd.

De gemeente verwijst naar de periode van de coronamaatregelen en de nadelige impact op het welzijn van mensen die in de stad woonden. Dit staat haaks op de visie om wonen in de stad te stimuleren.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Dit zowel voor landelijke als stedelijke kernen.

Het gaat hierbij niet louter over kwantitatieve richtlijnen voor de bovenlokale woonprogrammering, maar ook over een kwalitatieve versterking van de kernen (zie visie van het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen").

De Procoro stelt dat sommige coronamaatregelen vooral het belang van, of net een gebrek aan, een kwalitatieve woonomgeving hebben benadrukt.

Zonder de gemeentelijke autonomie uit het oog te verliezen, wil de provincie de gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid. Hierbij heeft de gemeente een regisseursrol. (Zie ook OD 4 "Gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid.", p.159 in het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen")

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV7 De gemeente Halen merkt op dat zij als grensgemeente voor het grootste stuk op Diest georiënteerd zijn. Hier wordt geen rekening mee gehouden.

De Procoro verwijst naar de data-analyse in de studie “Regionale woningmarkten in Limburg”, uitgevoerd door BUUR en Atelier Romain (2018). Deze studie werd uitgevoerd omdat de ruimtelijke invloed van wonen niet aan de gemeentegrenzen of provinciegrenzen stopt. Een bovenlokale benadering is dan ook aangewezen om de Limburgse stedelijkheid te versterken en tegelijkertijd een kwalitatieve woonomgeving te garanderen.

De Procoro stelt dat er vertrokken is vanuit één regionale visie die wel rekening houdt met grenseffecten. Door de gemeentelijke woonbehoeften te analyseren op het niveau van de regionale woningmarkten, kan het ruimtelijk beleid zich meer enten op de functionele realiteit.

Voorstel: geen aanpassing

IR1.SV1 De bezwaarindieners stelt zich de vraag of al het groen in stads- of dorpskernen ten goede moet komen aan ontwikkelaars of burgers die er wonen?
De bezwaarindieners illustreert zijn bezorgdheid aan de hand van zijn woonomgeving die onder druk staat door een grootschalige woonontwikkeling(en).

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Het gaat hierbij niet louter over kwantitatieve richtlijnen voor de bovenlokale woonprogrammering, maar ook over een kwalitatieve versterking van de kernen (zie visie van het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”, hst. 4.1. “Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte”, p.127).

De Procoro verwijst ook naar “OD2 - Afstemmen van woonontwikkeling op maat van de kern”, p.149 en het afwegingkader woonontwikkelingen op p.150-153 waarin groenblauwe dooradering, ruimte voor groen en water,... specifieke aandachtspunten zijn.

Voorstel: geen aanpassing

A24.A3 De stad Hasselt wil haar autonome rol als centrum- en provinciehoofdstad blijven opnemen. Daarbij zet de stad in op een kwaliteitsbeleid (kwaliteitsmeter, dialoogkader, verordening stedenbouwkundige lasten, parkeernormen, buurtontwikkelingsvisies, omgevingscans, etc....) ifv stedelijke verdichting ter vrijwaring van de open ruimte. Het Ruimtepact 2040 mag de stedelijke autonomie en de verdere verstedelijking van het regionaalstedelijk gebied niet inperken om andere bovenlokale kernen te faciliteren.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” (hst. 4 “Visie”, p.127) zet in op het doordacht versterken van de stedelijkheid op maat van Limburg. De kwantitatieve versterking van de kernen in Limburg is afgestemd op het functioneren van de regionale woningmarkten in Limburg.

De demografische evoluties kunnen nu eenmaal niet los gezien worden van hun regionale context of het profiel van de regionale woningmarkt waarin ze plaatsvinden. (zie ook hst. 3.5 “Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg”, p.103)

De Procoro wijst erop dat Hasselt, zowel functioneel als economisch, duidelijk de kernstad is binnen de woningmarkt Midden-Limburg West en daardoor ook kwantitatief een belangrijke rol moet opnemen bij het realiseren van het woningobjectief voor deze woningmarkt. (zie omschrijving van deze woningmarkt op p.108)

De Procoro wijst er verder op dat de gemeentelijke autonomie inzake verdere verstedelijking niet wordt ingeperkt of uitgehold. Het Ruimtepact 2040 stelt duidelijk dat het regionaal beleid, gericht op een strategisch locatie- en kernenbeleid, als basis wordt vooropgesteld en verder uitgewerkt kan worden door de gemeenten middels opmaak van lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën. Zo vermeldt het Ruimtepact 2040 ook uitdrukkelijk dat de provinciale visie over het strategisch locatie- en kernenbeleid richtlijnen biedt voor gemeentelijke ruimtelijke beleidskaders (zie p.127, tweede alinea).

Voorstel: geen aanpassing

IR16.SV3 De bezwaarindieners stelt vast dat in navolging van het Vlaamse model van de metropolitane benadering nu ook in Limburg gekozen wordt voor een metropoolmodel met de bipool Hasselt- Genk als kern (kaart p.45). Dit model past niet op de stedelijke structuur van de provincie, die eerder een knooppuntennetwerk is. De kern Hasselt-Genk is in vergelijking met de andere provincies te zwak om overtuigend een centrale rol te spelen. Andere knooppunten (Lommel/Pelt en Sint-Truiden) zullen eveneens een regionale rol blijven spelen.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (hst. 4 "Visie", p.127) zet in op het doordacht versterken van de stedelijkheid op maat van Limburg. De kwantitatieve versterking van de kernen in Limburg is afgestemd op het functioneren van de regionale woningmarkten in Limburg.

De Procoro concludeert dan ook dat het Ruimtepact 2040 uitgaat van een woningmarktmodel waarbij het ruimtelijk woonbeleid geënt wordt op 10 woningmarkten, die zich vaak situeren rond één of meer stedelijke gebieden, in plaats van een metropoolmodel met Hasselt-Genk als centrale kern in Limburg.

Voorstel: geen aanpassing

A35.SV3 De Vlaamse Waterweg vraagt om zowel het Albertkanaal, de kanalen van de Kempische As als de Zuid-Willemsvaart als vervoersinfrastructuren voor steden en dorpen aan te duiden op de kaart (p.44-45).

De Procoro verwijst naar de aanduiding van waterwegen en multimodale logistieke knopen op de kaart bij SD3.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van A35.SV5 met het voorstel van aanpassing om de multimodale logistieke knopen en kanalen toe te voegen aan de kaart met de mobiliteitsinfrastructuur. (zie A35.SV5)

De Procoro wijst erop dat het Albertkanaal, de kanalen van de Kempische As en de Zuid-Willemsvaart belangrijke referentiepunten zijn op een kaart en stelt voor om deze op de kaart aan te duiden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het Albertkanaal, de kanalen van de Kempische As en de Zuid-Willemsvaart steeds op de achtergrond van de kaarten in de strategische visie op te nemen.

IR38.SV3 Bond Beter Leefmilieu stelt dat de keuze om een groenindex of groennorm op te leggen bij bouwprojecten niet concreet gemaakt wordt en stelt voor om hiervoor de 3 – 30 – 300 regel te gebruiken. Deze vuistregel stelt dat je vanuit iedere woning 3 bomen moet kunnen zien, dat boomkruinen 30% van de oppervlakte van elke buurt moeten bedekken, en dat iedereen op 300 m van een publieke park of groene ruimte moet wonen.

IR42.SV10 De Limburgse Milieukoepel vraagt de geleidelijke invoering van de '3-30-300' regel als stedelijke groennorm in planningsprocessen. Deze vuistregel stelt dat je vanuit iedere woning 3 bomen moet kunnen zien, dat boomkruinen 30% van de oppervlakte van elke buurt moeten bedekken, en dat iedereen 300 m van het dichtstbijzijnde publieke park of groene ruimte moet wonen.

IR42.SV11 De Limburgse Milieukoepel vraagt om de 15-minuten-regel te ambiëren. Deze wil zeggen dat je op maximaal 15 minuten afstand zou wonen van alle maatschappelijke ontwikkelingen zoals openbaar vervoer, winkels, school, dokter,...

De Procoro stelt dat het opnemen van een groennorm als aandachtspunt werd opgenomen in het afwegingskader woonontwikkelingen op p.151.

De Procoro stelt dat aandacht voor de toegankelijkheid van een gebied te voet, met de fiets of het openbaar vervoer én de aanleg van kwalitatieve publieke ruimte als aandachtspunten werden opgenomen in het afwegingskader woonontwikkelingen op p.151 met daarbij specifieke aandacht voor de fiets, als volwaardig alternatief voor de auto.

Maar de Procoro wijst erop dat de 3 – 30 – 300 regel en de 15-minuten-regel theoretisch modellen of vuistregels zijn die steeds gebiedsgericht gespecificeerd moeten kunnen worden en tijdens het voeren van een planningsproces in de juiste stedenbouwkundige voorschriften vertaald moeten kunnen worden. Het opnemen van dergelijke vuistregel in een beleidsplan is dus niet aangewezen.

Voorstel: geen aanpassing

A23.A6 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de provincie een bijzonder paternalistische houding aanneemt in het ruimtelijk beleid om bovenlokale kernen te bevoordelen ten nadele van de lokale kernen en dit door manipulatie van de woningmarkten.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (hst. 4 "Visie", p.127) zet in op het doordacht versterken van de stedelijkheid op maat van Limburg. Limburg heeft een eigen stedelijke structuur. Geen grootstad in internationaal perspectief, maar wel een kwalitatief en veelzijdig netwerk van kleinere steden en aangename dorpskernen met een mix aan voorzieningen en activiteiten. (zie Hst. 1.1 "Nood aan een maatgericht ruimtelijk beleid") De kwantitatieve versterking van de kernen in Limburg is afgestemd op het functioneren van de regionale woningmarkten in Limburg.

De Procoro wijst er op dat de gemeentelijke autonomie inzake verdere verstedelijking niet wordt ingeperkt of uitgehold. (zie A24.A3)

Voorstel: geen aanpassing

A23.A7 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de culturele, economische en sociale gevolgen van de beoogde demografische verschuivingen (sturing naar bovenlokale kernen) genegeerd worden. Deze verschuivingen kunnen het lokale draagvlak van voorzieningen zoals scholen, handel, jeugdwerking, cultuur e.d. onderuithalen.

A23.SV2 De gemeente Hamont-Achel vraagt welke maatregelen er genomen worden om de dorpen niet te laten doodbloeden.

De Procoro motiveert dat het behouden en verhogen van de kwaliteit, dynamiek en leefbaarheid van de steden en dorpen het uitgangspunt is. Een bovenlokale benadering is aangewezen om Limburg als geheel te versterken, zowel op vlak van stedelijkheid als kwalitatieve woonomgeving. Een visie vanuit een regionale context en provinciale bril is hierbij nodig. Ruimtepact 2040 vertrekt daarom vanuit de regionale woningmarkten.

De principes van de verdeling van het woningobjectief zijn opgenomen onder OD3 "Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten" (p.155). Er is uitgegaan van een sturing van 70% naar de bovenlokale kernen en 30% voor de lokale kernen. Bij de verdere toekenning van het woningobjectief is steeds vertrokken vanuit de bestaande grootte (in aantal huishoudens) van de kernen.

De Procoro geeft aan dat er volgens de huidige bevolkingsprognoses voor geen enkele woningmarkt sprake is van een krimp van de bevolking. Er zijn dan ook geen kernen met een daling van het aantal huishoudens. Dit blijkt ook niet uit de verdeling van het woonobjectief. Op basis van de voorgestelde sturing zijn er dan ook geen culturele, economische en sociale gevolgen te verwachten die het lokale draagvlak van bestaande voorzieningen zoals scholen, handel, jeugdwerking, cultuur e.d. onderuithalen. De veranderende bevolkingssamenstelling (vergrijzing, ontgroening,...) en andere economische, culturele,... evoluties zullen hier eerder een impact op hebben.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV3 De gemeente Hamont-Achel stelt dat als de dorpen aangewezen zullen zijn op de voorzieningen van de stedelijke centra, het een must is dat het openbaar vervoer ook hierop afgestemd wordt.

Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen.

De Procoro stelt dat het uittekenen van het vernieuwde openbaar vervoernetwerk op niveau van de vervoerregio/provincie behoort tot de bevoegdheid van de Vervoerregio Limburg. Dit wordt verder uitgewerkt binnen het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). Beide processen verlopen quasi simultaan en worden waar relevant wel inhoudelijk op elkaar afgestemd. (zie SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen")

De Procoro wijst ook op actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen" waarbij de provincie gemeenten wil ondersteunen bij het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen, specifiek omdat het behouden en voorzien van klassieke gemeenschapsvoorzieningen en sociale cohesiebevorderende initiatieven in kleinere kernen niet evident is.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV20 De Limburgse Milieukoepel vraagt om eerst na te gaan of verdichting in de woonparken wel wenselijk is.

Actie SV4 'Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningverlening met sturende instrumenten', p.69, heeft het doel om instrumenten zoals een verordening te ontwikkelen die een hulp kunnen zijn bij de kwalitatieve ruimtelijke beoordeling van bepaalde onderwerpen. Als niet-limitatief voorbeeld wordt hier de opmaak van een provinciale verordening voor het sturen van verdichting in woonparken genoemd.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke visie van het Ruimtepact 2040 voor wonen uitgaat van de dubbele doelstelling om enerzijds in te zetten op een duurzame, kwalitatieve kernversterking en anderzijds in te zetten op het vrijwaren van de open ruimte. De problematiek van woonparken is vooral het behoud van het parkkarakter en het tegengaan van verdere verdichting. De woonparken zijn vaak niet kerngericht gelegen en verdichtingsinitiatieven zijn hier niet wenselijk. Het is dus niet de intentie om verdichting in woonparken met een verordening aan te moedigen. De Procoro stelt voor om dit in de tekst te verduidelijken.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij actie SV-4 'Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningverlening met sturende instrumenten', p.69 "sturen" te vervangen door "beperken".

• **SD3 - Mobiliteit / SD7 - Fietsen**

A25.SV2 De gemeente Maasmechelen kan zich vinden in de strategie van SD3 'Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen'.

A6.SV2 De gemeente Tessenderlo geeft aan dat de visie rond mobiliteit en het fietsen overeenkomt met de visie in het gemeentelijk mobiliteitsplan.

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

A27.SV2 De gemeente Heusden-Zolder sluit zich aan bij het standpunt dat nieuwe ontwikkelingen met aanzienlijke verkeersgeneratie zich best situeren in omgevingen met hoge bereikbaarheid en een (potentiële) multimodale ontsluiting, maar de impact op bestaande woonkernen moet tot een absoluut minimum beperkt worden.

De Procoro wijst erop dat er bij SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" onder visie, p.46 het volgende staat: "Mobiliteit breder benaderen (vanuit concrete knelpunten) is ten gunste van de leefbaarheid, gezondheid en veiligheid van de woon- en werkomgeving."

De Procoro geeft aan dat "Inzetten op een modal shift met meer aandacht voor duurzame vervoersmodi" (ambitie van SD3) en daarnaast "Inzetten op een meer fietsgebruik en een nog betere fietsomgeving" (ambitie van SD7) ambities zijn die net een bijdrage willen leveren aan minder verkeershinder in woonomgevingen.

Voorstel: geen aanpassing

A23.A17 De gemeente Hamont-Achel stelt vast dat het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg niets zegt over mobiliteit terwijl mobiliteit een wezenlijk onderdeel is van het voeren van een ruimtelijk beleid. De gemeente wenst dan ook dat het aspect mobiliteit zeker aan bod komt.

De Procoro stelt dat het aspect mobiliteit in het Ruimtepact 2040 aan bod komt in SD3 'Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen', p.46-47, met daarin duidelijke ambities, een visie en strategie voor het thema mobiliteit. Deze visie en ambities liggen volledig in lijn met het in opmaak zijnde RMP voor de vervoerregio Limburg.

De realisatie van deze strategische doelstelling gebeurt door:

- *het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (vnl. OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern")*
- *het beleidskader "Economische Ruimte" (vnl. OD1 "Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" en OD3 "Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties").*

Het belang van de fiets binnen de mobiliteit wordt in het Ruimteplan 2040 nog eens afzonderlijk benadrukt door de SD7 'Meer Ruimte geven aan de Fietser'. De visie gekoppeld aan deze doelstelling werd verder geïntegreerd in de drie beleidskaders en twee acties in de Strategische visie.

De Procoro wijst erop dat het Ruimteplan 2040 geen selecties voor verkeers- en vervoersinfrastructuur voorziet. Het uittekenen van het mobiliteitsbeleid en de bovenlokale verbindingen voor auto, vrachtverkeer, openbaar vervoer en fiets, zowel binnen de provincie als over de grenzen heen, behoort tot de bevoegdheid van de Vervoerregio Limburg. De selectie en categorisering van lijninfrastructuur wordt verder uitgewerkt binnen het RMP. Beide processen (beleidsplan en RMP) verlopen quasi simultaan. Samen met het feit dat de vervoerregio Limburg samenvalt met het grondgebied van de provincie Limburg bood dit de kans tot wederzijdse afstemming. Zo werden keuzes en beleidsmaatregelen van het RMP in de loop van het afgelegde proces waar mogelijk ondersteund in het ruimtelijk beleid of waar nodig bijgestuurd vanuit ruimtelijke beleidsopties of argumentatie en vice versa.

Voorstel: geen aanpassing

A14.SV1 De gemeente Lanaken stelt dat het belang van de Spartacuslimlijnen voor Limburg nauwelijks wordt aangehaald. Nochtans is dit, voor lijn 1, nog geen beslist beleid.

A32.SV2 De gemeente Houthalen-Helchteren stelt dat de provincie moet inzetten op de 3 nieuwe Spartacuslimlijnen die de basis moeten vormen bij de keuzes over de ontwikkelingskansen. De gemeente gaat ervan uit dat dit meegenomen zal worden bij de opmaak van het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg 2030-2050 en vraagt verder overleg.

A45.SV3 De gemeente Genk stelt dat de doortocht HOV (hoogwaardig openbaar vervoer – voormalig Spartacus-dossier) slechts zeer beperkt wordt aangehaald in dit ontwerp Ruimteplan. Het is heel onlogisch dat dit strategisch zeer belangrijk project voor Limburg niet verder verwerkt is in dit Beleidsplan. Het is een gemiste kans dat de Provincie hierin haar rol niet volwaardig opneemt.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 voor waarom het Ruimteplan 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuur bevat.

De Procoro geeft mee dat de drie Spartacuslimlijnen samen met de treinverbindingen in het RMP de ruggengraat voor het openbaar vervoer in Limburg vormen. Dit wordt ook weerspiegelt in de kaart bij de SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" waar deze drie Spartacuslimlijnen zijn opgenomen.

De Procoro wijst erop dat de kaart bij SD3 'ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen' op p.49 een indicatieve kaart is, die ter illustratie werd toegevoegd en een weerspiegeling is van het mobiliteitsbeleid dat binnen het RMP vorm krijgt. Op deze kaart zijn de drie Spartacuslimlijnen aangeduid en benoemd. Deze kaart wordt geüpdatet en verder afgestemd op het proces van het RMP. (zie A25.SV3 (geclusterd))

De ruimtelijke aspecten en consequenties van deze hoogwaardige openbare vervoersverbindingen heeft de provincie geïntegreerd in het Ruimteplan 2040. De uitvoering van de Spartacuslimlijnen is dan ook meegenomen in de kerntypering en woningmarkten. In die zin dat de realisatie van Spartacuslimlijnen en haltes een dermate belangrijke impact heeft op de duurzame bereikbaarheid van sommige kernen (bv. Houthalen en Lanaken) dat een versterking van de kern aangewezen is of pas wenselijk is indien de hoogwaardige openbaar vervoersverbinding gerealiseerd wordt.

Voorstel: aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A25.SV3 (geclusterd).

A18.SV8 De gemeente Voeren vraagt om het belang van het station van Wezet (Visé) voor de knooppuntwaarde van Voeren te erkennen, benoemen en aan te duiden op de kaart op p.49.

De Procoro erkent dat het station van Wezet (Visé), samen met andere stations die net buiten de provinciegrenzen gelegen zijn, belangrijk zijn voor het aanbod aan openbaar vervoer in Limburg. Net omwille van dit belang werden deze stations (waaronder dat van Wezet) aangeduid op de kaart op p.49 met een bijhorend symbool.

Gezien de beperkte afmetingen van de kaart en het grote aantal stations is het grafisch gezien niet overzichtelijk om al deze stations te benoemen. De kern Wezet werd net als andere 'grotere' kernen of steden net buiten de provinciegrens wel met naam aangeduid.

Voorstel: geen aanpassing

A35.SV4 De Vlaamse Waterweg merkt op dat het op elkaar afstemmen van ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit niet enkel aantrekkelijkheid van Limburg als toeristische bestemming vergroot maar ook als economische bestemming.

De Procoro bevestigt dat het op elkaar afstemmen van ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit ook bijdraagt aan de economische aantrekkelijkheid van Limburg.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen", p.46, onder "relevantie", het vergroten van de aantrekkelijkheid van Limburg als economische bestemming toe te voegen.

A35.SV5 De Vlaamse Waterweg merkt op dat de waterwegen ontbreken op de kaart en vraagt dat deze toegevoegd worden, gezien de structuurbepalende invloed op het ruimtebeslag en de mogelijkheden omtrent mobiliteit voor vrachtvervoer.

De Procoro wijst erop dat het belang van de waterwegen, met de focus op de multimodale logistieke knopen, in het ontwerp van het RMP is meegenomen onder het thema Logistiek, zowel in de Strategische Visie als in het Actieplan.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd).

De benaming van de multimodale logistieke knopen kan toegevoegd worden en een aanduiding van de belangrijkste waterwegen op de kaart kan de ligging van deze knopen beter situeren.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de belangrijkste waterwegen en de naam van de multimodale logistieke knopen toe te voegen aan de kaart met de mobiliteitsinfrastructuur op p.49.

A25.SV3 De gemeente Maasmechelen vraagt om de ontsluitingsweg van de N78 in Maasmechelen mee op te nemen in de omschreven infrastructuur voor doorgaand verkeer op de N78.

A31.SV1 De gemeente Dilsen-Stokkem vraagt om de selectie van de N75 als Vlaamse hoofdweg en eveneens als belangrijke regionale OV-lijn op te nemen in het beleidsplan.

A29.SV1 Het Departement MOW meldt dat de kaart niet overeenstemt met de laatste versie van het RMP. Met name de N75 is op deze kaart nog ingetekend als regionale weg i.p.v. een Vlaamse hoofdweg.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd).

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimteplan 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

De hierboven gevraagde aanpassingen (ontsluitingsweg van de N78 en de N75 als Vlaamse Hoofdweg) werden opgenomen in het RMP.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de kaart met de mobiliteitsinfrastructuur te actualiseren met de laatste versie van de keuzes in het proces van het RMP.

A33.SV2 De stad Lommel vraagt om voor Lommel en de ruimere cluster Lommel-Pelt, meer in te zetten op de uitbouw van het aanbod collectief vervoer, de multimodale ontsluiting van haar bedrijventerreinen en haar centrum en de verdere uitbouw van het grensoverschrijdend netwerk. De stad Lommel vraagt de provincie dit mee op te nemen als prioritaire actie en een (pro)actieve rol op te nemen, onder meer wat betreft:

- de doortrekking van het tracé van Spartacus, met een volwaardig hoppinpunt, tot in Lommel, alsook de grensoverschrijdende link van Spartacus naar Eindhoven;
- de heropening van de IJzeren Rijn;
- de verdere uitbouw van het grensoverschrijdend wegennetwerk, meer bepaald de verdere realisatie van de N74 en de N69 richting Eindhoven (de grensovergang te Lommel Kolonie N74 - N69, deel uitmakend van het TEN-N (Trans European Transport Network) zal in de toekomst immers een bottleneck veroorzaken op de ontsluiting tussen Limburg en Nederland);

- op bovenlokaal en gemeentelijk niveau is naar bereikbaarheid en veiligheid voor een verantwoorde doorstroming en goede ontwikkeling van het openbaar vervoer aan het station de ondertunneling van het spoor door de N764 noodzakelijk;
- de realisatie van de fietssnelweg F71;
- de nieuwbouw van het sluisencomplex thv de Blauwe Kei en de verdere uitbouw van watergebonden bedrijvigheid op het Kristalpark.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 voor waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuur bevat.

Voorstel: geen aanpassing

A33.SV6 De stad Lommel stelt dat het onvoldoende duidelijk is op welke manier de provincie de doelstelling zal realiseren, welke concrete acties ze hiertoe op terrein zal nemen / faciliteren. De formulering is te theoretisch, het ruimtelijk aspect is te weinig doorgewerkt, een verwijzing naar het Regionaal Mobiliteitsplan is onvoldoende.

De Procoro verwijst naar de realisatie van SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" door:

- *het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (vnl. OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern")*
- *het beleidskader "Economische Ruimte" (vnl. OD 1 "Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" en OD 3 "Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties").*

Het belang van de fiets binnen de mobiliteit wordt in het Ruimtepact 2040 nog eens afzonderlijk benadrukt door SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser". De visie en acties gekoppeld aan deze doelstelling werden verder geïntegreerd in de drie beleidskaders.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV8 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de vervoersverbinding van Noord-Limburg met Midden- en Zuid-Limburg zéér zwaar versterkt moet worden binnen de vervoerregio Limburg.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 voor waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuur bevat.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd). Op deze kaart worden de drie Spartacuslijnen aangeduid en benoemd, waarvan één een belangrijke vervoersverbinding tussen Noord en Midden-Limburg vormt. De Procoro wijst erop dat de drie Spartacuslijnen, als hoogwaardige openbaar vervoersassen, voor de Vervoerregio Limburg, essentieel zijn om de ruggengraat van het openbaar vervoersnetwerk te vervolledigen en de volledige regio toegang te geven tot het hoogwaardig openbaar vervoer. Dit is ook terug te vinden in het RMP.

De Procoro wijst ook op het belang van de Noord-Zuidverbinding voor auto- en vrachtverkeer en de fietssnelweg F74 voor de verbinding Hasselt-Eindhoven. Ook deze verbindingen zijn terug te vinden in het (ontwerp-)RMP.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV1 De gemeente Halen merkt op dat de N2 de gemeente doorsnijdt en een barrière vormt voor de inwoners, maar ook planten, dieren en water (overstromingsproblematiek). Met een bovenlokale ondersteuning en visievorming kan deze barrièrewerking opgelost worden

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

Het Ruimtepact 2040 bevat ook geen acties of doelstellingen met betrekking tot de herinrichting van bestaande wegen. Dit behoort tot het mobiliteitsbeleid van de gemeenten en/of Vlaanderen.

De Procoro wijst er ook op dat het Ruimtepact 2040 wel rekening houdt met de barrièrewerking of het versnipperend effect van lijninfrastructuren en hier rekening mee houdt in de visie en de operationele doelstellingen van het beleidskader "Openruimteschakels".

Voor de barrièrewerking van de N2 te Halen verwijst de Procoro ook naar de behandeling van IR46.ORS4 bij het beleidskader "Openruimteschakels".

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV2 De gemeente Halen merkt op dat de N2 mogelijkheden biedt voor de uitbouw van een snelle fietsverbinding, zonder bijkomend ruimtebeslag in de kwetsbare valleigebieden.

A36.SV4 De gemeente Herk-de-Stad vraagt om de verbinding tussen de geplande fietssnelweg langs de N2 en het station van Schulen mee in de verf te zetten en dit tracé verder op te waarderen.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd).

De Procoro wil er wel op wijzen dat het tracé van de N2 in het (ontwerp-)RMP werd aangeduid als 'hoofdroute op te waarderen tot fietssnelweg' en dat de verbinding tussen dit tracé en het station van Schulen werd aangeduid als functionele fietsroute.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel van aanpassing bij A25.SV3 (geclusterd) om de kaart met de mobiliteitsinfrastructuur te actualiseren met de laatste versie van de keuzes in het proces van het RMP.

A23.SV4 De gemeente Hamont-Achel stelt dat er altijd dorpen blijven bestaan, waardoor er dus ook aandacht besteed moet worden aan de omgekeerde aanpak, nl. de mobiliteit afstemmen op de ruimtelijke ontwikkelingen.

Nieuwe ontwikkelingen zullen er immers niet voor zorgen dat dorpen en perifeer gelegen woongebieden zullen verdwijnen. Er zal sowieso ook hiervoor een mobiliteitsoplossing voorzien moeten worden, op zijn minst in een ruime overgangsfase van wellicht enkele decennia.

Hoe ziet de provincie dit laatste? Zijn er hier al voorbeelden van, of studies die het effect hiervan aantonen?

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

De Procoro geeft mee dat de bestaande dorpen en steden een vertrekpunt zijn voor zowel het ruimtelijke plannings- als het mobiliteitsbeleid. Noch het mobiliteitsbeleid van het RMP, noch het Ruimtepact 2040 gaan uit van een visie waarbij kernen in de toekomst zouden verdwijnen. Van een overgangsfase is er dan ook geen sprake.

Het mobiliteitsbeleid dat binnen het (ontwerp-)RMP wordt uitgewerkt, is een mobiliteitsbeleid voor alle dorpen en kernen in Limburg en niet louter voor nieuwe ontwikkelingen. Vanuit een ruimtelijk standpunt is er bij nieuwe ontwikkelingen net wel de mogelijkheid om na te denken over een geschikte locatie en dan is een goede, duurzame bereikbaarheid een meerwaarde voor een locatie.

Voorstel: geen aanpassing

IR34.SV2 De gemeente Heers vraagt een betere ontsluiting met het openbaar vervoer.

IR32.SV1 De bezwaarindiener stelt dat er heel weinig openbaar vervoer is naar Waremmen terwijl Mechelen-Bovelingen en Rukkelingen-Loon praktisch op de taalgrens liggen.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat. Ook het nieuwe openbaarvervoerplan krijgt vorm binnen het proces van het RMP onder leiding van de vervoerregio Limburg.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV2 UNIZO Limburg stelt dat het vervoer over de weg (voor zowel personen- als goederenvervoer) niet kan uitgegomd worden zolang er voor heel veel economisch gelieerde vervoersbewegingen (woon-werkverkeer, leveringen, aankopen, ...) nog onvoldoende valabele alternatieven bestaan.

IR10.SV3 UNIZO Limburg stelt dat het wegwerken van missing links op het vlak van weginfrastructuur eveneens een belangrijke provinciale ambitie blijven, ook al is het niet direct een provinciale bevoegdheid.

IR10.SV4 UNIZO Limburg stelt dat er (aansluitend op SD 2 “Steden en dorpen gericht versterken” en SD4 “Het openruimtesysteem versterken” ook aandacht moet zijn voor de bereikbaarheid van en bewegwijzering naar kernen en economische concentraties zoals bedrijventerreinen, via verschillende vervoersmodi.

De Procoro neemt akte van deze opmerking en bevestigt dat het auto- en vrachtverkeer ook in de toekomst nog een wezenlijke rol zal spelen in Limburg. Dit wordt in strategische doelstelling SD3 “Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen”, p.46, vermeld als: “Het auto- en vrachtverkeer zal ook in de toekomst nog een wezenlijke rol spelen in Limburg. Vlaanderen investeert selectief en gericht in de wegeninfrastructuur om ook het autonetwerk performant en verkeersveilig te houden of te maken en de verkeersleefbaarheid te verhogen.”

In de strategische doelstelling SD4 “Het openruimtesysteem versterken” is het volgende reeds opgenomen:

“Een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte is het uitgangspunt. Noodzakelijke verhardingen en bebouwing, bijvoorbeeld voor het functioneren van de landbouw, vormen een uitzondering. Dit gebeurt steeds met respect voor het landschap.” Deze uitzondering geldt ook voor noodzakelijke infrastructuurprojecten.

Beide strategische doelstellingen beamen dat noodzakelijke infrastructuurprojecten (bv. voor het wegwerken van missing links) een uitzondering kunnen vormen op de algemene principes van zuinig ruimtegebruik en het vrijwaren van de open ruimte.

De Procoro neemt ook akte van de opmerking met betrekking tot bewegwijzering, maar wijst erop dat de provincie geen wegbeheerder is en dat de bewegwijzering langsheen wegen is een taak en bevoegdheid is van de Vlaamse Overheid voor de gewestwegen of de gemeente voor de gemeentewegen.

Voorstel: geen aanpassing

IR32.SV2 De bezwaarindiener stelt dat de wegen in Heers ook in orde gebracht mogen worden.

De Procoro neemt akte van deze opmerking maar wijst erop dat de provincie geen wegbeheerder is en dat de aanleg, het beheer en het onderhoud van wegen is een taak en bevoegdheid is van de Vlaamse Overheid voor de gewestwegen of de gemeente voor de gemeentewegen.

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV17 De gemeente Hamont-Achel vindt het jammer dat het ruimtelijk beleid door de provincie enkel getoetst wordt aan de fietsroutenetwerken. Hamont-Achel stelt vast dat er in de gemeente geen enkel fietsroutenetwerk wordt geselecteerd. Voor de stad Hamont-Achel echter is de autobereikbaarheid meer dan essentieel en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer is beperkt.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

De selectie voor de hoofdstructuur van het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk (waaronder de fietssnelwegen) gebeurt in het RMP-proces of via het mobiliteitsbeleid. Aanpassingen en bijstellingen van onder meer het toeristisch fietsroutenetwerk gebeuren via het toeristisch beleid.

In SD7 “Meer ruimte geven aan de fietser” erkent de provincie wel het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk en het toeristisch fietsroutenetwerk. Omdat beide netwerken doorheen de tijd geen onveranderlijk gegeven zijn, gaat de provincie steeds uit van de meest actuele versie.

Voor de gemeente Hamont-Achel lopen de fietssnelwegen F71 en F74 langs de kernen Hamont en Achel-Station. Het toeristisch fietsroutenetwerk heeft ook een 14-tal knooppunten in de gemeente.

De Procoro bevestigt ook dat het auto- en vrachtverkeer in de toekomst nog een wezenlijke rol zal spelen in Limburg. Dit wordt in SD3 “Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen”, p.46, vermeld als: “Het auto- en vrachtverkeer zal ook in de toekomst nog een wezenlijke rol spelen in Limburg. Vlaanderen investeert selectief en gericht in de wegeninfrastructuur om ook het autonetwerk performant en verkeersveilig te houden of te maken en de verkeersleefbaarheid te verhogen.”

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV5 UNIZO Limburg stelt dat, gezien ligging van Limburg, het belangrijk is om oog te hebben voor de opportuniteiten van provinciegrensoverschrijdende en internationale verbindingen, niet enkel naar de Vlaamse Ruit.

A23.SV7 De gemeente Hamont-Achel stelt dat het van groot belang is dat er ook snelle verbindingen komen tussen kernen en strategische gebieden over de landsgrens. Limburg afbakenen als één vervoerregio is bijgevolg geen goed uitgangspunt als er niet wordt ingezet om deze vervoerregio optimaal te verbinden met economisch belangrijke vervoerregio's aan de andere kant van de landsgrens.

De Procoro stelt dat de afbakening van de vervoerregio's een keuze en bevoegdheid van Vlaanderen is en geen onderwerp van het Ruimtepact 2040.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

De Procoro stelt ook dat het Ruimtepact 2040 het grensoverschrijdend denken en samenwerken als een engagement opneemt. (zie hst. 4 "Engagements van de provincie") Hierbij wordt ook rekening gehouden met de structuren die ons binden met de burens zoals ook fietsroutes, spoorwegen, autosnelwegen,... De provincie haakt hierbij in opportuniteiten of onderzoekt proactief waar nieuwe kansen zich voordoen en tracht grensoverschrijdende projecten op te schalen tot gebiedsgerichte projecten op Vlaams of Euregionaal niveau.

Voorstel: geen aanpassing

IR37.SV5 De bezwaarindieners stelt dat de legende bij kaart 2 (p.48) onleesbaar is en stelt dat er (behoudens de Noord-Zuid en de E314) geen visie ontwikkeld wordt voor grensoverschrijdend verkeer en openbaar vervoer.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd).

De Procoro beaamt dat het lettertype bij de legende op p.48 te klein is om vlot te lezen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de legende bij de kaarten en figuren na te kijken op leesbaarheid en duidelijkheid en dit waar nodig aan te passen.

A23.SV13 De gemeente Hamont-Achel stelt dat bij de Achelse Kluis een grensoverschrijdend fietsbelevingsproject zeker op zijn plaats zou zijn.

De Procoro stelt dat er binnen het beleidskader "Economische ruimte" een visie is uitgewerkt rond vrijetijdseconomie met aandacht voor het recreatief fietsen. Het toeristisch fietsroutenetwerk en aansluitende projecten (zoals bestaande of nog te ontwikkelen fietsbelevingsprojecten) worden geselecteerd als provinciale toeristische drager. Hierdoor kan de provincie, waar nodig, het (plannings-) initiatief nemen en de ruimtelijke mogelijkheden onderzoeken indien een nieuw fietsbelevingsproject vanuit een toeristisch-recreatief standpunt wenselijk zou zijn.

De Procoro neemt alvast akte van het voorstel van de gemeente Hamont-Achel om een fietsbelevingsproject te ontwikkelen aan de Achelse Kluis.

Voorstel: geen aanpassing

IR19.SV1a De gemeente Oudsbergen stelt dat een de modal shiftstrategie ook rekening moet houden met een verbeterde openbare vervoersontsluiting, een focus op het vermijden/terugdringen van verkeersarmoede, het delen van private vervoersmodi, tele/thuiswerkmogelijkheden en de toekomstige uitrol van MAAS (mobility as a service).

IR19.SV1b De gemeente Oudsbergen verwacht van de provincie dat zij een ruimtelijk en/of flankerend beleid aanreikt/ondersteunt voor (1) het delen van private vervoersmodi en (2) om meer tele/thuiswerkmogelijkheden te creëren/onder

IR1.SV1 Infrabel stelt dat de optimalisatie en/of aanpassing van de spoorinfrastructuur op bepaalde locaties op termijn vereist is om te voldoen aan de toekomstige capaciteitsbehoeften die een modal shift

moeten bewerkstelligen zowel voor reizigers- als goederenverkeer en verwijst hierbij naar haar synthesesnota "Visie op de omgeving en de mobiliteit in relatie tot het spoor netwerk".

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

De Procoro stelt ook dat SD3 "Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen" wel de nodige flexibiliteit voorziet om, indien nodig, vanuit een ruimtelijk standpunt in te spelen op de vaak snel evoluerende mobiliteitsontwikkelingen. Dit binnen de ambities zoals een betere multimodale bereikbaarheid en het bijdragen aan een modal shift naar 60/40, waarbij het aandeel autoverplaatsingen maximaal 60% bedraagt en 40% met andere duurzame vervoersmodi.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A37.SV4 en het daaraan gekoppelde voorstel tot aanpassing om de ruimtelijke ondersteuning van gedeelde mobiliteit op te nemen onder de titel 'visie en strategie' van doelstelling SD3.

De Procoro neemt akte van de synthesesnota "Visie op de omgeving en de mobiliteit in relatie tot het spoor netwerk" van Infrabel.

Voorstel: aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A37.SV4

IR23.SV9 De gemeente Sint Truiden vraagt om ook (elektrische)fietsbereikbaarheid in ontwikkelingen mee te bekijken.

De Procoro stelt dat de fiets een belangrijk aandachtspunt is binnen het Ruimtepact 2040. Dit blijkt onder meer uit de specifieke strategische doelstelling voor fietsen, namelijk SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser". Onder de titel "Visie en strategie" staat expliciet vermeld dat deze strategische doelstelling rekening houdt met verschillende types van fietsers en fietsen zowel in omvang en snelheid.

Naast deze strategische doelstelling zijn er ook twee fietsgerelateerde acties (SV-6 en SV-7) waarbij actie SV-6 "toetsen van alle adviezen en beslissingen in het ruimtelijk beleid aan de bovenlokale fietsroutenetwerken", p.71, expliciet stelt dat alle adviezen en beslissingen in het ruimtelijk beleid aan de bovenlokale fietsroutenetwerken worden afgetoetst en dit voor de locatiekeuze binnen de provincie/gemeente, de inplanting van het project op de locatie en in de omgeving en de aansluitingsmogelijkheden op de bovenlokale fietsroutenetwerken.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV23 De Limburgse Milieukoepel stelt dat bij de lijst van concrete acties voor de gemeenten ook een mobiliteitsplan moet worden opgenomen.

De Procoro wijst erop dat volgens het Decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid de afstemming van het mobiliteitsbeleid gebeurt in relatie tot basisbereikbaarheid voor alle betrokken actoren op Vlaams en lokaal niveau maximaal op het niveau van de vervoerregio. Dat neemt niet weg dat het voor een gemeente (of groep van gemeenten) belangrijk kan zijn om voor een aantal lokale uitdagingen op het grondgebied van de gemeente of in het grensgebied van buurgemeenten een antwoord te bieden via een planmatige aanpak. Daarom kan het naar omstandigheden zinvol zijn dat gemeenten een lokaal mobiliteitsplan opmaken dat zowel operationele doelstellingen en prioriteiten kan vaststellen op intergemeentelijk als op gemeentelijk niveau. Voor zover er geen conflicten met de hogere mobiliteitsplannen ontstaan, kan dit planningsniveau bijgevolg nog steeds een meerwaarde blijven hebben.

De opmaak van een lokaal mobiliteitsplan is dus facultatief en berust op de vrijwillige keuze van de desbetreffende gemeente(n). Wel gebeurt er, als er gekozen wordt om een plan op te maken, een inpassing in het decretaal voorziene kader. Het Decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid bepaalt dat het lokaal mobiliteitsplan op elk moment, maar ten minste in de eerste helft van elke gemeentelijke legislatuur, kan worden geëvalueerd en zo nodig geheel of gedeeltelijk herzien.

De Procoro vindt dat het opmaken van een mobiliteitsplan een opportuniteit kan bieden om ruimtelijke planning en mobiliteit op elkaar af te stemmen. Het mobiliteitsplan is wel een apart document met een eigen proces. Om de opportuniteit onder de aandacht te brengen, kan opmaak van een gemeentelijk mobiliteitsplan als suggestie opgenomen worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om volgende tekstaanpassing te doen bij hst. 8.3 "Gemeenten", p.76: Mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling zijn sterk met elkaar verbonden. Daarom geeft de provincie ter suggestie mee dat het zinvol kan zijn om een lokaal mobiliteitsplan op te maken, in overeenstemming met de reguliere regelgeving.

A28.SV1 De gemeente Lummen wenst haar fietsinfrastructuur integraal te optimaliseren en kan zich bij deze visie aansluiten.

A32.SV3 De gemeente Houthalen-Helchteren vindt het logisch dat er aandacht is voor zowel het "bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk" als het "toeristisch fietsroutenetwerk".

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.SV10 De gemeente Sint-Truiden ondersteunt de aandacht voor de fietser en vraagt een versnelling van de procedures voor de aanleg van fietsinfrastructuur.

De Procoro stelt dat het aanpassen van de procedures met betrekking tot de aanleg van fietsinfrastructuur (zoals bv. de noodzakelijk omgevingsvergunningen) niet tot de bevoegdheden van de provincie behoort.

De Procoro stelt ook dat andere procedures met betrekking tot de aanleg van fietsinfrastructuur (bv. subsidiedossiers) niet tot het domein van de ruimtelijke planning behoren maar eerder tot het mobiliteitsbeleid en dus niet in het Ruimtepact 2040 worden meegenomen.

Voorstel: geen aanpassing

A40.SV2 p.63: 'Waar mogelijk worden de bovenlokale fietsroutenetwerken geoptimaliseerd. Voor het toeristisch fietsroutenetwerk is het niet de bedoeling om het aantal kilometers uit te breiden maar wel om de kwaliteit te verbeteren door te kiezen voor routes die de belevingswaarde versterken.'

Toerisme Vlaanderen stelt voor om bovenstaande zin als volgt te herformuleren om te voorkomen dat een aanpassing aan het recreatieve fietsroutenetwerk wordt geweigerd omdat er een extra km fietspad bijkomt:

'Waar mogelijk worden de bovenlokale fietsroutenetwerken geoptimaliseerd. Voor het toeristisch fietsroutenetwerk wordt hoofdzakelijk ingezet op het verbeteren van de kwaliteit door te kiezen voor routes die de belevingswaarde versterken. Missing links kunnen ook weggewerkt worden.'

De Procoro beaamt dat de letterlijke toepassing van deze zinssnede een kleine aanpassing of uitbreiding van het toeristisch fietsroutenetwerk onbedoeld zou kunnen bemoeilijken of hypothekeren. De intentie van deze zin is vooral de nadruk leggen op kwaliteitsverbetering, eerder dan op de uitbreiding van het recreatieve fietsroutenetwerk.

Bij de SD7 "meer ruimte geven aan de fietser" is reeds opgenomen dat aanpassingen aan de fietsnetwerken steeds bespreekbaar zijn als dit een kwaliteitsverhoging betekent door een kortere route, een beter wegdek, een autoluwere of veiligere omgeving, doorheen een mooier landschap of door de niveau-opstapeling tot hoofdroute of fietssnelweg,...

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.63 bij SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser" ontbrekende verbindingen of 'missing links' aan de opsomming van mogelijke aanpassingen toe te voegen. Voor het toeristisch fietsroutenetwerk wordt best verwezen naar de beoogde kwaliteitsverbetering zonder hierbij te vermelden dat het niet de bedoeling om het aantal kilometers uit te breiden.

A12.SV2 De gemeente Alken erkent de noodzaak van ruimte voor de fietser. De gemeente vraagt om verdere uitbreiding van de fietsnetwerken mogelijk te maken waar dat een meerwaarde betekent als trage wegverbinding.

De Procoro wijst erop dat SD7 'meer ruimte geven aan de fietser' de intentie heeft om de verdere uitbreiding van de fietsnetwerken mogelijk te maken indien nodig. Het volgende staat onder SD7: "Voor het functionele fietsroutenetwerk is een selectieve en gerichte uitbreiding van het aantal kilometers wenselijk omdat functionele verplaatsingen gebaat zijn met een fijnmaziger netwerk van kwalitatieve fietspaden. Voor het toeristisch netwerk ligt de nadruk vooral op kwaliteitsverbetering." (zie ook A40.SV2)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A40.SV2

A44.SV5 De gemeente Riemst sluit zich aan bij de visie van SD7 'Meer ruimte geven aan de fietser'. De gemeente is dan ook vragende partij om 'veilige' fietszone te voorzien en niet enkel fietsostrades doorheen bv. natuurgebied.

De Procoro neemt er akte van dat de gemeente Riemst zich aansluit bij de visie van SD7 'Meer ruimte geven aan de fietser'.

De Procoro wijst erop dat er bij SD7 'meer ruimte geven aan de fietser' het volgende reeds werd opgenomen: "Er wordt maximaal ingezet op hergebruik, heroriëntatie en herinrichting van bestaande wegen om bijkomende verharding in en versnippering van de open ruimte tot een minimum te beperken."

Het inrichten en aanduiden van een fietszone kan een voorbeeld zijn van de heroriëntatie van een bestaande weg. De Wegcode biedt sinds het KB van 12 maart 2023 ook de mogelijkheid om fietszones aan te duiden. Dit behoort tot de bevoegdheid van de wegbeheerders en het mobiliteitsbeleid en niet tot het domein van de ruimtelijke planning.

Voorstel: geen aanpassing

A13.SV6 De gemeente Peer vraagt meer aandacht voor de ambitie van het fietsen binnen het Ruimtepact en haalt hierbij volgende punten aan:

- Er moet een goede fietsverbinding gerealiseerd worden naar het noorden van Limburg (Campus Noord en ziekenhuis Noorderhart). Dit is noodzakelijk voor Campus Noord om de rol als katalysator voor heel Noord-Limburg te kunnen opnemen. Om te komen tot een duurzame mobiliteit zijn er bijkomende ingrepen nodig.
- Vanuit het zuiden moet een rechtlijnige fietsverbinding uitgebouwd worden die rechtstreeks aansluit het gehele bedrijvenpark.
- Er zijn aanpassingen nodig aan het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk om te komen tot een fijnmazig netwerk en omwegen voor de fietser tot een minimum te herleiden.

A9.SV3 De gemeente Borgloon vraagt om te verduidelijken als het tracé van het Fruitspoor dan wel of niet samenvalt met de fietssnelweg F79.

IR37.SV4 De bezwaarindieners stelt vast dat er slechts 2 structurele oversteekpunten zijn over de Grensmaas voor fietsers. De veerdienst Meeswijk-Berg-aan-de-Maas werkt niet 's nachts (22-6u), waardoor deze niet geschikt is voor pendelende werknemers die in ploegverband werken. De veertjes te Ophoven, Rotem en Uikhoven zijn slechts bedoeld voor toeristisch verkeer. Om grensoverschrijdend functioneel fietsverkeer te faciliteren, is het aangewezen om meerdere fiets- en voetgangersbruggen te voorzien over de Maas

Deze fietsoverstekten kunnen een volwaardige, korte verbinding zijn naar stations in Echt, Sittard, Stein/Elsloo en Bunde.

IR37.SV8 De bezwaarindieners vraagt meer aandacht voor kwalitatieve kruisingen met grote verkeersassen, welke bij voorkeur ongelijkvloers (fietsbrug/fietstunnel) worden aangelegd.

De Procoro verwijst naar de behandeling van A23.A17 waarin aangegeven wordt waarom het Ruimtepact 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuren bevat.

Het Ruimtepact 2040 bevat dan ook geen selecties van fietssnelwegen en doet geen uitspraken over de uitwerking van kruisingen met wegen of waterlopen.

Voor het indicatieve karakter van de kaart bij SD3 op p.49 verwijst de Procoro naar de behandeling van A14.SV1 (geclusterd).

De huidige selectie van de fietssnelwegen werd vastgelegd door een Ministerieel besluit d.d. 2018-04-30, houdende de aanwijzing van de fietssnelwegen, in uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2013 tot bepaling van de nadere regels betreffende de organisatorische omkadering, de financiering en de samenwerking voor het mobiliteitsbeleid. In het (ontwerp-)RMP wordt het regionale en interlokale (functionele) fietsnetwerk opgenomen en uitgewerkt. De Vervoerregio evalueert en stuurt bij indien nodig.

De hierboven gevraagde aanpassingen (ontsluitingsweg van de N78 en de N75 als Vlaamse Hoofdweg) werden opgenomen in het RMP.

De Procoro wijst erop dat de kaart bij SD3 'ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen' op p.49 een indicatieve kaart is, die ter illustratie werd toegevoegd en een weerspiegeling is van het

mobiliteitsbeleid dat binnen het RMP vorm krijgt. Deze kaart wordt geüpdatet en verder afgestemd op het proces van het RMP. (zie A25.SV3 (geclusterd))

Voorstel: aanpassing

Zie aanpassing ten gevolge van A25.SV3 (geclusterd).

IR42.SV17 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat aanpassingen aan de fietsroutenetwerken geen effecten hebben op de aanwezige waardevolle natuur tenzij er in ruime mate compenserende maatregelen worden voorzien.

IR42.SV18 De Limburgse Milieukoepel vraagt om bij de realisatie van groenblauwe aders langs fietsverbindingen degelijk te onderzoeken of er op deze manier net geen ecologische val wordt gecreëerd voor kleine ongewervelden, amfibieën en reptielen.

De Procoro wijst erop dat de mogelijke impact op de natuur vaak sterk soort- en locatieafhankelijk is. Dit wordt steeds gebiedsgericht onderzocht in het onderzoek naar mogelijke milieueffecten gekoppeld aan het planningsdossier of een vergunningsaanvraag. Specifiek voor de groenblauwe aders werd dit opgenomen in actie ORS-1.1 "Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors", p.214.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV4 De gemeente Halen vindt dat de geringe inname van agrarische en/of bosgebieden geen belemmering mag vormen voor de aanleg van trage verbindingen voor de zwakke weggebruiker.

De Procoro wijst erop dat zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit de rode draad zijn doorheen het Ruimtepact 2040. De open ruimte wordt maximaal gevrijwaard. De Procoro wijst er ook op dat er bij SD7 'meer ruimte geven aan de fietser' het volgende reeds letterlijk is opgenomen: "Er wordt maximaal ingezet op hergebruik, heroriëntatie en herinrichting van bestaande wegen om bijkomende verharding in en versnippering van de open ruimte tot een minimum te beperken."

Dit betekent niet dat een geringe inname van agrarisch en/of bosgebied onmogelijk is. SD7 'meer ruimte geven aan de fietser' geeft eveneens aan dat aanpassingen aan de fietsnetwerken steeds bespreekbaar zijn. Maar binnen een planningsproces zal een gebiedsgericht onderzoek altijd moeten afwegen als er ook alternatieve oplossingen zijn met een meer beperkte of geen ruimte-impact.

Voorstel: geen aanpassing

IR33.SV2 Natuurpunt Leopoldsburg stelt dat bij de planning en ontwikkeling van een snelfietspad de ruimtelijke planning wordt uitgewerkt en aangepast in functie van het fietspad. Maar er zou prioritair gebruik moeten gemaakt worden van alternatieve opties, zoals de herbestemming en inrichting van minder drukke en autoluwe wegen tot toeristisch fietspad of snelfietspad.

p.213 "Nieuwe noodzakelijke infrastructuren zoals fietssnelwegen, spoor- of tramlijnen landschappelijk integreren. Dit kan onder andere door landschapseigen groenelementen te gebruiken en maatregelen op te leggen om de visuele impact te beperken, zoals door kleurgebruik, hoogte van randinfrastructuren, verlichting."

Natuurpunt Leopoldsburg vraagt om hieraan toe te voegen:

Bij de aanleg van bijkomende noodzakelijke fietsinfrastructuur zal er maximaal gebruik gemaakt worden van bestaande alternatieven. Er zal geen bijkomende open ruimte ingenomen worden en de nieuwe infrastructuur zal ook geen extra barrières opwerpen in de bestaande open ruimte.

De Procoro wijst erop dat er bij SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser", p.63, het volgende is opgenomen: "Er wordt maximaal ingezet op hergebruik, heroriëntatie en herinrichting van bestaande wegen om bijkomende verharding in en versnippering van de open ruimte tot een minimum te beperken." De Procoro wijst erop dat er bij SD4 "Het openruimtesysteem versterken", p.51, wordt vermeld dat een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte het uitgangspunt is. De principes die worden opgenomen in de strategische doelstellingen of de strategische visie zijn algemene principes die eveneens doorwerken in de acties of doelstellingen van de beleidskaders.

De Procoro wijst erop dat in het beleidskader "Openruimteschakels" bij OD1 "Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors" voor de openruimtecorridors, als eerste zin onder de titel (p.212) werd opgenomen dat openruimtecorridors grenzen stellen aan nieuwe

ontwikkelingen van bebouwing en verharding. De in het bezwaar aangehaalde zin is verder in de tekst terug te vinden, waarbij "nieuwe noodzakelijke infrastructures" als een uitzonderingsregel geïnterpreteerd moet worden zoals die ook algemeen geformuleerd is in SD4 "Het openruimtesysteem versterken", p.51 als "Noodzakelijk verhardingen en bebouwing, bijvoorbeeld voor het functioneren van de landbouw, vormen een uitzondering." Indien deze nieuwe noodzakelijke infrastructures gelegen zijn in een openruimtecorridor dan wordt hier de voorwaarde van landschappelijke integratie aan toegevoegd zoals vermeld op p.213.

De Procoro wijst erop dat het Ruimtepact 2040 rekening houdt met de mogelijke barrièrewerking van lijninfrastructures en verwijst hiervoor naar R42.SV15 (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

A27.SV1 De gemeente Heusden-Zolder vraagt om SD7 en de bijhorende acties om te zetten in concrete realisaties en/of initiatieven om het beleid op lokaal vlak te ondersteunen. Mogelijks kan het provinciebestuur hier een rol opnemen als schakel tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Het uitwerken van randvoorwaarden en referenties voor kwaliteitsvolle fietsinfrastructuur met een beperkte ruimtelijke impact kan hier deel van uitmaken.

De Procoro wijst erop dat de concretisering van SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser" onder meer gebeurt in actie SV-7 "Opmaken en toepassen van een fietstoets". Deze actie heeft als doel om criteria en kwaliteitsdoelstellingen te verankeren in een gepast instrument zodat deze doelstellingen kunnen gebruikt worden om plannen en projecten te beoordelen. Dit instrument zal ook door gemeenten gebruikt kunnen worden.

SD7 "Meer ruimte geven aan de fietser" wordt binnen het ruimtelijk beleid verder gerealiseerd door:

- de actie SV-6 – Toetsen van alle adviezen en beslissingen in het ruimtelijk beleid aan de bovenlokale fietsroutenetwerken;
- het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (vnl. OD2 – Faciliteren van de woon- en omgevingskwaliteit binnen de kernen, actie W-2.1);
- het beleidskader "Economische Ruimte" (vnl. OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties, actie ER-3.1 en OD2 – Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen);
- het beleidskader "Openruimteschakels" (vnl. selectiemethodiek van blauwgroene aders en OD1 – Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors).

Naast het ruimtelijk beleid voor fietsen heeft de provincie ook een rol en takenpakket binnen het mobiliteitsbeleid maar dat maakt geen deel uit van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

A22.SV2 De gemeente Bocholt vraagt om prioritair werk te maken van de fietstoets. Dan kan deze geïntegreerd worden bij het beoordelen van aanvragen en kan ook ingezet worden op het integreren van fietsstallingen, laadpalen, nodige infrastructuur, ... bij nieuwe projecten/visies.

De Procoro merkt op dat om de prioriteit van deze actie te benadrukken er reeds een streefdatum is opgenomen. In de actie staat vermeld dat de fietstoets in 2025 een hanteerbaar instrument is om plannen en projecten te beoordelen.

De Procoro verwijst ook naar A46.A1 voor het SMART formuleren van acties en het voorstel tot aanpassing om de acties met tijdsgebonden doelen na te kijken op hun haalbaarheid en waar nodig bij te sturen en af te stemmen op het proces van het Ruimtepact 2040 zelf.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de streefdatum 2025 aan te passen naar een meer realistische datum.

- **SD4 - Open ruimtesysteem versterken**

IR23.SV6 De gemeente Sint-Truiden vraagt de nodige aandacht voor de esthetische waarden en de cultuurhistorische waarden van het landschap bij het vrijwaren van de open ruimte.

De Procoro wijst er ook op dat de strategische doelstellingen steeds samen gelezen en geïnterpreteerd moeten worden. De esthetische en cultuurhistorische waarden van het landschap komen vooral aan bod in SD1 "De regionale eigenheid valoriseren", p.30-41.

De Procoro wijst erop dat de ambities van SD4 "Het openruimtesysteem versterken", p.50, breder geformuleerd zijn dan louter het vrijwaren van de open ruimte.

De ambities zijn:

- *een robuust, veerkrachtig en klimaatbestendig openruimtesysteem*
- *meer planologische open ruimte in de Limburgse ruimtebalans*

Voorstel: geen aanpassing

IR37.SV6 De bezwaarindiener merkt op dat het kleinschalig agrarisch landschap Maasvallei (kaart 3, p.53) als gevolg van ruilverkavelingen en het weghalen van kleine landschapselementen een grootschalig agrarisch landschap is geworden. Het herstel van de kleinschaligheid mag als doel opgenomen worden.

De Procoro stelt dat de aanduiding op kaart 3, p.53 ter hoogte van de gemeente Kinrooi foutief aangeduid werd als "Kleinschalig agrarisch landschap Maasvallei" terwijl dit "Agrarisch landschap Noordoost Limburg" moet zijn.

De Procoro stelt verder dat deze kaart gekoppeld is aan SD4 "Het openruimtesysteem versterken" dat als ruimtelijke ambitie op provinciaal niveau een robuust, veerkrachtig en klimaatbestendig openruimtesysteem nastreeft. Specifieke doelstellingen voor concrete gebieden zoals het agrarisch landschap Maasvallei worden hier niet in geformuleerd en maken deel uit van een eventuele verdere gebiedsgerichte uitwerking.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de aanduiding als "Kleinschalig agrarisch landschap Maasvallei" op kaart 3, p.53 ter hoogte van de gemeente Kinrooi te wijzigen in "Agrarisch landschap Noordoost Limburg".

IR23.SV7 De gemeente Sint-Truiden vraagt om noodzakelijke ingrepen (het bouwen van noodzakelijke constructies) in het landschap mogelijk te laten in functie van een hedendaagse en duurzame landbouw.

De Procoro wijst op de eerste zin van SD4 "Het openruimtesysteem versterken" op p.50. Hier staat: "De open ruimte is het hoofdzakelijk²⁷ niet-bebouwde landschap,...". Voetnoot 27 verduidelijkt het woord "hoofdzakelijk" als volgt: "Agrarische gebouwen maken integraal deel uit van het landbouwfunctioneren in de open ruimte." Op p.51 wordt ook nog eens verduidelijkt dat verhardingen en bebouwing voor het functioneren van de landbouw, met respect voor het landschap, een uitzondering vormen op het restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte.

De Procoro stelt dat bijkomende specificaties dan ook niet nodig zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.SV6 De gemeente Halen stelt dat de optimalisatie van een aantal gebieden de mogelijkheid geeft om omgevingskwaliteit te verbeteren maar dit mag niet de aanleiding zijn tot éézijdig schrappen van bepaalde gebieden zonder herlocalisatie.

De Procoro stelt dat een planningsinitiatief voor een bestemmingswijziging waarbij een bepaalde bestemming geschrapt of gewijzigd wordt altijd gekoppeld is aan een gebiedsgericht onderzoek en eventueel zelfs een alternatievenonderzoek.

De Procoro stelt dat een 'verplichte' verschuiving van een juridisch aanbod van een bestemming zonder dat hier een noodzaak of behoefte voor bestaat niet getuigt van een zuinig ruimtegebruik of een efficiënt ruimtelijk beleid. Afhankelijk van de te schrappen bestemming (wonen, bedrijvigheid, landbouw, natuur, recreatie,...) zal bekeken worden of er ook een behoefte is om deze bestemming elders te herlocaliseren. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met de bestaande regelgeving én de visie en doelstellingen van het Ruimtepact 2040 en engagement 4.1 "Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad".

Voorstel: geen aanpassing

IR44.SV6 De bezwaarindiener vindt de opsplitsing tussen landbouw, natuur en bos absurd en stelt dat

landbouwgrond die bewerkt wordt immers net zo goed natuur is. Ook landbouwgebied zorgt voor zuivere lucht en CO₂-opslag. Landbouwgebied heeft zo niet alleen een productiewaarde, maar ook een grote natuurwaarde.

De bezwaarindiener vraagt om een einde te maken aan deze tweesplitsing en het beheer van natuur zoveel mogelijk overlaten aan de landbouw.

De Procoro stelt dat de acties en doelstellingen in het beleidskader "Openruimteschakels" uitgaan van een geïntegreerde aanpak waarbij alle actoren die in de open ruimte aanwezig zijn worden betrokken. Dit werd ook zo opgenomen in actie ORS-1.1 "Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors", p.214.

De Procoro geeft aan dat ook in het beleidskader "Economische ruimte" de acties met betrekking tot de landbouw, namelijk actie ER-5.1 "Opstarten van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur" en actie ER-5.2 "Opstarten van gebiedsgerichte projecten om knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijk waarden op te lossen", p.288, eveneens uitgaan van een participatieve aanpak met de betrokken actoren.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.SV7 De bezwaarindiener stelt dat de meerwaarde van natuur in het kader van toerisme en recreatie, sterk genuanceerd moet worden en dat uitgestrekte landbouwgebieden net zo goed een openruimtegevoel creëren.

De Procoro stelt dat SD4 'Het openruimtesysteem versterken' vermeldt dat de open ruimte ook mogelijkheden biedt tot recreatief medegebruik zoals wandelen, fietsen en ontspanning. De open ruimte verhoogt de kwalitatieve beleving van de omgeving door bewoners en gebruikers en draagt zo bij aan het mentale welzijn.

De Procoro stelt dat het begrip 'open ruimte' in het Ruimtepact 2040 als volgt geformuleerd wordt: "De open ruimte is het hoofdzakelijk niet-bebouwde landschap (agrarische gebouwen maken integraal deel uit van het landbouwfunctioneren in de open ruimte): het geheel van grote aaneengesloten natuur-, landbouw- en bosgebieden met daartussen verbindingen, zoals rivier- en beekvalleien, kleinere natuur- en landbouwgebieden, kleine landschapselementen (KLE), brongebieden, overstromingszones. De open ruimte heeft heel wat functies waarvan landbouw, natuur, bos, waterhuishouding en recreatie de belangrijkste zijn. De open ruimte bepaalt in sterke mate het landschap en de belevingskwaliteit ervan. (eigen definiëring ten opzichte van "robuuste open ruimte" Strategische Visie BRV)". (zie begrippenlijst p.301)

Het Ruimtepact 2040 geeft dan ook aan dat de 'uitgestrekte landbouwgebieden' deel uitmaken van de open ruimte en dus ook een openruimtegevoel creëren en mogelijkheden bieden voor recreatief medegebruik.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.SV5 De bezwaarindiener is bezorgd over bijkomende beperkingen voor eigenaars van private gronden en vraagt nadruk op respect voor eigendomsrechten en rechtszekerheid.

Met betrekking tot het beleidsplan als ruimtelijk referentiekader verwijst de Procoro naar de motivering onder A44.A1.

De Procoro wijst erop dat de opmaak van juridische instrumenten zoals RUP's of verordeningen net als doel heeft om beleidskeuzes juridisch te verankeren in concrete voorschriften of het vastleggen van bestemmingen, wat bijdraagt aan de rechtszekerheid van eigenaars.

Een RUP kan ervoor zorgen dat percelen een andere bestemming krijgen. Nieuwe of andere activiteiten, functies of constructies zijn dan mogelijk of niet langer toegestaan. Een RUP doorloopt steeds zijn geëigende proceduremogelijkheid tot inspraak.

De Procoro wijst erop dat de regelgeving verschillende instrumenten voorziet om enerzijds een vergoeding te geven aan eigenaars of gebruikers die nadeel ondervinden door bepaalde wijzigingen (planschade, kapitaalschade of gebruikersschade) of anderzijds om een heffing te innen op meerwaarde door bepaalde wijzigingen bij een RUP (planbatenheffing).

Voorstel: geen aanpassing

IR11.SV1a De bezwaardiener stelt vast dat zijn gronden met gewestplanbestemming agrarisch gebied werden ingekleurd als natuur en bos op de kaart p.53 en uit hierover zijn bezorgdheid, mede gebaseerd op zijn ervaring bij de aanduiding van zijn gronden als habitatrichtlijngebied.

IR11.SV1b De bezwaardiener stelt de vraag welke waarde een gewestplanbestemming nog heeft nu zijn gronden mee opgenomen zijn als natuur en bos.

De Procoro stelt dat de kaart op p.53 louter ter illustratie dient bij de SD4 "Het openruimtesysteem versterken". De kaarten bij de strategische doelstellingen hebben geen enkele verordenende kracht en wijzigen op zich geen bestemmingen die bv. in het gewestplan werden vastgelegd. Hiervoor moet de procedure van een RUP doorlopen worden.

De Procoro stelt vast dat de groene vlekken op deze kaart de grotere gehelen voor natuur en bos in Limburg visualiseren. Deze worden in de legende aangeduid als natuur- en bosgebieden en zijn een gecombineerde weergave van de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk, de planologisch groene bestemmingen, de habitatrichtlijngebieden, de erkende natuurreservaten en hun uitbreidingszones.

De habitatrichtlijngebieden werden hier aan toegevoegd om een vollediger zicht te krijgen op de grotere gehelen voor natuur en bos in Limburg. De habitatrichtlijngebieden of erkende natuurreservaten vallen niet één op één samen met de bestemmingscategorieën voor natuur en bos en kunnen dus samenvallen met andere bestemmingen.

De benaming natuur- en bosgebieden blijft echter de meest correcte overkoepelende term voor deze gebieden

De Procoro verwijst ook naar het voorstel van aanpassing bij IR42.ORS1 bij het beleidskader "Openruimteschakels" om de begeleidende tekst op p.51 en p.183 hierover te verduidelijken.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR42.ORS1

IR42.SV13 De Limburgse Milieukoepel stelt dat het uitgangspunt in principe goed is, maar dat dit ook vertragend kan werken als evident slecht gelegen woon-industriegebieden niet worden omgezet in afwachting van mogelijke inzet als ruilobject. Het beleid wordt best zo opgebouwd dat dit vermeden wordt. Dit kan aan de hand van een degelijke inventaris van de betrokken terreinen. (p.51)

De Procoro herneemt de visie waarnaar de reactie verwijst (p.51): "Om de open ruimte te vrijwaren en te versterken, voert de provincie een openruimtepositief planologisch beleid. Planologische ruiloperaties tussen natuur, bos, landbouw, recreatie, wonen en bedrijvigheid worden doorgevoerd met het oog op een planologisch positieve ruimtebalans tegen 2040 voor het geheel van de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos."

De Procoro bevestigt dat in het Ruimtepact 2040 wordt uitgegaan van het principe om slecht gelegen harde bestemmingen mogelijks proactief te herbestemmen, zowel in het beleidskader "Economische ruimte" (actie ER-4.1 over het herbestemmen van bedrijventerreinen) als het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" (actie W-2.2 over het omzetten van juridisch woonaanbod). Maar de Procoro leidt uit het advies van het Departement Omgeving A46.SV3 af dat het opbouwen van een "contingent" als optie niet mogelijk is. Daaruit volgt in zekere mate een gelijktijdigheid bij planologische ruiloperaties.

Desondanks blijft een degelijke inventaris een goed instrument om de voortgang op te volgen richting 2040. Maar dit is onderdeel van de monitoring en behoort tot de uitwerking van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV14 De Limburgse Milieukoepel vraagt om "ruimtelijk en kwalitatief" te versterken toe te voegen in de volgende zin: "Bij uitwisseling tussen natuur en landbouw, streeft de provincie een win-win na waarbij én de natuurlijke én de agrarische structuur versterkt worden" (p.51)

De Procoro bevestigt dat een mogelijke bestemmingsruil tussen natuur en landbouw die uitgaat van een win-winsituatie inderdaad zowel ruimtelijk als kwalitatief een meerwaarde moet zijn voor beide.

De Procoro gaat akkoord met de voorgestelde toevoeging.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt de volgende toevoeging voor:

p.51; "visie en strategie"; §2 laatste zin "Bij uitwisseling tussen natuur en landbouw, streeft de provincie een win-win na waarbij én de natuurlijke én de agrarische structuur versterkt worden." Wijzigen in "Bij uitwisseling tussen natuur en landbouw, streeft de provincie een win-win na waarbij én de natuurlijke én de agrarische structuur ruimtelijk en kwalitatief versterkt worden."

- **SD5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen**

A23.SV10 De gemeente Hamont-Achel stelt dat er veel kleine (eenmans)bedrijven zijn op een veel lager niveau dan het industriële niveau, doch moeilijk inpasbaar in een woonomgeving. Meestal ontstaan dergelijke bedrijfjes op de huiskavel binnen een reguliere verkaveling. Op een bepaald moment bereiken zij een niveau dat niet meer inpasbaar is in die omgeving en dringt zich een herlokalisatie op. Voor dergelijke bedrijven zal er dus ook een behoefte aan bedrijventerreinen blijven ontstaan. Het is daarom van belang dat ook kleinere gemeenten nog mogelijkheden hebben om kleinschalige bedrijventerreinen te ontwikkelen waar de 'plaatselijke' ondernemer terecht kan. Dit draagt ook bij tot een duurzame mobiliteit.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 aan deze vraag tegemoet komt en verwijst naar OD3 "Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" van het beleidskader "Economische ruimte" waarin de mogelijkheid voor de ontwikkeling van ruimte voor lokale bedrijvigheid door de gemeente is opgenomen (p.273).

Voorstel: geen aanpassing

A23.SV10 De gemeente Hamont-Achel stelt dat de ambachtelijke zone Loërakker (achter het bedrijf CSM op de Hamonterweg) belangrijk is om kleinere bedrijven uit de woonzones te halen en te herlokalisieren

De Procoro neemt akte van dit recent opgestart proces.

Voorstel: geen aanpassing

A35.SV6 De Vlaamse Waterweg merkt op dat het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg terecht de aandacht vestigt op de steeds toenemende schaarse open ruimte en de nood om deze zo intelligent mogelijk in te zetten. Het verweven van verschillende ruimtelijke activiteiten kan hier dan ook deels een antwoord op bieden. De Vlaamse Waterweg toont wel bezorgdheid voor de specifieke benoeming van mogelijke verwevenheid in kernen waarbij voorbij wordt gegaan aan de nabije ligging van het centrum van een kern met de waterweg in verschillende Limburgse steden en gemeenten. Deze nabijheid zorgt vandaag reeds voor uitdagingen aangaande ruimtelijk beleid, zeker daar waar andere functies en industrie elkaar raken. Het beleidsplan wil kernen versterken met woonmogelijkheden en niet-hinderlijke economische activiteit, men benoemt echter niet wat verstaan wordt onder niet-hinderlijke economische activiteit. De Vlaamse Waterweg ziet in de toekomst ook verschillende mogelijkheden rond stadsdistributie, worden deze bijvoorbeeld ook als niet-hinderlijk geschouwd?

Omtrent het begrip hinderlijk en niet-hinderlijk verwijst de Procoro naar A29.ER.BT1 in het beleidskader "Economische ruimte" en het voorstel om deze begrippen te vervangen door niet-verweefbaar en verweefbaar.

Voorstel: aanpassing.

Zie voorstel aanpassing A29.ER.BT1.

A35.SV7 De Vlaamse Waterweg gaat ervan uit dat het nieuwe Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg geenszins de bedoeling heeft om de toekomstkansen van bestaande bedrijven te belemmeren en vraagt dan ook om hier in het beleidsplan meer rekening mee te houden. Anders vrezden ze dat (nu bestaande) mogelijkheden voor watergebonden economische activiteit in de toekomst zullen moeten verdwijnen omdat deze als hinderlijk worden geschouwd. Daarenboven wordt eerder aangegeven dat men geen bijkomende ruimte meer wil vrijmaken voor bedrijvigheid. Dit houdt in dat deze bedrijven quasi geen mogelijkheid zullen hebben om zich elders op een watergebonden locatie te vestigen.

De Procoro verwijst naar de motivering A35.ER.BT3 binnen het beleidskader "Economische ruimte".

Voor de visie/contingent verwijst de Procoro naar A46.ER.BT1.

Voorstel: aanpassing.

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A35.SV8 De Vlaamse Waterweg wijst specifiek op de bedrijfsactiviteiten met een grote milieu-impact waaronder ook sommige Seveso bedrijven. Het toelaten van nieuwe functies in de nabijheid hiervan kan een impact hebben op het al dan niet bekomen van een (nieuwe) omgevingsvergunning. Een mix van functies moet daarom goed doordacht zijn om te voorkomen dat er in de toekomst beperkingen worden opgelegd aan bedrijven die reeds gevestigd zijn op het terrein. Dit geldt ook voor toekomstige bedrijven met een Seveso classificatie. Door de steeds strenger wordende (Europese) wetgeving is het ook realistisch te stellen dat in de toekomst mogelijks meer bedrijven onder deze noemer vallen. Het is belangrijk om in het Beleidsplan ook rekening te houden met deze ruimtevragers.

De Procoro verwijst naar de motivering A17.ER.BT1 (geclusterd) binnen het beleidskader "Economische ruimte".

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A17.ER.BT1 (geclusterd)

- **SD6 - Energie ruimtelijk integreren**

IR3.SV2 De gemeente Gingelom kan zich vinden in actie SV-5 'opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten'.

IR3.SV3 De gemeente Gingelom kan zich vinden in de visie van SD6 'Hernieuwbare energie integreren in het ruimtelijk beleid'.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV12 De gemeente Voeren vraagt dat de provincie een "epiloogvraag" stelt aan de Vlaamse Overheid, om in haar beleid op te nemen dat windturbines op Waals grondgebied vlakbij Voeren, met alle wettelijke middelen zullen bestreden worden.

A18.SV10 De gemeente Voeren wenst op te merken dat, indien de Einsteintelecoop NIET in de Euregio ingeplant wordt, de directe omgeving van het oprittencomplex op de E25 te Moelingen wel een mogelijke inplantingsplek kan zijn voor enkele windturbines.

De Procoro verwijst naar de ministeriële omzendbrief OMV/2023/1 die werd goedgekeurd op 7-07-2023 en in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd op 5-10-2023. Deze omzendbrief bevat een afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines met daarin opgenomen een hst. (3.1.2.2) dat verwijst naar de mogelijke interferentie met de Einsteintelecoop. Gezien de mogelijke inplanting van deze telescoop in het grensgebied België-Nederland-Duitsland wordt de inplanting van windturbines in Wallonië, in de nabijheid van Voeren, hierdoor gevat.

De Procoro stelt dat het aanduiden van potentierijke en uitgesloten gebieden het resultaat zal zijn van actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten", p.70.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV9 UNIZO Limburg stelt dat er nood is aan een decreet bestemmingsneutraliteit, als globale basis vormen voor alle nieuwe inplantingen behalve in de ruimtelijk kwetsbare gebieden.

De Procoro stelt dat de provincie niet de bevoegdheid heeft om decreten op te stellen. Dit is een Vlaamse bevoegdheid. Bij de opmaak van de energiekaart (zie actie SV-5, p.70) zal de vigerende regelgeving gevolgd worden.

Voorstel: geen aanpassing

A44.SV3 De gemeente Riemst sluit zich aan bij de visie om duurzame energie optimaal te integreren in het landschap.

De lasten van de energietransitie dienen te worden gecompenseerd in het landschap waar de windturbines komen te staan, niet elders.

Voor de inplanting van windturbines rekening gehouden moet worden met: Europees beschermde soorten en habitats, trekvogelroutes, akkerfauna, het Vlaamse soortenbesluit, de als Europese (Vogel- en Habitatrichtlijn) regelgeving, ook voor situaties buiten de gekende N2000-gebieden, de doelgebieden

voor grauwe klauwier en grauwe kiekendief, de kerngebieden voor akkervogels, vleermuizen, ondergrondse mergelgroeven en de Einsteintelecoop naast de afstand tot woningen (geluidshinder en slagschaduw).

De Procoro stelt dat bij de opmaak van de afwegingskaders en de provinciale energiekaart de vigerende wetgeving zal worden gevolgd.

De Procoro geeft ook aan dat het Ruimtepact 2040 niet uitsluit om lasten op te leggen (of compensaties) of hier een algemene visie over te ontwikkelen. Actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten", p.70, voorziet de mogelijkheid om onder meer vanuit een ruimtelijk-landschappelijke afweging te beoordelen welke randvoorwaarden gelden voor gebieden opdat nieuwe projecten gemakkelijker gerealiseerd kunnen worden. Deze afweging heeft betrekking op het hele grondgebied, maar wordt gedifferentieerd naargelang de ruimtelijk-landschappelijke context en waarbij rekening wordt gehouden met aspecten zoals het technisch-energetisch potentieel, het ruimtelijk potentieel, de Limburgse energiebehoefte, de omgevingskwaliteit en het financieel-economisch potentieel.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV9 De gemeente Voeren vindt het positief dat de ruimtelijke transitie naar hernieuwbare energie ook afgestemd wordt op ruimtelijk en landschappelijke kwaliteit. De gemeente vraagt dat er hierover ook standpunten over de grenzen heen worden ingenomen.

A44.SV4 De gemeente Riemst stelt dat er passende ruimtelijke beleidsplannen opgesteld moeten worden

in overleg met Wallonië voor het inplanten van windturbineparken, rekening houdend met de voor de streek kenmerkende openruimteverbindingen.

De Procoro stelt dat de provincie vanuit het Provincie- en Gemeentedecreet de taak heeft om op het provinciale niveau bij te dragen tot de duurzame ontwikkeling van het provinciale grondgebied. De provincie kan het afwegingskader en de provinciale energiekaart dan ook enkel opmaken voor het eigen grondgebied.

De Procoro geeft ook aan dat de provincie grensoverschrijdende samenwerking zoekt, ook met aangrenzende gewesten, provincies en gemeenten (zie 8.4 "Grensoverschrijdend samenwerken" op p.77). De inplanting van windturbines langs de provinciegrens is hierbij als een grensoverschrijdende ruimtelijke issue reeds opgenomen.

Voorstel: geen aanpassing

A13.SV5 De gemeente Peer vraagt om volgende afwegingen mee te nemen in het afwegingskader: Hoe kan er bepaald worden of de installaties nodig is voor de primaire functie? Wanneer is het louter een verdienmodel? Wanneer wordt het kantelpunt bereikt?

De Procoro stelt dat in actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten", p.70, is opgenomen dat de provincie jaarlijks de hernieuwbare energieopwekking en driejaarlijks de noodzaak tot actualisatie van de energiekaart zal monitoren. Hiermee zal de afweging tussen het beoogde doel en de reeds gerealiseerde opwekking op provinciaal niveau ook in de toekomst opgevolgd worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.SV8 UNIZO Limburg stelt dat er vanuit het oogpunt van KMO's meer mogelijkheden moeten zijn voor decentrale duurzame energieproductie en -gebruik (vb. concreet op bedrijventerreinen, waarbij clusters van bedrijven flexibeler eigen energie kunnen opwekken/winnen en gebruiken).

De Procoro stelt dat de provincie het wetgevend kader niet kan verruimen om meer mogelijkheden te bieden voor energieproductie en -gebruik. Dit is een bevoegdheid van de Vlaamse Regering. Binnen het geldende wetgevend kader wil de provincie wel inzetten op het energetisch verduurzamen van bedrijventerreinen:

- *In OD 2 "Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen", p.269, in het beleidskader Economische ruimte is de visie opgenomen dat duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande bedrijventerreinen onder meer kan worden verhoogd door het doordacht inrichten vanuit de aandacht voor en optimale afstemming van opwekking, opslag en uitwisseling van duurzame energie.*

- *De acties ER-2.1 “Screenen van bestaande regionale bedrijventerreinen en verkennen van de mogelijkheden tot ruimtelijke kwalitatieve verbetering”, ER-2.2 “Opmaken van provinciale RUP’s om het ruimtelijk en energetisch rendement of de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen te verhogen”, ER-2.3 “Sensibiliseren en kennisdelen over ruimtelijk rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen” en ER-2.4 “Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen”, p.270-271, geven uitvoering aan deze OD.*

Voorstel: geen aanpassing

IR21.SV4 + IR26.SV4 + IR27.SV4 + IR45.SV4

Boerenbond Limburg vindt dat landbouwbedrijven expliciet moeten mee opgenomen worden in de volgende zinnen:

“Op goedgelegen locaties, waarbij productie en verbruik nabij zijn, kunnen deze gebundeld worden in energiehubs op onder meer bedrijventerreinen, in stedelijke gebieden, op en nabij publieke gebouwen,....” (p.60)

“Bedrijfslocaties of bedrijventerreinen kunnen mogelijks uitgebouwd worden als energiehub en fungeren als opslag en draaischijf voor energieverdeling in hun omgeving” (p.253).

De Procoro is van mening dat de randvoorwaarde “op goedgelegen locaties waar productie en verbruik nabij zijn” belangrijker is dan de niet-limitatieve opsomming. De niet-limitatieve opsomming sluit landbouwbedrijven bovendien niet uit.

De Procoro is van mening dat het op p.253 voldoende duidelijk is dat een landbouwbedrijf eveneens begrepen wordt onder een bedrijfslocatie. De passage is opgenomen in het hst. 4.5. Verduurzaming van “de” economie. Hierin is landbouw vervat. Dit wordt bovendien enkele regels boven de gevraagde aanpassing bevestigd: “Het energetisch verduurzamen van industriële, toeristische en landbouwbedrijven vraagt om een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak.”

Voorstel: geen aanpassing

IR37.SV7 De bezwaarindiener vraagt aandacht voor de integratie van hernieuwbare energie in de vorm van ruimtelijke kaders voor laadpunten voor voertuigen en fietsen.

De Procoro stelt dat in het afwegingskader “woonontwikkelingen” in het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” de integratie van hernieuwbare energie als aandachtspunt werd opgenomen. (zie p.151) Zowel actie W-4.3 “Opmaken van een stedenbouwkundige voorbeeldverordening ‘woonkwaliteit’ in overleg met lokale besturen”, p. 160, als actie SV-7 “Opmaken en toepassen van een fietstoets”, p.72, bieden de mogelijkheid om voorschriften rond laadpunten bij woningen of voor fietsen in het bijzonder op te maken.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV5 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat er rekening gehouden wordt met de biodiversiteit bij de installatie van windturbines door bv. maatregelen op te leggen aan alle bedrijven om te beletten dat vleermuizen of vogels er tegen vliegen. Nu is hier weinig animo voor omdat bedrijven zichzelf uit de markt prijzen als ze dat doen.

IR42.SV30 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat bij de opmaak van een windplan ook het ecologische aspect bekeken wordt. Een windmolenpark hoort bv niet thuis in grote trekroutes voor vogels zoals onze Maasvallei of de Maatheide in Lommel. Zonnepanelen zouden niet mogen toegepast worden voor enkelvoudig gebruik op de bodem of op water. Er zijn nog ruim voldoende kansen via onbenutte daken van warenhuizen, overkappingen van parkings, enz... De provincie kan hier faciliteren door bv het ondersteunen van plaatsing van zonnepanelen op daken van sociale woningen en van eigen gebouwen en infrastructuren.

IR42.SV29 De Limburgse Milieukoepel vraagt om ook bij de inplanting van energie-infrastructuur uit te gaan van zorgvuldig en waar mogelijk meervoudig ruimtegebruik. (zie p.253)

De Procoro stelt dat actie SV-5 “Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten”, p.70, onder meer het opmaken van afwegingskaders inhoudt. De inhoud van de kaders zal, in overleg met diverse partners, opgenomen worden bij de uitwerking van deze actie. Hierbij zal rekening gehouden worden met de vigerende wetgeving (waaronder de milieuwetgeving), en indien vereist, een plan-MER worden opgemaakt.

De Procoro geeft ook mee dat zuinig ruimtegebruik een uitgangspunt is van het Ruimtepact 2040 en een engagement 4.1 van de provincie (zie p.22 - zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad.) Meervoudig ruimtegebruik is een voorbeeld van zuinig omgaan met de bestaande ruimte.

Voorstel: geen aanpassing

A13.SV4 De gemeente Peer stelt dat de energiekeert ook lokaal toepasbaar moet zijn en vraagt om de vertaling ervan ook juridisch te verankeren in een provinciale verordening.

De Procoro stelt dat het doel van actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekeert om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten" een juridische verankering is. Zie p.70 – laatste paragraaf.

Voorstel: geen aanpassing

A36.SV5 De gemeente Herk-de-Stad vindt het cruciaal dat de geplande kaart wordt afgetoetst en besproken met de lokale besturen alvorens deze een formeel karakter krijgt.

A23.SV16 De gemeente Hamont-Achel verwacht dat zij bij het opstellen van provinciale afwegingskaders om grootschalige hernieuwbare energievoorzieningen in te planten, de nodige inspraak zal hebben.

A23.SV11 De gemeente Hamont-Achel vraagt om bij de uitwerking van de energiekeert rekening te houden met de goedgekeurde principes van het GRS.

De Procoro stelt dat reeds is opgenomen dat de provinciale energiekeert zal opgemaakt worden in overleg met de betrokken gemeenten.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV13 De gemeente Voeren merkt op dat er een voorkeur blijft uitgaan naar windturbines terwijl de opslag van energie bij windluwe periodes en de verwerking van "versleten" windturbines een probleem blijft en vraagt voor meer aandacht, ondersteuning en visievorming rond geothermie.

IR5.SV1 De bezwaarindiener stelt dat er te sterk gefocust wordt op zon en wind als energiebron. Er moet meer ambitie zijn voor aspecten als geothermie/aardwarmte (vooral in het noordoosten van de provincie), de kansen van duurzame toepassingen van oude mijninfrastructuur, warmtenetten,... Vooral naar vergunningen toe kan de provincie een faciliterende rol waarmaken.

A33.SV3 De stad Lommel stelt dat SD6 aangevuld moet worden met de diepe geothermie en de daarmee gepaarde ruimtelijke uitdagingen en de nodige acties te ondernemen. Ze wijst daarbij op de aanwezige potenties van deze energiebron binnen Limburg.

A23.SV12 De gemeente Hamont-Achel vraagt om ook het onderzoek naar geothermie (warmtewinning) te ondersteunen en te onderzoeken.

De Procoro geeft aan dat in de strategische visie is opgenomen dat de provincie de focus legt op warmte én elektriciteitswinning uit zon en wind (p.61). De Procoro stelt voor om "op" in de zin toe te voegen zodat het duidelijker wordt dat warmte en elektriciteitswinning uit zon en wind niet één aspect zijn.

De collectieve warmte krijgt geen uitvoering in een afzonderlijk actie, maar wordt opgenomen in de beleidskaders "Wonen in stads- en dorpskernen" en "Economische ruimte":

- p.151: OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kernen / duurzame (woon)ontwikkelingen binnen bovenlokale en lokale kernen"
- p.269: OD2 "Verduurzaming van de economie" en uitvoerende acties ER-2.1, ER-2.2, ER-2.3 en ER-2.4

De Procoro stelt dat deze focus op warmte en op elektriciteit uit zon en wind volgt uit de studie "Dynamische EnergieAtlas Limburg" (zie voetnoot 30 op p.61). Echter zal de provincie driejaarlijks evalueren of de energiekeert geactualiseerd moet worden. Dit doet ze onder meer omwille van nieuwe evoluties en technologieën voor de opwekking van hernieuwbare energie.

Procoro stelt dat het doel van actie SV-5 een juridische verankering is (zie p.70 – laatste paragraaf), welke uiteraard moet doorwerken in het vergunningenbeleid.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de zin "De provincie geeft mee vorm aan het energielandschap Limburg met focus op warmte en elektriciteitswinning uit zon en wind" te wijzigen naar "De provincie geeft mee vorm aan het energielandschap Limburg met focus op warmte en op elektriciteitswinning uit zon en wind".

IR13.SV4 VKW Limburg vraagt om de kijker op vlak van energie te verruimen met een visie op de toekomstige inzet van kernenergie. Gezien de toenemende elektrificatie van mobiliteit en vervoer, de groeiende elektriciteitsvraag van de Limburgse gezinnen en de steeds grotere druk op bedrijven om zwaar te investeren om hun productieprocessen te verduurzamen, is de gegarandeerde beschikbaarheid van energie een belangrijke uitdaging. In de zoektocht naar de juiste en zekere energiemix in de toekomst, mogen naast zonne- en windenergie andere beloftevolle technologieën zoals de zogenaamde Small Modular Reactors SMR's die wellicht binnen de tijdshorizon van het Ruimtepact 2040 beschikbaar worden, niet uit het oog verloren worden.

De Procoro stelt dat in de strategische visie is opgenomen dat de provincie de focus legt op warmte- en elektriciteitswinning uit zon en wind (p.61). Deze focus op warmte en op elektriciteit uit zon en wind volgt uit de studie "Dynamische EnergieAtlas Limburg" (zie voetnoot 30 op p.61). De provincie zal driejaarlijks evalueren of de energiekaart geactualiseerd moet worden. Dit doet ze onder meer omwille van nieuwe evoluties en technologieën voor de opwekking van hernieuwbare energie. Indien beloftevolle technologieën zoals Small Modular Reactors tot volwassenheid komen, kan de Energiekaart bijgestuurd worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.SV5 VKW Limburg vraagt om de nodige aandacht te geven aan volop in ontwikkeling zijnde technologieën zoals waterstof als energiebron en CO₂-afvang, die wellicht van groot belang zullen worden voor o.a. de maakindustrie en logistiek (vrachtvervoer). Het vervoer van waterstof en CO₂ kan deels van bestaande infrastructuur (pijpleidingen) gebruik maken, maar zal verder strategisch en ruimtelijk moeten worden ingebed. Limburg kan zich economisch niet veroorloven hier achterstand op te lopen en de ontwikkeling van een strategische visie hierrond lijkt aangewezen.

De Procoro geeft aan dat de Energiekaart kan bijgestuurd worden indien blijkt dat beloftevolle technologieën zoals waterstof als energiebron tot volwassenheid komen. Voor de duidelijkheid kan dit explicieter worden opgenomen in actie SV-5 – Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te zetten.

De Procoro geeft aan de provincie haar verantwoordelijkheid zal nemen in samenwerking met andere overheden indien dit voor de aanleg van infrastructuur zoals pijpleidingen nodig is.

Voorstel: aanpassing

Voor de duidelijkheid kan de bijstelling van de energiekaart door evoluties en nieuwe technologieën explicieter worden opgenomen in actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekaart om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te zetten". "Dit doet ze op basis van een afweging tussen het beoogde doel en de reeds gerealiseerde opwekking, of omwille van nieuwe evoluties en technologieën voor de opwekking van hernieuwbare energie." wordt: "Dit doet ze op basis van een afweging tussen het beoogde doel en de reeds gerealiseerde opwekking, of omwille van nieuwe evoluties en technologieën voor de opwekking, opslag en distributie van hernieuwbare energie, bijvoorbeeld waterstof."

A28.SV3 De gemeente Lummen stelt dat het engagement "klimaat en energie ruimtelijk integreren", en SD6 "Hernieuwbare energie ruimtelijk integreren" weinig tot geen aandacht krijgt in de beleidskaders.

A22.SV1a De gemeente Bocholt wil in de toekomst meer inzetten op klimaat en duurzaamheid. In het Ruimtepact 2040 zijn er weinig effectieve beleidsmatige acties hieromtrent opgenomen.

De Procoro verwijst voor ruimtelijke acties rond klimaat en de verhouding met het provinciaal klimaatactieplan naar A33.SV5.

Voor de integratie van SD 6 "Hernieuwbare energie ruimtelijk integreren" in de beleidskaders wijst de Procoro erop dat hernieuwbare energie, collectieve warmte en de principes voor duurzame ontwikkeling niet zijn opgenomen als afzonderlijke acties of doelstellingen, maar geïntegreerd werden in de beleidskaders "Wonen in stads- en dorpskernen" en "Economische ruimte":

- p.151: OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kernen/duurzame (woon)ontwikkelingen binnen bovenlokale en lokale kernen"
- p.269: OD2 "Verduurzaming van de economie" en uitvoerende acties ER-2.1, ER-2.2, ER-2.3 en ER-2.4

Voorstel: geen aanpassing

A22.SV1b De gemeente Bocholt vraagt de actieve medewerking van de provincie om het "te schrappen bedrijventerrein" KMO Reppel in te zetten voor een grotere installatie in kader van hernieuwbare energie.

De Procoro wijst erop dat dit bedrijventerrein in het beleidskader "Economische ruimte" geselecteerd werd als een mogelijk te herbestemmen terrein. In de tabel op p.278 staat over dit bedrijventerrein het volgende:

"Terrein ten zuiden van de N73 tussen Bree en Peer. Het bestaat uit twee delen: één gedeelte is gesaneerd na de sluiting van een arseenfabriek en het tweede gedeelte wordt ingenomen door twee bedrijven. Beide delen komen in aanmerking voor desaffectatie wegens de slechte ontsluiting, de ligging in de open ruimte en meer specifiek tussen de valleien van de Abeek en de Soerbeek. Herbestemming is i.f.v. de ontsnippering van de natuurlijke structuur in de heidesfeer. Een patchwork van onbebouwde, natuurlijk beheerde natuur- en bosgebieden is een ruimtelijke kenmerk en kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Dommel- en Warmbeekvallei. Tenslotte is, omwille van de gekozen sanering, de uitbouw van een volwaardig bedrijventerrein zeer moeilijk." Deze omschrijving geeft reeds duidelijk de gewenste nabestemming aan en de motivatie daarvoor. Gezien het belang van dit gebied in de ontsnippering van de natuurlijke structuur tussen de Abeek en de Soerbeek, gaat de Procoro akkoord met het standpunt van de provincie en stelt ze voor de voorgestelde nabestemming te behouden zoals omschreven is.

Voorstel: geen aanpassing

IR3.SV4 De gemeente Gingelom vraagt de effectieve toepassing van de ruimtelijke afwegingskaders voor zonne- en windenergie in het provinciaal vergunningenbeleid.

De Procoro stelt dat het doel van actie SV-5 een juridische verankering is, waardoor het van toepassing is in het vergunningenbeleid. Zie p.70 – laatste paragraaf.

Voorstel: geen aanpassing

A18.SV11 De gemeente Voeren vraagt dat de provincie nu, als voorafname op de actie, bepaalde zones uitsluit voor de inplanting van windturbines, omdat deze niet geschikt zijn vanuit landschappelijke oogpunt en dus niet verder onderzocht moeten worden.

A46.SV6 Het Departement Omgeving stelt dat het niet wenselijk is om gebieden aan te duiden die gevrijwaard zouden moeten worden van grootschalige windturbines zodat het windpotentieel ten volle benut kan worden.

De Procoro stelt dat het aanduiden van potentierijke én uitgesloten gebieden het resultaat zal zijn van actie SV-5 "Opmaken van een provinciale energiekarta om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten".

De Procoro wijst erop dat, zoals bij deze actie vermeld, de opmaak van deze nieuwe energiekarta gebeurt in afstemming met de visie en de initiatieven van de Vlaamse Overheid én in overleg met de provinciale afdelingen en de betrokken gemeentes. Zie p.70 – laatste paragraaf.

Procoro verwijst ook naar de ministeriële omzendbrief OMV/2023/1. (zie A18.SV12 (geclusterd)) Hieruit blijkt dat de Vlaamse Overheid reeds zelf aangeeft dat niet alle gebieden in de nabijheid van de gemeente Voeren zonder meer in aanmerking komen voor windturbines.

Voorstel: geen aanpassing

GEBIEDSGERICHTE BENADERING EN -WERKING

A45.SV1 De gemeente Genk vindt het positief dat de provincie wil inzetten op een gebiedsgerichte, geïntegreerde benadering om ruimtelijke vraagstukken aan te pakken.

De Procoro neemt hier akte van.

Voorstel: geen aanpassing

A33.SV1 De stad Lommel vraagt om bij de beschrijving van de Kempische As (o.a. p.40) ook het Kanaal van Beverlo mee op te nemen als infrastructuur gezien de uitbouw van een overslagterminal water/weg op Kristalpark III.

De Procoro bevestigt dat het noordelijk deel van het Kanaal van Beverlo mee onderdeel is van de cluster in Lommel-Pelt (geselecteerd als ruimtelijk-economisch systeem binnen het beleidskader "Economische ruimte", p.256). Daarom stelt de Procoro voor om het noordelijk deel van het Kanaal van Beverlo te benoemen in het Ruimtepact 2040.

De Procoro geeft aan dat het gedeelte van het Kanaal van Beverlo met de overslagmogelijkheden infrastructureel rechtstreeks gekoppeld is aan het Kristalpark dat op zijn beurt als regionaal bedrijventerrein geselecteerd is binnen het beleidskader "Economische Ruimte".

De Procoro geeft aan dat het kanaal van Beverlo in zijn volledigheid echter een aftakking is van het kanaal Bocholt-Herentals dat verderloopt tot in Leopoldsburg. Dit kanaal is in zijn totaliteit geen structurerend element van de Kempische As, die vooral oost-west gericht is langsheen de eveneens voornamelijk oost-west gerichte infrastructuren zoals de N71, de IJzeren Rijn en het Kanaal Bocholt-Herentals.

De Procoro stelt een tekstaanvulling voor om te benadrukken dat het noordelijk deel van dit kanaal deel uitmaakt van het ruimtelijk-economisch systeem "Kempische As".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt de volgende aanvulling voor:

- *Strategische visie, p.40, "Kempische As", de zin "De Kempische As is een zone met grote industrieterreinen langs infrastructuurassen zoals de N71, de IJzeren Rijn en het Kanaal Bocholt-Herentals." te wijzigen naar: "De Kempische As is een zone met grote industrieterreinen langs infrastructuurassen zoals de N71, de IJzeren Rijn en het Kanaal Bocholt-Herentals en het Kanaal van Beverlo ter hoogte van Kristalpark."*
- *Beleidskader "Economische ruimte", p.234, 3^e punt: "Kempische kanalen" de zin "Een aantal bedrijventerreinen zijn voorzien van kade-faciliteiten en er zijn mogelijkheden tot overslag (bijv. via provinciale RUP's op Kanaal-Noord te Bree, Rotem te Dilsen-Stokkem en Oude Bunders te Maasmechelen)." te wijzigen in "Een aantal bedrijventerreinen zijn voorzien van kade-faciliteiten en er zijn mogelijkheden tot overslag (bijv. Kanaal van Beverlo te Kristalpark, ... of via provinciale RUP's op Kanaal-Noord te Bree, Rotem te Dilsen-Stokkem en Oude Bunders te Maasmechelen."*

IR4.SV1 De GECORO van Lanaken merkt dat er te weinig rekening gehouden is met de ligging van Lanaken in de Euregio. De wisselwerking tussen Lanaken en Maastricht komt onvoldoende aan bod.

De Procoro wijst erop dat Lanaken als een strategische woningmarktkern geselecteerd is omwille van het voorzieningenniveau van Lanaken zelf, maar ook de uitstraling van de grensoverschrijdende invloed van Maastricht én de versterking van Lanaken als kern door het hoogwaardig openbaar vervoersysteem Maastricht-Hasselt met Lanaken als belangrijke schakel en de voorzieningenniveau. (zie p.139)

De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van A32.W6.O/ST (geclusterd) bij het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen".

De Procoro wijst er ook op dat het Ruimtepact 2040 het belang van grensoverschrijdend samenwerken ook benoemt (zie Hst. 8.4 Grensoverschrijdend samenwerken, p.77) en daarbij ook verwijst naar de impact van de ons omringende steden zoals Maastricht.

Voorstel: geen aanpassing

A9.SV2 De gemeente Borgloon vraagt dat de brede hefboomfunctie van het gebiedsgerichte project 'Fruitspoor' op gebied van landschap, ecologie, recreatie, erfgoed, duurzame mobiliteit, economie,... behouden wordt.

A23.SV15 De gemeente Hamont-Achel vraagt als er reeds strategische projecten bekend zijn voor de gemeente? Het vastleggen van strategische projecten dient op zijn minst vooraf met de stad Hamont-Achel besproken te zijn.

De Procoro wijst er op dat de provincie in actie SV-2, p.66, aangeeft dat ze samen met andere partners, momenteel werkt en investeert in verschillende gebiedsgerichte projecten zoals het Kolenspoor, het Fruitspoor, de fietssnelwegen, De Wijers, Campus Diepenbeek, ... Ook andere actoren (de Vlaamse Overheid, Regionale Landschappen, (groepen van) gemeenten, ...) hebben een trekkersrol in een gebiedsgerichte projectwerking, zoals de Noord-Zuid-Limburg, het Spartacusplan, het Nationaal Park Hoge Kempen, de lopende aanvragen tot erkenning van bepaalde gebieden als bijkomend nationaal park, landschapspark of Unesco-werelderfgoed, ...

Voorstel: geen aanpassing

SAMENWERKING

IR42.SV24 De Limburgse Milieukoepel vraagt volgende zin als volgt aan te vullen: “*Naast alle infrastructurele, economische en maatschappelijke banden die ons verbinden met de ons omringende regio’s stoppen ook onze landschappen en natuur niet aan de grens.*” (p.77 - Grensoverschrijdend samenwerken)

De Procoro beaamt dat ook natuur niet stopt aan grenzen en dat de opsomming ‘infrastructurele, economische, maatschappelijke, onze landschappen,...’ hierin onvolledig is.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om volgende tekstaanvulling op p.77 bij hst. 8.4 “Grensoverschrijdend samenwerken” te doen:

“Naast alle infrastructurele, economische en maatschappelijke banden die ons verbinden met de ons omringende regio’s stoppen ook onze landschappen en natuur niet aan de grens.”

A23.SV19 De gemeente Hamont-Achel stelt dat landoverschrijdend samenwerken meer dan essentieel is en verwacht dat de provincie hierin het voortouw neemt. De gemeente geeft aan dat ze deel uitmaakt van het grensoverschrijdend natuurpark Groote Heide. Aan weerszijden van de Belgisch-Nederlandse grens werken zes gemeenten samen om 'hun' natuur zowel te koesteren als meer bekendheid te geven.

De Procoro wijst er ook op dat het Ruimtepact 2040 het belang van grensoverschrijdend samenwerken benoemt (zie Hst. 8.4 Grensoverschrijdend samenwerken, p.77) en verwijst daarbij ook naar nu al bestaande gebiedsgerichte projecten die de landsgrens overschrijden zoals Rivierpark Maasvallei en Grenspark Kempen-Broek.

De Procoro wijst ook de actie SV-2 “Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg” waar de provincie aangeeft om actief bij te dragen aan gebiedsgerichte projecten en de ambities van het Ruimtepact 2040 mee te nemen in die processen. Ook hier wordt aangegeven dat deze projecten gemeentegrensoverschrijdend maar ook provincie- of landsgrensoverschrijdend kunnen zijn.

Voorstel: geen aanpassing

MONITORING VAN HET RUIMTELIJK BELEID

A36.SV9 De gemeente Herk-de-Stad vraagt om de monitoring op een eenvoudige wijze én continu met de lokale besturen te delen.

De Procoro stelt dat het ontsluiten van data en informatie één van de strategische acties van de provincie is: SV-9 "Ontsluiten van informatie en kennis", p.74. Het gaat hierbij over het delen van cijfers, data, studies, ... en kennis zoals goede praktijkvoorbeelden, werkmethodeken, voorbeeldinstrumenten, ... De concrete vormgeving en toepassing hiervan, bijvoorbeeld voor het delen van kwantitatieve data uit de monitoring, vormt onderdeel van de uitvoering van het beleidsplan. (zie Hst. 9 "Monitoring en Evaluatie", p.78-79)

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV25 De Limburgse Milieukoepel vraagt om ook de functionaliteit van de groenblauwe aders waarvoor een geïntegreerde gebiedsvisie en (ruimtelijke) acties ondernomen werd te monitoren. De integrale gebiedsvisie beschrijft de 0-situatie inzake de waterproblematiek en/of de biodiversiteit en het gewenste eindbeeld, zodat ook afstand tot het gewenste eindbeeld kan ingeschat worden. Tegen 2040 dient eenzelfde analyse te gebeuren als de initiële analyse waarbij 234 elementen werden weerhouden en dit volgens eenzelfde selectiemethodiek. Dit om de ontbrekende of niet functionele schakels te kunnen opsporen en in een volgend ruimtelijk beleidsplan te kunnen opnemen en de bijdrage aan klimaat-adaptatie te kunnen inschatten.

De Procoro geeft aan dat de provincie enerzijds de voortgang van de operationele doelstellingen en acties wil opvolgen en anderzijds ook de inhoudelijke trends en uitdagingen op het terrein wil detecteren en opvolgen. Een eerste screening van de mogelijkheden, geeft een methode van aanpak zoals uitgewerkt onder hst. 9 "Monitoring en evaluatie", p.78-79. Het concreet vastleggen van de data en selectiemethodiek is onderdeel van de uitvoering van het beleidsplan (en mogelijks in tijd ook onderhevig aan o.a. beschikbare data, verandering in meettechnieken,...).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.SV26 De Limburgse Milieukoepel geeft aan dat er grotendeels gevolg gegeven is aan de opmerking "De hoofdlijnen van de doelstellingen zijn op zich wel duidelijk, maar we merken op deze niet SMART (Specifiek, Meetbaar, Aanvaardbaar, Realistisch en Tijdsgebonden) gedefinieerd zijn. Het zou goed zijn om wetenschappelijk duidelijke indicatoren aan te duiden zodat de doelstellingen meetbaar worden. Ook zou er een meerjarenplan mogen toegevoegd worden om de doelstellingen tijdsgebonden te maken."

Er zijn in het ontwerp evenwel slechts 2 tijdstipmomenten voorzien, nl. 2030 en 2040. Dit terwijl er wel een continue monitoring en evaluatie wel voorzien wordt, die deel uitmaakt van het procesmatige karakter van beleidsplanning. Ook het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur (ruimtebalans, energiekaart). Een terugkoppeling van de stand van uitvoering van het Ruimtepact 2040 zou best ook met de provincieraad gebeuren, minimaal tweemaal per legislatuur.

Om het Ruimtepact 2040 uitvoeringsgericht aan te pakken, maakt de provincie een uitvoeringsprogramma op met daarin de acties en projecten die prioritair aangepakt worden, gekoppeld aan de beschikbare middelen en mensen. Dit is inherent verbonden aan de driejaarlijkse rapportering (en evaluatie) aan het provinciebestuur (waarin de voortgang van de operationele doelstellingen en acties beoordeeld wordt.) Deze koppeling is momenteel niet duidelijk, waardoor de indruk ontstaat dat er maar 2 tijdstipmomenten voorzien worden. De Procoro is van mening dat het uitvoeringsprogramma daarom beter ook vermeld wordt bij hst. 9 "Monitoring en evaluatie", p.78-79.

Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur. Dit sluit rapportering aan de provincieraad niet uit. De beslissing om de rapportering al dan niet op provincieraad te brengen hoort toe aan de deputatie.

De Procoro stelt voor om de driejaarlijkse rapportering ook te brieven en te bespreken met de Procoro.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om volgende tekstaanpassing te doen (hst. 9, p.78):

"Een continue monitoring en evaluatie maken onderdeel uit van het procesmatige karakter van beleidsplanning. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse

rapportering met een voorstel van uitvoeringsprogramma aan het provinciebestuur. Hierbij neemt de provincie onderstaande strategie op.”

De Procoro stelt voor om de driejaarlijkse rapportering ook te brieven en te bespreken met de Procoro.

A22.A3 De gemeente Bocholt stelt dat er extra druk gelegd wordt bij de gemeentebesturen. De provincie zal de steden en gemeentes op bepaalde vlakken ondersteunen met acties, maar de meeste acties zullen pas in de verre toekomst uitgewerkt worden. Het is op dit moment onduidelijk welke impact de acties zullen hebben op de gemeente.

A28.A3 De gemeente Lummen vraagt welke implicaties het Ruimtepact concreet zal hebben op een buitengebiedgemeente en wat de gevolgen hiervan zullen zijn voor de lokale besturen op onder meer financieel vlak.

De Procoro wijst op art. 2.1.1 van de VCRO dat stelt: “Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en een of meer beleidskaders die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht.

De strategische visie omvat een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling.

Een beleidskader bevat operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma's voor een thema of voor een gebiedsdeel. Beleidskaders beschrijven onder meer hoe en met wie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd. ...”

Het Ruimtepact 2040 is zo een ruimtelijk beleidsplan dat de belangrijkste ruimtelijke beleidslijnen voor het provinciaal ruimtelijke beleid met een tijdshorizon tot 2040 vastlegt.

In de strategische visie wordt een globaal toekomstperspectief opgenomen dat verder uitgewerkt is in zeven strategische doelstellingen. Zij zetten een duidelijke globale richting uit.

Daarnaast heeft de provincie drie beleidskaders uitgewerkt voor thema's (wonen in stads- en dorpskernen, economische ruimte en openruimteschakels) waar ze zelf op wil inzetten. Deze beleidskaders bevatten duidelijke selectie van plekken waar de provincie op wil inzetten en operationele doelstellingen en acties waarin steeds een set van criteria, randvoorwaarden of principes zijn opgenomen die de verdere uitvoering van de acties zullen vormgeven.

De concrete uitkomst van alle acties en de (financiële) impact daarvan op elke gemeente (ook voor buitengebied-gemeenten) maakt vaak deel uit van de uitvoering van de actie zelf en ligt niet op voorhand vast. Bijvoorbeeld: De studie die geschikte locaties zal onderzoeken voor bijkomende lokale bedrijvigheid (de geactualiseerde RuBeLim-studie) moet nog opgestart worden (actie ER-3.1). Uit deze studie zal dan blijken als er in een gemeente geschikte locaties naar voren komen of niet.

Voorstel: geen aanpassing

BELEIDSKADER “WONEN IN STADS- EN DORPSKERNEN” (W)

VISIE

- Principes

Akkoord met principes

A13.W1.V De stad Peer kan zich globaal aansluiten bij vooropgestelde visie rond het wonen in stads- en dorpskernen, het is een verderzetten van het gevoerde ruimtelijke beleid in de gemeente. Het bestuur kan zich vinden in de toepassing van de principes van de regionale woningmarkten.

A25.W1.V De gemeente Maasmechelen stelt dat voorgestelde opdeling van de regionale woningmarkten en typering van alle daarbinnen gelegen woonkernen begrijpelijk en toekomstgericht is en daarmee verantwoordbaar naar alle woonkernen in de provincie. Gekeken naar de problematiek rond mobiliteit en bereikbaarheid, gekeken naar de klimaatsveranderingen en gekeken naar de demografische wijzigingen, is het logisch om te investeren in zones waar mensen wonen en werken en in de breedte goed bereikbaar (zullen) zijn. Tegelijkertijd wordt ook geïnvesteerd in het behoud en versterken van de open gebieden waar wellicht de woningmarkt niet groeit, maar waar ingezet wordt op de specifieke woonkwaliteiten van deze kleine kernen en deze woonkernen versterkt worden en aangenaam en leefbaar blijven.

A28.W1.V De gemeente Beringen stelt dat de beleidsvisie om het wonen te concentreren in de kernen kan worden bijgetreden.

A32.W1.V De gemeente Houthalen-Helchteren kan de visie grotendeels onderschrijven.

IR10.W1.V UNIZO Limburg stelt dat haar visie m.b.t. een bedrijvige kern overeenkomt met de visie in het ontwerp BRL.

Verdichting is een belangrijke uitdaging voor elke kern, om de bestaande en al in gebruik genomen ruimte zo optimaal mogelijk te benutten. Belangrijk hierbij is om de bestaande functies onder de loep te nemen en te analyseren of deze binnen het huidige en vooral het gewenste toekomstbeeld voor de betreffende kern passen. En welke beleidsinitiatieven nodig zijn om gericht functies te clusteren en/of te wijzigen voor een strategische verdichting en ontwikkeling.

IR19.W1.V De gemeente Oudsbergen deelt de ambitie om verdere ruimtelijke versnippering tegen te gaan, zelfs met landschappelijk herstel, en dusdanig de woonbehoefte binnen/aan de dorpskernen op te vangen.

IR23.W1.V De stad Sint-Truiden geeft aan in haar eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan de ontwikkelingsprincipes toe te passen: gericht op het stedelijk gebied en voor de dorpen in het buitengebied een gedifferentieerd gebiedsgericht beleid. Ze stelt dat in die zin de visie van het BRL-ruimtepact 2040 aansluit bij de ruimtelijke visie van de stad. Het vatten van kwaliteit is een zinvolle aanvulling hierbij.

IR38.W1.V BBL stelt dat de keuze voor een strategisch locatie- en kernenbeleid een juiste keuze is en de essentie van een bouwshift.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Akkoord met aanpassingen t.o.v. voorontwerp

A25.W6.V De doorgevoerde wijzigingen t.o.v. het voorontwerp zorgen voor een duidelijkere en scherpere omschrijving. De prognosecijfers komen overeen met de eigen bevindingen. Gemeenten krijgen zelf de vrijheid om de toegewezen wooneenheden te verdelen over de verschillende kernen. Het is goed dat er een zesjaarlijkse actualisatie werd toegevoegd en dat de organisatie van een periodiek regionaal woonoverleg per woningmarkt werd toegevoegd om de doelstellingen te halen. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan het advies op het voorontwerp.

IR3.W1.V De gemeente Gingelom is tevreden dat er rekening werd gehouden met de vraag om de uitwerking van het strategisch locatie- en kernenbeleid over te laten aan de gemeenten. De gemeente kan hierdoor strategische keuzes maken binnen het provinciale afwegingskader.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Aansnijding woonuitbreidingsgebied

A46.W7.V Het departement Omgeving stelt dat het belangrijk is dat het Ruimtepact 2040 onderstreept dat het aansnijden van een WUG of een WRG niet aan de orde is. Door rendementsverhoging binnen het bestaand ruimtebeslag en binnen het bestaand Juridisch aanbod kan de vooropgestelde groei opgevangen worden.

De Procoro verwijst naar p. 155 van het Ruimtepact 2040 waar reeds opgenomen is dat er nog voldoende beschikbaar juridisch aanbod is binnen (het globaal van) de kernen om de woningbehoefte tot 2040 en later, op te vangen. Een woonuitbreidingsgebied is dus enkel uitzonderlijk aan te snijden en mits compensatie door herbestemming van juridisch woonaanbod. Volgens de Vlaamse (open) groeiprognoze, is er tussen 2020-2040 een behoefte aan + 41.166 wooneenheden, terwijl uit de registers van onbebouwde percelen blijkt dat er een beschikbaar juridisch aanbod is binnen de kernen van ca. 5.419 ha onbebouwde percelen. Nadat de woonbehoefte tot 2040 is ingevuld, ligt er nog een reserve voor 108.502 wooneenheden binnen reeds bestemd woongebied binnen de hypothetisch afgebakende kernen.

Ondertussen is het decreet woonreservegebieden sinds 7 juli 2023 in werking. Dit plaatst woonreservegebieden onder een stolp. De Procoro verwijst hiervoor ook naar antwoord A13.W12.AW.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "woonontwikkelingen" naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden en alle woonreservegebieden: zie aanpassing aan A13.W12.AW

Groeiprogramma als ontwikkelingsdoel

A42.W6.V De stad Bilzen stelt dat een ambitieus groeiprogramma ontbreekt. Moet Limburg geen ontwikkelingsdoel voorop stellen?

De Procoro stelt dat het vooropgestelde programma wel ambitieus is. Er is namelijk het principe van een 70-30% sturing op woningmarktniveau, i.f.v. meer stedelijkheid en tegelijkertijd leefbaarheid. De Procoro wijst erop dat indien een gemeente groeit boven haar prognoses, er een overaanbod wordt gecreëerd met o.a. leegstand tot gevolg.

Voorstel: geen aanpassing

Visie bijstuurbaar groeimodel

IR16.W1.V Bezwaarindieners stelt dat de provincie beter werkt met verschillende scenario's en bijstuurbare modellen. De prognose (p.94) van +4,2% lijkt hem laag ingeschat. De voorbije 17 jaar was er een groei in Limburg van 9,7%. Nederland werkt nu aan een nieuw planologisch kader voor 2050 en voorziet een mogelijke groei van 20% o.m. de immigratie zou wel eens ongeziene proporties kunnen aannemen. De ruimtelijke planning moet hierop voorbereiden en de maatregelen die voorgesteld worden zijn drastisch, met o.m. het ruim inzetten van het buitengebied om de bevolkingsgroei op te vangen.

De Procoro stelt dat de cijfers m.b.t. de huishoudensgroei van Statbel 2021 komen. De prognosecijfers van het federaal planbureau lagen zelfs lager voor de planperiode 2020-2040.

De Procoro verwijst naar actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" (p.158). Hierin is een zes-jaarlijks actualisatie van de groeicijfers ingeschreven. Daarnaast is in de strategische visie onder hst.9.3 "Monitoring en evaluatie" (p.79), de mogelijkheid ingeschreven tot aanvulling of bijsturing van het Ruimtepact 2040 indien maatschappelijke veranderingen leiden tot ruimtelijke veranderingen die op hun beurt om een aangepast ruimtelijk beleid vragen. De Procoro wijst erop dat indien een gemeente groeit boven haar prognoses, er een overaanbod wordt gecreëerd met o.a. leegstand tot gevolg. Een actualisatie van de woningobjectieven staat los van een herziening van het Ruimtepact 2040. De methodiek van de verdeling van woningobjectieven blijft behouden en staat beschreven op p.155 e.v., naar aanleiding van antwoord A44.W6.O (geclusterd) worden de (richtinggevende) woningobjectieven opgenomen in de bijlage zodat ze bijstuurbaar zijn o.b.v. de evoluties.

Voorstel: aanpassing.

De Procoro stelt voor om volgende zin toe te voegen aan actie W-3.1.: "Indien uit de voorziene continue monitoring en evaluatie blijkt dat een bijsturing van de groeicijfers nodig is omwille van onvoorziene ontwikkelingen met ruimtelijke impact, is een snellere actualisatie ook binnen de zes jaar mogelijk." Zie voorstel aanpassing A44.W6.O (geclusterd) m.b.t. opname woningobjectieven in bijlage.

Uitgangspunten beperken groeimogelijkheden ondanks ligging

A8.W1.V De gemeente As stelt dat de indelingen haar in haar groeimogelijkheden beperken; met name de regionale woningmarkten en de kerntypering. Het vertrekpunt is dat er in de toekomst maximaal gebouwd zou moeten worden in omgevingen met een hoog voorzieningenniveau. Dit heeft tot gevolg dat de goed uitgeruste kernen als een magneet op de omliggende gebieden werken, en de errond gelegen gebieden verhoudingsgewijs minder ontwikkelingsmogelijkheden krijgen. De nabijheid van As bij centrumstad Genk zorgt ervoor dat er maar beperkte uitbreidingsmogelijkheden zijn op het gebied van woningmarkt, kerntypering en het woningobjectief. Dit effect is groter in de nabijheid van een grote stad dan bij een kleinere stad, terwijl de kernen van dezelfde categorie in een andere woonmarkt wel nog huishoudens krijgen.

De gemeente stelt zich vragen bij de concrete toepassing en doortrekking van die basisprincipes voor de kerntypering. Ze geeft hierover volgende opmerkingen:

- (1) De drie variabelen (knooppuntwaarde, voorzieningenniveau en tewerkstelling) zijn te ongenueanceerd om als uitgangspunt te nemen. Hierdoor worden de woonontwikkelingsmogelijkheden in de kernen van As beperkt door de nabijheid van de stad Genk in vergelijking met andere gemeentes van vergelijkbare grootte die grenzen aan kleinere steden. Hierdoor krijgen kleine gemeenten in de omgeving van grote steden weinig of geen huishoudens toebedeeld.
 - De nuancering en uitgebreide analyse hiervan moet terugkomen in het voorliggende ontwerp.
 - De gemeente pleit om de basisveronderstelling te herzien, en meer rekening te houden met de eigenheid van kleine(re) gemeenten gelegen naast grote(re) steden in het algemeen, en de situatie van de gemeente As in het bijzonder.
- (2) De studie regionale woningmarkten kan uitsluitend gezien worden als een simulatie van een mogelijke verdeling van het toekomstige aantal huishoudens over de gemeenten van Limburg en kan zeker niet als basis dienen voor de effectieve verdeling. Daarvoor moet er verder onderzoek gebeuren en een overlegtraject uitgewerkt te worden tussen de verschillende gemeenten en het provinciebestuur. Hun respectievelijke rol in de ontwikkeling van hun regio (ev. woningmarkt) wordt dan pas duidelijk en ook het aantal bijkomende woningen/huishoudens zal dan pas kunnen vastgelegd worden.

IR9.W1.WM De Gecoro van As sluit zich aan bij het negatief advies van gemeenteraad van As op 20 april 2023. De Gecoro is bezorgd dat de gemeente As haar groeimogelijkheden op vlak van wonen worden beperkt door indelingen die worden gemaakt op provinciaal niveau. Door de nabijheid van stad Genk wordt de gemeente As benadeeld ten overstaan van andere, vergelijkbare, kleine Limburgse gemeenten, die niet Hasselt of Genk als buurgemeente hebben. Deze laatste krijgen op vlak van wonen duidelijk meer.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke strategische doelstellingen, de operationele doelstellingen en de acties van het Ruimtepact 2040 kaderen in en bijdragen aan de realisatie van de strategische doelstellingen en ruimtelijke ontwikkelingsprincipes van de strategische visie van het BRV.

Regionale woningmarkten en kernen kunnen niet onderling vergeleken worden aangezien de nederzettingsstructuur onlosmakelijk samenhangt met zijn context en zijn meer fijnmazige functionele samenhang. De positie en onderlinge relatie tussen de verschillende kernen in de woningmarkten onderscheidt zich op drie schaalniveau waarbij voor As hoofdzakelijk de regionale context en het niveau van de woningmarkt van belang zijn. Zie ook p.103, hst.3.5. "Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg".

Eén van de ruimtelijke principes in de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) is dat het voorzieningenniveau en de knooppuntwaarde (bereikbaarheid met het openbaar vervoer) de ontwikkelingskansen van een plaats bepalen. Na de analyse van die Vlaamse studie heeft het provinciebestuur door VITO een bijgestuurd Limburgs model laten uitwerken door een aantal parameters te verfijnen en te actualiseren op de specifieke Limburgse context. De Procoro stelt voor om onder hst.5.1. "Methodiek voor selectie, afbakening en typering van de kernen" (p.131) een bronvermelding m.b.t. de VITO-studie toe te voegen om te duiden dat het over het bijgestuurde Limburgs model gaat.

De Procoro verwijst naar de studie Regionale Woningmarkten die onderdeel uitmaakt van voorbereidend studiewerk. De selectie, afbakening en typering van de kernen werd in drie grote stappen uitgewerkt, waarbij de afbakening van de regionale woningmarkten slechts een vertrekpunt is. Deze afbakening van de woningmarkten is gebeurd op basis van objectieve data-analyse van de verhuisbewegingen.

In de loop van dit proces werd de input van de gemeente verzameld via diverse overlegmomenten. Deze informatie is terug te vinden in de procesnota.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om onder hst.5.1. "Methodiek voor selectie, afbakening en typering van de kernen" (p.131) een bronvermelding m.b.t. de VITO-studie toe te voegen om te duiden dat het over het bijgestuurde Limburgs model gaat.

Appartementisering en renovatieplicht

IR19.W19.V De gemeente Oudsbergen is bezorgd dat er, via appartementisering, een ruimtelijke gentrificatie ontplooit met mogelijks gevolg dat, op termijn, gezinswoningen uit het dorps hart zullen verdwijnen. Het college van burgemeester en schepenvraagt om, binnen de gewenste woningmix, aandacht te hebben voor gezinsvriendelijke woningen binnen, zowel het nog af te bakenen dorps hart als in nieuwe, dorpsondersteunende verdichtingsprojecten.

IR31.W2.V De gemeente Zutendaal stelt dat er door het voeren van een kerngericht beleid, er voor gezinnen in de kernen steeds minder plaats is door de appartementisering. In het beleidskader is hier weinig aandacht voor. Door de generieke projectontwikkeling zijn er voor gezinnen steeds minder opties om echt in de kernen te gaan wonen.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie- en kernenbeleid. Het gaat hierbij niet louter over kwantitatieve richtlijnen voor de bovenlokale woonprogrammering, maar ook over een kwalitatieve versterking van de kernen (zie ook hst.4.1 "Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte", p. 127). Zonder de gemeentelijke autonomie uit het oog te verliezen, wil de provincie de gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid. (Zie OD 4, p. 159 e.v.) Variatie qua woontypologie of de integratie van woonvormen voor specifieke doelgroepen (zoals gezinnen) maken deel uit van een kwaliteitsvol woonbeleid. Hierbij heeft de gemeente een regisseursrol.

Voorstel: geen aanpassing

Meer aandacht naar landelijke gebieden / Leefbaarheid lokale kernen

A18.W4.V De gemeente Voeren stelt dat het tijd wordt dat er gedurende een beleidsperiode of planningsperiode meer aandacht gaat naar de landelijke gebieden dan naar de stedelijke gebieden; dit voordat de landelijke gebieden voorgoed verdwenen zijn. De gemeente neemt dit standpunt in vanuit de vaststelling van de teloorgang van de open ruimte en het landelijk gebied gedurende de laatste 25 jaar.

A42.W19.V De stad Bilzen stelt dat het belangrijk is om de leefbaarheid van lokale kernen en betaalbaarheid van wonen binnen lokale kernen te garanderen. Beide aspecten komen te weinig aan bod. Er lijkt weinig mis met een goede en kwalitatieve (her)ontwikkeling van een goed gelegen perceel binnen een afgebakende bovenlokale of lokale kern.

A44.W2.V De gemeente Riemst kan moeilijk inschatten welke ontwikkelingen of faciliteiten nog mogelijk zijn. Hoe kan worden gegarandeerd dat de kleinere plattelandskernen leefbaar blijven en niet dreigen leeg te lopen als er enkel maar mag ingezet worden op 'kerndorpen'? Er wordt steeds vertrokken vanuit een zeer algemeen kader van 'kerndorpen'.

A44.W1.ST De gemeente Riemst stelt dat een aantal lokale kernen ook de typologie van 'straatdorp' hebben maar qua omvang of voorzieningenniveau wel overeenkomen met andere dorpen. De problematieken of ontwikkelingsmogelijkheden komen voor beide dorps types vaak overeen. De gemeente Riemst stelt dat een definitie of referentiekader ontbreekt m.b.t. de kritische massa die nodig is om van een leefbare dorps kern te spreken.

A44.W7.KA De gemeente Riemst vindt het niet realistisch, noch juridisch correct dat louter op basis van een afbakening van de 'woonkernen' bepaalde woonontwikkelingen worden gestuurd of afgeblokt. Door dergelijke aanpak zal de draagkracht van de dorpen alsmear verminderen.

De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn is en verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).

De provincie ondersteunt de gemeenten door het initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in de lokale kernen.

De Procoro stelt dat het onduidelijk is wat bedoeld wordt met het begrip 'kerndorp' of 'straatdorp'. De afbakening van de kernen, zoals nu opgenomen in het Ruimtepact 2040, is een werkhypothese bedoeld als vertrekpunt voor een gemeentelijke gebiedsgerichte verfijning (wat betreft de lokale kernen). Onder

Actie W-1.1. “Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen” op p.147 zijn de afwegingscriteria voor de kernafbakening opgenomen.

Voor het aanduiden van de kernen werd vertrokken van de selectie van de kernen uit het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Limburg. Op basis van overleg met de gemeenten werd deze selectie verfijnd. De overlegmomenten staan opgenomen in de procesnota. De kernselectie- en typering heeft als doel de nederzettingsstructuur van Limburg te versterken.(zie ook strategische visie, hst. “Relevantie” bij SD2 “Steden en dorpen gericht versterken”, p.42) Met het oog op de realisatie van de “dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte” (zie hst.4.1, p.127) kunnen er geen bijkomende kernen geselecteerd worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om onder hst.5.1. “Methodiek voor selectie, afbakening en typering van de kernen” (p.131) te verduidelijken dat er geen bijkomende kernen geselecteerd kunnen worden.

Verweving van functies (economisch)

IR10.W2.V UNIZO Limburg stelt dat een multidisciplinaire aanpak nodig is qua toekomstige invulling en verweving van functies: leegstaande detailhandelspanden in een kern moeten bijvoorbeeld niet enkel in functie van een nieuwe detailhandelsinvulling bekeken worden, maar vanuit hun potenties voor andere economische en bedrijvige (vrije beroepen, ambachten, ...) en/of maatschappelijke functies (cultuur, recreatie, wonen, ...). Dit dient ook vertaald te worden in veranderde ruimtelijke ambities en soepele(re) stedenbouwkundige voorschriften, die het toelaten om alle vormen van bedrijvigheid in het centrum te incorporeren en op elkaar af te stemmen.

De Procoro verwijst naar antwoord IR8.ER.KH8 m.b.t. actie ER-1.2 “Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift” en actie ER-1.1 “Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking” voor het versterken van de economische activiteiten in stads- en dorpskernen en antwoord IR8.ER.KH9 m.b.t. de visie van het beleidskader “Economische ruimte”.

Voorstel: geen aanpassing

- **Uitvoerbaarheid**

Vragen bij realisatie – juridische maatregelen – financiële gevolgen – instrumenten

A2.W2.V.a De gemeente Diepenbeek stelt de realisatiemogelijkheid in vraag omwille van het contrast tussen de theorie (verdeling woningobjectief en visie rond kernversterking) en de realiteit (het toepassen van de bestaande gewestplannen in het vergunningenbeleid en de mogelijkheden die deze voorzien in landelijke woonlinten “lintbebouwing”). Het voorgestelde beleid kan pas gerealiseerd worden wanneer de slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden bevroren of herbestemd worden en de landelijke woonlinten afgebouwd worden. Daarenboven worden de financiële gevolgen voor de toepassing van deze principes vaag gehouden. Het beleidsplan Ruimte Limburg bevat verschillende acties, maar de uitwerking is niet concreet, noch in kosten/baten, noch in timing.

A6.W2.V De gemeente Tessenderlo geeft aan dat een actief sturend beleid om instrumenten vraagt om bepaalde ontwikkelingen af te remmen en om compenserend te werken maar dat het niet nog steeds niet duidelijk is hoe dit aangepakt kan worden. Ook de nodige financieringsinstrumenten om deze compensaties te vergoeden ontbreken.

A12.W2.V De gemeente Alken stelt dat er verordenende maatregelen uitgewerkt moeten worden om de verdere verlinting, het vrijwaren van de open ruimte, ... juridisch af te dwingen. Ze vraagt dat dit verder onderzocht en uitgewerkt wordt.

A13.W19.V Zoals andere landelijke gemeenten worstelt de stad Peer met tegengaan van de verdere bebouwing van de linten. Aan de provincie wordt gevraagd om in het kader van het Ruimtepact 2040 een initiatief te nemen op provinciaal niveau (Actie W.1 en SV4)

A15.W1.I. De gemeente Ham onderschrijft de principes van kernversterking, kerntypering, groei in functie van voorzieningen maar onderstreept dat er nog veel onduidelijkheid is over de instrumenten die deze shift zullen moeten faciliteren. Er is immers nog veel juridisch aanbod, binnen maar ook buiten de afgebakende kernen en de gemeente vreest dat zonder degelijke instrumenten deze shift niet verwezenlijkt zal worden.

De gemeente wijst erop dat de eventuele kosten hiervoor niet gespecificeerd noch toegewezen werden en dat deze kosten niet door de lokale besturen gedragen kunnen worden.

A23.W18.V De gemeente Hamont-Achel stelt dat het advies om een gericht beleid op onbebouwde percelen buiten de kernen te voeren niet mogelijk is omdat hiervoor RUP's opgemaakt moeten worden om woongebied te schrappen. De gemeente is niet bij machte om de bijhorende planschade te betalen.

A23.W19.V De gemeente Hamont-Achel stelt dat een terughoudend vergunningenbeleid voor bijkomende bewoning in de open ruimte of landelijke woonlinten onmogelijk is vanwege de geldende regelgeving en het principe van rechtszekerheid.

A23.W20.V De gemeente Hamont-Achel stelt dat het opmaken van RUP's om slecht gelegen en niet ontwikkelbare woon(uitbreidings)gebieden te schrappen met het oog op een positieve ruimtebalans niet haalbaar is vanwege de planschade die dit met zich meebrengt en waarvoor de stad niet de financiële middelen heeft.

A24.W7.V De stad Hasselt betreurt dat het voorliggende beleidskader geen concrete oplossing biedt voor het grote bestaande juridisch overaanbod. Het beleidskader geeft geen aanzet tot concrete instrumenten die een doorslaggevend verschil kunnen maken om de ontwikkelingen effectief te kunnen sturen naar de gewenste locaties. De gewestplanbestemmingen blijven juridisch geldig.

A25.W7.O De gemeente Maasmechelen stelt dat het behalen van een woningobjectief geen eenvoudige zaak is binnen het huidige juridisch ruimtelijk aanbod. De huidige ontwikkelingen hebben al een sterke impact op het woningobjectief en zullen volgens de prognoses naar de verdere toekomst toe leegstand veroorzaken binnen deze woonzones omdat het huidige aanbod in de toekomst ruim zal volstaan. Het betekent dat Maasmechelen al op zeer korte termijn het vergunningenbeleid zeer sterk bijgesteld zal moeten worden. Hiervoor zal een juridisch kader, die uitspraken doet over aantallen, typering, zonerings en wellicht ook compensaties noodzakelijk zijn. Dit gaat veel verder dan enkel de afbakening van de woonkernen of het verordenen van specifieke woonkwaliteiten.

A25.W2.O De gemeente Maasmechelen vraagt aandacht voor de juridische afdwingbaarheid van het woningobjectief. Aangezien het huidig bestaand juridisch aanbod veel malen groter is dan de geprojecteerde vraag, zal er een kader geboden moeten worden waarin de gemaakte afspraken afgedwongen kunnen worden tussen een gemeente en de ontwikkelaars, maar ook tussen de gemeenten onderling.

A33.W2.V De stad Lommel vraagt aan de provincie concrete acties ter realisatie van het tegengaan of terugdringen van verdere lintbebouwing en verspreide bebouwing. (p.43) Zolang de gewestplannen blijven bestaan, alsook de juridische uitzonderingen rond zonevreemde woningen, zonevreemde functiewijzigingen, PRIAK's,.. blijft dit eerder een theoretische ambitie.

A33.W6.O De stad Lommel stelt dat zolang het juridisch aanbod niet beperkt wordt, zal de door de provincie vooropgestelde sturing en berekend woningobjectief (OD3-p.155) slechts een theoretische oefening zijn, die de dagelijkse vergunningspraktijk niet kan veranderen. Het is niet duidelijk welke rol de provincie hierin zal nemen en hoe zij deze sturing op terrein, tot op vergunningenniveau, effectief zal doorzetten. In Lommel zou er bijvoorbeeld voor de vooropgestelde periode van 20 jaar (2020-2040) jaarlijks slechts 8,5 wooneenheden voorzien mogen worden, te verdelen over 9 kernen (dus < 1 wooneenheid per jaar per kern).

A36.W5.KA De gemeente Herk-de-Stad vraagt aan de provincie om, in overleg met de gemeenten, prioritair werk te maken van de actie tot de opmaak van verordeningen (en andere instrumenten) om ontwikkelingen buiten die kernen af te remmen. De instrumenten moeten daarbij een voldoende strikt karakter hebben, en tegelijk mogen de (financiële) lasten niet op de lokale besturen worden afgewenteld.

A42.W22.AW De stad Bilzen stelt dat volgens de huidige regelgeving de plannende overheid instaat voor de plancompensaties waardoor de gemeente de factuur moet betalen. Door het compensatiemechanisme in het Ruimtepact 2040 worden lokale besturen nu mogelijk dubbel financieel getroffen.

A45.W1.V De gemeente Genk stelt dat het niet realistisch is dat de belangrijkste ingrepen op lokaal niveau gaan gebeuren. Het planologisch herbestemmen van slecht gelegen woon(uitbreidings)gebieden naar open ruimte is te kostelijk voor een lokale overheid. Zonder nieuw aangepast instrumentarium uitgewerkt door Vlaanderen of de provincie ontbreekt het elke lokaal bestuur aan de middelen om een grondige verduurzaming door te voeren. (p.127)

A45.W4.V De gemeente Genk vraagt hoe het woonbeleid om woonontwikkelingen af te stemmen op maat van de kern (OD2) concreet gemaakt wordt. Zal de provincie instrumenten uitwerken om dit af te dwingen? Indien dit niet gebeurt, zal dit enkel een holle doelstelling blijven en zullen alle individuele gemeenten waarschijnlijk verder slecht gelegen gebieden blijven aansnijden.

IR19.W2.V Het CBS van Oudsbergen stelt dat een loutere verkavelingsstop in de linten, zonder een ruimtelijke- en/of financiële compensatiestrategie voor het bouwrechtverlies, niet bijdraagt aan een openruimtepositieve ruimtebalans met herstel van het landschap en een algemeen draagvlak hiervoor. Er ontbreekt een doordachte, draagvlak creërende, transitie strategie. Een transitie strategie kan erin bestaan om bijvoorbeeld (grote) lintkavels (deels) te ruilen met bijvoorbeeld ruimte in een dorpskernversterkend WUG. De lintkavel of een gedeelte ervan wordt dan omgezet naar een openruimtebestemming. Met dergelijke strategieën wordt een win-win situatie gecreëerd, zoals bijvoorbeeld:

- Lintkavels, of een gedeelten ervan, krijgen weer een openruimtebestemming waarin zelfs ruimte gecreëerd kan worden voor hobbylandbouw die zich meer en meer vestigt in de professionele landbouwruimte.
- Bouwrechten worden niet afgeschaft, maar verplaatst (bouwshift), waardoor er meer draagvlak gecreëerd wordt bij de mogelijks gedupeerde lintperceeleigenaars. Door een gebrek aan een draagvlak creërende strategie en de creatie van een juridisch planologisch vacuüm ontstaat er mogelijks een averechts effect waarbij eigenaars in alle ijf lintkavels gaan bebouwen en verkavelen. Deze druk is nu al merkbaar bij de gemeente.
- Een dergelijke ruilstrategie kan ook de aanzet zijn tot een verhuis van oude lintwoningen (dure renovatie) naar hedendaagse dorpswoningen. Is het in kader van renovatiepact 2050 logisch om oude lintwoningen, als enige optie, duurzaam te laten renoveren, met dus een bestending van het ongewenste, voortdurend, bouwrecht in de linten?
- De compacte dorpskern krijgt een dorpsversterkende ruimte bij ten gunste van de leefbaarheid van de dorpskern en duurzame mobiliteit.
- Het ruimtebeslag wordt stelselmatig verminderd en het landschap krijgt telkens meer ruimte.
- IR19.W3.V** De gemeente Oudsbergen stelt dat de slaagkans op een duurzame transitie zal afhangen van de hefboommiddelen en instrumentarium die de hogere overheden aanreikt. De gevolgen van ontlinting mogen niet volledig afgewenteld worden op de gemeente. Het is voor de gemeente Oudsbergen van belang:
- IR19.W3a.V** dat er een oplossing gezocht wordt voor planbaten en planschade bij planologische – of bouwrechruioperaties
- IR19.W3d.V** In afwachting daarvan moet het ruimtepact ook een overgangstransitiestrategie mogelijk maken waarbij kavels, via inpasbare nieuwe woonvormen, het landschap toch kan verzoenen met het wonen.
- IR19.W20.V** Het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” kan, tijdens het juridisch vacuüm, een aantal handvaten aanreiken om een doordacht vernieuwd strategisch woonbeleid te voeren. Maar dan is het voor de gemeente Oudsbergen, met een toekomstige regisseursrol, belangrijk dat er rekening wordt gehouden met alle geformuleerde bemerkingen en bezorgdheden.
- IR19.W7.V** De gemeente Oudsbergen vraagt of het beleidskader met de omschrijving opvang woonbehoefte binnen de dorpskern en vrijwaring van verdere bebouwing een totaal bouwverbod suggereert buiten de kernen? Zonder een planologische- en of bouwrechtenruil zal er een bouwrecht op lintpercelen blijven bestaan en zal dus de woonbehoefte hier ook opgevangen worden. De gemeente vraagt een transitiestrategie met bijhorende instrumenten aan te reiken en in afwachting daarvan een overgangsstrategie, al dan niet op gemeentelijk vlak, mogelijk maken.
- IR23.W2.V** De stad Sint-Truiden stelt dat in de visie ontbreekt hoe deze “bouwstop” (ontwikkeling van woongebied buiten de woonkernen) gerealiseerd kan/moet worden is niet duidelijk. De stad wenst niet (financieel) verantwoordelijk gesteld te worden voor de uitvoering van deze beleidsvisie.
- IR31.W3.V** De gemeente Zutendaal stelt dat het juridisch herbesteden naar open ruimte bestemming niet concreet en duidelijk omschreven is. De planlasten bij de herbesteden brengen hoge kosten met zich mee. Er is geen zicht hoe de gemeente hiermee moet omgaan en wie hiervoor middelen zal vrijmaken. De gemeente vraagt hoe dergelijk instrument gebruikt kan worden om bestaand juridisch aanbod kwantitatief te beperken, zonder daarbij de grens van de planschade te overschrijden. Het blijft onduidelijk of de provincie effectieve herbesteden van woonuitbreidingsgebieden en bestaand juridisch aanbod concreet zal aanpakken. De gemeente stelt dat ook hier weer wordt gemeld dat de selectie van dergelijke gebieden voorwerp zal uitmaken van verder ruimtelijk onderzoek.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst naar antwoorden:

- A46.W6.V m.b.t. instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering,
- A13.W12.AW en A39.W1.AW m.b.t. het decreet woonreservegebieden en het afwegingskader wonen,
- A46.W6.V en A23.W7.V (geclusterd) m.b.t. provinciaal initiatief en het afremmen van woonontwikkelingen buiten de kernen,
- IR22.W1.V (geclusterd) m.b.t. het richtinggevende karakter van de woningobjectieven,
- A13.W10.V (geclusterd) m.b.t. Ruimtepact 2040 als referentiekader en samenwerking (zie ook hst.7 “Samenwerking” p.163).
- A22.A1 (geclusterd) waarbij de Procoro wijst op het principe van samenwerking en partnerschap die voor de uitwerking van het Ruimtepact 2040 cruciaal zijn. Er moet voldoende flexibiliteit in de uitvoering bewaard worden en er moet de mogelijkheid zijn om gebiedsgericht, geïntegreerd en regionaal gedifferentieerd te kunnen werken. De Procoro is dan ook van oordeel dat het maken van concrete afbakeningen (onder ander van gebiedsvisies, te herbesteden gebieden ...) onderdeel uitmaakt van de uitvoering, hetgeen steeds in overleg met de betrokken actoren gebeurt.

Voorstel: aanpassing

De Procoro verwijst naar voorstel aanpassing van betreffende antwoorden A46.W6.V, A13.W12.AW, A39.W1.AW, A23.W7.V (geclusterd) en IR22.W1.V (geclusterd).

- Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing A46.W6.V
- Voor de aanpassingen aan het afwegingskader “Woonontwikkelingen”:
 - o in overeenstemming met het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing A13.W12.AW
 - o op het vlak van de terminologie en visuele leesbaarheid: zie voorstel aanpassing A39.W1.AW
- Voor de aanpassing van de titel van Actie W-1.2 naar “Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen”: zie voorstel aanpassing A23.W7.V (geclusterd)
- Voor de aanpassing i.f.v.de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten)

Ondersteuning verdichtingsvisie

A13.W9.V De stad Peer is van mening dat een loutere afbakening en typering niet toereikend is. Best wordt gelijktijdig ook een verdichtingsvisie uitgewerkt, waarin duidelijk wordt bepaald op welke plaatsen er verdichtingsmogelijkheden zijn en onder welke voorwaarden. Inhoudelijke en financiële ondersteuning voor de opmaak hiervan wordt gevraagd aan de provincie.

De Procoro erkent de meerwaarde van een verdichtingsvisie en bevestigt dat het opmaken van een woonvisie voor lokale kernen, een belangrijk onderdeel vormt van kwaliteitsvolle woonontwikkelingen op maat van de kern. In OD2 “Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern” is opgenomen dat de verschillende overheden gezamenlijk een verdichtingsstrategie op de juiste plekken moeten voeren. De provincie biedt de regionale visie. (zie OD2, p.149)

De Procoro stelt dat de verdichtingsvisie voor lokale kernen valt onder de gemeentelijke autonomie. De provincie kan hierbij inhoudelijke ondersteuning bieden en verwijst hierbij naar OD1 “Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening” en OD4 “Gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid”.

Voorstel: aanpassing

De Procoro erkent de meerwaarde van de opmaak van een verdichtingsvisie en stelt voor om volgende zin toe te voegen aan de concrete acties die gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren (p.164 onder hst 7.3. “Samenwerking – gemeenten”): “met ondersteuning van de provincie een verdichtingsvisie opmaken voor de lokale kernen”.

Vraag voor overleg m.b.t. uitvoering

A25.W5.V De gemeente Maasmechelen wil in overleg treden om de kernversterking, de woonobjectieven en de juridische afdwingbaarheid te bespreken. Gezien de toekomstverkenning zal de gemeente bereid zijn om te sturen op kerntypering en gericht beleid te voeren inzake onbebouwde percelen buiten de woonkernen, onder voorwaarde dat er goede afspraken gemaakt worden binnen de gehele woningmarkt Oost-Limburg.

De Procoro stelt dat door middel van actie W4.1 “Organiseren periodiek woonoverleg per woningmarkt” (p.160), de provincie een periodiek overleg rond wonen wil initiëren en de verschillende gemeenten per regionale woningmarkt samenbrengt. Op dit overleg kunnen gemeenten hun rol binnen de regio en woningmarkt verder uitwerken.

Voorstel: geen aanpassing

Gevolgen onduidelijk

IR46.W2.V De stad Halen vindt dat een aantal zaken strikt geformuleerd zijn, maar dat het ook heel algemeen en vrijblijvend geschreven is, zodat ze moeilijk de gevolgen kunnen inschatten.

De Procoro verwijst voor de doorvertaling van de algemene doelstellingen op maat van Limburg naar antwoord A8.W1.V (geclusterd).

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 een beleidsplan is dat op een heldere manier een strategische visie op lange termijn uitzet voor de ruimtelijke ontwikkelingen op het niveau van de provincie en de belangrijkste beleidsopties op lange termijn.

Voor de provincie wordt het een leidend instrument voor ruimtelijke keuzes en een toetsingskader voor de advisering en beoordeling van plannen en projecten die de provincie zelf op zet.

Anders dan bij structuurplanning gaat beleidsplanning uit van samenwerking. De provincie vraagt het engagement op te nemen om het Ruimtepact 2040 als referentiekader te hanteren.

Voorstel: geen aanpassing

Realisatie

A46.W6.V Het departement Omgeving vraagt welk instrument de provincie zal inzetten om de groei van de gebieden buiten de kernen op 0% te krijgen.

De Procoro stelt dat de provincie met het Ruimtepact 2040 streeft naar een openruimte positief planologisch beleid tegen 2040. (zie antwoord A46.SV3)

De open ruimte moet zoveel mogelijk gevrijwaard worden van bijkomende ruimte voor woonontwikkelingen. Bijkomend ruimtebeslag moet zoveel mogelijk vermeden worden. De kernaafbakening zorgt hierin voor duidelijkheid. Er wordt een ontmoedigend beleid gevoerd ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen, maar er wordt geen bouwverbod opgelegd.

De provincie zet haar beschikbare instrumenten en bevoegdheden in en vertaalt dit door naar de Limburgse context: alle voorziene acties ontmoedigen ontwikkelingen op ongewenste plaatsen. Daar waar dit nodig en haalbaar is, zal de provincie sturend optreden door de inzet van verordenende instrumenten (RUP, verordening).

Het vrijwaren van de open ruimte is ook een gedeelde verantwoordelijkheid. Daar waar het mogelijk en wenselijk is, treedt de provincie ondersteunend en adviserend op als de gemeenten acties ondernemen.

Het uitvoeren van een goed beleid rond wonen in stads- en dorpskernen is noodzakelijk om de ambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen te kunnen waarmaken. Maar het is evenzeer noodzakelijk dat Vlaanderen hiervoor de juiste financiering, instrumenten en middelen ter beschikking stelt opdat niet alleen de gemeenten maar ook de provincie deze visie kan realiseren. De Procoro verwijst naar VCRO artikel 1.6.1 m.b.t. het BRV-fonds waarbij enkel gemeenten aanspraak kunnen maken op dit fonds om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren. De Procoro is van mening dat Vlaanderen aan zet is om de juiste instrumenten aan te reiken en stelt voor om op p.164 onder hst.7.2 "Samenwerking – Vlaanderen" bij concrete acties die Vlaanderen kan opnemen toe te voegen: diverse instrumenten en middelen inzetten die de groei buiten de kernen afremmen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om in de tekst hst.7.2 "Samenwerking - Vlaanderen" (p.163-164) het belang van Vlaanderen in de ondersteuning naar provincie toe aan te geven en de tekst op p.163 als volgt aan te passen:

"financiële ondersteuning ter uitvoering van de acties van het beleidskader, met name tussenkomst in de planschade ten gevolge van het opmaken van provinciale RUP's om juridisch woonaanbod te herbestemmen, in aanvulling van VCRO art.1.6.1 m.b.t. het BRV-fonds".

Daarnaast stelt de Procoro voor om op p.164 onder hst.7.2 "Samenwerking – Vlaanderen" bij concrete acties die Vlaanderen kan opnemen toe te voegen: diverse instrumenten en middelen inzetten die de groei buiten de kernen afremmen.

Verordening onvoldoende voor sturing

A23.W7.V De provincie stelt voor om het instrument van de stedenbouwkundige verordening in te zetten om nieuwe woonontwikkelingen naar de kernen te sturen. De gemeente Hamont-Achel stelt dat een stedenbouwkundige verordening volgens de artikelen 2.3.1 en 2.3.2. VCRO niet gebruikt kan worden voor dat doel en enkel via een RUP kan.

A25.W3.O De gemeente Maasmechelen stelt zich de vraag in hoeverre een provinciale verordening de mogelijkheid heeft om het woningobjectief af te kunnen dwingen en niet te verzanden in het beperkt afremmen van vergunningen binnen het bestaande juridisch aanbod.

De Procoro bevestigt dat het woningobjectief inderdaad niet kan afgedwongen worden met een verordening. Maar om de visie van het Ruimtepact 2040 uit te voeren moeten nieuwe woonontwikkelingen afgestemd worden op het woningobjectief. Daartoe beoogt actie W-1.2. "Opmaken

van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen te sturen” niet de actieve sturing van nieuwe woonontwikkelingen naar de kernen, maar wil deze actie nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen afremmen om zo een verschuiving van woonontwikkelingen naar de kernen te verkrijgen.

Zie ook actie SV 4 “Doorvertaling van de ruimtelijke visie naar de vergunningsverlening met sturende instrumenten, p.69.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de zin “De provincie zet het instrument van stedenbouwkundige verordening in om nieuwe woonontwikkelingen naar de kernen te sturen” onder Actie W-1.2 “Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen te sturen”, aan te passen door “naar de kernen te sturen” te vervangen door “buiten de kernen af te remmen”.

- **Afstemming vergunningenbeleid**

Vraag opmaak omzendbrief Beleidsmatig Gewenste Ontwikkelingen (BGO)

IR19.W4.V Het CBS van Oudsbergen verwijst naar voorbeelden uit omliggende provincies die een omzendbrief Beleidsmatig Gewenste Ontwikkelingen hebben uitgewerkt en dusdanig hanteren bij beroepsprocedures. Een dergelijke omzendbrief, op maat van Limburg, moet dan wel in samenspraak met de Limburgse gemeente, opgemaakt of ten minste afgetoetst worden. Aangezien de gemeente Oudsbergen het benodigd personeel en de middelen niet heeft, is het ondersteuningsaanbod van de provincie hierin een cruciale schakel.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst naar antwoord IR22.W7.AW m.b.t. beleidsmatig gewenste ontwikkelingen.

Voorstel: geen aanpassing

Visie gemeente versus beroep

A13.W10.V De stad Peer onderschrijft de dubbele doelstelling en vraagt aan de provincie de gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde ook te gebruiken bij de beoordeling van vergunningsaanvragen in het kader van een beroepsprocedure.

IR19.W3b.V De gemeente Oudsbergen vraagt dat de provincie, rekening houdende met haar discretionaire beoordelingsbevoegdheid, de gemeente volgt in beroepsprocedures die in de lijn liggen van de 'aangepaste' strategische doelstelling, het beleidskader "wonen in stads- en dorpskernen" uit het Ruimtepact 2040 en de nog op te maken gemeentelijke beleidskaders.

De Procoro wijst erop dat een beleidsplan een referentiekader is voor ruimtelijke keuzes, een toetsingskader is voor de advisering van plannen en projecten en een houvast biedt voor de uitvoering van het provinciale ruimtelijke beleid (zie strategische visie, hst.2 “Het statuut van het Ruimtepact 2040”). De strategische visie en beleidskaders van het Ruimtepact 2040 hebben geen verordenende kracht en vormen dus geen rechtstreekse rechtsgrond bij vergunningverlening (met uitzondering van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor projecten van de provincie zelf), maar kunnen wel meespelen om de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening te beoordelen. (VCRO art. 2.1.2, §1 en §3 en art. 4.3.1, §2)

Voorstel: geen aanpassing

Uitwerking herbestemming / verdichting binnen de kern

A14.W2.V De gemeente Lanaken vindt dat het aspect alternatieve woonvormen en herbestemming van bestaande gebouwen (als maatregel om bouwshift te realiseren) te weinig is uitgewerkt.

IR19.W18.V De gemeente Oudsbergen stelt dat er binnen de visie te weinig aandacht geschonken is aan verdichting binnen het bestaand woonweefsel terwijl dit de eerste stap dient te zijn in een doordachte duurzame dorpsontwikkelingsstrategie.

De Procoro stelt dat herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag net één van de uitgangspunten is van de visie. Zie hst 4.1. “Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte” (p.127).

Zoals OD 2 (p.149) stelt: "De prioriteit ligt op het kwaliteitsvol wonen en het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaande ruimtebeslag. Ontwikkelingsmogelijkheden staan dus niet gelijk aan bijkomend woningpotentieel, maar zijn evenzeer investeringen in publiek domein, gemeenschapsvoorzieningen, groen, sociale ontmoetingsplaatsen, erfgoed, gescheiden rioleringsinfrastructuur, opnieuw openleggen van grachten en beken, ..."

Concrete acties rond innovatieve woonvormen en herbestemming van erfgoed zijn opgenomen in actie W-4.4 – initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag extra te benadrukken als een van de uitgangspunten van de visie op p.127 e.v..

Herbestemming Erfgoed

A18.W3.V De gemeente Voeren vraagt aan de provincie haar te ondersteunen in haar vergunningenbeleid omtrent erfgoed zodat de nadruk gelegd wordt op aangepaste herbestemmingen van gebouwd erfgoed IN de kernen, en NIET in de open ruimte.

A18.W2.O De gemeente Voeren stelt dat het realiseren van het woningobjectief de nodige problemen zal opleveren, gelet op de specifieke structuur van de Voerdorpen en de recente verstrengde watertoets. De gemeente vraagt daarom dat de provincie mee ondersteunt in het zoeken naar hergebruik van bestaande gebouwen in de kernen, bijvoorbeeld door woningopsplitsing, hergebruik erfgoed, cohousing, groepsprojecten, etc..

De Procoro stelt dat concrete acties rond herbestemming van erfgoed opgenomen zijn in actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen".

Voorstel: geen aanpassing

- **Gemeentelijke autonomie**

Respecteren gemeentelijke autonomie

A10.W3.V De gemeente Hechtel-Eksel vraagt om bij uitvoering van actie W-1.2. de gemeentelijk autonomie inzake het vergunningenbeleid en ontwikkelings- en planningsinstrumenten niet te beknotten zodat ze haar beleid kan voeren.

A24.W8.V De stad Hasselt verwacht dat het provinciale beleid haar groeikansen blijft faciliteren en de uitrol van een kwaliteitsbeleid op haar eigen grondgebied ondersteunt.

Met betrekking tot de gemeentelijke autonomie, stelt de Procoro dat het subsidiariteitsbeginsel inhoudt dat elk niveau zich inlaat met de onderwerpen die best op dat niveau worden geregeld. Zoals bij de structuurplanning tekenen de drie planningsniveaus een beleid uit voor de thema's die best op het betrokken niveau aangepakt worden. Voor de volledigheid, wijst de Procoro ook nog op het statuut van het beleidsplan als referentiekader (zie antwoord A13.W10.V (geclusterd)).

De Procoro verwijst naar antwoord A24.A3 m.b.t. rol centrumsteden en wijst erop dat Hasselt, zowel functioneel als economisch, duidelijk de kernstad is binnen de woningmarkt Midden-Limburg West en daardoor ook kwantitatief een belangrijke rol moet opnemen bij het realiseren van het woningobjectief voor deze woningmarkt. (zie omschrijving van deze woningmarkt op p.108)

De Procoro wijst er verder op dat de gemeentelijke autonomie inzake verdere verstedelijking niet wordt ingeperkt of uitgehold. Het Ruimtepact 2040 stelt duidelijk dat het regionaal beleid, gericht op een strategisch locatie- en kernenbeleid, als basis wordt vooropgesteld en verder uitgewerkt kan worden door de gemeenten middels opmaak van lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën. Zo vermeldt het Ruimtepact 2040 ook uitdrukkelijk dat de provinciale visie over het strategisch locatie- en kernenbeleid richtlijnen biedt voor gemeentelijke ruimtelijke beleidskaders (zie p.127, tweede alinea).

Voorstel: geen aanpassing

Typering specifieke kernen

IR3.W2.V De ruimtelijke identiteit van de gemeente Gingelom wordt bepaald door 11 kerkdorpen die op een regelmatige afstand van elkaar gesitueerd zijn in een uitgestrekt open en glooiend agrarisch

landschap. Deze spreiding van compacte Haspengouwse kerkdorpen wordt door de provincie aangeduid als kernkwaliteit (historische morfologische eenheden) binnen de ruimtelijke eigenheid van Limburg. Het louter versterken van één enkele kern binnen dit netwerk van kerkdorpen is een artificieel gegeven, aangezien het voorbij gaat aan de eigenheid van Haspengouw. Het is niet de intentie van de gemeente om alle kernen op het grondgebied van Gingelom verder te laten ontwikkelen, maar wel om ze hun unieke karakter te laten behouden. De optie om ook specifieke kernen te kunnen afbakenen, is zeer belangrijk in het behoud van deze eigenheid.

De Procoro verwijst naar antwoord A23.W4.ST (geclusterd) 1^e en 2^e paragraaf waarin wordt aangegeven dat de gemeente vrij is te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen. De provincie geeft een aantal types van lokale kernen aan voor de kerntypering, die bij voorkeur worden gevolgd omwille van logica en begrijpbaarheid van het beleid. De selectie van specifieke kernen is een uitwerking van het strategische beleid op gemeentelijk niveau.

De Procoro verwijst naar antwoord IR22.W1.V (geclusterd) waarin duidelijk wordt aangegeven dat de beslissingsmacht van de andere overheden geenszins sterk wordt beperkt.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).

Te weinig samenwerking

IR22.W1.V Embuild stelt dat de provincie geen ruimte laat voor samenwerking tussen de verschillende overheden en zelf het initiatief neemt. De decreetgever heeft nochtans uitdrukkelijk voorzien dat provincies in het kader van beleidsplannen ruimte een minder bevoogdende rol moeten opnemen. Embuild stelt dat de provincie legt het beleid omtrent het woningobjectief dermate vastlegt dat de andere overheden nauwelijks nog zelf beslissingsmacht hebben, terwijl het lokaal woonbeleid in de eerste plaats toekomt aan de lokale overheid en dat het de uitdrukkelijke wil van decreetgever is dat de nieuwe ruimtelijke beleidsplannen uitgaan van een samenwerkingsmodel. Bezwaarindener verwijst hierbij naar de memorie van toelichting waarin opgenomen staat dat “de rol van de provincie anders is dan bij de structuurplanning en dat de beleidsplanning een minder hiërarchisch profiel beoogt: “...De provincie kan in dit licht een minder bevoogdende rol opnemen, en zich toespitsen op een aantal eigen projecten en een mediërende rol in intergemeentelijke samenwerking...” Art. 2.1.1, § 3, eerste lid VCRO verankert dit samenwerkingsmodel: “§ 3. In elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus.” Voorliggend Ruimtepact 2040 houdt vast aan deze afgeschafte structuur en laat geen ruimte voor samenwerking. Het ontwerp is in strijd met Art. 2.1.1, § 3 VCRO.

IR46.W1.V De stad Halen stelt dat het Ruimtepact 2040 een opdeling doet in landelijke en stedelijke regio's en dat de gemeenten enkel betrokken werden om een reactie op het opgemaakte plan te formuleren. Deze werkwijze is verdedigbaar voor regionale uitdagingen die het lokale niveau overstijgen maar beknot op vele vlakken de lokale autonomie van de gemeenten.

De Procoro stelt dat in uitvoering van het VCRO, Afdeling 3, art. 2.1.8 e.v. en het uitvoeringsbesluit, de provincie haar rol vervult in het opmaken van haar provinciaal ruimtelijk beleidsplan. Het klopt dat de rol van de provincies een andere invulling krijgt bij de ruimtelijke beleidsplanning. In de algemene toelichting van het uitvoeringsbesluit wordt inderdaad benadrukt dat de decreetgever streeft naar een samenwerkingsmodel tussen Vlaanderen, de provincies en de gemeenten. Tegelijkertijd merkt de Procoro op dat de decreetgever bevestigt dat de provincie een regierol opneemt ten aanzien van gemeenten. De Procoro verwijst hierbij naar volgende passage uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet (Codextrein):

“De VVP benadrukte in haar advies dat de provincies zich absoluut willen blijven inzetten op de bovenlokale, regisserende, ondersteunende en coöperatieve rol. Een regierol voor de provincies is niet uitgesloten en is compatibel met wat daarnet werd vooropgesteld (een minder bevoogdende en meer mediërende rol). Hetzelfde geldt voor de verantwoordelijkheid voor bovenlokale vraagstukken.”

Ook in de strategische visie van het BRV verwijst men naar de sturende en ondersteunende rol van de provincie op vlak van het ruimtelijk woonbeleid. Er kan worden aangenomen dat de provincie via beleidsplanning een sturende en ondersteunende rol kan vervullen. Deze regierol wordt begrensd door de wettelijke bevoegdheidsverdeling. De geviseerde bestanddelen, met name de kernselectie- en typering en de woningobjectieven, respecteren deze verdeling en zijn integraal verenigbaar met het samenwerkingsmodel.

De Procoro merkt op dat deze bestanddelen het resultaat vormen van overleg tussen haar en lokale besturen. In de loop van het proces werd input van de gemeenten gevraagd tijdens diverse overlegmomenten. Deze input werd maximaal verwerkt in voorliggend beleidsplan. Deze informatie is terug te vinden in de procesnota. De procesnota is een evolutief document, dat bij elk overleg wordt aangevuld en ter inzage ligt voor het breed publiek.

Daarnaast dienen de kernselectie en typering, net zoals de woningobjectieven, om het provinciaal beleid vorm te geven, dat op zijn beurt dient om uitvoering te geven aan de strategische visie uit het BRV. Het Ruimtepact 2040 motiveert afdoende welke de relevantie is van deze bestanddelen voor het provinciale beleid. Zo dient er benadrukt te worden dat deze uitvoering geven aan SD2 "Steden en dorpen gericht versterken". Deze strategische doelstelling vermeldt uitdrukkelijk de relevantie van strategische kernversterking voor Limburg en de redenen waarom een provinciale invulling noodzakelijk is. Met het Ruimtepact 2040 zet de provincie in op een sterkere stedelijkheid van de provincie, het behoud van de huidige diversiteit aan kernen. In essentie erkent de Procoro dat het woonbeleid een gemeentelijke taak is, doch tegelijkertijd benadrukt zij dat de ruimtelijke invloed van wonen niet stopt aan de gemeentegrenzen. Het woonbeleid heeft bovenlokale gevolgen die een ondersteunende rol door de provincie verantwoorden. De kernselectie en typering, evenals de woningobjectieven dienen om het regionaal beleid vorm te geven, beleid dat zich richt tot het kwantitatief en kwalitatief inpassen van toekomstige woonbehoeften volgens de context van de woningmarkt en met een toename van een gerichte verstedelijking. Een en ander wordt duidelijk gemotiveerd in het Ruimtepact 2040 (zie p.85) Het is daarbij niet zo dat de gemeentelijke autonomie wordt uitgehold. Het Ruimtepact 2040 stelt duidelijk dat het regionaal beleid, gericht op een strategisch locatie- en kernenbeleid, als basis wordt vooropgesteld en verder uitgewerkt kan worden door de gemeenten middels opmaak van lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën. Zo vermeldt de tekst ook uitdrukkelijk dat de provinciale visie over het strategisch locatie- en kernenbeleid richtlijnen biedt voor gemeentelijke ruimtelijke beleidskaders (zie p.127, tweede alinea).

Er wordt ook vermeld dat de provincie een partner zal vormen voor deze uitwerking, door het sturen en begeleiden van ruimtelijke ontwikkelingen middels de kerntypering en de woningobjectieven.

De richtinggevende aard van de kerntypering blijkt ook duidelijk uit de tekst van het Ruimtepact 2040. Er wordt vermeld dat de gemeente de autonomie heeft om op basis van haar gebiedskennis de voorgestelde lokale kernen verder te typeren en af te bakenen. Ook stelt het Ruimtepact 2040 dat de gemeente vrij is om te differentiëren in de typering van deze kernen en dat de door de provincie voorgestelde typering bij voorkeur zou kunnen worden gevolgd door de gemeente.

De Procoro verwijst ook naar de uitwerking van OD 1 "Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening". Daar kan men onder meer lezen dat de gemeente zal instaan voor de kernafbakening en dat de provincie haar daarin zal ondersteunen. Dit laatste wordt verder uitgewerkt in de actie W-1.1, waarin men stelt dat het aan de gemeente toekomt om de lokale kernen af te bakenen. De provincie geeft daarbij enkele criteria die richtinggevend zijn voor deze kernafbakening.

Ook de woningobjectieven zijn verenigbaar met de gemeentelijke autonomie. De woningobjectieven zijn inderdaad als richtinggevend te hanteren. De Procoro stelt voor dit in het Ruimtepact 2040 te verduidelijken en stelt voor om de actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een 'woningobjectief per regionale woningmarkt' op niveau van de gemeente" daarbij beperkt aan te passen om aan te geven dat de objectieven voor de gemeenten richtinggevend zijn.

Binnen de woningmarkt geldt als algemene verdeelsleutel dat er wordt gestreefd naar een verhouding van minimum 70% bijkomende wooneenheden voor bovenlokale kernen en maximum 30% bijkomende woningen voor lokale kernen.

Bij de richtlijn voor lokale kernen (p.140) wordt vermeld dat de gemeente aan selectieve kernversterking kan doen.

De gemeente behoudt dus de beoordelingsvrijheid bij de bepaling van de objectieven voor de lokale kernen, vermits zij ook de concrete kerntypering zelf zal kunnen vastleggen.

Voorstel: aanpassing

- a) *De Procoro stelt voor om de titel "Verdere verdeling van het woningobjectief op niveau van de lokale kernen door de gemeente" op p.156 aan te passen als volgt: "Verdere verdeling van het woningobjectief op niveau van de kernen".*
- b) *De Procoro stelt voor om op p.156 de derde alinea aan te passen als volgt (toevoeging aangeduid met onderlijnde woorden):
"Gemeenten krijgen een contingent voor de kernen op gemeenteniveau. Het contingent voor de lokale kernen wordt verdeeld als geheel, per gemeente. De gemeente verdeelt het woningobjectief*

voor de lokale kernen op gemeentelijk niveau. De gemeenten kunnen op basis van deze objectieven hun woonvisie en verdichtingsstrategie uitwerken. De gemeente voert hierbij een selectieve versterking van de kernen. Toekomstige gemeentelijke fusies wijzigen de woningmarkt of de bovenlokale kerntypering niet. Cijfermatig doet de provincie de doorrekening van het woningobjectief voor de nieuwe gefusioneerde gemeente bij de eerstvolgende herberekening na de goedkeuring van de fusie."

- c) *De Procoro stelt voor om in het Ruimtepact 2040 te verduidelijken dat de woningobjectieven geen louter kwantitatieve taakstelling zijn maar een richtinggevend cijfer voor het uitwerking en monitoring van de lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën en om daarnaast de tekst onder W-3.1 "Verdelen en toepassen van een 'woningobjectief per regionale woningmarkt' op niveau van de gemeente" als volgt aan te passen (aanduiding met onderlijnde woorden en doorhaling):*
"De provincie houdt rekening met het woningobjectief onder meer in haar advisering van gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen, gemeentelijke RUP's en gemeentegrensoverschrijdende verkavelingen en bij de opmaak van provinciale RUP's.
De provincie deelt stelt iedere gemeente een percentage van het woningobjectief toe voor en actualiseert ze zesjaarlijks in concrete groeicijfers in een tabel per woningmarkt. Ze houdt daarbij rekening met geactualiseerde groeiprognozes, met eventuele fusies van gemeenten en met de principes van dit Beleidskader. De verdeling van de groeiprognoze vormt mee een basis om het aansnijden van nieuwe gebieden te beoordelen."

- **Vraag tot actie**

Pilootproject rond ruilactie

IR35.W6.V De gemeente Nieuwerkerken wil de suggestie maken om m.b.t. ruiloperaties een concrete actie uit te werken, eventueel met een pilootproject of de uitwerking van een handleiding.

De Procoro neemt akte van deze suggestie. Planologische ruil kan onderdeel zijn van actie W-2.2 "Opmaken van provinciale RUP's om juridisch woonaanbod te herbestemmen" (p.154) en actie SV-9 "Ontsluiten van kennis en informatie" (strategische visie, p.74). De prioriteit ligt op het inzetten op ruiloperaties in kader van het realiseren van het beleidskader "Openruimteschakels" en van het beleidskader "Economische ruimte".

Voorstel: geen aanpassing

Herbestemming WUG i.f.v. groenblauwe ader

A27.W4.V De gemeente Heusden-Zolder vraagt aan de provincie om het woonuitbreidingsgebied gelegen tussen De Slogen, Zandstraat en Sint-Jobstraat (dat juridisch ontwikkelbaar is) in de lokale woonkern Bolderberg mee op te nemen in de provinciaal geselecteerde groene ader van de Voortbeek en het gebied met een RUP om te zetten naar een bestemming open ruimte. Dit gebied is aangeduid als signaalgebied –bouwrijpe opgave.

De Procoro stelt dat de concrete uitwerking van de groenblauwe aders onderdeel vormt van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen onder actie ORS-1.1 "Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors" (p.214) van het beleidskader "Openruimteschakels".

Voorstel: geen aanpassing

Vraag tot actie herbestemming woongebied opnemen

IR38.W3.V BBL stelt dat het herbestemmen van een aanzienlijk deel van het overtollig aanbod aan woongebied een noodzaak is om tot een bouwshift te komen en vraagt de concretisering ervan in het beleidsplan.

De Procoro wijst op het belang van de ondersteuning door Vlaanderen inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering en verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V, 2^e paragraaf en A23.A4 (geclusterd) m.b.t. samenwerking. De Procoro stelt dat beleidsplanning vertrekt vanuit een samenwerkingsmodel waarbij de verschillende bestuursniveaus elk vanuit een eigen rol samenwerken om de ruimte te ontwikkelen.

De Procoro verwijst ook naar actie W-2.2 "Opmaken van provinciale RUP's om juridisch aanbod te herbestemmen" (p.154) waarbij de provincie provinciale RUP's kan maken om juridisch woonaanbod te herbestemmen naar zachte bestemming om gekende knelpunten aan te pakken.

Voorstel: aanpassing

Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing bij A46.W6.V

Vraag tot actie rond versnippering

IR38.W2.V Het beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen' moet zich volgens BBL explicieter uitspreken over de versnipperende werking van linten, kleine gehuchten en geïsoleerde woningen en woninggroepjes in het buitengebied. Deze woonvormen beperken in de praktijk de mogelijkheden om de open ruimte nog verder uit te bouwen als een buffer tegen klimaatverandering en zetten ook een rem op de voorziene kernversterking en moeten daarom in de toekomst vermeden worden. Het MER geeft dit ook aan. Als in het beleidsplan geen concrete beleidsacties opgenomen worden om verspreide bebouwing en woonlinten af te bouwen, zal dat zorgen voor een toenemende autoafhankelijkheid, aantasting open ruimte en vermindering van de klimaatrobuustheid.

De provincie zal in uitvoering van OD 1 "Het voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernaafbakening", nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen zoveel mogelijk weren (p.145). Hiertoe zal de provincie een provinciale verordening opmaken om nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen af te remmen (actie W-1.2.) en verwijst hiervoor naar antwoord A23.W7.V (geclusterd).

De Procoro wijst op het belang van de ondersteuning door Vlaanderen inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering en verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V, 2^e paragraaf.

Voorstel: aanpassing

- *Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing bij A46.W6.V*
- *Voor de aanpassing van de titel van actie W-1.2 naar "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen": zie voorstel aanpassing bij A23.W7.V (geclusterd)*

Vraag om actie W1.2. prioritair opnemen

A33.W11.V De stad Lommel vraagt de opmaak van een provinciale stedenbouwkundige verordening om woonontwikkelingen en betaalbaar wonen te sturen op te nemen als prioritair actie, om ook als lokaal bestuur hier concrete, en juridisch afdwingbare, acties in te kunnen ondernemen. (Actie W-1.2 (p.148))

De Procoro stelt dat deze vraag zal onderzocht worden in de uitvoering van actie W-1.2 "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen":

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van de titel van actie W-1.2 naar "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen": zie voorstel aanpassing bij A23.W7.V (geclusterd)

• **Betaalbaar wonen**

Beperkte inzetbaarheid gemeentelijke eigendommen

A27.W3.V De provincie vraagt bijzondere aandacht voor het inzetten van gemeentelijke gronden en gebouwen met het oog op de realisatie van een betaalbaar en kwalitatief woonaanbod. De gemeenteraad van Heusden-Zolder wenst in dit kader echter op te merken dat deze gronden vaak gelegen zijn in de lokale kernen waar enkel een beperkte groei kan toegelaten worden. Dit heeft zijn weerslag op de effectieve inzetbaarheid van deze eigendommen voor een betaalbaar woonaanbod.

De Procoro stelt dat het inzetten van gemeentelijke eigendommen inderdaad een concrete actie is die de gemeente kan opnemen, maar dit moet evenzeer kaderen binnen de visie van het beleidskader en de strategische visie.

Voorstel: geen aanpassing

Ruimtelijke staat + Operationele doelstelling + acties opnemen

A33.W10.V Binnen het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” in stads- en dorpskernen is de enige verwijzing naar betaalbaar wonen actie W4.5. De stad Lommel vraagt om voor het betaalbaar wonen een operationele doelstelling op te nemen in het Ruimtepact 2040 2040 en hier meer concrete acties rond te formuleren. Hierbij verwijzen wij naar het Atrium voor Lokale Mandatarissen m.b.t. 'Betaalbaar wonen' van 29 maart 2023 en het aldaar genoemde instrumentarium en goede praktijken. Idem wat betreft de aanpak van dak- en thuisloosheid en de initiatieven die zich hier ontwikkelen. Hierbij vraagt de stad Lommel de provincie ook de dak- en thuisloosstelling mee te nemen in de omgevingsanalyse.

De Procoro stelt dat het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” erkent dat betaalbaar wonen een belangrijk item is. De Procoro wijst daarvoor in eerste instantie naar de visie 4.2 “Aantrekkelijk, betaalbaar, gevarieerd en kwaliteitsvol woonlandschap” waarin de nadruk op betaalbaar wonen wordt gelegd zonder een expliciete verwijzing naar een specifieke doelgroep, in functie van inclusie:

“Maatschappelijke evoluties zoals gezinsverdunding, vergrijzing, dynamischere gezinssamenstellingen en vermaatschappelijking van de zorg vertalen zich in een groeiende vraag naar nieuwe, innovatieve en betaalbare woonvormen en dit zowel naar fysieke woonvormen als naar beheermodellen. Het huidige woonpatrimonium zal in de toekomst onvoldoende afgestemd zijn om aan de woonbehoeften tegemoet te komen. De provincie stimuleert deze innovatieve woonvormen en zal in co-creatie en afstemming met lokale besturen de gemeentelijke uitgangspunten ondersteunen en versterken. De provincie doet dit als inspirator van de lokale besturen in uitvoering van het Vlaams woonbeleid.” (p.129)

De Procoro verwijst naar de concrete werking van de provincie die hierrond reeds wordt opgezet. Zoals beschreven op p.163 bij hoofdstuk 7. “Samenwerking” hebben alle bestuursniveaus een rol in het ruimtelijk woonbeleid en kan de visie enkel waargemaakt worden in samenwerking. Specifiek onder 7.1 “Provincie” worden volgende relevante voorbeelden van de huidige inzet van de provincie reeds aangehaald:

- *de organisatie van de ‘Woonacademie’ die het Limburgse werkveld samenbrengt om draagvlak te creëren voor actuele woonthema’s en wooninnovatie, te informeren en inspireren en het netwerk over de beleidsdomeinen heen te vergroten;*
- *het voeren van diverse onderzoeken zoals dataverzameling en regionale/ grensoverschrijdende woonmonitoring;*
- *...*

De Procoro stelt voor om de afstemming en samenwerking met actoren wonen en welzijn vanuit een integrale benadering rond specifieke woonuitdagingen (o.a. dak- en thuisloosheid) als punt toe te voegen. In de verdere beschrijving bij hoofdstukken 7.2 “Vlaanderen” en 7.3 “Gemeenten” worden de mogelijkheden in samenwerking verder geformuleerd. Daarnaast stelt de Procoro voor om in de strategische visie op p.76 onder hst 8. “Samenwerking”, het Agentschap Wonen-Vlaanderen toe te voegen omwille van hun belang in werking en middelen.

De Procoro verwijst ook naar de ruimtelijke aspecten in de uitvoering m.b.t. betaalbaar wonen. De cijfers rond betaalbaar wonen werden in de ruimtelijke staat opgenomen. Met de actie W-4.5 “Onderzoeken van mogelijkheden naar betaalbaar wonen in samenwerking met de sociale woonorganisatie en de gemeenten” voorziet de provincie een maximale ondersteuning met een brede waaier aan concrete acties. Zoals actie W-4.5 aangeeft, is verder onderzoek naar betaalbaar wonen nodig. En met actie W-4.2 “Uitbouwen van een expertisecentrum wonen en ruimte” waarin gesteld wordt dat de provincie streeft naar een geïntegreerd ruimtelijk woonbeleid voor al haar inwoners.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de afstemming en samenwerking met actoren wonen en welzijn vanuit een integrale benadering rond specifieke woonuitdagingen (o.a. dak- en thuisloosheid) als punt toe te voegen in het hoofdstuk 7.1 “Provincie” p.163.

De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hst 8. “Samenwerking”, het Agentschap Wonen-Vlaanderen toe te voegen omwille van hun belang in werking en middelen.

- **Vraag aan Vlaanderen**

Verantwoordelijkheid opnemen inzake instrumenten/regelgeving i.f.v. bescherming Ruimtelijke regionale eigenheid

A18.W5.V De gemeente Voeren vraagt om meer de nadruk te leggen op het behoud van het authentieke karakter van de dorpen en het landelijk gebied, en in een “epiloog” een reeks ernstige, goed gemotiveerde, en vooral dwingende vragen te stellen aan de Vlaamse Overheid? De gemeente stelt deze vraag omwille van de druk door appartementisering, oneigenlijke verdichting aan te hoge dichtheden van authentieke dorpen, zonevreemde bedrijven die via RUP’s uitbreiden, het vollopen van het landelijk gebied met functies die daar NIET thuishoren, de druk op de landbouwers die daardoor ontstaat, etc.

De Procoro stelt dat de studie “Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid” (BUUR, 2020) de authentieke elementen van Limburg onderzocht heeft. De verdiepende omschrijving bij SD 1 “De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren” (strategische visie, p.32-41) biedt een overzicht van de bepalende elementen op basis van drie invalshoeken: de 10 landschapseenheden, de historisch-morfologische eenheden en de ruimtelijk-economische systemen.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 8. “Samenwerking” van de strategische visie, waarbij een reeks van concrete acties opgesomd zijn die Vlaanderen kan opnemen om de visie te realiseren.

Voorstel: geen aanpassing

Juridische instrumenten

IR19.W3c.V Het CBS van Oudsbergen vraagt om sneller en actiever grondbeleid te kunnen voeren, een complementair alternatief op de herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil uit te werken en aan te reiken, weliswaar met een afnemend ruimtebeslag.

IR19.W6.V Het CBS van Oudsbergen vraagt om de oproep naar de Vlaamse regering uit te breiden met ook een realisatie van planologisch juridisch instrumentaria om de beoogde bouwshift te bewerkstelligen.

A13.W15.AW De stad Peer roept op om bij de Vlaamse overheid aan te dringen om de gemeenten dringend de nodige instrumenten en financiële middelen te geven. De lasten van de ruiloperaties liggen volledig bij de gemeenten.

De Procoro stelt dat onder hoofdstuk 8. “Samenwerking” van de strategische visie en hoofdstuk 7 van het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen” reeds concrete acties werden opgenomen die Vlaanderen kan opnemen, zoals:

- *binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten inzetten en financiële middelen ter beschikking stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren;*
- *instrumentendecreet finaliseren en bekrachtigen.*

De Procoro wijst op het belang van de ondersteuning door Vlaanderen inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering ook van belang is voor de provincie en verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V, 2^e paragraaf.

Voorstel: aanpassing

Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing bij A46.W6.V

Relatie tot Vlaams beleid: eerst Vlaams kader, dan provinciaal

IR31.W5.V De gemeente Zutendaal stelt dat er moeilijk akkoord gegaan kan worden met een provinciaal beleidskader als de Vlaamse randvoorwaarden niet zijn gekend.

De Procoro stelt dat het provinciaal beleidsplan uitvoering geeft aan de principes van Vlaanderen, binnen de gekende randvoorwaarden vanuit de strategische visie van het BRV. Het uitvoeringsbesluit van 2018 stelt o.a. de regels vast m.b.t. de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen.

Voorstel: geen aanpassing

- **Juridische ontwikkelingsmogelijkheden**

Bouwrecht maximaal garanderen + maximale compensatie bij herbestemming

A20.W5.V De gemeente Hoeselt eist van de provincie dat bestaande verworvenheden naar bouwrecht maximaal gegarandeerd blijven. Eigenaars van percelen in woongebied moeten deze in de toekomst kunnen benutten ongeacht de locatie waar ze gesitueerd zijn. De gemeente Hoeselt eist minimaal de volledige compensatie van de waarde van de bouwgrond aan de eigenaars als de provincie dit recht wil ontnemen.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 niets wijzigt aan het bestaand bouwrecht. Er wordt een ontmoedigend beleid gevoerd ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen, maar er wordt geen bouwverbod opgelegd.

Voorstel: geen aanpassing

Multi-sectorale ontwikkelingen mogelijk maken buiten de kernen

IR36.W1.V Bezwaarindieners (hexagon+mitiska) stelt dat het beleidskader louter sectoraal is en niet altijd de realiteit van een multi-sectorale ontwikkeling vat, waardoor dergelijke projecten op “sectorale muren” dreigen te botsen. De woonbehoefte spreiden over provinciale en lokale taakstellingen via kernselecties, is volgens bezwaarindiener strijdig met de uitgangspunten van een beleidsplan en dus onwettig. Bv. een multi-sectoraal ontwikkelingsproject gelegen binnen een ruimtelijk economisch systeem maar buiten de (provinciaal in te vullen) kernen uit het beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”.

De Procoro verwijst naar antwoord IR36.SV3 m.b.t. multi-sectorale ontwikkelingen en IR22.W1 waarin duidelijk de taakbeartiging wordt beschreven.

De Procoro stelt dat binnen de beleidsplanning elk bestuursniveau een eigen verantwoordelijkheid en de beleidsruimte heeft om een eigen beleid uit te werken en die klemtonen te leggen die zij belangrijk vindt. Maatwerk is mogelijk.

Het Ruimtepact 2040 streeft naar verweving van potentieel inpasbare functies. Dat betekent dat perifere (buiten de kernen) woonontwikkelingen ontraden worden en er gekeken wordt dat de juiste functie op de juiste plek terecht komt. Er wordt hierbij rekening gehouden met de gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde.

Een kwalitatieve woonontwikkeling is meer dan het voorzien in bijkomende wooneenheden maar wordt ook bepaald door inzet op herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag, investeringen in publiek domein, gemeenschaps-, fiets-, en groenvoorzieningen, verweving van economische activiteiten zoals kleinhandel, recreatie, socio-culturele activiteiten, ... Deze combinatie van elementen is niet terug te vinden in een ruimtelijk-economisch systeem, waar de focus op het economische ligt, vaak samenhangt met infrastructuur en een belangrijke drager is van de economische ontwikkeling en innovatie in Limburg.

Voorstel: geen aanpassing

- **Samenwerking**

Vraag of Ruimtepact 2040 tot stand kwam via overleg

IR22.W2.V Embuild vraagt of het cyclisch planningsproces tot stand is gekomen via overleg tussen onder meer bestuursniveaus, beleidsdomeinen of diensten en middenveldorganisaties zoals vereist in Art. 2.1.1, § 1, vierde lid, 2° VCRO.

De Procoro verwijst naar de procesnota waaruit blijkt dat het huidige ontwerp van het Ruimtepact 2040 wel degelijk het resultaat is van overleg met andere (bestuurs)niveaus, domeinen enzovoorts.

Voorstel: geen aanpassing

(specifiek) Samenwerking omwille van grensgemeente is niet mogelijk

IR46.W5.V De stad Halen stelt dat aangezien ze op de provinciegrens liggen, samenwerken buiten onze regio (Limburg) in de huidige omstandigheden niet mogelijk is. De afstand t.o.v. Hasselt te groot en onze bevolking is daar totaal niet op afgestemd.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 er zich niet over uitspreekt dat samenwerkingen buiten de regio niet mogelijk zouden zijn en verwijst naar IR22.W1.V (geclusterd) waarin duidelijk wordt aangegeven dat de beslissingsmacht van de andere overheden geenszins sterk wordt beperkt.

De Procoro verwijst wel naar de data-analyse in een studie, uitgevoerd door BUUR en Atelier Romain, waarbij regionale woningmarkten werden afgebakend. Deze studie werd uitgevoerd omdat de ruimtelijke invloed van wonen niet aan de gemeentegrenzen stopt. Een bovenlokale benadering is dan ook aangewezen om de Limburgse stedelijkheid te versterken en tegelijkertijd een kwalitatieve woonomgeving te garanderen.

De Procoro stelt dat er vertrokken is vanuit één regionale visie die rekening houdt met grenseffecten. Door de gemeentelijke woonbehoeften te analyseren op het niveau van de regionale woningmarkten, kan het ruimtelijk beleid zich meer enten op de functionele realiteit.

Voorstel: geen aanpassing

Samen kansen grijpen i.h.k.v. karakter van dorpen

A39.W3.V De gemeente Kinrooi werkt in de toekomst aan een aangepast dorpenbeleid (Gemeentelijk Beleidsplan) gericht op het aanscherpen van de eigenheid van het dorp als woon- en verblijfsmilieu. Samen kunnen we kansen grijpen om het karakter van de verschillende dorpen in Kinrooi niet verloren te laten gaan maar te gebruiken als een troef.

De Procoro treedt dit standpunt bij.

Voorstel: geen aanpassing

- **Provinciaal patrimonium**

A33.W1.V De stad Lommel stelt de vraag op welke manier de provincie haar patrimonium zal inzetten. Op p.43 geeft de provincie aan dat zij, om steden en dorpen gericht te versterken (SD2), waar mogelijk en relevant voor de versterking van de bovenlokale kernen, haar eigendommen en patrimonium (provinciale scholen, provinciehuis,...) zal inzetten en hiervoor de nodige planningsinitiatieven zal nemen. Verder betreft de weergegeven actie tot het nemen van planningsinitiatieven louter een juridische actie. Het is niet duidelijk welke actie de provincie zal nemen voor de concrete realisatie van de doelstelling op terrein.

De Procoro verwijst naar actie W-3.2 "Inzetten van planningsinstrumenten ter versterking van de bovenlokale kernen" (p. 158) waarbij de provincie eventueel binnen de bovenlokale kernen planningsinitiatieven kan opnemen voor woonontwikkelingen waarbij de nadruk ligt op het verhogen van kwaliteit in plaats van op het creëren van bijkomend juridisch bestemd woongebied. Waar mogelijk en relevant kan voor de concrete realisatie op het terrein provinciaal patrimonium ingezet worden. Dit gebeurt in samenspraak met de gemeente en relevante actoren.

Voorstel: geen aanpassing

- **Arbeidsmigranten**

Visie en ontwikkelingsperspectieven m.b.t. tijdelijke arbeidsmigranten

IR2.W1.V VOKA vraagt aandacht voor aangepaste woningen voor arbeidsmigranten. Voldoende huisvesting is een cruciale voorwaarde om noodzakelijke arbeidskrachten uit het buitenland te kunnen aantrekken. Dat vraagt een specifieke aanpak zoals bijvoorbeeld flexwonen in Nederland waarbij snel toegankelijke en tijdelijke woonruimte ter beschikking wordt gesteld of specifieke woontorens voor arbeidsmigranten.

IR13.W1.V VKW Limburg vraagt aandacht voor de grote en gestaag toenemende aanwezigheid van tijdelijke buitenlandse arbeidskrachten in onze Limburgse economie. Door de arbeidsmarktcrapte zijn steeds meer bedrijven in diverse sectoren (bouw, maakindustrie, landbouw, maar ook andere)

genoodzaakt buitenlandse werknemers in te schakelen, vaak op tijdelijke basis. De huisvesting van deze medewerkers is hierbij een toenemende uitdaging. Het Ruimtepact 2040 is een uitgelezen kans om hierop ook ruimtelijk een antwoord te bieden en om er een visie en kader rond te ontwikkelen om aldus kwaliteitsvolle en kostenefficiënte oplossingen op geschikte plaatsen te voorzien voor deze nieuwe woonbehoeften.

De Procoro verwijst hier naar actie W-4.2 "Uitbouwen van een expertisecentrum wonen en ruimte" (p.128), in uitvoering van SV-9 "Ontsluiten van informatie en kennis" (strategische visie, p.74). Deze actie biedt de mogelijkheid dat er een onderzoek gevoerd kan worden naar de problematiek m.b.t. tijdelijke huisvesting van arbeidskrachten. De Procoro vraagt om te onderzoeken of een studie om deze problematiek in kaart te brengen, opgenomen kan worden bij SV-9.

De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hst 8.2 "Samenwerking – Vlaanderen", het Agentschap Wonen-Vlaanderen toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

- *De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hst 8. "Samenwerking", het Agentschap Wonen-Vlaanderen toe te voegen omwille van hun belang in werking en middelen.*
- *De Procoro vraagt om te onderzoeken of een studie om deze problematiek van arbeidsmigranten in kaart te brengen, opgenomen kan worden bij SV-9.*

- **Communicatie**

Ondersteuning communicatie naar burgers

IR19.W9.V Het CBS van Oudsbergen vraagt aan provincie om de algemene communicatie betreffende ontlinting op zich te nemen of hierin te ondersteunen.

De Procoro vindt het woord "ontlinten" niet terug in het Ruimtepact 2040. De Procoro verwijst naar Actie W-1.2. "opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen af te remmen" waarbij de provincie het instrument inzet van een stedenbouwkundige verordening om nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen af te remmen. De Procoro stelt dat de provincie voor de acties die ze opneemt, de communicatie op zich neemt in overleg met de gemeenten.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van de titel van actie W-1.2 naar 'opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen': zie voorstel aanpassing bij A23.W7.V (geclusterd)

WONINGMARKT (WM)

- **Overleg**

Periodiek woonoverleg

A42.W4.WM De stad Bilzen vraagt hoe een periodiek woonoverleg per woningmarkt (actie W4-1) wordt gezien? Is dit een politieke en/of administratieve afvaardiging? Ook hier dreigt versnippering. Wie bewaakt het totaalplaatje?

De Procoro stelt dat het periodiek woonoverleg een ambtelijke afvaardiging beoogt, maar indien de noodzaak zich aandient kan de samenstelling van het overleg herbekeken worden. De provincie initieert het periodiek overleg en bewaakt het totaalplaatje.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om dit te verduidelijken. Actie W-4.1 "Organiseren periodiek woonoverleg per woningmarkt" (p.160) wordt aangevuld met "Met het periodiek woonoverleg wordt een ambtelijke afvaardiging beoogt maar indien de noodzaak zich aandient kan de samenstelling van het overleg herbekeken worden."

- **Afbakening**

Gemeente in twee woningmarkten

A9.W1.WM De gemeente Borgloon vraagt rekening te houden met de toekomstige fusies en daarom Rijkel en Hoepertingen één geheel te vormen samen met Borgloon in de woningmarkt Zuidoost-Limburg. Ze verwijst hiermee naar het Ruimtepact 2040 p.158 waarin staat dat de provincie rekening houdt met toekomstige fusies en naar haar eerder advies. De gemeente vreest dat beide dorpen zullen slinken als het grootste deel van de fusiegemeente zich in een andere woningmarkt zal bevinden, en dat de doorsnijding van de gemeente Borgloon vreemd en moeilijk te verantwoorden is (zeker na een fusie).

A13.W4.WM De stad Peer vraagt om Erpekom aan de regionale woningmarkt Noordwest-Limburg toe te voegen zodat het volledige grondgebied Peer zich binnen één regionale woningmarkt situeert. Erpekom bevindt zich in de woningmarkt van Noord-Limburg maar betreft geen geselecteerde woonkern en heeft geen enkele implicatie op het verdelen van het woningobjectief.

A22.W1.WM Bocholt is opgenomen in 2 verschillende woningmarkten, Noord-Limburg en Noordwest-Limburg. De gemeente stelt dat deze keuze haaks staat op de regiovorming. De opdeling mag geen negatieve consequenties hebben voor ons grondgebied en de werking op ons grondgebied.

De Procoro verwijst naar antwoord IR28.W5.WM m.b.t. de studie van de regionale woningmarkten en benadrukt dat een fusie in eerste instantie niets aan de werking van de woningmarkt verandert. De Procoro wijst erop dat de regionale woningmarkten een werkwijze is en geen bestuursafbakening. De provincie zal de verhuisbewegingen wel opvolgen en monitoren. Zie ook de strategische visie hst. 9.3 "Evalueren voor mogelijke bijstellingen", p.79.

Voorstel: geen aanpassing

Criteria – complexiteit van wonen

A23.W1.WM De gemeente Hamont-Achel stelt dat het niet geheel duidelijk is op basis van welke criteria de regionale woningmarkten precies zijn vastgelegd. De afbakening van de regionale woningmarkten is gebaseerd op een theoretische en wetenschappelijke studie. In het beleidskader wordt enkel naar verhuisbewegingen als ruimtelijk verband tussen kernen gekeken. Zo wordt voorbijgegaan aan de complexiteit van het ruimtelijk functioneren, met onder andere vervoersnetwerken, economische en tewerkstellingsverbanden, verbanden in de ontspannings- en vrijetijdsector e.d.

De Procoro stelt dat de afbakening van de woningmarkt gebaseerd is op een analyse van verhuisbewegingen. In de verdere uitwerking werd rekening gehouden met specifieke ruimtelijke, historische, functionele, morfologische en demografische eigenheid van de woningmarkt. Daarnaast werd ook rekening gehouden met de mogelijke functies die een kern binnen de woningmarkt kan opnemen en het verzorgingsniveau (regionaal, provinciaal, woningmarkt, gemeente of kern) dat de kern opneemt. Mogelijke functies die de kern opneemt zijn tewerkstelling, duurzame bereikbaarheid, voorzieningen en

huisvestingen. Voor de volledige toelichting van de methodiek zie hst 5.1. "Methodiek voor de selectie, afbakening en typering van de kernen", p. 131.

Voorstel: geen aanpassing

Grensoverschrijdend aspect

IR28.W5.WM De gemeente Lummen stelt zich de vraag of de woningmarkten wel correct worden weergegeven en inspelen op de hedendaagse trends. Lummen ligt op de grens met de provincie Vlaams-Brabant. Met het vaststellen van de woningmarkten is hier geen rekening mee gehouden. Vanuit het standpunt van de provincie gezien, kan dit aangenomen worden dat er niet over de provinciale grens gekeken wordt, maar of de studie dan correct is verlopen, kan bekritiseerd worden. Het gemeentelijk aanvoelen is dat er minstens evenveel naar andere grotere gemeenten zoals Heusden-Zolder of Beringen geleund wordt en niet enkel naar de stad Hasselt.

De Procoro stelt dat de afbakening van de woningmarkt gebaseerd is op een analyse van verhuisbewegingen waarbij wel degelijk ook grensoverschrijdend gekeken werd. De Procoro verwijst naar p.99, hst. 3.4 "woningmarkt – verhuisbewegingen" waarin opgenomen is dat de regionale woningmarkten vastgesteld werden op basis van de analyse van in-, uit- en intra-verhuisbewegingen voor Limburg. De afbakening van de woningmarkten is gebaseerd op een analyse van verhuisbewegingen waarbij wel degelijk grensoverschrijdend gekeken werd. Eveneens is de analyse gebaseerd op de verhuisbewegingen op basis van het vijfjarig gemiddelde van het migratiesaldo. Dit geeft een accuraat zicht op de demografische evoluties en (verhuis)tendensen.

De Procoro bevestigt dat mensen inderdaad niet naar eender waar binnen de provincie verhuizen, hetgeen net het uitgangspunt is van een regionale woningmarktbenadering en de basis voor de verdeling van het woningobjectief.

Zie studie regionale woningmarkten in Limburg. <https://www.limburg.be/producten?detail=77574>

Voorstel: geen aanpassing

Miskennis unieke grenspositie

IR46.W7.WM De stad Halen behoort tot de woningmarkt Midden Limburg West. Kenmerkend hierbij is de radiaal-concentrische opbouw rond één duidelijke stadskern Hasselt, met daarnaast in het westen kernen met een eigen structuur. Halen, Loksbergen en Zelem behoren tot de kernen met een eigen structuur, net omwille van de grensoverschrijdende woningmarkt met Vlaams-Brabant en de kernstructuur binnen het agrarische landschap. Deze ligging ten opzichte van de provinciehoofdstad Hasselt wordt in het Beleidsplan Limburg slechts gering belicht en er wordt geen specifiek beleid aan toebedeeld.

De Procoro stelt dat de ligging van Halen binnen de woningmarkt midden-Limburg west, werd vastgesteld binnen de studie van de regionale woningmarkten, uitgevoerd door BUUR en Atelier Romain. Op p.108 van het Ruimtepact 2040 wordt het profiel van deze woningmarkt beschreven. De ruimtelijke invloed van wonen stopt niet aan de gemeentegrenzen.

De provincie wil in partnerschap met de gemeenten haar rol opnemen door een gericht strategisch locatie- en kernenbeleid voorop te stellen als basis waarop een gemeentelijk ruimtelijk woonbeleid verder kan uitgewerkt worden.

Deze verdere uitwerking behoort toe tot de autonomie van de gemeenten.

Voorstel: geen aanpassing

Houthalen – Midden Limburg West

A24.W2.WM De stad Hasselt stelt dat er sprake is van een discrepantie tussen de vermelding van Houthalen als invloed op de regionale woningmarkt van Hasselt in de voorafgaande studie "Regionale Woningmarkten" en de toewijzing van Houthalen aan de regionale woningmarkt Midden-Limburg West in de huidige verdeling van het contingent. De gemeente vindt het verrassend dat een deel van Houthalen-Helchteren nu plots wel wordt toegewezen aan de Regionale Woningmarkt Midden-Limburg West.

De Procoro stelt dat de afbakening volgt uit de studie van de 'Regionale Woningmarkten in Limburg' en is gebaseerd op de verhuisdynamieken binnen de provincie, vanuit de provincie of naar de provincie.

De Procoro stelt dat er geen discrepantie is. Uit de regionale woningmarktstudie volgt dat delen van de gemeente Houthalen-Helchteren een sterke relatie hebben met twee verschillende woningmarkten. Ze zweven tussen de woningmarkten Midden-Limburg west en Midden-Limburg oost. Deze gebieden werden in het Ruimtepact 2040 vanuit een ruimtelijke benadering toegewezen aan die woningmarkt waar de link sterker is omwille van een hoogwaardige openbaar vervoersverbinding. De overgangszone van Houthalen-Helchteren wordt met de woningmarkt van Midden-Limburg west als één ruimtelijk geheel beschouwd.

Voorstel: geen aanpassing

- **Naamgeving**

Afstemming naamgeving regiovorming

A33.W3.WM De stad Lommel vraagt de benaming van de regionale woningmarkten af te stemmen op de benaming van de regio's zoals deze reeds binnen andere regiovormingen (Eerstelijnszone, de Hulpverleningszone, de Politiezone) bepaald werd. Lommel wordt daar benoemd als regio Noord-Limburg binnen de RWM wordt deze regio benoemd als Noordwest-Limburg. Best wordt de benaming van de regio's doorheen de verschillende domeinen doorgetrokken.

De Procoro neemt akte van deze bekommernis. Afstemming met andere regiovormingen naar een consistente naamgeving voor heel Limburg is echter niet mogelijk.

Voorstel: geen aanpassing

Regelgeving en keuzes afstemmen op regiovorming

A42.W3.WM De stad Bilzen vraagt hoe de regelgeving en de keuzes rond de verschillende afbakeningsmethodieken (regionale woningmarkten, deelregio's woningmaatschappij, IGS,...) op mekaar worden afgestemd/opgevolgd.

A44.W4.WM De gemeente Riemst ziet niet hoe de woningmarkten afgestemd kunnen worden op de woonontwikkelingsinitiatieven (woonmaatschappijen, 'GS, woonoverleg per woningmarkt, privaats initiatieven.) en wie hierin een overzicht behoudt.

De Procoro stelt dat er geen regelgeving gekoppeld is aan de afbakening van de regionale woningmarkten. Er is geen rechtstreekse interferentie tussen de verschillende afbakeningsmethodieken/woonontwikkelingsinitiatieven. De woningmarkten maken onderdeel uit van het strategisch locatie- en kernenbeleid. Via dit beleid beoogt het woningobjectief een duurzame versterking van het weefsel. Via continue monitoring en evaluatie wordt dit opgevolgd. Daarnaast wijst de Procoro ook nog op het statuut van het beleidsplan als referentiekader (zie antwoord A13.W10.V (geclusterd)).

Voorstel: geen aanpassing

- **Fusies**

Lopende fusietrajecten

A42.W1.WM De stad Bilzen stelt dat er geen vermelding wordt gemaakt van de reeds lopende fusietrajecten, die het landschap toch wel zullen veranderen.

A39.W8.O De gemeente Kinrooi vraagt welk effect heeft een eventuele fusie met een naburige stad of gemeente op de woningmarkt en de doorrekening van het woningobjectief?

De Procoro stelt dat de lopende fusieprojecten, niet worden aangehaald, maar er wordt wel rekening mee gehouden. Toekomstige gemeentelijke fusies wijzigen de woningmarkt of de bovenlokale kerntypering niet. Cijfermatig doet de provincie de doorrekening van het woningobjectief voor de nieuwe gefusioneerde gemeente bij de eerstvolgende herberekening na de goedkeuring van de fusie. De Procoro verwijst naar OD 3 "Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten" (p. 156) en actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" (p. 158).

Voorstel: geen aanpassing

- Aanpassing / toevoeging tekst

Beschrijving woningmarkt

A13.W2.WM De stad Peer situeert zich in de woningmarkt Noordwest-Limburg. Bij de omschrijving van deze woningmarkt p.115 wordt gesteld dat er zich in het zuiden nauwelijks goed uitgeruste kernen bevinden. De criteria waarop deze stelling gebaseerd is, dienen toegevoegd te worden. Peer betwist dat ze geen goed uitgeruste kernen bevat. Een aanpassing van deze omschrijving wordt gevraagd.

De Procoro stelt dat de woningmarkt Noordwest Limburg twee kernen heeft met een centrale rol in het Noorden, zijnde Lommel en Pelt. De overige kernen zijn minder goed uitgerust. De Procoro stelt voor om deze nuancering toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.115 de zin "Het zuidelijk gedeelte van deze woningmarkt bevat nauwelijks goed uitgeruste kernen." te vervangen door : "De overige kernen binnen deze woningmarkt zijn minder goed uitgerust."

Beschrijving afname diensten

IR28.W6.V De gemeente Lummen betwist dat diensten zouden afnemen naarmate men verder verwijderd wordt van de kern. Dit gaat in tegen hoe het historisch gezien zou moeten zijn: diensten nemen namelijk weer toe naarmate verder verwijderd van de kern.

De Procoro stelt dat deze verwoording nergens in het Ruimtepact 2040 vermeld staat. De Procoro verwijst hierbij naar de studie van de regionale woningmarkten waar er rekening werd gehouden met het voorzieningenniveau van een kern alsook naar hst 5.1. "Methodiek voor de selectie, afbakening en typering van de kernen" in het Ruimtepact 2040 (p.131).

Voorstel: geen aanpassing

WONINGOBJECTIEF (O)

• Algemeen

Akkoord met verdeling

A18.W1.O De gemeente Voeren vindt het positief dat de provincie de juiste statistieken en groeiprognozes gebruikt. In de woningmarkt Voeren worden 118 bijkomende woningen voorzien wat ze als een aanvaardbaar en werkbaar contingent beschouwt.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Permanente opvolging / bijsturing

A6.W1.O De gemeente Tessenderlo onderschrijft het geformuleerde woningobjectief voor de verschillende kernen maar onderstreept dat permanente actualisatie en bijsturing gedurende de volgende jaren zal zeker noodzakelijk blijven.

A33.W9.O De stad Lommel vraagt de provincie om de evolutie nauwgezet te volgen en indien dit nodig blijkt, het woningobjectief sneller bij te sturen dan de voorziene zes jaarlijkse actualisatie bijgestuurd.

IR19.W17.O De gemeente Oudsbergen vraagt of er een evaluatie/bijsturingsperiode is m.b.t. het woningobjectief?

De Procoro verwijst naar antwoord IR16.W1.V m.b.t. de monitoring en actualisering van de woningobjectieven. Ten gevolge van de redenering dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een 'woningobjectief per regionale woningmarkt' op niveau van de gemeente" verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

Voor het voorzien van de mogelijkheid tot versneld actualiseren van het woningobjectief (actie W-3.1): zie voorstel antwoord IR16.W1.V

Aanpak evaluatie

A44.W6.O Voor de gemeente Riemst wordt een woningobjectief toebedeeld van 276 bijkomende woningen in de periode 2020 — 2040.

- Wanneer wordt een toetsing aan het woningobjectief relevant en hoe kan de gemeente dit zelf monitoren?
- Hoe wordt de tussentijdse herziening of evaluatie van het woningobjectief aangepakt en op basis van welke elementen?

A46.W5.O Het departement Omgeving vraagt te verduidelijken hoe de actualisatie van de verdeling van het woningobjectief zal gebeuren. Zal men hiertoe het beleidskader actualiseren?

De Procoro stelt dat gemeenten via hun vergunningenbeleid de toetsing aan het woningobjectief kunnen opvolgen. De Procoro stelt dat het relevant is voor de gemeente om te toetsen aan het woningobjectief (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)). Ten gevolge van antwoord IR22.W1.V (geclusterd) wordt de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief verduidelijkt.

Om de cijfers vlotter te kunnen actualiseren stelt de Procoro voor om de woningobjectieven naar de bijlagen te verschuiven en de cijfers ook op gemeenteniveau op te nemen. Hierbij volgt de Procoro de redenering dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt (zie antwoord IR16.W1.V). Ten gevolge van het antwoord op IR16.W1.V, wordt dit verduidelijkt in actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een 'woningobjectief per regionale woningmarkt' op niveau van de gemeente".

Voorstel: aanpassing

- De Procoro stelt voor om de woningobjectieven te verplaatsen naar de bijlagen en ook op gemeenteniveau op te nemen.

- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten)

Vraag tot opname gemeentelijk woningobjectief in beleidskader

A13.W16.O De stad Peer vraagt om het woningobjectief voor de eerste zes jaar (tot aan de evaluatie) op te nemen in het Ruimtepact 2040. Nu is het cijfer op gemeenteniveau nergens terug te vinden in het ontwerp Ruimtepact (enkel in de gemeentefiche). Het totale contingent voor alle lokale kernen in de regionale woningmarkt wordt indicatief aangegeven. Hieruit zou afgeleid kunnen worden dat het effectieve objectief voor de gemeenten nog kan wijzigen ingevolge ontwikkelingen in andere lokale kernen (concurrentie tussen de kernen).

A20.W4.O De gemeente Hoeselt stelt dat er is geen transparantie en zicht is op de woonobjectieven van de overige Limburgse gemeenten en steden, en hoe deze per gemeente en stad in verhouding staan tot de demografische evolutie, aantal huishoudens, woonaanbod en -behoefte, leegstand, woonkwaliteit van het patrimonium,...

A23.W15.O De gemeente Hamont-Achel heeft een woningobjectief van 518 wooneenheden. Het aantal wordt louter toegekend in de gemeentefiche. Het is onduidelijk hoe dit aantal is berekend en wat het aantal zonder sturing zou zijn geweest.

A45.W6.O De gemeente Genk stelt dat het contingent voor de kernen op gemeenteniveau nergens opgenomen is in het Ruimtepact 2040 en vraagt hier duidelijkheid rond.

IR19.W14.O De gemeente Oudsbergen merkt op dat het woningobjectief voor Oudsbergen vermeld staat in de gemeentefiche maar niet in het Beleidsplan (wel per woningmarkt).

De Procoro stelt dat onder OD3 "Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten", (p.155 e.v.) de principes voor de verdeling van het woningobjectief worden uitgelegd. De verdeling kijkt evenwel ook naar het aantal huishoudens dat er binnen een kern reeds aanwezig is.

Woningmarkten en kernen kunnen niet onderling vergeleken worden want de nederzettingsstructuur hangt onlosmakelijk samen met zijn context en zijn meer fijnmazige functionele samenhang. De positie en onderlinge relatie tussen de verschillende kernen in de woningmarkt onderscheidt zich op drie schaalniveaus. Zie ook hst.3.5. "Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg" (p.103 e.v.). Ten gevolge van de redenering dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt. Voor de opname van de cijfers op gemeentelijk niveau verwijst de Procoro naar antwoord A44.W6.O (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

-De Procoro stelt voor om bij de principes op p.155 aan te vullen met het principe dat de verdeling ook kijkt naar het aantal huishoudens dat er binnen een kern aanwezig is.

- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V

- Voor de aanpassing om de cijfers ook op gemeenteniveau op te nemen. Zie voorstel aanpassing A44.W6.O (geclusterd).

Schrapping randvoorwaarden

A32.W6.O/ST De gemeente Houthalen-Helchteren is niet akkoord dat "het verhogen van de stedelijkheid van de kern Houthalen" afhankelijk wordt gesteld van de realisatie van het CP NZL; en meer bepaald de uitrol van het HOV-systeem. De gemeente argumenteert dat ze een zeer hoge taakstelling heeft in het realiseren van o.a. sociaal woonaanbod en dat deze randvoorwaarde enkel het gevolg is van het gelijktijdig verloop van de procedures van het BRL en het CP NZL (cfr. overleg 17/04/2023 met de afdeling ruimtelijke planning). De gemeente vraagt deze randvoorwaarde te schrappen. (p.150)

A14.WO.ST De gemeente Lanaken stelt dat er te weinig rekening gehouden wordt met de ligging van Lanaken in de Euregio. Bij de selectie en typering van de kernen zou de ligging van Lanaken ten opzichte van Maastricht een rol moeten spelen. Momenteel wordt de selectie van Lanaken als strategische woningmarktkern afhankelijk gesteld van de komst van een hoogwaardig openbaar vervoerssysteem. Het is niet logisch dat de gemeente dit moet motiveren en vastleggen in een beleidsbeslissing. Het is de taak van de provincie om op basis van heldere feiten deze selectie vast te leggen in het provinciaal beleidsplan ruimte.

De Procoro stelt vast dat de term randvoorwaarden hier inderdaad niet aangewezen is, aangezien een aantal kernen een specifieke eigenheid/functie hebben binnen hun woningmarkt, waardoor ze als bovenlokale kern kunnen functioneren binnen die woningmarkt. De typering als strategische woningmarktkern werd niet enkel bepaald door de aanwezigheid van grote infrastructuurprojecten zoals de NZL, belangrijke HOV-lijnen of een specifieke ligging. Het zijn kernen met een specifieke dynamiek op bovenlokaal niveau met een combinatie van verschillende goed uitgebouwde kernfuncties (voorzieningen, tewerkstellingen,...). Door hun positionering zijn ze belangrijk binnen de woningmarkt en om de groei van de huishoudens op te vangen binnen die woningmarkt. De Procoro stelt vast dat de toelichting bij de kern Houthalen voor verwarring zorgt en stelt voor deze te formuleren cfr. de toelichting bij de kern Lanaken.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.137, p.138 en p.150:

- *de term randvoorwaarden te vervangen door specifieke eigenheid/functie en de bijhorende tekst daarop aan te passen.*
- *de asterisk met bijhorende tekst te verwijderen*
- *m.b.t. Houthalen de beschrijving van de toelichting te vervangen door 'de versterking van deze kern staat in relatie tot de realisatie van het hoogwaardig openbaar vervoersysteem Hasselt-Pelt met Houthalen als belangrijke schakel.'*

Planperiode

A36.W2.O gemeente Herk-de-Stad vraagt aan de provincie om mee de schouders te zetten onder projecten die de realisatie van kleinere en betaalbare woningen in Herk-de-Stad mogelijk maken, zelfs al wordt daarbij de 30%-doelstelling overschreden. Dit kadert natuurlijk ook in de regionaal-ondersteunende functie die Herk-de-Stad altijd heeft gehad. Daarbij geeft de gemeente aan dat er reeds al 3 jaren van vergunningen zijn gepasseerd, zonder dat het (beperkte) woningobjectief bij de gemeente gekend was.

De Procoro stelt vast dat de planperiode inderdaad al 3 jaar bezig is, maar dat een regelmatige actualisatie van de cijfers nu reeds ingeschreven is. De Procoro verwijst naar antwoord IR16.W1.V waarin aangegeven is hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt. Ten gevolge van de redenering dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt.

Onder OD 3 "Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten" (p.155) wordt gesteld dat de verdeling van het woningobjectief essentieel is voor de strategische versterking van het woonweefsel in Limburg. Daarom wordt er gestreefd naar 70% naar de bovenlokale en 30% naar de lokale kernen. Een overschrijding van die 30% ondermijnt deze visie. Voor de volledigheid wijst de Procoro erop dat het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" erkent dat betaalbaar wonen een belangrijk item is (zie ook antwoord A33.W10.V).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V

Opname woningobjectief strijdig met strategische visie BRV

IR22.W3.O Embuild stelt dat het provinciaal beleidsplan ruimte de ontwikkeling van de woonbestemming niet afhankelijk kan maken van een cijfermatig woningobjectief dat bovendien volledig door de provincie wordt bepaald. De kwantitatieve benadering strookt niet met de principes van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, die uitgaan van een kwalitatieve locatieanalyse. Hiermee trekt de provincie alle bevoegdheid naar zich in een hiërarchisch *topdown* systeem. Hiermee gaat het Ruimtepact 2040 lijnrecht in tegen de strategische visie van het BRV en de memorie van toelichting bij de Codextrein: namelijk een minder bevoogdende rol van de provincies, een selectieve invulling van de provinciale beleidsplannen, het overlaten van beleidsruimte voor een eigen gemeentelijk ruimtelijk beleid en inzetten op samenwerking in plaats van het top-down opleggen van verplichtingen aan gemeenten.

Bezwaarindieners geeft hierbij volgende argumenten:

- Het hiërarchisch opleggen van cijfers is in strijd met het samenwerkingsmodel. Bezwaarindiener stelt dat de 70/30-verhouding in het RSV niet haalbaar was en werd teruggebracht naar een verdeling van 60/40.
- In de nieuwe ruimtelijke beleidsplannen wordt afgestapt van een cijfermatige taakstelling voor de verschillende overheden, maar staan de knooppuntwaarde en het voorzieningenniveau centraal als referentiepunten voor bijkomende woonegelegenheden. Bezwaarindiener stelt dat het gaat over een eerder kwalitatieve dan kwantitatieve zienswijze. In de nieuwe regeling wordt een minder bevoogdende rol voor de provincies voorzien.
- De strategische visie van het BRV geeft aan dat: “...De lokale besturen krijgen, rekening houdend met de noodwendigheid en beschikbare plancapaciteit, voldoende vrijheidsgraden om in het beleidsplan een eigen ruimtelijke agenda te formuleren. De lokale ruimtelijke werven bieden een aanvulling op en invulling van de Vlaamse ruimtelijke werven. Hierbij is er ook marge voor alternatieven of verantwoorde afwijking, mits motivering vanuit de plaatselijke ruimtelijke situaties, kwaliteiten en identiteit”

De Procoro stelt dat de taakstelling zoals opgenomen in het RSV op andere uitgangspunten en andere principes steunt dan de woningobjectieven zoals opgenomen in het Ruimtepact 2040. Beiden zijn niet te vergelijken.

Tezelfdertijd kan er niet worden aangenomen dat de woningobjectieven strijdig zijn met het samenwerkingsmodel. Zoals eerder aangehaald, verzet dit model zich niet tegen een ondersteunende rol van de provincie op vlak van het lokale woonbeleid. De decreetgever stelt ook uitdrukkelijk dat de provincie een beleidsplan dient op te maken. De Procoro verwijst hier naar punt 2° van de tweede paragraaf van artikel 2.1.1 VCRO § 2. De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben en verwijst hiervoor naar antwoord IR22.W1.V (geclusterd).

De ondersteunende rol blijkt ook uit de passage uit de strategische visie van het BRV waarnaar de inspraakreactie verwijst (Strategische visie BRV, geïllustreerde versie, p.109, <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/28360>): “Lokale besturen kunnen in de gebiedsgerichte werking verschillende taken opnemen. De beleidsplanning is minder gericht op het doorlopen van procedures dan wel op het ondersteunen van processen. [...] Het laat de mogelijkheid dat provincies zich kunnen toespitsen op enerzijds een aantal eigen projecten (provinciale ruimtelijke werven) en anderzijds in te zetten op een sturende en ondersteunende rol naar gemeenten in functie van samenwerking”. Het Ruimtepact 2040 motiveert daarbij duidelijk hoe de woningobjectieven passen binnen de provinciale bevoegdheden, waarbij er nadrukken worden gelegd op de mogelijke bovenlokale gevolgen van het gemeentelijk woonbeleid. Hierbij waarborgen de objectieven voldoende vrijheidsgraden voor de gemeenten. Er wordt benadrukt dat gemeenten zelf moeten voorzien in concrete woonvisie op basis van een eigen kerntypering en afbakening. Ook de invulling van het concrete verdichtingsbeleid gebeurt door de gemeenten.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).

• **Gemeentelijke autonomie**

Zelf woningobjectief bepalen

A22.W4.O De gemeente Bocholt is en blijft het best geplaatst om de ruimtelijke behoeften van haar inwoners, van zowel de huidige generatie als van de toekomstige generaties, duurzaam en correct te beheren.

IR29.W2.O De gemeente Zonhoven gaat niet akkoord met het woningobjectief van slechts 471 we. Ze stelt dat dit strookt met de toegekende typering van het centrum als regionaal stedelijke kern op Vlaams niveau en de evolutie van het Zonhovens bevolkingscijfer. De gemeente zal belemmerd worden in haar groeikansen. De gemeente zal zelf een woonbehoeftestudie laten uitvoeren op maat van de gemeente en haar beleidsvisie daarop baseren.

Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is opgenomen in antwoord IR16.W1.V. Ten gevolge van de redenering hierin, dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 “Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente” verduidelijkt.

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben en verwijst hiervoor naar antwoord IR22.W1.V (geclusterd) waarin duidelijk wordt aangegeven dat de beslissingsmacht van de andere overheden geenszins sterk wordt beperkt.

Onder OD 3 – “Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten” zijn de principes van de verdeling opgenomen en wordt gesteld dat de verdeling van het woningobjectief essentieel is voor de strategische versterking van het woonweefsel in Limburg. Daarom wordt er gestreefd naar 70% naar de bovenlokale en 30% naar de lokale kernen. De Procoro stelt dat de bovenlokale kernen het meest worden versterkt. Een verdeling van het objectief per woningmarkt vormt de basis.

Voorstel: aanpassing

- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V.

- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).

Nadruk op woonkwaliteit i.p.v. woningobjectief

A23.W14.O / WM De gemeente Hamont-Achel stelt dat met de verdeling van de woningobjectieven de economische draagkracht van de kleinere dorpskernen danig achteruit kan gaan. Het Ruimtepact 2040 houdt onvoldoende rekening met negatieve effecten op lokale kernen en andere gebieden, zoals scholen, handel, sociale voorzieningen en mobiliteit. De gemeente is van mening dat er meer nadruk gelegd moet worden op het aantrekkelijker maken van de kernen in plaats van strikte sturing van de woningmarkt. Het Ruimtepact 2040 druist in tegen het duurzaamheidsprincipe van art. 1.1.4. VCRO want het streeft geen duurzame ruimtelijke ontwikkeling, noch ruimtelijke kwaliteit na.

De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn is en verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).

Daarnaast verwijst de Procoro naar OD 2 “Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern” (p.149) waar duidelijk beschreven is dat de prioriteit ligt op het kwaliteitsvol wonen.

Voorstel: geen aanpassing

Rol provincie

A42.W12.O De stad Bilzen vraagt op welk niveau de keuzes van het woningobjectief gemaakt worden? Verschillende besturen = verschillende klemtonen en ruimtelijke visies. Neemt de provincie hier een actief sturende rol in op en hoe worden de keuzes gemaakt of bedongen?

“Het woonbeleid is in de eerste plaats een gemeentelijke taak, maar de ruimtelijke invloed van het wonen stopt niet aan de gemeentegrenzen. Een bovenlokale benadering is aangewezen om Limburg als geheel te versterken, zowel op vlak van stedelijkheid als kwalitatieve woonomgeving. Keuzes in de ene gemeente beïnvloeden het woonbeleid in andere gemeenten. Dit maakt handelen vanuit één regionale visie, die ook rekening houdt met bepaalde grenseffecten, cruciaal. Door de gemeentelijke woonbehoeften te analyseren op het niveau van de regionale woningmarkten, kan het provinciaal ruimtelijk beleid zich meer enten op de functionele realiteit van de regionale woningmarkten en het ambitieniveau van Limburg.” (zie hst.1.2 p.85)

Voor de volledigheid verwijst de Procoro ook naar:

- antwoord IR16.W1.V waarin aangegeven is hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt. Ten gevolge van de redenering hierin dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 “Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente” verduidelijkt.

- antwoord IR22.W1.V (geclusterd) waarin gesteld wordt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben. Ten gevolge van het antwoord wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V

- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten)

Hoe omgaan met bebouwing buiten de kernen

IR19.W15.O De gemeente Oudsbergen vraagt hoe er moet omgegaan worden met nieuwe bebouwing van lintkavels buiten de dorpskernen en of deze worden opgenomen in het woningobjectief?

De Procoro stelt dat de provincie een ontmoedigend beleid voert ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen en verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V, 1^e paragraaf.

Het woningobjectief is het benodigde aantal woningen om de verwachte huishoudensgroei binnen de woningmarkt op te vangen. Elke bijkomende, gerealiseerde woning zit hierin vervat.

Ten gevolge van het antwoord op A23.W7.V (geclusterd), zal de titel van Actie W-1.2 "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen te sturen" aangepast worden naar "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen".

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van de titel van Actie W-1.2 naar "Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen af te remmen" zie voorstel aanpassing A23.W7.V (geclusterd).

0% buiten kernen

IR28.W2.O De gemeente Lummen stelt dat het drastisch is om het woningobjectief in de buitengebieden op 0% te zetten. Men kan immers niet om de juridische woonbestemming heen. Dit staat haaks op mekaar. Opnieuw is het niet duidelijk wat de implicaties voor de gemeente en haar bewoners zijn. Door de woningmarkten op deze manier te manipuleren, zullen vooral de bovenlokale kernen voordelen hebben en zijn het de lokale kernen, de gemeenten zoals Lummen in het buitengebied, die hiervoor moeten wijken.

De Procoro stelt dat de provincie een ontmoedigend beleid voert ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen (zie ook antwoord A46.W6.V, 1^e paragraaf). De Procoro stelt dat gebieden buiten de kernen geen woningobjectief krijgen. Buiten de kernen wordt de huishoudensgroei in alle woningmarkten op 0% gezet om de verdere versnippering van het open landschap tegen te gaan, tegelijkertijd stelt de Procoro dat het woningobjectief een belangrijk richtcijfer is dat de gemeenten moet helpen in de uitwerking van haar woonvisie.

Voor de volledigheid verwijst de Procoro naar:

- antwoord IR22.W1.V (geclusterd) waarin gesteld wordt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben. Ten gevolge van het antwoord wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).

Woningobjectief te laag / reeds overschreden

A20.W2.O De gemeente Hoeselt stelt dat het woningobjectief van 269 wooneenheden een beperking van de groei is, onrealistisch is en (juridisch) niet afdwingbaar. De gemeente stelt dat ze als lokale kern ondergewaardeerd is ondanks de voorzieningen, bereikbaarheid, potentie voor regionaal bedrijventerrein en een nog aanzienlijk aandeel onbebouwde bouwpercelen, potentieel ontwikkelbare binnengebieden en verdichtingslocaties.

A20.W3.O De gemeente Hoeselt stelt dat er pas in deze fase wordt er gecommuniceerd dat er vanaf 2020 een woningobjectief van slechts 269 woningen werd vastgelegd (met terugwerkende kracht) en dat het vooropgestelde woningobjectief van de gemeente Hoeselt binnen enkele jaren al worden overschreden.

A22.W3.O Het woningobjectief voor Bocholt is onrealistisch en moet grondig verhoogd worden, omdat
- er slechts 17,1 wooneenheden/jaar mogen bijkomen

- er geen rekening gehouden werd met het huidig beschikbaar juridisch aanbod en gemeentes niet in staat zijn om alle eigenaars van onbebouwde percelen te vergoeden bij het afnemen van het bouwrecht.
- er geen rekening gehouden werd met de bevolkingsgroei van de voorgaande jaren.
- een groot deel van het woningobjectief al opgebruikt is.
- er geen rekening gehouden werd met de ruimtelijke ligging van Bocholt en de druk op de woningmarkt in Nederland. Hierdoor komen er ook steeds meer inwoners met andere nationaliteiten naar de gemeente.
- er ten opzichte van het vooropgestelde woningobjectief nog veel meer juridisch bepaald aanbod beschikbaar en ook effectief nodig is.

IR46.W9.O De stad Halen stelt dat haar woningobjectief onvoldoende is, en onvoldoende afgestemd op de ruimtelijke ligging en grensoverschrijdende relatie.

De Procoro stelt dat het woningobjectief essentieel is voor de strategische versterking van het woonweefsel in Limburg. De verdeling van het woningobjectief volgt uit het basisprincipe van het Ruimtepact 2040 om te streven naar een openruimtepositief planologisch beleid (zie antwoord A46.W6.V) De gemeente is vrij te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen. De selectie van specifieke kernen is een uitwerking van het strategische beleid dat de gemeente op gemeentelijk niveau voert. De gemeenten hebben autonomie om hun lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën uit te werken. Voor de benadering van de (provincie)grensoverschrijdende invloeden binnen de woningmarkten, verwijst de Procoro naar antwoord IR28.W5.WM m.b.t. de studie regionale woningmarkten. De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)). Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Ten gevolge van het antwoord wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt (volgend uit antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) en wordt actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt (volgend uit antwoord IR16.W1.V).

Voorstel: aanpassing

- Voor het voorzien van de mogelijkheid tot versneld actualiseren van het woningobjectief (actie W-3.1): zie voorstel antwoord IR16.W1.V.
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).

Autonomie inzet woningobjectief lokale kernen

A25.W4.V Het toekomstbeeld, zoals omschreven in de Conceptnota van Maasmechelen, past binnen het voorliggende ontwerp van beleidsplan Ruimtepact 2040. De visie op Opgrimbie vormt de grote uitzondering. Opgrimbie ligt in het GRS in de stedelijke zone van Maasmechelen, maar ligt buiten de afbakening van het kleinstedelijk gebied. Op basis van het GRS is in het centrum van Opgrimbie, langs de Heirstraat en de twee grote pleinen langs de Heirstraat, ontwikkelingen gerealiseerd met een stedelijk karakter. Maasmechelen wil inzetten op het (beperkt) versterken van de centrumontwikkeling van Opgrimbie, zonder daarbij nieuwe en onbebouwde open ruimte aan te snijden. In de overige delen van Opgrimbie zal worden ingezet op het behouden en verbeteren van het bestaande aanbod in plaats van het laten groeien van het woonaanbod. Hiermee zal het woningobjectief van de lokale kernen nagenoeg volledig naar Opgrimbie gaan, maar uiteindelijk is deze keuze goed te verantwoorden vanuit de watertoets en de overstromingsgevoeligheid van de Maasdorpen.

De Procoro neemt hiervan akte en stelt dat gemeenten de autonomie hebben om een selectieve versterking van haar lokale woonkernen te voeren.

Voorstel: geen aanpassing

- Aanspraak op (bijkomend) woningobjectief

Noord-Zuid en openbaar vervoer meer laten doorwegen in het woningobjectief

A13.W3.O De stad Peer heeft een goed voorzieningenniveau, maar een beperkte knooppuntwaarde en vraagt zich af in welke mate deze beperkte knooppuntwaarde wordt beïnvloed door toekomstige ontwikkelingen zoals de verdere uitbouw van de NoordZuid en de hervormingen bij de Lijn. Indien dit

uitgangspunt de basis gevormd heeft voor de berekening van het woningobjectief dient de berekening herzien te worden.

A32.W3.O De gemeente Houthalen-Helchteren vreest dat er onvoldoende ontwikkelingskansen aan de kern Houthalen worden geboden. De provincie gaat niet optimaal in op de geboden kansen van het Complex project Noord-zuid Limburg.

A32.W2.O De gemeente Houthalen-Helchteren vraagt om de knooppuntwaarde van de kern Helchteren te verhogen omwille van het Complex project Noord-zuid Limburg. Ze onderschrijft het onderscheid tussen de kernen Houthalen en Helchteren, maar stelt dat het logischer zou zijn dat ook de kern van Helchteren een hogere ontwikkelingspotentie krijgt dan de andere lokale kernen in de gemeente, gezien de halte van de HOV-lijn (op een kruispunt met een belangrijke oost-westas). Daarbij verwijst ze naar het in opmaak zijnde masterplan voor de (identiteit van de) kern Helchteren. De thema's 'dorpse maat' en 'dorpse mobiliteit' staan erbij centraal.

A32.W4.V De gemeente Houthalen-Helchteren vraagt een optimale steun bij de realisatie van nieuwe woonontwikkelingen, gezien de noodzakelijke verwervingen (verhuis 170 huishoudens / 60 handelszaken) die nodig zijn voor de realisatie van de Noord-zuid.

A32.W7.O De gemeente Houthalen-Helchteren stelt dat het zéér onduidelijk is wat de groeimarges voor de gemeente is. De verdeling van het woningobjectief moet rekening houden met de sociaaleconomische situatie van de gemeente en de nood aan bijkomende sociale woningen.

Hierbij geeft ze volgende problematieken met een weerslag op de taakstelling voor wonen aan:

- het verblijven van arbeidsmigranten in onze recreatieparken (ook gezinnen),
- de aanwezigheid van een asielcentrum met uitstroom van mensen die een eigen woning zoeken,
- de herhuisvesting van 170 huishoudens in het kader van het CP NZL.
- de zeer grote druk vanuit de sociale huisvestingsmaatschappijen om projecten te realiseren

De gemeente maakt zich zorgen hoe ze dit allemaal binnen het vooropgestelde woningobjectief moet realiseren

A32.W9.V De gemeente Houthalen-Helchteren vreest dat er zeer weinig ontwikkelingsmogelijkheden voor haar kernen zijn binnen haar Regionale Woningmarkt. Ze werkt aan een masterplan voor Houthalen-Centrum dat een nieuwe handel- en woonontwikkeling voorziet, rekening houdend met de toekomstvisie NZL. Ze wil dit nieuwe plan realiseren en vraagt hiervoor garanties. Hetzelfde geldt voor de lopende planningsprocessen om een visie om langere termijn uit te werken voor Helchteren (masterplan + RUP), RUP Lillo centrum, RUP Houthalen-Oost (centrumvernieuwing) en RUP Ringlaan.

De Procoro stelt dat er gewerkt wordt met een open groeiprognose. Dit betekent dat de migratiecijfers inbegrepen zijn. Ook het bindend sociaal objectief zit reeds vervat in het woningobjectief. De Procoro stelt voor om dit te verduidelijken in de tekst.

Specifiek met betrekking tot het spanningsveld tussen het bindend sociaal objectief en het woningobjectief, verwijst de Procoro ook nog naar de FAQ over het Decreet Woonreservegebieden, waarin Departement Omgeving het volgende stelt: "De toetsing voor wat het bindend sociaal objectief betreft kan o.i. een vrijgave (mee) verantwoorden, bijvoorbeeld omdat een ontwikkelingsvoorstel een wezenlijke bijdrage levert aan de realisatie van het BSO, of bijvoorbeeld omdat de vrijgave noodzakelijk is en er weinig of geen alternatieven zijn om het BSO te bereiken. De toetsing kan allicht ook resulteren in aangepaste voorwaarden of lasten, die dan kaderen in ruimere maatregelen om het BSO te bereiken." (FAQ 2.3 "Wat wordt meegenomen in de beoordeling van een vrijgave?")

De Procoro verwijst naar de strategisch visie, hst 4 "De engagementen van de provincie" (p.23) waar onder engagement 4.3 beschreven staat dat de provincie zich engageert tot het ondersteunen van de gemeenten om gemeenschappelijke doelen te realiseren. Dit doet ze door concrete acties op te nemen. Hiermee beoogt de provincie de realiseerbaarheid van de doelstellingen op het terrein te verhogen. Onder actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" houdt de provincie rekening met de toebedeling van het woningobjectief in haar advisering van gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen, gemeentelijke RUP's en verkavelingen en bij opmaak van provinciale RUP's. De Procoro stelt voor om hier te verduidelijken dat het om gemeentegrensoverschrijdende verkavelingen gaat.

Voor de relatie van de verdere uitbouw van de Noord-Zuid en de bereikbaarheid, verwijst de Procoro naar antwoord A32.W6.O/ST (geclusterd). Ten gevolge van het antwoord hierop wordt de term "randvoorwaarden" en bijhorende omschrijving aangepast.

Voor de volledigheid verwijst de Procoro naar volgende antwoorden:

- antwoord IR22.W1.V (geclusterd) waarin gesteld wordt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben en dat elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken.

- antwoord A23.W4.ST (geclusterd) 1e en 2e paragraaf waarin gesteld wordt dat de gemeente vrij is te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen.
- antwoord IR16.W1.V waarin aangegeven is hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt. Ten gevolge van de redenering dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt, wordt dit in actie W-3.1 verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

- De Procoro stelt voor om te verduidelijken dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt en dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief. De Procoro stelt voor om dit toe te voegen op p.155 als volgt: "Het woningobjectief per woningmarkt vormt de basis voor de verdeling: het totaal aantal bijkomende eenheden in een woningmarkt komt steeds overeen met de totale open groeiprognoze voor die woningmarkt." Er wordt dan met een voetnoot verwezen dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief.
- De Procoro stelt voor om onder actie W-3.1. te verduidelijken dat het om gemeentegrensoverschrijdende verkavelingen gaat.
- Voor de aanpassing van de term "randvoorwaarden" en bijhorende omschrijving: zie voorstel aanpassing A32.W6.O/ST (geclusterd).
- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten)

Stijgende migratiedruk vanuit Nederland (algemeen + ASML)

A33.W7.V De stad Lommel stelt dat een ruimtelijk kader en een ruimtelijk instrumentarium om arbeidsmigranten te huisvesten ontbreekt. De snelgroeiende technologiesector in en rondom Eindhoven en de groeiende economische sector in de regio Noord-Limburg heeft een impact op het woonweefsel en de woningbehoefte in Lommel. Er is een groeiend fenomeen van huisvesting van arbeidsmigranten (vooral vanuit Nederland) en de bestemming woongelegenheden en andere gebouwen voor arbeidsmigranten.

A23.W17.O De gemeente Hamont-Achel stelt dat de afbakening van de woningmarkt en het woningobjectief geen rekening houden met het feit dat Hamont-Achel een grensgemeente is, gelegen aan de noordelijke grens van Limburg met Nederland. De stad ervaart hierdoor al hogere woningprijzen. Met een beperkt aanbod aan wooneenheden door het woningobjectief zullen de prijzen verder stijgen. De nieuwe ontwikkelingen van ASML (voor de huisvesting van Nederlandse arbeidskrachten) versterken dit. De stad Hamont-Achel vraagt aan de provincie om de Nederlandse tendensen mee in rekening te brengen en bijzondere maatregelen voor grensgemeenten op te nemen in het beleidsplan.

A29.W1.O MOW stelt dat de woonopgave in de Brainport regio door de enorme groei van ASML en aanverwante bedrijven groot is met de komst van 60.000 bijkomende arbeidsplaatsen tegen 2030. Het gaat vnl. om hoogopgeleide technici die ze over de hele wereld aantrekken en ergens in de onmiddellijke omgeving willen huisvesten. Zowel in Lommel, Pelt als Hamont-Achel zien we hierdoor de prijzen op de woningmarkt stijgen. Mogelijk kunnen er ook ontwikkelingsperspectieven worden gegeven in het Beleidsplan Ruimte Limburg hoe ze hiermee kunnen omgaan.

De Procoro stelt dat er gewerkt wordt met een open groeiprognoze en verwijst hiervoor naar antwoord A13.W3.O (geclusterd).

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toedeling van de woningobjectieven verder uit te werken. Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Ten gevolge van de antwoorden wordt verduidelijkt dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt (volgend uit antwoord A13.W3.O (geclusterd)), wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt (volgend uit antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) en wordt actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt (volgend uit antwoord IR16.W1.V).

Voorstel: aanpassing

- Voor de verduidelijking dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd), 1e punt.

- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

Stijgende migratiedruk vanuit Nederland

A39.W6.V De gemeente Kinrooi stelt dat “7.4. Grensoverschrijdend denken en samenwerken” summier werd beschreven en vraagt op welke wijze de grensgemeenten kunnen omgaan met de invloed van Nederland en de opportuniteiten die hieruit voortvloeien (ontsluiting)?

- Komt er een concreet plan van aanpak voor grensoverschrijdende projecten?
- Op welke wijze kunnen we inspelen op de wisselende trends m.b.t. Kinrooi als grensgemeente?
- Is dit enigszins bepalend voor het woningobjectief?

De Procoro stelt dat grensoverschrijdende samenwerkingen gebiedsgericht bekeken worden in het kader van specifieke grensoverschrijdende projecten en stelt voor om dit te verduidelijken onder hst 7.4.

“Samenwerking - Grensoverschrijdend samenwerken” (p. 165).

Met betrekking tot het vaststellen, toepassen, opvolgen en actualiseren van het woningobjectief, verwijst de Procoro naar antwoord IR16.W1.V. Ten gevolge van de redenering die hierin opgenomen is, wordt dit in actie W-3.1 “Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente” verduidelijkt dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt.

Voorstel: aanpassing.

- De Procoro stelt voor om onder hst 7.4. “Samenwerking - Grensoverschrijdend samenwerken” te verduidelijken dat samenwerkingen onderzocht en aangegaan worden daar waar dat nodig is. (cfr. “beleidskaders ruimtelijke economie en openruimteschakels”).
- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V

Opnieuw invoeren doelgroepenbeleid

A33.W12.V De stad Lommel vraagt om ook een visie en bijhorende actiepunten op te nemen met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten en derdenlanders en bij de bepaling van de woningobjectief rekening te houden met deze doelgroepen.

A33.W8.V De stad Lommel vraagt hoe de provincie de huisvesting van arbeidsmigranten kwalificeert. Er is namelijk de stijgende migratiedruk zowel vanuit Nederland door de wooncrisis in Nederland als van derdenlanders naar aanleiding van de asielcrisis.

A39.W4.O De gemeente Kinrooi wil omwille van een noemenswaardige instroom van inwoners uit Nederland en de woondruk beroep willen doen op de uitzonderingsmaatregel uit het RSPL. In bepaalde gevallen kon de Provincie grotere aantallen bijkomende woningen aanvaarden dan noodzakelijk voor de natuurlijke aangroei, zoals voor de gemeenten in buitengebied waar een buitenlandse woondruk zich manifesteert. Aangezien Kinrooi een grensgemeente is, kent zij meer dan andere Vlaamse gemeenten een grote inwijking van Nederlanders. Het aantal Nederlanders besloeg in 2007 rond de 12% van het aantal inwoners. Deze inwijking heeft invloed op de woningmarkt.

(Het migratiesaldo met het buitenland bedroeg in 2021: 78. Het migratiesaldo met andere Belgische gemeenten bedroeg in 2021: -27. De totale bevolkingsgroei in Kinrooi bedroeg voor 2021: 43.)

A42.W5.O De stad Bilzen stelt dat het principe van een strategische woonreserve bovenop de open prognosecijfers (zoals opgenomen was in het voorontwerp) aangewezen lijkt om positief sturend te kunnen optreden. Zo kunnen steden en gemeenten die een openruimtepositief en kwalitatief ontwikkelingsbeleid wensen te voeren gestimuleerd worden.

IR46.W4.O De stad Halen stelt dat ze extra benadeeld worden door de verdeling van het woningobjectief van 35/65 nog verder op te trekken naar 30/70 alsook door de verwijdering van de actie uit het voorontwerp de bijkomende 10% woonreserve. De gemeente stelt dat deze werkwijze gevolgen zal hebben voor de lokale kernen op cultureel, economisch en sociaal vlak en de demografische verschuivingen zullen het lokale draagvlak van voorzieningen nog moeilijker maken.

De Procoro stelt dat er gewerkt wordt met een open groeiprognoze en verwijst hiervoor naar antwoord A13.W3.O (geclusterd).

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de

toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken. Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)). Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Voorstel: aanpassing

- Voor de verduidelijking dat er met een open groeiprognose gewerkt wordt: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd), 1e punt.
- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

Collectieve renovatie- en vernieuwingsprojecten op wijkniveau

A39.W10.V De gemeente Kinrooi vraagt of er in de huidige beleidsvisie/strategie de mogelijkheid is tot opschaal mogelijkheden van projecten op wijkniveau waarin de energietransitie en de kwaliteitsvolle verdichting van het woonweefsel vertaald kan worden in concrete, collectieve renovatie- en vernieuwingsprojecten op bouwblok- of wijkniveau? Is hier een visie/ondersteuning voor?

De Procoro stelt dat onder OD2 "Afstemmen van woonontwikkeling op maat van de kern" (p. 149) aandacht is voor duurzame (woon)ontwikkelingen binnen bovenlokale en lokale kernen: "De integratie van hernieuwbare en/of duurzame energievormen wordt onderzocht in afstemming met de mogelijkheden van het aanwezige energiesysteem en de context. De keuze uit de aan te wenden mogelijkheden wordt breed geïnterpreteerd, zoals het voorzien van ruimte voor collectieve installaties, mogelijkheden voorzien / benutten tot energie- en warmte-uitwisseling, maatregelen op woning- of gebouwniveau, nieuwe opportuniteiten ten gevolge van technologische evoluties, ...". Deze doelstelling is in het Ruimtepact 2040 niet uitgewerkt in een concrete actie, maar kan wel worden begrepen onder de actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen" (p. 161).

Ter informatieve titel, wijst de Procoro er op dat de provincie ook een verantwoordelijkheid opneemt voor energietransitie en renovatieprojecten via o.m. de provinciale dienst Milieu en Klimaat.

Voorstel: geen aanpassing

Hergebruik grootschalige landbouwgebouwen binnen de kern

A44.W3.V De gemeente Riemst stelt dat Haspengouwse dorpen vaak historisch gegroeid zijn als 'straatdorpen' waarbinnen grootschalige en interessante landbouwgebouwen verweven liggen. Een juridisch kader voor het verdichten van deze specifieke gebouwen ontbreekt en het is ook niet duidelijk hoe het verdichten binnen deze gebouwen in straatdorpen gezien wordt als onderdeel van de toegewezen 276 wooneenheden.

De Procoro verwijst naar OD1 – voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening waarin gesteld wordt dat het duidelijk moet zijn wanneer een potentiële ontwikkeling zich al dan niet binnen een geselecteerde kern bevindt. De basis hiervoor is de afbakening van de kernen. Ontwikkelingen buiten de kernen worden zoveel mogelijk geweerd.

De provincie zal de afbakening van de kernen hanteren bij het toepassen van het woonbeleid en de verdeling van het woningobjectief. Het bijkomend aantal woningen, gerealiseerd door herbestemmingen, zit vevat binnen het woningobjectief.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij OD1 "Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening" (p. 145) te verduidelijken dat het te voeren kerngericht beleid op de geselecteerde kernen van toepassing is.

Migratie vanuit Vlaams-Brabant

IR46.W3.V De stad Halen stelt dat bovenlokale kernen bevoordeeld worden ten opzichte van de lokale kernen en dit door het (ge-/mis-)bruiken van de woningmarkten.

Halen heeft heel wat immigratie vanuit Vlaams-Brabant, zelfs iets meer dan vanuit Limburg en stelt dat hier geen rekening mee werd gehouden in de berekeningen. Als provinciegrens-gemeente worden ze zelfs benadeeld daardoor en illustreren dat met de immigratiecijfers van 2016-2020.

IR46.W6.V De stad Halen stelt dat het door haar locatie net interessant is om zich zowel op het aanbod in Vlaams-Brabant als in Limburg te richten. Net als andere Limburgse grensgemeenten (provincie- of landsgrenzen) lijkt de nauwe band met de omgeving weinig aandacht te krijgen in het Beleidsplan. De werking en invloed van de migratiestromen inzake wonen (Diest – Leuven) komt er te weinig aan bod om een vertaling en verankering in het Limburgse beleid te krijgen.

Voor de benadering van de provinciegrensoverschrijdende invloeden binnen de woningmarkten, verwijst de Procoro naar antwoord IR28.W5.WM m.b.t. de studie regionale woningmarkten.

Onder hst.3.5. "Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg" (p.103 e.v.) wordt de context op regionaal, woningmarkt en grensoverschrijdend niveau weergegeven. De nederzettingsstructuur hangt onlosmakelijk samen met zijn context en zijn fijnmazige functionele samenhang. Ook de typische landschappelijke, historisch-morfologische en ruimtelijke-economische elementen hebben hun invloed op de eigenheid, identiteit en de werking van het woonweefsel. Het profiel van de woningmarkt waartoe Halen behoort, wordt beschreven op p.108-110.

Voor de berekening van het woningobjectief, stelt de Procoro dat gewerkt wordt met een open prognose en verwijst hiervoor naar antwoord A13.W3.O (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Voor het verduidelijken dat er met een open groeioprognose gewerkt wordt: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd).

"Overgangsgebied" Hasselt-Haspengouw

A12.W1.O De gemeente Alken geeft aan dat ze een overgangsgebied is tussen het stedelijke Hasselt en de plattelandszone Haspengouw (met haar kerkdorpen). De druk op de stedelijke randen ligt anders dan in de open gebieden. De gemeente stelt dat er hiermee geen rekening gehouden is in de 30-70 regeling en vraagt om een nuancering te doen tussen de verschillende afbakening en profielen van de regionale woningmarkten.

De Procoro verwijst naar hst. 5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen" (p131 e.v.). De provincie heeft een selectie van de kernen en een typering van de bovenlokale kernen gedaan. De gemeente staat in voor de differentiatie in de typering van haar lokale kernen. Het principe van een 70-30%-sturing op woningmarktniveau is i.f.v. meer stedelijkheid en tegelijkertijd leefbaarheid. De Procoro wijst erop dat indien een gemeente groeit boven haar prognoses, er een overaanbod wordt gecreëerd met o.a. leegstand tot gevolg. Een groeiprogramma moet vanuit alle andere sectoren starten (voorzieningen, duurzame ontsluiting,...). Woonaanbod kan dan volgen via evaluaties. Elke woningmarkt is anders opgebouwd. De huidige regionale context van iedere woningmarkt wordt beschreven onder hst. 3.5 "Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg" (p.103 e.v.) van het beleidskader "wonen in stads- en dorpskernen".

Voorstel: geen aanpassing

Afstoten militaire domeinen

A19.W1.O De gemeente Leopoldsburg geeft aan haar rol als woongemeente volwaardig en kwaliteitsvol op te nemen. Ze is daarom bezig met de actualisatie van haar woonbehoeftestudie en wijst ook op de afstoting van militaire domeinen welke in de toekomst een invulling moeten krijgen. De gemeente vraagt inspraak bij de opmaak en verdeling van de woonobjectieven en aandacht voor het specifieke karakter (oppervlakte, bevolkingsdichtheid en militaire aanwezigheid) van onze gemeente binnen de provincie.

De Procoro motiveert dat de woningobjectieven het totaal aantal bijkomende huishoudens per woningmarkt aangeeft. Deze cijfers staan los van het bestaande juridisch of eventueel toekomstig juridisch aanbod.

Voorstel: geen aanpassing

Bindend Sociaal Objectief

A27.W1.O De gemeenteraad van Heusden-Zolder vraagt aan de provincie om de opgenomen principes van de verdeling van het woningobjectief te toetsen aan de realiteit en indien nodig de indeling van de kernen bij de verschillende types te herbekijken binnen de woningmarkt en verwijst daarbij naar de groei van haar aantal huishoudens tussen 2017 en 2021. De gemeente geeft aan dat er een betere balans moet zijn tussen de samenstelling van de woningen/woonvormen en de bevolking. Ze wijst op het spanningsveld tussen de toegelaten groei en het bindend sociaal objectief (BSO) waardoor de sociale woningen een groter aandeel in het totale aanbod van nieuwe wooneenheden krijgen. Het is momenteel onduidelijk hoe Wonen Vlaanderen hier rekening mee gaat houden. De gemeente dringt aan om een hoger woningmarktobjectief toe te kennen aan de gemeente, rekening houdend met de realiteit van de groeicijfers van hun gemeente en de bovenlokale functies in de kernen Heusden-Berkenbos en Voort. Zij achten de huidige geen realistisch objectief.

De Procoro verwijst naar hst.5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen". (p131 ev.). De provincie heeft een selectie van de lokale kernen gedaan. De gemeente staat in voor de typering van de lokale kernen (zie p. 140).

De Procoro stelt dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief (zie antwoord A13.W3.O (geclusterd)).

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)). Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Ten gevolge van de antwoorden wordt verduidelijkt dat het bindend sociaal objectief in het woningobjectief vervat zit (volgens uit antwoord A13.W3.O (geclusterd)), wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt (volgens uit antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) en wordt actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt (volgens uit antwoord IR16.W1.V).

Voorstel: aanpassing

- *Voor de verduidelijking dat het bindend sociaal objectief in het woningobjectief vervat zit: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd), 1e punt.*
- *Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V.*
- *Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).*

Gezinsverduunning

A23.W18.O De gemeente Hamont-Achel stelt dat gezinsverduunning invloed heeft op de nood aan extra woningen. Het aantal 1-persoonsgezinnen neemt toe, terwijl gezinnen met meer dan 3 personen in aandeel dalen. Dit benadrukt de behoefte aan extra woningen.

De Procoro stelt dat woonbehoeften veranderen ten gevolge van meerdere factoren waaronder gezinsverduunning. Binnen het Ruimtepact 2040 is er aandacht voor andere woontypologieën en woonvormen. Zie ook p. 15, p.43, p.98 en p. 128 van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

Fusie

A42.W2.O De stad Bilzen stelt dat een "fusiestad" meer ontwikkelingsmogelijkheden moet krijgen omdat het geheel meer is dan de som der delen. Wonen op de hoogte? Welke afspraken moeten hier gemaakt worden?

De Procoro verwijst met betrekking tot gemeentefusies naar antwoord A9.W1.WM (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

Voorkeur Vlaams VITO-scenario

A24.W3.V De stad Hasselt stelt dat de nadruk van de strategische visie van het Vlaams beleidsplan Ruimte in principe ligt op het faciliteren van de grootste ruimtelijke groei in de goed bereikbare en goed uitgeruste kernen en op het “inperken” van het bijkomende ruimtebeslag. De focus moet dus liggen bij het ontwikkelen van rendementskansen ‘binnen het bestaande ruimtebeslag’ en niet op het verdelen van een woningobjectief over verschillende kernen.

De Procoro motiveert dat één van de ruimtelijke principes in de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) is, dat het voorzieningenniveau en de knooppuntwaarde (bereikbaarheid met het openbaar vervoer) de ontwikkelingskansen van een plaats bepalen. Na de analyse van die Vlaamse studie heeft het provinciebestuur door VITO een bijgestuurd Limburgs model laten uitwerken door een aantal parameters te wijzigen die rekening houden met de specifieke Limburgse context. De Procoro stelt dat de focus niet ligt op de verdeling van het woningobjectief maar op de realisatie van de dubbele doelstelling. Zie hst 4.1. “Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte” (p. 127 e.v.)

Zoals opgenomen in SD 2 “Steden en dorpen gericht versterken” (strategische visie, p.42 ev.) wordt de verstedelijkte structuur van Limburg bepaald door een grote diversiteit van kernen: het regionaalstedelijk gebied met de twee grote kernen Hasselt en Genk, de kleinstedelijke gebieden, de kleinere historische stadskernen en de grote dorpen, plattelandskernen en kleine gehuchten. Door een gericht en selectief kernontwikkelingsbeleid, wil de provincie doordacht de stedelijkheid versterken op maat van Limburg, met het oog op meer stedelijke beleving, vitalere dorpskernen en het versterken van de open ruimte. Kernversterking is de uitgangshouding bij nieuwe ontwikkelingen.

Eén van de ruimtelijke principes in de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) is dat het voorzieningenniveau en de knooppuntwaarde (bereikbaarheid met het openbaar vervoer) de ontwikkelingskansen van een plaats bepalen. Na de analyse van die Vlaamse studie heeft het provinciebestuur door VITO een bijgestuurd Limburgs model laten uitwerken door een aantal parameters te verfijnen en te actualiseren op de specifieke Limburgse context.

Voorstel: geen aanpassing

Te laag objectief stedelijke kernen

A24.W1.WM / O De stad Hasselt stelt dat ze het woningobjectief van +/- 6.200 woningen van haar woningmarkt deelt met de ondersteunende regionaal stedelijke kernen Diepenbeek en Zonhoven én de strategische kern Houthalen-Helchteren. Hasselt krijgt slechts 55% van het objectief van de woningmarkt toegewezen, terwijl Genk 71% opvangt. Dit is niet in verhouding tot het euregionale belang van Hasselt als provinciehoofdstad en stelt dat ze een substantieel deel van het woningobjectief kan realiseren.

A42.W10.O De stad Bilzen stelt dat het onduidelijk is hoe het aantal aan de stad Bilzen werd toegekend. Aan de provinciaal stedelijke kern van Tongeren, behorend tot dezelfde woningmarkt, wordt bijna het dubbele toegekend. Vanwaar de onevenredigheid in verdeling? De toebedeling voor Bilzen is te weinig, zeker rekening houdend met de fusie en rekening houdend met de cijfers die aan KSG Tongeren worden toegekend.

Voor het principe van de verdeling van het aantal huishoudens op kernniveau, verwijst de Procoro naar A13.W16.O (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord, wordt het principe van de verdeling verduidelijkt. Met betrekking tot het vaststellen, toepassen, opvolgen en actualiseren van het woningobjectief, verwijst de Procoro naar antwoord IR16.W1.V. Ten gevolge van de redenering die hierin opgenomen is, wordt dit in actie W-3.1 “Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente” verduidelijkt dat een actualisatie van de woningbehoefte sneller kan gebeuren dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie, indien dit nodig blijkt.

Voorstel: aanpassing

- Voor de verduidelijking van de principes van de verdeling van het aantal huishoudens: zie voorstel aanpassing A13.W16.O (geclusterd)
- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V

Te laag objectief lokale kernen

A42.W18.ST De stad Bilzen stelt dat aan de woonkernen een zeer minieme groei wordt toegekend, die bijna verwaarloosbaar is. De stad wenst de organische groei en gezinsverdunding ook in de kleine dorpen

op te vangen, ook al ligt het zwaartepunt in de grote kernen. Het gaat hierbij over een grotere groep kernen (37), waardoor de verdeling alles behalve evident is hier.

De Procoro verwijst naar OD 3 "Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten" (p.155, 156): de gemeente voert hierbij een selectieve versterking van de kernen.

De Procoro verwijst voor het belang van het principe van een 70-30%-sturing op woningmarktniveau naar antwoord A12.W1.O.

Voorstel: geen aanpassing

Incentive behalen Bindend sociaal objectief

A32.W8.O De gemeente Houthalen-Helchteren stelt dat de woningobjectieven geen rekening houden met het wel/niet behalen van het Bindend Sociaal Objectief door de gemeenten. Ze stelt dat gemeenten die inspanningen willen leveren om, bovenop hun BSO, nog extra sociale woningen te realiseren, een hoger groeimarge moeten krijgen. Hierbij geeft ze aan dat ze zelf bij de 6e oproep van de VMSW tot aanvraag van een sociale woonbeleidsconvenant (14/07/2021) een aanvraag heeft ingediend voor het realiseren van 110 extra sociale woningen voor de periode begin 2022 tot eind 2024, omwille van de grote noodzaak/behoefte aan sociale huisvesting en omwille van de herlocalisatieopdracht binnen het complex project NZL. Houthalen-Helchteren geeft aan dat ze dit niet kan realiseren binnen een woningobjectief van + 818 we (eigen berekening gemeente t.o.v. +826 we besluit deputatie) voor de gemeente voor de periode 2020-2040.

De Procoro stelt dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief (zie antwoord A13.W3.O (geclusterd)). De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken. Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Ten gevolge van de antwoorden wordt verduidelijkt dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt (volgend uit antwoord A13.W3.O (geclusterd)), wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt (volgend uit antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) en wordt actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt (volgend uit antwoord IR16.W1.V).

Voorstel: aanpassing

- Voor de verduidelijking dat het sociaal objectief in het woningobjectief vervat zit: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd), 1e punt.
- Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V.
- Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

Oriëntatie gemeente en invloed op woningmarkt

A42.W11.O De stad Bilzen stelt dat er onvoldoende rekening gehouden wordt met de oriëntatie van de zuidelijke Bilzerse deelgemeenten naar Maastricht, Riemst en Tongeren en van de noordwestelijke deelgemeenten naar Genk, Zutendaal en Diepenbeek en landsgrensoverschrijdende invloed. Bovendien wijzen gekende cijfers er ook op dat buitenlandse invloeden een impact hebben op de woningmarkt en woonbehoefte van Bilzen, ookal is Bilzen dan strikt genomen geen grensgemeente.

A36.W3.O De gemeente Herk-de-Stad stelt dat uit het overleg met de provincie bleek dat de cijfers eerder richtinggevend zijn en gericht zijn op het vermijden van een overaanbod. Daarbij menen wij dat er op heden allesbehalve een overaanbod aan woningen is in Herk-de-Stad. Ook vanuit Brussel en Leuven wordt vaak naar Herk-de-Stad gekeken als men een woning in een meer groene, doch goed bereikbare, omgeving wenst. Daarbij ligt de stad vele malen beter dan Hasselt, Zonhoven en Diepenbeek, die wel als regionale kernen worden gemarkeerd.

Voor de betekenis van de ligging en de rol van Hasselt, Zonhoven en Diepenbeek, verwijst de Procoro naar A24.A3 m.b.t. rol centrumsteden.

Voor de buitenlandse invloeden en hun impact op de woningmarkt en woonbehoefte, verwijst de Procoro naar IR28.W5.WM m.b.t. de studie regionale woningmarkten. De Procoro stelt dat er gewerkt wordt met een open prognose (zie antwoord A13.W3.O (geclusterd))

De Procoro stelt dat de woningobjectieven een richtinggevend karakter hebben (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken. Hoe het woningobjectief vastgesteld, toegepast, opgevolgd en geactualiseerd wordt, is aangegeven in antwoord IR16.W1.V.

Ten gevolge van de antwoorden wordt verduidelijkt dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt (volgend uit antwoord A13.W3.O (geclusterd)), wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt (volgend uit antwoord IR22.W1.V (geclusterd)) en wordt actie W-3.1 "Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente" verduidelijkt (volgend uit antwoord IR16.W1.V).

Voorstel: aanpassing

- *Voor de verduidelijking dat er met een open groeiprognoze gewerkt wordt: zie voorstel aanpassing A13.W3.O (geclusterd), 1e punt.*
- *Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V.*
- *Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).*

• **Berekeningswijze**

Berekeningswijze / verduidelijking toevoegen

A13.W17.O De berekeningswijze van het gemeentelijk objectief moet toegevoegd worden. Als Peer centrum beschouwd werd als een slecht voorziene kern dient de berekening aangepast te worden. Op basis van het objectief lijkt het alsof er geen rekening gehouden werd met de aanwezigheid van twee grote werkgevers (militaire basis en Center Parcs). Minstens moet het objectief in die zin aangepast worden dat werknemers op fietsafstand kunnen wonen.

A23.W13.O De gemeente Hamont-Achel stelt dat het niet duidelijk is hoe het totale woningobjectief van 1337 wooneenheden voor de lokale kernen van de woningmarkt over de verschillende kernen is verdeeld en welke criteria zijn gebruikt bij deze berekening.

A28.W3.O De gemeente Beringen stelt dat het onvoldoende duidelijk is hoe het woningobjectief (cijfer zoals opgenomen in de tabel 2) door de provincie verdeeld zal worden onder de kernen Beringen, Beringen Mijn, Leopoldsburg en Strooiendorp. De gemeente stelt vast dat deze vier kernen heel divers van aard, schaal, dynamiek ... zijn. Hiertegenover staat Tessenderlo – gecatalogeerd als "strategische woningmarkten" – dat wel een eigen woningobjectief krijgt toegewezen?

A42.W8.O De stad Bilzen vraagt hoe de verdeling van de 30% gaat gebeuren.

A46.W3.O Het departement Omgeving vraagt verduidelijking in de tekst over de toewijzing van het woningobjectief per kern, aangezien die niet altijd in overeenstemming lijkt te zijn met het type kern, waarbij bepaalde (ondersteunende) regionaal stedelijke kernen (omwille van hun beperktere verstedelijkingsgraad en voorzieningenniveau) minder verdicht kunnen worden dan een provinciale stedelijke kern.

IR28.W4.O De gemeente Lummen vraagt zich af hoe er tot het woningobjectief-cijfer is gekomen?

De Procoro verwijst voor het belang van het principe van een 70-30%-sturing op woningmarktniveau naar antwoord A12.W1.O

Voor het principe van de verdeling van het aantal huishoudens op kernniveau, verwijst de Procoro naar A13.W16.O (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord, wordt het principe van de verdeling verduidelijkt. De Procoro verwijst met betrekking tot de verschillende functies en kenmerken van een kern die in aanmerking genomen zijn om de kerntypering uit te werken naar A23.W1.WM ,

Voorstel: aanpassing

Voor de verduidelijking van de principes van de verdeling van het aantal huishoudens: zie voorstel aanpassing A13.W16.O (geclusterd).

Te generieke verdeling

A42.W9.O De stad Bilzen stelt dat de woonkernen zoals Hoeselt, Riemst ed. uit hetzelfde quota gaan verdichten als de Bilzerse en Tongerse hoofddorpen en woonkernen, die ook hun kwalitatieve verdichtingsmogelijkheden verdienen. Dit is te generiek.

De Procoro motiveert dat het behouden en verhogen van de kwaliteit, dynamiek en leefbaarheid van de steden en dorpen het uitgangspunt is. Een bovenlokale benadering is aangewezen om Limburg als geheel te versterken, zowel op vlak van stedelijkheid als kwalitatieve woonomgeving. Een visie vanuit een regionale context en provinciale bril is hierbij nodig. Ruimtepact 2040 vertrekt daarom vanuit de regionale woningmarkten.

De principes van de verdeling van het woningobjectief zijn opgenomen onder OD 3 “Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten” (p155). Deze zijn uiteraard éénvormig voor de gehele provincie. Een verdeling van het objectief per woningmarkt vormt de basis. Bij het toekennen van de woningobjectieven houdt de provincie steeds rekening met de ruimtelijke situatie binnen de woningmarkt. De verschillende woningmarkten zijn immers anders opgebouwd en samengesteld qua type en hoeveelheid van kernen.

De Procoro verwijst ook naar hst 3.5. “Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg” (p.103 e.v.).

Voor de volledigheid verwijst de Procoro naar volgende antwoorden:

- voor het belang van het principe van een 70-30%-sturing op woningmarktniveau: antwoord A12.W1.O
- voor het principe dat als basis gebruikt wordt voor de verdeling van het aantal huishoudens op kernniveau: antwoord A13.W16.O (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord, wordt het principe van de verdeling verduidelijkt.
- voor de verschillende functies en kenmerken van een kern die in aanmerking genomen zijn om de kerntypering uit te werken: antwoord A23.W1.WM.
- voor het richtinggevend karakter van de woningobjectieven en beleidsplanning, waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken: antwoord IR22.W1.V (geclusterd). Ten gevolge van het antwoord wordt het statuut van de woningobjectieven verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

Voor de verduidelijking van de principes van de verdeling van het aantal huishoudens: zie voorstel aanpassing A13.W16.O (geclusterd).

• Toepassing en opvolging

Status-uitvoerbaarheid woningobjectief

A13.W18.O Het is onduidelijk hoe het woningobjectief zal ingezet worden bij ruimtelijke planningsinitiatieven. Het objectief geeft de totale groei binnen de lokale kernen in de regionale woningmarkt weer. Hoe zal er berekend worden of een lokale kern nog objectief over heeft om een ontwikkeling te faciliteren? Wie moet de berekening opmaken? Dit dient verder verduidelijkt te worden.

A22.W5.O Steden en gemeenten worden niet ondersteund in de opmaak van het kader voor de bepaling van de verdeling van het woningobjectief over hun kernen en ook niet in het afwijzen van het bouwrecht ten opzichte van de grondeigenaars. Zo lang er geen kernafbakening is uitgevoerd zal het moeilijk te beoordelen zijn welke toekomstige uitbreidingsmogelijkheden er nog mogelijk zijn en waar deze zich zullen situeren. De controle op deze effectieve cijfers is onhaalbaar.

A23.W16.O De gemeente Hamont-Achel stelt dat het toegekende woningobjectief reeds met terugwerkende kracht in gang is gezet, wat betekent dat de stad sinds 2020 het woningobjectief van 518 wooneenheden aan het opgebruiken is, zonder dat de huidige status bekend is. De stad vraagt:

- a) hoe ze de huidige status van het woningobjectief kan achterhalen
- b) wat de gevolgen zijn als het objectief wordt overschreden.

A28.W2.O De gemeente Beringen stelt zich vragen bij het principe van het “woningobjectief” en in bijzonder de becijfering ervan. Wat is de status van de “indicatieve” tabel die in het rapport is opgenomen?

A42.W13.O De stad Bilzen vraagt hoe de verdichtingscijfers worden opgevolgd en toegepast? Welke verdichtingen, eenheden tellen hierin mee? Wat als objectief bereikt is?

A42.W23.O Gezien het grote aantal lokale kernen binnen de woningmarkt Bilzen dringen concrete objectieven zich hier op. Welke rol neemt het bestaand juridisch aanbod hier in? Wat met percelen buiten de kernen (linten, woonkorrels) die nog niet bebouwd zijn, zij krijgen 0% groei toebedeeld. Welke

compensatie is hier voorzien? Wie informeert deze eigenaars wanneer om een stormloop aan vergunningen te vermijden?

IR28.W3.O De gemeente Lummen vraagt zich af wat de gevolgen zijn als een gemeente zich niet naar het woningobjectief schikt?

De Procoro verwijst naar volgende antwoorden:

- d) *voor het eenvoudiger te kunnen actualiseren en opvolgen van de woningobjectieven: antwoord A44.W6.O (geclusterd), 2e paragraaf. Ten gevolge van dit antwoord worden de cijfers naar de bijlagen te verschoven en de cijfers ook op gemeenteniveau opgenomen.*
- e) *voor het sneller te kunnen actualiseren van de woningbehoefte dan de voorziene zesjaarlijkse evaluatie: zie antwoord IR16.W1.V. Ten gevolge van dit antwoord, wordt actie W-3.1 verduidelijkt.*
- f) *voor de relevantie voor de gemeente om te toetsen aan het woningobjectief: antwoord IR22.W1.V (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord wordt de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief verduidelijkt.*

De Procoro stelt daarnaast dat het Ruimtepact 2040 acties voorziet in de ondersteuning van gemeenten onder OD4 "Gemeenten ondersteunen in het voeren van kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid" (p. 159).

Voorstel: aanpassing

- *Voor de aanpassing van de voorziene zesjaarlijkse evaluatie binnen actie W-3.1: Zie voorstel aanpassing IR16.W1.V.*
- *Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd) (alle punten).*
- *Voor de verschuiving van de cijfers naar de bijlagen en het opnemen van de cijfers ook op gemeenteniveau: zie voorstel aanpassing A44.W6.O (geclusterd).*

Woningmarkt en gemeenten in twee woningmarkten

IR19.W13.O De gemeente Oudsbergen wijst erop dat gemeenten met 2 regionale woningmarkten, kunnen het totaal samengevoegd woningobjectief inzetten binnen de gemeentegrenzen, zonder rekening te moeten houden met de woningmarktgrenzen.

De Procoro neemt hiervan akte en stelt dat de woningobjectieven per woningmarkt worden gerespecteerd. Het is niet de bedoeling dat een gemeente haar woningobjectief inzet zonder rekening te houden met de woningmarktgrenzen.

De Procoro stelt voor om dit in bijlage op te nemen. Dit is in overeenstemming met antwoord A44.W6.O (geclusterd) waarbij voorgesteld wordt om de woningobjectieven te verplaatsen naar de bijlagen.

Voorstel: aanpassing

- *De Procoro stelt voor om te verduidelijken dat het woningobjectief een belangrijk richtcijfer is dat de gemeenten moet helpen in de uitwerking van haar woonvisie. Bij gemeenten die in twee woningmarkten liggen zullen de woningobjectieven opgesplitst worden per woningmarkt.*
- *De Procoro stelt voor om "woningobjectief" in de begrippenlijst uitgebreider te verduidelijken.*
- *Voor het opnemen van de woningobjectieven in bijlagen: zie voorstel aanpassing A44.W6.O (geclusterd), 2e punt.*

Zorg

IR19.W16.O De gemeente Oudsbergen vraagt of zorgwoningen, woonzorgunits in de tuin, woonzorgbedden ook worden meegeteld in het woningobjectief, met motivatie waarom niet of wel?

De Procoro motiveert dat de woningobjectieven het totaal aantal bijkomende huishoudens per woningmarkt aangeeft. Woonzorgbedden worden hierin niet meegeteld. Andere vormen van zorgwonen worden meegeteld in de cijfers van zodra het geregistreerd is als huishouden.

Voorstel: geen aanpassing

Rol provincie

A45.W7.O De gemeente Genk vraagt duidelijkheid over de rol die de provincie zal opnemen in het beleid om het woningobjectief af te stemmen op de regionale woningmarkten (OD3). Hoe actief zal de provincie werken naar het scenario “met sturing”? (p.156 ev.)

Het Ruimtepact 2040 fungeert als een ruimtelijk referentiekader (zie ook antwoord A13.W10.V (geclusterd)). De Procoro stelt dat het principe van een 70-30%-sturing op woningmarktniveau belangrijk is en verwijst hiervoor naar antwoord A12.W1.O. De woningobjectieven hebben een richtinggevend karakter (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)), waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken.

De Procoro verwijst voor het engagement tot het ondersteunen van de gemeenten (zie ook antwoord A13.W3.O (geclusterd)). De provincie beoogt hiermee de realiseerbaarheid van de doelstellingen op het terrein te verhogen.

Daarnaast verwijst de Procoro naar actie W-4.1 “Organiseren van periodiek woonoverleg per woningmarkt” (p.160), voor het oprichten van een platform om o.a. de evoluties binnen de woningmarkt te bespreken.

Voorstel: aanpassing

Voor de verdere uitwerking van de toebedeling van de woningobjectieven: Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

• **70%-30%**

Aanpassing naar 60-40% - afbakeningslijn

A42.W7.O De stad Bilzen stelt dat de verdeling 70/30 bovenlokale/lokale kern te stringent en te generiek is. Er is geen noodzaak om 70% toe te kennen aan het kleinstedelijk gebied.

De gemeente vraagt om:

- of een verdeling 60/40 toe te passen,
- of een mindere generieke aanpak toe te passen,
- of een aanpassing van de afbakeningslijn KSG te doen waarbij ook Hoeselt en Munsterbilzen worden meegenomen.

A44.W5.O De gemeente Riemst stelt dat de vooropgestelde verdeling van de woningobjectieven (70% voor de bovenlokale kernen — 30% voor de lokale kernen) geen realistisch beeld geeft van de vraag op de woningmarkt en pleit ervoor om deze te herzien naar 60/40. Voor de woningmarkt waarin Riemst gelegen is, Zuidoost Limburg, houdt dit in dat 70% van de woningvraag moet worden opgelost in de kern van Tongeren en Bilzen, en 30% kan worden opgevangen in de overige 40-tal lokale kernen.

De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn is en verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).

De Procoro stelt vast dat onder OD3 “Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten” (p.155) wordt gesteld dat de verdeling van het woningobjectief essentieel is voor de strategische versterking van het woonweefsel in Limburg. Daarom wordt er gestreefd naar 70% naar de bovenlokale en 30% naar de lokale kernen. Voor de uitgebreide motivering waarom een bovenlokale benadering van de verdeling van het woningobjectief belangrijk is voor de verstedelijking van Limburg, verwijst de Procoro ook naar antwoord A42.W9.O, 1^e paragraaf. De woningobjectieven hebben een richtinggevend karakter (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)), waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken.

Met betrekking tot de generieke aanpak is de Procoro van mening dat indien een gemeente kan aantonen dat het onhaalbaar is om het woningobjectief binnen de afgebakende bovenlokale kern op te vangen, er de mogelijkheid moet zijn om een aangepast woonbeleid te voeren afgestemd op de omvang van de toekomstige woonbehoeften. In uitzonderlijke gevallen kan dan een gedeelte van het toegewezen woningobjectief van die bovenlokale kern, verschoven worden naar een kern die beschikt over een combinatie van goed uitgebouwde kernfuncties. Deze kernen moeten beschikken over een goede tewerkstellingsfunctie en zijn duurzaam bereikbaar. Het voorstel tot verschuiving moet uitgebreid

gemotiveerd worden middels een verdichtingsvisie voor de betreffende kernen en gekaderd worden binnen het toegekende woningobjectief. De verschuiving kan alleen toegepast worden voor kernen die afgebakend werden. De motivering geeft een duidelijke en verantwoorde prioritering weer.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p. 155 bij de principes voor de verdeling van het woningobjectief, volgende voetnoot toe te voegen "Indien het woningobjectief niet kan ingezet worden binnen de afbakening van de bovenlokale kern, kan er maximum 5% van het toegewezen woningobjectief van die bovenlokale kern verschoven worden naar een lokale kern die beschikt over een combinatie van goed uitgebouwde kernfuncties, goede tewerkstellingsfuncties en duurzame bereikbaarheid. Het voorstel tot verschuiving moet uitgebreid gemotiveerd worden middels een verdichtingsvisie voor de betreffende kernen en gekaderd worden binnen het toegekende woningobjectief. De verschuiving kan alleen toegepast worden voor kernen die afgebakend werden. De motivering geeft een duidelijke en verantwoorde prioritering weer.

Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

Akkoord met 70-30%

IR23.W4.O / AW De stad Sint-Truiden wenst te vertrekken van het scenario met sturing (70/30-verdeling) gezien dit het nauwst aansluit bij de taakstelling die ook in het GRS opgenomen is. De stad wenst verder de regie over de woonontwikkeling te voeren conform de principes van het GRS met de eigen categorisering van de dorpen en de mogelijke aansnijdbaarheid van WUG's in Wilderen, Brustem en Velm.

De Procoro neemt hiervan akte en stelt dat de provincie met het ruimtelijk beleidsplan een strategische visie op regionaal niveau uitschrijft welke in partnerschap met de gemeenten o.a. door de opmaak van lokale verdichtingsstrategieën verder verfijnd wordt. De gemeenten hebben autonomie om hun lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën uit te werken.

Ondertussen is het decreet woonreservegebieden sinds 7 juli 2023 in werking m.b.t de aansnijdbaarheid van WUG's. De Procoro verwijst hiervoor ook naar antwoord A13.W12.AW.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "woonontwikkelingen" naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden en alle woonreservegebieden: zie aanpassing A13.W12.AW

Voorkeur bovenlokale kernen

IR28.W1.O De gemeente Lummen stelt dat het Ruimtepact 2040 voorkeur geeft aan de bovenlokale kernen, ten nadele van de lokale kernen. De normale werking van de woningmarkten zal grondig verstoord worden door de 70/30 regel. De gevolgen hiervan worden niet vermeld. De vraag kan gesteld worden of dit de manier is om verdichting tegen te gaan en de buitengebieden te vrijwaren.

Voor de motivering waarom een bovenlokale benadering van de verdeling van het woningobjectief belangrijk is voor de verstedelijking van Limburg, verwijst de Procoro ook naar antwoord A42.W9.O, 1^e paragraaf.

Voorstel: geen aanpassing

- **Stedelijke kernen**

Afremming gewenste ontwikkelingen

A46.W4.O Het departement Omgeving stelt dat het onduidelijk is waarom aan stedelijke kernen een cijfermatig maximum groeipercentage van 75 % tot 2040 wordt toegekend en vraagt in hoeverre dit niet de gewenste ontwikkelingen afremt?

De Procoro motiveert dat het maximum groeipercentage van alle stedelijke kernen in de woningmarkt werd opgelegd omwille van de leefbaarheid van de lokale kernen. Met het principe van een 70-30% - sturing op woningmarktniveau, wordt tegelijkertijd ingezet op meer stedelijkheid en leefbaarheid. Indien

een gemeente boven haar prognoses groeit, wordt er een overaanbod gecreëerd met o.a. leegstand tot gevolg.

Het percentage is ook onderbouwd vanuit de studie van de Regionale Woningmarkten, waaruit afgeleid kan worden dat binnen een bepaalde periode kernen een maximum groeicapaciteit hebben.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om een voetnoot op te nemen met een verwijzing naar de studie ter verduidelijking vanwaar het percentage van 75% komt.

- **Woningmarktscenario**

Hasselt als provinciehoofdstad

A24.W4.O De stad Hasselt stelt dat de verdeling van het contingent over een groot aantal kernen de positie van Hasselt ondermijnt als provinciehoofdstad in een breder perspectief. De verdeling van het contingent over alle soorten kernen wekt de indruk dat alle kernen kunnen groeien. Er moet rekening gehouden worden met het bereikbaarheidsprofiel en het voorzieningenniveau van deze kernen, waarbij de kernen in en nabij de singel van Hasselt en ook Sint Lambrechts Herk een aanbodbeleid moeten kunnen voeren op een kwaliteitsvolle wijze. De kernen met een lage score binnen de woningmarkt moeten minder kansen krijgen om het ruimtelijk rendement te verhogen, ook binnen het bestaande ruimtebeslag.

De Procoro verwijst naar antwoord A23.W4.ST (geclusterd) 1e en 2e paragraaf waarin gesteld wordt dat de gemeente vrij is te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen.

De woningobjectieven hebben een richtinggevend karakter (zie antwoord IR22.W1.V (geclusterd)), waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken.

De Procoro stelt dat de provincie de afbakening van het regionaal stedelijk gebied Hasselt-Genk respecteert. Zie ook p.134 "Bovenlokale kernen - Vlaams niveau". De kernen die buiten de afbakening liggen zijn geselecteerd als lokale kernen.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing i.f.v. de verduidelijking van de relevantie van het woningobjectief voor de gemeente en het statuut van de toekenning van het woningobjectief: zie voorstel aanpassing IR22.W1.V (geclusterd).

Verdeling

IR31.W1.O De gemeente Zutendaal stelt dat volgens het scenario "binnen de grenzen van de woningmarkt" de oostzijde van de woningmarkt geen groei krijgt en dat er geen rekening gehouden is met het karakter van de gemeente.

Zutendaal maakt deel uit van de regionale woningmarkt Midden-Limburg Oost met één hoofdkern Zutendaal. Er worden 3 woonkernen vernoemd: Papendaal, Wiemesmeer en Bessemer. In realiteit zijn ook Stalken, Gebroek en Roelen woonkernen. De gemeente streeft naar een hoog voorzieningenniveau maar ook naar duurzame bereikbaarheid. Het gemeentelijk ruimtelijk beleid is erop gericht om de functies en voorzieningen zoveel mogelijk te bundelen in het centrum.

De Procoro verwijst naar hst.5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen". (p131 ev.) en de procesnota waarin de diverse overlegmomenten zijn opgenomen.

Voorstel: geen aanpassing

KERNSELECTIE EN -TYPERING (ST)

- Algemeen

Akkoord met typering

A2.W1.ST De gemeente Diepenbeek stelt vast dat de kern Diepenbeek geselecteerd wordt binnen een ondersteunende regionaal stedelijke kern, wat beter aansluit met de visie opgenomen binnen met het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk en dat de opname van de kernen van Diepenbeek en Zonhoven binnen dit gebied erkend wordt.

IR29.W1.ST De gemeente Zonhoven staat positief tegenover de typering van Zonhoven centrum als “bovenlokaal ondersteunende regionaal stedelijke kern”.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Akkoord met selecties

IR35.W1.ST Het CBS van Nieuwerkerken kan zich vinden in de verschillende selecties binnen het plan.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Naam wijzigen – wijzigen kern

A23.W3.ST De gemeente Hamont-Achel stelt dat de benaming ‘Rodenrijt’ vervangen moet worden door ‘Achel Statie’.

A33.W5.ST De stad Lommel vraagt volgende wijzigingen: lokale kern Grote Barrier: naam te wijzigen naar lokale kern Barrier en lokale kernen Heide en Heuvel: Heide-Heuvel als één lokale kern selecteren, i.p.v. als afzonderlijke lokale kernen te benaderen. De historische gehuchten Heide en Heuvel hebben hun autonomie grotendeels verloren.

De Procoro verwijst naar hst.5.1. “Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen”. (p131 ev.) en de procesnota waarin de diverse overlegmomenten zijn opgenomen. De gemeente is vrij om te differentiëren in het beleid van haar lokale kernen.

De Procoro stelt dat i.f.v. de leesbaarheid, de kernbenamingen worden aangepast.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de benaming “Rodenrijt” vervangen door “Achel Statie” en “Grote Barrier” te wijzigen naar “Barrier”.

Kerntypering is niet in overeenstemming met Vlaams principe

A46.W1.ST Het departement Omgeving stelt dat de kerntypering niet in overeenstemming is met het Vlaamse principe verdichten in goed uitgeruste kernen met een goede knooppuntwaarde en een (zeer) goed voorzieningsniveau aangezien de kerntypering op basis is van een hoge bereikbaarheid en multimodale ontsluiting.

De Procoro verwijst voor de doorvertaling van de algemene doelstellingen van het BRV op maat van Limburg (met het Limburgs VITO-model) naar antwoord A8.W1.V (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

De Procoro verwijst naar antwoord A8.W1.V (geclusterd) om de tekst m.b.t tot het gebruik van het Limburgse VITO-model te verduidelijken met een bronverwijzing.

Ruimtelijke perspectieven verduidelijken

A23.W6.ST De gemeente Hamont-Achel stelt vast dat de provincie het Ruimtepact 2040 reeds zal aanwenden als toetsingskader en de principes met betrekking tot kernafbakening reeds zal hanteren totdat de gemeente een eigen beleidsplan ruimte heeft vastgesteld.

De Procoro verwijst naar het VCRO art. 2.2.23 §2 & art. 2.3.2 §2/1 VCRO. Aangezien de beleidskaders van het Ruimtepact 2040 vanaf de voorlopige vaststelling al een mogelijke schorsingsgrond zijn voor gemeentelijke RUP's en verordeningen worden gemeentelijke planningsinitiatieven ook al afgetoetst aan het ontwerp-Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

Visie Kleinstedelijke gebieden (KSG) verlaten?

A28.W4.ST De gemeente Beringen geeft aan dat in het Ruimtepact 2040 niet verwezen wordt naar de geïntegreerde ontwikkelingsvisies van de afgebakende kleinstedelijke gebieden. Ze vraagt of de visie m.b.t. de (rol van de) KSG wordt verlaten? De huidige opdeling in kernen geeft deze indruk.

De Procoro stelt dat de afbakening van de kleinstedelijke gebieden blijft behouden zoals vermeld op p.137. De provinciaal stedelijke kernen zijn kernen die binnen de afbakening liggen.

Voorstel: geen aanpassing

Vraag proces opzetten kernafbakening

A28.W5.ST / O De gemeente Beringen geeft aan dat het begrip “woningobjectief” heel onduidelijk is, de cijfermatige uitwerking niet transparant is en er geen wetenschappelijke / stedenbouwkundige onderbouwing wordt bijgebracht. Er ontbreekt een bovenlokale geïntegreerde ruimtelijke ontwikkelingsvisie van de woningmarkt(en) die als basis kan dienen om voor elke kern tot een typering, afbakening en verdeling van woningobjectieven te komen. Dit vraagt het opzetten van een (ontwerp)proces samen met de betrokken gemeenten en met de provincie als gebiedsregisseur.

De Procoro verwijst hierbij ook naar OD1 “Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening” (p.145), actie W-1.1 “Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen” (p.147) waarbij de provincie, gemeenten zal ondersteunen bij de typering en afbakening van de kernen.

Voor het principe van de verdeling van het aantal huishoudens op kernniveau, verwijst de Procoro naar A13.W16.O (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord, wordt het principe van de verdeling verduidelijkt.

Voorstel: aanpassing

Voor de verduidelijking van de principes van de verdeling van het aantal huishoudens: zie voorstel aanpassing A13.W16.O (geclusterd).

Schorsing

IR22.W4.ST Embuild stelt dat gemeenten het risico lopen op schorsing of vernietiging van een gemeentelijk instrument als zij de provinciale kernselectie en -typering niet naleven. Daarnaast kan de provincie zelf een planningsinitiatief nemen ter uitvoering van haar beleidsplan ruimte en hierbij moet zij de eigen beleidskaders naleven dat mogelijks niet strookt met de gemeentelijke visie. Gezien de gemeente een lagere overheid is dan de provincie is er geen mogelijkheid voor de gemeente tot schorsing, vernietiging of het maken van een voorbehoud.

De Procoro verwijst naar de VCRO 2.1.1. §2 eerste lid, 2°

§ 2. Er worden ruimtelijke beleidsplannen opgemaakt op de volgende niveaus:

1° door het Vlaamse Gewest voor het grondgebied van het Vlaamse Gewest: het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen;

2° door een provincie voor het grondgebied van de provincie: het provinciaal beleidsplan ruimte;

3° door een of meer gemeenten voor het grondgebied van de gemeente of de betrokken gemeenten: het gemeentelijk of intergemeentelijk beleidsplan ruimte.

En, VCRO 2.1.1. § 3

Bij het formuleren van keuzes, doelstellingen, eigen engagementen en verwachtingen ten aanzien van andere actoren die in het ruimtelijk beleidsplan worden opgenomen, wordt rekening gehouden met de bevoegdheidsbepalende regels uit het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, het Provinciedecreet, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie

De provincie wijst erop dat het Ruimtepact 2040 enkel de provincie rechtstreeks bindt en niet de gemeenten.

Doorheen het proces van gemeentelijke planningsinitiatieven zal de provincie zoeken naar constructieve oplossingen en consensus. Het beleidskader vormt daarin het vertrekpunt van de dialoog om tot die gezamenlijke oplossingen te komen.

Voorstel: geen aanpassing

- **Gemeentelijke autonomie**

Bij typering en bepalen kernperspectieven (en afbakening)

A23.W4.ST De provincie doet een suggestie tot typering van de lokale kernen, waarbij de provincie suggereert deze types te volgen voor consistentie en begrijpbaarheid van het beleid. De gemeente Hamont-Achel stelt dat ze niet anders kan dan die suggestie te volgen in het gemeentelijk beleidsplan, aangezien het provinciaal beleidsplan steeds als toetsingskader zal aangewend worden. De gemeente beschouwt de typering van de lokale kernen daarom als sluipende besluitvorming.

A23.W5.ST De gemeente Hamont-Achel stelt dat de ruimtelijke perspectieven van de lokale kernen niet duidelijk zijn, waardoor lokale besturen moeilijk kunnen inschatten hoe het provinciaal kader hun eigen visie op kernontwikkeling kan beïnvloeden. De gemeente Hamont-Achel benadrukt dat zij het beste in staat is om vorm te geven aan haar kernen en de leefbaarheid ervan te waarborgen.

A24.W6.ST De stad Hasselt wenst zelf een eigen kerntypering en afbakening toe te passen op de verschillende kernen op haar eigen grondgebied. De gemeente wil dit doen om het woonbeleid op niveau van de stad te differentiëren op basis van de ruimtelijke realiteit en volgens de stedelijke woonvisie.

A45.W2.ST De gemeente Genk vraagt om de typering en categorisering zelf te doen, aangezien zij zelf een veel grondigere kennis heeft van Genk. De verschillende kerntyperingen zijn niet echt altijd heel duidelijk, bepaalde motiveringen gelden voor meerdere kernen en de gemeente staat in voor de verdere differentiatie. (p.133) De gemeente geeft aan dat haar studie "Genk Ver-ruimt" (in opmaak – timing 2023) een aanzet kan vormen voor de typering van de woonkernen van Genk binnen het Ruimtepact 2040 Limburg.

IR28.W8.ST De gemeente Lummen wenst inspraak in het bepalen van haar eigen kernen. Het bepalen van de lokale kernen wordt ook door de provincie vastgelegd, met de mogelijkheid voor de gemeenten om te specificeren in een eigen beleidsplan. De GECORO gaf aan om zoveel mogelijk kernen aan te duiden zodat de gemeente zich niet vastzet voor de toekomst. Het belang van kernafbakening is echter net om binnen het huidige aanbod in de kernen te verdichten en niet in de buitengebieden. Meer kernen maken lijkt niet de oplossing.

IR3.W3.V De uitrustingsgraad van de Haspengouwse kernen zijn eerder beperkt tot slecht, zoals blijkt uit het onderzoek naar regionale woningmarkten. Toch slaagt Gingelom er in om een aantrekkelijke woongemeente te blijven. Gingelom (in vergelijking met de andere Haspengouwse gemeenten) heeft een groter aandeel 0-24-jarigen en minder 65-plussers en is in de Belfius-profilering opgenomen in de cluster van woongemeenten met toenemend aantal jongeren.

De belevingswaarde van de woonomgeving ten gevolge van de ruimtelijke regionale eigenheid, in combinatie met betaalbaar wonen en een goede bereikbaarheid o.a. richting Leuven en Brussel (aansluiting E40 en meerdere stations, weliswaar net buiten Gingelom), zorgen ervoor dat heel wat mensen hun woonwens in Gingelom ingevuld zien worden. Dit maakt toekomstige nieuwe ontwikkelingen, op maat van Gingelom, dan ook zeker verdedigbaar. De gemeente Gingelom hoopt dan ook dat de provincie rekening zal houden met deze toekomstige keuze en typering van kernen in haar adviesverlening op planprocessen en bij de vergunningverlening.

De Procoro stelt dat de gemeente vrij is om te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen. De provincie geeft types van lokale kernen aan voor de kerntypering op gemeentelijk niveau, die bij voorkeur worden gevolgd omwille van de logica en begrijpbaarheid van het beleid. De provincie houdt in haar advisering rekening met de typering van de lokale kernen binnen het gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan. Tot zolang hanteert ze de typering die in de tabel als suggestie is opgenomen.

De Procoro stelt dat binnen de beleidsplanning elk bestuursniveau een eigen verantwoordelijkheid en de beleidsruimte heeft om een eigen beleid uit te werken en die klemtonen te leggen die zij belangrijk vindt. Maatwerk is mogelijk. Met het ruimtelijk beleidsplan schrijft de provincie een strategische visie op

regionaal niveau uit welke in partnerschap met de gemeenten o.a. door de opmaak van lokale verdichting strategieën verder verfijnd wordt. De gemeenten hebben autonomie om hun lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën uit te werken.

Voor het aanduiden van de kernen wordt vertrokken van de selectie van de kernen uit het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Limburg. Op basis van overleg met de gemeenten (zie procesnota) is deze selectie verfijnd. Kernen die door de gemeenten aangegeven werden als niet-kernwaardig, zijn uit de selectie gehaald. Zie hst.5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen". (p131 ev.).

Zoals aangegeven op p.147 heeft niet elke kern van Vlaams niveau eenzelfde groei- of verdichtingsopgave. Differentiatie is op dat vlak nodig. De centra van Diepenbeek en Zonhoven werden binnen het regionaal stedelijk gebied afgebakend en zijn getypeerd als ondersteunend regionaal stedelijke kernen. Aan Hasselt en Genk wordt gevraagd om hun kernen verder te differentiëren als verfijning binnen het regionaal stedelijk gebied. De Procoro stelt voor om daarom deze differentiatie in typering van de kernen op het grondgebied Hasselt en Genk over te laten aan de desbetreffende steden. Zij kunnen dit doen op basis van de ruimtelijke realiteit en volgens de stedelijke woonvisies.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor

- Het Ruimtepact 2040 te screenen en waar nodig te corrigeren n.a.v. de aanpassing m.b.t. de differentiatie in typering van de kernen op het grondgebied Hasselt en Genk
- Bij Bovenlokale kernen – Vlaams niveau op p.134 wordt de tekst "Daarom maakt de provincie een onderscheid tussen de regionaal stedelijke kernen en ondersteunende regionaal stedelijke kernen als kader voor nieuwe afwegingen" aangevuld met "Daarom vraagt de provincie aan Hasselt en Genk om een onderscheid te maken in de kerntypering. Hasselt en Genk wordt gevraagd om hun kernen verder te differentiëren als verfijning binnen het regionaal stedelijk gebied."
- Het onderscheid regionaal stedelijke kernen en ondersteunende regionaal stedelijke kernen wordt naar analogie met de lokale kernen m.b.t. de hoofdkern ter suggestie aangeduid in de tabel op p.135-136
- Er wordt geen opsplitsing gemaakt in het woningobjectief voor de bovenlokale kernen Vlaams niveau in Hasselt en Genk m.b.t. (ondersteunend) regionaal stedelijke kernen.
- De kaarten hierop aan te passen

- **Kerntypering**

Aanpassing typering

A10.W2.ST Hechtel-Eksel vraagt om Hechtel-Eksel te typeren als bovenlokale kern, omwille van de strategische ligging in Noord-Limburg, de aanwezigheid van een regionaal Hoppinpunt en een "station" voor Spartacus lijn 3 ter hoogte van de Prijzenklopper.

A31.W1.ST De gemeente Dilsen-Stokkem vraagt om de kern Dilsen te selecteren als strategische woningmarktkern op provinciaal niveau, aangezien Dilsen in het RSPL geselecteerd is als structuurondersteunend hoofddorp. Die selectie wordt gehanteerd bij het beoordelen van de plaats van nieuwe ontwikkelingen voor bijkomende woningen en bedrijventerreinen volgens de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. Dilsen heeft bijgevolg de afgelopen jaren een taak gehad in functie van bijkomende woningen binnen het stedelijk netwerk Maasland. Dit komt ook naar voren in de studie 'Regionale woningmarkten in Limburg'. In de analyse van de woningmarkten blijkt dat de meeste kernen van Dilsen-Stokkem behoren tot zogenaamde niet-stabiele zones, waarvoor niet eenduidig kan bepaald worden tot welke woningmarkt deze kernen behoren. Dit wijst erop dat Dilsen zijn rol als structuurondersteunend hoofddorp op vlak van wonen heeft opgenomen als pool tussen Maaseik en Maasmechelen. Dilsen heeft ook een bovenlokale uitstraling op vlak van voorzieningen door de aanwezigheid van een onderwijsaanbod t/m 18 jaar met bovenlokale uitstraling en tewerkstelling door de aanwezigheid van twee regionale bedrijventerreinen. Daarnaast zal de ontsluiting van Dilsen per openbaar vervoer sterk verbeteren door de implementatie van het nieuwe OV-plan voor Limburg met de komst van een nieuwe kernnetlijn Maaseik-Dilsen-Genk (via N78 en N75) met een frequentie van 30 minuten en de kernnetlijn Maaseik-Dilsen-Maasmechelen-Lanaken-Maastricht (via N78) met een frequentie van 30 minuten.

A36.W1.ST De gemeente Herk-de-Stad vraagt om de categorisering van Herk-de-Stad als gemeentelijk niveau te herzien. Ze stelt dat het opmerkelijk is dat de gemeente binnen het huidige RSPL geselecteerd is als regionaal-ondersteunende kern en binnen de nieuwe visie enkel lokale kernen heeft. De gevolgen daarvan zijn verstrekkend en onwenselijk zijn omwille van haar voorzieningenniveau, bereikbaarheid en regionale bedrijvigheid en haar ondersteunende regionaal-stedelijke rol. De visie vanuit het RSPL als

concentrerende rol in Vochtig Haspengouw is nog relevant. Het belang van Herk-de-Stad binnen het stedelijk netwerk van de provincie Limburg wordt binnen SD1 nog wel bevestigd.

A42.W16.ST De stad Bilzen stelt dat de deelgemeenten Munsterbilzen en Beverst mee een versterkende rol kunnen opnemen die nauw aansluit bij de taakstelling van het vroegere kleinstedelijk gebied en dus belangrijk zijn om de groei in Bilzen te helpen opvangen. Minstens moeten deze 'lokale' kernen een hoger statuut krijgen om meer ontwikkelingsperspectief te krijgen uit de *groeps*spot van de woningmarkt.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 steden en dorpen duurzaam, kwalitatief en op maat wil versterken door een strategisch locatie kernenbeleid. De kerntypering gebeurt op basis van voorbereidend studiewerk (o.a. regionale woningmarkten, Limburgse VITO-studie, ruimtelijke regionale eigenheid), datagegevens, input van de gemeenten, diverse contextfactoren, ... In de verdere uitwerking werd rekening gehouden met specifieke ruimtelijke, historische, functionele, morfologische en demografische eigenheid van de woningmarkt. Daarnaast werd ook rekening gehouden met de mogelijke functies die een kern binnen de woningmarkt kan opnemen en het verzorgingsniveau dat de kern opneemt. Mogelijke functies die de kern opneemt zijn: tewerkstelling, duurzame bereikbaarheid, voorzieningen en huisvestingen. Zie ook hst.5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen". (p131 ev.).

- *Hechtel en Eksel liggen binnen de woningmarkt Noordwest-Limburg. De bovenlokale kernen binnen deze woningmarkt zijn de kleinstedelijke gebieden Lommel en Pelt. Deze kernen beschikken over een combinatie van zeer goed uitgebouwde kernfuncties, waarbij er reeds een menging aanwezig is van verschillende stedelijke functies aanwezig: wonen, werken, recreëren en lokale en bovenlokale voorzieningen. Deze kernen hebben ook een goede tewerkstellingsfunctie. Op regionaal niveau nemen Lommel en Pelt een belangrijke positie in binnen het netwerk, De duurzame bereikbaarheid van Hechtel-Eksel zal inderdaad verhogen met de realisatie van het regionaal Hoppinpunt maar heeft niet de combinatie aan kernfuncties en het verzorgingsniveau van een bovenlokale kern. De Procoro stelt dat huidige typering aangehouden kan worden*
- *Dilsen werd in het RSPL inderdaad geselecteerd als structuur ondersteunend hoofddorp. Deze selectie gaf Dilsen iets meer economische ontwikkelingsmogelijkheden, maar was dus niet gekoppeld aan meer woonontwikkelingsmogelijkheden. De kerntypering is echter niet gebaseerd op het RSPL. De basis voor het nieuwe beleid is de studie van de regionale woningmarkten.*

De kernen van Dilsen-Stokkem zijn opgesplitst binnen twee woningmarkten. De kern Elen is eerder gericht op Maaseik, de overige kernen zijn eerder gericht op Maasmechelen. Dilsen ligt binnen de woningmarkt Oost-Limburg. Binnen deze woningmarkt zijn er twee centrale kernen gesitueerd nL. Maasmechelen en Lanaken

Dilsen heeft niet het verzorgingsniveau zoals bv. Maasmechelen. Dat geven de niet stabiele zones m.b.t. de kernen van Dilsen-Stokkem net weer. Bijgevolg stelt de Procoro dat de huidige typering aangehouden kan worden

- *Herk-de-Stad ligt binnen de woningmarkt Midden-Limburg West. Deze woningmarkt wordt gekenmerkt door Hasselt als duidelijke kernstad met daarrond een hiërarchie aan kernen. Iedere kern heeft zijn eigen identiteit en zijn specifieke rol binnen het woonweefsel. De kernen binnen het regionaal stedelijk gebied Hasselt Genk zijn getypeerd als bovenlokale kernen, omdat ze strategisch belangrijk zijn voor Limburg en een regionaal stedelijke rol moeten opnemen binnen de provincie en de woningmarkt. Herk-de-stad ligt buiten deze afbakening en wordt opgenomen als lokale kern. De gemeente is vrij om te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen. Bijgevolg stelt de Procoro dat een aanpassing in typering niet nodig is. De aanduiding van Herk-de-Stad vanuit een historisch-morfologisch perspectief als één van de 12 Dietse Steden in de verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid in SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", p.36, kan niet zonder meer als argument gebruikt worden voor een hedendaagse kerntypering. (zie ook A36.SV2 bij de Strategische visie)*
- *Munsterbilzen en Beverst: Deze kernen liggen in de woningmarkt Zuidoost-Limburg. De bovenlokale kernen binnen deze woningmarkt zijn de kleinstedelijke gebieden Tongeren en Bilzen. Deze kernen beschikken over een combinatie van zeer goed uitgebouwde kernfuncties, waarbij er reeds een menging aanwezig is van verschillende stedelijke functies: wonen, werken, recreëren en lokale en bovenlokale voorzieningen. Munsterbilzen en Beverst liggen buiten deze afbakening en worden opgenomen als lokale kern. De gemeente is vrij om te differentiëren in de typering van zijn lokale kernen. Bijgevolg stelt de Procoro dat een aanpassing in typering niet nodig is.*

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel van aanpassing bij de beschrijving van de historisch-morfologische eenheid "Dietse Steden" ten gevolge van A36.SV2.

Woonontwikkelingen in lokale kernen moet mogelijk blijven

A16.W1.ST De gemeente Tongeren wil haar rol als ‘provinciaal stedelijke kern’ in de woningmarkt Zuidoost-Limburg opnemen en haar centrumfunctie vervullen door het woonaanbod te versterken in het afgebakend kleinstedelijk gebied. De overige kernen van Tongeren zijn lokale woonkernen, waar woonontwikkelingen op maat mogelijk moeten blijven, aangestuurd door het gemeentelijk ruimtelijk woonbeleid.

De Procoro neemt hier van akte.

Voorstel: geen aanpassing

Bijkomend onderscheid in lokale kerntypering

A28.W6.ST De gemeente Beringen stelt dat een onderscheid in typologie van lokale kernen gemaakt moet worden.

A42.W14.ST De stad Bilzen stelt dat er voor de meer dan 35 lokale kernen binnen de woningmarkt, geen onderscheid gemaakt wordt in typering. Het bepalen van de juiste ontwikkeling op de juiste plaats en de gepaste verdeling van de voorziene groei lijkt een zeer moeilijke uitdaging.

De Procoro stelt dat de provincie de kerntypering (en dus de differentiatie) van de lokale kernen niet opneemt. De gemeente is hier het best geplaatst om op basis van haar gebiedskennis een kerntypering van haar lokale kernen te doen, de kernen af te bakenen en dit door te voeren een ruimtelijk uitvoeringsplan. Bijkomende beschrijving hierover is terug te vinden onder het hoofdstuk “lokale kernen – gemeentelijk niveau” op p. 140.

Voorstel: geen aanpassing

Invloed Spartacus

A42.W17.ST De stad Bilzen stelt dat de invloed van Spartacus volledig werd weggelaten, waardoor alle 13 dorpen lokale kernen op dezelfde manier worden behandeld. Dit is niet correct. Spartacus moet gezien worden als beslist beleid en de kernen die hierdoor versterkt worden moeten de nodige ontwikkelingsmogelijkheden krijgen.

De Procoro stelt dat binnen het Limburgs VITO-model, verschillende parameters voor de berekening van de knooppuntwaarde werden afgestemd op maat van Limburg. De gegevens over het netwerk en de dienstregelingen voor openbaar vervoer in Vlaanderen werden geactualiseerd. De B-bushaltes (2x/uur) werden toegevoegd en de A-bushaltes geschrapt indien ze enkel deel uitmaken van de stadsnetten, maar niet voldoen aan de frequentie van 4x/uur. Enkel de bushaltes gelegen in een kern werd weerhouden. De drie Spartacusbushaltes werden toegevoegd. De Procoro verwijst naar antwoord A8.W1.V (geclusterd) om de tekst hierin te verduidelijken met een bronverwijzing.

De uitvoering van de Spartacusbushaltes is meegenomen in de kerntypering en woningmarkten. In die zin dat de realisatie van Spartacusbushaltes en haltes een dermate belangrijke impact heeft op de duurzame bereikbaarheid van sommige kernen (bv. Houthalen en Lanaken) dat een versterking van de kern aangewezen is. Via continue monitoring en evaluatie wordt dit wel opgevolgd.

Voorstel: aanpassing

De Procoro verwijst naar antwoord A8.W1.V (geclusterd) om de tekst m.b.t. tot het gebruik van het Limburgse VITO-model te verduidelijken met een bronverwijzing.

Bijstuurbaar model

A39.W5.ST De gemeente Kinrooi vraagt aandacht voor wijzigingen in knooppuntwaarde en stelt dat de nabijheid van Nederland voordelen met zich mee draagt m.b.t. grensoverschrijdende verbindingen. Er wordt geopperd om de spoorlijn 19 Mol-Hamont door te trekken naar het Nederlandse Weert. Wijzigingen

hierin zouden ook in rekening moeten worden gebracht omdat deze invloed hebben op de categorisering en bijgevolg dus de verdeling van de toekomstige huishoudens.

Binnen de Vervoerregioraad pleit Kinrooi voor betere ontsluitingen via de bus en voor het doorverbinden van de treinverbinding in Hamont tot Weert. De verschuivingen in de vervoersregio Limburg zouden voor Noordoost-Limburg een sterke verbetering in knooppuntwaarde kunnen betekenen.

De Procoro stelt dat de kerntypering een doorvertaling van de ruimtelijk-functionele samenhang van de kernen onderling, waarbij ook duurzame bereikbaarheid, het voorzieningenniveau en de tewerkstelling mee in acht zijn genomen. De duurzame bereikbaarheid is dus slecht één van de elementen die meegenomen is. De ruimtelijke aspecten en consequenties van hoogwaardige openbare vervoersverbindingen heeft de provincie geïntegreerd in het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

- **Kernselectie**

Vraag naar bijkomende selecties

A16.W2.ST De gemeente Tongeren stelt dat Neerrepen en Berg bestaande woonkernen zijn die niet als dusdanig zijn geselecteerd. De kern Diets-Heur wordt nu bij Vreeren beschouwd. In het definitief Ruimtepact 2040 moeten Neerrepen en Berg bijkomend en Diets-Heur als aparte 'lokale woonkern' geselecteerd worden. Eventueel zouden Berg-Ketsingen samengevoegd kunnen worden als lokale woonkern, aangezien Ketsingen behoort tot de deelgemeente Berg. De gemeente geeft in haar advisering hiervoor verschillende argumenten aan zoals de benoeming van de officiële deelgemeenten, de verwijzing naar de "Haspengouwse kerkdorpen", de mogelijkheid om met het Ruimtepact 2040 het RSPL te herzien, etc.

A22.W2.ST De gemeente Bocholt vraagt om Reppel bijkomend op te nemen als lokale kern.

IR3.W4.ST De gemeente Gingelom wenst op te merken dat de aanduiding van Haspengouwse kerkdorpen (als historisch morfologische eenheden) en de aanduiding van de lokale kernen niet overeenkomen. In functie van eenduidigheid wordt voorgesteld alle 11 Gingelomse kernen op te nemen bij beide.

- Bij de aanduiding van Haspengouwse kerkdorpen ontbreken Niel en Muizen, ook al passen deze evenzeer binnen de typologische beschrijving. Andere kleine kernen zoals Boekhout, Vorsen en Kortijs zijn wel opgenomen.
- Bij de lokale kernen werd Niel wel meegenomen, maar Muizen, Kortijs, Vorsen en Boekhout niet.

De Procoro stelt dat de kernen geselecteerd werden volgens hst.5.1. "Methodiek voor de selectie - afbakening en typering van de kernen" (p131 ev.). De Procoro stelt vast dat Reppel als kern ontbreekt.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de kern Reppel als lokale kern toe te voegen en de kaarten hierop aan te passen.

Opname kernen in Afbakening Kleinstedelijk gebied

A33.W4.ST De stad Lommel merkt op dat bij de selectie van de lokale kernen (p.141) de kernen Balendijk en Heeserbergen niet werden meegenomen. Houdt dit in dat deze, als zijnde gelegen binnen het reeds afgebakend kleinstedelijk gebied van Lommel, tot Lommel-centrum als bovenlokale kern op provinciaal niveau behoren?

De Procoro bevestigt dat de kernen die binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied liggen, provinciaal stedelijke kernen zijn zoals beschreven op p.137.

Voorstel: geen aanpassing

Verduidelijking

A45.W3.ST De gemeente Genk stelt dat de uitleg over wie nu precies welke afbakeningen en selecties kan vastleggen niet altijd helemaal duidelijk is en daarom ook verwarrend. Ze verwijst hiervoor naar p.145 en p.147 waarbij aangegeven wordt dat de gemeenten instaan voor de afbakening van hun lokale kernen en de provincie voor de bovenlokale; terwijl de afbakening van de kernen binnen van het

regionaalstedelijk gebied ook verfijnd moet worden. De gemeente geeft aan dat de huidige informatie in het Ruimtepact 2040 onvoldoende is om hierop te adviseren.

De Procoro stelt voor om de tekst hierop te screenen en waar nodig aan te passen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het Ruimtepact hierop na te kijken en onder actie W-1.1 “Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen” (p.147) te verduidelijken dat er bij de kernaftakening van de bovenlokale kernen nog een onderscheid wordt gemaakt. De kernen van Vlaams niveau worden door de desbetreffende gemeenten afgebakend, de kernen van provinciaal niveau worden door de provincie afgebakend en de lokale kernen worden door de gemeenten afgebakend.

KERNAFBAKENING (KA)

- **Algemeen**

Verduidelijking

A42.W15.KA De stad Bilzen vraagt hoe gemeenten het kader bepalen in de tussentijd dat het Ruimtepact 2040 in voege is en de tijd dat de bovenlokale kernen zijn afgebakend/geactualiseerd.

De Procoro verwijst naar OD1 "Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening" (p. 145). De provincie zal de werkhypothese op basis van de statistische sectoren hanteren totdat een concrete afbakening wordt vastgesteld door de gemeente.

De Procoro verwijst ook naar actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen" (p. 147), waarin opgenomen is dat indien de gemeente nalaat om haar lokale kernen af te bakenen, de provincie een eigen voorstel van kernafbakening zal hanteren, echter zonder de gemeentelijke input en visie uit het oog te verliezen.

Voorstel: geen aanpassing

Belang van kernafbakening

A14.W1.KA Lanaken benadrukt het belang van afbakening van de kernen: deze actie zal de locaties voor wonen en handel bepalen voor de toekomst waardoor een effectieve kernversterking mogelijk wordt. IR42.W1.KA De Limburgse milieukoepel stelt dat de kernafbakening een belangrijk element is om verdichting van het landschap tegen te gaan, maar dan moeten gemeenten daadwerkelijk de kerngebieden afbakenen en moeten er duidelijke regels vastgelegd worden waar wat mag. IR46.W8.KA De stad Halen is de kernafbakening genegen. Een ondersteunende rol van de provincie leidt tot een gedragen provinciale uniformiteit, met aandacht voor de lokale identiteit.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Timing opmaak gemeentelijk beleidsplan

A10.W1.KA De gemeente Hechtel-Eksel stelt dat ze vóór 2030 moet klaar te zijn met haar gemeentelijk beleidsplan ruimte, aangezien dit de timing is van de kernafbakening. De timing wordt eenzijdig opgelegd, hiermee kan de gemeente niet akkoord gaan.

De Procoro wijst erop dat de besluitvorming zal gebeuren op basis van de werkhypothese kernafbakening totdat een concrete afbakening wordt vastgesteld door de gemeente (zie antwoord A13.W5.KA (geclusterd)).

Gezien het statuut van beleidsplannen, wijst de Procoro erop dat ten gevolge van antwoord A13.W7.KA (geclusterd), actie actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen" wordt aangepast waarbij de afbakening verankerd wordt via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van W-1.1 in verband met de verankering van de afbakening via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan: Zie antwoord A13.W7.KA (geclusterd).

Beroepsdossiers vs gewijzigde inzichten KSG

A11.W1.KA In het (ontwerp) beleidsplan ruimte Pelt 'Peltorama 2050' heeft Pelt de afbakening van het centrum compacter afgebakend. (gelet op de wens om als fusiegemeente in te zetten op het realiseren van één centrumgebied waarin ook het tussengebied van Haspershoven een prominente plaats heeft). De kernen Boseind en Overpelt-Zuid worden in het BRP tot de dorpen gerekend terwijl in het BRL deze gebieden tot het centrum behoren. De vraag stelt zich welke gevolgen dit heeft wanneer het provinciebestuur uitspraken moet doen in het kader van beroep in het vergunningenbeleid en/of bij planningsinitiatieven. Op dit moment zijn de juridische implicaties hiervan nog onvoldoende duidelijk. Pelt veronderstelt dat het gemeentelijk beleid in deze gevallen leidend is en vragen de provincie dit standpunt

te bevestigen en indien nodig verfijningen in het BRL op te nemen. Het (ontwerp) beleidsplan ruimte Pelt onderschrijft immers het voeren van een kernversterkend beleid.

De Procoro verwijst naar hst.2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040" (p.18 e.v.). Hierin wordt verduidelijkt dat het Ruimtepact 2040 een referentiekader en een leidend instrument wordt voor ruimtelijke keuzes en een toetsingskader voor de advisering en beoordeling van plannen en projecten. De onderdelen van een beleidsplan (strategische visie en beleidskaders) hebben echter geen verordenende kracht. Een beleidsplan legt geen bestemmingswijzigingen of stedenbouwkundige voorschriften vast. Dat betekent dat beleidsplannen geen rechtstreekse rechtsgrond kunnen vormen bij de vergunningverlening (met uitzondering van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor projecten van dit bestuur zelf). Maar de inhoudelijke opties ervan kunnen wel meespelen in de beoordeling van de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening.

Voor de volledigheid verwijst de Procoro naar volgende antwoorden:

- voor het richtinggevend karakter van de woningobjectieven en beleidsplanning, waarbij elke gemeente de autonomie heeft om in uitvoering van haar gemeentelijke visie de toebedeling van de woningobjectieven verder uit te werken: antwoord IR22.W1.V (geclusterd).
- voor de verwachtingen ten aanzien van de gemeente: antwoord IR22.W4.ST

Voorstel: geen aanpassing

Ondersteuning i.h.k.v. actie W-1.1

A13.W8.KA De provincie engageert zich om de gemeenten te ondersteunen bij de typering en afbakening van de kern (W1.1). Het is niet duidelijk wat de ondersteuning van de provincie inhoudt.

De Procoro stelt dat de provincie ondersteuning biedt door het aanreiken van kennis, data, overleg, opmaken van studies,... en verwijst ook naar, p.74 actie SV-9 "Ontsluiten van informatie en kennis" uit de strategische visie.

Voorstel: geen aanpassing

Planologische ruil in linten

IR19.W8.KA De gemeente Oudsbergen stelt dat het van noodzakelijk belang is om duidelijkheid te verkrijgen over de planologische ruil van lintpercelen om tot een doordachte kernafbakening te komen. De planologische ruil is een belangrijke grens stellende operatie aangaande de vorming, en dus de afbakening, van het compact dorpenlandschap.

De provincie zal in uitvoering van OD 1 "Het voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening", nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen zoveel mogelijk weren. Hiertoe zal de provincie een provinciale verordening opmaken om nieuwe woonontwikkelingen buiten de kernen af te remmen (Actie W-1.2.)

De Procoro verwijst hierbij naar visie 4.1. "Dubbele doelstelling: duurzame en kwalitatieve kernversterking en vrijwaring van de open ruimte" (p.127 e.v.). Bijkomend ruimtebeslag moet zo veel mogelijk vermeden worden. De kernafbakening zorgt hierin voor duidelijkheid. Ontwikkelingen die binnen de kernafbakening plaatsvinden zijn kernversterkend, nieuwe ontwikkelingen buiten de kernen worden zoveel mogelijk geweerd om de open ruimte van verdere versnippering te vrijwaren. In afwachting van nieuwe instrumenten kan nu reeds maximaal gebruik gemaakt worden van het bestaand juridisch kader en instrumenten.

Voorstel: geen aanpassing

Statuut Kernafbakening, rechtsgevolgen, bedoeling?

IR35.W2.KA De gemeente Nieuwerkerken wil zelf de afbakening van de lokale kernen maken en vraagt meer duidelijkheid, aangezien er geen samenhangende beleidsvisie bij de afbakening is.

- Het is niet duidelijk welk statuut de afbakening heeft?
- Welke rechtsgevolgen heeft deze afbakening?
- Welke bedoeling heeft de provincie hiermee?
- Welk beleid wenst men binnen en vooral buiten deze afbakening te voeren?

De Procoro stelt dat de provincie een ontmoedigend beleid voert ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen en dat Vlaanderen hierin een belangrijke ondersteunende rol heeft inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering. De Procoro verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V.

Voorstel: aanpassing

Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing bij A46.W6.V

- **Werkhypothese kernafbakening**

Aanpassen werkhypothese – verwachtingen

A13.W5.KA Peer stelt dat de voorlopige afbakening van de woonkernen gebaseerd is op een selectie van de statistische sectoren. Dit stemt echter in kleinere gemeenten/dorpen totaal niet overeen met de effectieve woonkernen. Als gevolg hiervan ontstaan er zeer vreemde situaties (met mogelijk verkeerde verwachtingen van burgers): slecht gelegen woongebieden binnen de afbakening en goed gelegen woongebieden buiten de afbakening.

Gelet op het feit dat de provincie deze afbakening hanteert tot de gemeente deze heeft verfijnd in haar beleidsplan (of minstens een beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen), kan dit best aangepast worden in het definitieve Ruimtepact 2040.

A23.W2.KA De gemeente Hamont-Achel stelt dat de voorlopige afbakening van de kernen hoofdzakelijk gebaseerd is op statistische sectoren, die niet geschikt zijn voor toepassing in beleidsplannen of ruimtelijk beleid. Dit kan problematisch zijn bij het enten van ruimtelijk beleid op deze afbakening.

A20.W1.KA De gemeente Hoeselt stelt dat de afbakening van de kernen moet worden aangepast. De afbakening houdt geen rekening met de lopende RUP's (RUP Handel, RUP Sportpark) en is niet correct: voor een aantal gebieden wordt er 'agraris gebied' als kern ingekleurd, voor andere gebieden 'woongebieden' of 'woongebieden met een landelijk karakter' niet.

De Procoro verwijst naar OD 1 "Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening" (p. 145). Om een kerngericht beleid te voeren, moet het voor iedereen duidelijk zijn wanneer een potentiële ontwikkeling zich al dan niet binnen een kern bevindt. De provincie zal de afbakening van de kernen hanteren bij de toepassing van het woonbeleid en de verdeling van het woningobjectief. Om de statistische sectoren te selecteren die samen een kern vormen, werden luchtfoto's en de concentratie van voorzieningen als basis genomen. Soms zijn statistische sectoren inderdaad ruimer of net beperkter dan de eigenlijke kern. De werkhypothese werd op het overleg van de regionale woningmarkten aan gemeenten toegelicht en overhandigd (zie ook procesnota) Een verfijning op gemeentelijk niveau geeft een meer gedetailleerde inschatting van het nog aanwezige juridische aanbod binnen de kern. De provincie ondersteunt de gemeenten bij de effectieve afbakening van de kernen (zie Actie W-1.1, p. 147). Om het strategisch locatie- en kernenbeleid zo snel mogelijk gericht te kunnen voeren, verwijst de Procoro naar OD 1 "Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening" (p. 145). De provincie zal de werkhypothese op basis van de statistische sectoren hanteren totdat een concrete afbakening wordt vastgesteld door de gemeente. Gemeenten verankeren deze afbakening in hun gemeentelijk beleidsplan.

De Procoro verwijst ook naar actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen" (p. 147), waarin opgenomen is dat indien de gemeente nalaat om haar lokale kernen af te bakenen, de provincie een eigen voorstel van kernafbakening zal hanteren, zonder de gemeentelijke input en visie uit het oog te verliezen.

Gezien het statuut van beleidsplannen, wijst de Procoro erop dat ten gevolge van antwoord A13.W7.KA (geclusterd), actie W-1.1 wordt aangepast waarbij de afbakening verankerd wordt via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (ipv in het gemeentelijk beleidsplan).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van W-1.1 in verband met de verankering van de afbakening via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan: Zie antwoord A13.W7.KA (geclusterd).

Gebruik van Statistische sectoren / Besluitvorming werkhypothese

A46.W2.KA Het departement Omgeving stelt dat het gebruik van statistische sectoren als werkhypothese en de wijze waarop de besluitvorming over de kernafbakeningen zal plaatsvinden onduidelijk is, gezien de criteria op basis waarvan de statistische sectoren destijds werden afgebakend. De verankering van de kernafbakeningen in beleidsbesluiten kan bovendien pas effectief doorwerken als

deze in de beleidskaders van een gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan worden opgenomen dan wel in ruimtelijke uitvoeringsplannen worden vastgelegd.

De Procoro verwijst voor de keuze van de statistische sectoren als werkhypothese en de wijze waarop de besluitvorming zal gebeuren, naar antwoord A13.W5.KA (geclusterd).

Gezien het statuut van beleidsplannen, verwijst de Procoro ook naar A13.W7.KA (geclusterd). Ten gevolge van dit antwoord, wordt actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen" (p. 147) aangepast waarbij de afbakening verankerd wordt via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van W-1.1 in verband met de verankering van de afbakening via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan: Zie antwoord A13.W7.KA (geclusterd).

Vraag naar samenwerking

A27.W2.KA Het gemeentebestuur van Heusden-Zolder wenst samen met de provincie op zoek te gaan naar een duidelijke afbakening van de kernen om tot een correcte inschatting te komen van het woningobjectief.

A32.W5.KA De gemeente Houthalen-Helchteren geeft aan dat ze in het kader van het CP NZL – (met inspraak van buurtbewoners) masterplannen opgemaakt heeft voor de kernen van Houthalen en Helchteren. De gemeente gaat ervan uit dat deze Masterplannen de basis zullen vormen voor het afbakeningsproces van de provincie voor de strategische woonmarktkern Houthalen, en voor de gemeente voor afbakening van de lokale kern Helchteren. Ze vraagt de provincie aan te geven op welke wijze zij betrokken wil worden bij deze planprocessen. (p.147)

De Procoro verwijst naar actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen". De provincie ondersteunt gemeenten bij de afbakening van de kernen om aan te duiden waar een kernversterkend beleid wordt gevoerd. Gemeenten bakenen hun lokale kernen af volgens de afwegingscriteria op p. 147. De provinciaal stedelijke kernen en de strategische woningmarktkernen worden door de provincie afgebakend in overleg met de gemeenten.

De Procoro verwijst voor de ondersteuning van gemeenten naar antwoord A13.W8.KA en m.b.t. de kernafbakening naar antwoord A45.W3.ST.

Voorstel: geen aanpassing

Statuut werkhypothese

IR35.W3.KA De gemeente Nieuwerkerken vraagt wat het statuut is van de werkhypothese kernafbakening.

De Procoro verwijst voor wijze waarop de besluitvorming op basis van de werkhypothese kernafbakening zal gebeuren, naar antwoord A13.W5.KA (geclusterd).

Daarnaast verwijst de Procoro ook naar de strategische visie hst.2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040" p. 18 en 19 waar uitgeschreven is dat een beleidsplan een ruimtelijk referentiekader is dat gerealiseerd moet worden via verordende instrumenten, zoals bijvoorbeeld een RUP.

Voorstel: geen aanpassing

• Juridisch

Besluitvorming is onduidelijk / inspraak

A13.W7.KA De kernafbakening enkel via een beslissing van het College van Burgmeester en Schepenen laten bekrachtigen maakt dat er geen enkele vorm van inspraak heeft plaatsgevonden in tegenstelling tot de opname in het beleidsplan ruimte.

IR22.W5.KA Embuild stelt dat de provincie de bevoegdheid en autonomie van gemeenten miskent inzake lokaal woonbeleid door onder andere zelf een provinciale stedenbouwkundige verordening te voorzien inzake woonontwikkelingen.

Embuild stelt dat het onduidelijk is met welke ruimtelijke ordeningsinstrumenten de kernafbakening verder kan worden uitgewerkt. Het is onduidelijk waarom de instrumenten (gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan, beslissing college van burgemeester en schepenen, provinciaal beleidsbesluit, of provinciaal ruimtelijk beleidsplan) worden opgesomd om de kernafbakening te verankeren (actie W-1.1). Het is decretaal vastgelegd dat ruimtelijke beleidsplannen, ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen kunnen worden ingezet (Art. 1.1.3 VCRO). Deze instrumenten zijn limitatief. Bezwaarindieners stelt dat hieraan geen instrumenten kunnen toegevoegd worden (zoals een beslissing van het college of een provinciaal beleidsbesluit), of gevolgen aan verbonden worden. Dergelijke 'beleidsbeslissingen' hebben geen verordenende kracht (Art. 2.1.2, § 1 VCRO) en het komt niet aan de provincie toe om vast te leggen via welke instrumenten de gemeente zijn ruimtelijk beleid kan of moet voeren.

De Procoro stelt dat beleidsplannen inderdaad geen geschikt instrument lijken voor afbakening, gelet op hun gebrek aan verordend karakter. Zie paragraaf 1 van artikel 2.1.2 VCRO: "Geen van de onderdelen van een beleidsplan heeft verordenende kracht." De Procoro stelt dat de verankering van de kernafbakening gebeurt middels een verordenend instrument.

De Procoro treedt bij dat de aangehaalde beleidsbeslissingen geen verordenende kracht hebben en stelt voor dat de concrete verankering van de afbakeningen van de lokale kernen in een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan moet gebeuren.

De bovenlokale kernen van Vlaams niveau gebeuren door de gemeenten en de bovenlokale kernen van provinciaal niveau worden door de provincie afgebakend en vastgelegd in PRUP's.

De tekst wordt aangepast en de provincie geeft aan dat de kernafbakening gebeurt via een ruimtelijke uitvoeringsplan.

Voorstel: aanpassing.

De Procoro stelt voor om de passage onder actie W-1.1 "Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen", de voorlaatste en laatste alinea op p.147 als volgt aan te passen:

"De kernafbakening van de lokale kernen wordt tegen 31 december 2030 verankerd via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Tot dan zal de provincie de werkhypothese op basis van de statistische sectoren hanteren.

De kernafbakening van de bovenlokale kernen van Vlaams niveau gebeurt door de gemeenten via een RUP tegen 31 december 2030.

De provincie verankert de afbakening van de bovenlokale kernen van provinciaal niveau via een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan. De provincie hanteert als uiterste streefdatum 31 december 2030."

- **Gemeentelijke visie**

Start kernafbakening

A6.W3.KA In functie van de kernafbakeningen geeft de gemeente Tessenderlo aan de intentie te hebben om binnen afzienbare tijd (mogelijks nog in 2023) van start te gaan met de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan, waarin oa. een woonzoneringsplan en een verdichtingsvisie op te nemen zijn.

A36.W4.KA De gemeente Herk-de-Stad geeft aan dat Herk-de-Stad momenteel bezig is met de opdracht van een leidraad omgeving, waarbij men inzet op het verdelen van de gemeente in zones, met elk hun eigen ontwikkelingsperspectieven. Van zodra deze leidraad in werkversie wordt afgeklopt binnen de gemeente, zal zij de provincie uitnodigen voor overleg.

A14.W4.KA Lanaken stelt dat de voorgestelde werkhypothese voor de afbakening van de kernen van Lanaken verder verfijnd en onderzocht dient te worden in het kader van het beleidsplan ruimte Lanaken.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

Één centrumgebied

A11.W2.KA De kernen Neerpelt en Overpelt zijn bovenlokale kernen op provinciaal niveau. De gemeente Pelt wenst als fusiegemeente in te zetten op het realiseren van één centrumgebied Pelt waarin ook het tussengebied Haspershoven een prominente plaats dient in te nemen. Kan dit als dusdanig ook meegenomen worden binnen het Ruimtepact 2040?

De Procoro stelt dat de provinciaal stedelijke kernen de kernen zijn die binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied liggen, zoals vastgelegd in het provinciaal RUP. De afbakening van het kleinstedelijk gebied blijft behouden zoals vermeld op p. 137 van het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen". Het tussengebied Haspershoven ligt binnen de afbakening.

Voorstel: geen aanpassing

AFWEGINGSKADER WOONONTWIKKELINGEN (AW)

- Algemeen

Uitzonderingsmaatregel bijkomend woongebied versus visie

A14.W3.AW De gemeente Lanaken stelt dat de uitzonderingsmaatregel in het afwegingskader wonen om toch nog bijkomend juridisch aanbod te kunnen voorzien voor strategische versterking van de woningmarkt in tegenspraak is met alles wat in het Ruimtepact 2040 als uitgangspunten verdedigd wordt.

De Procoro verwijst naar p. 153 van het Ruimtepact 2040 en beaamt dat deze uitzonderingsmaatregel de visie en principes van het strategisch locatie- en kernenbeleid onderuit haalt. De prioriteit moet liggen op het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaand ruimtebeslag.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de tekstpassage “De aandachtspunten voor een strategische versterking van de woningmarkt bij een ontoereikende capaciteit om de woonbehoefte op woningmarktniveau op te vangen” p. 153 niet meer op te nemen.

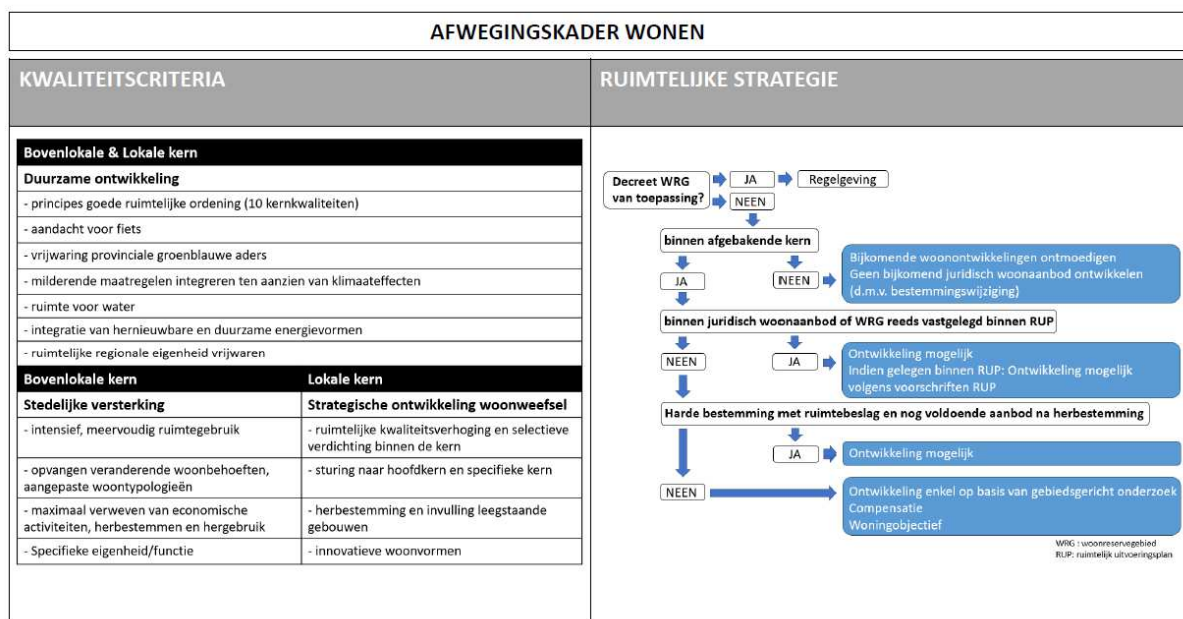
Planologische ruil en de bouwshift opgave

A39.W1.AW De gemeente Kinrooi verwijst naar de visie en principes in het beleidskader en stelt dat de opgave erin zit om netto geen bijkomende harde bestemmingen meer toe te voegen. Indien er toch zal worden overgegaan tot het omzetten van een zachte bestemming naar een harde, dan dient deze een planologische ruil voor te stellen die minimaal dezelfde oppervlakte inhoudt van harde naar zachter bestemming. De gemeente stelt dat een planologische ruil of planologische compensatie, geen concrete oplossing biedt voor de bouwshift-opgave indien het enkel om een uitruiling van eenzelfde bestemmingsoppervlakte gaat. Met het heen-en-weer schuiven van harde bestemmingen wordt immers geen invulling gegeven aan de bouwshift en de vrijwaring van open ruimte en natuur.

De Procoro stelt voor het afwegingskader te optimaliseren in functie van de bouwshiftopgave en de terminologie hierop af te stemmen m.b.t. harde en zachte bestemming en ruimtebeslag. Daarnaast stelt de Procoro voor om de compensatiefactor van 1/1 te behouden. Op deze manier wordt uitvoering gegeven aan de ruimtelijke strategie binnen het strategisch locatie- en kernenbeleid en zal een ontwikkeling van een zachte bestemming binnen de kern gecompenseerd worden met een herbestemming van een harde bestemming naar een zachte bestemming buiten de kern.

Voorstel: aanpassing

- *De Procoro stelt voor om het afwegingskader “Woonontwikkelingen” onder het punt: “aandachtspunten voor een strategisch locatiebeleid door gerichte ruiloperaties in de bovenlokale en lokale kernen” aan te passen:
Binnen een afgebakende kern worden volgende mogelijkheden voorzien:*
 - *Als het een ontwikkeling van een harde bestemming betreft met ruimtebeslag en er is nog voldoende aanbod van betreffende harde bestemming na omzetting, dan is ontwikkeling mogelijk.*
 - *Als het een ontwikkeling van een zachte bestemming betreft, wordt dit gebiedsgericht bekeken, mits compensatie en passend binnen het woningobjectief.”*
- *De Procoro stelt ook voor om ter verduidelijking een beslissingsboom toe te voegen m.b.t. de ruimtelijke strategie.*

Krimp

A39.W2.AW Naast de bevestiging, aanvulling of herziening van harde bestemmingen is een vierde mogelijkheid de planologische ruil met krimp. Dit wordt volgens de gemeente Kinrooi niet voorgesteld in het Ruimtepact 2040.

De Procoro stelt dat op p.152 van het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" de gerichte ruiloperaties in het afwegingskader "Woonontwikkelingen" een compensatiefactor voorstellen van "minstens" 1/1. Een planologische ruil met krimp wordt aldus niet specifiek opgesomd maar ook niet uitgesloten.

Voorstel: geen aanpassing

Haspengouwse dorpen en selecties

IR3.W5.AW De gemeente Gingelom stelt dat de aanduiding van Haspengouwse kerkdorpen (als historisch morfologische eenheden) en de aanduiding van de lokale kernen niet overeenkomen. Dit zorgt voor enige tegenstrijdigheid in functie van het afwegingskader woonontwikkelingen, waar bij de lokale kernen verwezen wordt naar de Haspengouwse kerkdorpen als historische structuur en als te valoriseren kernkwaliteiten

De Procoro stelt dat in SD1 "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren" (strategische visie, p.30 e.v.), is opgenomen dat de provincie de ruimtelijke regionale eigenheid meeneemt in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en masterplannen.

Alle (+/- 69) Haspengouwse kerkdorpen hebben hun eigenheid en hebben te valoriseren historisch-morfologische kernkwaliteiten. De Haspengouwse kerkdorpen zijn kleinschalige dorpen, die geformeerd zijn rond een enkele kerk. Vele van deze dorpen hebben een geïsoleerde ligging of hebben een slechte ontsluiting. Op vele plaatsen zijn er zelfs geen basisvoorzieningen zoals een bakker of slager voorhanden. De Haspengouwse kerkdorpen als historisch-morfologische eenheden kunnen dus niet rechtstreeks doorvertaald worden naar een hedendaagse kerntypering. Een nuancering is ook gepast. De Procoro verwijst hier ook naar hst. 5.1. "Methodiek voor de selectie, afbakening en typering van de kernen" (p131 ev.).

Voorstel: geen aanpassing

Vergunning - afwegingskader

IR22.W7.AW Embuild stelt dat de overwegingen in het afwegingskader niet als basis kunnen dienen om op vergunningenniveau woonontwikkelingen te verbieden. Bezwaarindieners stelt dat het afwegingskader wel die indruk wekt. De principes geven impliciet weer dat een ontwikkeling buiten de kernen niet gewenst is. Een dergelijke beleidsmatige ontwikkeling kan op vergunningenniveau niet rechtstreeks als bouwverbod doorwerken tegen de verordenende woonbestemming in. Enkel een definitieve bestemmingswijziging via een RUP kan een bouwverbod invoeren. Een RUP gaat gepaard met de wettelijke garanties van de belanghebbenden, zoals het recht op inspraak en planschadevergoeding.

De Procoro stelt dat het niet de bedoeling is dat het afwegingskader rechtstreeks doorwerkt naar de vergunningverlening. Er moet vastgesteld worden dat dergelijke rechtstreekse doorwerking decretaal uitgesloten wordt, middels artikel 2.1.2, §1 VCRO, bepaling die stelt dat de onderdelen van een ruimtelijk beleidsplan geen verordenende kracht hebben.

Zoals meermaals aangehaald in de tekst, gaat het om een provinciale visie die voor de gemeente fungeert als referentiekader voor de uitwerking van het lokale woonbeleid middels gemeentelijke beleidsplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen en voor de provincie het kader vormt voor de uitwerking van ruimtelijke uitvoeringsplannen en verordeningen. Vermits het Ruimtepact 2040 het kader vormt voor de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen kan de provincie aangeven welk beleid zij nastreeft en wat volgens haar wenselijk is.

Voorstel: geen aanpassing

Verdichting in combinatie met energetisch rendement

IR38.W4.V BBL vraagt om ook aandacht te besteden aan maatregelen die kunnen bijdragen aan het verminderen van de broeikasgasemissies door de bebouwde omgeving binnen de kernen. BBL wil hierbij een pleidooi houden om een renovatie-golf samen te laten gaan met verdichting bv. een stimulerend beleid om renovaties te laten samengaan met het opdelen van woningen of bij herbouwen een hoger ruimtelijk rendement na te streven. Ook op vlak van betaalbaarheid biedt dit veel mogelijkheden. De opdeling van bv. één verouderde gezinswoning naar twee kwalitatieve en energiezuinige wooneenheden (een 'tweegezinswoning') kan immers ook financiële ruimte creëren voor die grondige energetische renovatie.

*De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 mee de ambities en ruimtelijke doelstellingen van Vlaanderen moet realiseren en dat het beleidsdomein ruimte moet bijdragen aan de internationale ambitie voor een verbetering van het milieu en de leefomgeving - de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. (zie strategische visie, hoofdstuk 1 "Waarom een Ruimtepact 2040?"). Het is vanuit dit kader dat de rode draad binnen het Ruimtepact 2040 is vastgelegd: het bestaande ruimtebeslag beter benutten op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaren. (zie VCRO art.2.1.1§3)
De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid is opgemaakt als zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn en verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).*

Voorstel: geen aanpassing

• Lopende planningsinitiatieven

Vraag om lopende gemeentelijke RUPs verder te kunnen zetten

A23.W9.AW De gemeente Hamont-Achel stelt dat het niet duidelijk is of in opmaak zijnde gemeentelijke RUP's ook reeds afgetoetst zullen worden aan het Ruimtepact 2040.

A42.W20.AW De stad Bilzen vraagt om de lopende RUP's te kunnen verder zetten en ze te beschouwen als inbegrepen in de startpositie van het Ruimtepact2040.

A45.W5.AW De gemeente Genk stelt dat het afwegingskader wonen, met betrekking tot planologische herbestemming ter hoogte van openbaar nutszones, impact heeft op de uitwerking van de visie van enkele gebieden in Genk (Xentro, Minderbroederssite, Stationskantoor – in deze gebieden is het steeds de doelstelling om (delen van) een zone voor gemeenschapsvoorzieningen om te zetten naar wonen.) (p.153)

Inzake lopende planningsprocessen: Het Ruimtelijk Structuurplan Provincie Limburg (RSPL) (incl. schorsingsmogelijkheid) blijft van kracht tot het wordt vervangen door het eerste provinciale beleidsplan

ruimte. (14 dagen na bekendmaking van de definitieve vaststelling in het Belgisch Staatsblad), maar een gemeentelijk RUP of een gemeentelijke verordening kan ook geschorst worden omwille van kennelijke onverenigbaarheid met een (ontwerp van) beleidskader van het Ruimtepact 2040. (art. 2.2.23 §2 en art. 2.3.2 §2/1 VCRO)

Aangezien de beleidskaders van het Ruimtepact 2040 vanaf de voorlopige vaststelling al een mogelijke schorsingsgrond zijn voor gemeentelijke RUP's en verordeningen worden gemeentelijke planningsinitiatieven ook al afgetoetst aan het ontwerp-Ruimtepact 2040.

In de praktijk wordt deze aftoetsing bij adviezen over gemeentelijke dossiers al gedaan sinds de goedkeuring van het voorontwerp Ruimtepact 2040 in 2021.

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW)

De Procoro wijst erop dat ten gevolge hiervan wordt voorgesteld om het afwegingskader "Woonontwikkelingen" (p. 150 e.v.) met het decreet in overeenstemming te brengen (volgend uit het antwoord op A13.W12.AW) en het afwegingskader aan te passen op vlak van terminologie en de begrippen "harde bestemming" en "zachte bestemming" te gebruiken en het afwegingskader visueel te verduidelijken (volgend uit het antwoord op A39.W1.AW).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "Woonontwikkelingen":

- in overeenstemming met het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing bij A13.W12.AW.
- op het vlak van de terminologie en visuele leesbaarheid: zie voorstel aanpassing bij A39.W1.AW.

Vraag om nulmeting te starten vanaf goedkeuring GRS

IR23.W3.AW De stad Sint-Truiden stelt vast dat bij de goedkeuring van het Ruimtepact 2040 een nulmeting gebeurt. Het is dan onduidelijk wat de impact is op de lopende planningsprocessen (taakstelling, compensatie). Sint-Truiden wil de nulmeting starten vanaf de initiële goedkeuring van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan en zou dus willen vertrekken van het gewestplan. De stad geeft aan dat ze in het verleden via planningsinitiatieven reeds aan een positieve openruimtebalans gewerkt heeft. Ze wenst deze ruimte in te zetten voor o.a. bedrijvigheid, zonevreemde bedrijven, zonevreemde recreatie.

De Procoro neemt hiervan akte en vindt het positief dat de stad in het verleden reeds aan een positieve openruimtebalans gewerkt heeft. De Procoro hoopt dat zo veel mogelijk actoren het engagement opnemen om het Ruimtepact 2040 als richtlijn te hanteren voor de uitvoering van de eigen visies, doelstellingen, acties en projecten.

De ruimtelijke staat binnen het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" brengt de huidige situatie in kaart en is de eerste stap om het verbeter- en veranderproces te kunnen monitoren.

Voorstel: geen aanpassing

• Ruiloperaties/compensatie

Ruiloperaties zorgen voor moeilijke GRUPS / hoe verwezenlijken

A23.W10.AW De gemeente Hamont-Achel stelt dat de ruiloperaties (incl. woongebied, industriegebied, recreatie e.d.), al dan niet gemeente-overschrijdend, tegen 2040 een kluwen aan verschillende RUP's creëren.

A23.W11.AW De gemeente Hamont-Achel vraagt op welke manier men al deze ruiloperaties op grote schaal zal kunnen verwezenlijken? Dit betreft immers ook een ideologische en politieke keuze.

Ondertussen is het decreet woonreservegebieden sinds 7 juli 2023 in werking m.b.t de aansnijdbaarheid van woonuitbreidingsgebieden. De Procoro wijst erop dat ten gevolge hiervan wordt voorgesteld om het afwegingskader "woonontwikkelingen" (p. 150 e.v.) met het decreet in overeenstemming te brengen (volgend uit het antwoord op A13.W12.AW) en het afwegingskader aan te passen op vlak van terminologie en de begrippen "harde bestemming" en "zachte bestemming" te gebruiken en het afwegingskader visueel te verduidelijken (volgend uit het antwoord A39.W1.AW).

De Procoro stelt dat onder de hoofdstukken "samenwerking" een aantal verwachtingen naar de inhoud van gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen worden geformuleerd om samen mee de doelen te realiseren. Daarbij erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en vormt ze een schakel tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten, zoals ook omschreven in de strategische visie, hst.2 "statuut

van het Ruimtepact 2040". Dit is in overeenstemming met artikel 2.1.1, §3 VCRO dat stelt dat in elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus waarbij de provincie rekening houdt met de bevoegdheidsbepalende regels uit het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, het Provinciedecreet, het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en andere regelgeving die relevant is voor het thema in kwestie.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "Woonontwikkelingen":

- in overeenstemming met het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing bij A13.W12.AW.
- op het vlak van de terminologie en visuele leesbaarheid: zie voorstel aanpassing bij A39.W1.AW.

Restsnippers wel toelaten bij ruil

A9.W2.AW De gemeente Borgloon vraagt om in het "afwegingskader woonontwikkelingen" de passage omtrent 'de ruiling van de verschillende kleine gebieden juridisch aanbod en binnengebieden ingenomen door tuinzones' te herzien. Door bepaalde beslissingen in het verleden binnen planningsinitiatieven, waarbij de huidige situatie wellicht niet te voorzien was, dient te worden vastgesteld dat een planologische ruil wellicht de enige overgebleven optie is op de genoemde schaal. Door de formulering "Deze meerwaarde wordt aangetoond aan de hand van een motivering en inrichtingsvisie. De gebieden die aangeduid worden ter compensatie, mogen geen optelsom zijn van allerlei kleine, niet bebouwbare gebieden om zo een contingent aan nieuw woongebied te realiseren." worden de mogelijkheden tot motivatie hieromtrent beperkt.

De Procoro stelt dat de provincie haar ruimtelijk beleid voor woonontwikkelingen baseert op maat van de kern en op de elementen van het afwegingskader "Woonontwikkelingen" op p.151: OD2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kernen / "aandachtspunten voor een strategisch locatiebeleid door gerichte ruiloperaties in de bovenlokale en lokale kernen" Ruiloperaties moeten steeds een ruimtelijke winst opleveren, waardoor het geen optelsom mag zijn van allerlei kleine restsnippers. Echter wordt er wel de opening gelaten indien dergelijke ruiloperatie bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit, zoals opvang voor water, realiseren van groenblauwe dooradering, opwaardering publieke ruimte, het afbouwen van woonlinten... mits motivering en inrichtingsvisie van deze meerwaarde.

Voorstel: geen aanpassing

Ruil mogelijk maken binnen alle kernen

A13.W12.AW De provincie bepaalt de aandachtspunten voor een strategisch locatiebeleid door gerichte ruiloperaties in de lokale kernen. Woonuitbreidingsgebieden, woonreservegebieden en gebieden niet bestemd voor wonen binnen de afbakening van de hoofdkern en de beter uitgeruste kernen, kunnen geruild worden met bebouwbaar woongebied binnen en buiten de afbakening van de kern. Goed gelegen gebieden in de andere kernen kunnen niet aangesneden worden via dit principe. Stad Peer vraagt om dit te verruimen naar alle kernen.

De Procoro stelt dat de mogelijkheid tot ruilen enkel van toepassing was tot een regeling voor het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden en woonreservegebieden in voege treedt zoals opgenomen in voetnoot 70. Op 27 juni 2023 werd het decreet woonreservegebieden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het trad op 7 juli 2023 in werking.

Het decreet Woonreservegebieden wijzigt de bepalingen uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening over de woonuitbreidingsgebieden. De nieuwe regeling heeft niet alleen betrekking op de woonuitbreidingsgebieden, maar ook op een aantal gebieden die destijds een specifiek gewestplanvoorschrift kregen: reservegebied voor woonwijken, woonreservegebied, woonaansnijdingsgebied. De regeling om deze gebieden nog aan te snijden is grondig gewijzigd om de langetermijndoelstellingen van de bouwshift mee te realiseren. De nieuwe decretale regeling plaatst een "stolp" over de nog aanwezige woonreservegebieden. Het aansnijden van onbebouwd woonreservegebied kan pas als de gemeenteraad het gebied (of een deel ervan) "vrijgeeft" via de decretaal vastgelegde procedure. Het Ruimtepact 2040 is een ruimtelijk referentiekader dat verder gerealiseerd moet worden via verordende instrumenten. De reguliere wetgeving (en dus ook de regeling voor het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden en woonreservegebieden) blijft van toepassing. Daarom stelt de Procoro voor om het afwegingskader "woonontwikkelingen" (p.150 e.v.) hiernaar aan te passen.

De Procoro stelt dat woonontwikkelingen worden afgestemd op maat van de kern (OD.2, p.149). De prioriteit ligt op het kwaliteitsvol wonen en het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaande ruimtebeslag. In het streven naar zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit, moeten de verschillende overheden gezamenlijk een verdichtingsstrategie op de juiste plekken voeren. Het principe van ruil moet inderdaad mogelijk zijn binnen alle kernen, maar moet gebiedsgericht onderzocht worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- *Het afwegingskader “woonontwikkelingen” aan te passen naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden.*
- *Alle woonreservegebieden die gevat zijn binnen de reguliere wetgeving. (VCRO HST VI afd. 4) buiten het afwegingskader te beschouwen.*
- *Het principe van ruil gebiedsgericht te onderzoeken en te verruimen naar alle kernen.*

Hoe verhoudt ruil zich t.o.v. het woningobjectief

A13.W13.AW Voor de ruilprincipes binnen het afwegingskader wonen wordt nergens vermeld hoe zich dit verhoudt tot het toegewezen woningobjectief aan de lokale kernen in de regionale woningmarkt. Indien het de bedoeling is dat de gemeente zowel een ruil moet doorvoeren én moet kunnen aantonen dat er voldoende objectief beschikbaar is voor haar kern, wordt elk ruimtelijk planningsinitiatief binnen Peer onmogelijk gemaakt. Door dit principe te hanteren maakt de provincie het onmogelijk dat de lokale kernen een ruimtelijk beleid voeren met het oog op een positief openruimtepositief planologisch beleid (terwijl dit net het uitgangspunt van het Ruimtepact 2040 is).

De Procoro neemt hiervan akte en stelt voor om de relatie met het woningobjectief met betrekking tot de gerichte ruiloperaties te verduidelijken binnen het afwegingskader “Woonontwikkelingen”.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de relatie met het woningobjectief met betrekking tot de gerichte ruiloperaties te verduidelijken binnen het afwegingskader “Woonontwikkelingen” in de tekst en binnen de toe te voegen beslissingsboom.

Welke instrumenten/financieringsinstrumenten m.b.t. ruiloperaties

IR35.W4.AW De gemeente Nieuwerkerken vraagt zich af welke instrumenten zich aanbieden voor de ruiloperaties.

- *Is er dan een planlast (RUP) dat dient opgemaakt te worden door de gemeente?*
- *Of wordt er onderzocht welke andere mechanismen ingezet kunnen worden tot realisatie van dit idee?*

A23.W12.AW De gemeente Hamont-Achel stelt dat de initiatiefnemer, meestal de gemeente, ook al deze ruiloperaties zal moeten vergoeden en zal moeten instaan voor eventuele planschade. De provincie biedt hiervoor geen financiële ondersteuning.

De Procoro stelt dat de ruimtelijke strategische doelstellingen, de operationele doelstellingen en de acties kaderen in en bijdragen aan de realisatie van de strategische doelstellingen en ruimtelijke ontwikkelingsprincipes van de strategische visie van het BRV. De provincie gaat voor een strategisch locatie- en kernenbeleid en baseert haar ruimtelijk beleid en advisering van gemeentelijke planningsinitiatieven voor woonontwikkelingen baseert op de elementen van het afwegingskader “Woonontwikkelingen”, waarin de ruiloperaties (als onderdeel van de bouwshift) worden beschreven. Het compensatieverhaal moet binnen het kader van de bouwshift gelezen worden.

De Procoro wijst erop dat het opmaken van juridische instrumenten zoals een verordening of een RUP, steeds zijn geëigende procedure moet doorlopen en de concrete uitwerking ervan dus geen onderdeel kan uitmaken van een beleidsplan.

Naast het juridische kader rond beleidsplanning, blijft de provincie ook gebonden aan het juridische instrumentarium dat de Vlaamse overheid ter beschikking stelt.

Voor het nieuwe systeem van beleidsplanning en het principe van samenwerking: hiervoor verwijst de Procoro naar antwoord A22.A1(geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

Planningsinitiatief bij ruil door provincie?

IR22.W8.AW Embuild stelt dat het afwegingskader bepaalt dat woonuitbreidingsgebieden kunnen worden geruild met bebouwbaar woongebied binnen de kernen door de opmaak van een RUP. Het is onduidelijk of dit planningsinitiatief concreet zal uitgaan van de provincie dan wel op gemeentelijk niveau moet worden uitgewerkt.

De Procoro verwijst naar antwoord IR35.W4.AW (geclusterd) m.b.t. de toepassing van het afwegingskader "Woonontwikkelingen".

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "Woonontwikkelingen" naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie aanpassing A13.W12.AW.

Niet akkoord dat WUG gecompenseerd moet worden

IR23.W5.AW De stad Sint-Truiden is niet akkoord dat bij de aansnijding van WUG's planologisch gecompenseerd moet worden. De WUG's in Wilderen, Brustem en Velm vallen binnen de functiecategorie wonen. Het lijkt de stad dan ook niet coherent bij opmaak van een RUP dat deze gebieden enkel aansnijdbaar zouden zijn mits compensatie door herbesteding van juridisch woningaanbod. Immers wijzigt de functiecategorie niet en zijn hierin reeds projecten lopende van o.a. de sociale bouwmaatschappij die financieel en procedureel gehypothekeerd worden door dit principe.

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW) De Procoro wijst erop dat ten gevolge hiervan wordt voorgesteld om het afwegingskader "woonontwikkelingen" (p. 150 e.v.) met het decreet in overeenstemming te brengen (volgend uit het antwoord op A13.W12.AW) en het afwegingskader aan te passen op vlak van terminologie en de begrippen "harde bestemming" en "zachte bestemming" te gebruiken en het afwegingskader visueel te verduidelijken (volgend uit het antwoord op A39.W1.AW).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "woonontwikkelingen":

- *in overeenstemming met het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing bij A13.W12.AW.*
- *op het vlak van de terminologie en visuele leesbaarheid: zie voorstel aanpassing bij A39.W1.AW.*

• Vraag aanpassing afwegingskader

Vraag om bij herbesteding het aantonen van ruimtevraag weg te laten

A11.W3.AW Gebieden binnen de kern met een harde bestemming anders dan wonen zoals openbaar nut, recreatie, bedrijvigheid,... kunnen enkel herbested worden naar wonen indien hierdoor het nodige aanbod van deze bestemming niet in het gedrang komt, er een aangetoonde ruimtevraag voor wonen is en er geen andere optie mogelijk is in het bestaand ruimtebeslag.

Met betrekking tot het strategisch locatiebeleid door gerichte ruiloperaties (OD-2) vraagt Pelt een aanpassing van de randvoorwaarde "aangetoonde ruimtevraag voor wonen" om ook herbesteding mogelijk te maken in functie van kernversterkende projecten met verweving van verschillende functies waaronder wonen.

De Procoro verwijst naar antwoord IR35.W4.AW (geclusterd) m.b.t. de toepassing van het afwegingskader "Woonontwikkelingen".

De Procoro erkent dat door de randvoorwaarde "aangetoonde ruimtevraag voor wonen" herbesteding soms onmogelijk gemaakt wordt voor kernversterkende projecten met verweving van verschillende functies en stelt voor om de tekst hierop aan te passen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de tekstpassage op p. 153 aan te passen als volgt (toevoeging aangeduid met onderlijnde woorden): "Bij herontwikkelen en verdichten van een harde bestemming binnen de afgebakende kernen geldt steeds dat bij de herbestemming van een "harde bestemming anders dan wonen" (recreatie, bedrijvigheid, openbaar nut,...) naar "wonen", de gemeente aantoon dat het nodige aanbod van deze oorspronkelijke bestemming in de kern niet in het gedrang komt. Dit kan door meervoudig ruimtegebruik te realiseren, door aan te tonen dat er nog voldoende aanbod van de omgezette bestemming overblijft, door aanpasbaar ruimtegebruik te voorzien,... Daarbij wordt vanuit klimaatperspectief de geschiktheid van het gebied proactief afgewogen om in te richten als woongebied, om nodige infrastructuur onder te brengen of een combinatie."

Vraag hoe omgaan met slecht gelegen WUG binnen werkhypothese

A13.W6.AW Indien de kernafbakening niet kan verfijnd worden in het definitieve Ruimtepact 2040, moet in het afwegingskader woonontwikkeling minstens opgenomen worden hoe er zal omgegaan worden met slecht gelegen woonuitbreidingsgebieden die gelegen zijn binnen de afbakening.

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "woonontwikkelingen" naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie aanpassing aan A13.W12.AW.

Gebiedsgerichte benadering ontbreekt

A13.W14.AW De provincie past een loutere cijfermatige benadering toe in plaats van een gebiedsgerichte benadering zonder rekening te houden met de context. Ingevolge bovenstaande principes kan op de site van de KWS in Grote Brogel enkel nog conform het BPA, lokale bedrijvigheid toegelaten worden, midden in een klein landelijk dorp dat totaal niet ontsloten is voor auto- en vrachtverkeer. Andere optie is de realisatie van de onderliggende bestemming woongebied, zonder dat er planologisch sturend kan ingegrepen worden.

A42.W21.AW De stad Bilzen maakt voorbehoud tegen het voorziene compensatiemechanisme. Het houdt te weinig rekening met bebouwd en onbebouwd gebied. Zo is het bv. onlogisch dat de herontwikkeling van een centraal en goed gelegen "blauwe zone" (bestaand oud ziekenhuis, bestaande oude scholencampus, ...) ruimtelijk gecompenseerd dient te worden indien de herontwikkeling richting een woonontwikkeling of gemengde functie (wonen, werken) wordt gestuurd. Het principe is te star ingeschreven. Het principe bemoeilijkt de door ontwikkelingsmogelijkheden van een lokale of bovenlokale kern. Uiteraard kan dergelijk principe wel toegepast worden op niet-kern-gebieden maar er dient meer rekening gehouden te worden met de ligging, de kerngerichtheid, de huidige invulling (bebouwd of onbebouwd) en de toekomstige functie.

De Procoro wijst erop dat het decreet woonreservegebieden sinds 7 juli 2023 in werking is m.b.t de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden. Ten gevolge hiervan wordt voorgesteld om het afwegingskader "Woonontwikkelingen" (p. 150 e.v.) met het decreet in overeenstemming te brengen (volgend uit het antwoord op A13.W12.AW) en het afwegingskader aan te passen op vlak van terminologie en de begrippen "harde bestemming" en "zachte bestemming" te gebruiken en het afwegingskader visueel te verduidelijken (zie antwoord A39.W1.AW).

De Procoro is het ermee eens dat er bij het compensatieverhaal ook rekening moet worden gehouden of er al dan niet ruimtebeslag is op een site en stelt voor om de ruimtelijke strategie hierop aan te passen.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "Woonontwikkelingen":

- *De ruimtelijke strategie aan te passen m.b.t. het compensatieverhaal en rekening te houden of er al dan niet ruimtebeslag is op een site.*
- *in overeenstemming met het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing bij A13.W12.AW.*
- *op het vlak van de terminologie en visuele leesbaarheid: zie voorstel aanpassing bij A39.W1.AW.*

- **Vragen**

Verduidelijking

A13.W11.AW De stad Peer ervaart de opmaak van een afwegingskader wonen als positief, maar vraagt dat volgende aspecten er in verduidelijkt worden:

- wat betekent het dat er geen bijkomende groei mogelijk is buiten de afgebakende kernen. Kan daar dan geen enkele verdichting meer toegelaten worden?
- kan er geen splitsing van percelen in de linten en verspreid liggende bebouwing?
- kunnen ruiloperaties gerealiseerd worden tussen twee verschillende kernen?
- hoe verhouden deze ruiloperaties zich tot de bepalingen in de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen?
- wat met de bepalingen in de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen aangaande het aantonen van de woonbehoefte?
- hoe moet de ruimte-vraag voor wonen aangetoond worden?

Met betrekking tot het afwegingskader "Woonontwikkelingen" verwijst de Procoro naar antwoord IR35.W4.AW (geclusterd). De Procoro verwijst naar p.152 waar gespecificeerd wordt dat ruiloperaties steeds een ruimtelijke winst moeten opleveren binnen en/of buiten de kern zoals: binnen de kern een ontwikkeling faciliteren op een meer geschikte locatie gekoppeld aan het openbaar vervoersnetwerk, een gebied binnen/buiten de kern vrijwaren ter versterking van het openruimtesysteem.

Met betrekking tot de verhouding tot de gemeentelijke structuurplannen verwijst de Procoro naar antwoord A45.A1. De doorwerking van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan voor de opmaak van RUP's blijft gelden, zolang er geen gemeentelijk beleidsplan is opgesteld.

Met betrekking tot de randvoorwaarde "aangetoonde ruimte-vraag voor wonen" verwijst de Procoro naar A11.W3.AW.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing m.b.t. de aangetoonde ruimte-vraag voor wonen: zie voorstel aanpassing A11.W3.AW.

Objectief en lopende projecten

A23.W8.AW De gemeente Hamont-Achel stelt dat er momenteel enkele bestaande woonuitbreidingsgebieden buiten de kernafbakening in ontwikkeling zijn door een sociale huisvestingsmaatschappij. Het is niet duidelijk:

- of deze gebieden verder ontwikkeld kunnen worden,
- of de aantallen wooneenheden reeds zijn opgenomen in het toegekende woningobjectief.

Voor het statuut van het beleidsplan dat als referentiekader geen rechtstreekse rechtsgrond vormt voor omgevingsvergunningverlening, verwijst de Procoro naar antwoord A13.W10.V (geclusterd).

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW)

Daarnaast verwijst de Procoro naar OD3-Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten p.155 e.v. Het huidige woningobjectief is de huishoudensgroei voor de periode 2020-2040.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassingen aan het afwegingskader "Woonontwikkelingen" naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing A13.W12.AW.

Verschuiving aanbod naar kerngebied

A39.W9.AW De gemeente Kinrooi vraagt of het juridisch aanbod buiten de kernen dient verschoven te worden naar het kerngebied of geschrapt te worden (en dan financieel gecompenseerd)?

De Procoro stelt dat de provincie een ontmoedigend beleid voert ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen en dat Vlaanderen hierin een belangrijke ondersteunende rol heeft inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering. De Procoro verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V.

Voorstel: aanpassing

Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing A46.W6.V.

Aansnijdbaarheid WUGS – regie gemeente

IR28.W7.AW De gemeente Lummen stelt zich de vraag wat er dient te gebeuren met woonuitbreidingsgebieden gelegen in de kern. Het Ruimtepact 2040 haalt aan dat woninguitbreidingsgebieden ontwikkeld kunnen worden, mits er ergens anders woongebieden geschrapt worden.

A39.W7.AW De gemeente Kinrooi verwijst naar het krokusakkoord van februari 2022 van de Vlaamse Regering met de bevestiging dat de gemeenten beslissen over de toekomst van woonuitbreidingsgebieden met drie keuzes. Daarnaast worden de ruiloperaties uit het Ruimtepact 2040 aangehaald en dat het creëren van bijkomend juridisch aanbod wordt voorgesteld als een uitzonderingsmaatregel die enkel aangesproken wordt op woningmarktniveau mits grondige motivatie en afgestemd op het woningobjectief.

IR32.W1.AW Deze inspraakreactie vraagt dat de percelen in woonuitbreidingsgebieden verder ontwikkeld kunnen worden, of tenminste een gedeelte ervan en dat het gemeentebestuur hiervoor hun verantwoordelijkheid kan nemen.

Voor de aansnijdbaarheid van woonreservegebieden, verwijst de Procoro naar het decreet woonreservegebieden dat sinds 7 juli 2023 in werking is. (zie antwoord A13.W12.AW).

De Procoro verwijst m.b.t. de uitzonderingsmaatregel om bijkomend juridisch aanbod te creëren bij een ontoereikende capaciteit naar antwoord A14.W3.AW.

Voorstel: aanpassing

- *Voor de aanpassingen aan het afwegingskader “Woonontwikkelingen” naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden: zie voorstel aanpassing A13.W12.AW.*
- *Voor de aanpassing m.b.t. de uitzonderingsmaatregel: zie voorstel aanpassing A14.W3.AW.*

Overgangsstrategie

IR19.W12.AW Het CBS van Oudsbergen vraagt om in afwachting van instrumentaria, gerichte ruiloperaties door te voeren, een overgangsstrategie aan te reiken of mogelijk te maken. Een strategie die de doelstelling van een openruimtepositieve ruimtebalans ondersteunt of tenminste niet hypothekeert. Aangezien een ruiloperatie van een lintperceel in woongebied naar een dorpsperceel in woongebied uitgesloten is (geen juridisch kader voor verhandelbare bouwrechten) is een planologische ruil enkel mogelijk met ruimte in de WUG's en/of aanliggende dorpspercelen in openruimtegebied. Hierop wijzend dat een planologische ruil, met reductiefactor, in de lijn ligt van het realiseren van een openruimtepositieve ruimtebalans.

- de oude (grote) woningen waarop sinds kort een renovatieplicht rust. De gemeente vraagt aan de provincie om hiervoor een renovatiestrategie uit te werken. Terugkomend op de vraag voor een planologische ruil voor lintpercelen is het mogelijks een opportuniteit om, via een ruiloperatie, een alternatief te bieden op een (zeer dure) renovatie van oude lintwoningen.

De Procoro stelt dat de provincie een ontmoedigend beleid voert ten aanzien van niet-kernversterkende ontwikkelingen en dat Vlaanderen hierin een belangrijke ondersteunende rol heeft inzake instrumenten, uitvoerbaarheid en financiering. De Procoro verwijst hiervoor naar antwoord A46.W6.V.

Voorstel: aanpassing

Voor het aangeven van het belang van de ondersteuning van Vlaanderen aan de provincie: zie voorstel aanpassing A46.W6.V.

Verhoging stedelijkheid – beknot gemeentelijke autonomie

IR22.W6.AW Embuild stelt dat de overwegingen in het afwegingskader de gemeentelijke autonomie en de gemeentelijke bevoegdheid voor lokaal woonbeleid sterk beknotten. De overwegingen gaan vrij ver, onder andere wat betreft de mogelijke verhoging van de stedelijkheid binnen Beek, Rapertingen, Houthalen en Lanaken, en wat betreft de te valoriseren kernkwaliteiten van de Dietse steden, Mijnceden, snoer van Maasdorpen, Noord-Limburgse Teutendorpen en Haspengouwse kerkdorpen.

De te valoriseren morfologische kernkwaliteiten zijn door de provincie in kaart gebracht op basis van onderzoek en dienen voor de gemeenten louter als richtlijn bij de vormgeving van het lokale woonbeleid.

De Procoro stelt dat de gemeentelijke autonomie en de gemeentelijke bevoegdheid inzake lokaal woonbeleid niet sterk beknot worden door het afwegingskader "Woonontwikkelingen" onder OD 2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern" (p.149).

Het afwegingskader is richtinggevend voor de gemeenten en heeft als doel heeft gemeenten te ondersteunen bij het realiseren van een beleid dat respect heeft voor de regionale eigenheid.

De Procoro verwijst naar de aanpassing van de term "randvoorwaarden" bij Houthalen en Lanaken ten gevolge van het antwoord op A32.W6.O/ST (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Voor de aanpassing van de term "randvoorwaarden" en bijhorende omschrijving: zie voorstel aanpassing A32.W6.O/ST (geclusterd).

Onduidelijk hoe beschikbaar juridisch aanbod werd berekend

IR22.SV14 Embuild stelt dat het onduidelijk is hoe het beschikbaar juridisch aanbod wordt berekend, op basis waarvan de provincie besluit dat de woonuitbreidingsgebieden enkel uitzonderlijk aan te snijden zijn. Het aanbod aan onbebouwde percelen is slechts een theoretisch aanbod. Er is geen garantie dat deze percelen tijdig ontwikkelbaar zijn om de gestegen vraag op te vangen. Er zijn verschillende factoren die de tijdige ontwikkeling van deze percelen kunnen verhinderen.

De Procoro stelt dat de het beschikbaar juridisch aanbod berekend werd op basis van een GIS-oefening uitgevoerd door OMGEVING juni 2022. Zie ook p.99 juridisch woonaanbod. Uit deze analyse bleek dat nog voldoende beschikbaar juridisch aanbod binnen (het globaal van) de kernen is om de woningbehoefte tot 2040 en later, op te vangen. Volgens de Vlaamse (open) groeioprognose, is er tussen 2020-2040 een behoefte aan +41.166 wooneenheden, terwijl uit de registers van onbebouwde percelen blijkt dat er een beschikbaar juridisch aanbod is binnen de kernen van ca.5.419 ha onbebouwde percelen. Nadat de woonbehoefte tot 2040 is ingevuld, ligt er nog een reserve voor 108.502 wooneenheden binnen reeds bestemd woongebied en binnen de hypothetisch afgebakende kernen.

Voorstel: geen aanpassing

KWALITEIT (KW)

- **Financiële tussenkomst**

Vraag naar financiële tussenkomst

A10.W4.KW De gemeente Hechtel-Eksel vraagt, gezien de beperkte mogelijkheden inzake ontwikkeling, de nodige (blijvende) financiële tussenkomst te voorzien om te kunnen investeren in kwalitatief openbaar domein maar ook in het onderhoud en beheer van onze natuur- en bosgebieden als onderdeel van een sterk open ruimtenetwerk.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst naar OD 4 "Gemeenten ondersteunen in het voeren van een kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid" (p.159) waarbij de gewenste ontwikkelingen binnen de kernen door de provincie ondersteund worden. Zie ook actie W-4.4 "Initiëren van acties voor het bevorderen van de woon- en leefkwaliteit in lokale kernen" (p.161).

In het beleidskader "Openruimteschakels" onder actie ORS-1.4 "Ondersteunen van de gemeenten bij de ontwikkeling van groenblauwe aders op bedrijventerreinen, in woongebieden en in landbouwgebieden" voorziet de provincie een financiering van de gemeenten bij de ontwikkeling van groenblauwe aders op bedrijventerreinen, in woongebied en in landbouwgebied. (p.215) De financiering van bos- en natuurgebieden maakt geen onderdeel uit van het ruimtelijke beleid.

Voorstel: geen aanpassing

- **Voorbeeldverordening (actie W-4.3 "Opmaken van een stedenbouwkundige voorbeeldverordening 'woonkwaliteit' in overleg met lokale besturen")**

Vraag om actie W-4.3 als prioritaire actie op te nemen en gebiedsdekkend

A33.W13.KW De stad Lommel vraagt dat de voorbeeldverordening woonkwaliteit (Actie W-4.3, p.160) als prioritaire actie wordt opgenomen en wordt opgemaakt als uniforme, gebiedsdekkende verordening voor de volledige provincie, omwille van het algemeen geldende karakter van woonkwaliteit.

De Procoro neemt hiervan akte. Het doel van actie W-4.3 "Opmaken van een stedenbouwkundige voorbeeldverordening 'woonkwaliteit' in overleg met lokale besturen" (p.160) is om een voorbeeldverordening te ontwikkelen die een hulp kunnen zijn bij de kwalitatieve ruimtelijke beoordeling van omgevingsvergunningen. De verordening neemt elementen op over de kwaliteit van woningen en de woonomgeving. De provincie biedt daarna de verordening vrijblijvend aan de gemeenten aan. Het is niet de intentie om een gebiedsdekkende verordening op te maken, opdat gemeenten nog de ruimte hebben om deze te verfijnen en aan te vullen naargelang haar behoefte en eigenheid.

Voorstel: geen aanpassing

- **Bestaand woningpatrimonium**

Visie op bestaand woningpatrimonium ontbreekt

A24.W5.KW De stad Hasselt stelt dat het Ruimtepact 2040 geen duidelijke visie bevat over de woon- en leefkwaliteit, de betaalbaarheid, de energetische doelstellingen,... van het bestaande woningpatrimonium. Noch wordt de discrepantie (13%) tussen het huidige aantal wooneenheden (de woonvoorraad of het bestaande woningbestand*) en het aantal huishoudens in vraag gesteld. De grotere bouwinitiatieven die momenteel reeds gekend zijn bij de stad (waarbij de stad inspeelt op veranderende eisen zoals demografie, klimaat, ruimtelijke ordening, mobiliteit) kan een groei van 6.500 wooneenheden realiseren. Overmatige woonverdichting in kernen buiten de singel stimuleren is bijgevolg niet aan de orde. Doordat niets moet, geniet de stad het voordeel om volop te kunnen inzetten op het verbeteren van de leefkwaliteit en leefbaarheid voor zowel de huidige als toekomstige inwoners.

De Procoro wijst erop dat er op verschillende plaatsen in het Ruimtepact 2040 aandacht is voor betaalbaarheid, woon- en leefkwaliteit,... van het bestaand woningpatrimonium. De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 de bovenlokale impact van dit thema opneemt (hst.2 "Focus en rol van de provincie", p.87) vertrekkend vanuit de ruimtelijke realiteit en op basis van cijfermateriaal (hst.3 "Ruimtelijke staat",

p.88 e.v.). De Procoro stelt dat het strategisch locatie- en kernenbeleid zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn is en verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).

De Procoro verwijst ook naar het afwegingskader "Woonontwikkelingen" p.150 e.v. waar voor de stedelijke versterking en aangehaalde thema's een belangrijke opgave is weggelegd voor de bovenlokale kernen.

Daarnaast stelt de Procoro dat alle bestuursniveaus een rol hebben in het ruimtelijk woonbeleid. (hst.7 "Samenwerking") Ze verwijst naar Vlaanderen die ook een belangrijke positie inneemt door het subsidiëren voor verbetering van het woningpatrimonium en naar gemeenten die patrimonium kunnen inzetten voor een kernversterkend, sociaal en/of betaalbaar woonaanbod.

Het Ruimtepact 2040 voorziet onder actie W-3.2 "Inzetten van planningsinstrumenten ter versterking van bovenlokale kernen" (p.158) de mogelijkheid dat de provincie planningsinitiatieven opneemt voor woonontwikkelingen waarbij de nadruk ligt op het verhogen van kwaliteit i.p.v. op het creëren van bijkomend juridisch aanbod.

Voorstel: geen aanpassing

- **Nieuwbouw**

Verplichting private buitenruimte

IR15.W1.KW Bezwaarindiener vraagt de verplichting in te voeren om bij om elke nieuwbouwwoning of -appartement een minimumpercentage van de oppervlakte van de woning voor te behouden voor een private buitenruimte, omdat dit soms verboden is.

De Procoro verwijst naar antwoord A44.A1 m.b.t. beleidsplanning als referentiekader en wijst erop dat het opleggen van minimumoppervlakttes voor een buitenruimte bij appartementen of woningen eerder op schaalniveau van de gemeente wordt bekeken. Dit wordt dus best eerder geconcretiseerd in plannen en projecten op het bestuursniveau van de gemeenten.

Voorstel: geen aanpassing

Bewaken Kwaliteit bouwplannen door hogere overheid

IR37.W1.KW Bezwaarindiener stelt dat het belangrijk is dat een beleidslaag boven de gemeentebesturen, de ruimtelijke kwaliteit van bouwplannen in de dorpen en steden bewaakt.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

- **Vraag tot aanpassing/toevoegen tekst**

Dorp en dorpse woonkwaliteit

IR19.W10.KW De gemeente Oudsbergen vraagt om onder duurzame en kwalitatieve dorpsversterking het ambitieniveau op maat van het dorp en dorpse woonkwaliteit toe te voegen. Anders dan een stedeling is een dorpeling meer vertrouwt met dorpse kwaliteiten zoals groen, rust, ruimte, privacy, veel dag- en zonlichttoetreding, ... Om een verhuis naar bijvoorbeeld een compactere dorpswoning te initiëren, is het van belang dat deze kwaliteiten, liefst met een hedendaagse benadering, in alle nieuwe woonprojecten aanwezig zijn.

De Procoro neemt hiervan akte. Daarnaast stelt de Procoro dat het strategisch locatie- en kernenbeleid zowel een kwalitatieve als kwantitatieve richtlijn is en dat er aandacht is voor kernversterking van alle geselecteerde kernen. De Procoro verwijst hiervoor naar antwoord IR19.W19.V (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

Nuancering toevoegen

IR19.W11.KW De gemeente Oudsbergen vraagt met betrekking tot de ontwikkelingsambitie, gefocust op de veranderende demografische woonbehoefte, een meer genuanceerde beschrijving. Dat de demografische cijfers een verdere trend in meer behoefte aan één- en tweepersoonshuishoudens suggereert, mag geen oproep of vrijgeleide zijn om uitsluitend in te zetten op éénslaapkamerwoningen/appartementen. Zoals het ruimtepact 2040 de ambitie formuleert om een divers en gemixt aanbod te creëren, is hier toch van belang om te duiden dat die groep, i.h.k.v. woonkwaliteit en sociaal netwerk, behoefte heeft aan extra woonruimte. Gescheiden koppels hebben vaak een extra slaapkamer nodig voor de opvang van kinderen, oudere koppels voor de opvang van kleinkinderen, alleenstaanden voor de inrichting van een bureau-ruimte (transformeerbaar naar slaapkamer), ...

De Procoro beaamt dat de trend naar meer één- en tweepersoonshuishoudens niet mag betekenen dat uitsluitend ingezet moet worden op éénslaapkamerwoningen/appartementen. Het Ruimtepact 2040 vermeldt op p.98 dat uit de demografische evoluties blijkt dat de gezinsverdunding en vergrijzing onlosmakelijk verbonden zijn met een kleinere vraag naar deze grote grondgebonden woningen en een groeiende vraag naar kleinere, betaalbare en energiezuinige woningen. Het huidige verouderde patrimonium bestaat vooral uit eengezinswoningen die te groot zijn voor de toekomstige kleinere huishoudens. Dit leidt tot een mismatch tussen de vraag en het huidige aanbod. In het toekomstige woonaanbod moet er aandacht zijn voor nieuwe woontypologieën en een beperking voor de nieuwbouw van grotere eengezinswoningen tot het noodzakelijke voor een gezonde, lokale mix. Ook het afwegingskader "Woonontwikkelingen" vraagt op p.151 aandacht voor een variatie aan woontypologieën bij de strategische ontwikkeling van het woonweefsel.

Voorstel: geen aanpassing

Snoer van Maasdorpen

IR37.W1 Bezwaarindieners stelt dat bij Snoer van Maasdorpen (p.152) volgende dorpen ontbreken: Geistingen, Ophoven (Kinrooi), Heppeneert (Maaseik) en Elen (Dilsen-Stokkem).
A14.W5.V (SD1) De gemeente Lanaken stelt zich de vraag waarom Smeermaas niet wordt opgenomen als typisch Maasdorp bij 'snoer van Maasdorpen'.

De Procoro stelt dat de studie "Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid" (BUUR, 2020) de basis vormde voor de "verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" die werd opgenomen in het Ruimtepact 2040. De Procoro stelt inderdaad vast dat bij de omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten, de dorpen Geistingen, Ophoven (Kinrooi), Heppeneert (Maaseik) en Elen (Dilsen-Stokkem) niet vermeld staan als snoer van maasdorpen op p.117 (profiel) en p.152 (afwegingskader "Woonontwikkelingen"). De Procoro stelt vast dat Smeermaas inderdaad een typisch Maasdorp is en stelt voor om Smeermaas toe te voegen. Daarnaast merkt de Procoro op dat op p.121 Beringen niet staat opgesomd bij de Dietse steden en stelt voor om de opsomming te vervolledigen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij de omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten op p.117 en p.152 de dorpen Geistingen, Ophoven (Kinrooi), Heppeneert (Maaseik) en Elen (Dilsen-Stokkem) toe te voegen als snoer van maasdorpen conform het referentiekader. De Procoro stelt voor om bij de omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten op p.37 en p.117, Smeermaas toe te voegen als Maasdorp. De Procoro stelt voor om op p.121 bij Historisch: Beringen toe te voegen als onderdeel van de Dietse steden.

Engagement zuinig ruimtegebruik

IR37.W2.KW Bezwaarindieners stelt dat het engagement van "Zuinig Ruimtegebruik" (p.22 en p.148 tot p.159) niet mag leiden tot ongebreidelde hoogbouw in landelijke kernen. Bouwprojecten moeten worden afgestemd op de ruimtelijke draagkracht en kwaliteit en het landelijke karakter van de dorpen.

De Procoro stelt dat de prioriteit in het beleidskader ligt op het kwaliteitsvol wonen en het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaande ruimtebeslag. Ontwikkelingsmogelijkheden staan dus niet gelijk aan bijkomend woningpotentieel, maar zijn evenzeer investeringen in publiek domein,

gemeenschapsvoorzieningen, groen, sociale ontmoetingsplaatsen, erfgoed, gescheiden rioleringsinfrastructuur, opnieuw openleggen van grachten en beken, ...
In het streven naar zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit, moeten de verschillende overheden gezamenlijk een verdichtingsstrategie op de juiste plekken voeren en op maat van de betreffende kern. Zie ook OD 2 "Afstemmen van woonontwikkelingen op maat van de kern".

Voorstel: geen aanpassing

Verduidelijking begrippen

IR19.W5.V Het CBS van Oudsbergen vraagt om interpretatiegevoelige begrippen ondubbelzinnig en helder te definiëren, begrippen zoals: tegengaan verdere versnippering (is het bouwen van een tussenliggende kavel verder versnipperen?), ontlinting, ruimtelijk rendement, ruimtebeslag, openruimtepositieve ruimtebalans, ...

De Procoro stelt dat de verklaring van deze termen in de begrippenlijst zijn opgenomen op p.299 e.v.. Met uitzondering van ontlinten, werden alle begrippen reeds opgenomen. Ontlinten komt in het Ruimtepact 2040 niet voor en dient dus niet opgenomen te worden in de begrippenlijst.

Voorstel: geen aanpassing

Leefkwaliteit i.p.v. woonkwaliteit

A35.W1.V De Vlaamse waterweg merkt op dat er op p.127 verwezen wordt naar woonkwaliteit, beter is te spreken over leefkwaliteit. Hierin zit zowel wonen, werken, winkelen als ontspanning.

De Procoro stelt dat het inderdaad beter is om op p.127 woonkwaliteit aan te passen naar leefkwaliteit.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op p.127 in de zin "De voordelen zijn: het komt ten goede aan de leefbaarheid van een kern, aan de bereikbaarheid van voorzieningen en aan de woonkwaliteit" woonkwaliteit te vervangen naar leefkwaliteit.

BELEIDSKADER “OPENRUIMTESCHAKELS” (ORS)

GROENBLAUWE ADERS

- Algemeen

A1.ORS1 (Infrabel) De biologische waarde van spoorwegdomein (incl. de bouwrijpe strook van 10m langsheen het spoor) dient steeds als “tijdelijke” natuur aanzien te worden. Infrabel begrijpt de biologische waarde van de spoorwegbermen, maar mag geen slachtoffer worden van een positief beleid t.a.v. deze natuur. Deze spoorwegzate moet dan ook gebruikt kunnen worden voor spoorweginfrastructuur. De aanwezige flora mag de operabiliteit en veiligheid van de spoorweg niet in gevaar brengen en dient dus onderhouden te kunnen worden. Infrabel vraagt dan ook om naast de tien meterstrook eveneens het talud zeker mee te beschouwen als een overdrukgebied dat spoorweggebonden constructies toelaat.

De Procoro stelt dat dit meegenomen zal worden bij de specifieke uitwerking van de groenblauwe aders in de actieplannen en gebiedsvisies, en dat dit uitgewerkt zal worden door Actie ORS-1.1. door de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, (p.214 - Actie ORS-1.1). Tevens is op p.201 vermeld dat de provincie vraagt om flankerende beplanting te voorzien indien compatibel met de functie of exploitatie van de lijninfrastructuur.

Voorstel: geen aanpassing

A4.ORS1 (VLM) Aangezien voor de groenblauwe aders nog gebiedsvisies en actieplannen worden uitgewerkt, kan moeilijk ingeschat worden welke realisaties tegen 2040 kunnen verwacht worden.

De Procoro stelt dat dit het resultaat zal zijn van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen op p.214 (Actie ORS-1.1). Zie ook motivering A46.A1 waarom niet alles SMART geformuleerd is.

Voorstel: geen aanpassing

A4.ORS2 (VLM) Voorliggend BRL vermeldt expliciet als één van de engagementen ‘het opstarten van ruimtelijke pilootprojecten’ maar verwijst hiervoor naar de toekomstige opmaak van een projectagenda waardoor de prioritaire knelpunten en gebieden eerder vaag blijven. De inzet van de provincie op gebiedsgerichte werking heeft de voorbije jaren, in regio’s zoals De Wijers, nochtans zijn nut bewezen. Het beleidsplan vormt een uitgelezen moment om de eigen gebiedsgerichte werking uit te bouwen en structureel te verankeren in de provinciale werking als een van de pijlers waarmee het beleidsplan tot uitvoering kan worden gebracht.

De Procoro stelt dat dit vevat is in actie SV-2 over het opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg (p.66).

Voorstel: geen aanpassing

A4.ORS3 De VLM beschouwt de provincie als een belangrijke strategische partner om de open ruimte gebiedsgericht te versterken. Graag werken we dan ook mee aan de verdere uitwerking van de gebiedsgerichte projectwerking in de open ruimte in Limburg. In functie van toekomstige samenwerking verdient de overlap met de Vlaamse gebiedsopgaves en projectwerking van VLM verdere uitklaring.

De Procoro stelt dat indien relevant de VLM betrokken wordt bij actie ORS-1.1 over de opmaak van gebiedsvisies en actieplannen voor groenblauwe aders en openruimtecorridors (p.214).

Voorstel: geen aanpassing

A4.ORS6 VLM biedt haar instrumentarium en expertise aan om het beleidsplan te helpen realiseren.

A25.ORS1 De gemeente Maasmechelen neemt kennis van de voorgestelde wijzigingen.

IR10.ORS1 De unieke en verdere uitbouw van Limburg als eenheid in verscheidenheid is een belangrijke troef van en voor onze provincie, om de potenties van elke regio ruimtelijk maximaal te kunnen ontplooiën. Voor UNIZO is het essentieel dat deze regionale ontwikkelingsstrategieën binnen een provinciale coördinatie ontwikkeld worden. We onderschrijven dan ook graag de ambities in het ontwerp

BRL waarbij het provinciale niveau het voortouw neemt en zo zorgt voor een groter draagvlak voor elke regio en voor een kruisbestuiving tussen regio's.

A39.ORS1. (Kinrooi) Geen opmerkingen op het beleidskader Openruimteschakels

IR42.ORS22 (Limburgse Milieukoepel) Ecologische inrichting en aangepast beheer van de groenblauwe aders (p214): voor de ecologische inrichting en het aangepast beheer wil de provincie samenwerking aangaan met verschillende partijen. We zijn tevreden dat de provincie ecologische inrichting en aangepast beheer van groenblauwe aders als een actieplan heeft opgenomen. In dit actieplan zijn in één keer ook praktisch alle fietsostrades al dan niet klaar of in ontwikkeling opgenomen. Het is van groot belang dat deze ecologische inrichting en het aangepast beheer van deze groenblauwe aders, zeker in het geval van inrichtingen van lijnelementen zoals fietsostrades, al vanaf het begin van het project wordt mee opgenomen in de actieplannen en de vergunningen achteraf.

A13.ORS12 (Peer) In het kader van de samenwerking haalt de provincie aan dat zij ter ondersteuning van de gemeenten groenadvies geven bij landschapsintegratie van landbouwbedrijfsgebouwen (p. 222). Stad Peer vraagt om hier wat ambitieuzer in te zijn. Momenteel beperkt het zich hoofdzakelijk tot een voorstel van enkele hagen en wat bomen, de landschappelijke inkleding en bijdrage voor biodiversiteit kan beter.

IR46.ORS3 (Halen) Steden en dorpen gericht versterken door bij te dragen aan een betere omgevingskwaliteit via groenblauwe aders en open ruimtecorridors doorheen of in de directe nabijheid van woonkernen

Enkele planningsinitiatieven zullen leiden tot het verhogen van de omgevingskwaliteit en leefbaarheid. Het beleid richt zich momenteel op de kansen die een waterrijke omgeving kunnen opleveren als biotoop voor mens en natuur. Dit wordt mee vormgegeven door enkele streefbeeldplannen die fungeren als beleidsplan en toetskader, aangevuld met het RUP Planologische ruil en de samenwerking met waterbeherende instanties (VMM) en het Agentschap voor Natuur en Bos.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A6.ORS1 (Tessenderlo) Onder SD "het open ruimtesysteem versterken" wordt vermeld dat de provincie de open ruimte wil ontsnipperen en vrijwaren waar het kan. Ze doet dat in de eerste plaats door verbindingen tussen de bestaande natuurgebieden te selecteren en ze te vrijwaren. Deze verbindingen dienen niet alleen maximaal gevrijwaard te blijven, zij dienen net uitgebreid en versterkt te worden. Dit zou idealiter via verbindingselementen (punt- of lijnvormig) dienen te gebeuren. Hagen, boskanten, e.d. zijn hier erg gewenst, vooral landbouwgebied, ter ondersteuning van de biodiversiteit die erg onder druk staat. Ze kunnen ook indirect ondersteuning bieden voor landbouwactiviteiten. In die context moet verwezen worden naar de Vlaamse ambitie om 10.000 ha bos bij aan te planten. Een deel van deze bijkomend aan te planten bossen, hagen, enz. zou gebruikt kunnen worden om ontsnipperde natuurgebieden terug beter met elkaar te kunnen verbinden. Een verwijzing naar deze ambitie wordt gemist in dit beleidsplan.

De Procoro stelt dat op p.50 van de SD4 reeds aangegeven is dat de openruimteclusters en de verbindingen vrijwaren en versterken, essentieel is. Uit de gebiedsvisies en acties kan in theorie de aanplant van bossen blijken, maar een apart kader over bebossing wordt niet opgemaakt in het Ruimtepact 2040. De provincie maakt de strategische keuze (p.171) om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheden.

Voorstel: geen aanpassing

A12.ORS1 (Alken) Het is jammer dat er in het beleidsplan Limburg enkel de focus gelegd wordt op de groenblauwe aders en niet zo zeer op de aanleg van natuur en bos.

De Procoro stelt dat het natuur-, bos- en landbouwbeleid en de bescherming van de grote aaneengesloten openruimtegebieden zich vooral op Vlaams en Europees niveau situeert. De provincie neemt een aanvullende rol op in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over de gemeentegrenzen heen.

De provincie maakt de strategische keuze (p.171) om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheden.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS11 (Peer) De realisatie van de aders wordt hierdoor zeer ruim in de tijd gespreid. Starten in 2030 en afronden in 2040? Wat gebeurt er met de aders in tussentijd?

De Procoro stelt dat er in het beleidskader is opgenomen dat er in 2040 voor de 38 groenblauwe aders gebiedsvisies zijn opgestart en dat in 2030 de helft van de gebiedsvisies zijn opgestart (p.214). Dit betekent niet dat er pas in 2030 gestart wordt met de opmaak van gebiedsvisies. Er wordt vanaf de definitieve vaststelling van het Ruimtepact 2040 gestart met de meest prioritaire groenblauwe aders (zie de prioriteitenlijst bijgevoegd in het beleidskader op p.214).

Voorstel: geen aanpassing

A18.ORS4 (Peer) Er wordt gevraagd om bedachtzaam om te gaan en de noden en behoeften van beide ruimtegebruikers (natuur en landbouw) tegelijk af te wegen in het beleidskader openruimteschakels inzake nieuwe bossen en duurzame landbouw.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst hiervoor naar de op te maken gebiedsvisies en actieplannen waarbij alle relevante sectoren betrokken worden (p.214).

Voorstel: geen aanpassing

A23.ORS1 (Hamont-Achel) De provincie stelt op p.185 en 186: "Omwille van het maatschappelijk en ruimtelijk belang van de open ruimte in Limburg, voert de provincie een restrictief beleid tegen bijkomende bebouwing en verharding in de open ruimte. Uitzonderingen hierop kunnen gemaakt worden voor noodzakelijke fiets- of openbaar vervoersinfrastructuur (in het kader van de modal shift), voor agrarische bebouwing die noodzakelijk is voor het functioneren van de landbouw en zo mee instaat voor het behoud en beheer van de open ruimte, bebouwing in functie van natuurbeheer of zacht toeristisch recreatieve bebouwing, voor energie-infrastructuur. Ook bij deze uitzonderingen wordt er gekeken naar mogelijkheden voor hergebruik van bestaande gebouwen en verhardingen en een maximale bundeling van nieuwe infrastructuur. Hiermee wordt versnippering van de open ruimte tot een absoluut minimum beperkt en wordt de ruimtelijke regionale eigenheid beschermd." Hierbij wordt voorbijgegaan aan de zonevreemde woningen die eigen rechten hebben binnen de VCRO.

De Procoro stelt dat de VCRO Vlaamse wetgeving is. De provincie vraagt anderzijds op p.222 en p.223 aan Vlaanderen een restrictief (vergunningen)beleid te voeren voor bijkomende bebouwing, bijkomende verhardingen en zonevreemde functiewijzigingen in de openruimteschakels en in de natuurgebieden.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ORS5 (Hamont-Achel) Voor de realisatie van de visie van dit beleidskader verwacht de provincie van de gemeenten dat ze:

- "een terughoudend (vergunningen)beleid voeren voor bijkomende bebouwing, zonevreemde functiewijzigingen en verharding in de open ruimteschakels;"

Dit kan niet omdat de VCRO, de gewestplannen e.d. nog steeds van kracht zijn. Er bestaat bovendien een principe als rechtszekerheid. De stad Hamont-Achel gaat geen terughoudend (vergunningen)beleid voeren omwille van de hierboven aangehaalde redenen.

De Procoro stelt dat een restrictief vergunningenbeleid voor zonevreemde constructies aangewezen is en verwijst hiervoor naar A23.SV18 (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

A24.ORS1 (Hasselt) Wat betreft het beleidskader openruimteschakels ontbreekt een totaalbeeld van de gewenste groene structuur waarbinnen de geselecteerde openruimteschakels zich situeren. Dit zou meer duidelijkheid scheppen over de keuze van de selecties en de verschillende acties.

De Procoro stelt dat de selectiemethodiek aangeeft op welke wijze de selectie van de groenblauwe aders is gebeurd op p.188: er wordt verwezen naar de kaart uit hoofdstuk 3.4 van de natuur- en bosgebieden waartussen de verbindingen gelegd moeten worden. Deze kaart vormt tevens de onderlegger op kaarten 8 t.e.m. 11. Voor de duidelijkheid is er een opdeling gemaakt tussen de verschillende beleidsniveaus. In de strategische visie is dit totaalbeeld voor wat betreft de provinciale en Vlaamse aders weergegeven op p.53.

Voorstel: geen aanpassing

A29.ORS1 In “SD4 – het openruimtesysteem versterken” wordt gesteld dat de open ruimte mogelijkheden biedt tot recreatief medegebruik zoals wandelen, fietsen en ontspanning. In het Beleidsplan Ruimte wordt regelmatig de ambitie uitgesproken dat noodzakelijke fiets- of OV-verbindingen door open ruimte ook kunnen, op voorwaarde dat ze niet te veel verharding vragen, geen afbreuk doen aan de ecologische waarden en de open ruimte niet versnipperd wordt. Het departement MOW begrijpt en ondersteunt deze zienswijze, maar wil hierbij toch een kleine kanttekening maken. In het kader van de realisatie van de modal shift, maar zeker ook de mental shift is het van essentieel belang dat de netwerken op een kwalitatieve manier uitgebouwd worden. Limburg is waarschijnlijk de groenste provincie van Vlaanderen, waardoor de fietsroutes natuurgebieden raken of deels doorsnijden. In dat geval is zorg voor het minimaliseren van de impact uiteraard aan de orde, maar we adviseren dit toch ook breder te bekijken dan enkel het natuurverlies. Hoe meer Limburgers we immers vanuit de auto op de fiets krijgen, hoe groter de globale milieu- en andere winsten. Zo zal bijvoorbeeld niet alleen de luchtkwaliteit, maar ook de gezondheid van de Limburgers verbeteren.

A29.ORS2 Wanneer het gaat over de selectie van groenblauwe aders worden 5 fietssnelwegen geselecteerd (p.196). Zij worden gezien als lineaire gebieden die de basis vormen voor een ecologische infrastructuur of de potentie hebben omwille van de uitgestrektheid en continuïteit van de lijnvorming in het bebouwd en open landschap. Het spreekt voor zich dat ecologische waarden en veilige kwaliteitsvolle fietsverbindingen conform het vernieuwd fietsvademecum hand in hand moeten gaan. Ook voor het departement MOW is het behoud en het versterken van natuurwaarden belangrijk. We kunnen echter niet akkoord gaan met de selectie van de groenblauwe aders, als deze een dusdanige impact heeft op de realisatie van fietssnelwegen. Het is essentieel dat er in een constructieve sfeer gezocht wordt naar oplossingen, zo kan bijvoorbeeld over een beperkt traject de breedte van de fietssnelweg plaatselijk versmald worden tot 3 meter, gewerkt worden met bruggen, of andere soorten kwalitatieve verhardingen,

IR10.ORS2 (Unizo Limburg) Doorheen het beleidskader wordt verschillende keren melding gemaakt van de fietssnelwegen. Een fietssnelweg kan zeker een hulp zijn in het bevorderen van duurzame verplaatsingen doorheen de provincie. Wel is het belangrijk dat fietssnelwegen een bijdrage leveren aan de lokale economie en deze niet verstoren. Concreet blijft het dus belangrijk om bedrijven langsheen de tracés te allen tijde te betrekken om de voorgestelde mogelijkheden te bekijken, om conflicten (vb. kruisingen met in- en uitritten voor vrachtvervoer) te vermijden en om bijkomende opportuniteiten (vb. verhogen of maximaal benutten van het potentieel voor woon-werkverkeer van betrokken medewerkers) samen te ontwikkelen.

De Procoro stelt dat op p.196 vermeld staat dat ontwikkelingen aan deze lijninfrastructuren geïntegreerd bekeken worden en niet louter technisch-functioneel, waarbij gestreefd wordt naar een win-winsituatie. De Procoro stelt dat de verdere uitwerking het voorwerp is van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen.

Voorstel: geen aanpassing

A45.ORS1 (Genk) Het ontbreken van (bovenlokale en lokale) strategische projecten als één geheel (vb Stiemerbeek – Kolenspoor) in het Ontwerp Beleidsplan: nu zijn slechts kleine gefragmenteerde onderdelen opgenomen waardoor de strategische waarde van dit project helemaal verloren gaat (zie p.190 aanduiding Provinciale Groenblauwe Aders).

A46.ORS1 (Departement Omgeving) Het is positief dat de provincie zich engageert om grenzen te stellen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding. Dit neemt niet weg dat de ambities in functie van het versterken van de verbindingen hoger kunnen/mogen liggen. Het ruimtelijk beleid mag zich ook niet beperken tot gronden met een harde bestemming.

Indien de provincie een regierol wil opnemen in het versterken van groenverbindingen moet er bovendien niet enkel gefocust worden op het herbestemmen van gronden. Robuuste groenblauwe aders dragen bij tot een veerkrachtigere inrichting van de openruimte. Groenblauwe aders en openruimtecorridors vragen om een gebiedsgerichte benadering die vertrekt vanuit een integrale visie op deze verbindingen in hun totaliteit, dus niet enkel fragmenten van een beekvallei bv. vanuit die optiek is het dan ook opmerkelijk dat in het BRL gesteld wordt dat de groenblauwe dooradering van agrarische gebieden beperkt zou moeten blijven tot wat 'strikt noodzakelijk' is.

Beekvalleien (groenblauwe dooradering) spelen net een cruciale rol in het verbinden en verweven van groengebieden. Ze spelen ook een belangrijke rol om de gevolgen van de klimaatverandering (waaronder droogte) op te vangen. De manier waarop de groenblauwe dooradering ruimtelijk doorvertaald moet worden, zou het resultaat moeten zijn van gebiedsgerichte visievorming waarbij alle aspecten (landbouw, natuur/bos, recreatie, landschap/erfgoed, ..) in beschouwing genomen worden.

Om tot een samenhangend netwerk te komen 'dat vanuit de open ruimte doordringt in bebouwd gebied', moet de rol van de waterlopen als dragers van de groenblauwe aders echter in zijn geheel en tegenover

het watersysteem bekeken worden. De gebiedsvisies voor deze groenblauwe aders moeten dan ook voldoende breed opgevat worden.

IR42.ORS7 (Limburgse Milieukoepel) Focus en rol van de provincie (p173): De provincie wil een aanvullende rol opnemen op het Vlaamse en op het Europese bos-, natuur- en landbouwbeleid en de bescherming van grote aaneengesloten open ruimtegebieden. Ze wijst daarbij vooral naar het verbinden van de grote kerngebieden van bos, natuur en landbouwgebieden. Ze legt hierbij bijzondere nadruk op de beekvalleien als belangrijke aders en wijst op haar eigendoms- en beheersbevoegdheden rond de waterlopen.

Het verbinden van de natuur- en bosgebieden via de valleistrukturen is zeker een nobele doelstelling. Om deze beekvalleien integraal te beschermen is het niet ambitieus genoeg om dit enkel te beperken tot de beheersbevoegdheid. Het valleigebied stopt niet bij de oevers van de waterloop en om de vallei in kwestie degelijk te kunnen uitbouwen tot een goede kwaliteitsvolle natuurverbinding is de aankoop van gronden en/of beheer soms noodzakelijk. Dit kan gebeuren door eigen aankopen of ondersteuning van aankopen van terreinbeherende organisaties.

A.46.ORS3 (Departement Omgeving) Elementen, die al een groene bestemming hebben, worden niet meegenomen in de selecties van het ontwerp BRL omdat "Deze elementen worden geacht binnen deze groene bestemming verder uitgewerkt te worden via sectorale initiatieven" (p.188). I.p.v. een sectorale en ogenschijnlijk gefragmenteerde benadering moet, zoals eerder gesteld, een geïntegreerde/ integrale en gebiedsgerichte benadering nagestreefd worden. In het beleidsplan wordt best verduidelijkt wat de provincie hier onder verstaat.

De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1- vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... Als voorbeeld verwijzen we naar de selectie van de Warmbeek als groene en blauwe ader waarbij als doel gesteld wordt dat deze beek als groenblauwe ader moet ontwikkeld worden, inclusief de doortocht doorheen het centrum van Sint-Huibrechts-Lille (p. 191).

Verder maakt de provincie de strategische keuze (p.171) om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheden. Wel kan bij Actie ORS-1.1 worden toegevoegd dat voor de groenblauwe aders er bij het gebiedsgericht onderzoek vertrokken wordt vanuit het samenhangend hydrologisch systeem.

Voorstel: aanpassing

De procoro stelt voor om bij Actie ORS-1.1 bij de geïntegreerde visie "Voor de groenblauwe aders wordt er bij het gebiedsgericht onderzoek vertrokken vanuit het samenhangend hydrologisch systeem." toe te voegen.

IR21.ORS6 en IR26.ORS7 en IR26.ORS6 en IR45.ORS6 Boerenbond Limburg kan niet akkoord gaan met de werkwijze op p.196 omtrent de fietssnelwegen waar vermeld wordt "Ook als de fietssnelweg (gedeeltelijk) op een ander tracé zou ontwikkeld worden, blijft de selectie als groenblauwe ader overeind met de ambitie om een groene verbinding te realiseren, gekoppeld aan de lijnvormige infrastructuur. Ook eventuele nieuwe fietssnelwegen komen in aanmerking om in de toekomst bijkomend geselecteerd te worden."

Procoro stelt voor om de paragraaf onderaan p.196 duidelijker te formuleren.

Voorstel: aanpassing

Procoro stelt voor om de laatste alinea op p.196 wordt aan te passen naar:

"We baseren de selectie als groenblauwe ader op de grote lijnvormige infrastructuur en de daaraan gekoppelde begeleidende vegetaties. De tracés van de fietssnelwegen vallen vaak samen met deze bestaande of voormalige lijninfrastructuren. Wanneer de fietssnelweg (gedeeltelijk) op een ander tracé zou ontwikkeld worden, blijft alleen de grote lijnvormige infrastructuur als groenblauwe ader geselecteerd met de ambitie om een groene verbinding te realiseren.

Ook eventuele nieuwe fietssnelwegen komen in aanmerking om in de toekomst bijkomend geselecteerd te worden."

IR38.ORS1 (BBL) De geplande open ruimte schakels zijn een voorwaarde voor een robuust natuur- en open ruimte systeem en vormen een dam tegen verdere versnippering. De doelstelling om ook in verstedelijkte en randstedelijke gebieden en bedrijventerreinen groenblauwe dooradering te voorzien versterkt deze beleidsambitie.

Het beleidskader 'Openruimteschakels' stelt echter dat bij de inrichting van de groenblauwe aders de samenhangende agrarische structuur niet structureel mag aangetast worden en dat de omvang van die

aders hier beperkt moet worden. Wij zijn van mening dat deze passage te veel beperkingen oplegt aan de realisatie van de groenblauwe aders, die net ook in landbouwgebied belangrijk zijn. BBL vraagt daarom deze passage te schrappen.

IR38.ORS3 (BBL) De beperking van de breedte en de oppervlaktes van de groenblauwe aders in het agrarisch gebied tot 'niet meer dan nodig is voor het goed functioneren van de landbouw' is een gemiste kans om de natuurlijkheid en de waterbergende functie van het agrarisch gebied te vergroten. Natuurlijke waterlopen zijn dynamisch en hebben nood aan ruimte om te kunnen meanderen. BBL vraagt daarom om deze beperkingen weg te laten.

IR42.ORS 17 (Limburgse Milieukoepel) Inname landbouwgebieden door groenblauwe aders: op p.211 uit de provincie de intentie de landbouwgebieden niet te willen hypothekeren met groenblauwe verbindingen. "In het agrarisch gebied nemen de groenblauwe aders niet meer breedte en oppervlakte in beslag dan nodig is voor het goed functioneren ervan." Het is onrealistisch te stellen dat een natuurverbinding de landbouw echt zou 'hinderen' gezien de vermoedelijk beperkte ruimtelijke inname hiervoor. Het is wenselijk dat voor natuurverbindingen de prioritaire criteria van functionele aard zijn t.t.z. de verbindingen worden best gelegd op die plaats waar hun ecologisch functioneren optimaal is. Vaak zijn dit zones waar landbouw reeds minder functioneert en/ of waar een andere functie belangrijk is. Dan zullen ze ook het minst verstorend zijn voor andere functies zoals landbouw.

De Procoro stelt dat dit het voorwerp is van de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, (Actie ORS-1.1).

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ORS2 (BBL) Het beleidskader 'open ruimte schakels' voorziet uitzonderingen op de vrijwaring van de open ruimte voor noodzakelijke fiets- of openbaarvervoersinfrastructuur of voor agrarische bebouwing. Hierbij moet het watersysteem gevrijwaard blijven van negatieve impact bij de locatiekeuze en het ontwerp van die voorzieningen (focus op bescherming van de waterkwaliteit). Vooral bij agrarische bebouwing kan extra milieudruk op het watersysteem ontstaan.

De Procoro stelt dat dergelijke specifieke situaties onderzocht worden bij ruimtelijke processen of in het omgevingsvergunningsproces. Deze doorlopen de geëigende procedure en maken dus geen onderdeel uit van een beleidsplan. Zie ook motivering A24.A2.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ORS4 (BBL) In het ontwerp beleidsplan wordt aangegeven waar fluviale en pluviale overstromingen zich nu en in de toekomst kunnen voordoen. Maar in het beleidsplan is vervolgens geen visie of doelstelling voor deze concrete gebieden opgenomen. De meest problematische gebieden moeten maximaal gevrijwaard worden, door er open ruimte bestemmingen aan te geven die verenigbaar zijn met overstromingen.

De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1 vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. De Procoro stelt dat in het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" in Actie W-2.2 de opmaak van PRUP's voorzien is om juridisch woongebied te herbestemmen naar een openruimtebestemming om gekende knelpunten aan te pakken (overstromingsrisico) of om een provinciale groenblauwe ader te realiseren of te versterken. In het beleidskader "Economische ruimte" is onder Actie ER-4.1 opgenomen dat er PRUP's opgemaakt worden voor de herbestemming van bedrijventerreinen gelegen in watergevoelige en waterzieke gronden.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS1 (Limburgse Milieukoepel) p.51: Het is onduidelijk wat met planologisch bestemde natuurgebieden bedoeld wordt. Gaat het hier over Habitatrictlijngebieden, SBZ-V, VEN gebieden, groene gewestplanbestemmingen, parkgebieden, historisch permanente graslanden, beschermd vegetaties, gebieden onder beheerplantype 3 en/of 4?

De Procoro stelt dat met de groene gewestplanbestemmingen de groene bestemmingen op het gewestplan bedoeld worden uitgezonderd park- en buffergebieden.

Voorstel: aanpassing

Procoro stelt voor om de tekst op p.51 onder 'Focus' en p.183 aan te passen naar:

“Onderstaande figuur is opgebouwd uit de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), groene bestemmingen op het gewestplan en in ruimtelijke uitvoeringsplannen (uitgezonderd park- en buffergebieden), habitatrichtlijngebieden, de erkende natuurreservaten en hun uitbreidingszones.”

IR42.ORS3 (Limburgse Milieukoepel) “De natuur- en bosgebieden zijn grotendeels bepaald door de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk, de planologisch groene bestemmingen, de habitatrichtlijngebieden, de erkende natuurreservaten en hun uitbreidingszones.”
De habitatrichtlijngebieden “en vogelrichtlijngebieden”. De term “erkende natuurreservaten” moet omgezet worden naar de terminologie van het nieuw decreet dat over “gebieden met beheerplan Type 4 en Type 3” spreekt.

De Procoro stelt dat de vogelrichtlijngebieden niet meegenomen zijn bij het samenstellen van de kaart van de natuur- en bosgebieden. De Procoro stelt dat ‘beheerplan type 4 en type 3’ en ‘erkende natuurreservaten’ qua terminologie identiek zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS 4 (Limburgse Milieukoepel) De titel waterlopen op p.52 is te eng gedefinieerd en wordt best als “de Waterlopen en hun valleien” genoteerd zoals het ook in de uitleg wordt gesteld.
Aan deze opsomming van gebieden wordt best de veenkaart met de te herstellen veengebieden in de provincie toegevoegd. Deze kaart zou in de loop van de maand mei 2023 ter beschikking komen.

De Procoro stelt dat de alinea meer duiding geeft over de titel ‘Waterlopen’; hieruit blijkt dat het gaat over meer dan de waterloop op zich.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS6 (Limburgse Milieukoepel) “De Green Deal is de beleidsagenda van de Europese Unie om tegen 2050 klimaatneutraal te worden.” Dit moet worden: “Klimaatneutraal en natuurinclusief”.

De Procoro stelt dat volgens de definitie van de Raad van de Europese Unie klimaatneutraliteit het einddoel is.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS8 (Limburgse Milieukoepel) Tabel p.174: In de tabel wordt 58 % van de oppervlakte van Vlaanderen een agrarische bestemming toebedeeld. Hierbij moet opgemerkt worden dat hiervan slechts 46 % beroepslandbouw is. De juiste cijfers van onze provincie zijn ons niet bekend, maar als hier eenzelfde verhouding wordt toegepast, dan zou in Limburg slechts 36.5 % van de oppervlakte zijn.

De Procoro stelt dat deze gegevens de bestemde oppervlakte landbouw betreft, net zoals alle andere categorieën. In het Beleidskader “Economische Ruimte” zijn op p.246 cijfers opgenomen betreffende het effectieve landbouwgebruik.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS9 (Limburgse Milieukoepel) Versnippering (p175): Als reden van de versnippering geeft men volgende zin op:

“Dat kan gebeuren door de aanleg van nieuwe wegen of het aantasten en verbrokkelen van grote aaneengesloten natuur-, bos- en landbouwgebieden.” Hier moeten fietspaden en fietsstrades toegevoegd worden.

Volgende zin is in deze ook nog belangrijk: “In vergelijking met Vlaanderen beschikt Limburg nog over vrij grote clusters open ruimte (het Vlaams cijfer voor 2013 bedraagt 76 ha). Dat is een sterkte die Limburg onderscheidt en mee de aantrekkelijkheid bepaalt van de leefomgeving.”

De provincie Limburg steunt de afgelopen jaren meer en meer op het toerisme als economische pijler. Zoals vorige zin aangeeft is het vooral de aantrekkelijkheid van de natuur en het open landschap dat de kwaliteit hiervan hoofdzakelijk bepaalt. Het is dus zowel ecologisch als economisch zorgzaam om te gaan met het groen in onze provincie. De werking van het Nationaal Park Hoge Kempen toont dit in toenemende mate aan.

De Procoro is van mening dat fietspaden/fietsnelwegen inderdaad een (ecologische) barrière kunnen vormen. Dwarse kruisingen van groene aders en beekvalleien zijn dan ook aandachtspunten bij de ruimtelijke ontwikkeling ervan. (zie p. 196).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om "fiets snelwegen" toe te voegen op p.175".

IR42.ORS10 (Limburgse Milieukoepel) Water (p177 – 180):

a) In de ruimtelijke staat rond water wordt hier ingegaan op de belangrijke rol van waterbeheersing in de klimaatadaptatie. "Omgaan met het teveel en tekort aan water vraagt een aangepaste ruimtelijke inrichting van onze leefomgeving, waarin de open (en onverharde) ruimte een essentiële rol speelt met ruimte voor infiltratie en buffering". Er wordt in dit hoofdstuk aangegeven dat er de afgelopen jaren al sterk is ingezet op een ander beheer: Als voorbeeld wordt onder meer het bouwvrij maken van mogelijke overstromingszones via een aantal RUP's. In praktijk mag echter gesteld worden dat er nog steeds vrij veel gebouwd wordt in overstromingsgevoelige gebieden en dat het heilige huisje van bouwgrond vaak ongemoeid gelaten wordt. Bouwgrond betekent niet automatisch bouwrecht. Ook in het verlenen van omgevingsvergunningen zou hier sterker op ingezet moeten worden, ook al is er sprake van een woonzone. Zulke plekken kunnen in de urbane zones ingezet worden als groenblauwe linten waar wadi's met het nodige groen hun plaats krijgen en zo voor een aangename leefomgeving zorgen.

b) De provincie zet ook regelmatig in op erosiebestrijdingsmaatregelen: "er werden al heel wat (kleinschalige) erosiebestrijdingsmaatregelen getroffen." Met erosiebestrijdingsmaatregelen wordt veel aan symptoombestrijding gedaan. De dieperliggende oorzaak, nl landbouwgronden die nog heel moeilijk infiltreren en onaangepaste teelten, worden niet bekeken. Met meerdere bekende landbouwinstellingen in de provincie wordt kan best onderzocht worden welke methoden gebruikt kunnen worden om de landbouwgronden een betere sponswerking te geven en welke teelten best geteeld worden en op welke wijze de gronden best bewerkt worden. Hoewel niet direct van toepassing op het ruimtelijk beleid, wordt in dit hoofdstuk wordt niet gesproken van de alsmaar toenemende druk van de grondwaterwinningen door landbouw, bedrijven, de drinkwaterleveranciers, recreatie en particulieren. Hoewel deze problematiek een gewestelijke bevoegdheid is, kan de provincie hier wel een strikter beleid voeren in bij het verlenen van omgevingsvergunningen en bij de ruimtelijke voorschriften van nieuwe RUP's.

- a) *De Procoro stelt dat in het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" in Actie W-2.2 de opmaak van PRUP's voorzien is om juridisch woongebied te herbestemmen naar een openruimtebestemming om gekende knelpunten aan te pakken (overstromingsrisico) of om een provinciale groenblauwe ader te realiseren of te versterken.*
- b) *De Procoro stelt dat dit deel kan uitmaken van de opmaak van de gebiedsvisies en actieplannen onder actie ORS- 1.1. Wat betreft de onaangepaste teelten worden randvoorwaarden aangegeven in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.*

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS11 (Limburgse Milieukoepel) Sterke schakels dienen meerdere maatschappelijke doelen (p185) met de groenblauwe dooradering beoogt men de verbinding van alle natuurgebieden onder een beschermde status. (SBZ-H, VEN, Groene Gewestplanbeschermingen, groene bestemmingen in RUP's en erkende terreinen van volgens beheerplan type 3 en 4) De provincie erkent hun ecologisch belang: "Het groenblauwe netwerk moet hiervoor zowel in oppervlakte als in kwaliteit voldoende ontwikkeld zijn". "Het behoud en de uitbouw van ecologische verbindingzones is nodig om een aantal Europese natuurdoelen en Vlaamse soortbeschermingsplannen te realiseren. Ondanks de vele inspanningen ter bescherming en ontwikkeling van de natuur, kunnen de instandhoudingsdoelen (Europese natuurdoelstellingen voor het Natura 2000-netwerk) voor meerdere Europees beschermde soorten niet altijd volledig gehaald worden binnen deze speciale beschermingszones. Het is dus wenselijk om de grote natuurkerngebieden en het Natura 2000-netwerk beter met elkaar te verbinden via groenblauwe aders. Met die groenblauwe aders versterkt de provincie de biodiversiteit, de ecologische kwaliteit en de migratiemogelijkheden voor fauna."

Hiermee geeft de provincie terecht aan dat de overheid een grote verantwoordelijkheid heeft in het behoud en het beheer van deze terreinen. Ze erkent hiermee het prioritaire ecologische belang van deze terreinen. Dit betekent ook dat er in de toekomst niet alleen naar een behoud maar ook naar een ecologisch beheer van deze terreinen moet gestreefd worden. Voor de juiste bescherming kunnen aankoop en het instellen van een gepast beheer noodzakelijk zijn. De ecologische functie kan hier niet zomaar gehypothekeerd worden door meervoudig gebruik van deze groenblauwe aders.

IR42.ORS18 (Limburgse Milieukoepel) Groenblauwe aders (p212): de provincie wenst de mogelijkheid te onderzoeken voor toegankelijkheid van de te ontwikkelen groenblauwe aders: "Bij de realisatie van de groenblauwe aders moet de toegankelijkheid van deze groenblauwe aders mee onderzocht worden zodat opportuniteiten voor zacht recreatief en toeristisch medegebruik zoals fietsen (bv. kwaliteitsverbetering van de bovenlokale fietsroutenetwerken) en wandelen volop benut kunnen worden."

De functie van ecologische verbinding mag hierdoor niet benadeeld worden! Dit houdt onder meer in dat men terdege moet onderzoeken in hoeverre dit medegebruik negatief kan zijn voor de functionaliteit van deze aders.

IR42.ORS19 (Limburgse Milieukoepel) Draagkracht van de groenblauwe aders (p212): “het organiseren van de andere maatschappelijke functies in verhouding tot de draagkracht van de corridor (bv gepast behoud en ontwikkeling van wandel- en fietspaden in functie van de belevingswaarde van de groenblauwe ader)” en “toegankelijkheid van deze groenblauwe aders mee onderzocht worden zodat opportuniteiten voor zacht recreatief en toeristisch medegebruik zoals fietsen (bv. kwaliteitsverbetering van de bovenlokale fietsroutenetwerken) en wandelen volop benut kunnen worden.”

Er moet over gewaakt worden dat de verbindingfunctie de hoofdprioriteit blijft van de groenblauwe ader en deze mag niet aangetast worden door de nevenfuncties.

De Procoro stelt dat dit het voorwerp is van de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, (Actie ORS-1.1).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS12 (Limburgse Milieukoepel) Een restrictief beleid vrijwaart de open ruimte (p185): Hierop voorziet de provincie een aantal uitzonderingen voor o.a. agrarische infrastructuur, bebouwing in functie van natuurbeheer, fiets- en openbaarvervoerinfrastructuur en bebouwing voor energietoelieferingsdoeleinden. Voor deze uitzonderingen geeft het Ruimtepact aan zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande elementen.

Dit mag gerust een positief uitgangspunt genoemd worden als dit in praktijk wordt toegepast. Wanneer men vanuit dit standpunt vertrekt moeten fietsostrades b.v. niet persé op ecologische verbindingen maar moet er ook gezocht worden naar de herinrichting van oude steenwegen en andere infrastructuren waar een gemeenschappelijk gebruik mogelijk is.

De Procoro stelt dat op p.63 opgenomen is bij “SD7 Meer ruimte geven aan de fietser” dat “Er wordt maximaal ingezet op hergebruik, heroriëntatie en herinrichting van bestaande wegen om bijkomende verharding in en versnippering van de open ruimte tot een minimum te beperken.”

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS 13 (Limburgse Milieukoepel) Wat betreft de provinciale lijninfrastructuur worden een aantal zware bedenkingen geformuleerd:

- a) Heel wat van deze voorgestelde projecten zijn momenteel al een perfect functionerende groene verbinding die net door de aanleg van deze fietsostrades zwaar aangetast zullen worden. (Bijv. Kolenspoor, Fruitspoor, ...) Met de opname van deze verbindingen in het Ruimtepact lijkt de provincie zich een vrijkaartje te kopen voor de ontwikkeling van deze fietsostrades onder het mom van ecologische verbindingen. Dit kan uiteraard niet de bedoeling zijn.
- b) Men gaat er nogal snel voorbij aan het feit dat fietsostrades ook een sterk versnipperende factor zijn en voor heel wat soorten reptielen en amfibieën een ecologische val betekenen. Wanneer men fietsostrades als een ecologische opportuniteit wil aanzien, zijn hiervoor heel wat extra bijkomende ecologische maatregelen nodig. In praktijk zijn deze vaak ondergeschikt in het project en worden hiervoor geen of onvoldoende budgetten voorzien.
- c) Wanneer fietsostrades worden opgenomen als ecologische verbinding is het gebruik van verlichting zonder meer uitgesloten. Lineaire verbindingselementen zijn bijzonder geschikt als bakken voor vleermuizen die zich door het landschap verplaatsen. Een aantal soorten heeft minder last van licht, maar de meeste vaak erg kwetsbare soorten worden sterk verstoord door licht. Licht langs deze fietsostrades is dan nefast voor de functie als ecologische corridor voor vleermuizen.
- d) Ecologische verbindingen worden meestal afgestemd op een aantal doelsoorten. (voorbeeld hiervan is de gladde slang die onder een bijzonder soortenbeschermingsprogramma valt). Dit betekent dat er na de inrichting ook een toekomstig beheer moet ingesteld worden. Het bermbeheer dient dan ook gegarandeerd ecologisch te gebeuren (liefst met afvoer maar zonder opzuiging).
- e) Wanneer de overheid toch de ontwikkeling van fietssnelwegen op plaatsen die al een kwalitatieve ecologische verbinding vormen, wenst door te zetten dienen daarvoor degelijke mitigerende maatregelen opgenomen worden. Deze maatregelen mogen niet vrijblijvend zijn. Ze moeten mee geïntegreerd worden in de vergunningen.
- f) Een aantal van de opgesomde fietsostrades (v.b. Kolenspoor) kruisen in hun verdere verloop één of meerdere kwetsbare natuurgebieden (Habitatrichtlijngebied, VEN, groene gewestplanbestemmingen, natuurgebieden onder beheertype 3 of 4). Zeker de projecten die worden ingediend binnen SBZH en VEN zijn onderhevig aan de ADC toets (aangetoond algemeen belang, alternatievenonderzoek en mitigerende maatregelen als voorgaanden groen licht geven voor het project). Vooraleer fietssnelwegen aan te leggen aansluitend op deze die SBZ-H en VEN doorkruisen, wordt vooraf bestaande onderzocht of er überhaupt aan deze voorwaarden kan voldaan worden. Fietsostrades

aanleggen op nu reeds kwalitatief goed functionerende lineaire verbindingen kan anders zinloos worden wanneer in de toekomst o.w.v. Europese regelgeving een verder traject niet mogelijk is.

Het is wel positief te noemen dat de provincie bij de mogelijk nieuw aan te leggen tracés de ontwikkeling tot lineair verbindingselement meeneemt.

“Ook als de fietssnelweg (gedeeltelijk) op een ander tracé zou ontwikkeld worden, blijft de selectie als groenblauwe ader overeen met de ambitie om een groene verbinding te realiseren, gekoppeld aan de lijnvormige infrastructuur.”

Wanneer deze in hun bestaande toestand al een degelijke natuurlijke verbinding vormen, gelden voor de natuurbeweging natuurlijk dezelfde opmerkingen als hierboven reeds geformuleerd.

Een belangrijke groenblauwe ader op provinciaal niveau is ook de Laarbeek waar deze onder de Diestersteenweg doorgaat. Door de vergaande lintbebouwing op deze weg is dit de enige nog min of meer open verbinding tussen de Demervallei in het zuiden en het noordelijker gelegen vjvergebied van Midden-Limburg (Wijers)

De Procoro stelt dat op p.196 vermeld staat dat ontwikkelingen aan deze lijninfrastructuren geïntegreerd bekeken worden en niet louter technisch-functioneel, waarbij gestreefd wordt naar een win-winsituatie. De Procoro stelt dat de verdere uitwerking het voorwerp is van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen (Actie ORS-1.1).

De Procoro verwijst ook naar OD 1 op p.212 met betrekking tot de ecologische ontsnippering. De passage van de Laarbeek is eerder een doortochtenproject; hier zijn geen ruimtelijke planningsingrepen nodig (regulier beleid volstaat).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS23 (Limburgse Milieukoepel) Samenwerking (p221): op deze pagina geeft de provincie een lange lijst van organisaties waar ze mee wil samenwerken voor het realiseren van een veerkrachtig openruimtesysteem.

Eén van de deze belangrijke actoren zijn uiteraard ook de natuurverenigingen waarbij mag opgemerkt worden dat deze al jarenlang actief zijn voor een robuust natuurlijk systeem. Limburg was binnen de natuurbeschermingsorganisaties jarenlang de koploper bij de aankoop van nieuwe beschermde natuurgebieden, hierbij tot de huidige legislatuur sterk ondersteund door het voormalige provinciale subsidiereglement. Uit het laatste jaarrapport van Natuurpunt Vlaanderen blijkt nu helaas dat Limburg zijn koppositie totaal verloren heeft en nu aan de staart van het peloton bengelt. Natuurverwerving blijkt tot nu toe nog steeds één van de meest effectieve manieren om voor een sterke, robuuste natuur te zorgen en dit zowel in de kerngebieden als op de groenblauwe aders. Als het provinciebestuur daadkrachtig wil inzetten op een sterkere natuurlijke structuur, kan best terug een nieuw aankoopreglement in werking gesteld worden. Verder verdient het zeker aanbeveling deze samenwerkingsvormen tijdig op te starten, vooraleer processen al vergevorderd zijn. Wanneer het principe van het complex project (vb Noord- Zuid), eventueel in een lichte vorm naargelang de aard en de omvang van het proces, wordt toegepast, kan de aanloop wel wat meer tijd vergen, maar de kans op een goede afloop is met een gedragen, gezamenlijke voorstel veel groter.

De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1- vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ...Als voorbeeld verwijzen we naar de selectie van de Warmbeek als groene en blauwe ader waarbij als doel gesteld wordt dat deze beek als groenblauwe ader moet ontwikkeld worden, inclusief de doortocht doorheen het centrum van Sint-Huibrechts-Lille (p.191).

Verder maakt de provincie de strategische keuze (p.171) om enkel die groenblauwe aders te selecteren waarvoor instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig zijn om ze te vrijwaren en te versterken. De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheden.

De Procoro stelt dat de verdere uitwerking van de groenblauwe aders onderdeel vormt van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen onder actie ORS1-1.

Verder verwijst Procoro naar hoofdstuk 7 betreffende Samenwerking op p.221.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS 24 (Limburgse Milieukoepel) Grensoverschrijdend samenwerken (p223), zie ook punt 7. De Demervallei is grensoverschrijdend met Vlaams-Brabant en wordt best opgenomen als 11e landschapseenheid.

De Procoro stelt dat de Demervallei niet eenzijdig onder de Wijers of Vochtig Haspengouw is opgenomen. De figuur die de landschapseenheden weergeeft laat duidelijk zien dat de Demervallei in een overganggebied tussen de landschapseenheden "De Wijers" en "Vochtig Haspengouw" gelegen is. Het Ruimtepact 2040 omschrijft het begrip landschapseenheid als volgt:

"Een landschapseenheid is een ruimtelijk samenhangend gebied met een zekere coherentie in het fysisch systeem (bodem, reliëf en water), het ruimtelijk voorkomen (de natuurlijke en agrarische structuur en de daarin voorkomende soorten) en met een herkenbare identiteit. In het landschap kunnen harde grenzen aanwezig zijn zoals rivieren of kanalen, maar op de meeste plaatsen lopen de landschapseenheden op het terrein geleidelijk in elkaar over en beïnvloeden verschillende landschapseenheden elkaar. Dit geldt ook over de provinciegrens heen."

Hoewel meerdere gebiedsgerichte projecten in de provincie deels of grotendeels samenvallen met één van de landschapseenheden is er geen één-op-één-relatie. Het blijft dus perfect mogelijk om een al dan niet grensoverschrijdend, gebiedsgericht project op te starten in of rond de Demervallei. Zie ook antwoord bij IR42.SV8.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.ORS3a (Halen) Het beleidskader 'open ruimteschakels' selecteerde geen provinciale groenblauwe aders, maar reikt wel suggesties aan aan de Vlaamse en de federale overheid.

Dergelijke groenblauwe aders zijn kenmerkend als vestigingsplaats voor de ontstaansgeschiedenis van vele woongemeenschappen. Het ontwikkelen van de valleien van de Velpe en de Gete als groenblauwe aders doorheen woongebied is ruimtelijk functioneel een grote meerwaarde voor onze stad. Het ecologisch waardevol en zeer afwisselend landschap, met beekvalleien, holle wegen en bijhorende fauna en flora is een kernkwaliteit in de landschapseenheid vochtig Haspengouw. Het ontwikkelen van dergelijke groenblauwe aders verzorgt een historische referentie waarbij het Hemelwaterplan in uitvoering kan worden gebracht en waarbij toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen plaatsvinden (o.a. fiets- en wandelnetwerken). Stad Halen hoopt daarbij op de betrokkenheid van de provincie, onder andere als waterbeheerder van enkele waterlopen, in het opzet van deze projecten en wil daarmee graag een meerwaarde geven aan de Velpe, de Gete en de Demer.

De Procoro stelt dat in de actie ORS-2.2 de provincie ondersteuning en samenwerking biedt bij de realisatie van groenblauwe aders.

Voorstel: geen aanpassing

- **Selectiemethodiek**

A13.ORS2 (Peer) Groenblauwe aders situeren zich hoofdzakelijk buiten de planologisch bestemde natuurgebieden en verbinden deze gebieden beter met elkaar. De natuurgebieden zijn door hun bestemming al voldoende beschermd en hebben een beleid voor natuurbehoud en -ontwikkeling. Onder hoofdtitel 4 wordt ook de hydrologische waarde als insteek genoemd waar de provincie wil op inzetten. In deze alinea wordt gesteld dat de groenblauwe aders een verbindende rol opnemen tussen natuurgebieden. Dit zijn verschillende insteken die meer duidelijkheid vragen.

De Procoro stelt dat er drie categorieën van groenblauwe aders zijn; de blauwe aders, de groene aders en de lijninfrastructuren. De groene aders worden geselecteerd als belangrijke ecologische migratieassen, de blauwe aders vanuit waterschaarste, wateroverlast en/of de aanwezigheid van droogtegevoelige natuur. Zie hiervoor ook p.188 en volgende.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS4 Bij de duiding van de selectiemethodiek wordt gesteld dat als onderlegger voor de zoektocht naar de groenblauwe aders de kaart van de natuur- en bosgebieden werd gehanteerd waartussen de essentiële verbindingen gelegd moeten worden. Stad Peer vraagt zich af waarom deze moeten gelegd worden en wie dit bepaalt? De bestemming eigen sectoren die actief zijn in deze gebieden of de zonevreemde bestemmingen?

De Procoro stelt dat het natuur-, bos- en landbouwbeleid en de bescherming van de grote aaneengesloten openruimtegebieden zich vooral op Vlaams en Europees niveau situeert. De provincie neemt een aanvullende rol op in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over de gemeentegrenzen heen. Hiervoor zullen er actieplannen en gebiedsvisies uitgewerkt worden waarbij een

brede waaier van actoren betrokken zullen worden (zie p.214), waaronder de gemeenten, landbouw- en natuurverenigingen, de Vlaamse Overheid, ...

De Procoro stelt dat bij de selectiemethodiek verwezen wordt naar de kaart van de natuur- en bosgebieden, waarbij op p.188 verwezen wordt naar hoofdstuk 3.4: Natuur- en bosgebieden. De vermelding van figuur 25 mag toegevoegd worden voor de duidelijkheid.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om 'figuur 25' toe te voegen bij de verwijzing naar hoofdstuk 3.4 op p.188.

A13.ORS5 (Peer) Na analyse werden uiteindelijk 234 elementen behouden. Deze werden ondergebracht in 7 categorieën. Binnen de categorie internationale verbindingen wordt de Duinengordel en Bosland aangehaald.

Het behalen van doelstellingen is al een opdracht op zich en vraagt veel inspanningen van alle open ruimte actoren. Daarin nog andere verbindingen die eerder uit ideologisch gedachtegoed worden meegenomen mogen geen doelstelling zijn. De vraag 'hoe dit is kunnen geselecteerd worden' werpt zich op. Noch Duinengordel noch Bosland zijn waardemeters over welke soorten en welke verbindingen belangrijk zijn of niet.

De Procoro stelt dat 'Bosland' en 'Duinengordel' op p.188 gelden als plaatsaanduiding, en dat het hier niet het label betreft. De Procoro stelt dat de het natuur-, bos- en landbouwbeleid en de bescherming van de grote aaneengesloten openruimtegebieden zich vooral op Vlaams en Europees niveau situeert. De provincie neemt een aanvullende rol op in het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kerngebieden van natuur, landbouw en bos om zo meer samenhang te creëren in het openruimtesysteem over de gemeentegrenzen heen. De selectiemethodiek is terug te vinden vanaf p.188.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ORS4 (Departement Omgeving) Omdat het niet altijd even duidelijk is hoe de aanduidingen/selecties (groenblauwe aders en openruimtecorridors) tot stand zijn gekomen, worden de criteria die hierbij gehanteerd werden best verder toegelicht in de tekst. De aanvullende rol, die de provincie voor zichzelf ziet weggelegd m.b.t. de open ruimte vraagt om voldoende afstemming met alle actoren (Vlaamse overheid, gemeentebesturen,) zodat de ambities m.b.t. openruimte (onder meer in kader van de Blue Deal,) maximaal nagestreefd kunnen worden.

De Procoro stelt dat de selectiemethodiek duidelijk omschreven is vanaf p.188, maar dat de tekstfragmenten die betrekking hebben op de verschillende categorieën van groenblauwe aders best bij elkaar geplaatst kunnen worden. De afstemming met de Vlaamse overheid, gemeenten, de verschillende sectoren in opgenomen onder Actie ORS 1.1.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de tekstfragmenten die betrekking hebben op de verschillende categorieën aders onder de titel 'selectiemethodiek' te verschuiven en bij elkaar te plaatsen.

IR26.ORS1 (Boerenbond Bedrijfsgeilden Lommel de Pelten) De aanwezigheid van beekvalleien wordt aangegrepen om hier groenblauwe corridors van te maken. Evenwel zijn de valleigronden ook zeer vruchtbare gronden die ingezet kunnen worden voor een kwalitatieve voedselproductie die daarenboven beter gewapend is tegen droogte.

De Procoro verwijst hiervoor naar Actie ORS-1.1- Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, waarbij deze visies en actieplannen opgemaakt worden via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed,

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ORS1 (Groene Kring Limburg) Bij de verdere ontwikkeling van de groenblauwe aders wordt het ecologisch en natuurlijke netwerk met elkaar verbonden. Daarbij wordt gesteld dat deze groenblauwe aders zich hoofdzakelijk buiten de planologisch bestemde natuurgebieden situeren en als doel hebben om deze gebieden met elkaar te verbinden.

De implicatie van deze bepaling is dat, aangezien het gaat om gebieden hoofdzakelijk buiten de planologisch bestemde natuurgebieden, het voornamelijk agrarisch gebied en gebieden in agrarisch gebruik zijn die getroffen zullen worden door de ontwikkeling van de groenblauwe aders.

De agrarische activiteiten en ontwikkelingen die gepaard gaan met deze gronden wordt logischerwijs eveneens getroffen.

IR30.ORS1a Groene Kring Limburg vraagt, op basis van de hierboven aangehaalde economische en ruimtelijke bedreigingen in Limburg, om in kaart te brengen hoeveel gebied in agrarisch gebruik hierdoor getroffen zal worden.

IR30.ORS1b Eveneens wordt gevraagd welke acties er in het Ruimtepact 2040 voorzien zullen worden voor de getroffen landbouwers: welke mitigerende, milderende of flankerende maatregelen zullen genomen worden.

- a) *De precieze afbakening van de gebieden zal pas gebeuren bij de opmaak van de gebiedsvisies (zie actie ORS-1.1-Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors).*
- b) *Welke mitigerende, milderende of flankerende maatregelen er genomen zullen worden, zal blijken uit de op te maken LER's (actie ORS-1.3)*

Voorstel: geen aanpassing

- **Impact op landbouw**

A13.ORS1 Stad Peer vindt het een gemiste kans dat er hoofdzakelijk gefocust wordt op rol van natuur, bos en water. Landbouw wordt amper meegenomen in de beschrijving van de ruimtelijke staat. Landbouw verdient de nodige aandacht als een belangrijke actor in de open ruimte. Beter werd er een globaal open ruimte kader uitgewerkt in plaats van zich te beperken tot de verbindende schakels.

De Procoro onderschrijft het belang van de landbouw in de open ruimte en stelt dat dit meegenomen is op p.185 bij ondermeer hoofdstuk 4.3. 'Sterke schakels dienen vele maatschappelijke doelen' en 4.4 Een restrictief beleid vrijwaart de open ruimte. Verder wordt deze visie ook vertaald in de acties vanaf p.210. De Procoro stelt dat het thema landbouw daarnaast als economische sector uitgewerkt is in het beleidskader "Economische ruimte" (zie ruimtelijke staat op p.245-248).

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS3 De stad Peer vraagt bij de inrichting van groenblauwe aders om bijzondere aandacht te hebben voor het waardeverlies dat de landbouwers hierdoor kunnen lijden. Bepaalde landbouwpercelen zullen op termijn geen waarde meer hebben. Hoe gaat de provincie hiermee omgaan?

A22.ORS1 Selectie van groenblauwe aders op provinciaal niveau in Bocholt: De gemeente is voorstander om de huidige waterverbindingen te behouden en te optimaliseren, echter mag dit zeker geen afbreuk doen aan het landbouwgebied. De geselecteerde aders zijn beide gelegen in agrarisch gebied en gedeeltelijk in natuurgebied. De impact op het agrarisch gebied is in deze fase nog onduidelijk gezien er nog geen effectieve visie voor is opgemaakt. Belangrijk hierbij is de landbouw, inclusief het boeren op zich, geen negatieve invloed mag ondervinden bij deze ruimtelijke ingrepen! Extensieve beweiding in deze zones moet mogelijk blijven!

De Procoro stelt dat hiervoor een actie rond flankerend beleid is opgenomen in het beleidsplan (p.215). Op p.211 vestigt de provincie tevens de aandacht op de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. Daarnaast gelden de instrumenten van de Vlaamse overheid zoals planschade/ planbaten en andere wettelijke financiële compensaties.

Voorstel: geen aanpassing

A22.ORS2 Voor de suggesties op Vlaams niveau in Bocholt is er nog geen uitwerking tot in detail voorzien. Hierdoor krijgt de gemeente nog geen effectief beeld over de voor- en de nadelen op ons grondgebied. De gemeente wenst graag voor opstart van een project een beter beeld te hebben over wat de invloeden zijn ten opzichte van onze landbouwgebieden. Het landbouwgebeuren mag derhalve geen slachtoffer worden van de ingrepen ter hoogte van het landbouwgebied. Effectieve plannen in kader van groenblauwe aders kunnen best een grondige studie bevatten, een soort van landbouweffectenrapport. De lijninfrastructuur langs de Zuid-Willemsvaart is momenteel al een veel gebruikte fietsverbinding, echter zou een bijkomende 'fietsnelweg' richting midden-Limburg (het economisch knooppunt) ook ten goede komen van onze zwakkere weggebruikers.

De Procoro stelt dat hiervoor een actie rond flankerend beleid is opgenomen in het beleidsplan (p.215). Op p.211 vestigt de provincie tevens de aandacht op de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. Daarnaast gelden de instrumenten van de Vlaamse overheid zoals planschade/ planbaten en andere wettelijke financiële compensaties.

De Procoro wijst erop dat het mobiliteitsbeleid vorm krijgt binnen het proces van het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg onder leiding van de vervoerregio Limburg. Beide processen (beleidsplan en regionaal mobiliteitsplan) verliepen/lopen quasi simultaan en werden wederzijds op elkaar afgestemd. Het Ruimtepact 2040 bevat zelf geen selecties van of visies over lijninfrastructuren (zoals fietssnelwegen) of openbaarvervoersverbindingen. De huidige selectie van de fietssnelwegen werd vastgelegd door een Ministerieel besluit d.d. 2018-04-30, houdende de aanwijzing van de fietssnelwegen, in uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 januari 2013 tot bepaling van de nadere regels betreffende de organisatorische omkadering, de financiering en de samenwerking voor het mobiliteitsbeleid.

In het (ontwerp-)RMP wordt het regionale en interlokale (functionele) fietsnetwerk opgenomen en uitgewerkt. De Vervoerregio evalueert en stuurt bij indien nodig.

De kaart bij SD3 op p.49 is dan ook een indicatieve kaart die ter illustratie werd toegevoegd en is een weerspiegeling van het mobiliteitsbeleid dat binnen het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg vorm krijgt. Deze kaart wordt geüpdatet en verder afgestemd op de keuzes die gemaakt werden in het proces van het regionale mobiliteitsplan. De laatste versie van het (inter)regionaal fietsnetwerk van het Regionaal Mobiliteitsplan komt wellicht deels tegemoet aan de gevraagde aanpassing van een bijkomende fietssnelweg tussen Bocholt en Midden-Limburg. Dit door het aanduiden van een oost-westverbinding tussen Leopoldsburg en Kinrooi en deze verbinding op te schalen van een hoofdroute naar een fietssnelweg.

Voorstel: geen aanpassing

IR11.ORS2 De provincie heeft aandacht voor de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. De samenhangende agrarische structuur mag niet structureel aangetast worden. In het agrarisch gebied nemen de groenblauwe aders niet meer breedte en oppervlakte in beslag dan nodig is voor het goed functioneren ervan.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR11.ORS3 Wij vragen niet voor een flankerend beleid. Wij worden al langs zoveel kanten beperkt in onze bedrijfsvoering op vlak van MAP en GLB dat er niets meer hoeft bij te komen. Op p221 spreken jullie over samenwerking maar het wantrouwen is door de gebeurtenissen in het verleden enorm groot en is nu weer gegroeid door opnieuw een inkleuring van onze gronden als natuur en bos. Dit draagt niet bij tot een vlotte samenwerking. Op p.221 zeggen jullie zelf dat economische activiteiten ruimte nodig hebben. Jullie pleiten voor duurzame, lokale voedselproductie. Onze zoon wil daar als vierde generatie voor zorgen maar daar heeft hij de nodige ruimte voor nodig die cruciaal is voor onze bedrijfsuitbating. Zeker als melkveehouder zijn onze gronden onderdeel van onze kringloop in ruwvoederwinning en dierlijke bemesting.

De Procoro stelt dat de "inkleuring als natuur en bos" bij figuur 25 op p.183 ter hoogte van het betrokken landbouwbedrijf de weergave van het Habitatrictlijngebied is, en dit is dus niet hetzelfde als een groene gewestplanbestemming. Zie ook IR11.SV1a.

Voorstel: geen aanpassing

IR12.ORS1 Landelijk Vlaanderen is tegen het creëren van groenblauwe aders ten koste van de landbouw. Hoeveel bedraagt de breedte? Nergens lezen we hoeveel hectaren hierbij betrokken zullen zijn.

Het principe van groenblauwe dooradering wordt afgewezen omdat de invulling hiervan zal gebeuren door het Vlaams Departement Omgeving waar men maar al te graag de verlangens van de natuurverenigingen invult.

De Procoro stelt dat bij Actie ORS-1.1 geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen worden opgemaakt voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed,

De Procoro stelt dat in functie van mogelijke nadelige effecten van planologische acties voor landbouw een actie rond flankerend beleid is opgenomen in het beleidsplan (p.215). Op p.211 vestigt de provincie tevens de aandacht op de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. Daarnaast gelden de instrumenten van de Vlaamse overheid zoals planschade/ planbaten en andere wettelijke financiële compensaties.

Verder verwijst de Procoro naar de op te maken gebiedsvisies en actieplannen waarbij alle relevante sectoren betrokken worden (p.214).

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS1 en IR26.ORS2 en IR27.ORS1 en IR45.ORS1 Boerenbond Limburg vindt dat de introductie van het concept groenblauwe aders, lijninfrastructuren en openruimtecorridors voor gans het buitengebied en het stedelijk gebied maakt dat het oude concept uit het RSV van afbakening van natuurverwevings- en verbingsgebieden overbodig wordt en aldus geschrapt moet worden. Er kan geen sprake zijn van een ‘dubbelop’.

Het RSV blijft op grond van de overgangsbepalingen van de Codextrein doorwerken volgens de in de oude decretale bepalingen geregelde rechtskracht, tot het vervangen wordt door een beleidsplan ruimte. Het BRV is in voorbereiding.

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS2 en IR26.ORS3 en IR27.ORS2 en IR45.ORS2 Boerenbond Limburg wijst op p.184 waar geduid wordt dat groenblauwe aders het ecologisch en natuurlijk netwerk aan elkaar rijgen. Hierbij staat “Groenblauwe aders situeren zich hoofdzakelijk buiten de planologisch bestemde natuurgebieden en verbinden deze gebieden beter met elkaar.” Er wordt echter niet bij verteld dat het hierbij dan ook voornamelijk zal gaan om gronden die in agrarisch gebied liggen en in agrarisch gebruik zijn. Met als gevolg dat deze ontwikkelingen ook invloed zullen hebben op de agrarische activiteit. Boerenbond Limburg vraagt hoe de provincie hiermee zal omgaan ten opzichte van de betrokken landbouwers.

De Procoro stelt dat de opmaak van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, (Actie ORS-1.1). De Procoro stelt dat er tevens een actie rond flankerend beleid is opgenomen in het beleidsplan (Actie ORS-1-2). Op p.211 vestigt de provincie tevens de aandacht op de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. Daarnaast gelden de instrumenten van de Vlaamse overheid zoals planschade/ planbaten en andere wettelijke financiële compensaties.

Voorstel: geen aanpassing

IR21. ORS3 en IR26.ORS4 en IR27.ORS3 en IR45.ORS3 Boerenbond Limburg stelt vast dat er op p.188 een selectiemethode voor groenblauwe aders wordt toegelicht die men tracht te verantwoorden door de 234 selecties onder te brengen in 7 categorieën. De selectiemethodiek is voor Boerenbond Limburg vaag en subjectief. Bijvoorbeeld:

- a) Wat zijn concreet “groenblauwe doortochten door bedrijventerreinen en landbouwgebieden” (p.188)? En wie bepaalt hoe die moeten omschreven worden?
- b) “Ontbrekende schakels tussen Europees beschermd natuurgebied (Natura 2000), zoals aangegeven in de IHD-rapporten/soortbeschermingsplannen als essentiële dan wel gewenste ecologische corridor.” Binnen IHD werkt men echter met voorlopige zoekzones. Zoekzones kunnen niet de basis zijn om ontbrekende schakels tussen EU beschermd natuurgebied in te vullen. Duidelijkheid over een gebied binnen IHD is er pas wanneer er een managementplan is.
- c) Wie bepaalt de correcte omschrijving van internationale ecologische verbindingen?
 - a) *De Procoro stelt dat de invulling van de effectieve groenblauwe aders onderdeel vormt van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen.*
 - b) *De Procoro stelt dat de IHD's uitgangspunten zijn, die eerder gebruikt werden als trechtering naar de effectieve selecties toe. De effectieve afbakeningen van groenblauwe aders zullen in detail uitgewerkt worden in de gebiedsvisies en actieplannen; deze zullen onder andere afgestemd worden op de managementplannen van de IHD's en alle andere gebiedselementen.*
 - c) *Dit is een suggestie aan Vlaanderen die uitvoering zal geven aan dit project. De zoekzone baseert zich op een studie van WWF voor grote zoogdieren, Studie Robuuste verbindingen en klimaatverandering (Alterra) en de Ontsnipperingstudie ‘gladde slang’ in het kader van het soortenbeschermingsplan gladde slang. De Procoro stelt dat de omschrijving en uitwerking van de effectieve groenblauwe aders onderdeel vormt van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen.*

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS4 en IR26.ORS5 en IR27.ORS4 en IR45.ORS4 Boerenbond Limburg begrijpt niet dat men eerst een selectie tracht te verantwoorden om daarna op p.189 te stellen dat ook nog andere gebieden in aanmerking kunnen komen. Zo staat er: “Daarnaast zijn ook nog andere open ruimten en beekvalleien als schakels belangrijk binnen het groenblauw netwerk. De realisatie gebeurt overwegend

door het inzetten van reguliere taken en middelen vanuit het water- en openruimtebeleid (natuur, landbouw, ...) en minder vanuit het ruimtelijk beleid. Dit vormt het Basis Groenblauwe dooraderingsnet. Het blijft mogelijk om in de toekomst een provinciaal planinitiatief te nemen voor bijkomende provinciale groenblauwe aders, indien deze nieuwe gebieden voldoen aan de selectiemethodiek. "Boerenbond Limburg is van mening dat beide (selectie én passage op p.189) samen niet kunnen.

De Procoro meent dat de mogelijkheid om bijkomende groenblauwe aders te selecteren werd ingeschreven in functie van de toekomstbestendigheid van het beleidsplan. Dit geeft perspectief om flexibeler te kunnen inspelen op eventuele toekomstige wijzigende omstandigheden. De Procoro merkt op dat eventuele toekomstige bijkomende selecties niet zomaar vrijblijvend kunnen zijn, maar zullen moeten voldoen aan de in het beleidsplan vastgelegde selectiemethodiek. Bovendien zullen deze eventuele bijkomende selecties, om doorwerking te kunnen krijgen in de advisering van/door de provincie, moeten gebeuren via een provinciaal planinitiatief. Dit betekent concreet: ofwel een aanpassing/herziening van het beleidsplan of minstens het desbetreffende beleidskader, ofwel via een verordenend planinstrument (RUP, verordening, ...). In elk van deze gevallen zal een proces gevoerd moeten worden waarbij de desbetreffende bijkomende selectie onderworpen wordt aan een openbaar onderzoek (= mogelijkheid tot inspraak door belanghebbenden).

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS5 en IR26.ORS6 en IR27.ORS5 IR45.ORS5 Boerenbond Limburg vindt het noodzakelijk dat er onderzocht wordt in hoeverre de selectie van groenblauwe aders compatibel is met de selectie van provinciale strategische landbouwgemeenten (zie p.264). Het kan niet zijn dat er agrarische ontwikkelingskansen beloofd worden in de geselecteerde gemeenten terwijl tegelijkertijd de groenblauwe dooradering extra belemmeringen voorziet en hierdoor de landbouw onder druk zet.

IR30.ORS2 (Groene Kring Limburg) Bijkomend is er onduidelijkheid over de compatibiliteit van de groenblauwe aders met de selectie van provinciale strategische landbouwgemeenten. Enerzijds agrarische ontwikkelingskansen en toekomstmogelijkheden voorzien en anderzijds deze kansen en mogelijkheden ondergraven door de mogelijke impact van de groenblauwe aders is niet compatibel, zorgt voor bijkomende belemmeringen en druk en ondergraaft bepaalde agrarische doelstellingen in kader van de selectie van provinciale strategische landbouwgemeenten. Groene Kring Limburg vraagt om alle onduidelijkheden weg te werken en het nodige onderzoek te voeren in hoeverre de groenblauwe aders compatibel zijn met andere doelstellingen die een raakvlak hebben met de landbouwsector.

De Procoro stelt dat binnen Actie ORS-1.1 geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, Indien van toepassing onderzoekt de provincie ook bebouwings- en uitbreidingsmogelijkheden van actieve landbouwbedrijven versus het waardevolle landschap. ...

Binnen het beleidskader "Economische ruimte" op p.264 wordt gesteld dat binnen de strategische landbouwgemeenten de provincie planningsinitiatieven of andere acties kan nemen ter versterking van de landbouwstructuur, in afstemming met andere functies (natuur, bos, wonen, recreatie en toerisme, bedrijvigheid, ...) en de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. Bij beide beleidskaders/acties wordt een geïntegreerde aanpak voorgesteld.

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS7 en IR26.ORS8 en IR27.ORS7 en IR45.ORS7 Boerenbond Limburg vindt dat er naar landbouw toe vage beloften worden gedaan. Op p.211 staat "Daarbij heeft de provincie ook aandacht voor de ruimtelijke impact van de groenblauwe aders op het functioneren van de landbouw. De samenhangende agrarische structuur mag niet structureel aangetast worden." Boerenbond vraagt verduidelijking wat precies verstaan wordt onder "De samenhangende agrarische structuur mag niet structureel aangetast worden."

De Procoro stelt dat er op p.211 is opgenomen dat in het agrarisch gebied de groenblauwe aders niet meer breedte en oppervlakte in beslag mogen nemen dan nodig voor het goed functioneren ervan. De Procoro stelt verder dat voor de groenblauwe aders onder Actie ORS-1.1 (p.214) geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen worden opgemaakt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, De provincie weegt alle bestemmingen en functies waar deze aders doorheen lopen af. Ook verwijst de Procoro naar het beleidskader "Economische ruimte" en de visie betreffende meer rechtszekerheid voor de landbouw op p.252.

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS8 en IR26.ORS9 en IR27.ORS8 IR45.ORS8 Boerenbond Limburg vindt dat er wel degelijk nadelige gevolgen zullen zijn voor landbouw. Dit wordt bevestigd op p.215 bij “Acties ORS-1.3., het nemen van flankerende maatregelen voor landbouw”. “De provincie beperkt de nadelige effecten van planologische acties voor landbouwers door flankerende maatregelen uit te werken.” Op p.211 en p.212 wordt een drietal keren als actie naar voren geschoven “desgevallend het doorvoeren van planologische herbestemmingen”.

Boerenbond Limburg vindt het positief dat de provincie ORS-1.3 voorziet maar het bevestigt tevens dat onze vrees terecht is dat er verstrekkende gevolgen kunnen zijn.

De Procoro neemt hiervan akte. Indien er nadelige effecten voor de landbouw zijn, beperkt de provincie de nadelige effecten door flankerende maatregelen uit te werken.

Zie ook motivering bij IR21.ORS7 en IR26.ORS8 en IR27.ORS7 en IR45.ORS7

Voorstel: geen aanpassing

IR21.ORS9 en IR26.ORS10 en IR27.ORS9 en IR45.ORS9 Boerenbond Limburg vindt dat de provincie niet enkel de “nadelige effecten van planologische acties voor landbouwers” dient te beperken. De impact naar landbouw gaat verder dan enkel de planologische acties. Ter illustratie:

- a) p.196 omtrent de fietsnelwegen
- b) p.211 het vrijwaren van ruimte voor buffering van de meest kwetsbare kleine natuurgebieden en voor landschapselementen die de verbindende functie in het gebied moeten waarmaken
- c) p.211 het vrijwaren van ruimte voor ecologische corridors tussen leefgebieden van belangrijke Limburgse soorten en het functioneel inrichten van deze corridors voor die soorten
- d) p.213 geen inplantingen van nieuwe landbouwbedrijven. Uitbreidingen van bestaande landbouwbedrijven worden gebiedsgericht bekeken met bijzondere aandacht voor de landschappelijke integratie
- e) p.213 het opnemen van ankerplaatsen en relicten in RUP’s waardoor deze het statuut erfgoedlandschap verkrijgen
- f) p.219: “De aanwezigheid van een provinciale groenblauwe ader of openruimtecorridor blijft ook een belangrijk element in de adviesverlening van gemeentelijke en gewestelijke plannen.”
- g) Op basis van de 38 provinciale groenblauwe aders, de 8 provinciale openruimtecorridors en de 5 geselecteerde lijninfrastructuren als provinciale groenblauwe ader zijn er in totaal 451 km en 950 ha betrokken, waarbij ongetwijfeld landbouw in het merendeel van de kilometers en hectaren betrokken partij is.

IR21.ORS10 en IR26.ORS11 en IR27.ORS10 en IR30.ORS4 en IR45.ORS10 Boerenbond Limburg vindt dat het voor alle nadelige effecten (en niet enkel de planologische) noodzakelijk is dat via een Landbouweffectenrapport onderzocht wordt wat de gevolgen kunnen zijn voor de betrokken landbouwbedrijven én voor de landbouw(ers) in die regio (opwaardering en uitbreiding van natuur kan ook invloed hebben op de agrarische activiteit in de omgeving). Mocht uit het Landbouweffectenrapport blijken dat dit verstrekkende gevolgen heeft, dan vindt Boerenbond Limburg dat deze groenblauwe dooradering, openruimtecorridor of lijninfrastructuur niet kan worden uitgevoerd. Mocht het provinciaal beleid toch anders oordelen dan moeten voorafgaandelijk op basis van het Landbouweffectenrapport compenserende middelen voor de getroffen berekend, overlegd, en voorzien worden.

De Procoro stelt dat de effecten op landbouw reeds vroeg in het proces duidelijk kunnen zijn en opgevangen of geflankeerd kunnen worden door, wanneer dit relevant blijkt in de gebiedsvisievorming, een Landbouwimpactstudie (LIS) en/of Landbouweffectenstudie (LER) op te maken. Procoro stelt een herformulering van de actie voor.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om “Actie ORS-1.3. Nemen van flankerende maatregelen voor landbouw” op p.215 te herformuleren naar:

“... Voor landbouwers die nadelige effecten dreigen te ondervinden als gevolg van planologische acties voor een groenblauwe ader of een openruimtecorridor, werkt de provincie flankerende maatregelen uit. De provincie doet dit in overleg met de landbouwsector.

Om dit flankerend beleid vorm te geven maakt de provincie een Landbouwimpactstudie (LIS) en desgevallend een Landbouweffectenstudie (LER) op wanneer bij de gebiedsvisievorming (zie Actie ORS-1.1 – Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors) een impact op landbouw, blijkt. De informatie uit deze rapporten vormt de basis voor de uitwerking van de concrete flankerende landbouwmaatregelen op maat van het project om een duurzame verderzetting van de getroffen landbouwbedrijven te verzekeren. ...”

IR21.ORS11 en IR26.ORS12 en IR27.ORS11 en IR30.ORS5 en IR45.ORS11 Boerenbond Limburg is van mening dat de regie voor de aanleg van de groenblauwe dooradering in het landbouwgebied in handen van de landbouwers moet blijven én dat deze dooradering op vrijwillige en stimulerende basis dient te gebeuren. De provinciale overheid dient hiervoor voldoende middelen ter beschikking te stellen om een stimulerend beleid uit te bouwen.

De Procoro verwijst hiervoor naar Actie ORS-1.1- Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors, waarbij deze visies en actieplannen opgemaakt worden via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed,
Het actieplan kan gaan over een ecologische inrichting, over aangepast beheer of het verwijderen van storende elementen, bebouwing of verharding. De realisatie op terrein kan gebeuren door verschillende partijen en instanties waaronder landbouworganisaties (p.214 3de alinea).

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ORS3 (Groene Kring Limburg) Daarnaast wordt gesteld dat er bij de ontwikkeling van de groenblauwe aders aandacht zal zijn voor de ruimtelijke impact op het functioneren van de landbouw waarbij de samenhangende agrarische structuur niet structureel aangetast mag worden.

Groene Kring Limburg vraagt om te verduidelijken:

- a) Welke gebieden gebruikt zullen worden om te voldoen aan de verbindingsdoelstelling van de groenblauwe aders;
- b) Wat de concrete definitie is van “de samenhangende agrarische structuur niet structureel aangetast mag worden”;
- c) En hoe een niet structurele aantasting voorkomen zal worden.

a) *De Procoro stelt dat de selectie van groenblauwe aders opgenomen is vanaf 188 en volgende.*

b) *en c) Zie IR21.ORS7 (geclusterd)*

Voorstel: geen aanpassing

- **Individuele selecties**

A2.ORS1 (Diepenbeek) De gemeente somt in haar advies de selecties op haar grondgebied op.

A19.ORS1 (Leopoldsburg) Groene zones op militair domein zoals het Koninklijk park en het Nieuw park bieden mogelijkheden voor de inwoners naar ontspanning en recreatie. Deze situeren zich niet op de grens van de gemeente maar net in het deel van Defensie. Andere natuurgebieden situeren zich wel op de grenzen: Visbedden in het noorden, Gerheserheide in het westen, het kanaal van Beverlo in het noordwesten en de Grote Beek in het zuiden — in het Ruimtepact aangeduid als groenblauwe ader. Op deze manier, naast andere groene longen zoals bijv. de Zandberg, Ijzerlei, bossen in 't Geleeg, hebben alle inwoners op wandelafstand toegang tot natuur, bos en water. In het beleidskader Open ruimteschakels zijn enkele hiervan expliciet opgenomen (Grote Beek, evenwel Grote Laak genoemd, en het kanaal). We mogen dit aspect niet uit het oog verliezen; corona heeft ons doen inzien dat natuur dichtbij ook belangrijk is voor het welzijn van onze inwoners. Ook hier zitten we op het scharnierpunt van de West-Limburgse beekvalleien en Noord-Limburgse bossen. Het voorziene fietspad met Bosland verbindt deze twee regionale entiteiten en zo hangen we onze wagon vaster aan deze natuurtrein van de Lage Kempen en Bosland, het grootste avonturenbos van Vlaanderen.

A28.ORS3 (Beringen) Zowel in relatie tot de uitbouw van de groenblauwe ader Zwarte Beek als tot het realiseren van dwarsverbindingen wordt er verwezen naar het voorstel van strategisch project opgenomen in de Bouwmeesterscan Beringen “Dorpen- en beeklandschap Paal – Tervant.” Dit project kan eveneens nuttig zijn bij het uitwerken van een (woon)visie voor vernoemde lokale kernen (ref. beleidskader wonen).

A32.ORS2 De gemeente Houthalen-Helchteren stemt in met de selecties van groenblauwe aders en openruimteschakels op provinciaal niveau en stemt in met de suggestie van groenblauwe aders aan de Vlaamse en federale overheid.

IR29.ORS1 (Zonhoven) In het PRS werd de landbouwzone Kolveren – Ten Eikenen aangeduid als corridor. Dit is dus nu gewijzigd naar groenblauwe ader. Hier kan akkoord mee gegaan worden gezien de provincie de zone rondom de Laambeek als prioritair beschouwt.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A9.ORS1 (Borgloon) De suggestie om de Marmolbeek op te nemen bij de groenblauwe aders.

De Marmolbeek ligt hoofdzakelijk in natuurgebied. De Marmolbeek is tevens in beheer van Limburgs Landschap waarvoor er een natuurbeheerplan opgemaakt is. De ruime omgeving is ook reeds ruimtelijk bekeken in de ruilverkaveling van Jesseren. Hierdoor is het niet aangewezen de Marmolbeek te selecteren als groenblauwe ader.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS6 (Peer) Groenblauwe schakel nr. 7 (Dommel) is foutief ingetekend. De intekening van de schakels lijkt naar rechts opgeschoven te zijn (niet gelegen op de waterloop). In de GIS-files kan bovendien gezien worden dat er drie kleine stukjes geselecteerd werden die in natuurgebied gelegen zijn. Dit dient gecorrigeerd te worden.

De Procoro stelt voor de gevraagde correctie door te voeren op kaart 8 p. 190.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt de schrapping van de drie snippers gelegen langs de Dommel op kaart 8 p. 190 voor.

A13.ORS7 (Peer) Bij de selectie van de Dommel als blauwe ader wordt gesteld: Ontwikkelen van goede ecologische toestand, waterconservering en basismilieukwaliteit. Het meest typerende landschap van de landschapseenheid Dommel- en Warmbeekvallei is dat van de beekvalleien. Vooral de nog meanderende beken zijn een kernkwaliteit. Een blauwe ader met als doel de waterkwaliteit en kwantiteit te verhogen is een taak van alle openruimte gebruikers. Het resultaat mag niet afhangen van de bestemming van het gebied doch moet rekening gehouden worden met het type landgebruik. In landbouwgebied spelen economische belangen een grotere rol dan in natuurgebieden. De randvoorwaarden mbt de bemesting leggen immers al een aantal beperkingen op die de waterkwaliteit ten goede moeten komen. Het streven naar een win-win is in deze dus essentieel.

De Procoro onderschrijft dat er buiten het reguliere beleid ook planologische acties nodig zijn om de kwaliteit van deze groenblauwe ader te verbeteren. De Procoro stelt dat de verdere uitwerking het voorwerp is van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen (Actie ORS-1.1).

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS8 (Peer) Bij de selectie van de Dommel als groene ader wordt gesteld: Behouden en verbeteren van de structuur en kwaliteit van de beek en elementen van schrale beekbegeleidende graslanden. Het meest typerende landschap van de landschapseenheid Dommel- en Warmbeekvallei is dat van de beekvalleien. Vooral de nog meanderende beken zijn een kernkwaliteit. Het beoogde deel van de Dommel, groene ader nr. 7, doorklieft een gebied met een agrarische bestemming. Ondanks de aanwezige natuurwaarde die zich manifesteert op eerder kleine percelen lijkt de doelstelling om over de gehele lengte een groene ader in te richten zoals aangegeven op kaart niet realistisch en zal een grote impact hebben op de aanwezige landbouwexploitaties. Gelet op het gedeelte dat op de natura 2000 habitatkaart met type 3260 werd geselecteerd moet gesteld worden dat de aangeduide groene ecologische migratieas niet realistisch is. Verder stroomopwaarts dan waar het habitatype 3260 op de natura 2000 kaart wordt aangeduid en eindigt, is er enkel landbouw in het landschap aanwezig. De impact op de agrarische sector is bijgevolg zeer groot. Een migratieas inrichten lijkt een onhaalbare kaart. Stad Peer vraagt om de selectie als groene ader te schrappen.

De Procoro stelt dat ANB reeds enkele jaren onderzoek uitvoert naar de realisatie van de internationale ecologische corridor (verbinding van de grote heidegebieden). De vallei van de Bollisenbeek zit mee in de scope van dit onderzoek. Deze verbinding heeft hetzelfde doel als de groene verbinding van de Dommel. Daarom is het overbodig om de Dommel nog te selecteren als provinciale groene ader.

Voorstel: aanpassing

Procoro stelt voor om de Dommel enkel te selecteren als provinciale blauwe ader.

A13.ORS9 (Peer) Het is onduidelijk hoe het fietssnelwegtracé in Peer gaat gerealiseerd worden, wat dit betekent naar ruimte inname? Wat met woongebied erlangs? Wat met de reservatiezone voor de omleidingsweg Wijchmaal. Aan de provincie wordt gevraagd dit te verduidelijken in het Ruimtepak.

A18.ORS1 Er wordt opgemerkt dat sinds de voltooiing van de werken van Aquafin voor de aanleg van de collector voor gescheiden afvoer van regen- en vuil water, de doortocht doorheen het dorp 's Gravenvoeren voor een groot gedeelte klaar is. Van Dries tot aan Vitschen is deze doortocht gerealiseerd. In een volgende fase wordt de vallei van Vitschen tot in Sint-Pieters-Voeren aangepakt, met als focuspunt

de doortocht doorheen Schophem. De GECORO van Voeren is geen voorstander van op dit traject nog grote werken uit te laten voeren, zeker niet voor wat betreft de inrichting van het openbaar domein.

A28.ORS1 (Beringen) M.b.t. de uitbouw van de Zwarte Beek als groenblauwe ader kan als conflict worden benoemd de deels niet ontwikkelde KMO-zone Beringen Haven (gronden STI). Niet ontwikkeling is gevolg van o.a. moeilijke wegontsluiting, terreineigenschappen en de ligging van de Zwarte Beek midden het perceel. Omvorming tot open ruimte gebied – en toepassing van een planologische ruil (ref. beleidskader “Economische ruimte”) – zou hier wenselijk zijn. Kan de Provincie hierin een rol opnemen?

IR42.ORS15 (Limburgse Milieukoepel) Lijninfrastructuren op Vlaams/ Federaal niveau: bij deze lijninfrastructuren zijn onze autostrades (E40, E313 en E314) en een aantal spoortrajecten mee opgenomen. Inrichting van deze elementen als groene verbinding houdt ook risico's in. Heel wat dieren kunnen sneuvelen door het verkeer, zeker op de autostrades. Bij zulke inrichtingen moet er zeker aandacht zijn voor het realiseren van ecoducten en eventueel ecotunnels, zeker ter hoogte van groengebieden die doorsneden worden.

De Procoro stelt dat dit het voorwerp is van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen (Actie ORS-1.1).

Voorstel: geen aanpassing

A13.ORS10 (Peer) De groene ader K situeert zich bijna volledig op het militair domein. De realisatie ervan zal waarschijnlijk dode letter blijven. In het Ruimtepact zou verduidelijkt moeten worden waarom de ader op deze locatie werd gekozen.

De Procoro stelt dat de terreinen voornamelijk geschikt zijn voor akkervogels, soorten van de overgang heide-bos en in mindere mate voor bossoorten (vnl. die dan van meer open bos). Een natuurverbinding lijkt mogelijk voor soorten van extensieve akkers en schrale graslanden vanaf het militair vliegveld richting Peerderloop (zuidwesten), voor soorten van de overgang heide-bos vormt het vliegveld een mogelijke verbinding tussen gelijkaardige habitats in de valleien van Dommel en Warmbeek. Voor de laatste groep, soorten van meer open bos, zijn er verbindingen mogelijk richting Warmbeek (oosten). Deze argumentatie wordt weliswaar niet meegenomen in het document zelf.

De Procoro stelt verder dat Actie 2.1 aangeeft dat de provincie de andere overheden activeert (Vlaanderen en gemeenten) om de groenblauwe aders op hun niveau aan te pakken.

Voorstel: geen aanpassing

A15.ORS2 (Ham) De Luikse beek is niet geselecteerd als groenblauwe ader. Vermoedelijk gezien de Luikse beek in het beheer is van de provincie Antwerpen. De afstemming tussen beide provinciën is van belang om de verbindingen die op de provinciegrenzen gelegen zijn niet onderbelicht te laten. Voor de grensgemeenten is het van belang de juiste kennis te hebben over deze selecties om het eigen beleid juist op af te stemmen, de nodige samenhang te garanderen en verdere versnippering tegen te gaan. De gemeente Ham is vragende partij om de Luikse beek te selecteren als blauwgroene ader.

De Procoro stelt dat er geen ecoprofielen geselecteerd zijn. Ook is er afgesproken dat de waterloop beheerd wordt door de provincie Antwerpen. Daarom wordt deze niet geselecteerd als groenblauwe ader.

Voorstel: geen aanpassing

A18.ORS3 De GECORO van Voeren wil benadrukken dat zij de visie op p.188 helemaal ondersteunen. Het is zelfs zo dat er reeds een visie is ontwikkeld voor het stuk van Wallonië (gemeente Visé-Lanaye) over Maas en Albertkanaal richting Voeren-Moelingen. Enkele jaren geleden is hierover onder leiding van de Vlaamse Overheid een integrale en realiseerbare visie ontwikkeld. Dit project liep stuk op de budgetten die hiervoor nodig zijn. Deze visie is beschikbaar bij de Vlaamse Overheid, en er hoeft dus geen nieuwe studie te gebeuren. Het wordt wel tijd dat één administratie, bestuur, politiek niveau, hiervoor eens de leiding neemt en deze visie realiseert. De GECORO blijft achter de toen goedgekeurde visie staan. Kan de provincie dit project heractiveren, promoten, eventueel zelf oppikken, en samen met alle partners aan de realisatie ervan beginnen? Het gaat over groenblauwe ader X-J op Voerens grondgebied. Dit is voor Voeren zeer belangrijk omdat het een aantal andere zeer concrete ruimtelijke problemen oplost.

De Procoro stelt dat dit een suggestie is aan Vlaanderen. De Procoro stelt verder dat Actie 2.1 aangeeft dat de provincie de andere overheden activeert (Vlaanderen en gemeenten) om de groenblauwe aders op hun niveau aan te pakken.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ORS2 (Hamont-Achel) Warmbeekvallei/Tongelreep in de stad Hamont-Achel dienen opgenomen te worden als blauwe aders.

De Warmbeek ontspringt in Peer, verandert van naam naar Tongelreep bij het passeren van de Nederlandse grens en mondt uit in de Dommel in de Gennepark in Eindhoven.

Het is een belangrijke waterloop in de omgeving van Natuurpark De Groote Heide en tegelijkertijd een beeklandschap met hoge landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarde. Niet voor niets is een deel ervan Europees beschermd Natura 2000-gebied.

Als waterloopbeheerder heeft de VMM de voorbije jaren al enkele mooie projecten gerealiseerd op de Warmbeek, zoals het oplossen van 2 vismigratieknelpunten.

Ook voor de aanwezige fauna en flora is zo'n hermeandering belangrijk. De afwisseling van zacht hellende binnenbochten en steilere buitenbochten herstelt het stromend karakter. Dit heeft een positief effect op zowel de structuurkwaliteit als de ecologische kwaliteit van het water. Hierdoor ontstaan er kansen voor zeldzame planten en vissen, zoals de Europees beschermde beekprik.

De Procoro stelt dat deze vallei op grondgebied Hamont-Achel natuurgebied is en dus op basis van de selectiemethodiek beschreven onder hoofdstuk 5.1 niet geselecteerd moet worden als groenblauwe ader.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ORS3 (Hamont-Achel) Haarterheide, Beverbeekse Heide, Leenderheide - grensoverschrijdend natuurgebied van heide, vennen, loofbossen en dennenbossen - dienen opgenomen te worden als groene aders.

Behoud en versterking van complexen van heiden, landduinen en vennen. Het grensoverschrijdend heidelandschap van het Hageven en van de Beverbeekse Heide met landduinen, vennen, heidevelden en heischrale graslanden, dient in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context te worden behouden en versterkt (natuurcomplex vallei van de Warmbeek, Beverbeekse Heide-Beverbeek-Haarterheide en Watering van Sint-Huibrechts-Lille + 't Lo).

De Procoro stelt dat deze gebieden habitatrictlijngebied en natuurgebied zijn en dus niet geselecteerd moeten worden als groenblauwe ader. Verder is er een provinciale groenblauwe ader geselecteerd (nummer 26) tussen Hageven en Achelse Kluis.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ORS4 (Hamont-Achel) Categorie 3 – Lijninfrastructuur: Dienen opgenomen te worden:

- a) grensoverschrijdende fietsverbindingen naar Eindhoven en Weert;
- b) grensoverschrijdend fietsknooppuntennetwerk;
- c) functionele fietspaden naar omliggende bedrijventerreinen zowel in België als richting Nederland;

De Procoro benadrukt dat het Ruimtepakket 2040 geen selecties van vervoersinfrastructuur bevat en het mobiliteitsbeleid binnen het RMP vorm krijgt. (zie A23.A17)

De Procoro stelt dat het beleidskader "Openruimteschakels" een selectie categorie van blauwgroene aders bevat genaamd "Lijninfrastructuur" (p. 196).

- a) *De Procoro stelt dat de F71 samenvalt met het tracé van de spoorweg en daarom niet geselecteerd wordt als provinciale lijninfrastructuur. De spoorweg is reeds geselecteerd als een suggestie aan de federale overheid;*
- b) *De Procoro stelt dat 'grensoverschrijdende fietsknooppuntennetwerken' geen selectie criterium is voor een provinciale lijninfrastructuur;*
- c) *De Procoro stelt dat 'functionele fietspaden' geen selectie criterium is voor een provinciale lijninfrastructuur.*

Voorstel: geen aanpassing

A27.ORS1 (Heusden-Zolder) De Halbeek bijkomend selecteren als provinciale groene ader.

Uit de ecoprofielmethode komt deze beekvallei niet naar voor (geen enkel ecoprofiel). Het voornaamste hersteltraject voor natte natuur bevindt zich in het meest stroomafwaartse deel, dat reeds natuurgebied (met overdruk VEN) is. Hierdoor wordt de Halbeek niet geselecteerd als provinciale groene ader.

Voorstel: geen aanpassing

A28.ORS2 (Beringen) M.b.t. de uitbouw van de Helderbeek als blauwe ader stelt zich een probleem in het gebied Broekhoven. De doelstelling gesteld in het Ruimtepakket, nl. "conserveren van water en behouden van sponswerking in valleigebied", is in strijd met het provinciaal RUP voor dit gebied met o.a.

de opgelegde woondichtheden. We verwijzen in dit verband ook naar de Bouwmeesterscan Beringen met een alternatief inrichtingsvoorstel wat aansluit bij de gestelde ambitie in het Ruimtepact. Vraag aan de Provincie om hier initiatief te nemen. Het schepencollege heeft opdracht gegeven tot opmaak van een inrichtingsstudie, die als basis kan dienen voor een eventuele aanpassing van het provinciaal RUP.

De Procoro verwijst naar het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen", waarbij de provincie de afbakening van de kernen zal hanteren bij de toepassing van het woonbeleid (OD1 p.145) en de verdeling van het woonobjectief (OD2 p.149). M.b.t. tot de afbakening van de provinciaal stedelijke kernen worden de afbakening van de stedelijk gebieden gehonoreerd of onderbouwd bijgestuurd. (zie Actie W-1.1, p.147)

Voorstel: geen aanpassing

A30.ORS1 De Zuurbekvallei wordt geselecteerd als blauwe ader, niet als groenblauwe ader, en is dus niet meer weerhouden als natte natuurverbinding op provinciaal niveau, zoals opgenomen in het RSPL, op basis waarvan in het PRUP "Afbakening KSGB Bree" - Deelplan 2 "geïntegreerd stedelijk project Gerdingen" dd. 12/07/2010 een zone van bestemming werd gewijzigd naar zone voor beekstructuur met een breedte van 42 meter over de volledige lengte van de Zuurbek (Genattebek) binnen het plangebied. Hierdoor heeft de provinciale administratie van de Directie Omgeving - Milieu en Klimaat aan de stad Bree laten weten dat de provincie afziet van de natuurinrichting van deze beekvallei zoals opgenomen in het provinciaal RUP, gemotiveerd door het feit dat het provinciaal natuurcentrum zou hebben geoordeeld dat intussen is gebleken dat er daar te weinig natuurwaarden aanwezig zijn. Indien het provinciebestuur deze visie aanhoudt is zij er minstens toe gebonden om de bestemmingswijziging naar zone voor beekstructuur te herzien naar de oorspronkelijke bestemming volgens gewestplan, zodat de betrokken grondeigenaars opnieuw over deze bestemming kunnen beschikken.

De Procoro stelt dat de Soerbeek (officiële benaming van de Zuurbek) geselecteerd is als een beek met als doel te behouden beek met habitats en ontwikkelen van goede ecologische toestand.

Voorstel: geen aanpassing

A32.ORS1 Relevant voor Houthalen-Helchteren zijn het natuurgebied Tenhaagdoornheide, de oostwestgerichte waterlopen (o.a. Mangelbek, Laambek) en de Europese Ecologische Corridor, op kaart 3 – p.52 en p.53 aangeduid als een groenblauwe ader. Wel dienen er duidelijke afspraken te worden gemaakt over de ruimtebalans (zie verder in ons advies).

Planologische compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7

Contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Selecties van de provinciale economische dragers: zie antwoord bij A35.ER.BT9.

Voorstel: Aanpassing

Procoro verwijst naar de voorgestelde aanpassingen bij IR10.ER.BT7 en A46.ER.BT1.

IR11.ORS1 De Itterbek is ingekleurd als groenblauwe ader tot aan onze boerderij. Voor ons is het duidelijk dat deze plannen opgemaakt worden vanachter een bureau en dat er geen rekening gehouden wordt met de toestand op het terrein.

De Procoro stelt dat de effectieve uitwerking van deze groenblauwe ader het voorwerp is van de op te maken gebiedsvisies en actieplannen (Actie ORS-1.1)..

Voorstel: geen aanpassing

IR18.ORS1 MINA-raad Lanaken stelt dat het plan niet voorziet in groene aders in de gebieden van droog Haspengouw. Zelfs worden geen aanbevelingen gegeven naar de gemeenten of Vlaamse overheid hierover.

De Procoro stelt dat er verschillende provinciale groenblauwe aders geselecteerd zijn in Droog Haspengouw (nr. 22, 35, 36, 41).

Voorstel: geen aanpassing

A33.ORS1 Met betrekking tot de keuze van de provincie om enkel die groenblauwe aders en openruimtecorridors als prioritaire openruimteschakels te selecteren indien er onvoldoende juridische of planologische bescherming is om ze open te houden, wenst te stad Lommel nogmaals haar bezorgdheid

te uiten dat een planologische bescherming contextgebonden is en kan wijzigen in de toekomst. De stad Lommel vraagt dan ook nogmaals omzichtig met deze uitsluitingsregel om te gaan en desgevallend meer openruimteschakels aan te duiden. Meer specifiek voor Lommel vragen we de groenblauwe ader van de Kleine Hoofdgracht/Balengracht voor haar volledige tracé (vanaf bron tot monding) op te nemen als groenblauwe ader.

De Procoro stelt dat er zowel op p. 189 als op p.209 is opgenomen dat het in de toekomst mogelijk blijft een provinciaal planinitiatief te nemen voor bijkomende provinciale groenblauwe aders en openruimtecorridors.

Volledige tracés worden niet geselecteerd.

De Procoro stelt dat enkel die delen die voldoen aan de selectiecriteria (de groene bestemmingen zijn eruit geknipt), dus waar een planologische actie vereist is, zijn opgenomen als selectie.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ORS2 Het is niet duidelijk waarom de Eindergatloop niet geselecteerd wordt als provinciale groenblauwe ader. De stad Lommel vraagt dan ook de Eindergatloop alsnog op te nemen binnen de selectie van provinciale groenblauwe aders.

De Procoro stelt dat hier geen ecoprofielen gedetecteerd zijn. Deze vallei is vanuit het waterbeleid in twee gebiedsprogramma's opgenomen, vandaar is er geen onmiddellijke nood om ruimtelijke maatregelen te nemen.

Voorstel: geen aanpassing

A36.OR1 Er is geen groenblauwe ader aangeduid in Herk-de-Stad, maar slechts suggesties (Gete-Melsterbeek + spoorweg) aan de Vlaamse overheid. Aan de provincie wordt gevraagd om (financiële) steun of stimulansen te voorzien voor steden die invulling geven aan een project dat binnen dit beleidskader valt.

De Procoro stelt dat hier geen aders gedetecteerd zijn op basis van de selectiemethodiek zoals beschreven vanaf p.188. Verder voorziet de provincie in Actie ORS-1.4. op p.215 o.a. het opmaken van een subsidiereglement voor ruimtelijke planningsinitiatieven.

Voorstel: geen aanpassing

A38.ORS1 (Waals Gewest) Le plan de politique territoriale de la Province de Limbourg préconise le renforcement du réseau de maillage vert et bleu sur l'ensemble du territoire provincial. Il nous apparaît par conséquent Utile de souligner la nécessité de maintenir et renforcer les espaces naturels communs et les liaisons écologiques qui ne manquent pas de s'étendre au-delà des limites provinciales. Une des liaisons écologiques adoptées par le Gouvernement wallon le 9 mai 2019 s'étend d'ailleurs tant du côté wallon que du côté flamand de la frontière séparant les provinces de Liège et de Limbourg. A titre d'information, vous trouverez ci-joint la carte des liaisons écologiques telle qu'adoptée par le Gouvernement wallon le 9 mai 2019.

Het territoriaal beleidsplan van de Provincie Limburg beveelt aan om het groene en blauwe netwerk over het hele provinciegrondgebied te versterken. Het lijkt ons dan ook nuttig om de noodzaak te onderstrepen om de gemeenschappelijke natuurgebieden en de ecologische verbindingen die niet nalaten de provinciegrenzen te overschrijden, te behouden en te versterken. Een van de ecologische verbindingen die de Waalse Regering op 9 mei 2019 heeft goedgekeurd, strekt zich zowel aan de Waalse kant als aan de Vlaamse kant van de grens tussen de provincies Luik en Limburg uit. Ter informatie vindt u in bijlage de kaart van de ecologische verbindingen zoals goedgekeurd door de Waalse Regering op 9 mei 2019.

De Procoro stelt dat het hier over de Jekervallei in Tongeren gaat. Dit is een eerste categorie waterloop en valt onder de bevoegdheid van VMM. De Jekervallei is ook onderdeel van Grenspark 'Jeker en Maas' waarbinnen initiatieven genomen zullen worden.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ORS1 Op p.199 wordt Riemst vermeld als een gemeente van de Maasvallei. Dit klopt volgens ons niet, bovendien maakt het referentiekader BRL-melding van Riemst als gemeente die deel uitmaakt van de landschapseenheid droog Haspengouw.

De Procoro stelt dat Riemst inderdaad foutief is opgenomen als een gemeente gelegen in de Maasvallei.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor dat Riemst op p.199 wordt geschrapt bij Blauwe ader – Vlaams niveau nr. C.

A46.ORS2 (Departement Omgeving) Met betrekking tot het aantal openruimteschakels die op kaart staan aangeduid loopt er een (Vlaams) planningsproces waarbij verschillende alternatieve ecologische verbindingstracés onderzocht worden. We vragen dan ook om deze alternatieven mee op te nemen (evt. aanduiding in stippellijn), zodat niet de indruk wordt gewekt dat er reeds een definitieve keuze is gemaakt of dat er een bepaald voorkeurscenario op tafel ligt. Bijvoorbeeld de ecologische schakel rond de NZL (Houthalen-Helchteren/Peer/...).

De Procoro stelt dat het exacte tracé van de internationale ecologische corridor nog niet bepaald is.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om op te nemen dat het exacte tracé van de internationale ecologische corridor nog niet vastgelegd is.

IR23.ORS2 Sint-Truiden: Best wordt de natte natuurverbinding rond de Logebeek / Molenbeek hernomen. Deze sluit bij het Volmolenbos (een door Vlaanderen verworven gebied waar actief natuurontwikkeling zal gebeuren) en vormt doorheen de buitengebieddorpen een belangrijke schakel als open ruimtesysteem en in de waterhuishouding die een typevoorbeeld vormt waarbij de nood aan een gemeentegrensoverschrijdende aanpak vereist is. Deze beken zijn grensoverschrijdend en daarmee is het belangrijk dat de provincie deze systemen mee opneemt. Bovendien is deze natuurverbinding bepalend geweest in de afbakening van het structuurondersteunend kleinstedelijk gebied. De stad ziet de beken van het groenblauw dooraderingsnet dan ook als belangrijke blauwe aders. Immers zijn deze bij uitstek gemeentegrensoverschrijdend en daarmee van provinciaal belang.

De Procoro stelt dat in dit gebied de Molenbeek geselecteerd is als groene en blauwe ader (nr. 21 en 33).

Voorstel: geen aanpassing

IR28.ORS1 Met betrekking tot het tweede beleidskader de openruimteschakels, namelijk het doortrekken en behouden van groene en blauwe aders, wordt Lummen nergens vermeld. Thans is op het grondgebied van de gemeente het grote project van de vernatting van de Zwarte Beekvallei lopende (Care Peat) waarvan de provincie klaarblijkelijk niet op de hoogte is. De vraag kan dan ook opnieuw gesteld worden in hoeverre de provincie zicht heeft en zich verdiept heeft in een buitengebied gemeente zoals Lummen en of hier voldoende rekening mee gehouden wordt doorheen het gehele beleidsplan.

De Procoro stelt vast dat zowel de Zwarte Beek als de Mangelbeek in Lummen in het beleidskader zijn opgenomen als een suggestie van blauwe ader aan het Vlaams niveau. Verder zijn ook de Helderbeek en de Mangelbeek, daar waar deze een tweede categorie waterloop is, wel geselecteerd als provinciale blauwe aders in Lummen. De Mangelbeek is tevens een provinciale groene aders. Ook de Voortbeek is een provinciale groene ader.

Voorstel: geen aanpassing

IR33.ORS2 (Natuurpunt Leopoldsburg) Het Ruimteplan 2040 benadrukt het belang van beekvalleien en de ermee geassocieerde groenblauwe aders in haar visie en beleid rond de bestaande openruimtesystemen. Omdat bestaande beekvalleien niet alleen een unieke natuurwaarde hebben, maar onmiskenbaar nodig zijn als collectieve hemelwaterberging met vertraagde afvoer, zeker in regio West-Limburg, is het wenselijk ook de integrale bovenloop van naar het Nete- en Demerbekken aflopende beekvalleien te benadrukken. Daarom vragen wij om voor regio West-Limburg volgende toevoegingen te overwegen in de voorliggende tekst:

- a) p.34, lijn28: "Ondanks dat de regio sterk bebouwd is, vormen de meeste beekvalleien, zoals ook de Vallei van de Grote Beek (met het Europees veenherstelproject Life Multi Peat), een continu ecologisch netwerk met hoge natuurwaarden, aangevuld door de bos- en heidegebieden, zoals Averbode-Gerhagen en Gerheserheide.
- b) p.121, lijn 33: "Vooral de Vallei van de Zwarte Beek en de Grote Beek zijn ecologisch waardevol".
- c) p.191, laatste lijn: "Conserveren van water in valleigebied van de Grote Beek."

- a) *De Procoro stelt dat dit een letterlijke overname is van de studie Ruimtelijke Regionale Eigenheid. In SD1 – "De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", p.31, wordt vermeld dat "de verdiepende omschrijving van de bestaande ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten" een niet-restrictieve*

opsomming van ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten is en een hulpmiddel bij de advisering of planning van ruimtelijke ontwikkelingen gebaseerd op de studie "Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid" (BUUR, 2020). De opgesomde kernkwaliteiten komen waar relevant terug in de beleidskaders.

De gemeente kan de omschrijving steeds aanvullen met bijkomende lokale gebiedskennis of inzichten die een vollediger en correctere beoordeling van de goede ruimtelijke ordening toelaten.

b) Idem aan antwoord a.

c) De Procoro stelt dat in analogie met de andere selecties, de betrokken beek in deze kolom niet opnieuw vermeld moet worden gezien dit in de kolom ervoor aangegeven is

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS5 (Limburgse Milieukoepel) Kaart Bepalende elementen voor een versterkt openruimte systeem (p.53)

1. Positief aan deze kaart is alvast de zeer nadrukkelijke aanwezigheid van de internationale groene corridor tussen Kalmthout en Nederland in het noorden en de verbinding naar de Eifel toe in het zuiden. De kaart toont momenteel nog een grote ecologische barrière aan het Albertkanaal ter hoogte van het Munsterbos in Bilzen. Hier zijn er plannen voor het bouwen van een recreaduct of m.a.w. het samengaan van een recreatieve verbinding met het ecoduct. Het samengaan van beide functies haalt nooit de efficiëntie van een op zichzelf staand ecoduct. Gezien het internationale belang van dit ecoduct mag de kwaliteit ervan niet benadeeld worden door het samengaan met een recreatieve functie.

2. De percelen nabij Printhaghen (natuurdomein Langenakker, in beheer bij ANB) (letter B op de kaart van de provincie) liggen er zowat 'verloren' en geïsoleerd bij. Dit zou meer kunnen verbonden worden richting Herkvallei in het westen en richting Belle-vue bos in het oosten.

3. De verbinding tussen Broekbeemd en de natuurgebieden stroomopwaarts zouden ter hoogte van Berlingen nog kunnen verbeterd worden.

4. Stroomopwaarts Lerebeekvallei (Eggertingen) staat er een verbinding getekend, maar enkel in de vallei zelf. Limburgs Landschap tracht daar op het plateau de nu versnipperde bosjes Espenbos en Brullenbos met Schabos te verbinden. Dit boscomplex zou verder kunnen verbonden worden met Hardelingen meer in het oosten o.m. via het bos van Vrijhern (op het einde van de Repenstraat) en Hasselbos. Verderop zijn er weer verbindingen van bos mogelijk met de Demervallei via de wijngaardbossen.

5. Groeve Coolen: ligt als een eilandje in een postzegel van oude ruilverkavelingslandschap en voor de soorten die er voorkomen (eikelmuis, das en tal van vleermuissoorten) zouden er toch wel wat maatregelen moeten komen richting verbindingen. Dit gebiedje is recent nog met provinciale middelen aangepakt. De berm langs de weg zouden hier bijvoorbeeld al een mooi begin zijn (nu enkel een kale bomenrij). Bescherming van de aanwezige graften zijn noodzakelijk.

6. Het Watervalbos in Bilzen was van oudsher verbonden met het Jongenbos tot de autosnelweg E313 werd gebouwd. Een verbinding (via houtkanten) kan opnieuw gerealiseerd worden en voor veel bosgerelateerde dieren van betekenis zijn (zoals tal van vleermuisen) zeker nu er een paar windmolens in de omgeving van Jongenbos en Watervalbos zullen worden gebouwd. Het Watervalbos kan verder richting Demervallei via de Marebeek verbonden worden. De omgeving rondom Watervalbos ligt nu in HAG en dat maakt het moeilijk om deze geïsoleerde oude boskern opnieuw te verbinden.

7. De Autosnelweg E314 is op de kaart niet getekend, waardoor het lijkt alsof er geen versnippering is in de Laambeekvallei, maar de vallei wordt hier over grote afstand doormidden gesneden. De soms te kleine inbuizingen, vervuild water van RWZI Houthalen, diepgetrokken en watervoerende langsrachten van de autosnelweg die vervuild water ontvangen van de weg, komen terecht in de beken. De originele oude beekstructuur van de Laambeek is sporadisch nog aanwezig, maar gedegradeerd tot gracht, terwijl de diepe, rechtgetrokken langsracht tot Laambeek werd uitgeroepen. Hier zijn nog meerdere verbindingsmogelijkheden om de situatie in de vallei wat meer in evenwicht te brengen. Er ontbreekt ook een verbinding tussen de Laambeekvallei in Terlaemen en de Mangelbeekvallei. Een ecoduct over E314 om die verbinding te realiseren zou hier niet misstaan.

8. vallei van de Herk in Borgloon (deelgebied Hoenshoven) (site tussen de Hoenshovenstraat / Sint Truidersteenweg) met het bronnengebied van de Hamsveldgracht /de Herk verder uitwerken.

1) De Procoro stelt dat dit een suggestie aan Vlaanderen is.

2), 3), 5) en 6) De verbinding kan opgenomen worden in de reguliere gebiedswerking. Er zijn te weinig opportuniteiten om ruimtelijke instrumenten in te zetten. Hierom wordt de gesuggereerde verbinding niet geselecteerd. De suggestie wordt doorgegeven aan PNC, zodat zij dit, indien gewenst, kunnen opnemen.

4) De gesuggereerde verbinding is in aansluiting met de reeds geselecteerde gemeentelijke suggestie nr. k "Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw". De ontbrekende verbinding kan bijkomend geselecteerd worden als provinciale groene ader (verbinding over bossen).

7) De verbinding tussen de Laambeek en de Mangelbeek is een suggestie aan de gemeente. Tevens is het Kolenspoor (Nr. 38) ook geselecteerd als provinciale groenblauwe ader.

8) Dit zal uitgewerkt worden bij de gebiedsvisies en actieplannen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de suggestie aan de gemeente nr. k "Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw" uit te breiden met de gesuggereerde suggestie en op te nemen als een provinciale groene ader aangezien de verbinding zich over meerdere gemeentes zal uitstrekken waardoor een instrument vanuit het ruimtelijk beleid op provinciaal niveau nodig is om deze te vrijwaren of te versterken.

IR42.ORS14 (Limburgse Milieukoepel) Groene aders op Vlaams niveau (p200): hierin vinden we de internationale ecologische corridor Eifel/Ardenne–Kempen/Noord-Brabant. Ter hoogte van het Munsterbos in Bilzen is er een sterke knip in deze verbinding door het Albertkanaal met zijn steile rechte oevers. Dit wordt aan de Vlaamse overheid best uitdrukkelijk meegegeven. (zie ook punt 15.1)

De Procoro stelt dat deze corridor door Vlaanderen opgenomen zal worden. De Procoro stelt dat het exacte tracé van de ecologische corridor nog niet bepaald is.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om in het Ruimtepact 2040 op te nemen dat het exacte tracé van de internationale ecologische corridor nog niet vastgelegd is.

IR42.ORS16 (Limburgse Milieukoepel) Bijkomende suggesties aan de gemeenten:

- a) In Bilzen Hoeselt kan de Vallei van de Winterbeek een verbinding vormen tussen de Boskernen rond Hoeselt in Haspengouw en de Demervallei in Beverst.
 - b) Vanuit het zuiden van Bilzen kunnen volgende beken natuurgebieden in hun brongebied verbinden met de grotere natuurgebieden van Groenendaal en het Munsterbos en zo met uitbreiding naar de Demer: Wilderbeek, Meersbeek, Broekbeek en Krombeek. Daarenboven kunnen landschappelijke elementen zoals grotten, graften, holle wegen, wegbermen geïntegreerd worden in deze groene aders waardoor een positieve wisselwerking kan worden gerealiseerd; het element wordt beschermd en vormt een onderdeel van een herkenbare structuur. Bij het realiseren van de groenblauwe aders moet daar eveneens rekening worden gehouden met het behoud en verbeteren van het dierenbestand typisch voor cultuurlandschappen zoals kiekendieven, grauwe gors en hamster voor Haspengouw.
- a) *De Procoro stelt dat de Winterbeek voor een groot stuk in groen- en habitatrictlijngebied gelegen is (ten zuiden van de snelweg). De zone ten noorden van de autostrade is al voor een groot stuk ingericht als overstromingszone. De nood voor ruimtelijke ingrepen stelt zich dus niet. Ten noorden van deze overstromingszone is het BPA Beverst gesitueerd waarin ruimte gelaten is voor de beek.*
 - b) *De Procoro stelt dat de Wilderbeek gelegen is in het Water+Land+Schap en 1 ecoprofiel bevat, de andere drie beken, ook gelegen binnen het Water+Land+Schap bevatten geen ecoprofielen. Bijgevolg zijn er geen ruimtelijke maatregelen nodig.*

Voorstel: geen aanpassing

IR46.ORS3b (Halen) Van het belang van de Demervallei en de mogelijke combinatie van het gebied De Wijers en de Demervallei is hier nergens sprake, hoewel we hier duidelijk aan het begin van de Demervallei liggen en op die manier een zeer belangrijke blauwgroene ader doorheen ons grondgebied lopen hebben. Hier moeten de mogelijkheden maximaal benut kunnen worden om deze ader ook aantrekkelijk te maken voor natuurbeleving.

De Procoro stelt dat de Demer in Hasselt geselecteerd is als groenblauwe ader F en kan verlengd worden tot op grondgebied Halen omdat de Demer hier ook voldoet aan de selectiecriteria van een groenblauwe ader.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de selectie van de Demer te verlengen op grondgebied Halen (groenblauwe ader F).

OPENRUIMTECORRIDORS

- **Algemeen**

IR40.ORS2 De bezwaarindiener stelt zich de vraag of het opportuun en juridisch mogelijk is dat de Provincie boven op de geldende Vlaamse ruimtelijke bestemmingsplannen en milieureglementeringen nog eigen nieuwe 'ruimtelijke criteria' kan opleggen en dit op een arbitraire en niet onderbouwde wijze.

De Procoro verwijst met betrekking tot de beleidsruimte en mogelijkheden die beleidsplanning en de regelgeving hieromtrent bieden naar de motivering onder A24.A2 bij "Algemeen". De aanduiding van openruimtecorridors in het Beleidskader "Openruimteschakels" volgt uit de ruimtelijke visie over de provincie Limburg zoals opgenomen in de strategische visie. De provincie beschikt over de autonomie om in het ruimtelijk beleidsplan uit te gaan van eigen principes en beleidsprioriteiten op provinciaal niveau. De provincie kan kiezen om in bepaalde gebieden de regie van geïntegreerde gebiedsontwikkeling op te nemen.

De Procoro stelt dat, volgend uit voorgaande bepalingen, de provincie een concept als openruimtecorridors kan hanteren. De criteria waaraan een openruimtecorridor moeten voldoen, zijn opgenomen op p.207. Wanneer de gebiedsvisies over de openruimtecorridors (Actie ORS-1.1 op p.214) juridisch worden verankerd (Actie ORS-1.2 op p.215) zal de provincie gebruik maken van het ruimtelijk instrumentarium en de bijhorende procedures zoals decretaal bepaald. Bovendien zijn openruimtecorridors geen nieuwe beleidskeuze, maar zijn ze een verderzetting van de openruimteverbindingen zoals omschreven in het RSPL (zie p.171).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS2 Bezwaarindiener: "In sterk verstedelijkte omgevingen, op plaatsen waar de resterende open ruimte nog visueel open, leesbaar en voelbaar aanwezig is, selecteert en bakent de provincie openruimtecorridors af."

De bezwaarindiener mist hier een ecologische invulling. Deze openruimtecorridors krijgen best een ecologische ontwikkeling met streekeigen groen en een mogelijkheid tot waterbuffering en insijpeling kan daar best onderzocht worden.

De Procoro stelt dat de provincie met de selectie van openruimtecorridors grenzen wil stellen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap ter plaatse visueel open, leesbaar en voelbaar te houden. De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1- vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... Op p.214 is opgenomen dat het actieplan kan gaan over een ecologische inrichting, over aangepast beheer of het verwijderen van storende elementen, bebouwing of verharding (p.214). De bestaande landschappelijke kwaliteiten en de ruimtelijke regionale eigenheid wordt hierbij bewaard of versterkt (p.213).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS20 Bezwaarindiener: Geen nieuwe landbouwbedrijven in Open Ruimtecorridors (p.213): "Geen inplantingen van nieuwe landbouwbedrijven; uitbreidingen van bestaande landbouwbedrijven worden gebiedsgericht bekeken met bijzondere aandacht voor de landschappelijke integratie." De provincie uit hier duidelijk de intentie dat ze geen nieuwe landbouwbedrijven wil toelaten in deze openruimtecorridors wat ons een logische zaak lijkt. Het kan ook waardevol zijn om afbraak te stimuleren van niet meer actieve bedrijven. Vaak dreigen zulke gebouwen over te gaan naar andere bestemmingen die in principe niet thuishoren in agrarisch gebied. V.b. gewone gezinswoningen, allerhande zelfstandige activiteiten, kmo-ontwikkelingen, ...

De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1 (p.214) vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... Op p.214 is opgenomen dat het actieplan kan gaan over een ecologische inrichting, over aangepast beheer of het verwijderen van storende elementen, bebouwing of verharding. De visie over landbouwbedrijven is, indien relevant, een mogelijk onderwerp van het actieplan.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ORS21 Bezwaarindiener: Actie ORS1.2 Opmaken van provinciale RUP's in uitvoering van geïntegreerde gebiedsvisies (p213): Voor alle 8 openruimtecorridors zal op korte termijn aan geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen begonnen moeten worden zo niet zullen er in 2030 geen (8) openruimtecorridors juridisch verankerd zijn.

In het vorige Ruimtelijk Structuurplan Limburg (RSPL) van 2003 waren er 29 openruimteverbindingen geselecteerd. In het Bindend gedeelte van het RSPL was het volgende opgenomen: Actie 44. De provincie bakt in ruimtelijke uitvoeringsplannen de geselecteerde open ruimte verbindingen af. Zij doet dat in overleg met de betrokken gemeenten en belanghebbende partijen. Geen enkel PRUP werd tot nog toe opgemaakt voor een openruimteverbinding ...

De Procoro stelt dat in het Ruimtepact 2040 onder actie ORS-1.2 op p.215 de ambitie is opgenomen dat de provincie ernaar streeft om tegen 2030 de 8 geselecteerde openruimtecorridors juridisch te verankeren.

Voorstel: geen aanpassing

- **Selecties**

Openruimtecorridor nr. 1. "Kristalpark" – Lommel

A33.ORS3 Lommel: Met betrekking tot de voorgestelde afbakening van de openruimtecorridor overheen Kristalpark (p.208) kan de stad Lommel niet akkoord gaan met het voorstel om de volledige zone ten westen van Kristalpark op te nemen in de openruimtecorridor. De stad Lommel staat erop dat de toekomstmogelijkheden van haar festivalweide, gelegen ten westen van Kristalpark, tussen het industrieterrein en de aldaar westelijk gelegen spoorlijn richting Sibelco-Maatheide, gegarandeerd blijven. Dit zowel wat betreft de verdere uitbouw en het verdere functioneren van de festivalweide, als wat betreft een toekomstige mogelijke uitbreiding van het Kristalpark indien de nood zich hiertoe aandient (zie ook advies beleidskader "Economische ruimte"). De stad Lommel vraagt de provincie dan ook de oostelijke grens van de openruimtecorridor, voor het gedeelte gelegen tussen de N71 en de spoorlijn Antwerpen-Hamont, aan te passen in westelijke richting en te laten samenvallen met de spoorlijn richting Sibelco-Maatheide.

De Procoro stelt dat het doel van deze openruimtecorridor is: Behouden van de open ruimte in een industriële omgeving (met markante windturbines) als een duidelijke rand van het verstedelijkt gebied Lommel en overgang naar de kenmerkende open ruimte is (zie doel in tabel op p.209). Dit hindert een functie als festivalpark niet en omgekeerd hindert de functie van een festivalpark, dat intrinsiek een tijdelijk karakter heeft, het doel van de openruimtecorridor niet. De Procoro is van mening dat de oostelijk grens niet aangepast moet worden in functie van het vrijwaren van een deel van het gebied als festivalweide.

De Procoro stelt dat boven tabel 12 op p.209 opgenomen is dat de contouren van de openruimtecorridors op kaart 12 op p.208 bij benadering zijn aangegeven. De verwijzing naar kaart 18 is foutief en moet worden gewijzigd naar kaart 12. Bij de opstart van een planningsproces is verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen (zie ORS-1.1 op p.214). Om dit visueel duidelijk te maken, stelt de Procoro voor om de aanduiding van de openruimtecorridors op kaart 12 te wijzigen naar een lijntype met meer open grenzen.

Voor het Kristalpark is een masterplan opgemaakt. De indicatieve contour van de openruimtecorridor houdt reeds rekening met het masterplan, maar zal in het gebiedsgericht onderzoek verder verfijnd worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- *de aanduiding van de contouren van de openruimtecorridors op kaart 12 (p.208) te wijzigen naar een lijntype met meer open grenzen zodat het visueel duidelijk is dat dit slechts een rudimentair aangeduide contour is.*
- *de verwijzing naar kaart 18 boven de tabel op p.209 te wijzigen naar kaart 12.*

IR13.ORS1 VKW Limburg formuleert een voorbehoud op de openruimtecorridor ter hoogte van Kristalpark. Met deze selectie als open-ruimtecorridor wordt rechtstreeks aan bestaand juridisch aanbod geraakt. Het is op basis van een rudimentaire intekening op de kaart totaal onduidelijk over welke omvang dit precies gaat en over welk deel van het bedrijventerrein. In 2017 werd reeds 48ha van Kristalpark aan bedrijvigheid onttrokken door een verkoop van LRM aan Natuurpunt in het kader van de

installatie van een zonnepark. Verdere afkalking van de voor bedrijvigheid voorziene ruimte op Kristalpark kan in geen geval. Kristalpark is niet alleen voor de toekomstige economische ontwikkeling en welvaart van Limburg een wissel op de toekomst, maar voor heel Vlaanderen van uitzonderlijk groot belang (grootste reserve). De volledige invulling van dit bedrijventerrein is nog lang niet voor vandaag, maar dat is geen reden om hier onzorgvuldig mee om te springen of bepaalde delen voor de lange termijn, laat staan definitief, te onttrekken aan de ruimte voor bedrijvigheid.

De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de 2de paragraaf van de motivering onder A33.ORS3. De indicatieve contour houdt reeds rekening met het masterplan dat werd opgemaakt voor Kristalpark, maar zal in het gebiedsgericht onderzoek verder verfijnd worden.

Het zuidelijk gedeelte van de openruimtecorridor (bedrijventerrein) wordt afgestemd met de selectie van "mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" in het beleidskader "Economische ruimte" (OD4; actie ER-4.1 op p.279). De herbestemming en de precieze afbakening op het bedrijventerrein zijn het voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. (p.277).

De visie is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. Voor de toekomstige nood aan ruimte voor bedrijvigheid en het bijhorende objectief zie antwoord bij A46.ER.BT1 (beleidskader "Economische ruimte"). Op vlak van regionale bedrijvigheid is de provincie of Vlaanderen aan zet. Op vlak van lokale bedrijvigheid is de gemeente zelf aan zet. De Procoro verwijst naar het beleidskader economische ruimte p.272 "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties - ruimte voor regionale bedrijvigheid, ruimte voor lokale bedrijvigheid of ruimte voor vrijetijdseconomie". De ontwikkeling wordt afgewogen aan de hand van de criteria, principes of richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden. Voor bedrijvigheid verwijst ze ook naar de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's), hetgeen concrete acties zijn. De "Actie ER-3.1. – Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie" houdt in dat de provincie de mogelijke rol en potenties die locaties kunnen spelen in het creëren van strategische werklocaties, zal evalueren. De RuBeLim-studie valideert de geschiktheid van potentiële locaties voor nieuwe bedrijventerreinen en detecteert de meest optimale locaties voor ontwikkeling. De openruimtecorridors fungeren hierbij als één van de parameters van de ruimtelijke criteria. De opdracht voor de actualisatie van RuBeLim wordt prioritair opgestart.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.

IR20.ORS1 (Kristalpark III nv) Op 26.10.2017 heeft Kristalpark III nv een charter afgesloten met NATUURPUNT BEHEER vzw, waarbij partijen hebben onderschreven dat de cohabitatie tussen 'bedrijventerrein Kristalpark III' en 'natuur' een realistisch streefdoel is (bijlage 1). In het kader daarvan heeft Kristalpark III nv industriegronden verkocht aan Natuurpunt om een verbrede groenbuffer te realiseren. Die akte werd notarieel verleden op 5.08.2019. Het zuidelijk gedeelte van het geselecteerd openruimtecorridor nr. 1 lijkt overeen te komen met het voorwerp van deze verkoopovereenkomst (zie opmetingsplan – bijlage 2). De "open zone binnen het bedrijventerrein" fungeert reeds als buffergebied op het bedrijventerrein.

- a) De selectie van Kristalpark is niet in overeenstemming met selectie criterium B.: "Er is een potentiële bebouwingsdruk waardoor het risico bestaat dat de open ruimte dreigt te verdwijnen, de bebouwing zich verder uitspreidt of ruimtelijk als een lint aan elkaar groeit. De verstedelijkingsdruk situeert zich vooral langs (gewest)wegen, aan de randen van bedrijventerreinen en stads- en dorpskernen. Indien er geen bijkomende bebouwing te verwachten is die de open ruimte significant aantast, biedt een selectie als openruimtecorridor geen meerwaarde." Door de verkoop aan Natuurpunt Beheer vzw valt geen bijkomende bebouwing te verwachten. Deze zone doet reeds dienst als verbrede groenbuffer.
- b) De selectie van Kristalpark is niet in overeenstemming met selectie criterium C.: "Er is onvoldoende juridische of planologische bescherming om de openruimtecorridor open te houden. Een bestemming als natuurgebied, VEN-gebied of bosgebied, de aanwezigheid van een waterloop en/of de aanduiding als onbebouwd gebied in RUP's biedt vaak wel voldoende bescherming waardoor het niet te verwachten is dat het gebied wordt bebouwd. De aanduiding louter als agrarisch gebied biedt meestal onvoldoende bescherming, tenzij het als bouwvrij bestemd is in RUP's. De aanduiding als landschappelijk waardevol agrarisch gebied of herbevestigd agrarisch gebied zijn factoren die meewegen op de inrichting, zoals het beperken van bebouwing en het verplicht rekening houden met landschappelijke waarde, maar zij sluiten bebouwing niet altijd uit. De kracht van de planologische bescherming is ook contextgebonden. Waar bebouwingsdruk erg hoog is (bv. in het ENA omwille van economische ontwikkeling), kan in uitzonderlijke gevallen een juridische bescherming als

natuurgebied ook onvoldoende zijn.” De verkoop aan Natuurpunt Beheer vzw biedt een voldoende juridische bescherming om de openruimtecorridor open te houden. Bijgevolg is er geen noodzaak om de “open zone op het bedrijventerrein” als openruimtecorridor te selecteren.

De Procoro wijst erop dat een charter over het natuurbeheer of eigendomssituatie een burgerrechtelijk aspect is en niet de juridische zekerheid biedt dat het gebied gevrijwaard wordt van bijkomende bebouwing en verharding. Bovendien omvat de selectie een ruimer gebied dan dit in het charter. Hierdoor kunnen we stellen dat wel aan alle selectiecriteria (zie p.207) voldaan is.

Voorstel: geen aanpassing

IR20.ORS2 (Kristalpark III nv) Vrijwaring van het industrieterrein

De provincie selecteert Kristalpark als één van de provinciale economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen (p.257 van het ontwerp Ruimtepact 2040). Het is van belang dat het bedrijventerrein Kristalpark III gevrijwaard blijft voor een industriële ontwikkeling. Met het voormelde charter en verkoop aan Natuurpunt Beheer vzw heeft cliënte voorzien in een bufferzone op het bedrijventerrein. Deze verbrede groenbuffer ligt volgens het gewestplan Neerpelt-Bree (K.B. 22 maart 1978) in industriegebied. Bij de selectie van Kristalpark als openruimtecorridor nr. 1 dreigt deze bestemming aangepast te worden naar een open ruimte bestemming. Bij een dergelijke bestemmingswijziging zou Kristalpark II nv op het bestaande bedrijventerrein nogmaals een buffer moeten voorzien om de reeds voorziene, bestaande bufferzone te vrijwaren. In het art. 7.2.0 van het Inrichtingsbesluit (K.B. 28 december 1972) staat immers bepaald: “Industriegebieden zijn bestemd voor de vestiging van industriële of ambachtelijke bedrijven. Ze omvatten een bufferzone. ...” Volgende cijfers zijn hierbij richtinggevend: 15m voor ambachtelijke bedrijven; 25m voor milieubelastende bedrijven; 50m voor vervuilende industrie. Hierdoor dreigt een aantasting van het industriegebied in functie van open ruimtegebied. Dit lijkt evenmin de bedoeling te zijn van de selectie als ‘openruimtecorridor’, hetgeen vooral beoogt te vermijden dat (sterk) bebouwde zones aan mekaar groeien (p.184 van het Ontwerp-Ruimtepact 2040). Indien de gewestplanbestemming ‘industriegebied’, zoals van toepassing op de geselecteerde openruimtecorridor nr. 1, naar een open ruimte bestemming zou wijzigen, strekt dit verder dan noodzakelijk om die doelstelling te realiseren.

Indien het Kristalpark wél als openruimtecorridor geselecteerd wordt, verdient bijvoorbeeld ‘het opnemen van een overdruk als bouwvrij gebied zonder de bestemmingen te wijzigen’ de voorkeur op ‘het aanpassen van de bestemmingen naar open ruimte bestemmingen’.

Een mogelijke tussenoplossing zou zijn aan deze zone een paars-groene bestemming te verlenen als buffergebied bij het bestaande industrieterrein. Namens cliënte verzoeken we minstens om die optie op te nemen bij de voorbeelden van mogelijke acties om het overwegend onbebouwd karakter te vrijwaren, zoals voorzien zijn op p.212 van Ontwerp-Ruimtepact 2040.

Bij een gebeurlijke bestemmingswijziging naar een openruimtegebied, quod non, verzoeken wij om het verlies aan industriegronden te compenseren op het grondgebied van stad Lommel.

De Procoro stelt dat het doel van de selectie als openruimtecorridor is om grenzen te stellen aan nieuwe ontwikkelingen van bebouwing en verharding. Dit blijkt duidelijk uit de visie (zie p.184), de selectiecriteria (zie p.207), het doel van de selectie (zie p.209) en de OD1 - Openruimtecorridors (zie p.212 en p.213). Zoals de bezwaarindiener stelt, zijn er naast een bestemmingswijziging andere instrumenten mogelijk zoals een overdruk op de bestaande bestemming of stedenbouwkundige voorschriften die het gewenste doel nastreven. Dit is reeds opgenomen in “OD 1 – ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors” (zie p.212 en p.213). Het gewenste planningsinstrument zal pas worden ingezet nadat de gebiedsvisie is opgemaakt. De provincie voert een gebiedsgericht onderzoek uit om de openruimtecorridor uit te werken (zie ORS-1.1 op p.214). Dit zal resulteren in een geïntegreerde gebiedsvisie met concrete ontwikkelingsperspectieven, de afbakening en een gewenste inrichting. De visie wordt vertaald in een actieplan. Waar nodig kan de provincie, op basis van de uitgewerkte geïntegreerde gebiedsvisies uit Actie ORS-1.1, ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken voor de bescherming en realisatie van openruimtecorridors zie Actie ORS-1.2. op p.215). Bij de opmaak van de gebiedsvisie en de daaropvolgende juridische verankering moet uiteraard rekening gehouden worden met de visie van het Ruimtepact 2040 en OD 1. Het is dan ook overbodig om dit te herhalen onder Actie ORS-1.2.

De Procoro verwijst met betrekking tot het onttrekken van ruimte voor bedrijvigheid en de vraag om deze industriegronden te compenseren in Lommel naar de 2de en 3de paragraaf van de motivering onder IR13.ORS1.

Voorstel: geen aanpassing

IR20.ORS3 Inplanting van bestaande windturbines

Tot slot bevat het Ontwerp-Ruimtepact 2040 'het vermijden van de inplanting van windturbines of andere grootschalige infrastructuren' als voorbeeld van het mogelijk te voeren ruimtelijk beleid met betrekking tot openruimtecorridors.

In het bijhorende ontwerp plan-MER staat nog (p.203): "Windturbines worden geweerd in openruimtecorridors, wat de betrokken populatie vrijwaart van de ernstige geluidshinder die windturbines met zich brengen."

In de zuidwestelijke grens van de verbrede groenbuffer bevinden zich thans vijf windturbines van LIMBURG WIN(D)T nv en de mogelijkheid bestaat om er nog een aantal bij te plaatsen (bijlage 2). In de overeenkomst met NATUURPUNT BEHEER vzw is zelfs een erfdiensbaarheid van wiekoverslag voorzien in de verbrede groenbuffer.

De inplanting van de meest zuidelijke windturbine situeert zich zelfs volledig binnen de geselecteerde openruimtecorridor nr. 1. De vraag rijst of hier wel sprake is van "een nog resterende open en grotendeels onbebouwde ruimte", zoals bepaald staat onder selectiecriteria A (zie p.207 van het Ontwerp-Ruimtepact 2040).

De windturbines in kwestie zijn verenigbaar met het behoud van de natuurwaarden die ter plaatse reeds aanwezig zijn. Bij een gebeurlijke bestemmingswijziging moet maximaal rekening gehouden worden met de bestaande context. Een eventueel nieuw bestemmingsvoorschrift vermag bijgevolg de inplanting van een windturbine, met inbegrip van wiekoverslag, niet uit te sluiten. Minstens moeten de locaties van de bestaande windturbines bij een planningsinitiatief van het plangebied uitgesloten worden.

De Procoro wijst op het woord "grotendeels" in het selectiecriteria A (p.207). Dit maakt dat de geselecteerde openruimtecorridor in Lommel aan alle criteria voldoet, ondanks dat er zich een windturbine in bevindt.

In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors nog niet vastgelegd. De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.209 naar de 2de paragraaf van de motivering onder A33.ORS3.

Bij het opmaken van de geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de openruimtecorridors weegt de provincie alle bestemmingen en functies binnen deze corridors af. Hieronder worden ook constructies zoals windturbines begrepen. Voor de duidelijkheid wordt bij OD 1 "Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors" – Openruimtecorridors (p.212) in de eerste zin "en constructies" toegevoegd. Deze wordt gewijzigd naar: "In de openruimtecorridors stelt de open ruimte grenzen aan nieuwe ontwikkelingen van bebouwing, constructies en verhardingen."

De Procoro verwijst ook naar het doel dat nagestreefd wordt bij de selectie van deze openruimtecorridor op p.209). Hieruit blijkt dat de windturbines als markant worden beschouwd in de industriële omgeving. De Procoro wijst er tevens op dat nieuwe ontwikkelingen, zoals de inplanting van windturbines of grootschalige infrastructuren, zoveel mogelijk geweerd worden in openruimtecorridors (zie p.212).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- *de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.*
- *voor de duidelijkheid "en constructies" toe te voegen in de eerste zin bij "Openruimtecorridors" in "OD1-Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors" (p.212). Deze wordt gewijzigd naar: "In de openruimtecorridors stelt de open ruimte grenzen aan nieuwe ontwikkelingen van bebouwing, constructies en verhardingen."*

Openruimtecorridor nr. 3. "N78 / Opgrimbie" – Maasmechelen en Lanaken

A3.ORS4 Vraag van VLM om het actieplan voor de openruimtecorridor N78 Rekem/Opgrimbie ook als prioritair op te nemen. Als blijkt dat er een PRUP opgemaakt moet worden, is dat een cruciale planologische randvoorwaarde voor de verdere uitwerking van het landinrichtingsplan. Ook de Zuidelijke stadsrand te Maaseik zal aan bod komen in fase 2, doch is minder prioritair.

De Procoro stelt dat lopende initiatieven een reden kunnen zijn voor een hogere prioritering.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de voorgestelde prioritering van de twee openruimtecorridors ("N78/Opgrimbie" en "Zuidelijk stadsrand") bijkomend op te nemen op p.214.

A14.ORS1b De gemeente Lanaken stelt dat bij de benoeming van de landschapseenheden die voorkomen in Lanaken naast Hoge Kempen en Maasvallei ook Droog-Haspengouw dient toegevoegd te worden.

De Procoro stelt dat Lanaken inderdaad ook deels gelegen is in de landschapseenheid Droog-Haspengouw. De Openruimtecorridor 3 "N78 Rekem / Opgrimbie" is echter niet gelegen in de landschapseenheid Droog-Haspengouw, maar enkel in de landschapseenheden Hoge Kempen en Maasvallei. Hierom is een aanpassing niet nodig.

Voorstel: geen aanpassing

A14.ORS2 De gemeente Lanaken vraagt om een aanvulling in de teksten omtrent open ruimtecorridor nr 3: Naast het behouden van de omvangrijke open zone als verbinding tussen Hoge Kempen en Maasvallei in verstedelijkt gebied rond N78 is ook het versterken van het netwerk van kleine landschapselementen door aanplant van hagen en bomenrijen belangrijk.

De Procoro stelt dat de beschrijving van de gedetailleerde doelstelling onderwerp is van het geïntegreerd gebiedsgericht onderzoek en het actieplan (Actie ORS-1.1 op p214).

Voorstel: geen aanpassing

Openruimtecorridor nr. 4. "ENA" – Diepenbeek

A3.ORS5 VLM: Ikv het landinrichtingsproject De Wijers – Stiemerbeek Zusterkloosterbeek wordt momenteel een landinrichtingsplan Oude en Nieuwe Stiemer opgemaakt, in navolging van het provinciale masterplan campus Diepenbeek. Daarnaast is De Maten aangeduid als maatwerkgebied waarvoor natuurinrichting zal worden opgestart. Beide plannen omvatten o.a. de realisatie van natuurverbindingen langs en over het Albertkanaal (provinciale nvb 26 en 27 uit het provinciaal structuurplan Limburg) die samenvallen met openruimtecorridor ENA. VLM vraagt om deze openruimtecorridor als prioritair op te nemen zodat deze processen op elkaar afgestemd kunnen worden.

De Procoro stelt dat lopende initiatieven een reden kunnen zijn voor een hogere prioritering.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de voorgestelde prioritering ("ENA") op te nemen op p.214.

A35.ORS1 De Vlaamse Waterweg stelt dat het benoemen van de open ruimte langs de N702/Albertkanaal te Diepenbeek als openruimte corridor (deels) in conflict is met de ENA beslissing van de Vlaamse Regering van 2004. De zone maakt deel uit van het ENA gebied Genk-Zuid West + Termien + Kaatsbeek en is dus aangeduid als uitbreidingsgebied voor watergebonden industrie. De Vlaamse Waterweg vraagt dan ook dat deze zone uit het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg wordt gehaald, minstens dat rekening wordt gehouden met de beleidskeuzes die de Vlaamse Regering maakt.

A46.ORS5 (Departement Omgeving) Het gebied "openruimtecorridor nr. 4" langsheen het Albertkanaal opgenomen is als ontwikkelingszone binnen het ENA opgenomen in functie van bijkomende regionale, watergebonden bedrijvigheid. De selectie in het BRL van dit gebied als openruimtecorridor dient te worden geschrapt.

IR13.ORS2 VKW formuleert een voorbehoud ten opzichte van de openruimtecorridor in Diepenbeek. Dit terrein maakt deel uit van de geselecteerde potenties voor bedrijvigheid binnen het ENA en kan alleen al om die reden niet in aanmerking komen. Het terrein is economisch te waardevol. Zelfs al wordt het terrein niet onmiddellijk ontwikkeld, dan nog moet deze potentie voor onze toekomstige welvaart beschermd en bewaard worden. De voorbije jaren zijn in Limburg al te veel binnen het ENA vooropgestelde kanaalterreinen gesneuveld bij de concrete bestemming. Het netwerk heeft als doel de economische sterkten van het gebied op elkaar af te stemmen en de economische groei binnen zowel Vlaanderen als Limburg gestructureerd en gebundeld rond bestaande sterke lijninfrastructuren (Albertkanaal, E313) op te vangen (en zodoende elders open ruimte te vrijwaren). Deze waarde, kracht en doelstelling van het ENA wordt echter steeds meer onderuitgehaald. Een verdere inkrimping kan dan ook niet gesteund worden. Indien toch nog binnen het ENA aangemerkte ruimte geschrapt wordt, vraagt VKW Limburg uitdrukkelijk deze overeenkomstig op te nemen in het te compenseren contingent dat het Ruimtepact2040 voorziet voor bedrijvigheid en bij voorkeur elders langs het Albertkanaal te realiseren.

De Procoro wijst er op dat openruimtecorridor volgens het gewestplan "Hasselt-Genk" (KB 3 april 1979) gelegen is in bosgebied. In principe biedt deze gewestplanbestemming voldoende bescherming. Uit de verschillende planningsprocessen die in het verleden reeds werden opgestart, blijkt de ontwikkelingsdruk

op het gebied. In deze planningsprocessen formuleerde de provincie reeds haar voorbehoud: zowel de provincieraad (1ste planningsproces) als de deputatie (2de planningsproces) waren tegen de ontwikkeling van de zoekzone zoals ze voorligt. Dit betrof voornamelijk de situering van de westelijke grens.

De Procoro stelt dat ter hoogte van de geselecteerde openruimtecorridor reeds selecties op vlak van natuur als op vlak van landschap waren opgenomen in het RSPL (definitief vastgesteld op 18 september 2002 en goedgekeurd op 12 februari 2003):

- Open ruimte verbinding "tussen de Maten en het universitair centrum en langs het Albertkanaal omgeving Godsheide, Rooierheide en Dorpsheide";
- Droge natuurverbinding nr. 26 "Genk, Diepenbeek, tussen noordelijk deel Maten en Demervallei LUC, via buffergebied ten oosten van Maten";
- Droge natuurverbinding nr.27 "Diepenbeek, tussen westelijke vijverketting Langewaters ten noorden van Albertkanaal en Demervallei LUC (over Albertkanaal).

De Procoro stelt dat de provincie de nood aan extra watergebonden terreinen begrijpt. Ze ondersteunde/ondersteunt de ENA-zoekzones vanwege het belang van het ENA voor de Limburgse economie. Enkel bij de zoekzone Genk-Zuid West werd er voorbehoud gemaakt. Het doel van deze openruimtecorridor is het vrijwaren van de open zone langs N702 en het Albertkanaal in de verstedelijkte omgeving Hasselt-Genk op de overgang tussen Haspengouw en Kempen (De Wijers). In het beleidskader "Economische Ruimte" werd Diepenbeek niet geselecteerd als onderdeel van het ENA van Vlaams niveau (zie p.257).

In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors nog niet bepaald. De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de 2de paragraaf van de motivering onder A33.ORS3. Bij de opmaak van een geïntegreerde visie betreft de provincie vele actoren, zoals de Vlaamse Overheid en gemeenten. Pas in dit proces zullen de contouren van de openruimtecorridor worden vastgelegd.

De Procoro verwijst met betrekking tot het onttrekken van ruimte voor bedrijvigheid en de vraag om deze elders langs het Albertkanaal te realiseren naar de 3de paragraaf van de motivering onder IR13.ORS1.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.

Openruimtecorridor nr. 5. "N79" – Tongeren

A16.ORS1 Stad Tongeren kan akkoord gaan met de aanduiding van de open ruimteschakels in Tongeren. De stad Tongeren stelt de voorwaarde dat de provincie de open ruimtecorridor langs de N79 verder uitwerkt, afbakt en eventueel juridisch verankert in een provinciaal RUP, waarbij alle mogelijke ruimtelijke en financiële consequenties ten laste zijn van de provincie.

De Procoro attendeert erop dat zowel Vlaanderen, de provincie als de gemeenten hun verantwoordelijkheid hebben om de principes van Vlaanderen mee uit te voeren. De lasten die volgen uit de acties dat het planniveau in kwestie voert, moeten dan ook door dat niveau worden opgenomen. De Procoro wijst ook op de samenwerking die is opgenomen bij het actieplan op p.214 onder Actie ORS-1.1. De realisatie op het terrein kan gebeuren door verschillende partijen en instanties. Het actieplan bevat ook engagementen van deze partijen.

Voorstel: geen aanpassing

Openruimtecorridor nr. 6. "Brustem Zuid" – St.-Truiden

IR14.ORS1 De bezwaarindiener (vertegenwoordigt 2 bedrijven) verzoekt om de uitbating en de uitbreidingsmogelijkheid van het bestaande bedrijventerrein en ontwikkeling van de regionale luchtvaart activiteiten niet te hypothekeren. Hiertoe wordt verzocht de voorgestelde openruimtecorridor ter plaatse niet aan te duiden.

- a) De gebieden/percelen staan ten dienste van de uitbating van DronePort en LRA. Brussels Airport Company heeft mee geïnvesteerd in DronePort. Daarmee overstijgt DronePort haar regionaal karakter en krijgt zij mede een nationaal en zelfs internationaal karakter.
- b) Het regionaal bedrijventerrein is op heden in volle uitbouw. De luchtvaartgebonden activiteiten van de 2 bedrijven zijn in volle expansie en zullen in de toekomst nog verder uitbreiden. De bezwaarindiener vraagt het belang van de bemande en onbemandede luchtvaarten ter plaatse is niet te onderschatten. Het eerste bedrijf, DronePort, vormt een gekende speler in de onbemandede luchtvaart

in WestEuropa en wenst de onbemande luchtvaartactiviteiten verder uit te bouwen door ook het bedrijventerrein hier beter op te laten aansluiten. Zo ontwikkelt deze een groot industriepark met een specifieke focus op de luchtvaart- en drone-industrie. Ook de bemande luchtvaart is aldus in volle uitbouw ((inter)nationale luchtvaartscholen, ...), .

- c) Doorheen de jaren werd de bestemming van het bedrijventerrein aangepast op de luchtvaartgebonden activiteiten. Achtereenvolgens kunnen we de volgende planningsinstrumenten (en aldus wijzigingen in de planning) vaststellen: 1. Gewestplan – 2. RUP bedrijventerrein 2002 – 3. Gedeeltelijke herziening RUP 2010 – 4. PRUP bedrijventerrein 2015. Het bedrijventerrein wordt alsmat uitbreid en verder gespecificeerd richting de uitbouw van een zone voor luchtvaartgerichte regionale bedrijvigheid. Er wordt ingezet op hoogtechnologische en luchtvaartgerichte bedrijven. Het PRUP bedrijvigheid van 2015 vormt dan ook het officiële startschot voor de ontwikkeling van commerciële vliegactiviteiten.
- Uit de toelichtingsnota bij het PRUP bedrijvigheid van 2015 blijkt dat er door de Deputatie aangenomen/gemotiveerd werd dat het zinvol is om de zone tussen het bedrijventerrein en de hoofdstartbaan ook een bedrijfsgerichte bestemming te geven die vliegtuigbewegingen, tijdelijke opslag en kleine constructies, die in overeenstemming zijn met de veiligheidseisen, mogelijk maakt. Op deze manier zou er een betere band/werking ontstaan tussen het bedrijventerrein en de start- en landingsbaan. Hierdoor zou het luchtvaartgerichte karakter van het bedrijventerrein nog meer tot uiting komen. Exact deze zone wordt in het kader van het ontwerp Ruimtepact 2040 aangeduid als openruimtecorridor nr. 6. Hiermee gaat de Deputatie anno 2023 flagrant in tegen haar eigen planningsinitiatief/visie hetgeen werd opgenomen in de toelichtingsnota van het PRUP bedrijvigheid van enkele jaren eerder (definitieve vaststelling mei 2015). De bezwaarindieners hebben de intentie om de luchtvaart- en drone-industrie ter plaatse verder uit te bouwen. Voortbouwend op hetgeen in het PRUP bedrijvigheid van 2015 werd aangenomen/gemotiveerd, werd (intern) er gewerkt aan toekomstplannen om de uitbating van het terrein voor bemande en onbemande luchtvaartuigen beter te laten aansluiten met het omliggende bedrijventerrein. Zo wordt er gefocust op de zone ten noorden van de start- en landingsbaan en ten zuiden van de bestaande bedrijvenzone. De zone ten zuiden van de start- en landingsbaan zou zeker bestendig kunnen worden als natuur en militair oefengebied. Hier is evenwel rekening mee te houden dat er parallel aan deze start- en landingsbaan nog een start- en landingsbaan terug te vinden is, die momenteel nog in militair gebruik is.
- d) De bestemming als openruimte corridor (en hieruit voortvloeiend het hypothekeren van de uitbreiding/levensvatbaarheid van de regionale luchtvaartactiviteiten) is tegenstrijdig met de erkenning als economische drager. In het Ruimtepact 2040 wordt ook verwezen naar de bestaande economische dragers (p.256 en volgende). Brustem & DronePort staan hierbij expliciet vermeld bij de stad Sint-Truiden.
- e) In 2009 besloot de Vlaamse Regering het agrarische gebied (cfr. gewestplan) ter plaatse NIET te herbevestigen. In 2009 herbevestigde de Vlaamse Regering de agrarische, natuur-, bos- en overige groengebieden van de bestaande geldende plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen. De 'herbevestigde agrarische gebieden' is dus de selectie van de gebieden met een 'agrarische bestemming' binnen deze dataset, voor die delen waar het gewestplan actueel nog van toepassing is (dus met uitsluiting van de zones die door een RUP gevat zijn dat het gewestplan ophief). De herbevestigde agrarische gebieden zijn één van de gevolgen van de afbakeningsprocessen in de buitengebied regio's. Via dit planningsproces worden de bestaande gewestplannen beleidsmatig herbevestigd voor de gebieden van de agrarische structuur.
- f) Voor de uitbreiding van de bedrijvenzone richting de start- en landingsbaan, is er in ieder geval een planinitiatief noodzakelijk. In het kader van zulk planinitiatief zullen vooreerst de nodige onderzoeken (milieueffecten, natuur, ...) worden uitgevoerd. Mede aan de hand van de resultaten van deze onderzoeken zal het planinitiatief vorm krijgen. Er zitten voldoende waarborgen vervat in de te volgen planningsprocedure (toezicht dienst MER, adviesinstanties, ...) zodat er geen vrees moet zijn dat er belangrijke/beschermde natuurwaarden verloren zouden gaan. Er moet immers met deze waarden rekening worden gehouden gedurende het planningsproces.

IR14.ORS2 De bezwaarindiener (vertegenwoordigt 2 bedrijven) verzoekt de voorgestelde openruimtecorridor niet aan te duiden. De bezwaarindiener stelt dat het niet opportuun is om de start- en landingsbaan los te koppelen van de bedrijvenzone. Eerste en tweede bezwaarindiener zijn zodanig met elkaar verbonden, dat de voorziene splitsing/afsnijding door het voorzien van een breuklijn, nl. het openruimtegebied nr. 6, ervoor zou zorgen dat ook de bemande en onbemande luchtvaartactiviteiten volledig gehypothekeerd worden. De in het PRUP Bedrijventerrein van 2015 aangeduide zone voor luchtvaartgerichte regionale bedrijvigheid zou hierdoor volledig onbruikbaar worden. Bij de eventuele afbakening van zulke openruimtecorridor is bovendien ook rekening te houden met de vliegzones die ter plaatse zijn aangeduid:

- EBR 61 en EBR 62 grenzen onmiddellijk aan de 3 kilometer lange start- en landingsbaan.
- EBR 61 (blauwe zone) wordt gebruikt voor opstijgen, landen, test- en wetenschappelijk onderzoek, demonstratievluchten, en instructie- of examinatievevluchten van multi-copter en kleine 33ixe wing drones. Dit gebied wordt het meest gebruikt tijdens drone testvluchten.

- EBR 62 (roze zone) wordt gebruikt voor experimentele 33ix wing dronevluchten met of zonder waarnemer, opstijgen en landen voor test-, demonstratie- en wetenschappelijke onderzoeksvluchten. Dit gebied is een uniek testgebied voor meer uitzonderlijke drones.
- EBR 64 wordt gebruikt voor vluchten die vertrekken vanaf startbaan 06L/R24 en/of operationeel zijn buiten de EBR's 61, 62 en 63 voor beyond line of sight (voorbij de zichtlijn) drone missies.

De Procoro neemt akte van de activiteiten van DronePort en LRA. De Procoro begrijpt de randvoorwaarden voor de goede werking van de bedrijven, maar stelt dat in het Ruimtepact 2040 de contouren van de openruimtecorridors bij benadering zijn aangegeven en dat bij de opmaak van de gebiedsvisie de bestemmingen en activiteiten in het gebied worden afgewogen (zie p.209).

De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de 2de paragraaf van de motivering onder A33.ORS3.

De Procoro stelt dat de provincie met de selectie van openruimtecorridors grenzen wil stellen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap ter plaatse visueel open, leesbaar en voelbaar te houden. Het zijn resterende open, onbebouwde ruimten in een overwegend bebouwd gebied. Dit blijkt duidelijk uit de visie (zie p.184), de selectiecriteria (zie p.207), het doel van de selectie (zie p.209) en OD1 (zie p.212 en p.213). Het doel van deze openruimtecorridor betreft het vrijwaren van het waardevol agrarisch gebied en het typerende open landschap rondom het tracé van de Romeinse weg, ten zuiden van het stedelijk gebied. De Procoro stelt dat Actie ORS1.1 het opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors betreft (p.214). Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... Hierbij zullen de noden vanuit de omliggende bedrijventerreinen eveneens afgewogen worden. "Bedrijvigheid" is echter niet opgenomen in de niet-limitatieve opsomming op p.214 om een gebied geïntegreerd te benaderen. Dit kan voor de duidelijkheid worden toegevoegd. Ten gevolge van het antwoord op o.a. IR23.ORS1 (geclusterd) kan ook "vrijtijdseconomie" toegevoegd worden aan deze niet-limitatieve opsomming.

Waar nodig kan de provincie, op basis de uitgewerkte geïntegreerde gebiedsvisies uit Actie ORS-1.1, ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken voor de bescherming en realisatie van openruimtecorridors (zie Actie ORS-1.2. op p.215). De procedure tot de opmaak van een RUP, zoals bepaald in de VCRO, zal hierbij gevolgd worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- *de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.*
- *"Bedrijvigheid" toe te voegen in de niet limitatieve opsomming op p.214. Ten gevolge van het antwoord op o.a. IR23.ORS1 (geclusterd) wordt ook "vrijtijdseconomie" toegevoegd aan deze niet-limitatieve opsomming. Hierdoor wordt de zin "Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ..." gewijzigd naar "Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, bedrijvigheid, vrijtijdseconomie ...".*

IR14.ORS3 De bezwaarindieners stellen dat met het ontwerp-Ruimtepact 2040 op heden (vóór het openbaar onderzoek) beoogd wordt een openruimtecorridor aan te duiden te Brustem Zuid.

In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors bij benadering aangegeven (p.209). De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de motivering onder A33.ORS3. Dit zal resulteren in een geïntegreerde gebiedsvisie met concrete ontwikkelingsperspectieven, de afbakening en een gewenste inrichting. De visie wordt vertaald in een actieplan. Waar nodig kan de provincie, op basis de uitgewerkte geïntegreerde gebiedsvisies uit Actie ORS-1.1 (p.214), ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken voor de bescherming en realisatie van openruimtecorridors zie Actie ORS-1.2. op p.215). De procedure tot de opmaak van een RUP, zoals bepaald in de VCRO en waarin een openbaar onderzoek vervat zit, zal hierbij gevolgd worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.

IR14.ORS4 De bezwaarindiener stellen dat de aangeduide openruimtecorridor Brustem Zuid aansluiting vindt rondom het tracé van de Romeinse Weg ten zuiden van het stedelijk gebied. Belangrijke vaststelling is dat de verbinding van de Romeinse Weg niet meer fysiek/ tastbaar aanwezig is in het landschap.

De Procoro stelt dat onder Actie ORS-1.1 vermeld staat dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit onder meer landschap en erfgoed. De Romeinse Weg is een onderdeel van het erfgoed en het landschap en maakt deel uit van de op te maken geïntegreerde gebiedsvisie.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.ORS1 De omgeving van de landingsbaan van Brustem wordt aangeduid als provinciale openruimtecorridor. De stad gaf aan deze visie reeds een doorvertaling in het RUP Brustem 3. Echter werd dit RUP vernietigd door de Raad van State naar aanleiding van een subsidiariteitsproblematiek. De stad Sint-Truiden denkt dat het zinvol is om bij de ontwikkeling van de open-ruimtecorridor ook aan te geven dat hier ook economische belangen spelen. Het militaire gebruik van het gebied, het recreatief gebruik en de ontwikkeling/uitbreiding van het regionaal bedrijventerrein en Droneport (en gebruik/gedeeltelijke aansnijding van het open ruimtegebied) mag niet gehypothekeerd worden en buiten de natuurwaarden blijft voor het open ruimtegebied landbouw een belangrijke gebruiker van het gebied.

IR23.ORS3 De stad Sint-Truiden vraagt een evenwichtige benadering van de open-ruimtecorridor en vraagt hierbij uitdrukkelijk ook de economische belangen hierbij te verankeren en waar nodig ruimte te laten om deze te versterken zoals het militair gebruik, het recreatief gebruik van de loodsen 55 en 66 en uiteraard de ontwikkeling van Droneport/regionaal bedrijventerrein en de aanwezige landbouw.

De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals bedrijvigheid, vrijetijdseconomie, militair gebruik, landbouw, naar de 2de en 3de paragraaf van de motivering onder IR14.ORS1 (geclusterd). "bedrijvigheid" en "vrijetijdseconomie" kunnen voor de duidelijkheid toegevoegd worden aan de niet-limitatieve lijst. Voor het toepassingsgebied van het begrip "vrijetijdseconomie" verwijzen we naar de omschrijving bij "eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie" in het BK Ruimtelijke economie (2de, 3de en 4de paragraaf op p.243).

Voorstel: aanpassing

Procoro stelt voor om, conform het voorstel bij IR14.ORS1 (geclusterd) (tweede punt) "bedrijvigheid" toe te voegen bij de geïntegreerde benadering voor het opmaken van de gebiedsvisie. "Vrijetijdseconomie" kan hier eveneens aan toegevoegd worden.

IR42.ORS25 De Limburgse Milieukoepel suggereert aan de provincie:

1. De selectie van de openruimtecorridor Brustem Zuid zeker te behouden in het Ruimtepact 2040, en daarbij niet alleen te focussen op het agrarisch gebruik, maar bij de visie-ontwikkeling ook sterk in te zetten op de natuurfunctie, gegeven de feitelijk aanwezige natuurwaarden waar niet aan voorbij gegaan kan worden (cf. verslag van auditeur van de RvS) (cf. actie ORS-1.1).
IR42.ER.BT1 Erop toe te zien dat industriële activiteiten, zoals dronetests, pilotenscholen, autotestbanen, luchtvaartactiviteiten (ook die met recreatief karakter, cf. het recreatief vliegen van LRA), ...beperkt blijven tot het bestaande industriegebied en niet verder doordringen in het openruimtegebied. Wij vragen de bestaande grens tussen het industriegebied en de openruimtecorridor streng te bewaken en er strikt op toe te zien dat geen misbruik gemaakt wordt van de reservatiezone voor luchtvaartactiviteiten (op gewestplan) over de volledige vroegere startbaan (wat in de feiten achterhaald is en geschrapt zou moeten worden).
2. De provincie moet bij elk planningsinitiatief vanwege en bij elke vergunning uitgereikt door de lagere overheid erop toezien dat de planologische keuze voor een openruimtecorridor niet uitgehold wordt en dat de noodzakelijke zorg voor de aanwezige natuurwaarden strikt gerespecteerd wordt.
3. Aan de Vlaamse overheid te suggereren snel werk te maken van een gewestelijk RUP voor het resterende openruimtegebied van het domein van Brustem (= het zuidelijke deel van het (voormalige) militair domein zonder de reeds omgezette industriezones in het noorden), de aanliggende bossen te Kerkom, en de omgrenzende beekvalleien van de Cicindria en de Melsterbeek, zoals voorzien in het AGNAS-proces (2005).
Wij vragen tevens om aan de Vlaamse overheid te suggereren dat in dit gewestelijk RUP werk gemaakt wordt van een passende bescherming van de natuurwaarden van Europees belang via de afbakening als Grote Eenheid Natuur in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en als Speciale Beschermingszone volgens de Habitatrichtlijn (SBZ-H).

1. *De Procoro stelt dat een openruimtecorridor heeft niet hetzelfde doel heeft als een groenblauwe verbinding. De Procoro wijst op de visie op p.184. Openruimtecorridors zijn resterende open,*

onbebouwde ruimten in een overwegend bebouwd gebied. Openruimtecorridors voorkomen op cruciale plekken in Limburg dat (sterk) bebouwde zones aan mekaar groeien. Met de selectie van openruimtecorridors wil de provincie grenzen stellen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap ter plaatse visueel open, leesbaar en voelbaar te houden.

De Procoro stelt dat Actie ORS-1.1 het opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors betreft (p.214). Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ...

De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals bedrijvigheid (luchtvaartactiviteiten) naar de 1^e en 3^e paragraaf van de motivering onder IR14.ORS1 (geclusterd). "bedrijvigheid" en "vrijtijdseconomie" kunnen voor de duidelijkheid toegevoegd worden aan de niet-limitatieve lijst.

2. De provincie heeft niet de bevoegdheid om toe te zien op omgevingsvergunningen die door gemeenten worden uitgereikt in eerste aanleg. Zie voor de verhouding tussen beleidsplanning en vergunningenbeleid ook motivering IR23.SV3 bij "Strategische visie".
3. De Procoro stelt dat "OD2 – Meewerken aan een coherent netwerk van groenblauwe aders in Limburg" verschillende acties omvat om met andere sectoren samen te werken en deze te activeren:
 - Actie ORS-2.1. – Activeren van de andere overheden (Vlaanderen en gemeenten) om de groenblauwe aders op hun niveau aan te pakken
 - Actie ORS-2.2. – Ondersteunen van projecten en samenwerkingsverbanden die de groenblauwe aders realiseren

Ook "OD3 – Benutten van elke ruimtelijke ontwikkeling voor het versterken van de openruimteschakels" stelt dat elke vorm van ruimtelijke ontwikkeling moet aangegrepen worden als kans voor het versterken van de openruimteschakels:

- Actie ORS-3.1. – Implementeren van openruimteschakels in alle provinciale plannen en projecten
- Actie ORS-3.2. – Screenen van gemeentelijke plannen met het oog op de realisatie van de openruimteschakels

Bijkomend wordt in hoofdstuk 7 (p.221 e.v.) ingegaan op de samenwerkingsmogelijkheden met andere overheden. De Procoro wijst er in het bijzonder op dat alle overheden en partners die op het terrein actief zijn binnen de open ruimte hun steentje moeten bijdragen om de robuustheid, veerkracht en samenhang van de open ruimte te vergroten. Ieder moet op zijn niveau verder werken aan de bescherming, uitbreiding en het duurzaam beheer van kerngebieden van natuur, bos en landbouw, aan de waterlopen en aan het bewaren of verder stimuleren van goede verbindingen.

Voorstel: aanpassing

Voor de aanvullingen van de geïntegreerde benadering met "bedrijvigheid" en "vrijtijdseconomie" bij het opmaken van de gebiedsvisie: zie voorstel aanpassing bij IR14.ORS1 (geclusterd) – tweede punt

Openruimtecorridor nr. 7. "Stadsbeemd" - Halen

IR46.ORS1 Stad Halen werkt momenteel aan het planningsproces van het 'RUP Planologische ruil', waarbij in de omgeving van de op provinciaal geselecteerde openruimteverbinding over de N2 een opportuniteit werd gevonden om zowel de openheid te bestendigen als de behoeften van de stad te realiseren. Deze logische ordening zal de stadskern duidelijk begrenzen en een oplossing aanreiken aan enkele mobiliteitsproblemen. Het RUP zorgt voor meer groene en natuurlijke verbindingen ter hoogte van deze openruimteverbinding en elders in de gemeente (Loksbergen, Zelem, en centrum Halen) .

IR46.ORS2 Stad Halen wordt gekenmerkt door enkele waterlopen die hun bedding en valleien hebben in en rondom het stadscentrum. Deze stromen kunnen als netwerk fungeren en corridors vormen voor fauna, flora en de mens. Het lopende planningsinitiatief RUP Planologische ruil heeft als uitgangspunt om naast de ingrepen in het stadscentrum, zowel in Loksbergen als in Zelem belangrijke openruimteschakels te openen en te ontwikkelen.

De Procoro neemt akte van de intentie tot de opmaak van een gemeentelijk RUP. Het RUP volgt de geëigende procedure zoals bepaald in de VCRO.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.ORS3c Het beleidskader 'open ruimteschakels' selecteerde een openruimtecorridor ter hoogte van de N2/Stadsbeemd, met als doel het behouden van de open zone langs de N2 tussen Halen en Diest als verbinding tussen Vochtig-Haspengouw en De Wijers.

Stad Halen startte met de opmaak van een RUP Planologische Ruil die rekening houdt met de geselecteerde openruimteverbinding volgens het provinciaal ruimtelijk structuurplan Limburg en het Ruimtepact 2040. Het lokale beleid richt zich op het bestendigen van een natuurlijke corridor, waarbij er

potenties zijn voor de landschappelijke inpassing van gedeeld ruimtegebruik met openlucht recreatie en een duidelijke begrenzing van de aanpalende economisch georiënteerde zone Stadsbeemd. De geselecteerde openruimtecorridor kampt met enkele knelpunten, waarbij stad Halen ondersteuning vraagt aan het provinciaal en federaal beleid. De N2 en volgende kruisende wegen vormen een barrière wat betreft oversteekbaarheid (fauna). Ook de beekvalleien worden onderbroken door een te geringe diameter van de inbuizingen onder de weg, welke nefast fungeren als bottleneck op de waterlopen. Het bovenlokaal aanpakken van deze knelpunten door middel van een overbrugging of ondertunneling van de N2 (type ecoduct), maakt deze openruimteverbinding functioneel in meerdere facetten: ecologisch, toeristisch en ruimtelijk.

De Procoro neemt akte van de intentie tot de opmaak van een gemeentelijk RUP. Het RUP volgt de geëigende procedure zoals bepaald in de VCRO.

De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals landschap, natuur, water, bedrijvigheid en vrijetijdseconomie naar de derde paragraaf van de motivering onder IR14.ORS1 (geclusterd). "bedrijvigheid" en "vrijetijdseconomie" kunnen voor de duidelijkheid toegevoegd worden aan de niet-limitatieve lijst.

Op p.214 is opgenomen dat het actieplan kan gaan over een ecologische inrichting of over aangepast beheer. De realisatie op het terrein kan gebeuren door verschillende partijen of instanties. Het actieplan bevat engagementen van deze partijen. Indien relevant, kan het bovenlokaal opnemen van de knelpunten dus het onderwerp zijn van het actieplan.

De provincie zal de openruimtecorridor N2/Stadsbeemd Halen prioritair opstarten (zie p.214).

Voorstel: aanpassing

Procoro stelt voor om, conform het voorstel bij IR14.ORS1 (geclusterd) (tweede punt) "bedrijvigheid" toe te voegen bij de geïntegreerde benadering voor het opmaken van de gebiedsvisie. Conform het voorstel bij IR23.ORS1 (geclusterd) kan hier eveneens "vrijetijdseconomie" toegevoegd worden.

IR46.ORS4 De gemeente Halen vraagt extra duiding bij de openruimtecorridor langs N2 en bijkomende mogelijkheden voor openruimte:

- a) Halen wordt hier substantieel benadeeld t.o.v. alle andere steden en gemeenten liggende langs de goed bereikbare N2. Tussen Diest en Hasselt is er op een kleine uitzondering na in Donk, over de volledige afstand bebouwing langs de N2, wat ook logisch is, gezien de eenvoudige mobiliteit, zeker in de nabijheid van het oprittencorridor van de E314.
- b) Een veel mooiere openruimte verbinding kan gemaakt worden via het Halensbroek, Webbekomsbroek, Rotbroek, Astridvijvers, Bossen van Hees in Zelem en de Zwarte Beekvallei. Dit is een veel logischere oplossing dan de verbinding over de verschillende wegen, langs meer bebouwing, naar Vochtig Haspengouw, waarbij er minstens 4 wegen gepasseerd dienen te worden:
 - 1 gewestweg: N2 (30 meter) met toekomstige fietswielweg
 - 1 verbindingsweg: Diestersteenweg (20 meter)
 - 1 industrieweg: Stadsbeemd (15 meter) - 1 landelijke weg: Betserbaan (5 meter)

Over de brede N2 is er, op het eerste zicht, ecologisch geen verbinding mogelijk, tenzij via een tunnel (praktisch niet uitvoerbaar wegens de watergevoeligheid) of een brug. Ook in dit geval maar een beperkte breedte mogelijk en kan dus onmogelijk de 200m openruimte maken die voorgeschreven wordt.

Daarom zijn we er ook van overtuigd dat een gedeelte van de huidige ruimte kan benut worden, en dat er nog een ruimte kan overblijven voor een beperktere open ruimte.

- c) We lezen in dit ontwerp uit onze vorige nota maar een deel van onze opmerking tot planologische ruil werd opgenomen met enkel de omvorming van bedrijventerrein Cras naar landbouw, wat absoluut NIET de bedoeling was. De herbestemming van het bedrijventerrein Cras is naar voor geschoven in een grotere planologische ruil met zowel landbouw, natuur als recreatie. Hierdoor wordt het bedrijventerrein gedeeltelijk geherlokaliseerd naar de goed bereikbare zone Stadsbeemd en kan het bedrijventerrein herbestemd worden naar vooral landbouw, een klein gedeelte bewoning en nog een klein gedeelte KMO. Het gebied dat nu volledig als openruimte zou aanzien worden is niet geschikt voor landbouw. Het zou gedeeltelijk kunnen aangewend worden als bedrijventerrein en overgaan naar recreatie, waarbij sportterreinen (zoals voetbalterreinen) de bezetting van de Open ruimte tot een minimum beperken en waarbij nog steeds een groot deel open ruimte daarnaast kan overblijven zoals hoger beschreven. Deze open ruimte zal naar onze mening echter pas nut hebben als over of onder de N2 een eco-verbinding tot stand kan worden gebracht.
- d) Voor het recreatiegedeelte is het aangewezen om de omgeving van de Astridvijvers in Zelem (tussen Vanzurpedijk en de Lobosstraat om te vormen tot natuurgebied, waardoor deze ruimte als prachtige schakel kan blijven tussen Halensbroek, Webbekomsbroek, Rotbroek, Heesbos en de Zwarte Beekvallei en verderop met de Wijers. Dit huidige recreatiegebied (+/- 10 ha, met zowel gewone recreatie als dagrecreatie) laat vandaag de mogelijkheid om hier overnachtingsfaciliteiten neer te planten die de openruimte en de prachtige natuurverbinding volledig zouden beknotten. ANB

is, als beheerder van de omliggende natuurgebieden, vragende partij om dit om te vormen en zelfs te verwerven, met eventueel nog een gedeelte als landbouwgebied (gedeelte aan de kant van de Dorpsstraat), indien nodig. Op deze manier komt elke vorm op zijn beste plaats terecht.

- Natuurverbinding tussen Webbekomsbroek, Rotbroek, Heesbos en de Zwarte Beekvallei komt tot stand en wordt gevrijwaard naar de toekomst.
 - Een bedrijventerrein wordt gedeeltelijk geherlokaliseerd naar een beter bereikbaar gebied, dat ook als landbouw een minderwaardig gebied is.
 - De recreatie komt op een beter bereikbare plaats en met de juiste oriëntatie laat dit nog voldoende ruimte om een gedeelte open ruimte te behouden die dan eventueel bereikbaar kan gemaakt worden via een ecoduct of iets gelijkwaardigs.
 - De parkings van de bedrijven kunnen, in dubbel gebruik met de recreatie, wat ook een ruimtebesparing oplevert.
- e) Voor stad Halen is het van essentieel belang dat de volledige planologische ruil mogelijk moet zijn en dat deze niet enkel kan bestaan uit het opheffen van bedrijventerrein Cras. Het volledige pakket moet kloppen, waarbij de verhoudingen weliswaar in evenwicht moeten zijn en eventueel licht mogen overhellen naar meer natuur en landbouw indien noodzakelijk. Hiermee kan voldaan worden aan OD2 (verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen), OD3 (creëren van een gepast ruimteaanbod op strategische locaties), OD4 (herbestemmen van slecht gelegen bedrijventerreinen en recreatiegebieden) en OD5 (duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied) van hoofdstuk 6 (strategie en uitvoering) en waarbij we de nieuw verkregen naam “landbouwgemeente” ook kunnen versterken door op de juiste plaats de landbouw extra mogelijkheden te geven. Tevens geeft het de mogelijkheid om een groenblauwe ader te creëren in het hiervoor beschreven gebied. Maar dit is, zoals eerder aangehaald, voor de stad Halen enkel bespreekbaar indien het volledige plaatje klopt en niet indien slechts één of enkele delen hiervan uitgelicht en omgevormd worden.
- a) *De Procoro neemt akte van de bemerking en stelt dat deze de selectiecriteria A. en B. (zie p.207) bevestigt.*
- b) *De Procoro stelt dat het alternatief voorstel van de gemeente niet hetzelfde doel kan nastreven als de selectie nr. 7 nl. “het behouden van de open zone langs N2 tussen Halen en Diest als verbinding tussen Vochtig-Haspengouw en De Wijers (zie p.209).” De door de gemeente voorgestelde verbinding kruist de N2 niet.*
Een openruimtecorridor heeft ook niet hetzelfde doel als een groenblauwe verbinding. De Procoro wijst op de visie op p.184. Openruimtecorridors zijn resterende open, onbebouwde ruimten in een overwegend bebouwd gebied. Openruimtecorridors voorkomen op cruciale plekken in Limburg dat (sterk) bebouwde zones aan mekaar groeien. Met de selectie van openruimtecorridors wil de provincie grenzen stellen aan de uitbreiding van bebouwing en verharding om zo het landschap ter plaatse visueel open, leesbaar en voelbaar te houden.
De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207. Het gebied rond de Astridvijvers voldoet niet aan selectie criterium A. Hoewel het hier wenselijk kan zijn dat de open ruimte behouden blijft en de gemeente aangeeft dat er bebouwingsdruk is, bevindt het gebied zich niet in een (sterk) verstedelijkte omgeving.
- c) *en e) De Procoro stelt dat het bedrijventerrein in het beleidskader “Economische ruimte” opgenomen is in de opsomming van “Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen”. Bij de toelichting voor dit terrein op p.278 (Actie ER-4.1) zijn de redenen voor herbestemming opgenomen.*
De Procoro verwijst met betrekking tot het onttrekken van ruimte voor bedrijvigheid en de vraag om deze langsheen N2 te realiseren naar de 3^e paragraaf van de motivering onder IR13.ORS1. Echter verwijst de Procoro ook naar de tekst van actie ER-4.1 op p.277 waar wordt gesteld dat de lijst dynamisch en niet limitatief is. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd worden of geschrapt worden. De herbestemming en de precieze afbakening is voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. Minimum wordt de herbestemming van een oppervlakte van 5ha per bedrijventerrein ten voordele van de open ruimte vooropgesteld.
De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals landbouw, natuur, bedrijvigheid en vrijetijdseconomie naar de derde paragraaf van de motivering onder IR14.ORS1 (geclusterd). “bedrijvigheid” en “vrijetijdseconomie” kunnen voor de duidelijkheid toegevoegd worden aan de niet-limitatieve lijst.
In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors nog niet vastgelegd. De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de motivering onder IR13.ORS1.
De Procoro verwijst met betrekking tot de vraag naar een ecoverbinding naar de motivering bij IR46.ORS3b.
- d) *De Procoro verwijst naar “OD4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden” op p.276 e.v. in het beleidskader Economische ruimte en stelt dat het gebied in aanmerking kan komen voor bestemmingswijziging van recreatiegebied naar*

een openruimtebestemming. De lijst van de geselecteerde mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden is dynamisch en niet limitatief. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd of geschrapt worden. De herbestemming is geen exclusieve bevoegdheid van de provincie. Ook gemeenten kunnen hierin een rol opnemen (zie p.294). Bij herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207. Het gebied rond de Astridvijvers voldoet niet aan selectie criterium A. Hoewel het hier wenselijk kan zijn dat de open ruimte behouden blijft en de gemeente aangeeft dat er bebouwingsdruk is, is het hier toch moeilijk om te spreken van een (sterk) verstedelijkte omgeving.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- conform het voorstel bij IR14.ORS1 (geclusterd) (tweede punt) "bedrijvigheid" toe te voegen bij de geïntegreerde benadering voor het opmaken van de gebiedsvisie. Conform het voorstel bij IR23.ORS1 (geclusterd) kan hier eveneens "vrijtijdseconomie" toegevoegd worden.
- de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.

IR40.ORS1 Bezwaarindieners stelt dat in het Beleidskader "Openruimteschakels" een openruimtecorridor voorzien tussen de Stadsbeemd en de Diestersteenweg N2c die de verhuis naar deze site onmogelijk zou maken.

- a) Door de planologische ruil zouden wij onze activiteiten toekomstgericht kunnen samenbrengen en optimaliseren op een oppervlakte van 2,5ha. Dit zou ruimte vrijmaken om in Loksbergen industrieterrein om te zetten in landbouwzone en dus in openruimtegebied.
 - b) Ook juridisch stellen we ons enkele vragen: nergens in de Codex RO van Vlaanderen is het begrip 'openruimtecorridor' gedefinieerd.
 - c) Wel lezen we in het Ruimtepact 2040 bij de selectiecriteria dat de openruimtecorridor een minimale breedte heeft van 200m en een minimale oppervlakte van 20ha. Deze twee criteria zijn hier niet van toepassing want de onbebouwde ruimte tussen de Staatsbaan N2 en de Diestersteenweg N2c is slechts 156m breed, en de oppervlakte van de landbouwzone tussen Stadsbeemd en Diestersteenweg is slechts 8,75ha. M.a.w. volgens de criteria die het Ruimtepact 2040 zelf voorschrijft komt de voorziene corridor hier in Halen niet in aanmerking om behouden te blijven en dient deze geschrapt te worden.
 - d) Indien de Provincie dit – tegen heug en meug – toch wil doorzetten wordt de Planologische Ruil die de Stad Halen beoogt onmogelijk gemaakt en overwegen wij een verhuis uit Limburg naar Vlaams-Brabant. De industriële site in Loksbergen zal in dat geval verkocht worden aan een kandidaat die er een industrieel bedrijf kan bouwen. Hierdoor zal de door de Stad beoogde 'winst aan openruimte' in Zelem en Loksbergen niet kunnen doorgaan.
- a) De openruimtecorridor (bedrijventerrein) wordt afgestemd met de selectie van "mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" in het beleidskader "Economische ruimte" (OD4; actie ER-4.1 op p.279). De herbestemming en de precieze afbakening op het bedrijventerrein zijn het voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. (p.277).
 - b) De Procoro verwijst met betrekking tot de juridische grond van het begrip "openruimtecorridor" naar motivering IR40.ORS2.
Bijkomend zijn openruimtecorridors geen nieuwe beleidskeuze, maar zijn ze een verderzetting van de openruimteverbindingen vanuit het RSPL (zie p.171).
 - c) De Procoro wijst op het woord "grotendeels" in het selectie criterium A (p.207). Dit maakt dat de geselecteerde openruimtecorridor in Halen aan alle criteria voldoet. Het smalste gedeelte van de openruimtecorridor bevindt zich ter hoogte van de N2, wat net het cruciale deel is om te voorkomen dat de open ruimte langs de N2 hier niet meer zichtbaar en beleefbaar wordt. Dit smalste gedeelte heeft een breedte van ongeveer 370m, waarin zich enkele al dan niet zonevreemde en/of onvergunde situaties bevinden. De openruimtecorridor heeft een oppervlakte van ongeveer 151ha. In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors nog niet vastgelegd. De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de motivering onder IR13.ORS1.
 - d) De Procoro neemt hiervan akte.
De Procoro verwijst naar het antwoord bij motivering IR46.ORS4c.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.

IR41.ORS1 Bezwaarindieners stelt dat het bedrijf historisch gegroeid is en gelegen is aan de Stadsbeemd te Halen. Om toekomstgericht te kunnen werken is dringend een uitbreiding nodig: de uitstekende ligging aan het primair wegennet, vlakbij het op- en afrittencomplex van de E314 aan de N2 te Halen, doet het aantal transport opdrachten gestaag toenemen en onze magazijnen zijn gestapeld tot aan de plafonds. Als modern transportbedrijf moeten we onze bedrijfsprocessen op korte termijn kunnen optimaliseren. Een verhuis van onze vestiging is niet aan de orde en economisch niet aangewezen: de huidige site omvat 5 loodsden. Er is behoefte aan een nieuwe loods van 40m op 70m, en aan nieuwe laad- en loskades, extra parkeerterrein en manoeuvreerruimte omwille van de vereisten van veiligheid. Vandaar dat aan de stad Halen werd gevraagd om een RUP te willen opstarten om de omzetting van het aanpalend agrarisch gebied in bedrijventerrein mogelijk te maken. Op suggestie van de Stad nam ik contact op met het bedrijf Cras in Loksbergen dat wil verhuizen naar ons bestaand industrieterrein. De bezwaarindieners is intussen eigenaar van vrijwel het gehele aanpalende landbouwterrein, en is desgevallend principieel bereid om de planologische ruil te koppelen aan een ruil in eigendom. In het Ruimtepact is er net voor dit terrein een openruimtecorridor voorzien die de planologische ruil dreigt te dwarsbomen. De bezwaarindieners sluit zich hiervoor inhoudelijk volledig aan bij het bezwaar dat de Stad Halen indiende tegen het Ruimtepact 2040. Het gemeentelijk RUP in opmaak creëert een win/win/win situatie voor de Stad, voor de betrokken bedrijven in Loksbergen en Halen en voor ANB in Zelem. Voor het bestaan van het bedrijf is de beperkte uitbreiding zoals uitvoerig gemotiveerd is in de startnota van het RUP Planologische Ruil Halen van levensbelang. De vage omschrijving van 'openruimtecorridor' die arbitrair plots zonder overleg van bovenuit zou worden opgelegd mag dit niet onmogelijk maken.

De Procoro neemt akte van de vraag aan de gemeente tot de opmaak van een gemeentelijk RUP. Een beleidsplan is een ruimtelijk referentiekader dat verder uitgewerkt wordt via verordenende instrumenten zoals bijvoorbeeld een RUP. Het RUP volgt de geëigende procedure zoals bepaald in de VCRO.

De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals bedrijvigheid naar de 2de en 3de paragraaf van de motivering IR14.ORS1 (geclusterd). "bedrijvigheid" kan voor de duidelijkheid toegevoegd worden aan de niet-limitatieve lijst.

De Procoro is van mening dat "openruimtecorridor" voldoende omschreven is in het beleidskader Openruimteschakels: Zie visie 4.2 "Openruimtecorridors houden de ruimte open op selectieve plekken" op p.184, zie de selectiecriteria op p.207 en zie het doel van de geselecteerde openruimtecorridors op p.209.

De Procoro stelt bijkomend dat de selectie van deze openruimtecorridor een verderzetting is van de visie die reeds in het RSPL (definitief vastgesteld op 18 september 2002 en goedgekeurd op 12 februari 2003) vervat zat en waarbij "Doorheen het bebouwingslint van N2 in West-Limburg – tussen Halen en de omgeving van E313, verbinding Diestiaanheuveld met Demervallei" reeds geselecteerd was als een open ruimte verbinding. Procoro stelt dat op p.171 (hst.1.2) opgenomen is dat de provincie het waardevol beleid van het RSPL verderzet en strategisch bijstuurt.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om, conform het voorstel bij IR14.ORS1 (geclusterd) (tweede punt) "bedrijvigheid" toe te voegen bij de geïntegreerde benadering voor het opmaken van de gebiedsvisie.

Openruimtecorridor nr. 8. "Kanaalsplitsing" – Ham

A15.ORS1 De gemeente Ham stelt dat de openruimtecorridor in Ham nog verder doorgetrokken kan worden naar het noorden toe. Buiten de recreatiezone bestaat het gebied tussen het Albertkanaal en het kanaal Dessel/Kwaadmechelen uit landbouwgebied en natuurgebied. Enkel een kleine zone waarbinnen het RUP zonevreemde bedrijven van toepassing is, kent een harde bestemming. De openruimtecorridor zou doorgetrokken kunnen worden tot aan de Luikse Beek.

De Procoro stelt dat de selectie als openruimtecorridor enkel een meerwaarde biedt indien er bebouwing te verwachten is die de open ruimte significant aantast. De Procoro heeft geen weet dat een dergelijke bedreiging momenteel bestaat buiten de aangeduide zone en ziet daarom momenteel niet de behoefte om de hele zone te selecteren als openruimtecorridor. In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors echter nog niet vastgelegd. Bij de opmaak van de gebiedsvisie kan steeds beslist worden om een groter gebied mee te nemen in het proces. Ook zijn in de toekomst steeds provinciale planningsinitiatieven voor bijkomende openruimtecorridors mogelijk indien er bijvoorbeeld bebouwingsdruk ontstaat op gebieden waar dat nu nog niet het geval is of waarvan dat nu nog niet gekend is (zie bepalingen onder tabel 12 op p.209).

Voorstel: geen aanpassing

A15.ORS3 De gemeente Ham stelt dat de selectie van de Kanaalsplitsing als openruimtecorridor slechts gemotiveerd wordt vanuit de bedreiging voor het gebied. Er wordt onvoldoende aangegeven waarom deze openruimtecorridor waardevol is. De open ruimte moet beschermd worden, echter is het ook van belang om de zone-eigen bedrijven voldoende mogelijkheden te geven binnen de bestaande vestigingen zowel betreffende in stand houden van hun bedrijf als naar groei en uitbreidingsmogelijkheden toe.

De Procoro stelt dat de benadering vanuit de bedreiging in een gebied volgt uit de omschrijving en het doel van openruimtecorridors: het vrijwaren van specifieke open, onbebouwde ruimten die onder druk staan in een overwegend bebouwd gebied (zie omschrijving op p.184 en selectiecriteria op p.207). Bij deze openruimtecorridor is het doel het behouden en vrijwaren van de typische open plek op de kanaalsplitsing (zie doel in tabel 12 op p.209). De Procoro stelt dat de beschrijving van de gedetailleerde doelstelling onderwerp is van het geïntegreerd gebiedsgericht onderzoek en het actieplan (Actie ORS-1.1 op p.214).

De Procoro verwijst met betrekking tot het afwegen van de belangen van functies en bestemmingen zoals bedrijvigheid naar de derde paragraaf van de motivering onder IR14.ORS1 (geclusterd). Ten gevolge van het antwoord op IR23.ORS1 (geclusterd) worden "bedrijvigheid" en "vrijtijdseconomie" toegevoegd aan de niet-limitatieve opsomming van bestemmingen en functies die afgewogen worden bij de geïntegreerde benadering.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om, conform het voorstel bij IR14.ORS1 (geclusterd) (tweede punt) "bedrijvigheid" toe te voegen bij de geïntegreerde benadering voor het opmaken van de gebiedsvisie.

IR13.ORS3 VKW Limburg uit een voorbehoud ten opzichte van de openruimtecorridor in Ham. Hier lijken op het eerste zicht de contouren op kaart erg rudimentair uitgetekend. Daarbij komt dan ook de vraag of de geselecteerde zone wel aan de eigen gestelde criteria voldoet (met of zonder water?) en of het 'tegenhouden van een voetbalstadion' an sich een gerechtvaardigde motivatie en reden is om (zelfs prioritair) een openruimtecorridor in te stellen, temeer er hier op de kop van de kanaalsplitsing een ruime zone van zo'n 6 ha voor recreatie bestemd is (hetgeen overigens niet als mogelijk te schrappen is aangeduid).

In het Ruimtepact 2040 zijn de contouren van de openruimtecorridors nog niet vastgelegd. De Procoro verwijst met betrekking tot de contouren van de openruimtecorridors en de aanduiding ervan op kaart 12 op p.208 naar de 2de paragraaf van de motivering onder A33.ORS3.

De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207 en dat "Kanaalsplitsing" in Ham voldoet aan alle selectiecriteria, ook aan het oppervlakter criterium. De selectie heeft immers een oppervlakte van ongeveer 76 ha. In deze selectie zit de open ruimte van de kanaalsplitsing en de 3 aanliggende kanaaloevers.

Het doel van de openruimtecorridor is inderdaad algemener dan enkel het tegenhouden van een voetbalstadion, namelijk het behouden en vrijwaren van de typische open plek op de kanaalsplitsing. De verwijzing naar het voetbalstadion wordt geschrapt op p.209.

De Procoro verwijst met betrekking tot het doel van een openruimtecorridor en de mogelijke andere instrumenten dan een bestemmingswijziging naar de 1ste paragraaf van de motivering onder IR20.ORS2.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om:

- *de aanduiding van de contouren van openruimtecorridors aan te passen conform het voorstel bij A33.ORS3.*
- *"vb. tegengaan van nieuw voetbalstadion" als doel in tabel 12 op p.209 te schrappen.*

• **Vraag om bijkomende selecties**

A14.ORS1a. De gemeente Lanaken merkt op dat de openruimtecorridor Zouwdal niet wordt opgenomen als belangrijke grensoverschrijdende ecologische corridor? (cfr. opmerking van CBS 09/12/2021 tijdens voorontwerpfase).

De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207. Het Zouwdal voldoet niet aan de criteria B en C. Er is geen potentiële bebouwingsdruk en er is voldoende

juridische of planologische bescherming. In het gewestelijk RUP "Albertknoop" wordt het Zouwdal immers gevrijwaard van bebouwing door de overdruk van het art. 2.

Voorstel: geen aanpassing

A18.ORS2 De gemeente Voeren vraagt om de Romeinse Weg als openruimtecorridor te selecteren. (Bij navraag bij de gemeente Voeren blijkt dat dit de Romeinse Weg betreft die Haspengouw oostwest doorkruist.)

De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207. De Romeinse Weg voldoet niet aan de selectiecriteria B en C:

- *Selectie criterium B: Er is geen potentiële bebouwingsdruk. Waar de Romeinse Weg waarneembaar is in het landschap, is deze opgenomen in het openbaar domein. Het is weinig waarschijnlijk dat de openbare wegen die het tracé van de heirbaan volgen, bebouwd zullen worden. Voor het lokaliseren en beschermen van de niet-zichtbare delen is een openruimtecorridor niet het geschikte instrument.*
- *Selectie criterium C: De Romeinse Weg is deels opgenomen in de wetenschappelijke inventaris van landschappelijk erfgoed "Romeinse Weg van Widoioie tot Sint-Truiden" en "Romeinse Weg Tongeren-Maastricht – deel Burgemeester Marresbaan". Deze opname biedt geen bescherming. Aangezien het grootste gedeelte van de Romeinse Weg opgenomen is in het openbaar domein, is een bijkomende planologische bescherming niet nodig.*
- *Eén van de gedeelten waar de Romeinse Weg niet meer te zien is, is reeds opgenomen in de openruimtecorridor 6 "Brustum Zuid". Onder Actie ORS-1.1 staat vermeld dat er geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen opgemaakt worden voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors. Hiervoor voert de provincie een gebiedsgericht onderzoek uit. Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ... De Romeinse Weg zal deel uitmaken van dit gebiedsgericht onderzoek.*

Voorstel: geen aanpassing

IR33.ORS1 De verdere ontwikkeling van Leopoldsburg tot kleinstedelijk gebied in West-Limburg is niet verenigbaar met het behoud van de vandaag nog bestaande open ruimte. Natuurpunt Leopoldsburg had in het ontwerp Beleidsplan Ruimte Limburg graag duidelijke provinciale beleidsopties gezien voor de verdere ontwikkeling van de kleinstedelijke gebieden Leopoldsburg en Beringen, met garanties voor een bestendiging, mogelijke verdere uitbreiding en verankering van de vandaag nog bestaande groene corridors. In het specifiek wordt er uitgekeken naar beleidsopties (ecoduct, ondertunneling, bescherming, uitbreiding VEN gebied, ...) voor het bestendigen van de groene ruimte rond de Grote Laak en de Grote Beek te Leopoldsburg, Beverlo en Oostham.

De Procoro stelt dat de openruimtecorridors geselecteerd werden volgens de criteria op p.207. Zowel de groene ruimte rond de Grote Laak als deze rond de Grote Beek voldoen niet aan de minimale breedte en oppervlakte zoals gesteld in het selectie criterium D.

De Procoro stelt bijkomend vast dat de groene ruimte rond de Grote Laak en de Grote Beek grotendeels gelegen zijn in natuur- en bosgebied. Buiten deze bestemmingen zijn de Grote Laak en de Grote Beek geselecteerd zijn als blauwe en groene aders van provinciaal niveau, welke uitgevoerd worden onder Actie ORS-1.1.

Hierom is een selectie als openruimtecorridor niet aangewezen.

Voorstel: geen aanpassing

BELEIDSKADER “ECONOMISCHE RUIMTE” (ER)

ALGEMEEN

A23.ER.A1 De gemeenteraad van Hamont-Achel merkt op dat voor de realisatie van de visie van dit beleidskader de provincie van de gemeenten verwacht dat ze: “gemeentelijke RUP’s opmaken voor het schrappen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;” (p.294 uit het ontwerp-BRL)

Bijkomend wordt opgemerkt dat er RUP’s opgemaakt moeten worden om deze gebieden te schrappen. Het gevolg hiervan is planschade. De stad Hamont-Achel is niet bij machte deze te betalen. Bijgevolg zal en kan de stad Hamont-Achel dergelijke RUP’s niet opmaken.

De Procoro neemt akte van deze opmerking.

De voorgestelde actie aan de gemeenten bij hoofdstuk 7. “Samenwerking”, specifiek 7.3 “Gemeenten”, is een concrete actie die de gemeenten kunnen opnemen om de visie “Economische groei faciliteren met een ruimteshift” van dit beleidskader mee te realiseren. Dit betreft (lokale) bedrijventerreinen die niet opgenomen zijn in de opsomming “Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen” bij OD 4, actie ER-4.1. De opgesomde bedrijventerreinen betreffen herbestemmingen die ofwel door de provincie ofwel door Vlaanderen uitgevoerd zullen worden. De provincie heeft hiervoor de actie “SV-8 – Opzetten van een fonds voor provinciale acties” uitgewerkt.

In kader van “OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties” is “Ruimte voor lokale bedrijvigheid” uitgewerkt (p.273); waarbij een aantal principes gehanteerd worden. Hierbij wordt bij de opmaak van de behoeftestudie voor nieuwe bedrijvigheid en voor de herlocalisatie van zonevreemde bedrijven gesteld dat deze getoetst moet worden aan het bestaand aanbod binnen de gemeente of binnen de participerende gemeenten in geval van een intergemeentelijk bedrijventerrein. De Procoro vindt het logisch dat wanneer een gemeente ruimte nodig heeft voor economische activiteiten dat de toetsing aan bestaand aanbod gebeurt.

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.A1 De gemeenteraad van Bilzen stelt dat de voorgestelde principes anno 2023 logisch lijken. Het is echter niet steeds duidelijk of de juiste instrumenten op Vlaams of provinciaal niveau beschikbaar en/of afdwingbaar zijn, om de principes ook realistisch te maken.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 6 “Strategie en uitvoering” waarin bij de operationele doelstellingen actie ER-1.2 (p.268), actie ER-4.2 (p.268) opgenomen zijn om te zoeken naar de juiste instrumenten. Er zijn ook verschillende acties opgenomen waarbij via bestaande instrumenten uitwerking wordt gegeven van de visie “Economische groei faciliteren met een ruimteshift”, zoals het opmaken van provinciale RUP’s bij acties ER-2.2, ER-3.2, ER-4.1 en ER-5.3. Daarnaast zijn er nog acties om via inspiratie- en begeleidingsprojecten, via sensibiliseren en kennisdelen, via ondersteuning, via een studie of via pilootprojecten uitwerking te geven aan dit beleidskader.

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7.2 “Samenwerking - Vlaanderen” van dit beleidskader, omwille van de belangrijke positie van Vlaanderen in het ruimtelijk-economisch beleid en omwille van de acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren. (Zie ook IR23.SV2).

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.A1 De gemeenteraad van Riemst stelt dat het Ruimtepact 2040 op Limburg slaat. Echter stopt de hinder van de economische impact van bedrijvigheid buiten de provincie niet aan de grens. Belangrijk is een visie op te nemen over de massale groei van economische activiteiten aan de provinciegrens (vb. Biomassacentrale Bee Green Wallonië in Lixhe, Consolidatiecentrum voor minerale afvalstoffen in Lixhe, Groeve Romont in Bassenge, toename van Windmolens op de gewestgrens in Bassenge, Oupeye, Juprelle, uitbreiding van luchthaven Liège Airport en Beek,...) en op welke manier hier in de toekomst mee wordt omgegaan. Gezien de ligging van de gemeente Riemst in de onmiddellijke invloedssfeer van economische activiteiten aan de provinciegrens, maar ook de nabijheid van Maastricht, Luik en Aken, spelen deze factoren op verschillende gebieden een belangrijke rol. Er wordt met deze factoren niet of onvoldoende rekening gehouden.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7. “Samenwerking”, specifiek 7.4 “Grensoverschrijdend samenwerken” van dit beleidskader. Hier wordt duidelijk gesteld dat het ruimtelijk-economische structuur de provinciegrens overschrijdt. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van de structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking. Ook bij hoofdstuk 8. Samenwerking, specifiek 8.4

“Grensoverschrijdend samenwerken” op p.77 bij de strategische visie komen de grensoverschrijdende ontwikkeling, functies of thema’s aan bod.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.A1 VLAIO stelt dat het beleidsplan een strategisch karakter heeft op het niveau van beleidskeuzes inzake ruimtelijke ontwikkelingen op lange termijn, maar elk beleidskader bevat daarnaast een uitvoeringsprogramma met concrete doelstellingen en acties om ons ruimtegebruik zo zorgvuldig mogelijk te structureren. Door de doorvertaling van strategische doelstellingen naar operationele doelstellingen en acties blijft de visie niet op abstract niveau, maar wordt de effectieve realiseerbaarheid op het terrein verhoogd en kunnen acties gemonitord, geëvalueerd en bijgestuurd worden. De provincie vertrekt daarbij vanuit een samenwerkingsmodel met andere actoren (gemeenten, provincies, gewest en andere partners,..) om gezamenlijk het Ruimtepact 2040 op het terrein waar te maken. De impact van een vernieuwend ruimtelijk denken is terecht niet de verantwoordelijkheid van één partij of instantie. Het vraagt om samenwerking over instanties, bevoegdheden en ruimtelijke grenzen heen.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.A2 VLAIO wenst in eerste instantie haar appreciatie uit te drukken voor het grondige onderzoek dat werd uitgevoerd en dat heeft geleid tot voorliggend ontwerp Ruimtepact 2040: één grote duurzame en kwaliteitsvolle ruimtelijke visie voor Limburg tegen 2040. Het uitgangspunt is met minder ruimte meer doen.

De Procoro neemt akte van deze appreciatie.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.A3 Aanvullend op de strategische visie van het Ruimtepact, formuleert VLAIO een aantal aanbevelingen die er kunnen toe bijdragen dat deze visie effectief op het terrein kan worden waargemaakt voor het Beleidskader ‘Economische Ruimte’. In hoofdorde is de focus van het beleidskader “Economische ruimte” het faciliteren van een gedifferentieerde economie resulterend in competitief en duurzaam ondernemen op de juiste plaats. Met een ruimteshift wenst de provincie minimum 90 % en maximum 100 % van de hoeveelheid aan bestaande planologische bestemde ruimte voor bedrijvigheid te behouden om de vraag naar economische ruimte in de toekomst op te vangen, steeds rekening houdend met een openruimtepositief planologisch beleid. Dit wordt gerealiseerd via een 3 sporenbeleid: hoger ruimtelijk en economisch rendement op bestaande bedrijventerreinen, niet – hinderlijke economische activiteiten verweven binnen stads- en dorpscentra en herverdeling van het juridisch aanbod aan nieuwe bedrijventerreinen naar strategische locaties via een ruimteruil. Er is dus geen netto- uitbreiding van het juridisch aanbod.

De Procoro neemt hiervan akte. De aanbevelingen zijn opgedeeld en gecodeerd en worden vervolgens behandeld in de volgende bezwaren beginnende met IR8.ER.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.A4 (VLAIO) De ruimtelijk-economische visie voor Limburg kan enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. De provincie zet de instrumenten, kennis, ervaring en capaciteit in. De focus ligt daarbij op een ontwikkelingsgerichte uitvoering van het beleid (bijv. RUP’s opmaken) en op een ondersteunende rol (bijv. stimulering, kennisdeling, subsidie). Een bovenlokale samenwerking tussen actoren dringt zich inderdaad steeds meer naar voren. Bovenlokaal samenwerken is echter een breed en niet vast afgebakend begrip. Een invulling is mogelijk volgens regio, projectmatig, thematisch, potentieel, etc.

De Procoro neemt hiervan akte van deze redenering. De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 “Samenwerking”, waar opgenomen staat dat de ruimtelijk-economische visie voor Limburg enkel kan waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Sterke samenwerkingen met VLAIO, POM Limburg, LRM, De Scheepvaart, Visit Limburg, landbouworganisaties, ... zijn nodig omdat die organisaties een werking, instrumenten en middelen hebben om Limburg economisch te ontwikkelen. Ze verwijst hiervoor ook naar de opsplitsingen per overheid (7.1, 7.2, 7.3) en grensoverschrijdend samenwerken (7.4).

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.A5 VLAIO merkt op dat de provincie van een nieuw 'ruimtecontract' voor ruimte voor bedrijvigheid in Limburg spreekt, op initiatief van het provinciebestuur. Welke concrete verwachtingen heeft de provincie hierbij ten aanzien van de partners? En voor welke domeinen zou dit contract worden aangewend: aanbodbeheer, activeringsbeleid, aankoopbeleid, uitgiftebeleid, ontwikkeling, inrichting en het management van bedrijfsterreinen? Is dit op maat van een gebied of specifieke projecten? VLAIO had graag concreter vernomen wat zij vanuit haar missie en diensten kan bijdragen om samen met de provincie de ambities in het Ruimtepact waar te maken.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", waar opgenomen staat dat de ruimtelijk-economische visie voor Limburg enkel kan waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Sterke samenwerkingen met VLAIO, POM Limburg, LRM, De Scheepvaart, Visit Limburg, landbouworganisaties, ... zijn nodig omdat die organisaties een werking, instrumenten en middelen hebben om Limburg economisch te ontwikkelen.

Momenteel zijn er nog geen specifieke domeinen aangehaald of vastgepind in het Ruimtepact 2040. Bijvoorbeeld zal de uitvoering van de acties ER -1.1 en ER -1.2 uit gebiedsgericht onderzoek blijken welke organisaties, instanties betrokken zullen worden en wat de verwachtingen hiervan zullen zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.A1 UNIZO Limburg merkt op dat het sturen van ruimtelijke ontwikkelingen naar geschikte plaatsen vanuit een regionale visie een grote uitdaging is, om bestaande economische concentraties (bedrijventerreinen, handelskernen en andere clusters/gebieden) te versterken zonder nieuwe kunstmatige clusters te creëren. Hierin moeten we veel meer bovengemeentelijk gaan denken en plannen, om enerzijds schaalvoordelen te benutten en anderzijds om ruimtelijke versnippering (en gemeentelijke concurrentie door lokale 'prestigeprojecten') tegen te gaan. Zeker voor de planning van bedrijventerreinen en grootschalige detailhandel is er nood aan een bovenlokale visie waarbij de coördinerende rol van de provincie essentieel is.

De Procoro neemt akte van bovenstaande stelling en beaamt de nood aan een bovenlokale visie. In de Strategische visie zijn er engagementen, een toekomstperspectief "Limburg 2040" en 7 strategische doelstellingen opgenomen. Het beleidskader "Economische ruimte" is operationeel van aard en werkt het thema uit (conform art.2.1.1 §1 VCRO).

De algemene visie van dit beleidskader is "Economische groei faciliteren met een ruimteshift". Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologisch openruimtepositieve ruimtebalans. De Procoro verwijst ook voor bedrijvigheid naar visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" voor vrijetijdseconomie naar visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" en voor kleinhandel naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door winkelshift" waarbij de provincie resoluut kiest voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", waar opgenomen staat dat de ruimtelijk-economische visie voor Limburg enkel kan waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Sterke samenwerkingen met VLAIO, POM Limburg, LRM, De Scheepvaart, Visit Limburg, landbouworganisaties, ... zijn nodig omdat die organisaties een werking, instrumenten en middelen hebben om Limburg economisch te ontwikkelen.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.A2 UNIZO Limburg stelt dat een moeilijke evenwichtsoefening ligt, om rechtszekerheid of een toekomstperspectief op maat te bieden aan activiteiten die vandaag op locaties zitten die in de toekomst buiten de afgebakende kernen of strategische gebieden vallen.

De Procoro verwijst naar p.253 naar het visie-element 4.6 "Kerngericht kleinhandel door winkelshift" waar de mogelijkheid voor bestaande winkels, die hoofdzakelijk vergund zijn, kunnen rekenen op rechtszekerheid, ook in functie van een mogelijke overname. Waar economisch en ruimtelijk opportuun en relevant kunnen de handelszaken uitbreiden. Indien een hoofdzakelijk vergunde vestiging wordt geconfronteerd met een herlocalisatie-opdracht die voortvloeit uit een overheidsinterventie dan kan diezelfde overheid een alternatieve vestigingslocatie zoeken binnen (minstens) hetzelfde kernenniveau. Hiervoor wordt een gebiedsgericht onderzoek gevoerd.

De Procoro verwijst ook naar het 2^e spoor "Niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpscentra" bij visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250).

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.A3 UNIZO Limburg merkt op dat ivf de verwevenheid van functies (zie ook SD1 en de UNIZO-visie op de Bedrijvige Kern), leegstaande detailhandelspanden niet altijd per definitie met nieuwe detailhandel moeten ingevuld worden, maar ook met andere economische (vrije beroepen, ambachten, ...) en bedrijvige of maatschappelijke functies (cultuur, recreatie, wonen, ...). Hierin moeten soepelere stedenbouwkundige voorschriften het toelaten om alle vormen van bedrijvigheid in de binnensteden te incorporeren.

De Procoro verwijst naar "OD 1 - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen, actie "ER-1.1 - Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking" en actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift" waarbij er op verschillende manieren gezocht wordt om economische verweving en kernversterking te bevorderen. De opgenomen acties maken het mogelijk om gebiedsgericht te onderzoeken hoe er met leegstand en met nieuwe functies (economische, bedrijvige of maatschappelijke) omgegaan moet worden.

Ook heeft het lokaal bestuur hierin een rol bij de afbakening van hun kernwinkelgebieden en/of winkelarme gebied(en) en de opmaak van een handelsvisie en bijbehorend locatiebeleid (zie visie-element 4.6 op p.254 en 7.3 Gemeenten op p.294).

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.A4 UNIZO Limburg stelt dat op p.276 de ligging in een nationaal park en/of landschapspark benoemd wordt als mogelijke reden voor de neutralisatie/herbestemming van een juridisch aanbod aan bedrijventerreinen. De bevoegde Vlaamse ministers van Economie-Landbouw en Omgeving stelden recent (april 2023) echter dat er decretaal verankerd dat er geen rechtsgevolgen en beperkingen gelden voor industrie en landbouw wanneer een gebied als nationaal of landschapspark erkend wordt. Gelieve dit punt dan ook te schrappen als mogelijke reden voor neutralisatie/herbestemming.

De Procoro bevestigt dat een erkenning als park (conform het decreet houdende de Vlaamse Parken en algemene landschapszorg) op het terrein op basis van dat decreet geen rechtsgevolgen heeft. Zowel de eigendomssituatie als de bestemming van de gronden wijzigt niet. Het is een kaderdecreet dat de erkenningsvoorwaarden, statuten en beheerstructuur van de toekomstige Vlaamse parken regelt. Het vormt de basis voor samenwerkingsverbanden om landschapskwaliteit en landschapszorg te stimuleren. Art. 3 van het decreet definieert een landschapspark als volgt (eigen markering):

"§1 Een Landschapspark is een gebied met internationale uitstraling waar de langdurige wisselwerking tussen mens en natuur heeft geleid tot een specifiek landschap met belangrijke ecologische, abiotische, biotische, culturele of landschappelijke waarden en met een uitgesproken landschapskwaliteit, waarin vanuit een integrale visie ruimte is voor erfgoed, recreatie, natuur, landbouw, wonen, economie en toerisme. Een Landschapspark is een geografisch afgebakend gebied dat een grote ruimtelijke samenhang vertoont en heeft een minimale oppervlakte van 10.000 hectare.

§2. Een erkend Landschapspark heeft als doelstellingen:

1° het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en landschaps-kwaliteit van het gebied vanuit een integrale visie op erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie en toerisme;

2° het bijdragen aan de realisatie van Europese en Vlaamse beleidsbeslissingen met betrekking tot de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit, vermeld in Europese wetgeving en Vlaamse decreten en beleidsplannen;

3° het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale inwoners als binnen- en buitenlandse bezoekers.

..."

De Procoro merkt op dat, hoewel de provincie in dergelijke gebieden op basis van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en na gebiedsgericht onderzoek (= vanuit een integrale visie waarbij alle sectoren t.a.v. elkaar afgewogen worden) beleidskeuzes kan maken en verordenende ruimtelijke uitvoeringsplannen kan opstellen met rechtsgevolgen (o.a. herbestemmingen), de uitdrukkelijke vermelding van de ligging in deze parken in de niet-limitatieve lijst als mogelijke reden tot 'neutralisatie' verwarrend zou kunnen zijn.

De Procoro wenst bijgevolg in te gaan op het voorstel tot schrapping van "- de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzonderingen kan gemaakt worden;" als reden voor 'neutralisatie' uit de opsomming OD 4 op p.276 te schrappen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst “- de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzonderingen kan gemaakt worden;” als reden voor ‘neutralisatie’ uit de opsomming OD 4 op p.276 te schrappen.

A33.ER.A1 4.8 De stad Lommel kan het principe van verweving van niet hinderlijke activiteiten binnen de stads- en dorpskern, om op die manier een ruimteshift voor bedrijvigheid te realiseren, onderschrijven. Het bewaken van de draagkracht van de omgeving zal hierbij echter een grote en belangrijke uitdaging zijn om overlast te vermijden. Aan de provincie wordt dan ook gevraagd een duidelijk afwegingskader op te maken van wat een niet hinderlijke activiteit inhoudt in relatie tot de draagkracht van een specifieke omgeving. Op basis van dat afwegingskader kan dan de mogelijke hinderimpact ingeschat worden en de toets van de goede ruimtelijke ordening correct gevoerd worden.

De Procoro verwijst voor de uitwerking van dit visie-element 4.1 naar de operationele doelstelling OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen en de actie “ER-1.1 - Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking”. Ook verwijst ze naar hoofdstuk 7. “Samenwerking”, specifiek 7.1 “Provincie” voor de samenwerking met de POM en directie Ondernemen.

Voorstel: geen aanpassing

IR29.ER.A1 Zonhoven herhaalt dat het streven naar verweving van niet-hinderlijke bedrijven kan met andere activiteiten in stads- en dorpskernen of op specifieke locaties waaronder bedrijventerreinen, innovatieve bedrijvencampussen of recreatiegebieden. De ambitie is te komen tot o.a. een economische groei zonder ruimtelijke netto uitbreiding en met minder ruimtelijke versnippering. Onbenutte, soms slecht gelegen of niet geschikte recreatiegebieden krijgen een openruimtebestemming. De provincie wenst deze dus te herbestemmen om elders op de juiste plaats nieuwe ontwikkelingen te faciliteren. Dit zorgt voor planologische compensatiemogelijkheden voor toeristische bedrijfsontwikkeling op meer gewenste plaatsen. Kleinhandel moet zorgen voor kernversterking door te ontwikkelen in kernen. Enkel dan is een groei in winkeloppervlakte wenselijk

De Procoro denkt dat dit een terechte samenvatting is en neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR36.ER.A1 Hexagon merkt op dat het beleidskader “Economische ruimte” zelf ook is opgedeeld in verschillende subsectoren: vrijetijdseconomie, landbouw, kleinhandel, bedrijvigheid, ... Ook deze opdeling creëert nieuwe barrières voor multi-sectorale ontwikkelingsprojecten. Immers, een economisch project met “bedrijvigheid” als hoofdcomponent en een bijkomende component “kleinhandel” zou kunnen botsen op de component “kleinhandel” in het beleidskader “economische ruimte” indien deze niet kernversterkend is zoals gedefinieerd (pagina 253-254).

Deze opmerking klopt. Functievermenging kan positief zijn, maar moet ook de basisprincipes van het Ruimtepact 2040 en van het beleidskader “Economische ruimte” volgen. Voor de principes van verweving binnen het Ruimtepact 2040, verwijst de Procoro naar IR36.SV1.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.A1 Limburgse Milieukoepel (p.56) merkt op dat bij de planologische ruiloperaties terreinen die niet in aanmerking komen voor bebouwing, bv omwille van overstrooming, overdruk VEN, oud bos, historisch vervuilde sites... niet in aanmerking komen. Uiteindelijk zou dit openruimtepositief moeten zijn en geen één op één relatie. (cfr Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen)

De Procoro wijst erop dat de bedrijventerreinen en de recreatiegebieden die als “Mogelijk te herbestemmen” bij OD4, actie ER-4.1 zijn opgenomen nog steeds de bestemming van bedrijventerrein of recreatiegebied hebben. Dit betekent dat een eventuele ontwikkelingsdruk kan ontstaan.

Om deze terreinen definitief te vrijwaren van ontwikkeling wenst ze deze terreinen te herbestemmen naar een open ruimtelfunctie, na een gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek, waarbij ook de precieze afbakening wordt bepaald (zie OD 4 en actie ER-4.1).

Deze herbestemmingen zijn belangrijk om ontwikkelingen op goed gelegen plekken te kunnen realiseren. De visie van het beleidskader “Economische ruimte” is immers “Economische groei faciliteren met een ruimteshift”. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. Echter staat er ook geschreven dat het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte de basis is voor de ruimteshift. We moeten

meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologische openruimtepositieve ruimtebalans met aandacht voor zuinig ruimtegebruik in 2040. Dit betekent ook dat de ruimteshift geen shift van één hectare tegen één hectare is. Zie ook actie SV-1 Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid bij de Strategische visie op p.66.

Voorstel: geen aanpassing

BEDRIJVENTERREINEN

- **Visie - ruimteshift**

A2.ER.BT1 Diepenbeek herhaalt dat het voorontwerp beleidsplan de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift waarbij de ruimtebalans voor bedrijventerreinen evenwel status quo blijft door maatregelen te treffen zoals efficiëntere benutting door verdichting en verweving, niet-belastende bedrijven te verweven binnen stads- en dorpscentra en een verschuiving van het juridisch aanbod door ruil.

De Procoro verwijst omtrent de stellingname over status quo naar IR42.ER.A1.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.BT3 De stad Hamont-Achel is het haar inwoners verplicht om er alles aan te doen om de economische leefbaarheid, ook voor de toekomst, te garanderen. Concreet betekent dit dat de stad Hamont-Achel ook het best geplaatst is om de economisch-ruimtelijke uitdagingen aan te pakken en dat ze het niet aan de provincie kan overlaten om een ruimtelijk-economisch beleid te voeren, dat nefast is voor de stad.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7. "Samenwerking", 7.3 "Gemeenten" in het beleidskader "Economische ruimte". De gemeenten worden erkend als essentiële schakels in het ruimtelijk-economisch beleid omwille van 3 redenen (p.294). Ook zijn er concrete acties opgenomen die de gemeenten kunnen opnemen. De gemeente heeft zijn rol te spelen op vlak van lokale bedrijvigheid. Op vlak van regionale bedrijvigheid wenst de Procoro op te merken dat de visie "Economische groei faciliteren met een ruimteshift" en de acties op niveau van de provincie en ook op niveau van Vlaanderen (zie ook hoofdstuk 7. "Samenwerking", 7.2 "Vlaanderen") belangrijk zijn om de ambitie van het Ruimtepact 2040 waar te maken.

Een samenwerking tussen de 3 niveaus is bijgevolg cruciaal. Ze verwijst hiervoor ook naar hoofdstuk 7 Samenwerking, waar opgenomen staat dat de ruimtelijk-economische visie voor Limburg enkel kan waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Sterke samenwerkingen met VLAIO, POM Limburg, LRM, De Scheepvaart, Visit Limburg, landbouworganisaties, ... zijn nodig omdat die organisaties een werking, instrumenten en middelen hebben om Limburg economisch te ontwikkelen.

Zie ook antwoord bij A23.A1+A10 (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

A24.ER.BT1 Met betrekking tot het beleidskader "Economische ruimte" wil de stad Hasselt benadrukken dat er een behoefte blijft aan bijkomende bedrijventerzone. Diverse bedrijventerreinen in Hasselt hebben door de tijd een eerder hybride karakter gekregen. Door de ligging in het stedelijk gebied hebben deze zones meerdere rollen te spelen. De vraag naar extra ruimte voor bedrijvigheid blijft dus overeind ondanks de doelstelling om de bestaande bedrijventerreinen te verdichten en maximaal in te zetten op verweving. In de tabel op p.257 worden de gezondheidscampus Jessa en de onderwijscampus 11^elinie & UHasselt niet vermeld onder de incubatoren en campussen.

De Procoro geeft aan dat in Hasselt er een aantal provinciale economische dragers en 2 ruimtelijk-economische systemen zijn geselecteerd: afgebakend stedelijk gebied Hasselt-Genk, regionaal bedrijventerrein Hasselt Kiewit, regionaal bedrijventerrein Hasselt-Kanaal, Corda campus met incubator Corda en de ruimtelijk-economisch systemen innovatieregio Hasselt-Genk en het ENA (p.257). De provinciale economische dragers spelen een belangrijke rol in Limburg en Vlaanderen op vlak van tewerkstelling en toegevoegde waarde. Deze dragers en de ruimtelijk-economische systemen bepalen het economisch weefsel en vormen de basis om nieuwe ontwikkelingen op te enten en strategische keuzes te maken. Ze zijn belangrijke aanknopingspunten voor de zoektocht naar 'de juiste plaats' om toekomstige bedrijvigheid in te plannen. Ze komen in beeld als strategische locaties om een gepast ruimte-aanbod te creëren en economische groei te faciliteren door in te zetten op een strategische verdichting of een strategische uitbreiding.

De meeste van de grote zorginstellingen en onderwijscampussen, die eveneens belangrijk zijn binnen het economische systeem, vallen binnen de selectie van de provinciale economische dragers. Gezondheidscampus Jessa en de onderwijscampus 11^e linie & UHasselt zijn gevat binnen het afgebakend stedelijk gebied Hasselt-Genk, Ze staan tussen haakjes vermeld als onderdeel van de incubatoren en de campussen op p.256: bedrijfs-, onderwijs- en onderzoekscampussen. Ze zijn weliswaar niet specifiek met naam benoemd.

Tevens verwijst de Procoro naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" en de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's). Zie ook antwoord bij A45.A2

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.BT1 In het huidige en toekomstige beleid van de gemeente Maasmechelen wordt in basis gerekend op verdere invulling, vernieuwing en verdichting binnen het bestaande bedrijventerreinen Oude Bunders en Maneborn en het in ontwikkeling zijnde bedrijventerrein Nieuwe Bunders voor de bedrijvigheid dat niet binnen de woonzones gerealiseerd kan worden. Daarnaast zal ook gerekend worden op het verweven van functies, voor zover dit binnen de directe omgeving te verantwoorden is en deze verweving niet in strijd is met de toekomstvisie om het autogebruik en de verkeersbewegingen binnen het uitgestrekte woongebied te laten dalen.

Dit past binnen de visie van het Ruimtepact 2040 en dit beleidskader. De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.BT4 De gemeente Maasmechelen wil benadrukken dat vanwege de uitgestrektheid van haar kleinstedelijk gebied het belangrijk zal zijn om de zonering voor verwevingsmogelijkheden van bedrijvigheid binnen de stads- en dorpskernen apart afgelijnd zal moeten worden, om extra onnodige verkeersbewegingen binnen de gemeentegrenzen te voorkomen. Het autogebruik ligt vandaag de dag in Maasmechelen in vergelijking tot Vlaanderen al zeer hoog. Verweven bedrijvigheid binnen de kernen moet niet leiden tot extra verkeersdruk.

Dit is een terechte opmerking en de gemeente kan dit binnen zijn eigen bevoegdheid uitwerken. De Procoro verwijst naar "OD 1 - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" waarbij ruimtelijke draagkracht bereikbaarheid, leegstand, schaal, hinder... worden aangehaald als toetsstenen om ontwikkelingen te evalueren i.f.v het verhogen van de verwevingsgraad. Ook verwijst ze naar actie "ER-1.1 - Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking" waarbij staat dat de provincie samen met de gemeenten nieuwe locatieformules introduceert en langetermijnvisies rond kernontwikkeling faciliteert. Dit alles past binnen het principe van de bedrijvige kern (zie voetnoot p.268 – term VLAIO).

Voorstel: geen aanpassing

A28.ER.BT2 Beringen haalt aan dat in het Ruimtepact 2040 heel sterk ingezet wordt op de bouwshift, maar zolang hierover geen duidelijk instrumentarium en geen financiële instrumenten vanuit Vlaanderen worden uitgewerkt en ter beschikking gesteld, zal/kan hieraan geen of weinig gevolg gegeven. Het feit dat in het Ruimtepact dermate de focus legt op de bouwshift zou mogelijk een rem kunnen betekenen op de economische ontwikkeling van Limburg.

De Procoro verwijst naar het hoofdstuk 7. "Samenwerking" in het beleidskader "Economische ruimte", specifiek 7.2 "Vlaanderen" waarbij een aantal concrete acties zijn opgesomd die Vlaanderen kan opnemen om de visie van dit beleidskader te realiseren. Ook is bij 7.3 de rol van de gemeenten omschreven als essentiële schakel in het ruimtelijk-economisch beleid en concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren. Tevens verwijst de Procoro naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" en de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's), hetgeen concrete acties zijn. Zo wordt actie ER-3.1 prioritair op gestart en is de opdracht voor de actualisatie van RuBelim reeds gegund en is de overeenkomst met VITO getekend. De opdracht start op 1 november 2023.

Voorstel: geen aanpassing

A29.ER.BT1 MOW: In "SD5 – competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen" wordt gesteld dat niet-hinderlijke bedrijven maximaal verweven worden binnen stads- en dorpskernen. MOW vindt het een logisch uitgangspunt. Het lijkt evenwel aangewezen om de term "niet-hinderlijk" voldoende breed te interpreteren, dus zowel op vlak van milieu maar ook op vlak van mobiliteit en ruimte/stedenbouwkundig.

De Procoro gaat hiermee akkoord en stelt voor om de term "niet-hinderlijk" aan te passen. In het Ruimtepact 2040 komt de term "niet-hinderlijk" hoofdzakelijk voor met "verweven" hetgeen duidt op de context/omgeving.

De Procoro stelt voor om de termen “verweefbare” en “niet-verweefbare bedrijven” te hanteren en het document hierop te screenen. Deze termen duiden immers meer op de contextafhankelijke situatie in relatie tot de in te planten bedrijfsactiviteiten. Ook merkt de Procoro op dat op een aantal plaatsen in het Ruimtepact 2040 de termen “niet-belastend” en “belastend” gehanteerd worden, deze worden best ook vervangen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de termen “verweefbaar” en “niet-verweefbaar” in plaats van “niet-hinderlijk” en “hinderlijk” én “niet-belastend” en “belastend” te hanteren.

A35.ER.BT2 Vlaamse Waterweg vindt dat het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg niet eenduidig is over zijn visie inzake het ruimtebeslag voor bedrijventerreinen. Waar er op p.26, 65 en 249 steeds sprake is van een herbesteding via planologische ruiloperaties, wordt er in het ontwerp MER op p.132 en 136 een inperking van het oppervlakte van bedrijventerreinen voorgesteld (streven naar een negatieve netto-ruimte balans voor economische activiteiten). De Vlaamse Waterweg wenst hier graag duidelijkheid omtrent het standpunt van de provincie.

De Procoro wenst het verschil te duiden tussen ruimtebeslag en de ruimtebalans. Ze verwijst hiervoor naar de omschrijving van beide begrippen bij de Begrippenlijst op p.302. Het ontwerp-MER bij 6.3.7 (biodiversiteit) spreekt niet over “ruimtebeslag voor bedrijventerreinen” of de “oppervlakte van bedrijventerreinen”. Wel wordt er een onderscheid gemaakt tussen “netto-ruimtebalans voor economische activiteiten” en het “juridisch aanbod aan bedrijventerreinen”. Echter verwijst de Procoro naar de algemene visie (p.249) van dit beleidskader nl. “Economische groei faciliteren met een ruimteshift”. Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologisch openruimtepositieve ruimtebalans. Ook verwijst de Procoro voor bedrijvigheid naar visie-element 4.1 “Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen” (p.249-250). Hierbij wordt aangegeven dat we een structurele omslag beogen in het ruimtelijk beleid, gericht op het intensiveren van het ruimtegebruik en het verschuiven van het juridisch aanbod. Zowel het openruimtepositief beleid als minder planologisch bestemde ruimte duiden op een negatieve netto ruimtebalans. Dit zegt echter niets over ruimtebeslag.

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT9 Vlaamse Waterweg verwijst naar de ruimteshift van slecht gelegen bedrijventerreinen naar strategische zones op p.250. Wat is echter een strategische zone en hoe wordt deze gedefinieerd?

Dit gaat om de juiste plek in de provincie. De Procoro verwijst hiervoor naar de selecties van de provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen. De provincie selecteert de economisch belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau. Het zijn aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. Dit zijn gebieden of voorzieningen waar de provincie met haar ruimtelijk beleid een meerwaarde kan bieden, waar afwegingen op bovenlokaal niveau nodig zijn of die van provinciaal strategisch belang zijn.

Voorstel: geen aanpassing

A36.ER.BT2 (Herk-de-Stad) Ook het verweven van niet-hinderlijke bedrijven lijkt eerder een utopie. Niet-hinderlijk is nl. bij uitstek in woonomgevingen een relatief begrip. Zelfs het sporadisch sleutelen aan een oldtimer of het zagen van stookhout durft in de nabije omgeving al te resulteren in verwensingen en klachten, die dan geuit worden bij het lokaal bestuur.

De Procoro wenst aan te geven dat de meeste bedrijvigheid in Vlaanderen (75%) en in Limburg (70%) verweven voorkomt: zie OD 1 en Ruimterapport Vlaanderen 2018. Dit wil echter niet zeggen dat bij de locatie van nieuwe bedrijven hier niet zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Zie ook antwoord bij A25.ER.BT4 M.b.t. de term “niet-hinderlijk”: zie antwoord bij A29.ER.BT1

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.BT1 Het provinciebestuur plant de ontwikkeling van aanbod aan bedrijventerreinen op de gepaste plaatsen, gekoppeld aan het gelijktijdig schrappen van juridisch aanbod. Departement Omgeving geeft aan dat ook voor deze oefening geldt dat de planologische compensatie slechts één van de randvoorwaarden kan zijn vooraleer een dergelijke ontwikkeling kan plaatsvinden. Minstens zal er een

actuele maatschappelijke ruimtebehoefte moeten zijn aangetoond waaruit blijkt dat er geen redelijke alternatieven via rendementsverhoging van het bestaande ruimtebeslag voorhanden zijn. Eénzelfde redenering geldt ook ten aanzien van de voorziene ontwikkeling van lokale bedrijventerreinen.

De Procoro neemt akte van deze opmerking en stelt dat dit overeenkomt met de visie van het beleidskader “Economische ruimte”. De visie van dit beleidskader is immers om de economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. De speerpuntsectoren voor Limburg zijn maakindustrie, bouw, logistiek, zorg, circulaire economie, energie, landbouw, vrijetijdseconomie, digitale economie en creatieve economie^[1].

Het beleidskader “Economische Ruimte” beoogt de economische groei te faciliteren door in te zetten op een ruimteshift. Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologische openruimtepositieve ruimtebalans^[2] met aandacht voor zuinig ruimtegebruik tegen 2040. (p.249).

Ze verwijst voor de rendementsverhoging van het bestaande ruimtebeslag ook naar het visie-element 4.1 Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen. Om de ruimteshift voor bedrijvigheid te realiseren, is er immers een gelijktijdige inzet op 3 sporen nodig, nl. de bestaande ruimte efficiënter benutten, niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpscentra en het juridisch aanbod verschuiven. Zuinig ruimtegebruik is een belangrijk onderdeel van de ruimteshift. Economische groei wordt mogelijk door het efficiënter inrichten van de bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen. Het uitgangspunt is dat een hoger ruimtelijk rendement zich moet vertalen in een hoger economisch rendement.^[3] Een meer compacte ruimte-inname moet leiden tot maatschappelijke winsten en minder ruimtebeslag. De Procoro verwijst naar de operationele doelstellingen “OD1 - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen” en “OD 2 - Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelede bedrijventerreinen”. Deze doelstellingen zijn nodig om spoor 1 en spoor 2 te kunnen verwezenlijken.

De Procoro merkt op dat bij bedrijventerreinen (momenteel) nergens gesproken wordt van gelijktijdig plannen (OD 3) en schrappen (OD 4) van het juridisch aanbod van bedrijventerreinen. Bij actie ER-4.1 staat zelfs dat er proactief herbested kan worden.

Met betrekking tot de actuele maatschappelijke ruimtebehoefte, verwijst de Procoro naar de ruimtebehoefteraming in kader van de studie “Visie Economische Ruimte Provincie Limburg”, opgesteld door Idea Consult (september 2020). Deze “Ruimtebehoefteraming Limburg 2018-2038” is voorafgaand ter voorbereiding van dit beleidskader, opgemaakt. In dit rapport zijn de resultaten voor de ruimtebehoefteraming van de netto-ruimte voor bedrijventerreinen, opgenomen onder de vorm van 4 scenario’s, afhankelijk van de graad van verweving en de reductie van het ruimtegebruik per vestiging (efficiënter ruimtegebruik). De behoeftebehoefteraming betreft alle bedrijventerreinen, dus zowel regionaal als lokaal. In de studie worden een aantal zaken opgemerkt bij de ruimtebehoefteraming. Het scenario met meer verweving van economische activiteiten en een verminderd ruimtegebruik van bedrijven op bedrijventerreinen, levert de grootste ruimtebeperking van de vraag op volgens de ruimtebehoefteraming. Het verminderd ruimtegebruik per vestiging (10%) levert een grotere ruimtewinst op dan een grotere verwevingsgraad. Bijkomend wordt opgemerkt dat de cijfers een complexe dynamiek bevatten. De factoren die het verschil tussen de scenario’s verklaren zijn opgesomd. Hierdoor zijn de scenario’s als hypothetische scenario’s te beschouwen.

Tevens is er ook een synthesesnota “Visie Economische Ruimte Provincie Limburg” opgemaakt door Idea Consult (16 september 2020). Hierbij wordt opgemerkt dat er een mismatch is tussen vraag en aanbod:

- *Vraag vooral in West-Limburg en Midden-Limburg terwijl het aanbod zich in Noord-Limburg (Lommel) en Maasland situeert.*
- *Limburg is een KMO-provincie, lokale bedrijventerreinen zijn veelal volzet en de vraag, vanuit gemeenten, naar ruimte voor lokale bedrijventerreinen is actueel.*
- *Er is moeilijk zicht te krijgen op de “latente” vraag (fragmentatie van vragen bij de verschillende actoren).*

In het beleidskader “Economische ruimte” en de voetnoten 105 (p.237) en 124 (p.249) is er verwezen naar deze studie van de behoeftebehoefteraming. Uit de cijfers van de POM blijkt dat de afgelopen 5 jaar (2017-2023) het status quo-scenario uit de studie van Idea Consult (status quo inzake verweving en inzake gemiddeld ruimtegebruik per vestiging) is uitgevoerd (dit betekent dat het actief aanbod daalde van

^[1] Bron: IDEA Consult (september 2020), *Visie Economische Ruimte Provincie Limburg* (p.20)

^[2] Met ruimtebalans wordt de ruimteboekhouding bedoeld, het is een weergave van hoeveel ruimte een bepaalde juridische bestemming heeft.

^[3] Een hoger economisch rendement is hier bedoeld als meer toegevoegde waarde.

873,40 ha naar 412,40 ha op een tijdspanne van 5 jaar). De visie van een ruimteshift op 3 sporen is dus actueel. Een sturend beleid dringt zich op.

Ondanks bovenstaande weerlegging, wenst de Procoro een aantal aanpassingen voor te stellen naar aanleiding van dit advies.

Op basis van bovenstaand antwoord en het antwoord bij A46.SV3, vraagt de Procoro om niet langer vast te houden aan het principe van contingent. Hierdoor vervalt het bijhouden van een contingent en de foute interpretatie ervan.

Dit heeft invloed op de tekst op vlak van bedrijvigheid:

- Bij visie-element 4.1 (p.249-250) staat dat met de ruimteshift minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid wordt behouden om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen. De Procoro stelt voor dat bij de planologische ruil ingezet wordt op 10% verminderd ruimtegebruik in kader van efficiënter ruimtegebruik en het nastreven van een beter ruimtelijk rendement. Uit de studie en de scenario's is immers af te leiden dat verminderd ruimtegebruik per vestiging de grootste winst oplevert i.f.v de behoefteeraming. Omdat er niet meer gewerkt (kan) worden met het bijhouden van een contingent stelt de Procoro voor, om in afstemming met vrijetijdseconomie, de ruimteshift te organiseren vanuit het principe van gelijktijdige compensatie. Daarbij wordt de kanttekening gemaakt dat enkel in uitzonderlijke gevallen niet met een ruil gewerkt wordt. Hetgeen uitdrukkelijk gemotiveerd moet worden in desbetreffende ruimtelijk uitvoeringsplan.

De Procoro verwijst hiervoor ook naar actie ER-3.1, m.n. de actualisatie van de RuBeLim-studie.

Bij de voetnoot 127 (p.250) moet de eerste zin "De 11.460 ha aan bedrijventerreinen blijft behouden, maar wordt efficiënter benut of planologisch inruikbaar" geschrapt worden, omdat bij de planologische ruil immers uitgegaan wordt van efficiënter ruimtegebruik.

M.b.t. de andere planningsniveaus wordt ook een aanpassing voorgesteld. Voor het gemeentelijk niveau wordt de alinea over de planologische compensatie in de visie weggelaten. Voor het plannen van lokale bedrijvigheid wordt verwezen naar "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" bij OD 3. Bij de opmaak van de behoeftestudie zal de provinciale visie richtinggevend zijn.

- De Procoro vraagt om de studie van Idea Consult en specifiek de ruimtebehoefteeraming te vermelden in de procesnota. Ze stelt voor om een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteeraming uit te voeren in kader van hoofdstuk 9. "Monitoring en evaluatie" op p.78-79.
- Het bestaande juridisch aanbod dat niet ingevuld is door bebouwing of infrastructuur (inclusief het actief aanbod) zal onderzocht moeten worden: waar het gelegen is, of het een bepaalde aaneensluitende omvang heeft, of het te activeren is,... Afhankelijk van de ligging of het knelpunt, kan gekozen worden voor een planologisch ruil. Een aantal mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen zijn opgenomen bij OD 4, actie "ER-4.1 - Opmaken van provinciale RUP's voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden".
- Voor OD 4 wordt voorgesteld om bij de actie ER-4.1 de opsplitsing van de "Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" weg te laten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist (vanuit het idee van samenwerking) welke terreinen door de provincie en welke terreinen door Vlaanderen kunnen ingezet (of planologisch geruild) kunnen worden i.f.v de Limburgse ruimteshift. Deze aanpassing werkt dus ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 "Vlaanderen".
- De Procoro vraagt om de strategische visie in overeenstemming te brengen met de voorgestelde wijzigingen: "SD 5 – Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen en actie "SV-1 – Uitvoeren van een openruimtepositief planologische beleid"

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om niet langer vast te houden aan het principe van contingent. Dit heeft invloed op de tekst op vlak van bedrijvigheid:

- Bij visie-element 4.1 (p.249-250) staat dat met de ruimteshift minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid wordt behouden om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen. De Procoro stelt voor dat bij de planologische ruil ingezet wordt op 10% verminderd ruimtegebruik in kader van efficiënter ruimtegebruik en het nastreven van een beter ruimtelijk rendement. Uit de studie en de scenario's is immers af te leiden dat verminderd ruimtegebruik per vestiging de grootste winst oplevert i.f.v de behoefteeraming. Omdat er niet meer gewerkt (kan) worden met het bijhouden van een contingent, stelt de Procoro voor, om in afstemming met vrijetijdseconomie, de ruimteshift te organiseren vanuit het principe van gelijktijdige compensatie, met de kanttekening dat enkel in uitzonderlijke gevallen niet met een ruil gewerkt wordt. Hetgeen uitdrukkelijk gemotiveerd moet worden in desbetreffende ruimtelijk uitvoeringsplan.

Ze verwijst hiervoor ook naar actie ER-3.1, m.n. de actualisatie van de RuBeLim-studie.

Bij de voetnoot 127 (p.250) moet de eerste zin "De 11.460 ha aan bedrijventerreinen blijft behouden, maar wordt efficiënter benut of planologisch inruilbaar" geschrapt worden, omdat bij de planologische ruil immers uitgegaan wordt van efficiënter ruimtegebruik.

M.b.t. de andere planningsniveaus wordt ook een aanpassing voorgesteld. Voor het gemeentelijk niveau wordt de alinea over de planologische compensatie in de visie weggelaten. Voor het plannen van lokale bedrijvigheid wordt verwezen naar "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" bij OD 3. Bij de opmaak van de behoeftestudie zal de provinciale visie richtinggevend zijn.

- *De Procoro vraagt om de studie van Idea Consult en specifiek de ruimtebehoefteraming te vermelden in de procesnota. Ze stelt voor om een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteraming uit te voeren in kader van hoofdstuk 9. "Monitoring en evaluatie" op p.78-79.*
- *Het bestaande juridisch aanbod dat niet ingevuld is door bebouwing of infrastructuur (inclusief het actief aanbod) zal onderzocht moeten worden: waar het gelegen is, of het een bepaalde aaneensluitende omvang heeft, of het te activeren is,... Afhankelijk van de ligging of het knelpunt, kan gekozen worden voor een planologisch ruil. Een aantal mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein zijn opgenomen bij OD 4, actie "ER-4.1 - Opmaken van provinciale RUP's voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden".*
- *Voor OD 4 wordt voorgesteld om bij de actie ER-4.1 de opsplitsing van de "Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" weg te laten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist (vanuit het idee van Samenwerking) welke terreinen provinciaal en welke terreinen door Vlaanderen kunnen ingezet (of planologisch geruild) worden ifv de Limburgse ruimteshifft. Deze aanpassing werkt dus ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 "Vlaanderen".*
- *De Procoro vraagt om de strategische visie in overeenstemming te brengen met de voorgestelde wijzigingen: "SD 5 – Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen en actie "SV-1 – Uitvoeren van een openruimtepositief planologische beleid"*

IR2.ER.BT1 Het Ruimtepact 2040 spreekt in het beleidskader "Economische ruimte" van een activerings- en aanbodbeleid. Dat hoeft volgens VOKA in wezen niet veel te verschillen van de oude ambitie om steeds een ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen te hebben. Het is immers cruciaal dat Limburg en de steden en gemeenten in de toekomst, en dus ook bij opmaak van hun eigen beleidsplannen en beleidskaders, voldoende vooruitdenkend zijn en de aanbeveling vanuit Vlaanderen ter harte nemen om voldoende voorraad te reserveren voor industrie met hinderlijke activiteiten. Zeker als men rekening houdt met de aankomende bouwshift om open ruimte maximaal te vrijwaren. Na 2040 zal het immers bijzonder moeilijk worden om bijkomende ruimte te voorzien of opnieuw te reserveren. We moeten vandaag dus niet nadenken over de ruimtevrage voor de komende 17 jaar (tot 2040) maar ook voor de vele decennia die komen.

Naast voldoende ruimte te voorzien en te reserveren voor niet-verweefbare economische activiteiten zullen we in de toekomst, ook meer dan vroeger, niet hinderlijke economische activiteiten moeten onderbrengen in het stedelijk weefsel. Ook daar zal de overheid er actief op moeten inzetten door niet alleen locaties in stedelijk weefsel te faciliteren waar bedrijven zich willen vestigen, maar ook te zorgen dat deze bedrijven daar getolereerd worden door middel van een ondernemingsvriendelijk vergunningenbeleid. Ook ambities inzake ruimtelijke rendement en het intensiveren van het ruimtegebruik kunnen alleen worden waargemaakt als iedereen volgt. Zo verhinderen lokale bouwvoorschriften vandaag nog te dikwijls initiatieven ter verbetering van het ruimtelijk rendement. Dergelijke obstakels moeten worden weggewerkt.

De Procoro verwijst in eerste instantie naar het engagement 4.1 "Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad" op p.22 waarbij geschreven staat dat de provincie actief meewerkt aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofdambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Zie ook antwoord bij A46.SV2 (geclusterd) (terugdringen van bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 tot 0ha/dag)

Tevens verwijst ze naar de ruimtebehoefteraming van Idea Consult. Deze "Ruimtebehoefteraming Limburg 2018-2038" is voorafgaand ter voorbereiding van dit beleidskader opgemaakt. In dit rapport zijn de resultaten voor de ruimtebehoefteraming van de netto-ruimte voor bedrijventerreinen, opgenomen onder de vorm van 4 scenario's, afhankelijk van de graad van verweving en de reductie van het ruimtegebruik per vestiging (efficiënter ruimtegebruik). De behoeftebetraming betreft alle bedrijventerreinen, dus zowel regionaal als lokaal. In de studie worden een aantal zaken opgemerkt bij de ruimtebehoefteraming. Het scenario waarbij gekozen wordt voor meer verweving van economische activiteiten en een verminderd ruimtegebruik van bedrijven op bedrijventerreinen, levert de grootste ruimtebeperking van de vraag op volgens de ruimtebehoefteraming. Daarbij levert het verminderd ruimtegebruik per vestiging (10%) een grotere ruimtewinst op dan meer verweving. Bijkomend wordt

opgemerkt dat de cijfers een complexe dynamiek bevatten. De factoren die het verschil tussen de scenario's verklaren zijn opgesomd. Hierdoor zijn de scenario's als hypothetische scenario's te beschouwen. Daarom verwijst de Procoro hiervoor ook naar het antwoord bij A46.ER.BT1 omtrent het opnemen van een bijkomende actie voor het uitvoeren van een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteraming bij hoofdstuk 9. "Monitoring en evaluatie" op p.78-79. Trends en evoluties in het ruimtelijk-economisch functioneren, veranderingen in de economische dynamiek en het streven naar meer verwevenheid van bedrijven kunnen hierbij gedetecteerd en opgevangen worden. Daar Departement Omgeving in haar advies duidelijk heeft aangegeven dat er niet met "reservepotjes" mag gewerkt worden hetgeen aanleiding geeft om het principe van contingent te verlaten én de vraag om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 tot 0ha/dag terug te dringen, lijkt de vraag over het plannen van een ruimtevraag na 2040 (ijzeren voorraad) niet passen binnen de Vlaamse doelstellingen. De provincie wenst binnen deze krijtlijnen van de Vlaamse doelstellingen zijn visie waar te maken door een economische groei te faciliteren met een ruimteshift. De operationele doelstellingen en de bijbehorende doelstellingen zijn hierop afgestemd.

Voorstel: geen aanpassing

IR2.ER.BT3 Om ruimte voor bedrijven te garanderen, dringt VOKA – Kamer van Koophandel Limburg er op aan dat verlaten bedrijfssites voorbehouden blijven aan ondernemingen. Ongunstig gelegen terreinen kunnen een andere invulling krijgen, op voorwaarde dat er gelijktijdig elders beter gelegen ondernemingsruimte wordt vrijgemaakt.

Het Ruimtepact 2040 stelt dat de omvang van het huidige juridisch aanbod aan bedrijventerreinen netto niet meer zal uitbreiden. Door bedrijventerreinen efficiënter te gebruiken of slecht gelegen terreinen te ruilen met strategische zones wordt een ruimteshift beoogd. Zoals reeds opgemerkt, staat VOKA – Kamer van Koophandel Limburg ten volle achter dat laatste principe (planologische compensatie bij schrapping van slecht gelegen bedrijventerreinen). Bezorgd zijn we daarom over de uitspraak in het ontwerp het Ruimtepact 2040 dat met een ruimteshift minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid behouden blijft om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen. VOKA – Kamer van Koophandel Limburg pleit er nadrukkelijk voor om paars gebied ook paars te houden en verwacht dat ruimte voor bedrijvigheid 100% wordt behouden. Dat is cruciaal vermits we anders onze schaarse ruimte aan industriegronden dreigen te verliezen. Deze vrees wordt versterkt door de vaststelling dat Vlaanderen de ruimteboekhouding voor harde bestemmingen wil verlaten. De strategische visie van het BRV maakt immers een onderscheid tussen bestemmingen zonder ruimtebeslag (landbouw, natuur, bos en andere open ruimte bestemmingen) en bestemmingen met ruimtebeslag (wonen, industrie, recreatie en andere bestemmingen zoals buffers, private tuinen en parken). Opvallend en waarschijnlijk problematisch daarbij is dat de strategische visie van het BRV niet langer (wat ten tijde van het RSV wel het geval was) afzonderlijke oppervlakte-doelen bepaalt voor bestemmingen die ruimtebeslag impliceren. Het argumenteert eenvoudig dat al deze bestemmingen toch zo verweven zijn dat geen afzonderlijke doelen bepaald moeten worden. Nochtans kunnen heel wat economische activiteiten eenvoudigweg niet verweven worden met elkaar. Het risico wordt daarom reëel dat de resterende hectaren voor bedrijven opgesoupeerd worden door andere bestemmingen, zodat er geen ruimte meer rest voor de economische ontwikkeling van niet verweefbare bedrijvigheid, wat zal leiden tot job – en welvaartverlies. We moeten immers beseffen dat verwevenheid van functies zijn limieten kent. Een groot deel van de bedrijven is niet geschikt om zich te vestigen nabij woonzones.

De Procoro meent te begrijpen dat de visie "Economische groei faciliteren met een ruimteshift" onderschreven wordt, maar dat VOKA een aantal voorwaarden stelt. De Procoro verwijst naar de algemene visie waarbij het streven naar een openruimtepositieve ruimtebalans de basis is voor de ruimteshift. Door het verlaten van het principe van contingent wordt het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-205) aangepast en stelt de Procoro voor om de ruimteshift te organiseren vanuit het principe van gelijktijdige compensatie (met een uitzonderingsmogelijkheid). Ze verwijst hiervoor naar de behandeling van A46.ER.BT1 en de gevraagde aanpassingen.

Naar aanleiding van de strategische visie van het BRV en de opmaak van het ruimtelijk beleidsplan voor de provincie Limburg heeft de deputatie beslist om voorafgaand een studie door Idea Consult te laten opmaken: zie procesnota en de verwijzingen in de voetnoten.

De studie gaf een aantal principes aan en werkte verschillende scenario's uit m.b.t. verweving en ruimtegebruik per bedrijf. Op basis van deze studie, is de provincie van mening dat een ruimteshift haalbaar is, aangezien de voorgestelde principes toegepast worden in het beleidskader en visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen". Daarbij zet de provincie in op 10% verminderd ruimtegebruik bij de planologische ruil door de ruimte efficiënter te gebruiken en een beter ruimtelijk rendement na te streven.

Op deze manier draagt deze visie en uitwerking, samen met de andere visies en uitwerkingen, bij tot het realiseren van de strategische doelstelling SV-1 Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid. Zie antwoord bij A46.ER.BT1.

Omtrent het belang van verwevenheid verwijst de Procoro naar de studie van Idea Consult. Via "OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" krijgt dit een uitwerking in het beleidskader "Economische ruimte". Momenteel ligt de verwevingsgraad in Vlaanderen (75%) reeds hoger dan in Limburg (70%). De provincie wenst tegen 2040 het Vlaams gemiddelde na te streven. Hiervoor is de actie ER-1.1 opgenomen. Door meer economische activiteiten te verweven in het woonweefsel wordt er meer ruimte gevrijwaard en gecreëerd op de bedrijventerreinen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR2.ER.BT6 Op p.235 en verder van het Ruimtepact 2040 worden cijfers vermeld van het juridische aanbod van bedrijvigheid. De bezettingstabellen van VLAIO van januari 2022 werden gebruikt. Inmiddels heeft VLAIO de cijfers in januari 2023 geactualiseerd. De laatste cijfers tonen o.a. dat de oppervlakte aan bedrijventerreinen dat actief wordt aangeboden daalde van 525ha naar 412ha en dat de reservegronden van bedrijven afnamen van 437 ha naar 289 ha. Uit eerder onderzoek blijkt dat er in 2038 – rekening houdend met verschillende scenario's – behoefte is aan 350 tot 1300 hectaren bijkomende bedrijventerreinen.

Los van de vraag van Voka – Kamer van koophandel Limburg om de cijfers in het Ruimtepact 2040 te actualiseren, moet worden benadrukt dat de ruimteboekhouding niet steeds een correct beeld geeft van de werkelijke situatie. Er mogen dan ook geen grote conclusies getrokken worden in het al dan niet benutten van de juridische voorraad. Immers, dikwijls liggen (juridische) belemmeringen aan de basis om een terrein niet te realiseren, zoals:

- Een hangend geschil met een buurtbewoner
- Een mismatch tussen voorschriften en de gewenste exploitatie o Slecht gelegen omwille van de nabijheid van beschermde natuur
- De niet-ontwikkeling omdat het perceel deels uitmaakt van een strategische reserve van een bedrijf o ...

Het is dus fout te concluderen dat de niet benutting van de juridische voorraad het bewijs levert van een overtollig aanbod. In onze regio blijft er een nijpend tekort aan goed gelegen en goed uitgeruste bedrijventerreinen. Zoals aangehaald, pleit Voka – Kamer van Koophandel Limburg daarom voor het uitzuiveren van onze ruimteboekhouding. Goed gelegen, maar onbenutte bedrijventerreinen moeten dringend worden geactiveerd en terreinen die slecht gelegen zijn, dienen te worden geschrapt en elders planologisch worden gecompenseerd.

De Procoro benadrukt dat een actualisatie van de cijfers belangrijk is en moet doorgevoerd worden. Ze is ook van mening dat nergens gesteld wordt dat het niet benutten van de juridische voorraad duidt op een overtollig aanbod. De redenen voor het niet gebruiken van het niet-ingevuld aanbod door bebouwing of infrastructuur zijn zelfs opgesomd op p.235 bij hoofdstuk 3. Ruimtelijke staat. Op p.236 wordt inderdaad gesproken van een grotere concentratie actief aanbod in Lommel en Genk en over een evenwichtige ruimtelijke spreiding over de provincie. Maar nergens wordt gesproken van een overtollig of overaanbod.

De Procoro verwijst ook naar OD 2 waarbij gesproken wordt om het ruimtelijke rendement op goed gelegen bedrijventerreinen te verhogen, om bestaande terreinen te optimaliseren, langdurige leegstand aan te pakken, reserve of 'slapende' gronden te activeren,.... Indien dit niet mogelijk is, zullen gronden in aanmerking komen voor herbesteding of een ruilcompensatie: Zie OD 4. Hierdoor ontstaan er mogelijkheden om ontwikkelingen op goed gelegen plekken te kunnen realiseren in kader van de ruimteshift.

Voorstel: aanpassing.

De Procoro vraagt om de meest recente cijfers te gebruiken en dus de ruimtelijke staat/ beleidskader "Economische ruimte" te actualiseren.

IR7.ER.BT1 De bezwaarindienaar woont in een plattelandsgemeente. De loodgieter van het dorp doet het goed en bouwt een reuze loods langs een gewestweg. In de gemeente is een industrieterrein. Moet de provincie in de eerste plaats er niet voor zorgen dat die loods daar terecht komt. Kan dit niet verplicht of ten minste gestimuleerd worden?

Het Ruimtepact 2040 heeft het statuut van ruimtelijk referentiekader. De Procoro stelt dat de provincie daarbij de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit hanteert als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart.

Vanuit deze overkoepelende visie is het beleidskader "Economische ruimte" uitgewerkt. Doel is om meer te doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie; met onder andere visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250).

De Procoro wijst op het gegeven dat elke stedenbouwkundige handeling vraagt om een afzonderlijke ruimtelijke afweging waarin de mogelijkheden en de impact op de omgeving gebiedsgericht onderzocht en afgewogen moeten worden. Dit geldt op vergunningenniveau, maar evenzeer op planningsniveau. Het Ruimtepact 2040 biedt in de verschillende operationele doelstellingen en acties de handvaten om dit te doen, met onder andere het tweede spoor van visie-element 4.1 "Niet-hinderlijke bedrijven verweven in stads- en dorpscentra". Dit houdt in dat door meer niet-hinderlijke bedrijven te verweven in het woonweefsel er meer ruimte op de industrieterreinen gevrijwaard wordt voor de hinderlijke activiteiten. Dit is belangrijk omdat we zorgzaam met onze ruimte moeten omgaan en ter uitvoering van de actie SV-1 Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid.

Ook bij OD 1 (p.267) wordt aangehaald dat een belangrijke reden om verweefbare activiteiten te lokaliseren in het woonweefsel is om de industrieterreinen voor te behouden voor hinderlijke economische activiteiten.

De afweging van hinderlijk en niet-hinderlijk zal bij de omgevingsvergunning (incl milieubeoordeling) beoordeeld worden. Ze verwijst ook naar OD 1 (p.267) waarbij aangehaald wordt dat aard en omvang van de economische activiteit bepalend zal zijn voor de inpasbaarheid in het stedelijk en woonweefsel. Schaal en hinder zijn belangrijke toetsstenen om ontwikkelingen te evalueren. Hier wordt tevens aangehaald dat een belangrijke reden om verweefbare activiteiten te lokaliseren in het woonweefsel is om de industrieterreinen voor te behouden voor hinderlijke economische activiteiten.

M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT9 Zoals gezegd, een levende kern houdt ook een bedrijvige kern in, waarbij verweefbare bedrijvigheid prioritair thuishoort in de kern. Het Vlaams streven naar een maximaal behoud van de economische invulling en herontwikkeling met nieuwe bedrijvigheid van economische gebieden in de kern is cruciaal. VLAIO stelt vast dat een robuuste beleidsvisie en planningskader op lokaal niveau moet aanwezig zijn opdat herontwikkelingen naar wonen kunnen worden tegen gehouden. Ze roepen op om dergelijke herontwikkelingen niet langer vanuit vermeende hinderaspecten of louter financiële overwegingen van investeerders te bekijken, maar vanuit een integraal perspectief maatschappij – economie - leefmilieu.

VLAIO ondersteunt dan ook het uitgangspunt van de provincie dat 'functionele bedrijventerreinen' moeten voorbehouden worden voor niet-verweefbare bedrijvigheid. Dit houdt echter ook in dat de provincie en lokale besturen een standpunt moeten innemen t.o.v. de KMO-units die op deze functionele bedrijventerreinen als paddenstoelen uit de grond schieten. Deze kleinschalige KMO-units trekken immers voornamelijk verweefbare bedrijvigheid aan.

Ze wensen nogmaals te benadrukken dat bedrijfskavels op "functionele bedrijventerreinen" absoluut gevrijwaard moeten worden voor hinderlijke ruimtevragers en voor specifieke vestigingsmilieus (logistiek, chemie, ...). Hierbij mogen ook de problematische ruimtevragers niet vergeten worden. In veel gevallen komen zij wegens het "niet – gewenste propere profiel" niet in aanmerking bij het uitgiftebeleid van deze bedrijventerreinen. Echter, deze bedrijven hebben een beperkte actieradius vanuit hun bedrijfssite en daarom is het belangrijk ook voor hen een vestigingslocatie op dergelijke terreinen te vinden (of te behouden).

De Procoro neemt akte van het onderschrijven van de visie over verweefbaarheid en "functionele bedrijventerreinen".

Bij visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" wordt gesproken van een degelijk uitgiftebeleid en dat het cruciaal is met om zorgvuldig met de uitgifte van de gronden om te gaan. Er wordt hiervoor verwezen naar hoofdstuk 7. "Samenwerking". Tevens is opgenomen dat (bedrijfs)functies die ene synergie kunnen vormen met, of ondersteunend zijn aan, bestaande bedrijfsactiviteiten kunnen ingepast worden op bedrijventerreinen. Kleinschalige, niet-belastende ondernemingen daarentegen horen thuis in het bebouwd weefsel van stads- en dorpskernen (zie spoor 1). Bij OD 1 op p.267 wordt aangehaald dat een belangrijke reden om verweefbare activiteiten te lokaliseren in het woonweefsel is om de industrieterreinen voor te behouden voor hinderlijke economische activiteiten. Door meer economische activiteiten te verweven in het woonweefsel wordt er meer ruimte gevrijwaard en gecreëerd op de industrieterreinen.

De Procoro verwijst naar 7.1 "Provincie" specifiek waarbij gesteld wordt dat zowel Directie Ondernemen als de POM voor de uitvoering van het Ruimtepact 2040 projecten en initiatieven kunnen realiseren, met o.a. het ontwikkelen en organiseren van een uitgiftebeleid door o.a. uitgiftecomités,...

Voorstel: geen aanpassing.

IR10.ER.BT2 UNIZO kan globaal de visie "Economische groei faciliteren met een ruimteshift" in dit beleidskader onderschrijven. Het Ruimtepact 2040 benoemt een duidelijke economische groeiambitie, met aandacht voor een hoger ruimtelijk rendement en ruimtelijke kwaliteitsverhoging, zonder een

hypotheek te leggen op het veilig en toekomstgericht functioneren van ondernemingen (behoud van afstandsbuffers en strategische reserves), maar evenwel ook zonder een (netto) uitbreiding van de bestemde/ingekleurde economische ruimte.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.BT3 (UNIZO) De passage “We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie.” op p. 249 is echter een verkeerde vertaling van die visie, en dient verwoord te worden naar “We moeten meer doen met *dezelfde* ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie.” De ruimteshift moet als ambitie hebben om de volledige 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid te behouden om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen.

IR10.ER.BT4 Het voorgestelde driesporenbeleid (bestaande ruimte efficiënter benutten, niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpscentra en het juridisch aanbod verschuiven) is goed en gedetailleerd benoemd, maar dient ook een volledig behoud van de bestemde ruimte voor bedrijvigheid na te streven en te garanderen. De passage “Met een ruimteshift wordt minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid behouden” dient overeenkomstig ook aangepast te worden naar “Met een ruimteshift wordt 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid behouden”.

IR13.ER.BT1 VKW vindt het zeer verontrustend dat, ondanks dat in het kader van de beoogde ruimteshift steeds over het ‘verschuiven’ van juridisch aanbod wordt gesproken (naast het efficiënter benutten van bestaande ruimte en het verweven van niet-hinderlijke bedrijvigheid binnen stads- en dorpskernen) in het beleidskader economische ruimte (p. 249) alsnog wordt gesteld dat “met een ruimteshift minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologische bestemde ruimte voor bedrijvigheid wordt behouden”. VKW Limburg vraagt uitdrukkelijk dat kwantitatief minstens 100% van de hoeveelheid vandaag planologisch voor bedrijvigheid voorbehouden ruimte dusdanig bestemd blijft en dat dit expliciet in het Ruimtepact 2040 wordt verankerd. Ze vragen dat expliciet als doelstelling wordt opgenomen dat de ruimtebalans voor bedrijvigheid niet mag afnemen. Ze begrijpen het streven om het bestaande juridisch aanbod aan bedrijventerreinen niet te laten *toenemen* tegen 2040, maar van een afname kan voor VKW Limburg evenmin sprake zijn. De voornemens om de noodzakelijke ruimte voor nieuwe bedrijven en ontwikkelingen tussen nu en 2040 op te vangen door efficiënter ruimtegebruik en meer inbedding van bedrijvigheid in de kernen, zijn al ambitieus genoeg.

Naar aanleiding van de strategische visie van het BRV en de opmaak van het ruimtelijk beleidsplan voor de provincie Limburg heeft de deputatie beslist om voorafgaand een studie door Idea Consult te laten opmaken: zie procesnota en de verwijzingen in de voetnoten. Conform deze studie en mits het toepassen van een aantal principes (meer verweving, minder ruimtegebruik per bedrijf,...) zoals opgenomen bij het visie-element 4.1 “Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen”, is de provincie van mening dat een ruimteshift haalbaar is waarbij ingezet wordt op 10% verminderd ruimtegebruik bij de planologische ruil in kader van efficiënter ruimtegebruik en het nastreven van een beter ruimtelijk rendement. Op deze manier draagt deze visie en uitwerking, samen met de andere visies en uitwerkingen, bij tot het realiseren van de strategische doelstelling SV-1 Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid. Zie antwoord bij A46.ER.BT1.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR10.ER.BT7 (OD4) UNIZO wil er wel op hameren dat bij een herbestemming/schrapping het betrokken lokaal bestuur als eerste nog aanspraak moet kunnen maken op een compensatie of ontwikkeling van de betreffende ruimte – op een andere, beter gelegen of te ontwikkelen zone binnen het eigen grondgebied, bij voorkeur aansluitend bij een ander bedrijventerrein of recreatiegebied, op basis van voorafgaand overleg tussen de gemeente en de provincie m.b.t. o.m. zoekgebieden, lokale/regionale behoeften en ontsluiting.

Voor visie/contingent/planologische ruil: zie antwoord bij A46.ER.BT1

De Procoro wijst erop dat de herbestemming van een regionaal of lokaal bedrijventerrein of recreatiegebied in een gemeente naar een open ruimtelfunctie (zie OD 4), los staat van een compensatie of ontwikkeling van een bedrijventerrein of recreatiegebied binnen die gemeente. Het dient nl. de Limburgse ruimteshift. Dit is in overeenstemming met het provinciedecreet dat stelt dat de provincie bevoegd is voor de regeling van de provinciale belangen en met name de bovenlokale taakbehartiging (art.2 §2, 1° provinciedecreet).

De visie is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek en legt het Ruimtepact 2040 de basis voor een sturend aanbodbeleid (OD3):

- *Op vlak van bedrijvigheid wordt de ontwikkeling van gepast ruimte-aanbod afgewogen aan de hand van de criteria “ruimte voor regionale bedrijvigheid” (p.272) en aan de hand van de principes van “ruimte voor lokale bedrijvigheid” (p.273). Op vlak van regionale bedrijvigheid is de provincie of Vlaanderen aan zet. Op vlak van lokale bedrijvigheid is de gemeente zelf aan zet. Voor bedrijvigheid verwijst de Procoro ook naar de actie ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP’s), hetgeen concrete acties zijn.*
- *Op vlak van vrijetijdseconomie wordt de ontwikkeling van gepast ruimte-aanbod afgewogen aan de hand van de “richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden” (p.273).*

Voorstel: aanpassing.

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1 en A11.ER.VE1 (geclusterd).

IR10.ER.BT8 (OD4) Het is ook essentieel dat de te herbestemmen ha effectief op andere plaatsen voor bedrijvigheid ontwikkeld worden (op beter gelegen locaties, in kleine en grote percelen, ifv behoeften) en dat er geen ruimte verloren gaat – aansluitend bij onze opmerking m.b.t. de te herbestemmen 100% hierboven.

Visie/contingent/verminderd ruimtegebruik: zie antwoord bij A46.ER.BT1 en verminderd ruimtegebruik bij IR2.ER.BT3

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR13.ER.BT2 In het kader van de toekomstige ontwikkeling van de Limburgse economie pleit VKW om de nodige flexibiliteit aan de dag te leggen. Net als elke regio in Vlaanderen moet ook Limburg verder kunnen groeien en zich ontwikkelen om zijn welvaart te kunnen vasthouden. Limburg heeft op dit vlak bovendien nog steeds een achterstand goed te maken (cfr. SALK en SALKTurbo). Het zou daarom geenszins te verantwoorden zijn dat Limburg zichzelf op enige wijze te kort zou (moeten) doen, door geen adequate en voldoende mogelijkheden te bieden voor toekomstige economische investeringen die de Limburgers ten goede komen. Of op die manier economische kansen zou moeten laten schieten ten voordele van andere (omliggende) regio’s. In ruimtelijk beleid dienen de sociale, ecologische en economische invalshoek gelijktijdig, evenwichtig en gelijkwaardig afgewogen te worden. Dit lijkt hier niet steeds het geval.

De visie is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. Echter het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie.

De Procoro verwijst hiervoor naar de selecties van de provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen: zie antwoord bij A35.ER.BT9.

Ook verwijst ze naar het hoofdstuk 7 “Samenwerking”. De ruimtelijk-economische visie voor Limburg kan enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en besturen. Ook hier wordt verwezen naar initiatieven en projecten die mee uitvoering geven aan een economische strategie voor Limburg, parallel aan het Ruimtepact 2040 (ingebed/gekaderd in SALKTurbo). De bovenlokale samenwerking, gebaseerd op de visie van dit beleidskader, kan vervat worden in een nieuw “ruimtecontract” voor ruimte voor bedrijvigheid in Limburg, op initiatief van het provinciebestuur.

Tevens wijst ze erop dat het beleidskader “Economische ruimte” deel uitmaakt van het Ruimtepact 2040, bestaande uit een strategische visie en nog 2 andere beleidskaders “Wonen in stads- en dorpskernen en Openruimteschakels”.

De doelstelling van het economisch beleid is om een hogere welvaart te creëren:

- *zie Strategische visie: bij relevantie van “SD5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen”: Een gedifferentieerd economisch weefsel met groeimogelijkheden zorgt voor welvaart voor Limburg en de Limburgers.*
- *zie beleidskader “Economische ruimte”: bij 1.1 “Ruimtelijk faciliteren van de regionale economische strategie” (p.229): Een economisch gezonde en veerkrachtige provincie zorgt voor de welvaart en het welzijn van de Limburgers.*
- *zie beleidskader “Economische ruimte”: bij 3.1 “Bedrijvigheid – Bedrijventerreinen” bij hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat” (p.233): Limburg heeft een sterk weefsel van ruimtelijk verspreide kleine en middelgrote ondernemingen (KMO’s) en ambachtelijke bedrijven. Dat zorgt voor een sterke lokale verankering van de economie. Bedrijven met minder dan 50 werknemers creëren bijna 45% van de*

Limburgse werkgelegenheid¹. Maar ook grote bedrijven zijn en blijven erg belangrijk voor Limburg. Bedrijven met meer dan 200 werknemers zorgen voor 27% van de werkgelegenheid. De grote ondernemingen met meer dan 250 werknemers staan in voor 83% van de Limburgse bruto toegevoegde waarde². Zowel de tewerkstelling als de toegevoegde waarde zijn belangrijk voor de welvaart van een regio.

- *Zie beleidskader "Economische ruimte: bij 4.2 Een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats (p.251): "... op vlak van jobs en welvaart een hoge toegevoegde waarde genereren."*

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT3 (zie ook kaartmateriaal) Het is voor VKW Limburg van groot belang om steeds de nodige voorraad aan uitgeefbare hectaren bedrijventerrein voorhanden te hebben om de economische ontwikkeling binnen de provincie en haar economische regio's niet te beknotten. Om te voorkomen dat economische opportuniteiten verloren gaan, moet voor niet-verweefbare bedrijvigheid steeds een minimale ruimte-reserve aangehouden worden. Daarvoor is een strategische sturing nodig waarin de provincie een uitgelezen rol kan spelen.

We stellen vast dat we op vlak van onmiddellijk beschikbare ruimte vandaag verre van ruim in de was zitten, mede door de grote concentratie van beschikbare bedrijven terreinen in een handvol gemeenten. Volgens de laatste beschikbare bezettingstabellen van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) was er bij de start van 2023 in Limburg nog een fors verminderd 'actief aanbod' van 412ha. Ter vergelijking: bij gelijkaardige oefeningen in 2018 en 2012 ging respectievelijk nog om 738 en 655ha. In tegenstelling tot wat in het Ruimtepact 2040 wordt gesteld, is het actief aanbod aan bedrijventerreinen vandaag in Limburg echter verre van goed gespreid (zie illustratie hierboven). Het aanbod is integendeel sterk geconcentreerd rond Genk, Tessenderlo-Beringen, Lommel en Dilsen-Stokkem. Volgens de laatste beschikbare bezettingstabellen per 1/1/2023 is er enkel in deze gemeenten meer dan 45ha 'actief aanbod' beschikbaar en 28ha, 18ha, 10, 12 en 20ha in de respectievelijk hierbij aangrenzende gemeenten Bilzen, Ham, Pelt, Maasmechelen en Lanaken. Echter leert de praktijk dat deze cijfers nog een duidelijke overschatting zijn over de ruimte die in de betrokken gemeenten effectief beschikbaar is voor bedrijven, bv. door lopende opties en recente verkopen. Bovendien gelden voor heel wat van deze percelen specifieke voorwaarden (bv. watergebonden activiteiten). Zo kondigde Stad Beringen recent aan de laatste eigen gronden, die het grootste deel uitmaakten van hun 51 ha zogenaamd actief aanbod, verkocht te hebben. Ook in Lanaken zijn nog slechts enkele kleine percelen beschikbaar voor bedrijven die wensen uit te breiden, naast 10ha watergebonden terrein. Zelfs in Genk wordt de beschikbare ruimte steeds krappere (cfr. snelle invulling voormalig Fordterrein).

In 19 gemeenten is sowieso geen enkele ruimte beschikbaar voor bedrijven die zich willen hervestigen of uitbreiden, in 25 van de 42 gemeenten (60%!) gaat het om minder dan 1ha. Naast Sint-Truiden (18ha), is slechts in 5 andere dan de eerder genoemde gemeenten nog meer dan 5ha bedrijfsgrond beschikbaar en in 3 andere gemeenten amper 2 à 4ha. Niet elke KMO is bereid of in de mogelijkheid zijn lokale binding (werknemers, klanten) door te knippen wanneer herlocalisatie zich opdringt. Zij rekenen dan ook op ontwikkelingskansen in de eigen of minstens de omliggende gemeenten. Het is dan ook essentieel dat, zowel door de provincie vanuit haar coördinerende rol, als vanuit de gemeenten, voldoende ver vooruit wordt gekeken om de nodige voorraad aan ruimte voorhanden te hebben voor bedrijven die niet verweefbaar zijn op locaties buiten de bedrijventerreinen en hen de nodige mogelijkheden te geven bij hun ruimtelijke planning.

De Procoro benadrukt dat een actualisatie van de cijfers belangrijk is en moet doorgevoerd worden. Indien dit leidt tot andere conclusie op vlak van de concentraties aan actief aanbod of ruimtelijke spreiding over de provincie, zal dit zo vermeld moeten worden.

Doch staat dit de visie, de selecties en de operationele doelstellingen niet in de weg. De provincie wenst immers om een economische groei te faciliteren met een ruimteshift.

De Procoro verwijst ook naar OD 2 waarbij gesproken wordt om het ruimtelijke rendement op goed gelegen bedrijventerreinen te verhogen, om bestaande terreinen te optimaliseren, langdurige leegstand aan te pakken, reserve of 'slapende' gronden te activeren,.... Indien dit niet mogelijk is, zullen gronden in aanmerking komen voor herbesteding of een ruilcompensatie: Zie OD 4. Hierdoor ontstaan er mogelijkheden om ontwikkelingen op goed gelegen plekken te kunnen realiseren .

Zie ook antwoord bij IR13.ER.BT2 en IR2.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

¹ Bron: SALKturbo, december 2020.

² Bron: SALKturbo, december 2020

De Procoro vraagt om de meest recente cijfers te gebruiken en dus de ruimtelijke staat/ beleidskader "Economische ruimte" te actualiseren.

IR13.ER.BT10 Ten aanzien van de terechte aandacht die inzake bedrijfsmobiliteit gegeven wordt aan een vlotte, veilige en kwaliteitsvolle aansluiting van bedrijventerreinen op de verschillende fietsroutenetwerken (p.253), vraagt VKW Limburg daaraan gekoppeld ook meer aandacht voor een betere bediening en aansluiting van bestaande en toekomstige bedrijventerreinen op vlak van openbaar vervoer.

De Procoro merkt op dat bij "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" bij ruimte voor regionale bedrijvigheid een criteria "goede bereikbaarheid" is opgenomen waar bv. ook de fietssnelwegen zijn opgenomen, maar ook de nabijheid van bestaand openbaar vervoer corridors of eventuele potentie ervan. Ook bij ruimte voor lokale bedrijvigheid wordt gesproken van een goede ontsluiting, bij voorkeur ook ten aanzien van het openbaar vervoer en het functioneel fietsroutenetwerk en de fietssnelwegen. Bij actie ER-3.1 worden bij de ruimtelijke criteria voor de actualisatie van de RuBeLim-studie een aantal parameters aangehaald waaronder ook het Regionaal Mobiliteitsplan Limburg.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT11 Het Ruimtepact 2040 geeft met een specifieke strategische doelstelling terecht veel aandacht aan het integreren van energie in het landschap en in het ruimtelijk beleid, waarbij vooral focus gelegd wordt op wind- en zonne-energie. Het vlotter verkrijgen van vergunningen voor het plaatsen van windmolens, zeker op bedrijventerreinen, moet voor VKW hierbij een belangrijk aandachtspunt zijn. Vandaag lopen heel wat bedrijven hierbij tegen al te veel (onnodige) beperkingen aan.

De Procoro stelt dat de provincie het wetgevend kader niet kan verruimen om meer mogelijkheden te bieden voor energieproductie en dat de provincie de procedures tot het verkrijgen van een omgevingsvergunning niet kan wijzigen. Dit is een bevoegdheid van de Vlaamse Regering. Binnen het geldende wetgevend kader wil de provincie wel inzetten op het energetisch verduurzamen van bedrijventerreinen:

- *Actie "SV-5 - Opmaken van een provinciale energiekarta om grootschalige energie op de juiste plaats in te planten" zal resulteren in ruimtelijke afwegingskaders voor zonne- en windenergie die vertaald worden naar een energiekarta. Hierin worden de potentierijke en uitgesloten gebieden voor hernieuwbare energie afgebakend en juridisch verankerd (zie p.70).*
- *In "OD 2 - Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen". In het beleidskader Economische ruimte is de visie opgenomen dat duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande bedrijventerreinen onder meer kan worden verhoogd door het doordacht inrichten vanuit de aandacht voor en optimale afstemming van opwekking, opslag en uitwisseling van duurzame energie.*
- *De actie "ER-2.1 - Screenen van bestaande regionale bedrijventerreinen en verkennen van de mogelijkheden tot ruimtelijke kwalitatieve verbetering", actie "ER-2.2 - Opmaken van provinciale RUP's om het ruimtelijk en energetisch rendement of de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen te verhogen", actie "ER-2.3 - Sensibiliseren en kennisdelen over ruimtelijk rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen" en actie "ER-2.4 - Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen" geven uitvoering aan OD 2.*

Voorstel: geen aanpassing

IR22.ER.BT1 Het beleidskader 'Economische ruimte' bepaalt op pagina 249:

"Niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpscentra houdt in dat door meer niet-hinderlijke bedrijven te verweven in het woonweefsel er meer ruimte op de industrieterreinen gevrijwaard wordt voor de hinderlijke activiteiten. De tendens naar minder verweving van werklocaties in stedelijke milieus zet ruimtelijke druk op bedrijventerreinen."

Het is voor bezwaarindener niet duidelijk wat onder 'niet-hinderlijk' moet worden begrepen. Deze term laat ruimte voor appreciatie. Afhankelijk van het bedrijf en afhankelijk van het type woonweefsel kan dit begrip anders worden ingevuld. Dit aspect moet dan ook geval per geval worden beoordeeld op vergunningenniveau, en is niet te regelen op planningsniveau.

M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

M.b.t. de beoordeling; zie antwoord bij IR7.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A29.ER.BT1

IR22.ER.BT2 Het ontwerp van beleidskader “Economische ruimte” is onwettig volgens bezwaarindiener, voor zo ver het wil ingrijpen op planningsniveau van toegelaten locaties voor ‘niet-hinderlijke’ bedrijven. Dit is een aspect van goede ruimtelijke ordening dat geval per geval dient te worden beoordeeld.

De Procoro is niet akkoord met deze stelling.

M.b.t. de term “niet-hinderlijk”: zie antwoord bij A29.ER.BT1

M.b.t. de beoordeling: zie antwoord bij IR7.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A29.ER.BT1

IR29.ER.BT2 Er zijn bedenkingen over de (financiële) haalbaarheid van dergelijke visies waarbij de gemeente wordt beknot in hun (economische) groei. Dit is momenteel onvoldoende uitgeklaard door de hogere overheden. Het is noodzakelijk om hier duidelijkheid over te bekomen.

De Procoro verwijst naar de engagementen die de provincie opneemt in de ruimtelijke ontwikkeling van Limburg. Het uitgangspunt hierbij is dat de ruimtelijke ontwikkeling het resultaat is van samenwerking tussen verschillende overheden en beleidsdomeinen en met vele partners zoals het maatschappelijk middenveld. De provincie heeft hiervoor de actie “SV-8 - Opzetten van een fonds voor provinciale acties” uitgewerkt.

Ook verwijst de Procoro naar de strategische visie hoofdstuk.9 “Monitoring en evaluatie”. De provincie zet hierbij in op monitoring om de snelheid waarmee trends zich voortzetten en mogelijke nieuwe ruimtelijke uitdagingen voor de leefomgeving in Limburg waar te nemen. De monitoring gebeurt systematisch en vormt een basis voor de evaluatie van het provinciaal ruimtelijk beleid. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur. De Procoro is ook van mening dat bij de driejaarlijkse rapportering een voorstel van uitvoeringsprogramma moet opgenomen worden. Hierin kunnen prioriteiten bepaald worden voor het provinciaal beleid.

Zie ook antwoord bij IR42.SV26.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om volgende tekstaanpassing te doen (hoofdstuk 9, p.78):

“Een continue monitoring en evaluatie maken onderdeel uit van het procesmatige karakter van beleidsplanning. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering met een voorstel van uitvoeringsprogramma aan het provinciebestuur. Hierbij neemt de provincie onderstaande strategie op.”

IR36.ER.BT1 Het principe van het beleidskader op p.250 “De omvang van het huidige juridisch aanbod aan bedrijventerreinen breidt netto niet meer uit, maar wordt efficiënter benut of planologisch geruimd.” gaat volgens bezwaarindiener (soms) in tegen kwalitatieve en ruimte-zuinige ontwikkelingsprojecten die een grote toegevoegde waarde creëren op het vlak van tewerkstelling. Bezwaarindieners pleiten er voor dat voor multi-sectorale ontwikkelingsprojecten andere krijtlijnen gelden (opsomming zie IR36.SV4).

De Procoro wijst erop dat het aangehaalde principe niet louter op zichzelf staat. De Procoro verwijst hiervoor naar hoofdstuk 4 “Visie”. Bij 4.1 “Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen” is het uitgangspunt dat een hoger ruimtelijk rendement zich moet vertalen in een hoger economisch rendement. In de voetnoot hierbij wordt expliciet aangehaald dat met een hoger economisch rendement meer toegevoegde waarde wordt bedoeld. Ook 4.2 “Een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats” gaat over een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats. Dit gaat over het versterken van het vestigingsklimaat en het stimuleren van economische activiteiten die een duurzame werkgelegenheid creëren en op vlak van jobs en welvaart een hoge toegevoegde welvaart genereren. Ook wordt er gesproken over: een aanbod aan diverse werklocaties, groepipolen met clusterontwikkeling en positie van kennis in de economie.

Met betrekking tot het voorstel van krijtlijnen voor multi-sectorale ontwikkelingsprojecten, verwijst de Procoro naar IR36.SV4.

Voorstel: geen aanpassing

IR37.ER.BT1 Visie en Strategie in verband met de economische groei van bedrijven (p. 55 en p. 249 e.v.). volgens de bezwaarindiener moeten de 3 opgesomde sporen worden uitgebreid met een 4de, namelijk de grondige evaluatie van de noodzaak tot het aantrekken van louter logistieke (e-commerce) bedrijven (de ‘verdozing’ van Limburg), met grote ruimte-inname, landschappelijke verloedering, relatief

lage tewerkstelling en belangrijke generatie van vracht- en bestelwagenverkeer. Deze ontwikkeling vereist een grondige evaluatie alvorens hierop verder in te zetten.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 4 "Visie". Bij 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" is het uitgangspunt dat een hoger ruimtelijk rendement zich moet vertalen in een hoger economisch rendement. In de voetnoot hierbij wordt expliciet aangehaald dat met een hoger economisch rendement meer toegevoegde waarde wordt bedoeld. Dit betekent dus niet louter de verdozing van Limburg. Ook 4.2 "Een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats" gaat over een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats. Dit gaat over het versterken van het vestigingsklimaat en het stimuleren van economische activiteiten die een duurzame werkgelegenheid creëren en op vlak van jobs en welvaart een hoge toegevoegde welvaart genereren. Ook wordt er gesproken over een aanbod aan diverse werklocaties, groeipolen met clusterontwikkeling en positie van kennis in de economie.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ER.BT4 Een vermindering van de globale oppervlakte voor bedrijventerreinen is volgens BBL zeker mogelijk, gelet op het huidige overaanbod in Limburg. Ook de doelstelling om in te zetten op een verhoging van het ruimtelijk economisch rendement op bedrijventerreinen, helpt ruimte te sparen en maakt het mogelijk bedrijvigheid op minder goed gelegen locaties af te bouwen.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.BT3 Door het toestaan van niet-hinderlijke bedrijven binnen de stads- en dorpscentra wil de provincie de bestaande ruimte efficiënter benutten. Limburgse Milieukoepel zegt dat dit op zich een goede zaak kan zijn. De grote uitdaging hierin bestaat uit het goed definiëren van het al dan niet hinderlijk karakter van een bedrijf. Veel ondernemingen kunnen in hun startperiode geen hinder veroorzaken maar door de gestage groei die ze meestal kennen, op langere termijn wel als hinderlijk worden ervaren. Om zowel de omgeving als de ondernemingen rechtszekerheid te bieden, is het goed dat de bevoegde overheid duidelijke regels opstelt omtrent de kansen tot groei op de voorgestelde locatie en vooraf aangeeft en bepaalt onder welke omstandigheden een verhuis naar een andere plaats zich zal aandienen. In een aantal gevallen kan ook het beperken van de tijd van de bedrijvigheid zinvol zijn.

M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

Bij groei van een bedrijf zal er steeds een afweging moeten gebeuren omtrent de verweefbaarheid van het bedrijf in zijn omgeving. Dit maakt deel uit van de procedure van de omgevingsvergunning (incl. milieubeoordeling). Zie ook antwoord bij IR7.ER.BT1.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A29.ER.BT1

IR46.ER.BT4 Het beleidskader "Economische ruimte" selecteerde geen provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen voor Halen. Op de provinciegrens bouwen Halen en Diest samen aan een energielandschap door de uitbouw van een windpark en het stimuleren van het opwekken van hernieuwbare energie door het plaatsen van zonnepanelen op volumineuze gebouwen (industrie). Dit uiterst zichtbare ruimtelijk-economisch systeem wordt in de toekomst verder ontplooid door het verder onderzoeken van de mogelijkheden van een gemeenschappelijke industriezone aan het op- en afrittencomplex van de E314 en het lokaal verbruiken van de opgewekte energie.

De Procoro neemt akte van deze mededeling. De Procoro verwijst hiervoor naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" op p.272.

Voorstel: geen aanpassing

- **Contingent – planologische ruil**

A16.ER.BT3 (Zie bijlage) Stad Tongeren wenst aanspraak te maken op het provinciaal beheerde contingent m.b.t. de schrapping en compensatie van bedrijventerreinen binnen een neutrale ruimtebalans. Het kleinstedelijk gebied Tongeren en de regionale bedrijventerreinen Overhaem en Tongeren-Oost zijn geselecteerd als 'provinciale economische dragers'. Gezien dit aanknopingspunten

zijn om nieuwe economische ontwikkelingen op te enten, moet daar ook gezocht worden om bijkomende ruimte voor bedrijvigheid te creëren.

De algemene visie van dit beleidskader is "Economische groei faciliteren met een ruimteshift". Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologisch openruimtepositieve ruimtebalans. Visie/contingent/verminderd ruimtegebruik: zie antwoord A46.ER.BT1

De Procoro wijst erop dat er nergens in het beleidskader "Economische ruimte" gesproken wordt van een neutrale ruimtebalans.

Planologische compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7

De selecties van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen zijn aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. Dit zijn gebieden of voorzieningen waar de provincie met haar ruimtelijk beleid een meerwaarde kan bieden, waar afwegingen op bovenlokaal niveau nodig zijn of die van provinciaal strategisch belang zijn. (zie ook antwoord A35.ER.BT9)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A16.ER.BT4 (Zie bijlage) Stad Tongeren vraagt om de bestemming van bijkomende planologische ruimte voor bedrijvigheid buiten het contingent van de neutrale ruimtebalans te houden, als de te wijzigen bestemming reeds een 'harde' bestemmingscategorie en bestaand ruimtebeslag betreft. Dit betekent dat (delen van) percelen die reeds in gebruik zijn voor bedrijvigheid, wonen, recreatie, gemeenschapsvoorzieningen,... (= bestaand ruimtebeslag), maar niet planologisch bestemd zijn als bedrijventerrein, maar voor een andere 'harde' functie (bijv. wonen of gemeenschapsvoorzieningen), via een RUP een (geëigende) bestemming als bedrijventerrein kunnen krijgen, los van de provinciale ruimtebalans en zonder andere planologische compensaties.

De Procoro verwijst naar het voorstel tot aanpassing visie met betrekking tot het verlaten van het contingent en het toepassen van verminderd ruimtegebruik bij planologische ruil: zie antwoord bij A46.ER.BT1

De Procoro wijst erop dat er nergens in het beleidskader "Economische ruimte" gesproken wordt van een neutrale ruimtebalans. De algemene visie van dit beleidskader is "Economische groei faciliteren met een ruimteshift". Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologisch openruimtepositieve ruimtebalans. Tevens wenst de Procoro ook erop te wijzen dat niet per definitie bedrijvigheid in bestemming woongebied een bestemming als bedrijventerrein moet krijgen. Dit is afhankelijk van de verweefbaarheid van de economische activiteiten. Zie ook OD 1 en de bijbehorende acties. Op vlak van bv. gemeenschapsvoorziening moet dit verder (gebiedsgericht) onderzocht worden.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A32.ER.BT4 Hoewel er in het ontwerp BRL nu geen cijfers meer zijn opgenomen, weet de gemeente Houthalen-Helchteren uit het voorontwerp dat het om een schrapping van 67 ha bedrijventerrein gaat (De Hutte 11 ha, Hoevereinde 26 ha en Helchteren-Noord 30 ha).

Naast de financiële compensatie, is het voor het gemeentebestuur ook belangrijk dat er ruimtelijke compensaties gebeuren. Ze wensen in te zetten op de uitbouw/ontwikkeling van het hoger vermelde Mobility Center + ze willen ruimte creëren voor bedrijven en handelszaken die – in het kader van NZL – geherlocaliseerd moeten worden. Beide planprocessen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

A32.ER.BT6 De gemeente heeft kunnen vaststellen dat er zeer grote planologische herbestemmingen op grondgebied van Houthalen-Helchteren worden gevraagd, zonder enige garantie op ruimtelijke compensaties.

A33.ER.BT5 4.4 De stad Lommel wil aangeven dat de verkoop van de industrieterreinen binnen Lommel in een stroomversnelling is gekomen, waardoor alle industriegronden binnen Lommel reeds toegewezen, of minstens in onderhandeling, zijn. De stad pleit er dan ook voor om het contingent industrieterrein dat geschrappt zou worden (zie bovenstaande) minstens elders in Lommel bestemd wordt ifv nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor industrie. De stad Lommel vraagt de provincie dan ook om het onderzoek naar bijkomende zones voor industriële ontwikkeling binnen Lommel als prioritaire actie op te nemen in haar beleidsplan.

IR19.ER.BT1 Het college van burgemeester en schepenen van Oudsbergen volgt de ambitie om doordacht met de beschikbare ruimte om te gaan maar kan niet akkoord gaan met het voorstel dat

nieuwe bedrijventerrein enkel ontwikkeld kunnen worden door het juridisch aanbod te verschuiven. Gemeente Oudsbergen moet, na efficiënt en doordacht gebruik van bestaande bedrijventerreinen, over de mogelijkheid beschikken bestaande bedrijventerreinen, omwille behoudt bedrijfsvoering en tewerkstelling, te laten uitbreiden. Ook de behoefte aan een nieuwe KMO-zone moet mogelijk zijn onder specifieke voorwaarden zoals bijvoorbeeld een openruimtepositieve ruimtebalans.

Planologische compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7

Visie/contingent: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Selecties van de provinciale economische dragers: zie antwoord bij A35.ER.BT9.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen IR10.ER.BT7 en A46.ER.BT1

A35.ER.BT3 De Vlaamse Waterweg wenst de passage over een ruim aanbod van bedrijventerreinen in de provincie te nuanceren. Er kan niet enkel uitgegaan worden van de hoeveelheid beschikbare oppervlakte. De verschillende ontsluitingsmogelijkheden van een terrein en welke bedrijvigheid er toegelaten is, zijn ook bepalend om een juiste locatie aan bedrijven toe te kennen. Zo kan het enerzijds lijken dat er op bepaalde plaatsen en voor bepaalde vormen van bedrijvigheid een overaanbod bestaat, maar dat er anderzijds dient vastgesteld te worden dat voor bepaalde type ruimtevragers erg weinig of zelfs helemaal geen ruimte beschikbaar is. Zo krijgt De Vlaamse Waterweg de vraag van bedrijven naar (grote) watergebonden bedrijventerreinen. Dit aanbod is echter zeer precair. De Vlaamse Waterweg is dan ook gekant tegen het idee om bedrijventerrein zonder meer te laten verdwijnen.

Overaanbod bedrijventerreinen en ruimtebehoefteraming: zie antwoord bij IR2.ER.BT6

Visie/contingent: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 5 "Selecties" waar de provinciale dragers en ruimtelijk-economische systemen zijn geselecteerd. De ruimtelijk-economische systemen het ENA met de logistieke Poort Genk en de cluster Lommel-Pelt zijn systemen gelinkt aan de vervoersweg van het Albertkanaal en/of Kempische kanalen. Op deze locaties kan nieuw aanbod voorzien worden. De selecties zijn immers de economisch belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau en aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. Ook bij het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" wordt gesproken om juridisch aanbod te verschuiven zodat nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld kunnen worden. Zie ook "OD 3-Creëren van een gepast ruimteaanbod op strategische locaties".

Maar het betreft niet enkel nieuwe bedrijventerreinen. Ze verwijst ook naar OD 2 waar op bestaande goed gelegen bedrijventerreinen het ruimtelijk rendement verhoogd moet worden om bijkomend ruimtebeslag te beperken. Bestaande terreinen moeten ruimtelijk geoptimaliseerd worden door intensiever ruimtegebruik en efficiëntere benutting via verdichting, inbreiding en verhoging van het ruimtelijk en economisch rendement op dezelfde oppervlakte. Dergelijke herstructurering kan onder andere het volgende inhouden (niet limitatief):

- *bijkomend bebouwen binnen het bestaand ruimtebeslag (o.a. verantwoord hoger/dieper bouwen);*
- *beperken van ruimtegebruik bij uitgifte;*
- *langdurige leegstand aanpakken, reserve of 'slapende' gronden activeren³.*

Ter volledigheid verwijst de Procoro naar actie ER-4.1 waarbij de herbestemming van bedrijventerreinen en ook de precieze afbakening, voorwerp zijn van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A36.ER.BT1 De ambitie van economische groei zonder ruimtelijke netto-uitbreiding is begrijpelijk, doch enigszins zorgwekkend voor een stad als Herk-de-Stad, waar momenteel geen aanbod is. Het lijkt belangrijk dat "netto" correct wordt gedefinieerd en dat ook (onvergunde) zonevreemde situaties mee in rekening worden gebracht. Tenslotte zorgen zij wel voor economische activiteit én groei. Het is – zeker in het huidige landbouwklimaat – ook eerder ondenkbaar dat een nieuwe landbouwvulling voor al deze voormalige landbouwzeters nog aan de orde is.

³ Activeren van onderbenut aanbod heeft een complexe dynamiek. Stopzettingen en krimp van bedrijven zorgen voor onderbenut aanbod. Om nieuwe bedrijven en groeiers de kans te geven op een geschikte ruimte, is het essentieel dat de ruimtes die vrijkomen of leegstaan op een degelijke manier terug aangeboden worden. Het opnieuw beschikbaar komen van verlaten percelen of gebouwen is een discontinu proces waarop de overheid niet altijd direct impact heeft. Bedrijven verhuizen niet onmiddellijk naar een kleinere locatie wanneer hun tewerkstelling vermindert en ze te ruim behuisd zitten. De omgekeerde beweging (bij groei) wordt sneller ingezet. Dergelijke economische groei gaat best gepaard met een daling van het ruimtegebruik per vestiging.

Mbt tot de zonevremde invullingen in voormalige landbouwzetels verwijst de Procoro zowel naar het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw" (p.252), de selecties bij hoofdstuk 5, 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten" (p.264-265), "OD 5-Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoeringen in agrarisch gebied" (p.287-289) en hoofdstuk 7. "Samenwerking" (p.291-294).

De visie is net om te streven naar meer rechtszekerheid voor de landbouw. Er worden provinciale strategische landbouwgemeenten geselecteerd omdat de provincie hier een strengere regelgeving rond zonevremde activiteiten in de bestemming agrarisch gebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak wenst. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien de gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevremde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag. Hiervoor wordt verwezen naar hoofdstuk 7. "Samenwerking", specifiek 7.2 "Vlaanderen" waar gevraagd wordt voor een restrictiever beleid omtrent zonevremde invullingen van landbouwbedrijven.

M.b.t. extra ruimte te voorzien bovenop het contingent verwijst de Procoro naar het antwoord bij A46.ER.BT1 waarbij voorgesteld wordt om de visie aan te passen en het principe van contingent te verlaten.

Tevens verwijst de Procoro naar "OD 3 -Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" waar principes voor "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" zijn opgenomen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A42.ER.BT5 Bilzen haalt aan dat voor de ontwikkelingsmogelijkheden van een stad het belangrijk is over een strategische reserve te beschikken of een zogenaamde ijzeren voorraad. Dit concept wordt vandaag helemaal losgelaten.

De strategische visie van het BRV werkt niet met een ijzeren voorraad of met een taakstelling. Met het beleidskader "Economische ruimte" van het Ruimtepact 2040 is onderzocht hoe de economische groei van Limburg moet gefaciliteerd worden.

De ruimtebehoefteraming van Idea Consult voor de periode 2018-2038 samen met de cijfers voor Limburg (bezettingstabellen van VLAIO) en de toepassing van het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door een ruimteshift op 3 sporen", moet de nodige garanties bieden om via een structurele omslag het groeipotentieel in de provincie op te vangen.

Overaanbod bedrijventerreinen en ruimtebehoefteraming: zie antwoord IR2.ER.BT1

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.BT6 Het is vandaag niet mogelijk om de mogelijkheden en consequenties inzake planologische ruil in te schatten gezien dit een oefening is met onbekend resultaat en een oefening die ook beleidsmatig gedragen moet zijn (legislatuur-overschrijdend). De stad Bilzen kan vandaag geen doordacht oordeel vellen over deze actie.

De Procoro neemt akte van deze stelling. De Procoro verwijst tevens naar het antwoord bij A46.ER.BT1 om de visie aan te passen, om het principe van contingent te verlaten en de gelijktijdige planologische compensatie met verminderd ruimtegebruik.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A44.ER.BT1 Riemst vindt het belangrijk dat er tegen 2040, maar ook in de decennia daarna voldoende ruimte is om te ondernemen. Het huidige aanbod van bedrijventerreinen bedraagt 412 hectare voor de provincie Limburg. Uit eerder onderzoek blijkt dat er in 2038 behoefte is aan 350 tot 1.300 hectare bijkomende bedrijventerreinen.

De ruimtebehoefte waarnaar verwezen wordt, komt uit de studie van Idea Consult en betreft de ruimtebehoefte voor de hele periode 2018-2038. Het is geen behoefte voor de periode erna. De Procoro verwijst naar het antwoord bij A46.ER.BT1 omtrent het opnemen van een bijkomende actie voor het uitvoeren van een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteraming bij hoofdstuk 9. "Monitoring en evaluatie" op p.78-79. Trends en evoluties in het ruimtelijk-economisch functioneren, veranderingen in de economische dynamiek en het streven naar meer verwevenheid van bedrijven kunnen hierbij gedetecteerd en opgevangen worden.

Overaanbod bedrijventerreinen en ruimtebehoefteraming: zie antwoord IR2.ER.BT1.

Voorstel: geen aanpassing

IR2.ER.BT5 VOKA verwijst naar het voorontwerp verzameldecreet dat de Vlaamse regering in november 2022 een eerste keer goedkeurde waarin onder andere een aantal wijzigingen worden vooropgesteld aan de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO). Via artikel 61 van dat ontwerp wil de Vlaamse Regering het principe van planologische compensatie invoeren. Dat principe zou inhouden dat als een ruimtelijk uitvoeringsplan een wijziging doorvoert van een zachte bestemming of nabestemming naar een harde bestemming of nabestemming, die bestemmingswijziging gepaard moet gaan met een gelijktijdige en in oppervlakte minstens gelijke wijziging van harde bestemmingen naar zachte bestemmingen. Het ontwerp bevat wel een aantal uitzonderingen voor wanneer zo een compensatie niet nodig is.

VOKA – Kamer van Koophandel Limburg pleit er dus voor om het principe van planologische compensatie ook in de omgekeerde richting toe te passen voor wat betreft ruimte voor bedrijvigheid. Dat zou betekenen dat zodra gekozen wordt om slecht gelegen bedrijventerreinen te schrappen of geplande planningsprocessen voor bedrijventerreinen niet verder te zetten, om minstens deze oppervlakten dan elders wel te voorzien op een goed gelegen locatie.

De Procoro wijst erop dat het Verzameldecreet Omgeving zich nog in een voorbereidende fase bevindt. Bijgevolg is deze Vlaamse regelgeving nog niet van kracht is. Ook is het niet duidelijk wanneer en in welke vorm het verzameldecreet zal bekrachtigd worden.

Betreffende de planologische compensatie of ruil verwijzen we naar het beleidskader “Economische ruimte” en het visie-element 4.1 “Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen” en de voorgestelde aanpassingen bij A46.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR38.ER.BT1 Bond Beter Leefmilieu merkt op dat in de provincie Limburg er heden ten dage een duidelijk overaanbod aan bedrijventerreinen is (o.a. oude mijnterreinen), waarin gesnoeid zou moeten worden om de bouwshift in Limburg waar te maken. Het ontwerp beleidsplan wil die oppervlakte echter niet inkrimpen, maar gelijk houden en inzetten op grondruilen om zo op de juiste locaties economisch verder te ontwikkelen. Het inkrimpen van ruimte voor bedrijvenszones is echter een essentieel onderdeel van de bouwshift.

De begrippen bouwshift en ruimteshift hebben een andere omschrijving. De bouwshift heeft met ruimtebeslag te maken. In het beleidskader “Economische ruimte” wordt het begrip ruimteshift gebruikt. De visie van dit beleidskader is immers om de economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Ruimteshift wordt omschreven als de balans of hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte door een herbestemming ingezet om het groeipotentieel op strategische locaties op te vangen (zie begrippenlijst, p.302).

Overaanbod: zie antwoord bij IR2.ER.BT6

Visie/contingent: zie antwoord bij A46.ER.BT1

De Procoro verwijst in eerste instantie naar de strategische visie, engagement 4.1 “Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad” p.22 waarbij geschreven staat dat de provincie actief meewerkt aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofddambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Zie ook antwoord bij A46.SV2 (geclusterd) (terugdringen van bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 tot 0ha/dag)

Tevens merkt de Procoro op dat één van de engagementen van de provincie om zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als rode draad op te nemen. Vervolgens is bij de acties in het onderdeel Strategische visie de actie SV-1-Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid opgenomen. Dit is een overkoepelende actie die rechtstreeks uitvoering geeft aan de strategische doelstellingen met een transversale doorwerking in de verschillende beleidskaders. Specifiek in het beleidskader “Economische ruimte” krijgt deze actie een doorvertaling bij de 4 thema’s en op vlak van bedrijventerreinen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

- **Lokale bedrijvigheid**

A2.ER.BT2 Diepenbeek merkt op dat met betrekking tot de lokale bedrijvigheid de ontwikkelingsmodaliteiten zoals in het voormalig provinciaal structuurplan herhaald worden met een nuance voor bedrijventerreinen bij een lokale specifieke kern of lokale woonkern.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling en bevestigt ze. Onder hoofdstuk 1.2 geeft de provincie immers aan dat ze het waardevol beleid van het ruimtelijk structuurplan Limburg wil verderzetten en strategisch bijsturen. (p.229)

Voorstel: geen aanpassing

A10.ER.BT1 Inzake bedrijventerreinen wordt een ruimteshift voorgesteld op 3 sporen (efficiëntieverhoging, verweving en verschuiving). De lokale bedrijventerreinen in Hechtel-Eksel zijn echter grotendeels ingevuld. De voorgestelde herbestemmingsratio's bieden voor Hechtel-Eksel geen mogelijkheden. Op het bedrijventerrein Peerderbaan in Hechtel zijn enkele van de reeds aanwezige bedrijven vragende partij voor uitbreiding. Omwille van de ligging aan het uitwisselingscomplex van de N74 – N73 en het Spartacustraject, het strategisch kruispunt van de belangrijkste noord-zuidas en oost-westas voor Limburg, vormt een uitbreiding van dit bedrijventerrein aan de overkant van de N74, een ideale locatie. Het bedrijventerrein Borgveld in Eksel moet nog verder geoptimaliseerd worden met een ontsluiting van de Steenovenstraat naar de Mettenberg en Dennenstraat om op die manier het zwaar verkeer uit het centrum van Eksel te kunnen weren. Met een beperkte uitbreiding van de KMO-zone kan dit gerealiseerd worden en bijdragen aan de woon- en leefkwaliteit van Eksel. Er is zowel een uitbreidingsbehoefte bij lokale bedrijven als vraag naar nieuwe locaties of herlocalisaties. De gemeente wenst hieraan tegemoet te komen. De lokale bedrijven en bedrijvenszones dragen bij aan de leefbaarheid van onze kernen. De voorgestelde herbestemmingsratio's bieden voor Hechtel-Eksel geen oplossing. Ze vragen dan ook om hiervoor andere mogelijkheden te voorzien.

A36.ER.BT3 Een planologische balans is een nobel streven, doch lijkt moeilijk haalbaar zonder provinciale planningsinitiatieven. Daardoor kunnen gemeenten slechts een afwachende houding aannemen, zelfs als er – al jaren! – een nood aan ruimte voor ondernemen is. Een nood die in het geval van Herk-de-Stad overigens steeds erkend is door de provincie en de Vlaamse overheid.

A36.ER.BT4 Herk-de-Stad kan niet akkoord gaan met een framing als “louter strategisch in functie van landbouw, doch met verder weinig economische ontwikkelingsperspectieven”. Heel specifiek wordt dus gevraagd om de reeds jarenlang geplande uitbreiding van de industriezone Daelemveld via een RUP te ondersteunen en desnoods los te koppelen van de voorgenomen ruimtebalans.

A36.ER.BT5 Herk-de-Stad haalde reeds eerder aandachtspunten aan bij het voornemen om het juridisch-planologisch aanbod terzake niet verder uit te breiden. De specifieke bepalingen inzake planologische compensaties (ruil industrie – industrie: 1 op 1 en ruil wonen – industrie: 1,5 op 1) verhinderen specifiek voor Herk-de-Stad een traject dat reeds vele jaren loopt (RUP Daelemveld, uitbreiding KMO-zone).

Bovendien lijkt dit voornemen, zeker op gemeentelijk niveau, de betaalbaarheid van dergelijke projecten in de weg te staan. Concreet is er in Herk-de-Stad geen industrieterrein dat verplaatst kan worden. Bovendien is industriegrond goedkoper dan woongebied, waardoor het kostenplaatje voor de plannende overheid fors oploopt bij een compensatiefactor 1,50.

Aan de provincie wordt dan ook nogmaals gevraagd om het RUP Daelemveld nog te benaderen vanuit zijn “historische” context en niet vanuit de – zeker waardevolle – gewenste ruimtebalans. Eventueel kan hiervoor een voorafname worden gemaakt op de latere provinciale uitdoving van slecht gelegen juridisch aanbod.

A36.ER.BT6 Tijdens de infosessie m.b.t. het verweven van functies vnl. verwezen naar dienstverlening, kantoren en echte kleinschalige activiteiten merkt Herk-de-Stad op dat deze “te verweven” activiteiten in op heden al hoofdzakelijk tot volledig in woonomgevingen te vinden zijn. De nood aan bijkomende industriegronden kan wel degelijk worden gemotiveerd vanuit niet te verweven, doch lokale, bedrijvigheid.

IR19.ER.BT2 Om een ruimteshift voor bedrijvigheid te realiseren wordt er ook ingezet op ruimteruil. Voor nieuwe bedrijvigheid of een uitbreiding impliceert deze ruil een opoffering van woongebied (facto 1,5 op 1 bij lokale bedrijvigheid en 1 op 1 bij bovenlokaal). Het college van burgemeester en schepenen van Oudsbergen gaat akkoord met het doel om een openruimtepositieve ruimtebalans te realiseren maar vraagt toch een uitzondering om bestaande overvolle bedrijfszones, zoals de KMO-zone in de kern Meeuwen, beperkt, onder specifieke voorwaarden, te kunnen laten uitbreiden. Dergelijke uitbreidingen zijn noodzakelijk voor het behoud van bestaande bedrijfsvoering en tewerkstelling. De ruimte voor planologische ruil, dat vooral gezocht wordt in het juridisch voorradig woongebied, is te beperkend voor het voeren van een duurzaam woonbeleid. De schaarse ruimte binnen het woongebied is namelijk te ontoereikend om de ontlinting, om nog niet te spreken over de zonevreemde constructies, en bedrijfsgroei op te vangen. Ook hier vraagt het college van burgemeester en schepenen een duidelijke doordachte transitie strategie.

IR29.ER.BT1 Ruimteshift voor bedrijventerreinen op 3 sporen:

De provincie wilt inzetten op bestaande ruimte efficiënter benutten, niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen de kernen en planologische ruiloperaties (slecht gelegen bedrijventerreinen worden geherlocaliseerd). De ruimtebalans voor bedrijven neemt niet toe (geen netto uitbreiding meer). De provincie zal door de herbestemmingen een contingent opbouwen voor Limburg om op gewenste locaties groei te faciliteren.

Gemeentes kunnen nog steeds zelf bedrijventerreinen bij creëren door een planologische ruil. De gemeente kan slecht gelegen bedrijventerreinen (1 op 1) herbestemmen. Indien er geen industrie- of KMO-zone beschikbaar is om te herbestemmen ifv de open ruimte, kan de gemeente ook gebieden met woonbestemming herstemmen (met een factor 1,5). Dit zou dus betekenen dat in ruil van 1,5 hectare woonbestemming er 1 hectare lokaal bedrijventerrein herbestemd kan worden. Bijvoorbeeld: wenst de gemeente Zonhoven de Jacob-Lenaertssite te ontwikkelen, buiten het provinciale contingent, dan moet een gebied met woonbestemming omgevormd worden tot openruimtegebied (vb. een nabijgelegen woonuitbreidingsgebied). Dit met een factor 1,5. Vermits onze gemeente niet beschikt over slecht gelegen bedrijventerreinen, zijn we steeds gebonden aan een planologische ruil met een woonbestemming. Of vallen we terug op het provinciale contingent. Voor een gebied van 3 hectare moet 4,5 hectare woongebied omgevormd worden.

De gemeente Zonhoven beschikt niet over slecht gelegen bedrijventerreinen. Dit betekent dat de gemeente in het verleden een juiste koers heeft gevaren betreffende de ligging en grootte van de ontwikkeling van de aanwezige bedrijventerreinen. Hiervoor worden we volgens het ruimtepact 'afgestraft' door het feit dat nieuwe bedrijventerreinen, buiten de provinciale contingent, enkel gerealiseerd kunnen worden door een planologische ruil met woonbestemmingen, én dan nog met factor 1,5. Dit is voor ons geen correct uitgangspunt, waarbij we vragen om de factor van 1,5 terug te herleiden tot 1.

De visie van het beleidskader "Economische ruimte" is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek.

Dit geldt ook voor de lokale bedrijvigheid. Op p.236 bij hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat" wordt reeds opgemerkt dat het aanbod aan lokale terreinen (KMO- en ambachtelijke zones) slinkt, terwijl er een aanhoudende vraag is naar kleine percelen en kleinere ruimtes. Deze opmerking komt uit SALKturbo (4 december 2020). Op vlak van lokale bedrijvigheid is de gemeente zelf aan zet.

De Procoro verwijst naar visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen". Voor de leefbaarheid van de kernen, zeker op vlak van lokale bedrijvigheid, is het verweven van niet-hinderlijke bedrijven binnen stads- en dorpskernen een belangrijk te onderzoeken aspect. Zie ook "OD 1- Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" en actie "ER-1.1 – Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking". (p.267-268). Zie ook antwoord A46.ER.BT1 m.b.t. aanpassing visie en A29.ER.BT1 m.b.t. het hanteren van de term "verweefbaar".

De Procoro verwijst ook naar OD 3 -Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties (p.272-275), m.n. ruimte voor lokale bedrijvigheid. De ontwikkeling van ruimte voor lokale bedrijvigheid is een gemeentelijke bevoegdheid gekaderd binnen de provinciale beleidsvisie. Ook op het lokaal niveau moet over de meest geschikte plaatsen voor bijkomend aanbod door verdichting of uitbreiding nagedacht worden binnen de gemeente of een cluster van gemeenten. Indien nieuwe lokale bedrijven wegens hun omvang en hinderaspecten niet verweven kunnen worden in woongebied, beoordeelt de provincie de intentie van de gemeente(n) voor lokale bedrijvigheid op basis van de visie en doelstellingen van het Ruimtepact 2040 en de principes opgenomen bij "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" onder OD 3 (p.273) en het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan/beleidsplan of gemeentelijk RUP. Voor de volledigheid geeft de Procoro aan dat een eventueel RUP niet in strijd mag zijn met het eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan/beleidsplan.

Tevens verwijst de Procoro naar de ruimtebehoefteraming, opgemaakt door Idea Consult, voor de periode 2018-2038. Dit betreft een ruimtebehoefte voor zowel regionale als lokale bedrijventerreinen. De Procoro verwijst naar het antwoord bij A46.ER.BT1 omtrent het opnemen van een bijkomende actie voor het uitvoeren een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteraming bij hoofdstuk 9. "Monitoring en evaluatie" op p.78-79. Trends en evoluties in het ruimtelijk-economisch functioneren, veranderingen in de economische dynamiek en het streven naar meer verwevenheid van bedrijven kunnen hierbij gedetecteerd en opgevangen worden.

Hoe de verdeling zal zijn tussen regionaal en lokaal zal met de sector bekeken worden. Zoals gesteld in de ruimtelijke staat, gebaseerd op SALKturbo, heeft Limburg een sterk weefsel van ruimtelijk verspreide kleine en middelgrote ondernemingen (KMO's) en ambtelijke bedrijven. Dat zorgt voor een sterke lokale verankering van de economie. Bedrijven met minder dan 50 werknemers creëren bijna 45% van de Limburgse werkgelegenheid. Maar ook grote bedrijven zijn en blijven erg belangrijk voor Limburg. Bedrijven met meer dan 200 werknemers zorgen voor 27% van de werkgelegenheid. De grote ondernemingen met meer dan 250 werknemers staan in voor 83% van de Limburgse bruto

toegevoegde waarde. Zowel de tewerkstelling als de toegevoegde waarde zijn belangrijk voor de welvaart van een regio. Een goede mix aan bedrijven is dus belangrijk voor de Limburgse economie. De Procoro vraagt om specifiek voor lokale bedrijventerreinen de visie op p.250 te herbekijken ten gevolge van het schrappen van het contingent. De compensatievraag voor lokale bedrijvigheid moet niet apart ingeschreven worden bij visie-element 4.1 (p.250) omdat bestaande lokale bedrijventerreinen door gemeenten gescreend zullen worden in kader van ruimte voor lokale bedrijvigheid zoals opgenomen bij OD 3 en dus hier aan bod komen. De "Mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein" (> 5ha, zie OD 4) zullen op provinciaal of Vlaams niveau herbestemd worden.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1.

De Procoro vraagt om specifiek voor lokale bedrijventerreinen de visie op p.250 te herbekijken ten gevolge van het schrappen van het contingent en het schrappen van de aparte compensatievraag voor lokale bedrijvigheid.

A13.ER.BT1 Voor gemeenten wordt de mogelijkheid voorzien om een planologisch ruimte-aanbod voor lokale bedrijventerreinen te realiseren, volgens één van de volgende voorwaarden. Indien een gemeente een bijkomend planologisch ruimte-aanbod voor lokale bedrijvigheid wil realiseren, kan ze daarvoor een herbestemming doen van een (gedeelte van een) industrie- of KMO-zone op haar grondgebied met een ruil van 1 ha tegen 1 ha. Indien er geen industrie- of KMO-zone beschikbaar is om te herbestemmen ivf de open ruimte, kan de gemeente ook gebied met een woonbestemming herbestemmen met een factor 1,5. Dit betekent dat in ruil voor het herbestemmen van 1,5 ha woonbestemming Er 1 ha lokaal bedrijventerreinen kan bestemd worden. Op basis van deze spelregels is het bijkomend realiseren van lokale bedrijventerreinen door een lokale overheid zo goed als onbestaande en onbetaalbaar. Dit kader moet in vraag gesteld worden. De gemeente Peer roept de provincie op om bij de Vlaamse overheid aan te dringen om de gemeenten hiervoor dringend de nodige instrumenten en middelen te geven. Het instrument herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil is een moeilijk instrument. Het betalen van de effectieve planschade is onbetaalbaar.

Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A10.ER.BT1 (geclusterd).

A13.ER.BT3 De provincie ondersteunt de gemeenten die inzetten op een verhoging van het ruimtelijk rendement en de ruimtelijke kwaliteit van bestaande lokale bedrijventerreinen. Peer is van mening dat de financiële ondersteuning van de provincie ook gericht zou moeten worden op de bekostiging van onderhandelaars en procesbegeleiders bij complexe bedrijventerreinen.

De Procoro verwijst naar actie "ER-2.4 – Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen". Hierbij is er sprake van ondersteuning aan gemeenten waarbij deze ondersteuning financieel kan zijn (zie p.271). Ook verwijst ze naar hoofdstuk 7 Samenwerking en dan specifiek naar de samenwerking met Vlaanderen. Er zijn 2 concrete acties opgenomen die hieraan tegemoetkomen:

- Binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten inzetten en financiële middelen ter beschikking stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren;
- ...
- Instrumenten en middelen inzetten via VLAIO voor het stimuleren van economische verweving in kernen en het verhogen van het ruimtelijk rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen,
- ...

De Procoro verwijst ook naar de strategische visie met de overkoepelende actie "SV-3 - Opzetten van een expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit", die o.a. het aanbieden van gerichte expertiseondersteuning beoogt.

Voorstel: geen aanpassing

A15.ER.BT1 Wat de bedrijventerreinen betreft worden de bovenlokale en lokale bedrijventerreinen los van elkaar beschouwd. Voor Ham lijkt het echter logisch de lokale bedrijventerreinen, indien mogelijk, te koppelen aan de bovenlokale bedrijventerreinen gezien alle structurele dragers hier aanwezig zijn. Ook complementaire voorzieningen (zoals tankstations, collectief vervoer,...) kunnen hierin gedeeld worden.

De loskoppelingen heeft te maken met bevoegdheden. Regionale bedrijventerreinen vallen onder het provinciale of gewestelijke niveau (specifiek voor Ham is dit ENA) en lokale bedrijventerreinen zijn gemeentelijk niveau. Doch, indien (ruimtelijk) gewenst, kan in kader van ruimtelijke beleidsplanning, hieromtrent afspraken gemaakt worden omdat in het kader van beleidsplanning meer ingezet wordt op samenwerking.

De Procoro verwijst ook naar OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties, m.n. ruimte voor lokale bedrijvigheid (p.272-273). De ontwikkeling van ruimte voor lokale bedrijvigheid is een gemeentelijke bevoegdheid gekaderd binnen de provinciale beleidsvisie. Ook op lokaal niveau moet over de meest geschikte plaatsen voor bijkomend aanbod door verdichting of uitbreiding nagedacht worden binnen de gemeente of een cluster van gemeenten. Indien nieuwe lokale bedrijven wegens hun omvang en hinderaspecten niet verweven kunnen worden in woongebied, beoordeelt de provincie de intentie van de gemeenten voor lokale bedrijvigheid op basis van hun ruimtelijk beleidsplan of in een gemeentelijk RUP. De behoefte en ontwikkeling van een lokaal bedrijventerrein wordt afgewogen aan de hand van een aantal principes: zie "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" bij OD 3 op p.273.

M.b.t. de optimalisatie van bedrijventerreinen verwijst de Procoro ook nog naar antwoord IR10.ER.BT5.

Ter volledigheid wenst de Procoro echter ook nog te verwijzen naar visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250). Voor de leefbaarheid van de kernen, zeker op vlak van lokale bedrijvigheid, is het verweven van niet-hinderlijke bedrijven binnen stads- en dorpskernen een belangrijk te onderzoeken aspect en OD 1 (p.267) on in te zetten op verweving.

Voorstel: geen aanpassing

A18.ER.BT1 Het project voor het nieuwe KMO-terrein langs de Weersterweg is een positief project voor Voeren. Eigen ambachtelijke bedrijven krijgen zo de kans in Voeren te blijven en de tewerkstelling voor eigen bevolking te blijven verzorgen. De GECORO wenst dan ook dat dit project zo snel mogelijk gerealiseerd wordt.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A19.ER.BT1 Bereikbaarheid op lokaal vlak (bijv. ontsluiting Reigersvliet, doorstroming van de centra van Leopoldsburg en Heppen, de stationsomgeving) blijft een op te volgen element. Alsook projecten op een hoger niveau zoals Spartacus en de Noord-Zuid. De huidige elektrificatie van de spoorlijn Hasselt-Mol is daarin al essentieel. Via ons geactualiseerd gemeentelijk mobiliteitsplan dat eveneens in deze raadszitting ter goedkeuring voorligt, wordt dit beleidsmatig verankerd.

Vroeger was het Kanaal van Beverlo een belangrijke economische drager (aanvoer materiaal voor de uitbouw van het militair domein, bedrijven inde bouwsector rondom de kom). Nu is het kanaal eerder toeristisch van belang en zo ook een ontsluiting naar de Antwerpse Kempen. En eveneens gelinkt aan het station als fietsverbinding.

Bedrijfsterreinen heeft de gemeente Leopoldsburg amper en binnen het PRUP Afbakening KSG Leopoldsburg werd al een KMO-zone (Kanaalstraat-Tunnelstraat) terug aan de natuur gegeven (watnatgebied/signaalgebied) en geheroriënteerd naar de zone Reigersvliet (samenwerking met de POM voor een aantal KMO-percelen). De provincie heeft dan ook geen plannen om KMO-zones te schrappen.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.BT9 Met betrekking tot de vooropgestelde planologische neutraliteit bij bedrijventerreinen (netto) stelt Lommel de vraag in welke mate het beleidsplan "Ruimtepact 2040" en het voorontwerp Verzameldecreet van 18 november 2022 hierover verenigbaar zijn. Zo wordt op p.249 van het ontwerp beleidsplan "Ruimtepact 2040" gesteld dat via een ruimteshift minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologische ruimte voor bedrijvigheid behouden blijft. Op p.250 staat beschreven dat de omvang van het huidige juridisch aanbod aan bedrijventerreinen netto niet uitbreidt. Op dezelfde p.250 staat echter ook het volgende beschreven: "Voor gemeenten wordt de mogelijkheid voorzien om een planologisch ruimte-aanbod voor lokale bedrijventerreinen te realiseren, volgens één van de volgende voorwaarden. Indien een gemeente een bijkomend planologisch ruimte-aanbod voor lokale bedrijvigheid wil realiseren, los van het provinciaal beheerde contingent, kan ze daarvoor een herbestemming doen van een (gedeelte van een) industrie- of KMO-zone op haar grondgebied met een ruil van 1 ha tegen 1 ha. Indien er geen industrie- of KMO-zone beschikbaar is om te herbestemmen ivf de open ruimte, kan de gemeente ook gebied met een woonbestemming herbestemmen met een factor

1,5. Dit betekent dat in ruil voor het herbestemmen van 1,5 ha woonbestemming (bestemmingscategorie wonen) er 1 ha lokaal bedrijventerreinen kan bestemd worden.”

Naar goed begrip dient de gemeente Lommel hierbij dus te concluderen dat er, in tegenstelling tot wat er op p.249 en 250 gesteld wordt, dus toch netto bijkomend bedrijventerrein voorzien kan worden? Binnen het scenario van 1ha tegen 1,5ha wordt er immers geen bedrijventerrein geschrapt, maar woongebied wat ontegensprekelijk resulteert in netto bijkomend bedrijventerrein. Hierbij kan dan ook de vraag gesteld worden in welke mate dit verenigbaar is met het vooropgestelde principe van planologische neutraliteit.

De Procoro merkt op dat het om de eindbalans gaat in 2040, om te voldoen aan de ruimtebehoefte zoals geraamd in de studie van Idea Consult. Echter verwijst ze ook voor visie/contingent/planologische ruil naar het antwoord A46.ER.BT1 en voor verminderd ruimtegebruik naar antwoord IR2.ER.BT3. Compensatie i.f.v lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen A46.ER.BT1 en A10.ER.BT1 (geclusterd)

A39.ER.BT1 Er worden geen KMO-zones geschrapt in de gemeente Kinrooi. Er zijn geen opmerkingen bij dit beleidskader.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.BT2 Bilzen vindt het een goed uitgangspunt dat de provincie de mogelijkheid voorziet om herbestemming van woongebied (compensatie-factor 1,5ha bestemmingscategorie wonen tegen 1 ha lokaal bedrijventerrein) te voorzien. Echter dreigt de stad veelvuldig financieel getroffen te worden door deze maatregel:

- De stad moet bestemmingscategorie wonen schrappen, waardoor ze (mogelijk) planschade moet betalen aan de getroffen eigenaars.
- De stad voert een planningsinitiatief voor de omzetting naar lokaal bedrijventerrein. Bv, van landbouwgebied naar bedrijventerrein. Het (HAG) landbouwgebied moet gecompenseerd worden. Afhankelijk van de bestemmingswijziging zal de stad mogelijk planschade moeten betalen.

De planbaten verdwijnen steeds richting Vlaanderen en komen niet ten goede van de stad. Minstens zouden met Vlaanderen afspraken gemaakt moeten worden dat de planbaten aan de gemeente worden uitbetaald ifv van het uitruilsysteem.

De Procoro neemt akte van de bedenking over de compensatiefactor voor lokale bedrijvigheid en stelt voor om (mede naar aanleiding van andere adviezen) deze visie te verlaten: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)

Financiële tegemoetkoming: zie antwoord bij A13.ER.BT3

M.b.t. planbaten en planschade verwijst de Procoro naar actie 4.2-Zoeken naar mogelijkheden voor herbestemmingen waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren. Via deze actie onderzoekt de provincie de mogelijkheden (via een pilootproject en i.s.m. POM Limburg) om procedures op te zetten voor herbestemming waarbij planbaten en planschade elkaar opheffen (bijv. grondenbank, herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil).

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen A10.ER.BT1 (geclusterd) en A46.ER.BT1

IR8.ER.BT12 Voor wat de ruimte voor lokale bedrijvigheid betreft, is dit een gemeentelijke bevoegdheid, maar moet passen in de provinciale beleidsvisie. Om aan de bovenlokale behoefte te voldoen zullen gemeenten door de provincie worden ondersteund om intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen te ontwikkelen.

VLAIO kan de visie volgen om de intergemeentelijke kaart te trekken om een bovenlokaal aanbod te garanderen, maar enkel als het gaat om regionale bedrijventerreinen. Voor een klassiek lokaal bedrijventerrein is het belangrijk om in te zetten op effectief beheer en zodoende instrumenten als (financiële) ondersteuning voor opmaak masterplan, inrichtingsplan, overleg, subsidies of het opzetten van een uitgiftebeleid te reserveren voor de intergemeentelijke regionale bedrijventerreinen.

De Procoro bevestigt dat lokale bedrijvigheid een gemeentelijke bevoegdheid is. Maar de Procoro ondersteunt ook het stimulerend beleid dat de provincie wil voeren voor intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen ten voordele van minder versnippering en efficiënter ruimtegebruik. De Procoro stelt dat actie “ER 3.3 – Ondersteunen van de gemeenten bij de ontwikkeling van intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen” dit doel via ondersteuning nastreeft (p.275).

Dit sluit niet uit dat het beheer en de inrichting van een (klassiek) lokaal bedrijventerrein niet belangrijk zou zijn. De Procoro bevestigt dat ook hier ruimtelijk winsten te boeken zijn. Ze verwijst hiervoor naar actie "ER-2.4 – Ondersteunen van gemeenten in hun acties tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen" (p.271). In hoofdstuk 7.3 "Samenwerking – gemeenten" is het inzetten op zuinig ruimtegebruik en het opmaken van beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsvisies voor bedrijventerreinen opgenomen als acties die de gemeente kan opnemen. In de actie ER-3.3 (p.275) staat "om aan de bovenlokale behoefte te voldoen". Dit impliceert mogelijks dat de gemeente een bovenlokale actie kan opnemen. De Procoro stelt voor om dit zinsdeel te schrappen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het zinsdeel "om aan de bovenlokale behoefte te voldoen" in de actie ER-3.3 (p.275) te schrappen.

IR10.ER.KH1 VLAIO: Het is evenzeer belangrijk dat eerst een analyse gemaakt wordt van de nog leegstaande of ongebruikte ruimte en een mogelijk hergebruik, optimalisatie, inbreiding en/of verdichting. Dit geldt zeker voor detailhandel, waar er al een overaanbod is (van weliswaar mogelijk verouderde panden die niet 1-op-1 beantwoorden aan huidige of toekomstige behoeften) en waar de laatste jaren eigenlijk netto leegstand bijgecreëerd werd door vooral in de periferie en niet in de kernen te bouwen. Hier is een wijkshift aan de orde, zoals het ontwerp BRL terecht stelt.

IR10.ER.BT1 Maar evenzeer voor andere economische zones en bedrijventerreinen, waar op de bestaande ruimte meer mogelijk is door het bundelen van gemeenschappelijke activiteiten van KMO's, door de creatie van kleinere units op 1 perceel en door slimmer te bouwen en ondernemen op dezelfde ruimte.

Zie antwoord bij IR10.ER.KH1

De Procoro verwijst ook naar "OD 2 – Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen" (p.269) en alle bijhorende acties (p.270-271). Zo'n analyse kan deel uitmaken van deze acties.

Voorstel: geen aanpassing

IR46.ER.BT2 Ruimtelijk-economisch sluit Halen aan bij Diest (industriezone Webbekom) en de nabijheid van het klaverblad in Lummen. De omgeving van de carpoolparking langs de N2 aan het op- en afrittencomplex van de E314 wordt gezien als commerciële poort van de provincie. Het benutten van de mogelijkheden tot optimalisering van de bestaande kmo-zone Stadsbeemd, gelegen tussen het stadscentrum en de E314, leidt tot het verhogen van de leefkwaliteit (mobiliteit en verweefbaarheid) elders in de gemeente.

De Procoro stelt dat de ontwikkeling van ruimte voor lokale bedrijvigheid een gemeentelijke bevoegdheid is, gekaderd binnen de provinciale beleidsvisie. Zie voor de compensatie ifv lokale bedrijvigheid ook antwoord A10.ER.BT1 (geclusterd)

Indien de gemeente de ruimtebehoefte voor bijkomende lokaal bedrijventerrein kan aantonen (cfr "Ruimte voor lokale bedrijvigheid", OD 3), moet bij het onderzoeken van de mogelijkheden tot uitbreiding rekening houden met de selectie van de openruimtecorridor nr.7 te Halen in het beleidskader Openruimteschakels.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A10.ER.BT1 (geclusterd)

- **Selectie provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen**

A9.ER.BT1 Conform het beleidsplan komt er geen selectie van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen voor in Borgloon. De stad vraagt echter aandacht voor de site Fruitveiling (BelOrta, Nicolai Fruit, ...), het betreft hier meer dan enkel de veiling en het is belangrijk toekomstige mogelijkheden te erkennen om partners te kunnen blijven aantrekken in innovatieve taken en doelstellingen, teneinde een innovatieve en toekomstgerichte(re) fruitsector te kunnen behouden.

De Procoro stelt dat de site van de Fruitveiling te Borgloon niet voldoet aan de selectiecriteria van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen (zie p.256). Dit betekent niet dat de veiling niet belangrijk is voor de Limburgse economie. Ze behoort enkel niet tot de provinciale focus.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ER.BT2 Er is geen selectie van provinciale economische dragers in Peer. Het bedrijventerrein Laerderheide is niet langer van provinciaal belang. De vraag wordt gesteld hoe dit zich verhoudt tot de bepalingen in gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. De gemeente is hierdoor niet langer verplicht om delegatie te vragen aan de provincie voor de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan. In het kader van de beoogde winkelshift op provinciaal niveau zal de provincie wel impact hebben op planningsinitiatieven voor dit gebied. Hoe zich dit concreet vertaalt, dient verduidelijkt te worden.

De Procoro geeft mee dat het bedrijventerrein Laerderheide in het RSPL niet als een regionaal bedrijventerrein was geselecteerd ook al was de Meubelboulevard als een perifere kleinhandelsconcentratie van provinciaal niveau gecategoriseerd. Voor het bedrijventerrein op zich was ook in het verleden dus geen delegatievraag nodig.

De Meubelboulevard is in het RSPL aangeduid als een type III hetgeen betekent dat de provincie provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaakt met het oog op behoud, herstructurering of afbouw van de concentratie. Kleinhandelsconcentraties type III komen niet in aanmerking voor ontwikkeling. M.b.t. kleinhandel zijn er in het Ruimtepact 2040 geen selecties gemaakt. Het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door winkelshift" is bepalend of richtinggevend. Hierin staat dat de provincie resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand kiest. Een locatiebeleid voor kleinhandel is een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen. Het decreet integraal handelsvestigingsbeleid (DIHB) biedt een kader en instrumenten aan gemeenten om een kernversterkend beleid te voeren: zie p.253-254.

De provincie sensibiliseert en reikt bovenlokale inzichten, data en cijfers aan om het gemeentelijk handelsbeleid en het gemeentelijk ruimtelijk beleid te ondersteunen. Tevens onderzoekt de provincie welke ruimtelijke instrumenten ingezet kunnen worden voor een sturend beleid in functie van de winkelshift en voor een ruimtelijke bestemmingsclustering in de bovenlokale kernen. De Procoro verwijst hiervoor naar OD 1 en de actie ER-1.1 en ER-1.2 (p.267-268) en hoofdstuk 7.3 "Samenwerking - gemeenten" (p.291-294).

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.BT2 Hamont-Achel verwijst naar hoofdstuk 5 Selecties op p.255 en de rol van de selecties zoals omschreven op p.272 bij OD3. De provincie meent de selectie van het regionaal bedrijventerrein Verkenbos te Hamont-Achel naar voor te moeten schuiven.

Op basis van het voornoemde dient evenwel te worden besloten dat de selectie gebrekkig is en onvoldoende oog heeft voor de specifieke situatie waarin gemeenten als de stad Hamont-Achel zich bevinden. Het 'sturend' beleid dat de provincie meent te moeten voeren - op basis van een gebrekkige kennis van de ruimtelijk-economische productiestructuur - is nefast voor de welvaart van de stad Hamont-Achel. De stad Hamont-Achel heeft een veel grotere potentie dan enkel een solitair regionaal bedrijventerrein Verkenbos. Het gebrek aan kennis en ambitie uit het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) mag geen knellend keurslijf worden voor de economische potentie en ambitie van de stad Hamont-Achel.

De stad Hamont-Achel heeft recent een behoeftenonderzoek 'bedrijventerreinen Hamont-Achel' door Sweco laten uitvoeren (23 maart 2023). Uit de analyse van deze studie blijkt dat:

- De concrete ruimtebehoefte (bevraging, overblijvende vraag na verkoop Heikensveld) voor bedrijvigheid op bedrijventerreinen is groot, namelijk 8,64 ha uitgeefbare ruimte op bedrijventerrein. Indien 11 % ruimte voor infrastructuur wordt gerekend, komt dit neer op 9,59 ha benodigde bruto-ruimte.
- De bestaande vraag en dynamiek worden bevestigd door de goede verkoop van terreinen op bedrijventerrein Heikensveld.
- Tegenover de vraag staat er 0 ha die ontwikkeld kan worden op bestaande bedrijventerreinen (te koop aangeboden) en is er op basis van de leegstand maximaal 1,08 ha die theoretisch opnieuw een invulling kan krijgen. Er is zeer beperkte ruimte voor intensivering van het ruimtegebruik op bestaande bedrijventerreinen. Het gaat hier om bedrijvigheid die echter niet beschikbaar is op de markt.
- Een bijkomende conclusie is dat er in de stad Hamont-Achel geen of zeer beperkte leegstand bestaat en er een sterke vraag naar terreinen is waardoor er geen mismatch bestaat tussen vraag en aanbod. Dit gebeurt wanneer bepaalde terreinen fundamenteel op de verkeerde plek liggen, of wanneer terreinen met bepaalde uitrustingsmodaliteiten focussen op de verkeerde doelgroep, zodat ze nooit ingevuld zullen geraken, wat hier dus duidelijk niet aan de orde is.
- De bestaande bedrijventerreinen kennen een zeer hoge bezettingsgraad en er is een zeer beperkte, marginale mogelijkheid om verder te verdichten of te intensiveren. Mogelijkheden in dit verband werden reeds maximaal beleidsmatig gestuurd en ondersteund.
- Binnen de stad Hamont-Achel bestaat reeds een hoge verwevingsgraad, aangezien slechts 15,43 % van het totaal aantal bedrijven in een bedrijventerrein gelegen is, ten opzichte van het Vlaamse gemiddelde van 23 %, wat de nood aan bijkomende bedrijventerreinen bijkomend bevestigt.

- Het stadsbestuur heeft reeds lange tijd een actief beleid gevoerd gericht op verdichting, verweving en diversifiëring betreffende werklocaties, zoals beschreven in het ruimtelijk onderzoek.

Gezien de uitzonderlijke grensligging van de stad Hamont-Achel, is het niet verwonderlijk dat het rapport concludeert:

“Bovenstaande onderzoek geeft heel duidelijk een aantal trends en cijfers met betrekking tot bedrijvigheid. De stad Hamont-Achel kent een hoge economische dynamiek en wordt vandaag geconfronteerd met een toenemende vraag naar ruimte voor bedrijvigheid.(...) Economische activiteiten nemen verschillende vormen aan, hebben een verschillende schaal, kennen verschillende fases in hun levenscyclus en zijn onderling zeer divers. De noden van al deze types van bedrijvigheid op vlak van ruimte-inname, locatievoorwaarden, ontsluitingsprofielen zijn dus ook verschillend. Het komt erop aan om deze diversiteit te erkennen en hierop ruimtelijk in te spelen. Een gediversifieerd aanbod aan werklocaties kan er ook toe bijdragen dat de economische structuur minder kwetsbaar wordt voor conjuncturele schokken omdat ondernemers een breed pallet aan mogelijke vestigingsplaatsen voorgeschoteld krijgen die maximaal inspelen op de economische vitaliteit. (...) De conclusie is dat het bestaande weefsel onvoldoende ruimte biedt voor het opvangen van de vraag en dat een nieuw duurzaam bedrijventerrein aan de orde is zoals reeds onderkend en beschreven in het goedgekeurde gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. De vraag in Hamont-Achel is vooral afkomstig van lokale spelers die reeds een connectie hebben met de gemeente. De zaakvoerders wonen in de gemeente, hun onderneming is er reeds gevestigd of ze kennen de gemeente goed om een andere reden. Het zijn bestaande ondernemers die willen uitbreiden of herlokalisieren, maar in Hamont-Achel willen blijven. Het blijken vaak ook jongere ondernemers die nergens een plaats vinden voor de start-up en doorgroei van hun onderneming.(...)”

Het is onbegrijpelijk dat het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040), dat meent een beleidskader “Economische Ruimte” te moeten ontwikkelen, zich amper bewust is van de economische dynamiek die speelt in de grensregio, en de stad Hamont-Achel in het bijzonder.

De ontwikkeling van dit bedrijventerrein Loërakker biedt mogelijkheden om op maat van de vraag een divers aanbod te creëren en op een duurzame manier te worden ingericht, uitgegeven en beheerd. Specifiek voor Loërakker bestaat de optie om optimaal in te spelen op zowel de vraag naar kleinere (overgang naar omliggend woongebied) en grotere bedrijfspercelen (centraler of tegen bestaande bedrijventerreinen).

In de richtinggevende bepalingen van het GRS Hamont-Achel werd opgenomen⁴:

“Lokaal bedrijventerrein Loërakker ontwikkelen

In het gebied Loërakker kan een bijkomend bedrijventerrein ontwikkeld worden. Gelet op de omliggende bewoning zijn milieubelastende of storende activiteiten niet wenselijk. De ontwikkeling van het bedrijventerrein wordt gefaseerd op basis van een aangetoonde behoefte en bij ontsteltenis aan ruimte voor het vestigen van gelijkaardige bedrijven in de omgeving. Het terrein is louter gericht op lokale bedrijven.

Dit gebied is gelegen aan de N71 op de grens met Neerpelt. Ruimtelijk onderzoek heeft aangeduid dat het gebied geschikt is om ontwikkeld te worden als bedrijventerrein:

- A. De zone Loërakker is nu één van de best ontsloten sites in Hamont-Achel. Deze situatie wordt nog verbeterd na de aanleg van de omleidingsweg rond Neerpelt;
- B. Het bedrijventerrein grenst aan het bedrijventerrein op het grondgebied van de buurgemeente Neerpelt. Dit bedrijventerrein wordt uitgebreid;
- C. Het binnengebied is volledig omgeven door lintbebouwing. De impact op het landschap is daardoor erg klein;
- D. Het gebied is ver weg gelegen van kwetsbare gebieden;
- E. In het zuiden zijn al een aantal bedrijven gelegen;
- F. In de onmiddellijke omgeving is een bushalte gelegen van bussen met een hoge frequentie.

Het binnengebied tussen Haag, Bandel, Thomas Watsonlaan en de Hamonterweg (N71) heeft een omvang van ca. 17 ha. De mogelijke ontwikkeling moet in verschillende fases gespreid worden. Gelet op de grote omvang moet de gefaseerde ontwikkeling van het bedrijventerrein steeds opnieuw getoetst worden aan de principes van het ruimtelijk structuurplan Limburg en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Een ontwikkeling kan enkel opgevat worden nadat het ruimtegebruik van de bedrijventerreinen in de omgeving geoptimaliseerd is. Zuinig ruimtegebruik en het vrijwaren van de open ruimte blijven de belangrijkste principes voor de ordening van dit gebied. Een ontwikkeling kan niet uitgevoerd worden zonder expliciete goedkeuring van de provincie Limburg. Enkel bedrijven die in de omgeving van een woongebied geïntegreerd

⁴ In het GRS werden de volgende elementen opgenomen met in het blauw de doorgehaalde tekst ten gevolge van de beslissing van de deputatie (p.40 e.v. richtinggevend deel).

kunnen worden, zijn wenselijk. Kantoren en kantoorachtige bedrijven gericht op kantooractiviteiten worden bij voorkeur geïntegreerd in de kernen.
Het behoud van de open ruimte is één van de principes voor het ruimtelijk beleid in het buitengebied. Het aansnijden van Loërakker kan enkel wanneer:

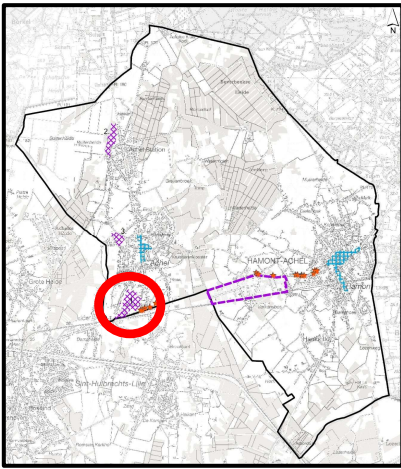
- de behoefte is aangetoond en goedgekeurd door de hogere overheden
- eerst alle andere initiatieven en acties voor een zuinig en efficiënt ruimtegebruik uitgeput zijn en dit op een overtuigende wijze is aangetoond
- er in de nabije omgeving geen ruimte voor bedrijven beschikbaar is
- aangetoond wordt dat de impact op de omgeving beperkt is
- de ontwikkeling gericht wordt op de lokale behoefte waarbij de fasering beperkt wordt tot maximaal 5 ha per planperiode van tien jaar waarvan de eerste planperiode start in 2018.“

In de bindende bepalingen van het GRS Hamont-Achel werd opgenomen:

“RKB 21: Acties met betrekking tot de ruimtelijke economie

- Creëren van een aangepaste toegang tot Loërakker

Voorbereiden van de gefaseerde ontwikkeling van het lokaal bedrijventerrein Loërakker”

De Procoro stelt vast dat het bedrijventerrein Verkenbos als regionaal bedrijventerrein van meer dan 50ha geselecteerd is als een provinciale economische drager. De Procoro stelt ook vast dat Loërakker niet geselecteerd is. Dit betekent dat dit terrein op lokaal niveau functioneert en behoort tot de gemeentelijke autonomie. De opgemaakte behoeftestudie en de rest van de studie past binnen de principes zoals beschreven bij “Ruimte voor lokale bedrijvigheid” bij OD 3. Dit blijkt uit navraag bij de dienst Ruimtelijke Planning van de provincie die de studie heeft opgevolgd.

Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd).

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord bij A46.ER.BT1

De Procoro stelt vast dat de opmerking dat het ontwerp Ruimtepact 2040 mogelijk een knellend keurslijf zou worden voor de economische potentie en ambitie van de stad Hamont-Achel, is bij deze onterecht.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A10.ER.BT1 (geclusterd) en A46.ER.BT1

A32.ER.BT1 Houthalen-Helchteren verwijst naar SD5 – Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen, de ambities en de provinciale economische dragers. Het zuidelijk deel van hun gemeente (met bedrijventerreinen Europark en Centrum-Zuid met Greenville als incubator) is gelegen binnen de ‘Innovatieregio rond Hasselt-Genk’. Europark en Centrum-Zuid blijven aangeduid als regionale bedrijventerreinen.

In het kader van het CP NZL wordt er momenteel een studie ‘Gebiedsregie bedrijventerreinen’ uitgevoerd, waarin de toekomst van de regionale bedrijventerreinen in onze gemeente wordt bepaald. Voor Europark zien ze niet alleen een verdere ontwikkeling als regionaal bedrijventerrein, maar ook een toeristisch-recreatieve ontwikkeling die kadert binnen de te realiseren ‘domeinenschakel’. De Provincie is vertegenwoordigd in de Stuurgroep van deze studie. Verdere actieve opvolging van het project is wenselijk om alzo de rol van de deze bedrijventerreinen in Limburg te kunnen bepalen.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling en vraag. De studie verloopt via zijn geëigend proces, de provincie maakt deel uit van de stuurgroep en volgt zo het proces op.

Voorstel: geen aanpassing

A32.ER.BT2 Het economisch belang van de regionale bedrijventerreinen Centrum-Zuid en Europark in Houthalen-Helchteren, samen met incubator Greenville wordt erkend. Houthalen-Helchteren maakt deel uit van de innovatieregio Hasselt-Genk en maakt op die manier deel uit van één van de ruimtelijk-economische systemen van Limburg. Deze ruimtelijk-economische systemen vormen de economische ruggengraat van Limburg. Op p.233 wordt gesteld dat deze ruggengraat niet alleen een fundamentele drager is van het huidige economisch weefsel, maar ook een basis om nieuwe ontwikkelingen aan op te hangen en strategische keuzes te maken. Graag verwijst Houthalen-Helchteren naar de studie die momenteel lopende is i.k.v. het CP NZL, namelijk 'Gebiedsregie bedrijventerreinen' waar de toekomst van de drie regionale bedrijventerreinen Europark en Centrum-Zuid in Houthalen-Helchteren, en De Schacht in Heusden-Zolder worden vastgelegd. De nadruk ligt hierbij op optimaliseren, intensifiëren en verduurzamen van de terreinen.

Ook de uitbouw van een Mobility Center op Centrum-Zuid nabij het knooppunt van de E314 en de nieuwe Noord-zuidverbinding is een nieuwe ontwikkeling die kadert binnen de toekomstvisie van de Provincie.

De Procoro neemt akte van de vaststellingen.

Voorstel: geen aanpassing

A32.ER.BT5 Houthalen-Helchteren stelt zich de vraag waarom op p.257 Zwartberg als een regionaal bedrijventerrein wordt benoemd.

De Procoro stelt dat Zwartberg, gelegen op het grondgebied van Genk en Houthalen-Helchteren, een regionaal bedrijventerrein is van meer dan 50ha. Dit is één van de selectiecriteria.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.BT6 Rekening houdende met de evolutie binnen de auto-industrie wenst de stad Lommel de ontwikkelingsmogelijkheden van de site 'Testbaan Ford' ook naar de toekomst toe te verzekeren. Aan de provincie wordt dan ook gevraagd het onderzoek naar het verzekeren van de toekomstmogelijkheden van deze site mee op te nemen als prioritaire actie in haar beleidsplan.

IR23.ER.BT1 De stad Sint-Truiden vraagt, gezien de bestaande regionale bedrijventerreinen nagenoeg volledig volgebouwd zijn, de nodige uitbreidingsmogelijkheden hiertoe.

De visie is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. De selecties zijn de economisch belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau en aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. Ook bij het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" wordt gesproken om juridisch aanbod te verschuiven zodat nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld kunnen worden. Zie aanpassing visie/contingent: zie voorstel A46.ER.BT1. Op vlak van regionale bedrijvigheid is de provincie of Vlaanderen aan zet. Vervolgens verwijst de Procoro naar "OD 3 -Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties: ruimte voor regionale bedrijvigheid". De mogelijke ontwikkeling wordt afgewogen aan de hand van de criteria. Ze verwijst ook naar de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's), hetgeen concrete acties zijn. De opdracht voor de actualisatie van RuBeLim is opgenomen als een prioritaire actie. De opdracht is reeds gegund en start op 1 november 2023. Selecties van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen: zie antwoord bij A35.ER.BT9

De Procoro verwijst naar de strategische visie, hoofdstuk 9 "Monitoring en evaluatie" (p.78). De provincie zet hierbij in op monitoring om de snelheid waarmee trends zich voortzetten en mogelijke nieuwe ruimtelijke uitdagingen voor de leefomgeving in Limburg waar te nemen. De monitoring gebeurt systematisch en vormt een basis voor de evaluatie van het provinciaal ruimtelijk beleid. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur. De Procoro is ook van mening dat bij de driejaarlijkse rapportering een voorstel van uitvoeringsprogramma moet opgenomen worden. Hierin kunnen prioriteiten bepaald worden voor het provinciaal beleid. Zie ook antwoord bij IR42.SV26.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR42.SV26 i.f.v. een opname van uitvoeringsprogramma

A33.ER.BT7 De planologische compensatiemogelijkheden die ontstaan door de schrapping van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen mag op geen enkele manier een verarming van en/of beperking van de mogelijkheden binnen Lommel betekenen. Hierbij verwijzen ze onder meer naar het advies geformuleerd onder punt 4.4 (prioritaire actie naar onderzoek naar bijkomende zones voor

industriële ontwikkeling binnen Lommel) en punt 4.5 (prioritaire actie naar onderzoek naar het verzekeren van de toekomstmogelijkheden van de site 'Testbaan Ford').

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord A46.ER.BT1

Selecties van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen: zie antwoord A35.ER.BT9

Site opnemen als prioritaire actie: zie antwoord A33.ER.BT6

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1 en A33.ER.BT6

A35.ER.BT4 De Vlaamse Waterweg erkent dat men bedachtzaam en duurzaam moet omspringen met de open ruimte. Dit in het bijzonder voor de ruimte langs onze waterwegen. Op Vlaams niveau wordt er sterk ingezet op de modal shift van weg naar binnenvaart. Om deze shift in de toekomst verder mogelijk te maken is het noodzakelijk dat bedrijven ontsloten kunnen worden via de waterweg. Dit kan enkel wanneer er voldoende ruimte is voor bedrijvigheid langs onze kanalen. De Vlaamse Waterweg is dan ook vragende partij om voldoende mogelijkheden hiertoe te voorzien in het beleidsplan. Dit zowel voor de ontwikkeling van nieuwe watergebonden bedrijventerreinen als voor het herstructureren van bestaande bedrijventerreinen gelegen langs de waterwegen.

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 5. "Selecties" waar de provinciale dragers en ruimtelijk-economische systemen zijn geselecteerd. De ruimtelijk-economische systemen het ENA met de logistieke Poort Genk en de cluster Lommel-Pelt zijn systemen gelinkt aan de vervoersweg van het Albertkanaal en/of Kempische kanalen. Op deze locaties kan nieuw aanbod voorzien worden. De selecties zijn immers de economisch belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau en aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. Ook bij het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" wordt gesproken om juridisch aanbod te verschuiven zodat nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld kunnen worden.

Vervolgens verwijst de Procoro naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" en actie "ER-3.1 - Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie". Bij OD 3 is bij de criteria voor "Ruimte voor regionale bedrijvigheid" het criterium "goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting" bijkomend gedefinieerd. Bij de uitwerking van de actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) wordt een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat Vlaamse Waterweg hiervan lid zal zijn. Ze kan als lid haar aandachtspunten aanleveren.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

A35.ER.BT6 Op p.55 benoemt men bij de strategische doelstelling 5: competitief en duurzaam ondernemen, faciliteren op de juiste plaatsen bij de economische dragers voor de provincie Limburg enkel de regionale bedrijventerreinen groter dan 50 ha. Verwijzend naar andere paragrafen in het advies, lijkt het de Vlaamse Waterweg dat enkel de grootte van het terrein geen goede parameter om de economische draagwijdte te benoemen. De Vlaamse Waterweg denkt dat hiervoor eerder zones met specifieke structurerende economische activiteiten en programma's in aanmerking komen. Sommige bedrijventerreinen zitten immers vol verweefbare bedrijven, waardoor ze mogelijk geen economische drager meer zijn. Het ENA als cluster voor duurzame logistiek om stromen te verkorten en te bundelen lijkt de Vlaamse Waterweg dan ook een betere keuze als economische drager.

De Procoro stelt dat het ENA geselecteerd is als een ruimtelijk-economisch systeem, waarvan een aantal gemeenten in Limburg onderdeel van uitmaken. Specifiek naar watergebonden bedrijventerreinen kunnen deze ook een onderdeel vormen van een groter regionaal bedrijventerrein of gewoon deel uitmaken van het ENA.

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT7 Betreffende de rol van de waterweg in de multimodale bereikbaarheid van bedrijventerreinen: Op pagina 56 geeft het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg terecht aan dat de vervoersinfrastructuren een belangrijke rol spelen in de functionele samenhang, de multimodale bereikbaarheid en de ontwikkelingsmogelijkheden van de economische structuur. De Vlaamse Waterweg merkt op dat dit naar ons aanvoelen echter weinig tot uiting komt in de keuzes binnen het Beleidsplan.

De Procoro is niet akkoord met bovenstaande bewering en verwijst hiervoor naar het beleidskader "Economische ruimte". In de eerste plaats wordt in de ruimtelijk staat gesproken over de ruimtelijk-economische systemen als zwaartepunten in de Limburgse economie. Ze vormen als het ware mee de 'economische ruggengraat' van Limburg. Deze ruggengraat is niet alleen een fundamentele drager van het huidige economisch weefsel, maar ook een basis om nieuwe ontwikkelingen aan op te hangen en strategische keuzes te maken. De vervoersinfrastructuren spelen hierin een belangrijke rol (kanalen, spoorlijnen, overslagpunten/terminals, autosnelwegen en gewestwegen). Het zijn de infrastructurele dragers die zorgen voor de multimodale bereikbaarheid van de tewerkstellingsconcentraties. Vervolgens worden het ENA en de Kempische kanalen uitgelicht.

Vervolgens verwijst de Procoro naar "OD 3-Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" en actie "ER-3.1-Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie". Bij OD 3 is bij de criteria voor "Ruimte voor regionale bedrijvigheid" het criterium "goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting" goed uitgewerkt. Bij de uitwerking van de actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) wordt een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat Vlaamse Waterweg hiervan lid zal zijn. Ze kan als lid haar aandachtspunten aanleveren.

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT8 De Vlaamse Waterweg heeft in september 2022 een studie afgerond waarbij men het economisch belang van de kleine waterwegen en hun potentieel voor de toekomst heeft onderzocht. Deze studie toont dit potentieel aan. De Vlaamse Waterweg wil dan ook de economische functie van de kleine bevaarbare waterwegen verder uitbreiden waardoor de toegankelijkheid van Noord-Limburg via de waterweg, sterk verbeterd wordt en de binnenvaart in deze regio een belangrijke impuls zal krijgen. Hierbij zullen goed gelegen en gerichte economische ontwikkelingen net de pendel beperken. Waarbij men zowel een modal shift realiseert voor auto- als goederenvervoer.

De Procoro is verheugd te lezen dat de Vlaamse Waterweg de economische functie van de kleine bevaarbare waterwegen verder wenst uit te breiden, waardoor de toegankelijkheid van Noord-Limburg via de waterweg sterk verbeterd worden. Ze verwijst ook naar hoofdstuk 5 "Selecties" waar op het Kanaal Bocholt-Herentals het ruimtelijk-economisch systeem Lommel-Pelt is geselecteerd als onderdeel van de Kempische As. Ook in de Ruimtelijk staat maken de kanalen deel uit van de vervoerinfrastructuren die een belangrijke rol spelen voor de economische ruggengraat. Ze maken deel uit van de infrastructurele dragers die zorgen voor de multimodale bereikbaarheid van de tewerkstellingsconcentraties. Tevens verwijst naar de PRUP's in uitvoering van het RPSL waarbij de provincie reeds aandacht had voor het belang van de secundaire waterwegen. In deze PRUP's zijn reeds zones voor watergebonden bedrijvigheid zijn bestemd (zones langs het kanaal en/of zones voor overslagpunten): Kanaal-Noord te Bree, Rotem te Dilsen-Stokkem en Oude Bunders te Maasmechelen.

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.BT3 Bilzen werd via het geldende RSPL aangeduid als kleinstedelijk gebied (KSG). De innovatieregio wordt in voorliggende teksten beperkt tot Hasselt-Genk. De stad Bilzen heeft de ambitie een taak op te nemen inzake moderne en toekomstgerichte economische ontwikkelingen. Bedrijven zoals Encon, Vandersanden zijn toonaangevende innovatie-poolen. Het kan niet de bedoeling zijn dat kennisbedrijven enkel binnen de innovatieregio kunnen voorzien worden. Specifiek verwijst de stad naar het RUP Zeepstraat (uitbouw stationsomgeving Bilzen).

De Procoro stelt dat de aanduiding van het ruimtelijk-economisch systeem Innovatieregio Hasselt-Genk niet betekent dat in de rest van Limburg geen innovatieve bedrijven of kennisbedrijven kunnen worden voorzien. De selectie duidt op een concentratie of zwaartepunt in de regio Hasselt-Genk.

Voorstel: geen aanpassing

IR2.ER.BT7 Het Economisch Netwerk Albertkanaal wordt volgens VOKA terecht aangeduid als een belangrijk ruimtelijk-economisch systeem. Het is essentieel dat er voldoende watergebonden bedrijfsterrainen zijn om ook transport via het Albertkanaal duurzaam te versterken en bijgevolg bij te dragen aan de modal shift. Het Ruimtepact 2040 moet het makkelijker maken om bestaande ENA-dossiers te versnellen en bijkomende terreinen te ontwikkelen.

De Procoro verwijst naar het antwoord A35.ER.BT4 in verband met de visie omtrent het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A35.ER.BT4

IR42.ER.BT1 Limburgse Milieukoepel merkt op dat er in Limburg een netwerk aan incubatoren ontwikkeld is (p234). Een aantal hiervan zijn ontwikkeld op industriegebied na het verdwijnen van oorspronkelijke bedrijven. Andere gebieden zijn ontwikkeld op basis van één of meerdere opportuniteiten. (zoals aaneengesloten gebied, eigendommen,...)

Alhoewel er zelden maakindustrie aanwezig is, blijkt de impact van deze ontwikkelingsgebieden op de omgeving van dezelfde orde als effectieve industriegebieden en moeten ook op identieke wijze beoordeeld worden.

Vooraf inzake verkeersafwikkeling, invloed op het landschap, versnippering, ecologische impact... zijn er grote negatieve aspecten vast te stellen.

Het is dan ook absoluut noodzakelijk dat bij eventuele uitbreidingen of bijkomende gebieden de bevoegde overheid al de relevante aspecten volwaardig onderzoekt en terdege rekening houdt met de doelstellingen van het BRL.

De Procoro begrijpt de bezorgdheid van de Limburgse Milieukoepel. Ze verwijst hiervoor naar de geëigende procedures die doorlopen moeten worden zoals bij een omgevingsvergunningen of het geïntegreerd planningsproces.

Ze verwijst tevens naar OD 3 en de acties ER-3.1 en ER-3.2 (p.272-274) waarbij de nadruk ligt op een gepast ruimte-aanbod, strategische locaties.

Voorstel: geen aanpassing

• OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen

A12.ER.BT2 Niet alle bedrijven moeten zich vestigen binnen een KMO-zone, er moet dus ook aan verwevenheid van functies gedacht worden omdat dit ook de leefbaarheid van de kern versterkt. Echter kan dit best op basis in samenwerking met een verweefcoach die de gemeente daarin begeleidt en op basis van specifieke vragen. De provincie streeft naar een verwevenheid van 75% in harmonie met Vlaanderen. Maar er moet ook gekeken worden naar de huidige KMO-zones en de eventuele herlocalisatie van bepaalde bedrijven die ook binnen een kern zouden kunnen. Dit maakt ruimte vrij op de bedrijventerreinen voor bedrijven die wel beter op deze locatie gevestigd worden. De gemeente Alken stelt zich ook de vraag hoe de verwevenheid door de provincie zal aangepakt worden? Welke concrete handvaten worden hier aangereikt door de provincie?

De Procoro verwijst naar actie “ER-1.1 – Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking” (p.268). De provincie zoekt een manier om lokale besturen en andere relevante partners vertrouwd te maken met verwevingstrategieën. Deze actie is een onderdeel van de overkoepelende actie SV-3 van de strategische visie: Opzetten van een expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeenten in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit, die o.a. het aanbieden van gerichte expertiseondersteuning beoogt.

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 “Samenwerking” waar aan Vlaanderen gevraagd wordt om instrumenten en middelen in te zetten via VLAIO voor het stimuleren van economische verweving in kernen en het verhogen van het ruimtelijk rendement, duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bedrijventerreinen.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.BT2 Naast voldoende ruimte voorzien en reserveren voor niet-verweefbare economische activiteiten zullen we als gemeente Riemst in de toekomst, ook meer dan vroeger, niet-hinderlijke economische activiteiten moeten onderbrengen in het stedelijke weefsel (= lees dorpskernen). Ook hier zal er actief op ingezet moeten worden door niet alleen locaties in stedelijk weefsel te faciliteren waar bedrijven zich willen vestigen, maar ook te zorgen dat deze bedrijven daar getolereerd worden door middel van een ondernemingsvriendelijk vergunningenbeleid. Ze wensen erop te wijzen dat het aspect van ruimtelijke draagkracht in de dorpskernen te veel onderbelicht is.

De Procoro verwijst naar “OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen” (p.267-268) waarbij aangegeven wordt dat stads- en dorpskernen belangrijke vestigingsplaatsen en werklocaties voor bedrijven en andere economische functies blijven. Hierbij wordt aangehaald dat dat stedelijke en strategische kernen op bovenlokaal niveau en lokale hoofdkernen een grotere ruimtelijke draagkracht hebben om activiteiten op te vangen en vlot bereikbaar zijn met verschillende vervoersmodi. Dit geeft ook dat het te verwachten is dat doorgaans de ruimtelijke draagkracht in kleinere dorpskernen van een lager niveau zal zijn.

Ook wordt er aangehaald dat aard en omvang van de economische activiteit bepalend zal zijn voor de inpasbaarheid in het stedelijk en woonweefsel. Schaal en hinder zijn belangrijke toetsstenen om ontwikkelingen te evalueren. Hier wordt tevens aangehaald dat een belangrijke reden om verweefbare activiteiten te lokaliseren in het woonweefsel is om de industrieterreinen voor te behouden voor hinderlijke economische activiteiten. De afweging van hinderlijk en niet-hinderlijk zal bij de omgevingsvergunning (incl. milieubeoordeling) beoordeeld worden. M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1 M.b.t. Actie "ER-1.1 – Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking": zie ook antwoord A12.ER.BT2

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.BT4 Departement Omgeving merkt op dat lokale bedrijvigheid maximaal binnen de steden en kernen moet geïntegreerd worden. Indien een uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein wordt overwogen op basis van een aangetoonde behoefte, kan dat enkel omwille van de strategische ligging, een goede ontsluiting en het feit dat bepaalde activiteiten niet verweefbaar zijn in de kernen.

De Procoro neemt akte van deze visie en stelt dat deze aansluit bij de visie van het beleidskader "Economische ruimte", specifiek visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250). Bij spoor 2 Niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpskernen houdt in dat door meer niet-hinderlijke bedrijven te verweven in het woonweefsel er meer ruimte op de industrieterreinen gevrijwaard wordt voor hinderlijke activiteiten. Tevens verwijst ze naar "OD 1 - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" (p.267-268) en "OD 3-Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties - Ruimte voor lokale bedrijvigheid". M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT6 VLAIO merkt op dat het tweede spoor inzet op verweving van economie in stedelijke gebieden en dorpskernen. Verweving is terecht een belangrijk middel om in te zetten op een kernversterkend beleid alsook om industrieterreinen te behouden voor hinderlijke economische activiteiten. Momenteel bevindt 70% van alle Limburgse bedrijfsactiviteiten zich binnen het woonweefsel. Het Vlaams gemiddelde is 75%. De provincie wenst een inhaalbeweging te doen en streeft tegen 2040 het Vlaams gemiddelde na.

Door verweving van verschillende functies biedt de combinatie van deze functies een meerwaarde ten opzichte van elke individuele functie, zowel ruimtelijk, als naar mogelijkheden van duurzaamheid, energie-efficiëntie ed. Het principe van verweving leeft dus ondertussen bij de verschillende bevoegde overheden, maar VLAIO merkt dat het omzetten van dit principe in de praktijk niet evident is. Niet enkel zijn de verschillende bevoegde overheden nog zoekende naar het 'wat en hoe', ook zijn de omwonenden niet altijd overtuigd van de meerwaarde. Het benutten van leegstaande en/ of verwaarloosde bedrijfsruimten op verweven locaties is daarbij een interessant vertrekpunt. De Focus Locus tool (<https://focuslocus.be>) is daarbij een nuttig instrument. Aan de hand van een gedetailleerd rapport wordt duidelijk wat het verwevingspotentieel van een onderneming is voor een selectie van locaties. De onderneming wordt zich zo bewust van de verweefbaarheid van zijn activiteit.

IR8.ER.BT7 VLAIO investeert ook samen met de lokale besturen in bedrijvige en bruisende kernen in Vlaanderen. Bedrijfsactiviteiten verweven zich in deze kernen met horeca, cultuur en entertainment waar ze een bron zijn van beleving, leefbaarheid en sociale cohesie. De voorbije jaren konden steden en gemeenten steun ontvangen via de oproepen kernversterking van VLAIO. Ook dit jaar zet VLAIO dit stimuleringsprogramma verder. De oproepen voor de aankoop en transformatie van bedrijfsruimten en voor een duurzame bereikbaarheid van de kernen krijgen een vervolg. Indien de provincie vaststelt dat lokale besturen ideeën hebben voor een project in één of beide oproepen, dan kan verwezen worden naar: "Leegstaande of vrijkomende handelspanden en bedrijfsruimten" en "Duurzame bereikbaarheid van de kernen" van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO.be)

IR8.ER.BT8 Onder stimulans van VLAIO, en in samenwerking met de VVSG en het Kenniscentrum Vlaamse Steden, zijn er ook andere initiatieven opgezet de voorbije jaren rond leegstand en verweving m.n. 'verweefcoaching' en de opmaak van een verwevingstoolbox. In het vervoltraject genaamd 'van leegstaande naar verweven locaties II' wordt deze toolbox verder uitgebreid. Deze zal beschikbaar gesteld worden via de VLAIO-website en vormt ongetwijfeld een nuttige inspiratiebron voor de provincie om lokale besturen vertrouwd te maken met verwevingsstrategieën, projectregie op leegstaande bedrijfssites en leegstandsbeheer. Daarnaast worden ook collectieve leertrajecten opgestart om te werken aan een bedrijvige kern, hierbij komt ook het aspect van verweving aan bod. Maar ook De Vitrine (<https://www.VLAIO.be/nl/VLAIO-netwerk/de-vitrine>) is het inspiratieplatform met voorbeelden uit binnen- en buitenland rond bedrijvige kernen.

De Procoro neemt akte van het advies en de Focus Locus tool, van de oproepen voor projecten van lokale besturen en de initiatieven rond leegstand en verweving. De Procoro stelt voor om de voetnoot 143 op p.268 over de term bedrijvige kern aan te vullen met een algemene formulering over acties en oproepen van VLAIO omtrent verweving.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de voetnoot 143 op p.268 over de term bedrijvige kern met een algemene formulering over acties en oproepen van VLAIO omtrent verweving aan te vullen.

IR13.ER.BT9 Ook voor de ambitie om meer bedrijvigheid te verweven in stedelijke omgevingen en dorpskernen moet een mindshift bewerkstelligd te worden bij zowel bevolking als overheden voor wat betreft (flexibelere) regelgeving, bouwvoorschriften en vergunningen, dusdanig dat bedrijven zich hier ook 'welkom' voelen. Dit aspect lijkt VKW in het Ruimtepact 2040 slechts mager en weinig sturend uitgewerkt te zijn (sensibiliseringsactie). Daarbij komt dat niet duidelijk wordt gemaakt wat men in dit kader precies als 'hinderlijk' en 'niet-hinderlijke' bedrijven beschouwt (Vlaamse-wetgeving of ruimer?). Ook het aspect mobiliteit en bereikbaarheid (werknemers, klanten, leveranciers, ... is in het kader van de verweving van bedrijvigheid in kernen een onderbelicht thema.

IR19.ER.BT3 Aangaande verweefbare bedrijvigheid vraagt het college van burgemeester en schepenen van Oudsbergen een duidelijk kader of tenminste een omschrijving over wat onder verweefbaarheid valt, vooral de determinerende rol van hinderaspecten is voor vergunningsverlening van cruciaal belang.

M.b.t. de ruimtelijke draagkracht en verweving: zie antwoord bij A44.ER.BT2

M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

Voorstel: aanpassing.

M.b.t. de term "niet-hinderlijk": zie antwoord bij A29.ER.BT1

- **OD 2 – Ruimtelijk rendement, duurzaamheid, omgevingskwaliteit**

A35.ER.BT10 Bij OD 2 vraagt de Vlaamse Waterweg de toevoeging van ruimtelijk rendement door activatie van tweede- en derdelijns terreinen, met toegang tot duurzame transportmogelijkheden waaronder de waterweg en het spoor, als mogelijkheid om duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande terreinen te kunnen verhogen.

De Procoro gaat akkoord met dit advies en vraagt om het toe te voegen aan de opsomming voor duurzaamheid en omgevingskwaliteit bij OD 2 (p.269).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om " - de activatie van tweede- en derdelijns terreinen, met toegang tot duurzame transportmogelijkheden waaronder de waterweg en het spoor" aan de opsomming voor het verhogen van duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande terreinen" bij OD 2 (p.269) toe te voegen.

A42.ER.BT1 Volgens Bilzen kan het erg logisch lijken om een bestaand bedrijventerrein te verdichten. Maar, indien de verschillende private perceeleigenaars niet willen participeren, lijkt het b.v. erg moeilijk of zelfs onmogelijk om middels een onteigening de voorziene verdichtingsactie door te voeren. Een economische strategie kan niet afhankelijk gesteld worden van de goodwill van enkele grondeigenaars.

De Procoro stelt dat het efficiënter benutten van de ruimte te lezen is als één van de sporen bij visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250) waarop ingezet moet worden en zal niet op de ieder bedrijventerrein of deel ervan mogelijk zijn.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.BT3 Er moet ingezet worden op de klimaatbestendigheid van de bedrijfsvoering. Hierbij denkt Riemst aan duurzame energieopwekking, energie-efficiëntie van de bedrijven, bedrijfsvergroening, etc.. Eco-efficiëntie en duurzaam beheer van bedrijventerreinen vormen belangrijke pijlers om de bedrijventerreinen klimaatbestendig te maken.

De Procoro neemt akte van dit advies. Ze verwijst tevens naar visie-element 4.5 "Verduurzaming van de economie" (p.253) en OD 2 en de bijbehorende acties (p.269-271) waar deze aspecten onderdeel van zijn.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.BT2 Volgens Departement Omgeving is actie ER-2.2 erop gericht om o.a. RUP's op te maken om het ruimtelijk rendement op percelen die gelegen zijn binnen een bestaand regionaal bedrijventerrein te verhogen door het verlagen van de minimale perceelsgrootte van 0,5 ha. Een kanttekening hierbij is dat er over gewaakt moet worden dat er nog voldoende ruime percelen behouden blijven om niet verweefbare grootschalige bedrijven een plek te kunnen geven. Andere elementen die het ruimtelijk rendement kunnen verhogen zijn onder meer de bouwhoogte verhogen, Inzetten op gemeenschappelijk gebruik van parkings en waterbuffering, gekoppelde gebouwen, ... Het uitgangspunt kan niet zijn om percelen op te delen waardoor er kleinere KMO's zich zouden kunnen vestigen. Deze moeten maximaal geïntegreerd worden binnen het woongebied. Het verkleinen van de oppervlakte van percelen kan bijvoorbeeld wel om groenblauwe aders te versterken of een ruimere groenbuffer mogelijk te maken.

De Procoro sluit zich aan bij bovenstaande advies. Ze is echter van mening dat het verhogen van het ruimtelijk rendement voldoende aan bod komt in het beleidskader "Economische ruimte", specifiek OD 2 (p.269-271) en hoofdstuk 4 "Visie" (p.249).

Bij actie "ER-2.2 – Opmaken van provinciale RUP's om het ruimtelijk en energetisch rendement of de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen te verhogen" (p.270) staat de zin over het herzien van de bestaande PRUP's om het ruimtelijk rendement te verhogen door aanpassing van de stedenbouwkundige voorschriften. Als één van de voorbeelden wordt "door het herbestemmen van de minimale perceelsgrootte van 0.5ha op regionale bedrijventerreinen" opgenomen. Het woord herbestemmen is hier ongelukkig gekozen en wordt best vervangen door "herformuleren". In de recente PRUP's is reeds bij de opmaak van de stedenbouwkundige voorschriften een andere omschrijving opgenomen om regionale bedrijventerreinen te typeren.

Andere zaken om bijkomend ruimtebeslag te beperken en om het ruimtelijk rendement te verhogen door herstructurering staan opgesomd op p.269 rechtstreeks onder OD 2, bijv. hoger bouwen. Ook deze lijst is niet limitatief.

De visie omtrent het meer integreren in het woongebied (o.a. lokale bedrijvigheid) is terug te vinden bij visie-element 4.1. "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen". Ook wordt onder 4.1 gesproken over dat een degelijk uitgiftebeleid cruciaal is en dat kleinschalige, niet-belastende ondernemingen thuishoren in het bebouwd weefsel van stads- en dorpskernen. Dit wordt verder opgenomen bij OD 1 en bijbehorende acties (p.267-268).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het woord "herbestemmen" bij actie ER-2.2 (p.270) door "herformuleren" te vervangen.

IR8.ER.BT1 Het eerste spoor, het verhogen van het ruimtelijk en economische rendement en de duurzaamheid op bedrijventerreinen is een belangrijk aandachtspunt. Ook VLAIO streeft met haar subsidieregeling voor de herontwikkeling van bedrijventerreinen naar klimaatneutrale bedrijventerreinen. De handleiding bij dit subsidiebesluit behandelt de verschillende duurzaamheidsthema's in elke fase van ontwikkeling gaande van inrichting, via uitgifte tot beheer. Echter stellen ze vast dat om de ruimtelijke kwaliteit en rendement op bedrijventerreinen te verhogen stedenbouwkundige voorschriften vaak ontoereikend zijn, een RUP geen flexibel instrument is om snel in te spelen op veranderende omstandigheden, maar ook dat er grotere inspanningen nodig zijn om in te grijpen waar nodig. Om de kwaliteit van bedrijventerreinen naar een hoger niveau te brengen door een gedifferentieerd aanbod aan vestigingsmilieus te garanderen, ze ook nog eens futureproof te maken en verduurzamingspotenties te benutten is niet alleen een lange termijn (her)ontwikkelingsvisie nodig. Effectief beheer door een actor op het terrein blijkt een kritieke succesfactor.

De Procoro neemt akte van de visie om de kwaliteit van bedrijventerreinen te verhogen met effectief beheer. Beheer als één van kritieke succesfactoren, komt niet als zodanig naar voren. Enkel bij actie ER-2.2 (opmaak PRUP's) wordt bij de voorbeelden van de stedenbouwkundige voorschriften het opnemen van een beheerscomité die een duurzaam uitgiftebeleid regelt, vermeldt.

De Procoro is van mening dat beheer essentieel is bij de uitvoering van het Ruimtepact zoals via de stedenbouwkundige voorschriften van een RUP. Ze vraagt om het beheer van bedrijventerreinen toe te voegen in het hoofdstuk 7 "Samenwerking" op p.291: "Hun invloed is bijvoorbeeld mee bepalend voor het aanbodbeheer, het activeringsbeleid, het aankoopbeleid, het uitgiftebeleid, de ontwikkeling, de inrichting, het beheer en het management van bedrijventerreinen".

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om het beheer van bedrijventerreinen toe te voegen in het hoofdstuk 7 "Samenwerking" op p.291: "Hun invloed is bijvoorbeeld mee bepalend voor het aanbodbeheer, het activeringsbeleid, het aankoopbeleid, het uitgiftebeleid, de ontwikkeling, de inrichting, het beheer en het management van bedrijventerreinen".

IR10.ER.BT5 De voorgestelde acties en oefeningen binnen deze paragraaf (OD 2) moeten volgens UNIZO uitgevoerd worden op zowel regionale als lokale bedrijventerreinen. Uiteraard dienen bedrijven zich te kunnen vestigen op een locatie die het beste beantwoordt aan hun behoeften en impact (op het vlak van o.m. mobiliteit, ruimtebeslag, milieubelasting) en blijft het ook belangrijk om voldoende grote percelen op regionale bedrijventerreinen voor te behouden voor grote ruimtevragers. Maar ook op regionale bedrijventerreinen kan ruimte geoptimaliseerd worden ten voordele van kleine en middelgrote bedrijven.

UNIZO verwijst graag naar het provinciaal initiatief van enkele jaren geleden in Maaseik, waar dankzij de herziening van het PRUP regionaal bedrijventerrein Jagersborg en het RUP lokaal bedrijventerrein Jagersborg al een gelijkaardig initiatief werd genomen om de mogelijkheden voor gezamenlijke huisvesting voor KMO's en opdeling van percelen mogelijk te maken. Een goed initiatief in functie van verdichting, beter ruimtegebruik en meer ruimtemogelijkheden voor kleine ruimtevragers wat ons betreft.

De Procoro neemt akte van deze appreciatie. Ze verwijst naar OD 2 en de bijbehorende acties (p.269-271).

In deze operationele doelstelling is het volgende opgenomen: "Om het bijkomend ruimtebeslag te beperken, moeten we het ruimtelijk rendement op goed gelegen bedrijventerreinen verhogen. We moeten de bestaande terreinen optimaliseren. De economische ruimte moet intensiever gebruikt en efficiënter benut worden door een verdichting, inbreiding en verhoging van het ruimtelijk en economisch rendement op dezelfde oppervlakte." (p.269)

Het PRUP van het bedrijventerrein Jagersborg is een voorbeeld hoe een bestaand terrein vanuit een eigen specifieke situatie aangepakt kan worden en hetgeen geleidt heeft tot het samenbrengen van 2 RUP's (provinciaal en gemeentelijk) in 1 PRUP waarbij nieuwe inzichten over regionaal en lokaal, gemeenschappelijke groen- en waterbuffering, ... zijn opgenomen.

Toch betekent het niet automatisch dat de optimalisatie van de ruimte op regionale bedrijventerreinen ten voordele van kleine en middelgrote bedrijven zal zijn. Ruimte of restruimte kunnen ook ingezet worden voor kwalitatief groen, wateropvangvoorzieningen, groenbuffering, energieopwekking, biodiversiteit, voorzieningen voor milieuvriendelijke en collectieve mobiliteit,... (zie OD 2, p.269).

Actie ER-2.1 is erop gericht om bestaande regionale bedrijventerreinen te screenen en de mogelijkheden te verkennen tot ruimtelijke kwalitatieve verbetering. Indien noodzakelijk, kan de provincie hiervoor een PRUP opmaken (zie actie ER-2.2).

Daarnaast zet de provincie via actie ER-2.3, samen met de POM Limburg en andere relevante actoren, acties en projecten op om actoren, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen (gemeenten, projectontwikkelaars,...), meer vertrouwd te maken met ruimtelijk rendement, ecologische en energetische duurzaamheid en omgevingskwaliteit (zie ook actie SV-9). De provincie wenst ook de gemeenten (financieel) te ondersteunen tot kwalitatieve ruimtelijk verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen (zie actie ER-2.4).

Aanvullend verwijst de Procoro naar de visie omtrent efficiënter benutten van bestaande ruimte en het verweven van niet-hinderlijke bedrijven in stads- en dorpskernen (o.a. lokale bedrijvigheid), bij visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250).

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT8 VKW Limburg kan zich inschrijven in de doelstelling om het juridisch aanbod aan bedrijventerreinen tot 2040 status quo te houden door in te zetten op het uitwisselen van ruimtelijk slecht voor ruimtelijk beter gelegen ruimte voor bedrijvigheid. En om daarbij de overige groei van onze economie en bedrijvigheid in onze provincie op te vangen door enerzijds een meer doorgedreven verweving van economische activiteiten in stads- en dorpskernen en anderzijds de bestaande, nieuwe en ge(re)activeerde ruimte op bedrijventerreinen intensiever te gebruiken en efficiënter in te zetten. Voor een dergelijke ruimtelijke optimalisatie op bestaande bedrijventerreinen is zeker nog ruimte. De gerealiseerde toegevoegde waarde per hectare kan hierbij mogelijk een interessante maatstaf zijn voor ruimtelijk rendement en deze ligt in onze provincie inderdaad lager dan in andere provincies. Dit impliceert evenwel dat er concreet en prioritair werk moet gemaakt worden van een mindshift bij bedrijven en architecten, maar zeker ook bij de regelgevende overheden. Dit dient zich immers niet in het minst te uiten in een gerichte en gecoördineerde bijstelling van de ruimtelijke voorschriften die op zowel regionale als lokale bedrijventerreinen worden gehanteerd (o.a. inzake hoogtebouw, meerlagigheid, aaneenschakeling, flexibele invulling, zuinig gebruik van ruimte voor infrastructuur op bedrijventerreinen, minder maar effectievere groenbuffering, ...). Om de aanwezige ruimte efficiënter te benutten is op dit vlak meer flexibiliteit nodig. Vandaag zijn de mogelijkheden van bedrijven om het ruimtelijke rendement op hun perceel te verhogen vaak nog beperkt door de vele en vaak verouderde stedenbouwkundige voorschriften.

M.b.t. de ruimtelijke draagkracht en verweving: zie antwoord bij A44.ER.BT2

De Procoro verwijst ook naar actie ER-2.1. Deze actie is erop gericht om bestaande regionale bedrijventerreinen te screenen en de mogelijkheden te verkennen tot ruimtelijke kwalitatieve verbetering. Indien noodzakelijk, kan de provincie hiervoor een PRUP opmaken (zie actie ER-2.2). Daarnaast zet de provincie via actie ER-2.3, samen met de POM Limburg en andere relevante actoren, acties en projecten op om actoren die betrokken zijn bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen (gemeenten, projectontwikkelaars,...) meer vertrouwd te maken met ruimtelijk rendement, ecologische en energetische duurzaamheid en omgevingskwaliteit (zie ook actie SV-9). De provincie wenst ook de gemeenten (financieel) te ondersteunen tot kwalitatieve ruimtelijke verbetering en energetische optimalisatie van lokale bedrijventerreinen (zie actie ER-2.4).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.BT4 Duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande bedrijventerreinen (p269): De aanleg van zonnepanelen op tijdelijk braakliggende terreinen lijkt de Limburgse Milieukoepel geen duurzaam idee, zeker zolang er nog voldoende oppervlakten beschikbaar zijn om panelen te realiseren.

De Procoro is van mening dat dit een optie kan zijn zolang hierover afspraken zijn vastgelegd en dat deze zonnepanelen een ontwikkeling van het bedrijventerrein niet in de weg mogen staan.

Voorstel: geen aanpassing

- **OD 3 – Gepast ruimte-aanbod op strategische locaties**

A15.ER.BT2 De provincie wenst prioritair de RuBeLim-studie te actualiseren die de geschiktheid van potentiële locaties voor nieuwe bedrijventerreinen valideert en detecteert. Het is voor Ham onduidelijk wat de eventuele gevolgen zijn voor lopende projecten i.k.v. de huidige RuBeLim-studie en of hier dan compensaties tegenover staan.

Actie ER-3.2 betreft de actualisatie van de bestaande RuBeLim-studie voor locaties van regionale bedrijventerreinen binnen kleinstedelijke gebieden en economische knooppunten van het ENA en de specifieke knooppunten zoals geselecteerd in het RSPL.

Ze wordt geactualiseerd op basis van een aantal parameters (zie opsomming p.274). De provincie evalueert bestaande en voorbije ontwikkeling van het ENA en onderzoekt mogelijk nieuwe locaties voor bijkomende bedrijvigheid. Dit zal als een suggestie aan Vlaanderen meegegeven worden. Voor Ham gaat het mogelijk enkel om locaties voor een ENA-terrein. Lopende ENA-projecten behoren tot de regie van Vlaanderen. Zie ook hoofdstuk 7 "Samenwerking". Indien er nieuwe locaties voor regionale bedrijventerreinen naar boven komen, los van het ENA, kan de provincie hiervoor een PRUP opmaken (zie actie ER-3.2).

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT11 De bestaande ruimte efficiënter benutten (p.274) houdt ook in dat bepaalde bedrijfsactiviteiten enkel kunnen gelokaliseerd worden op plaatsen waarvoor deze bestemd zijn. De Vlaamse Waterweg wenst dat watergebonden percelen voorbehouden blijven voor watergebonden bedrijvigheden en dat de provincie hiervoor aandacht heeft bij het opmaken van provinciale RUP's voor economische ontwikkelingen.

De Procoro sluit zich hierbij aan. Ze verwijst naar het antwoord bij A35.ER.BT8

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.BT7 Het lijkt voor Bilzen beter dat de provincie vooropstelt dat elke gemeente 5ha lokaal bedrijventerrein kan ontwikkelen maar dat dit in een gebiedsgerichte en geïntegreerde oefening moet aangepakt worden. Hierbij kunnen de mogelijkheden tot ruil onderzocht worden, zonder dat dit een verplichting hoeft te zijn. Op provinciaal niveau kan perfect voorzien worden dat de ruimtebalans maximaal in evenwicht moet blijven inzake oppervlakte bedrijventerreinen.

De Procoro is niet akkoord met deze stelling.

De Procoro verwijst naar de algemene visie (p.249) van dit beleidskader nl. "Economische groei faciliteren met een ruimteshift". Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. Dit geldt zowel voor de provincie als voor Vlaanderen en de gemeenten.

Op vlak van lokale bedrijvigheid moet gestreefd worden naar verwevenheid. Ze verwijst hiervoor naar spoor 2 "Niet-hinderlijke bedrijven verweven binnen stads- en dorpskerken" bij visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250). Voor de ontwikkeling van een bijkomend lokaal bedrijventerrein is het noodzakelijk om aan te tonen dat er een ruimtebehoefte is en dat voldaan wordt aan de criteria opgenomen bij "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" onder "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" (p.273).

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.BT8 De stad Bilzen wil zich kandidaat stellen als proef-gemeente i.f.v. de nieuwe studie RuBeLim waarbij de voorgestelde visies en acties inzake Economische Ruimte getoetst kunnen worden.

De Procoro neemt hiervan akte, maar dit is geen voorwerp van Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.BT3 Departement Omgeving geeft aan dat het voorzien van een gepast ruimte-aanbod voor regionale bedrijventerreinen en logistieke knooppunten afstemming vraagt met het Vlaams ruimtelijk beleid en met het regionaal mobiliteitsplan voor de vervoerregio Limburg.

De Procoro verwijst hiervoor naar OD 3 en bijbehorende acties (p.272-275). Bij OD 3 zijn voor de ontwikkeling van Ruimte voor regionale bedrijvigheid een aantal criteria opgenomen, die voortkomen uit het Vlaams ruimtelijk beleid. Ook bij actie ER-3.1 zijn er een aantal parameters opgenomen die verwijzen naar het Vlaams ruimtelijk beleid om de ruimtelijke criteria (en hun weging) van de RuBeLim-studie te kunnen actualiseren.

Bij de uitwerking van de actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) wordt een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat Departement Omgeving en ook MOW/AWV hiervan lid zullen zijn. Ze kunnen als lid haar aandachtspunten aanleveren.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT5 VLAIO raadt de provincie sterk aan om bij de opmaak van het Ruimtepact 2040 een lijst op te nemen over welke strategische en regionale bedrijventerreinen of clusters van bedrijventerreinen van bovenlokaal belang in aanmerking komen om naar een hoger niveau te tillen. Wat vormt de werkgenda, welke instrumenten kunnen hieraan gekoppeld worden en welk stappen zal de provincie zetten, met wie en hoe om de uitvoering van het uitgiftebeleid en het beheer op lange termijn van deze terreinen te garanderen.

De Procoro verwijst hiervoor naar de selecties van de provinciale economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen. Ze bepalen het huidig economisch weefsel en vormen de basis om nieuwe ontwikkelingen op te enten en strategische keuzes te maken. De provinciale economische dragers en vooral de ruimtelijk-economische systemen zijn belangrijke aanknopingspunten voor de zoektocht naar "de juiste plaats" om toekomstige bedrijvigheid in te planten.

Tevens verwijst ze naar OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties (p.272-273) en de actie ER-3.1 (actualisatie RuBeLim, p.274). Bij deze actie evalueert de provincie de mogelijke rol en potenties die locaties kunnen spelen in het creëren van strategische werklocaties.

Ook verwijst ze naar actie ER-2.1 waarbij de provincie bestaande bedrijventerreinen screent om de mogelijkheden te verkennen tot het verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit.

Ook verwijst ze naar de strategische visie hoofdstuk 9 "Monitoring en evaluatie". De provincie zet hierbij in op monitoring om de snelheid waarmee trends zich voortzetten en mogelijke nieuwe ruimtelijke uitdagingen voor de leefomgeving in Limburg waar te nemen. De monitoring gebeurt systematisch en vormt een basis voor de evaluatie van het provinciaal ruimtelijk beleid. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur. De Procoro is ook van mening dat bij de driejaarlijkse rapportering een voorstel van uitvoeringsprogramma moet opgenomen worden. Hierin kunnen prioriteiten bepaald worden voor het provinciaal beleid (zie antwoord IR29.ER.BT2).

Zie ook antwoord bij IR42.SV26 i.f.v. een opname van uitvoeringsprogramma.

M.b.t. beheer: zie antwoord bij IR8.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR29.ER.BT2 en IR42.SV26 (i.f.v. een opname van uitvoeringsprogramma)

IR8.ER.BT10 Het derde spoor komt neer op een sturend aanbodbeleid aan regionale bedrijventerreinen op gepaste locaties. De provincie heeft daartoe een selectie gemaakt van de economisch belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau. Ze vormen de strategische locaties waaraan nieuwe toekomstige ontwikkelingen worden opgehangen zowel naar verdichting als naar uitbreiding. De selectie van de provinciale economische dragers ligt voor VLAIO in de lijn der verwachtingen met name de afgebakende stedelijke gebieden, de regionale bedrijventerreinen met meer dan 50 ha, de clusterwerking rond campussen en incubatoren en de regionale bedrijventerreinen die zich situeren rond infrastructuur of grotere ruimtelijk economische systemen: de regionale bedrijventerreinen rond de Kempische kanalen, ENA met logistieke poort Genk, Cluster Lommel – Pelt en de innovatieregio Hasselt – Genk. De evaluatie van deze potentiële strategische locaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim studie vormt de volgende stap en is als actiepunt opgenomen in het Ruimtepact. Zodra er een concrete lijst van zoekzones is opgeleverd, is het voornamelijk dat het plan-MER ook eventuele conflicten met open-ruimteschakels detecteert. In Limburg zijn ook veel kandidaat-nationale parken/landschapsparken. Dat zorgt er voor dat heel wat bedrijven zouden –als die parken gerealiseerd worden – zonevreed worden kunnen worden, of toch ongewenst op die locaties. Hier wordt in het ruimtepact en bijhorende plan-MER nu niet op ingegaan, hetgeen onduidelijkheid in de hand werkt. VLAIO dringt er op aan een passage in het ruimtepact en plan-MER op te nemen over de impact van de kandidaat-nationale parken op bestaande bedrijfslocaties.

De Procoro verwijst naar “OD 3-Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties” en actie “ER-3.1-Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie”. In functie van de actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) worden ruimtelijke criteria opgesteld en (hun weging) bijgesteld voor de actualisatie van de RuBeLim-studie en dit op basis van een aantal parameters. Een van de parameters is “in tussentijd genomen beleidsbeslissingen of gerealiseerde ontwikkelingen” (p.274), waaronder nationale parken/landschapsparken kan behoren.

Er wordt voor deze actualisatie een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat VLAIO hiervan lid zal zijn. Ze kan als lid haar aandachtspunten aanleveren.

M.b.t. het statuut van de landschapsparken: zie antwoord IR10.ER.A4 §1

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT13 Voor het herbestemmen van het slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen is de provincie al zover dat ze dit al concreet heeft gemaakt en een niet – limitatieve lijst heeft opgemaakt van te herbestemmen bedrijventerreinen. De lijst vormt voorwerp van verder gebiedsgericht onderzoek. De provincie neemt daarbij het engagement om tegen 2040 de gebiedsgerichte onderzoeken en/of de planningsprocessen voor de opgesomde bedrijventerreinen op te starten in functie van een open ruimte bestemming, waarvan drie processen tegen 2030. Met het herbestemmen wordt een contingent opgebouwd voor Limburg om op strategische locaties aanbod te bestemmen. Het contingent is een belangrijke hefboom indien de economische vraag zich in een regio opdringt. VLAIO vraagt met aandrang dat de compensatievoorstellen voor bijkomend paars op andere plekken goed met haar wordt afgestemd. VLAIO is met name zelf ook bezig met selecties in het kader van het toplocatiebeleid.

De Procoro verwijst naar “OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties” en actie “ER-3.1- Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie” (p.274). Bij OD 3 is bij de criteria voor “Ruimte voor regionale bedrijvigheid” het criterium “goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting” goed uitgewerkt. Bij de uitwerking van de actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) wordt een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat VLAIO hiervan lid zal zijn. Ze kan als lid haar aandachtspunten aanleveren.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT4 VKW pleit voor een proactief activeringsbeleid op vlak van bedrijventerreinen, o.m. door een screening en oplossingsgerichte actie omtrent de niet minder dan 1240ha ‘tijdelijk niet realiseerbare’ bedrijventerreinen (dd. 1/1/2023; 11% van het totaal paars ingekleurd gebied...). Onbenutte terreinen die slecht gelegen zijn of definitief niet realiseerbaar zijn, kunnen best zo snel mogelijk worden geschraapt en elders worden gecompenseerd. Onbenutte bedrijventerreinen die wel goed gelegen zijn, zeker als deze kunnen bijdragen aan een betere spreiding van het aanbod in de provincie of in gemeenten zonder noemenswaardig aanbod vandaag, moeten zo snel mogelijk worden geactiveerd.

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord A46.ER.BT1.

Tevens verwijst de Procoro voor de bestaande bedrijventerreinen naar “OD 2 -Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen” en de bijbehorende acties ER-2.1 (screenen bestaande regionale bedrijventerreinen) en acties ER-2.2 (opmaken van PRUP's), maar ook de acties ER-2.3 (sensibiliseren en kennisdelen) en ER-2.4 (ondersteuning gemeenten) (p.269-271).

Voor bijkomende regionale bedrijventerreinen is er “OD 3 -Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties” en de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's), hetgeen concrete acties zijn (p.272-275).

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT5 VKW: Hiertoe kan best ook de vooropgestelde actualisatie van de Rubelim-studie (actie ER-3.1) onmiddellijk op te starten, om naast het vaststellen van mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen in de Ruimtepact 2040, ook reeds zo snel mogelijk uit te kijken naar potentiële en strategisch beter gelegen locaties om deze herbestemmingen te compenseren. Hiervoor dient niet gewacht te worden op de definitieve goedkeuring van Ruimtepact 2040.

De Procoro verwijst hiervoor naar actie “ER-3.1 – Evalueren van potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie” op p.274. De opdracht voor de actualisatie van RuBeLim is opgenomen als een prioritaire actie. De opdracht is reeds gegund en start op 1 november 2023.

Voorstel: geen aanpassing

IR19.ER.BT4 Onder OD 3 en acties ER-3.2 en ER-3.3, wordt er weer ruimte gelaten voor bijkomende ruimte voor zowel regionale als lokale bedrijvigheid. Het college van burgemeester en schepenen van Oudsbergen vraagt een heldere afstemming van de visie op de operationele doelstellingen. Aangezien een gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan afgestemd moet zijn op onderhavig beleidsplan is het van belang dat ruimtepact 2040 het ook mogelijk maakt om de operationele doelstellingen via gemeenlijk beleidsplan te behalen.

Visie/contingent: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen A46.ER.BT1 en A10.ER.BT1 (geclusterd)

IR23.ER.BT2 De stad Sint-Truiden vraagt ook een evenwichtige benadering van de open-ruimtecorridor en vraagt hierbij uitdrukkelijk ook de economische belangen hierbij te verankeren en waar nodig ruimte te laten om deze te versterken zoals het militair gebruik, het recreatief gebruik van de loodsen 55 en 66 en uiteraard de ontwikkeling van Droneport/regionaal bedrijventerrein en de aanwezige landbouw.

Zie antwoord IR23.ORS3 bij beleidskader “Openruimteschakels”

Eventuele ontwikkelingen van het bedrijventerrein Brustem en andere ontwikkelingen van dit gebied zullen onderzocht worden tijdens het gebiedsgericht onderzoek bij de afbakening van het de openruimtecorridor. Tevens zullen de openruimtecorridors, zoals ook andere selecties van het Ruimtepact 2040, opgenomen worden in de actualisatie van de RuBeLim-studie (actie ER-3.1, p.274). We verwijzen aanvullend naar de “OD 3 -Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties en de acties ER-3.1 (geactualiseerde RuBeLim) en actie ER-3.2 (opmaken van PRUP's), hetgeen concrete acties zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ER.BT2 BBL: Het voorzien van een gepast economisch ruimte-aanbod op strategische locaties kan in termen van emissies een netto positief effect hebben, dit als gevolg van bijvoorbeeld meer kansen voor multimodale ontsluiting. De voorwaarde voor een netto positief effect is wel dat het ruimteaanbod op slecht gelegen locaties erdoor vermindert. Dat geeft ook het MER aan.

Dit is de visie van het beleidskader “Economische ruimte”: Economische groei faciliteren met een ruimteshift. De Procoro verwijst ook visie-element 4.1 Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen (p.249-250), de selecties van de provinciale ruimtelijk-economische dragers (p.256-259) die de aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen vormen en de operationele doelstellingen OD 2, OD 3 en OD4. Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie ook antwoord bij A46.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR38.ER.BT3 Verdere economische ontwikkeling kan voor de Bond Beter Leefmilieu best afgestemd worden op de draagkracht/ kwetsbaarheid van het watersysteem en indien herbestemmingen aan de orde zijn wordt best 'ruimte voor water' voorzien.

De Procoro is van mening dat "ruimte voor water" voldoende aan bod komt in het Ruimtepact 2040. Alle onderdelen (strategische visie en de drie beleidskaders) moeten in onderlinge samenhang gelezen worden en vormen samen het kader voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling.

De Procoro verwijst hiervoor naar het visie-element 4.5 "Verduurzaming van de economie", van het beleidskader "Economische ruimte" waarin aandacht is voor ruimte voor water en dat als visie-element doorwerkt in de verschillende OD's en acties.

Voor de ontwikkelingen, verwijst de Procoro naar "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" (p.272-273) waarbij "de afstemming met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen" uitdrukkelijk opgenomen is onder de onderdelen "Ruimte voor regionale bedrijvigheid", "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" en "Ruimte voor vrijetijdseconomie". Dit betekent dat de afstemming met het beleidskader "Openruimteschakels" uitdrukkelijk wordt vermeld.

Ook is er de actie ER-3.1 m.b.t. de actualisatie van de RuBeLim-studie (p.274) waarbij "ruimte voor water" behoort tot de beleidsbeslissingen en het op deze manier meegenomen zal worden

Bij "OD 4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden" (p.276) wordt bij de redenen van 'neutralisatie' ook de waterproblematiek of overstromingsrisico (cfr watertoetskaarten en pluviale kaarten) opgesomd.

Voorstel: geen aanpassing

• **OD 4 – Herbestemmen slecht gelegen juridisch aanbod**

A12.ER.BT1 Alken: De aanduiding van de te schrappen hectares is uit het beleidsplan gehaald, er is beslist dat de bepaling van de te schrappen delen dient te gebeuren naar aanleiding van een gebiedsgericht onderzoek waarbij de mogelijkheden per gebied verder zullen bekeken worden. Het is nu de intentie van de provincie om voorlopig het Provinciaal RUP uitbreiding Brouwerij te behouden in het kader van de ontwikkeling van de brouwerij en dan in een later stadium op basis van het gebiedsgericht onderzoek te gaan kijken welke ontwikkelingsmogelijkheden er nog zijn voor het gebied aan de brouwerij.

A12.ER.BT3 Voor de uitbreidingszone aan de brouwerij is er een voorstel tot het schrappen van een zone omwille van de watergevoeligheid van dit gebied. Het is niet heel duidelijk tot waar dit gebied dan geschrapt zal worden en wat de mogelijkheden nog zijn inzake de ontsluiting van dit gebied. De gemeente Alken dringt dan ook aan op een verder onderzoek naar de ontwikkelingsmogelijkheden van de bedrijventerreinen gelegen binnen het Provinciaal RUP. Er is namelijk veel vraag naar KMO-zone en zone voor bedrijvigheid binnen de gemeente Alken waarbij het beleid dan ook volop wil inzetten op de ontwikkeling van deze gebieden.

De Procoro stelt dat de waterproblematiek veranderd is sinds de opmaak van het PRUP. Sinds 1 januari 2023 zijn de nieuwe waterkaarten (fluviaal en pluviaal) van toepassing. Het gebiedsgericht onderzoek zal uitmaken of er nog ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor het resterende gebied (na uitbreiding brouwerij). Dit proces zal gevoerd worden met de gemeente. Dit terrein is in het PRUP (deelplan "Brouwerij-Alken") opgenomen als een regionaal bedrijventerrein. Tevens is deelplan "Uitbreidingszone Kolmen" ook nog niet ontwikkeld als regionaal bedrijventerrein.

Indien de behoefte aan lokale bedrijven kan aangetoond worden conform het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250) en "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" bij OD 3 (p.273), kan hiervoor een locatie-onderzoek gebeuren.

Voorstel: geen aanpassing

A15.ER.BT3 Het is voor Ham onduidelijk hoe herbestemde bedrijventerreinen gecompenseerd worden. De gemeenten verliezen hierdoor potentiële inkomsten, er wordt niet aangegeven welke compensaties hiertegenover staan.

De Procoro verwijst naar "OD 4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden" (p.276-286). De opgesomde redenen voor "neutralisatie" zijn van die aard dat een ontwikkeling niet meer gewenst is. Bij de opsomming van de mogelijk te herbestemmen terreinen bij actie ER-4.1 is er steeds een toelichting opgenomen. De Procoro heeft in een

aantal gevallen dan ook vragen bij mogelijke potentiële inkomsten. Echter verwijst ze naar “OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties” op p.272-273. Hierbij wordt bij “Ruimte voor regionale bedrijvigheid” en “Ruimte voor lokale bedrijvigheid” criteria en principes opgenomen om een ontwikkeling af te wegen. Indien een overheid (Vlaanderen, provincie of gemeente) op een verantwoorde manier een ontwikkeling kan staven, geeft dit aanleiding tot een (uitbreiding van) een bedrijventerrein en dus tot potentiële inkomsten. Het Ruimtepact 2040 wil ontwikkeling niet tegengaan, maar wil ontwikkelen op de juiste plaats. De visie is immers om de economische groei te faciliteren met een ruimteshift (p.249). Ze verwijst hiervoor ook naar visie-element 4.1 Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen (p.249-250). Zie ook antwoord bij A46.ER.BT1
Selecties van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen: zie antwoord bij A35.ER.BT9
Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)
Specifiek voor Ham: Zie ook antwoord bij A15.ER.BT2

Voorstel: geen aanpassing

A16.ER.BT2 (Zie bijlage) Stad Tongeren gaat niet akkoord met de voorgestelde schrapping van KMO-zone Noord. Voor deze KMO-zone werd in 2017 nog een gemeentelijk RUP definitief vastgesteld, waarbij er 5,7 ha bedrijventerrein werd bestemd (zie figuur als bijlage). In het advies op het voorontwerp beleidsplan stelde het CBS dat enkel akkoord kon gegaan worden met een eventuele schrapping van het zuidelijk deel van de KMO-zone ten belope van ca. 2,3 ha. De provincie houdt in het ontwerp Ruimtepact echter vast aan de volledige schrapping van de KMO-zone om ruimtelijke en landschappelijke redenen (impact op landschap en Fruitspoor). Het noordelijk gedeelte van ca. 3,4 ha kan voor stad Tongeren geenszins geschrapt worden. Gelet op het reliëf van het terrein, doet een ontwikkeling van het noordelijk gedeelte geen afbreuk aan de groenblauwe ader en de landschappelijke beleving vanop het Fruitspoor. Gezien de schrapping van het noordelijk en zuidelijk deel blijkbaar één en ondeelbaar is voor de provincie, verzet de stad Tongeren zich tegen de aanduiding van KMO-Noord als ‘mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein’. De KMO-zone Tongeren-Noord is in het GRS geselecteerd als lokaal bedrijventerrein (bindende bepaling 10). De uitbreiding van KMO-Noord, zoals beoogd in het BPA KMO-Noord en later in het RUP KMO-Noord, is in het richtinggevend deel van het GRS opgenomen, zowel tekstueel als op de kaarten. Bindende bepaling 32 van het GRS voorziet de ‘realisatie van BPA KMO-zone Tongeren-Noord’. Een volledige schrapping van de bedrijvenszone KMO-Noord door de provincie maakt de uitvoering van het GRS op dat punt onmogelijk. Indien de provincie toch zou overgaan tot de schrapping van de KMO-zone via een provinciaal planningsinitiatief, dan zijn de kosten hiervoor uitsluitend voor de provincie, inclusief de eventuele planschade. De geschrapte oppervlakte aan bedrijventerrein moet daarenboven planologisch volledig gecompenseerd worden elders op het grondgebied van Tongeren, voorafgaand of minstens gelijktijdig aan de schrapping.

*De Procoro stelt voor om **KMO-zone Noord** in de opsomming “Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied” te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen (actie ER-4.1, p.277-281).*

De Procoro verwijst ook naar de actie “SV-8 – Opzetten van een fonds voor provinciale acties” en naar hoofdstuk 7.2 “Samenwerking – Vlaanderen”, voor de acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren zijnde “binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten inzetten en financiële middelen ter beschikking stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren”.

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele nog beperkte economische ontwikkeling van het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden.

Deze lijst concretiseert de actie ER-4.1 en is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die omwille van één of meerdere bovenstaande redenen (zie opsomming bij OD4) in aanmerking komen voor neutralisatie. Zowel regionale als lokale bedrijventerreinen zijn gescreend. Minimum wordt de herbestemming van een oppervlakte van 5ha per bedrijventerrein ten voordele van de open ruimte vooropgesteld. (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).

De Procoro verwijst naar actie “ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden”. De Procoro maakt de kanttekening dat deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1(geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting opgenomen bij actie ER-4.1 bij KMO-zone Noord. Terrein grenst in het zuiden aan een groenblauwe ader. Gelegen aan het Fruitspoor. De ontwikkeling van de KMO-zone beïnvloedt de landschappelijke beleving vanop het Fruitspoor. Heuvellandschap met intacte panorama's

en ongeschonden perspectieven op het akkerlandschap is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Droog Haspengouw.

Tenslotte wijst de Procoro erop dat de doorwerking van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan naar de GRUP's blijft gelden, zolang geen beleidsplan op het eigen niveau is opgesteld. Dit impliceert bijvoorbeeld dat een gemeente geen GRUP kan maken conform de principes van het BRV of het provinciaal ruimtelijk beleidsplan dat tegelijkertijd strijdig zou zijn met haar eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

Er zijn ook een aantal mechanismen voorzien om te voorkomen dat een gemeente een GRUP zou opmaken in uitvoering van hun GRS maar in strijd is met het BRV of een provinciaal beleidsplan, wanneer er door onderling overleg geen afstemming komt. Eén van de mechanismen is dat bij de vaststelling van provinciale beleidskaders de provincieraad onderdelen van bestaande gemeentelijke structuurplannen **kan** aanduiden die niet meer geldig zijn. Het betreft dus een mogelijkheid en geenszins een verplichting die aanleiding zou geven tot een procedurefout. Gelet op het gegeven dat de opsomming een lijst van mogelijk te herbestemmen gebieden betreft, lijkt het de Procoro bovendien te voorbarig om nu al bindende bepalingen uit structuurplannen te schrappen.

Voorstel: geen aanpassing

A22.ER.BT1 Er is opgenomen dat de ontsluiting van de economische zones in de gemeente Bocholt slecht is, maar dat is niet volledig waar. Er zijn namelijk een aantal bedrijventerreinen die wel zeer goed gelegen zijn ten aanzien van bestaande snelwegen in hun grensgemeentes. Uit ervaring blijkt ook dat de gemeente hierdoor eveneens aantrekkelijk is bij buitenlandse bedrijven. Ook de ligging aan de waterwegen (Kanaal Bocholt-Herentals en de Zuid-Willemsvaart richting Nederland) geeft bijkomende economische mogelijkheden die de gemeente niet wenst te verliezen! Het is zéér belangrijk om het te desactiveren bedrijventerrein (nr. 2) kortelings effectief te schrappen gezien er bepaalde delen nog bebouwd zijn en eventueel kortelings vernieuwd zullen moeten worden. De gemeente vraagt hierbij expliciet en op korte termijn bijstand in van de provincie, enkel zo kunnen toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden als bedrijventerrein tegengehouden worden.

Het is niet duidelijk waar in het Ruimtepact 2040 de slechte ontsluiting van de economische zones in de gemeente Bocholt is opgenomen. Enkel voor de **KMO-zone Reppel** is de slechte ontsluiting opgenomen als één van de redenen om het bedrijventerrein aan te duiden als mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein door de provincie. Hier neemt de Procoro akte van de dringendheid van deze zone om te herbestemmen. De Procoro wenst dit mee te geven bij het bepalen van prioritaire acties van de provincie in kader van het uitvoeringsprogramma van het Ruimtepact 2040.

Het kanaal Bocholt-Herentals en de Zuid-Willemsvaart zijn op meerdere plaatsen in het beleidskader "Economische ruimte" opgenomen als infrastructurale dragers (weliswaar van een andere orde dan het Albertkanaal), als onderdeel van de ruimtelijk-economische structuur, bij OD 3-Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties". Daarnaast verwijst de Procoro ook naar het advies A35.ER.BT8 van de Vlaamse Waterweg waarbij ze de wens aangeeft om de economische functie van de kleine bevaarbare waterwegen verder uit te breiden, waardoor de toegankelijkheid van Noord-Limburg via de waterweg sterk verbeterd worden.

Op vlak van de snelwegen over de grenzen vraagt de Procoro om de autosnelwegen en eventuele andere infrastructurale dragers (o.a. Julianakanaal) op te nemen op de kaarten en te verwerken bij hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat" en mee te nemen bij de parameters voor de actualisatie RuBeLim (actie ER-3.1).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de autosnelwegen en eventuele andere infrastructurale dragers (o.a. Julianakanaal) buiten de provincie bij hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat" en bij de parameters voor de actualisatie RuBeLim (actie ER-3.1) op te nemen.

A25.ER.BT2 Onderstaande nog aanwezige bedrijventerreinen in Maasmechelen zijn min of meer ingevuld of zijn om diverse redenen niet (verder) ontwikkelbaar en zullen op termijn verdwijnen. In de lijst met de bedrijventerreinen in Maasmechelen zoals opgesomd in de strategische visie Ruimtepact 2040 ontbreken een aantal kleinere (gerichte) kmo-zones.

Oude Bunders	Te verdichten en optimaliseren regionaal bedrijventerrein;
Nieuwe Bunders	Regionaal bedrijventerrein in ontwikkeling;
Maneborn, ontwikkeld	Te optimaliseren en te vergroenen lokaal bedrijventerrein; ontwikkelingen in harmonie met de natuurontwikkelingen gekoppeld aan de Kikbeek;

De Grote Molen	Te optimaliseren en te vergroenen lokaal bedrijventerrein, ontwikkelingen in harmonie met de directe omgeving (Leisure Valley);
Steenkuil	Te verdichten en te vervlechten lokale bedrijvigheid in stedelijk weefsel binnen gRUP Pauwengraaf
Op De Berg	Te herbestemmen regionaal bedrijventerrein
Maneborn, <u>niet ontwikkeld</u>	Te herbestemmen signaalgebied SG_R3_MAA_03
Draaimortel	Te herbestemmen signaalgebied SG_R3_MAA_01
Windmolenweg	Mogelijk her te bestemmen lokaal bedrijventerrein
Kerkstraat	Te herbestemmen lokaal bedrijventerrein

De gemeente Maasmechelen heeft de vernoemde terreinen in het Ruimtepact 2040 nagekeken en heeft in haar eigen toekomstvisie ook de schrapping van de vernoemde terreinen voorzien.

De gemeente Maasmechelen vraagt daarnaast wel aan de provincie om ook de niet vernoemde zones van bedrijvigheid, inclusief de gewenste schrapping op te nemen in haar overzicht.

Daarbij vraagt de gemeente Maasmechelen om overleg met de provincie om verdere (werk)afspraken te maken om te komen tot effectieve schrapping. Tevens kan ook gesproken worden over de Oude Bunders, de Nieuwe Bunders, het tussengelegen regionale winkelgebied langs de N78 en de onderlinge relatie tussen deze zones.

Tenslotte kan ook gesproken worden over de verweving van bedrijvigheid binnen het bestaande woongebied in verhouding tot de toekomstvisie om binnen het uitgestrekte woongebied van Maasmechelen het autogebruik en de bijbehorende verkeersbewegingen te laten dalen.

De Procoro heeft de lijst laten nakijken. Het is verwarrend omdat in de lijst ook de bedrijventerreinen opgenomen staan die ontwikkeld, verdicht of geoptimaliseerd zullen worden. Met betrekking tot de mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen zoals opgenomen bij actie ER-4.1 (p.277-279) wordt minimum de herbesteding van een oppervlakte van 5ha per bedrijventerrein (regionaal of lokaal) ten voordele van de open ruimte vooropgesteld. Terreinen kleiner dan 5ha worden niet opgenomen: zijnde de KMO-zones te Windmolenweg (1,28ha) en de Kerkstraat (0,44ha).

Maneborn, Draaimortel en Op de Berg staan opgesomd en blijven behouden als mogelijk te herbesteden.

De overige terreinen zijn ofwel ingenomen, ofwel te optimaliseren, ofwel te ontwikkelen en komen dus niet in aanmerking als mogelijk te herbesteden bedrijventerrein bij actie ER-4.1.

Voorstel: geen aanpassing

A27.ER.BT1 Het provinciebestuur stelt voor om de ambachtelijke zone in Ubbersel te Heusden-Zolder te schrappen. Het omvormen en het planologisch ruilen van deze ambachtelijke zone was reeds opgenomen in ons gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Het gemeentebestuur Heusden-Zolder heeft niet de intentie op deze ambachtelijke zone ook effectief te ontwikkelen. Er is echter wel nog nood is aan nieuwe ambachtelijke bedrijvenszones. De ontwikkelingsmogelijkheden van het slibbekken op De Schacht wordt in vraag gesteld en indien er mogelijkheden zijn, betreft het een ontwikkeling op langere termijn. De gemeenteraad vraagt daarom aan de provincie om samen op zoek te gaan naar een geschikte locatie voor een bijkomende ambachtelijke zone en de mogelijkheid te behouden om de oppervlakte ambachtelijke zone die we in Ubbersel aan de open ruimte geven te kunnen 'hergebruiken' binnen onze gemeente.

Compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7

Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord bij A46.ER.BT1

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen IR10.ER.BT7, A10.ER.BT1 (geclusterd), A46.ER.BT1

A32.ER.BT3 Op p.276 wordt als OD – 4 voorgesteld om slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden te herbesteden. Uitgangspunt hierbij is: 'Om ontwikkelingen op goed gelegen plekken te kunnen realiseren zal op andere plekken een ruiloperatie nodig zijn'. Als actie ER-4.1 wordt vermeld dat de provincie provinciale RUP's zal opmaken om deze herbestedingen te realiseren.

De provincie wenst tegen 2040 de gebiedsgerichte onderzoeken en/of de planningsprocessen de opgesomde bedrijventerreinen op te starten in functie van een open ruimte bestemming, waarvan drie processen tegen 2030. Ze zal ook aan Vlaanderen vragen om actief werk te maken van het herbesteden van bedrijventerreinen die als suggestie aan het Vlaamse niveau zijn opgenomen en dit in functie van de Limburgse ruimteshift.

Relevant voor de gemeente Houthalen-Helchteren zijn:

- Mogelijk te herbesteden bedrijventerrein door de provincie: nr.5 KMO De Hutte en nr.6 Hoevereinde
- Mogelijk te herbesteden bedrijventerreinen als suggesties aan Vlaanderen: nr.B Helchteren-Noord

Algemeen kan gesteld worden dat er op grondgebied van hun gemeente enorme planologische compensaties

gevraagd worden, in vergelijking met andere gemeentes, zonder dat we hier ook maar één voordeel bij hebben. Meer nog, deze compensaties zijn nodig om andere gemeenten groeipotentieel te geven.

Voor een aantal gebieden is dit aanvaardbaar (mits financiële compensaties voor de eigenaars – planschade), voor andere gebieden niet.

KMO-zone De Hutte te Houthalen-Helchteren werd inderdaad reeds in het GRS (2009) aangeduid als ‘niet te ontwikkelen’. In de zone gelegen aan de Berkenstraat zijn wel enkele bedrijven ingepland, waardoor een volledige schrapping van het bedrijventerrein niet aan de orde is, tenzij deze bedrijven worden uitgekocht.

Houthalen-Helchteren vindt het vreemd dat de Provincie deze herbesteding van Hoevereinde als een taak van de Provincie beschouwd. In de PON – Projectonderzoeksnota NZL

(<https://www.noordzuidlimburg.be/documentenoverzicht/2022/12/22/projectonderzoeksnota>) zijn een aantal bestemmingswijzigingen opgenomen. Eén daarvan is het gebied ‘WESTELIJKE ZONE CENTRUM-ZUID/HOEVEREINDE’ (zie pagina 325).

De bestemmingswijziging wordt als volgt gemotiveerd:

- In hoofdzaak behoud en versterking van de open ruimte ten westen van Centrum-Zuid, versterken en verder uitbouwen van waardevol landschap (zone gebaseerd op bestaande talud, als natuurlijke afscheiding tussen industrie en waardevol landschap)
- Ondergeschikt: het mogelijk maken en behoud van KMO-activiteiten (zones in volle zwarte lijn op figuren)
- Bufferen van industrie
- Verbinding voor langzaam verkeer
- Recreatief medegebruik
- Mogelijkheid tot behoud van bestaande hoogspanningslijn, zonevreemde woningen)
- ...

Recent heeft het Departement Omgeving, samen met de gemeente, bilaterale gesprekken opgestart met de eigenaars. Er worden best op korte termijn afspraken gemaakt wie dit planproces zal trekken en wie zal instaan voor de betaling van de planschade aan de getroffen.

Helchteren-Noord ligt reeds lang op tafel en de gemeente is hiermee akkoord. De Vlaamse overheid voert momenteel onderhandelingen met die bedrijven waar destijds in het kader van het gewestelijk RUP Noordzuid nog geen akkoord mee werd bereikt. In die zin zoeken ze nog oplossingen voor enkele bedrijven:

Voor het bedrijf Trobeja / De Coster werd er onder impuls van VLAIO een studie uitgevoerd om het productieproces te optimaliseren en meer circulair te maken zodat een inpassing op Centrum-Zuid (zuidzijde – binnen de op te heffen reservatiezone van de westelijke omleidingsweg) mogelijk wordt. Voor Colruyt wordt er momenteel gekeken naar het centrum van Helchteren > onderzoek binnen Masterplan Helchteren.

Het Autorecyclagebedrijf Vanlingen kan wellicht herlokalisieren naar bedrijventerrein Zwartberg. Voor M&J Martens Impregneerbedrijf en Vanbaelen bvba worden nog locaties gezocht.

A32.ER.BT8 Houthalen-Helchteren vraagt dat er een verdere afstemming gebeurt tussen de Provincie en het Departement omgeving over het gebied Hoevereinde.

De visie van het beleidskader “Economische ruimte” is om de economische groei in Limburg te faciliteren met een ruimteshift. Bij visie-element 4.1 “Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen” (p.249-250), gaat het 3de spoor over het verschuiven van het juridisch aanbod. Nieuwe bedrijventerreinen kunnen nog ontwikkeld worden, hetzij binnen daartoe reeds bestemde gebieden, hetzij op een andere en betere locatie via een ruimteruil. Door dergelijke planologische ruiloperaties neemt de ruimtebalans voor bedrijventerreinen niet meer toe. De ruimteshift is nodig om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen. Zie antwoord A46.ER.BT1.

De Procoro verwijst ook naar de selecties van provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen: zie antwoord A35.ER.BT9.

M.b.t. de KMO-zone De Hutte zal bij de opstart van een planningsproces een gebiedsgericht onderzoek nodig zijn om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij kan er rekening gehouden worden met een eventuele beperkte economische ontwikkeling van het gebied. Dit kan eveneens in het RUP

verankerd worden. De bedrijven gelegen langs de Berkenstraat kunnen dus mogelijks hun ontwikkeling behouden. De omschrijving op p.278 gaat over het terrein dat niet in gebruik is als bedrijventerrein. M.b.t. **Hoevereinde** kan toegevoegd worden dat het terrein momenteel opgenomen is in de PON (projectonderzoeksnota) van het complex project Noord-Zuid Limburg (gewestelijk niveau). Het is een lopend proces en dus geen afgerond proces. De provincie is betrokken bij het proces CP NZL en er is overleg geweest over de te herbestemmen zones zoals Hoevereinde. Dit past ook binnen het kader van beleidsplanning waarbij meer ingezet wordt op samenwerking. De Procoro wenst bijgevolg om beide terreinen in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen (actie ER-4.1, p.277-281).

Voorstel: aanpassing

M.b.t. **Hoevereinde** stelt de Procoro voor om bij actie ER-4.1 bij OD 4 (p.278) toe te voegen dat het terrein momenteel opgenomen is in de PON (projectonderzoeksnota) van het complex project Noord-Zuid Limburg (gewestelijk niveau). Het is een lopend proces en dus geen afgerond proces.

A33.ER.BT4 4.3 Met betrekking tot OD 4 en Actie ER-4.1 (p.276): In relatie tot deze operationele doelstelling om slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen te schrappen wenst de stad Lommel mee te geven dat in kader van het bewerkstelligen van de noord-zuid gerichte openruimtecorridor en de zuidelijke buffer tav de vallei van de Molse Nete reeds 47 ha aan industriegrond (bestemming industriegebied) verkocht werd aan Natuurpunt. Dit toont aan dat de stad Lommel de operationele doelstelling onderschrijft en reeds pro-actief hieraan haar medewerking heeft verleend. De stad Lommel wenst echter met klem te benadrukken dat het planologisch schrappen van deze gronden als industriegebied ifv omzetting naar natuur op geen enkele manier bijkomende beperkingen en lasten mag opleggen aan het resterende industriegebied. Dit met name wat betreft de bepaling van het gewestplan dat op industriegebied een bijkomende buffer tav een andere gewestplanbestemming (in dit geval zijnde natuur) voorzien dient te worden. De plancontour van de planologische omzetting dient dan ook zo bepaald te worden dat het deel van de gronden, vanuit die doelstelling verkocht aan Natuurpunt, gelegen blijven binnen de planologische bestemming van industriegebied. Dit zodat deze gronden op die manier dienst kunnen blijven doen als de wettelijk bepaalde buffer op industriegebied tav de aangrenzende bestemming natuurgebied. Bijkomend wenst de stad Lommel mee te geven dat de feitelijke inrichting van de gronden ter plaatse van het aangeduide te schrappen deel industriegebied, ook na omzetting naar natuur, reglementair behouden en ook mogelijk moet kunnen blijven, ook naar de toekomst toe. Dit onder meer wat betref het aldaar gelegen fietspad, fietsersbrug en windmolenpark.

De Procoro erkent de bezorgdheid van de stad Lommel, dat er geen bijkomende beperkingen en lasten mogen worden opgelegd aan het resterende industriegebied.

De herbestemming en de precieze afbakening is voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. Tevens zal tijdens het planningsproces (opmaak PRUP) onderzocht worden welke stedenbouwkundige voorschriften opportuun zijn voor deze specifieke situatie (te herbestemmen gebied dwars door en aansluitend aan het regionaal bedrijventerrein). De provincie maakt de RUP's op in overleg met de gemeente. Dit kan in samenwerking bekeken worden.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.BT8 4.7 De stad Lommel vraagt de provincie om de opstart van een planologisch initiatief ter grenscorrectie tussen de bestemming industrie en de bestemming natuur t/p van het industrieterrein Maatheide, als prioritaire actie op te nemen in haar beleidsplan. Dit verwijzend naar de eerdere gesprekken die dienaangaande reeds gevoerd werden tussen de provincie, de stad Lommel en het Vlaams Gewest.

De Procoro neemt hiervan akte en is van mening dat via het reguliere beleid kan opgepikt worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.BT6 Met betrekking tot de lijst van te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden voor de opbouw van een contingent op provinciaal niveau om op gewenste locaties een strategisch aanbod te bestemmen (vermelding p. 250 en in OD 4 "Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden"), ondersteunt UNIZO de visie dat de provincie optreedt als bovenlokale gebiedsregisseur (zie ook andere opmerkingen van UNIZO over het belang van een provinciale coördinatie).

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.BT9 Voor UNIZO als ondernemersorganisatie is het cruciaal dat de bedrijven die vandaag in die te herbestemmen gebieden liggen voldoende rechtszekerheid krijgen voor de toekomst (blijven, verder ontwikkelen of herlokalisieren).

De Procoro stelt dat de herbestemming en de precieze afbakening voorwerp is van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. Daarbij wordt er onder andere rekening gehouden met een eventuele beperkte economische ontwikkeling van het gebied. Dus bestaande bedrijven, hun behoud en eventuele ontwikkeling, maken deel uit van het gebiedsgericht onderzoek om de exacte afbakening te bepalen. Ruimtelijke aspecten hierrond kunnen eveneens in het RUP verankerd worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT6 Inzake het herbestemmen van minder gunstig gelegen bedrijventerreinen spreekt het Ruimtepact 2040 over het opbouwen van een contingent voor Limburg aan voorradige hectares, die vervolgens kunnen worden ingezet om op gewenste locaties een nieuw strategisch aanbod aan bedrijventerreinen te bestemmen. Wanneer het echter gaat om het beschikbaar maken van recreatiegebied wordt er wel uitgegaan van het principe van een 'gelijktijdige compensatie' (p. 252). VKW ziet geen reden om hieromtrent een onderscheid te maken. Ook bij elke schrapping van bedrijventerreinen kan best onmiddellijk werk gemaakt worden van compensatie elders. Integendeel pleiten we ervoor om de bedoelde contingenten zowel in de plus als in de min te laten spelen, met dien verstande dat het streven blijft om tegen 2040 de teller terug op nul te laten landen. Op die manier wordt vermeden dat mogelijke ruimtelijk-economische opportuniteiten die zich aandienen, onnodig verloren zouden kunnen gaan.

De Procoro verwijst naar het antwoord bij A46.ER.BT1 de aanpassing van het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid op 3 sporen" betreffende het verlaten van het principe van contingent, de gelijktijdige compensatie, de ruimtebehoefteraming, de opsommingen van de herbestemmingen en naar antwoord IR2.ER.BT3 m.b.t. verminderd ruimtegebruik..

Het beleidskader Economische Ruimte beoogt de economische groei te faciliteren door vooral in te zetten op een ruimteshift. Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologische open ruimtepositieve ruimtebalans⁵ met aandacht voor zuinig ruimtegebruik tegen 2040 (hoofdstuk 4, p.249)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR13.ER.BT7 In het Ruimtepact 2040 wordt inzake de herbestemming van ruimtelijk ongunstige gelegen 'harde' bestemmingen, bedrijventerreinen en recreatiezones steeds uitgegaan van een uitrusting tegen openruimtebestemmingen en dan voornamelijk natuurverbindingen. VKW pleit ervoor om hier een breder gezichtsveld te hanteren, waarbij andere bestemmingen eveneens op hun potentieel worden gescreend en niet a priori uitgesloten. Zo kan op een bepaalde plaats overbodige ruimte voor recreatie bv. ook ingezet worden voor bedrijvigheid, indien zich daartoe opportuniteiten aandienen of vice versa.

De Procoro verwijst naar "Ruimte voor regionale bedrijvigheid", "Ruimte voor lokale bedrijvigheid" en "Ruimte voor vrijetijdseconomie" bij OD 3 (p.272-275). Ook wordt specifiek voor regionale bedrijvigheid naar actie ER-3.1 verwezen waarbij potentiële strategische werklocaties op basis van een geactualiseerde RuBeLim-studie worden geëvalueerd. Indien bovenvermelde plaatsen ingezet kunnen worden voor bedrijvigheid en/of andere opportuniteiten (harde bestemmingen), is dit een ruimteruil maar niet in functie van het openruimtepositief planologisch beleid. Dit past eerder in het faciliteren van de economische groei.

Voorstel: geen aanpassing

IR13.ER.BT12 (VKW, actie ER-4.1) Naar analogie van het door de SERR aangeleverde advies m.b.t. het voorkeursbesluit in het complex project Noord-Zuidverbinding, bepleit VKW dat de mogelijke herbestemming van Hoevereinde, dat deel uitmaakt van het tracé van de omleidingsweg, pas gebeurt na de volledige realisatie van de Noord-Zuid.

⁵ Met ruimtebalans wordt de ruimteboekhouding bedoeld, het is een weergave van hoeveel ruimte een bepaalde juridische bestemming heeft.

De Procoro merkt op dat de SERR deze opmerking niet meegeeft in haar advies voor het Ruimtepact 2040. Dit kan echter afgesproken worden bij het lopend proces van CP NZL. Zie ook antwoord m.b.t. Hoevereinde bij A32.ER.BT3 (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A32.ER.BT3 (geclusterd).

IR13.ER.BT13 (actie ER-4.1) VKW merkt op dat mbt Kristalpark geen enkele duidelijkheid geboden wordt over de omvang of precieze locatie van het beoogde deel van het bedrijventerrein en of dit al dan niet overeenkomt met de eerder geselecteerde openruimtecorridor.

*De geselecteerde openruimtecorridor nr.1 betreft het behouden van de open ruimte in industriële omgeving als duidelijke rand van het verstedelijkt gebied Lommel en overgang naar kenmerkende open ruimte. Dit gaat ruimer dan de passage over het industriegebied en is bedoeld als mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein. De herbestemming en de precieze afbakening op het bedrijventerrein is voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. Beide afbakeningen worden ter hoogte van het bedrijventerrein op elkaar afgestemd. Zie actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden" op p.277-281. De toelichting bij het mogelijk te herbestemmen gebied 4 **Kristalpark** te Lommen is "Herbestemming van een gedeelte van het bedrijventerrein is i.f.v. de open ruimtecorridor. Het zuidelijke puntje van het terrein grenst aan VEN. Open ruimte in industriële omgeving (met markante windmolens) behouden als duidelijke rand van verstedelijkt gebied Lommel en overgang naar kenmerkende open ruimte. Het energielandschap is een ruimtelijk kenmerk van het economisch-functioneel systeem Kempische As. De uitgestrektheid en intactheid van het onbebouwd, natuurlijk gebied, gekenmerkt door landschappen met naaldbossen en heide is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Noord-Limburgse bossen'." Zie ook antwoord A33.ORS3 bij het beleidskader "Openruimteschakels" i.f.v. aanpassing aanduiding contour ORC op kaart*

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A33.ORS3 i.f.v. aanpassing aanduiding contour ORC op kaart

IR13.ER.BT14 (actie ER-4.1) De mogelijke schrapping van Lummen Insteekhaven van 10ha potentiële industriegrond is niet gewenst voor VKW. Het betreft voor zover kan nagegaan worden een strook ten zuiden van de Kolenhaven, die gelegen is aan de Industriestraat en Havenstraat en onderaan uitkomt aan het perceel van DSSV op de Jeugdlaan. Het gebied is direct aan het Albertkanaal gelegen, die hoe dan ook een barrière vormt. Bovendien heeft het met de nabijgelegen Kolenhaven een bijzonder groot logistiek en economisch potentieel, temeer de studie die wordt uitgevoerd om samen met de gemeentes Lummen en Heusden-Zolder tot een constructieve oplossing te komen voor de ontsluiting van dit bedrijventerrein. Het schrappen van dit gebied als potentiële industriegrond is ook in de ogen van de lokale ondernemers (Ondernemersclub Lummen Heusden-Zolder) onbegrijpelijk, temeer omdat de nood aan ruimte voor bedrijvigheid lokaal groot is (Oha beschikbaar in beide gemeenten), mede doordat er met het schrappen van het dossier van de 'Groene Delle' lokaal erg veel potentie is verloren gegaan. Gezien ook dit gebied deel uitmaakt van het ENA verwijzen we eveneens naar opmerkingen ten aanzien van de geselecteerde openruimtecorridor Diepenbeek.

*De **insteekhaven** te Lummen is als bedrijventerrein onderdeel van het ENA. Dit is bijgevolg opgenomen als een mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein (actie ER-4.1, p.277-281). De provincie is betrokken geweest bij het planningsproces dat in het verleden is gevoerd. Ook is ze nu betrokken bij de opstart van het nieuwe geïntegreerd planningsproces. Tijdens de ministerraad van vrijdag 23 juni ll. werden de procesnota en startnota (+ bijlagen) voor het GRUP 'Herstructurering Insteekhaven Lummen' goedgekeurd. Momenteel is de adviesvraag en de publieke raadpleging (augustus-oktober) lopende. Het proces wordt gevoerd door Vlaanderen. Ook voor de provincie is dit een belangrijk proces gezien het belang van het ENA voor de Limburgse economie. Daarom is de voorgestelde actie ook afgestemd op het Vlaamse standpunt en proces. Voor bijkomende ruimte voor bedrijvigheid verwijst de Procoro naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" (p.272-273) en de actie ER-3.1 (actualisatie RuBeLim, p.274). Zie ook antwoord IR13.ORS2 bij openruimtecorridor Diepenbeek (nr.4). Zie ook antwoord A33.ORS3 bij het beleidskader "Openruimteschakels" i.f.v. aanpassing aanduiding contour ORC op kaart*

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A33.ORS3 i.f.v. aanpassing aanduiding contour ORC op kaart

IR21.ER.BT1 Op p.277 bij actie ER 4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden, staat: “De provincie maakt provinciale RUP’s op om bedrijventerreinen en recreatiegebieden te herbestemmen. Hiermee bouwt ze een contingent op voor Limburg om op gewenste locaties een strategisch aanbod te bestemmen indien de economische vraag zich opdringt. De herbestemming doet ze proactief of in hetzelfde planningsproces als het bestemmen van bijkomend strategisch aanbod.”

Boerenbond Limburg wil er op wijzen dat het niet kan zijn dat landbouw gronden zou moeten afstaan voor nieuwe bedrijventerreinen of recreatiegebieden die gerealiseerd kunnen worden omdat andere bedrijventerreinen of recreatiegebieden een nieuwe openruimte bestemming krijgen hetzij natuur of bos. Dit geldt eveneens voor de suggestie die de provincie doet naar de Vlaamse overheid op blz 280 voor bedrijventerreinen en op p.283 en 284: “De suggesties aan Vlaanderen zijn gebaseerd op de ligging van het planologisch bestemd bedrijventerrein als onderdeel van het Economische Netwerk Albertkanaal (ENA) of vanwege de link met een Vlaams planningsproces en/of grenzend aan of omgeven door VEN-gebied en/of omwille van de ligging nabij suggesties van groenblauwe aders aan de Vlaamse overheid. Ook de herbestemmingen door Vlaanderen dragen bij tot het contingent voor Limburg.”

IR26.ER.BT1 (Bedrijfs Gilde Lommel de Pelten) **IR27.ER.BT1** (Bedrijfs Gilde Bocholt) Op blz 277 bij actie ER 4.1 – opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden, staat: “De provincie maakt provinciale RUP’s op om bedrijventerreinen en recreatiegebieden te herbestemmen. Hiermee bouwt ze een contingent op voor Limburg om op gewenste locaties een strategisch aanbod te bestemmen indien de economische vraag zich opdringt. De herbestemming doet ze proactief of in hetzelfde planningsproces als het bestemmen van bijkomend strategisch aanbod.” Boerenbond Limburg wil er op wijzen dat het niet kan zijn dat landbouw gronden zou moeten afstaan voor nieuwe bedrijventerreinen of recreatiegebieden die gerealiseerd kunnen worden omdat andere bedrijventerreinen of recreatiegebieden een nieuwe openruimte bestemming krijgen hetzij in natuur of bos.

Dit geldt eveneens voor de suggestie die de provincie doet naar de Vlaamse overheid op blz 280 voor bedrijventerreinen en op blz 283 en 284: “De suggesties aan Vlaanderen zijn gebaseerd op de ligging van het planologisch bestemd bedrijventerrein als onderdeel van het Economische Netwerk Albertkanaal (ENA) of vanwege de link met een Vlaams planningsproces en/of grenzend aan of omgeven door VEN-gebied en/of omwille van de ligging nabij suggesties van groenblauwe aders aan de Vlaamse overheid. Ook de herbestemmingen door Vlaanderen dragen bij tot het contingent voor Limburg.”

IR45.ER.BT1 Op blz 277 bij actie ER 4.1 - Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden, staat: “De provincie maakt provinciale RUP’s op om bedrijventerreinen en recreatiegebieden te herbestemmen. Hiermee bouwt ze een contingent op voor Limburg om op gewenste locaties een strategisch aanbod te bestemmen indien de economische vraag zich opdringt. De herbestemming doet ze proactief of in hetzelfde planningsproces als het bestemmen van bijkomend strategisch aanbod. De bezwaarindieners willen er op wijzen dat het niet kan zijn dat landbouwgronden zou moeten afstaan voor nieuwe bedrijventerreinen of recreatiegebieden die gerealiseerd kunnen worden omdat andere bedrijventerreinen of recreatiegebieden een nieuwe openruimte bestemming krijgen hetzij in natuur of bos.

IR45.ER.BT2 Dit geldt eveneens voor de suggestie die de provincie doet naar de Vlaamse overheid op blz 280 voor bedrijventerreinen en op blz 283 en 284: “De suggesties aan Vlaanderen zijn gebaseerd op de ligging van het planologisch bestemd bedrijventerrein als onderdeel van het Economische Netwerk Albertkanaal (ENA) of vanwege de link met een Vlaams planningsproces en/of grenzend aan of omgeven door VEN-gebied en/of omwille van de ligging nabij suggesties van groenblauwe aders aan de Vlaamse overheid. Ook de herbestemmingen door Vlaanderen dragen bij tot het contingent voor Limburg,

De Procoro begrijpt de bezorgdheid van de Boerenbond, de bedrijfs gilden en de bezwaarindiener. Ze wijst erop dat de herbestemming naar de open ruimte niet enkel i.f.v. natuur of bos is, maar ook voor landbouw. Zie redenen van ‘neutralisatie’ bij OD 4 op p.276: het strategische belang voor landbouw, natuur of bos. De Procoro vraagt om hier “en/of” toe te voegen: “- het strategisch belang voor landbouw, natuur en/of bos”. In het Ruimtepact 2040 wordt landbouw, natuur en bos als open ruimte beschouwd (zie begrippenlijst op p.301).

Met betrekking tot het screenen van strategische locaties voor het creëren van een gepast ruimte-aanbod verwijst de Procoro naar “Ruimte voor regionale bedrijvigheid” of “Ruimte voor lokale bedrijvigheid” of “Ruimte voor vrijetijdseconomie” bij OD 3 p.272 en 273. Op vlak van regionale bedrijvigheid zijn er concrete acties opgenomen. Bij de uitwerking van actie ER-3.1 zal de actualisatie van de RuBeLim-studie belangrijk zijn om de meest optimale locaties voor ontwikkeling aan te duiden. Dit gebeurt aan de hand van een set van ruimtelijke criteria. Bij de uitwerking van deze actie ER-3.1 (prioritaire actie in het Ruimtepact 2040 en opstart opdracht op 1 november 2023) wordt een stuurgroep samengesteld. Het is voor de hand liggend dat Departement Land en Visserij, in analogie met de eerste RuBeLim-studie, lid zal zijn van deze stuurgroep. Ze kan dan als lid haar aandachtspunten aanleveren.

M.b.t. het belang van de landbouw voor de provincie verwijst de Procoro naar het visie-element 4.4 Meer rechtszekerheid voor de landbouw (p.252), naar de selecties bij 5.3 van de provinciale landbouwgemeenten (p.264-265) en OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied en bijbehorende acties (p.287-290).

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om bij de redenen van 'neutralisatie' van het juridisch aanbod bij OD 4 op p.276 "en/of" toe te voegen in de opsomming: "- het strategisch belang voor landbouw, natuur en/of bos".

IR28.ER.BT1 Een zeer belangrijke en grote aanpassing is dat als selectie aan Vlaanderen voor een mogelijke ruimteshift de insteekhaven wordt vernoemd, waarbij tien hectaren industriegebied geschrapt wordt om de Mangelbeekvallei in te richten als natuurreservaat tussen omgeving kasteel Meylandt en Mangelbeek. Dat industriegebied maakt deel uit van het Economisch Netwerk Albertkanaal en is dus van belang op regionale schaal. De gemeente Lummen wil duiden op het belang van dit industriegebied binnen het ruimere netwerk. Bijgevolg verlangt de gemeente om bij een eventuele schrapping vanaf moment één betrokken te worden in een planologische ruiloperatie waarbij het te schrappen industriegebied elders binnen de gemeente wordt gecompenseerd, op een locatie en met een oppervlakte die minstens van gelijkaardige betekenis is binnen het ENA. De gemeente wenst ook nauw betrokken te worden in de RUP-procedure en het zoeken naar een geschikte locatie voor een eventuele compensatie. Tevens wenst de gemeente te benadrukken dat deze voorziene schrapping dient te worden afgestemd op het resultaat van de ontsluitingsscenario's die momenteel onderzocht worden om te vermijden dat de realisatie van de ontsluiting van de Kolenhaven onmogelijk wordt gemaakt door de schrapping en herbestemming van het industriegebied.

*De Procoro neemt akte van de aanduiding van het belang van de **insteekhaven** te Lummen binnen het ruimere netwerk hetgeen overeenkomt met de selecties van de provinciale economische dragers en ruimtelijk-economische systemen. Zoals opgenomen in het beleidskader "Economische ruimte" zijn de regionale bedrijventerreinen Gestel, Zolder-Lummen, de Insteekhaven te Lummen en Heusden-Zolder provinciaal economische dragers en het ENA als ruimtelijk-economisch systeem geselecteerd (p.256-257). Hiermee wordt het belang binnen Limburg en Vlaanderen aangeduid. Zoals vermeld op p.256 moet het doorvoeren van een ruimteshift in het ENA moet als een suggestie aan Vlaanderen gelezen worden.*

Compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7

Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd)

Visie/contingent/ruimtebehoefte: zie antwoord bij A46.ER.BT1

M.b.t. de ontsluiting wordt in de kolom met de toelichting bij het mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein Insteekhaven, als suggestie aan Vlaanderen, opgenomen dat het onderzoek naar een betere ontsluiting lopende is en dat het een randvoorwaarde is in het planningsproces.

De opmaak van het RUP gebeurt door het Vlaams niveau. Het proces is recent opnieuw opgestart volgens het geïntegreerde planningsproces.

Zie ook antwoord bij IR13.ER.BT14

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR28.ER.BT2 Hoe de mogelijke ruimteshiften praktisch ingevuld en gerealiseerd gaan worden, moet voor Lummen verduidelijkt worden, alsook wat de gevolgen zullen zijn, tevens wie de financiële gevolgen hiervan dient te dragen.

De Procoro verwijst naar de 5 belangrijke engagementen die de provincie opneemt in de ruimtelijke ontwikkeling van Limburg. Het uitgangspunt hierbij is dat de ruimtelijke ontwikkeling het resultaat is van samenwerking tussen verschillende overheden en beleidsdomeinen en met vele partners zoals het maatschappelijk middenveld (p.22-24).

Bij actie ER-4.1 (p.277) is opgenomen dat de herbestemming geen exclusieve bevoegdheid is van de provincie. Er worden suggesties aan Vlaanderen opgenomen voor de Limburgse ruimteshift om zo de economische groei op te vangen. Minimum wordt de herbestemming van een oppervlakte van 5ha per bedrijventerrein ten voordele van de open ruimte vooropgesteld. Voor OD 4 wordt voorgesteld om bij de actie ER-4.1 de opsplitsing van de "Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen" weg te laten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist (vanuit het idee van samenwerking) welke terreinen door de provincie en welke terreinen door Vlaanderen kunnen ingezet (of planologisch geruild) kunnen worden i.f.v de Limburgse ruimteshift. Deze aanpassing werkt dus ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 "Vlaanderen": zie antwoord bij A46.ER.BT1.

De Procoro verwijst ook naar de actie "SV-8 – Opzetten van een fonds voor provinciale acties" uitgewerkt en naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", specifiek 7.2 "Vlaanderen", voor de acties die Vlaanderen kan

opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren zijnde “binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten inzetten en financiële middelen ter beschikking stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren”.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.BT1

IR28.ER.BT3 Beslissing CBS Lummen 14 december 2021 - Voorontwerp Beleidsplan Ruimte Limburg “In kader van het voorontwerp van het Beleidsplan Ruimte Limburg (BRL) en de gemeentefiche brengt het college volgend advies uit:

Een grote aanpassing is dat 10 ha industriegebied geschrapt wordt om de Mangelbeekvallei in te richten als natuurreservaat tussen omgeving kasteel Meylandt en Mangelbeek. Dat industriegebied maakt deel uit van het Economisch Netwerk Albertkanaal en is dus van belang op regionale schaal. De gemeente wil duiden op het belang van dit industriegebied binnen het ruimere netwerk. Bijgevolg vraagt de gemeente om een eventuele schrapping te betrekken in een planologische ruiloperatie waarbij het te schrappen industriegebied elders binnen de gemeente wordt gecompenseerd, op een locatie en met een oppervlakte die minstens van gelijkaardige betekenis is binnen het ENA. De gemeente wenst ook nauw betrokken te worden in de RUP-procedure en het zoeken naar een geschikte locatie voor een eventuele compensatie. Tevens moet deze voorziene schrapping worden afgestemd op het resultaat van de ontsluitingsscenario's die momenteel onderzocht worden om te vermijden dat de realisatie van de ontsluiting van de Kolenhaven onmogelijk wordt gemaakt door de schrapping en herbesteding van het industriegebied.”

Zie antwoord bij IR28.ER.BT1

Ter informatieve titel wenst de Procoro mee te geven dat momenteel het ontwerp en niet het voorontwerp Beleidsplan/Ruimtepact 2040 voorligt.

Voorstel: geen aanpassing

IR31.ER.BT1 Men wil het aanbod van bedrijventerreinen optimaliseren. Goed gelegen en ontsloten bedrijventerreinen worden waar mogelijk versterkt. Bedrijventerreinen die niet of nauwelijks worden gebruikt krijgen een andere bestemming. Voor Zutendaal worden volgende bedrijventerreinen en reactiegebieden omschreven: FN: na stopzetting activiteiten is het voorstel om dit te herbesteden (NPHK). Gezien de huidige ligging van het bedrijf FN en zijn omvang is het aangewezen om ook na de activiteiten van dit bedrijf, dit te behouden als bedrijventerrein. Het zorgt voor werkgelegenheid. Het huidige bedrijventerrein heeft geen negatieve impact op de omgeving.

De Procoro wijst erop dat het bedrijventerrein FNNH is opgenomen in de opsomming van actie ER-4.1 “Mogelijk te herbesteden bedrijventerreinen” als suggesties aan Vlaanderen. Bij de toelichting voor dit terrein op p.280 zijn de redenen voor herbesteding opgenomen. Dit terrein was ook reeds in het RPSL opgenomen als “Te schrappen bedrijventerrein”. M.b.t. voorstel aanpassing opsommingen bij ER-4.1: zie antwoord bij A46.ER.BT1.

De Procoro wijst erop dat de lijst de actie ER-4.1 concretiseert en dat de lijst dynamisch en niet limitatief is. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd worden of geschrapt worden (zoals vermeld op p.277).

De Procoro verwijst ook m.b.t. ruimte voor lokale bedrijvigheid naar het antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ER.BT5 BBL: Het herbesteden van slecht gelegen bedrijventerreinen versterkt de open ruimte en haar rol in de aanpassing aan klimaatverandering, temeer daar waterproblematiek, de gewenste realisatie van groenblauwe aders en het strategisch belang van natuur en bos net aanleidingen vormen tot die herbesteding.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR40.ER.BT1 In het beleidskader “Economische ruimte” staat het industrieterrein CRAS aan de Hagelandstraat te Halen op de lijst van ‘mogelijk te herbesteden bedrijventerrein’. Dit kan de bezwaarindiener (bedrijf) absoluut niet aanvaarden. Zonder planologische ruil en mogelijkheid tot herlocalisatie kunnen ze de omzetting naar agrarisch gebied onder geen beding goedkeuren. (cfr. supra).

Indien ze een beperkte uitbreiding van het bedrijventerrein aan de Stadsbeemd kunnen bekomen, zijn ze bereid om – samen met Stad en Provincie – een deel van het huidige bedrijventerrein om te zetten in agrarische zone, een deel in woonzone (voor gefaseerde realisatie van grondgebonden woningen in de woonkern Loksbergen, gezien de woondruk vanuit Vlaams-Brabant) en een deel zouden we willen behouden voor kleinere bedrijven uit Loksbergen en onmiddellijke omgeving.

IR46.ER.BT3 Dit beleidskader selecteerde in Halen een mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein. De industriezone Cras aan de Hagelandstraat is ingenomen door twee bedrijven, een deel wordt voor landbouwdoeleinden gebruikt en een deel is bebost. De herbestemming is deels mogelijk in functie van de agrarische structuur. Deze piste van het Ruimtepact is in lijn met het lokale planningsinitiatief RUP planologische ruil welk momenteel lopende is. Cras Woodgroup wenst de site in Loksbergen te verlaten voor een nieuwe vestiging in/aansluitend aan het bedrijventerrein Stadsbeemd dat beter ontsloten is en ook meer in het zicht gelegen is. Dit schept mogelijkheden om het industriegebied in te krimpen, op schaal te brengen van de woonkern en te zorgen voor een betere landschappelijke aansluiting op het (landbouw)landschap. Belangrijk is dat Brems Doors er (voorlopig) wel gevestigd zal blijven omdat het nog een relatief nieuwe inrichting betreft. Deze activiteit is helemaal achteraan op de bedrijfsite gesitueerd.

In het zuiden en oosten van het industriegebied ligt vandaag 3.7 ha in effectief landbouwgebruik (fruit en noten). Aanpalend wordt 5.1 ha benut voor industriële activiteiten. De westelijke strook van het industriegebied is niet ontwikkeld en er is wat wildgroei aanwezig. Ter hoogte van die strook passeert de vallei van de Ijzerenbeek (provincie beheerder) in een nauw profiel langs de Hagelandstraat (ingebuisd). De beek krijgt daar beter wat meer ademruimte en er wordt beter wat meer ruimte gecreëerd voor water (cf. pluviale overstromingskaart), zodat ook de westelijke strook betere een openruimtebestemming krijgt. Het is op deze locatie niet wenselijk de bestemming industriegebied te behouden aangezien er dan ook zware en milieubelastende bedrijven zich zouden kunnen vestigen. Stad Halen werkt een oplossing uit om een aangepaste bestemming te realiseren op deze industriële site Cras, waar zowel ruimte is voor landbouw, als voor openruimtebestemmingen waaronder water en natuurlijke corridors. Een deel kan aangewend worden voor het behouden van hardere bestemmingen in de vorm van wonen en kmo op maat van de deelgemeente Loksbergen. Maar dit alles is onlosmakelijk verbonden met de volledige planologische ruil die we hiervoor al beschreven.

Het bedrijventerrein CRAS is opgenomen in de opsomming van “Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen” als suggesties aan Vlaanderen. Bij de toelichting voor dit terrein op p.278 zijn de redenen voor herbestemming opgenomen.

Echter verwijst de Procoro ook naar de tekst actie ER-4.1 op p.277 die de actie ER-4.1 concretiseert en stelt dat de lijst dynamisch en niet limitatief is. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd worden of geschrapt worden. De herbestemming en de precieze afbakening is voorwerp van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek. Minimum wordt de herbestemming van een oppervlakte van 5ha bedrijventerrein ten voordele van de open ruimte vooropgesteld.

De Procoro verwijst ook m.b.t. ruimte voor lokale bedrijvigheid naar het antwoord bij A10.ER.BT1 (geclusterd) en m.b.t. de compensatie binnen de gemeente naar het antwoord bij IR10.ER.BT7.

De uitbreiding van Stadsbeemd kan bekeken worden bij het onderzoek in de gemeente naar potentiële locaties. Hierbij wordt rekening gehouden met overige selecties van het Ruimtepact 2040, specifiek de openruimtecorridor nr.7 N2/Stadsbeemd.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A10.ER.BT1 (geclusterd)

IR42.ER.BT5 De Limburgse Milieukoepel merkt op dat er best ook een oefening gemaakt kan worden om een lijst te krijgen van ‘verkeerd’ gelegen bedrijven of industriële kernen. Vaak zijn deze in kleinere dorpskernen, soms ook in steden, historisch gegroeid en liggen ze zowel ecologisch, als qua mobiliteit soms totaal verkeerd en worden als hinderlijk ervaren. Dit zorgt voor onoplosbare problemen en frustraties. Hier kiezen voor een uitdoofbeleid of het aanbieden van betere locaties is een goede optie. Daarnaast stelt zich eveneens het probleem van de grondwerkers. 6. Provinciaal beleid voor grondwerkers. De problematiek van de grondwerkers overstijgt het gemeentelijk niveau. Iedereen heeft ze nodig, maar niemand wil ze. De voorschriften van de meeste lokale en regionale bedrijventerreinen sluiten het grondwerk uit: te veel rommel, te weinig tewerkstelling per m². De grondwerkers zoeken dan vluchtplaatsen op verkeerde locaties en daar veroorzaken ze telkens opnieuw problemen (Baldewijns Kortesssem, militair domein Zutendaal, Schiffeleers Alken, De Coster Hechtel, enz.) Dat klopt niet. Die bedrijven hebben ook recht op een plek in onze ruimte. De provincie moet een ruimtelijk kader uitwerken voor de grondwerkers en tenslotte locaties aanduiden (7 tal in de provincie ??) waar de grondwerkers zich op een regionaal niveau kunnen vestigen, rekening met een aantal criteria zoals ontsluiting en omgevingskwaliteit en verplaatsingsefficiëntie.

De focus bij de actie ER-4.1 en de opsomming van te herbestemmen bedrijventerreinen (p.277-281) ligt op de terreinen waarbij minimum de herbestemming van een oppervlakte van 5ha bedrijventerrein ten voordele van de open ruimte vooropgesteld wordt. Deze lijst is dynamisch en niet limitatief. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd worden of geschrapt worden. Kleinere sites in kernen of “verkeerd” gelegen bedrijven komen hierin niet voor. In kader van “OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen” en bijbehorende acties (p.267-268) kunnen mogelijk een aantal van deze sites naar boven komen en ingepast worden om in te zetten voor de verweving van potentieel inpasbare functies. Benutten van leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten op verweven locaties is dan ook een interessante piste.

De Procoro kan zich vinden om de problematiek van de grondwerkers op provinciaal niveau aan te pakken. In het verleden is in het deelplan 5 van het PRUP voor de afbakening van het kleinstedelijk gebied Bree, reeds een zone gereserveerd op het bedrijventerrein voor grondwerkers en is er een PRUP opgemaakt voor de grondwerker Beuten te Dilsen-Stokkem.

De Procoro wenst deze problematiek mee te geven i.f.v de rol en focus van de provincie in kader van de uitvoering van het Ruimtepact 2040.

De kerntaak van de provincie ligt immers in het planologisch en ruimtelijk verantwoord mee reguleren van het juridisch aanbod aan bedrijventerreinen, naar de gepaste locaties en dit binnen een regionale economische visie. De provincie is een bovenlokale gebiedsregisseur die in overleg met alle betrokken partijen de economisch-ruimtelijke transitie opvolgt, begeleidt en vooral faciliteert op ruimtelijk vlak.

Voorstel: geen aanpassing

De Procoro suggereert aan de provincieraad om de problematiek van de grondwerkers op provinciaal niveau aan te pakken.

IR46.ER.BT1 Ook op het vlak van economische ontwikkeling wordt de stad Halen gekortwiek. Daar waar ze een planologische ruil voorstellen om te voldoen aan het vinden van de beste strategische locaties wordt in het nieuwe document het bedrijventerrein Cras geschrapt in plaats van het te herlokalisieren tot vlakbij de grote verkeersaders. Het is bijzonder jammer dat de plannen top-down tot stand zijn gekomen en niet in onderling overleg. Hun kennis van de lokale situatie had veel misverstanden kunnen vermijden. Samen hadden we tot een aanvaardbare oplossing voor iedereen kunnen komen, waar iedereen beter van zou worden, zowel lokaal als bovenlokaal.

*Het Ruimtepact 2040 is een ruimtelijk beleidsplan voor de periode tot 2040. Op basis van dit beleidsplan kan door samenwerking oplossingen gezocht worden met gemeenten. De uitvoering hiervan zal de komende jaren gebeuren. Zie voor monitoring: antwoord bij IR29.ER.BT2
Ruimte voor lokale bedrijvigheid: zie antwoord bij A10.ER.BT (geclusterd).
Compensatie binnen gemeente: zie antwoord bij IR10.ER.BT7*

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR29.ER.BT2, A10.ER.BT1 (geclusterd) en IR10.ER.BT7.

- **Specifieke/algemene opmerkingen**

A14.ER.BT1 Lanaken merkt op dat de Albertterminal in Lanaken te weinig belicht wordt als spoorterminal (= grensoverschrijdend) (cfr. opmerkingen tijdens fase conceptnota – CBS 16/01/2020)

De Procoro merkt op dat bij hoofdstuk 3. “Ruimtelijke staat” op p.233 bij het ENA de Albertknoop te Lanaken is aangehaald: potenties om op termijn trimodale overslagmogelijkheden te ontwikkelen. Dit duidt erop dat de Albertknoop met daaronder de Albertterminal voor de ontwikkeling van het ENA en dus ook voor de Limburgse economie belangrijk is.

Bij “OD 3 – Creëren van een gepast ruimteaanbod op strategische locaties” wordt bij “Ruimte voor regionale bedrijvigheid” ook de goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting opgenomen als criteria voor de ontwikkeling van ruimte voor regionale bedrijvigheid. Hieronder is de nabijheid van overslagpunten (water-spoor, weg-spoor, weg-water) opgenomen, evenals het vrachtroutenetwerk. Dit duidt op een duidelijk belang van de spoorterminal voor toekomstige ontwikkelingen.

Voorstel: geen aanpassing

A16.ER.BT1 (zie bijlage) Stad Tongeren staat positief t.a.v. de voorgestelde operationele doelstellingen en acties om de verwevingsgraad van economische activiteiten in de kernen te verhogen en om het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit te verhogen op

bedrijventerreinen. Hiervoor zijn er ook kansen in het stadscentrum en op de regionale bedrijventerreinen Tongeren-Oost en Overhaem. Stad Tongeren is bereid om mee te werken aan initiatieven terzake die vanuit de provincie opgezet worden.

De Procoro neemt akte van deze bereidheid.

Voorstel: geen aanpassing

A16.ER.BT5 (staat ook bij VE) (Zie bijlage) De gemeenteraad van Tongeren verleent een ongunstig advies op het ontwerp Ruimtepact 2040 van de provincie Limburg en vraagt om bij de definitieve vaststelling van het Beleidsplan Ruimte Limburg rekening te houden met bovenstaand advies en om minstens:

- Berg, Neerrepn en Diets-Heur bijkomend als 'lokale woonkernen' te selecteren;
- de KMO-zone Noord niet aan te duiden als 'mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein';
- de Groeve Francart niet aan te duiden als 'mogelijk te herbestemmen recreatiegebied'.

De Procoro betreurt het ongunstig advies van de gemeenteraad van Tongeren. Er is in het verleden een goede samenwerking geweest met Tongeren bij de uitwerking van het RSPL. Ruimtelijke beleidsplanning vertrekt nog meer vanuit samenwerking.

Voor de KMO-zone Noord: zie antwoord bij A16.ER.BT2

Voor Groeve Francart: zie antwoord bij A16.ER.VE1

Voor Berg, Neerrepn en Diets-Heur: zie antwoord A16.W2.ST m.b.t. de methodiek voor selectie

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.BT3 De strategische doelstelling 5 werd qua inhoud aanzienlijk bijgesteld, waarbij met name verduidelijking werd gegeven rond de thema's, het drie sporenbeleid en de ruimteshift. Deze herwerking is duidelijk, maar ook genuanceerd. Uiteindelijk blijft de inhoud in essentie hetzelfde: ook op economisch vlak zal er ingezet worden op zuinig ruimtegebruik met een hoger ruimtelijk en economisch rendement.

De gemeente Maasmechelen neemt dan ook kennis van de voorgestelde wijzigingen. De wijzigingen vormen geen reden voor verdere aanbevelingen of adviezen.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A28.ER.BT1 Beringen merkt op dat in de beschrijving van de ruimtelijke structuur van de bedrijvigheid in Limburg wordt niet verwezen naar de (Vlaamse studie) ENA-Poort West-Limburg. West-Limburg is als economische motor van Limburg zeer belangrijk.

De Procoro geeft aan dat de studie behoort tot lopende projecten. Deze hoeven niet in het Ruimtepact 2040 geïntegreerd te worden om het belang van ENA-Poort West-Limburg te benadrukken. Het gebied/bedrijventerrein behoort immers tot het ENA en is bijgevolg belangrijk voor de Limburgse economie. Tevens is Ravenshout als provinciale economische drager en het ENA als ruimtelijk-economisch systeem geselecteerd. De selecties bepalen het huidige economisch weefsel en vormen de basis om nieuwe ontwikkelingen op te enten en strategische keuzes te maken.

Ook maakt de provincie deel uit van de projectgroep van het onderzoekstraject dat Vlaanderen heeft opgestart. Samen met Vlaanderen en de gemeenten heeft de deputatie in juni 2023 zijn goedkeuring gegeven over de beslissingsnota en eigen aandachtspunten toegevoegd. Tevens maakt de provincie deel uit van het planteam dat het gewestelijk RUP zal begeleiden.

Na overleg met Vlaanderen stelt de Procoro voor om de naam van het bedrijventerrein Ravenshout in het Ruimtepact 2040 aan te passen aan de naamgeving van het Vlaamse traject zijnde het bedrijventerrein Poort West-Limburg.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de naam van het bedrijventerrein Ravenshout in het Ruimtepact 2040 aan te passen aan de naamgeving van het Vlaamse traject zijnde het bedrijventerrein Poort West-Limburg.

A30.ER.BT1 Het Industrierrein Kanaal-Noord te Bree is geselecteerd als watergebonden regionaal bedrijventerrein, maar helaas zijn er vandaag erg weinig watergebonden bedrijven actief. Het stadsbestuur vraagt de steun van het provinciebestuur om samen met de Vlaamse Waterweg dit bedrijventerrein ook effectief watergebonden te maken.

De Procoro verwijst naar advies A35.ER.BT8 van de Vlaamse Waterweg. Ze heeft in september 2022 een studie afgerond waarbij men het economisch belang van de kleine waterwegen en hun potentieel voor de toekomst heeft onderzocht. Deze studie toont dit potentieel aan. De Vlaamse Waterweg wil dan ook de economische functie van de kleine bevaarbare waterwegen verder uitbreiden waardoor de toegankelijkheid van Noord-Limburg via de waterweg sterk verbeterd wordt en de binnenvaart in deze regio een belangrijke impuls zal krijgen. Hierbij zullen goed gelegen en gerichte economische ontwikkelingen net de pendel beperken. Vlaanderen wil een modal shift realiseren voor zowel auto- als goederenvervoer.

Ook de provincie is steeds voorstander geweest om delen van de regionale bedrijventerreinen aan de secundaire waterwegen te reserveren voor watergebonden bedrijvigheid. Zie ook antwoord bij A35.ER.BT8.

In welke vorm Bree steun vraagt voor Kanaal-Noord is niet meegedeeld, maar de stad kan contact opnemen met de provincie. Eventueel kan hiervoor gekeken naar een samenwerking met de POM (zie ook hoofdstuk 7 "Samenwerking").

Voorstel: geen aanpassing

A32.ER.BT7 De uitbouw van een Mobility Center op het regionaal bedrijventerrein Centrum-Zuid nabij het knooppunt van de E314 en de nieuwe Noord-zuidverbinding willen we graag vermeld zien in het beleidskader "Economische ruimte".

Het Mobility Center is nog geen concreet project of beslist beleid en wordt daarom niet opgenomen in het beleidskader "Economische ruimte". De noodzaak, de omvang en de uitwerking van het Mobility Center op het bedrijventerrein Centrum-Zuid is een uitwerking van het CP NZL. Het vindt bijgevolg zijn onderbouwing in dit proces.

Via het complex project streeft de Vlaamse regering naar een duurzame verbinding tussen Hasselt en Noord-Limburg. Er is beslist om de verbinding vorm te geven via twee tunnels onder de Grote Baan in Houthalen-Helchteren en een trambus tussen Hasselt en Noord-Limburg. Deze plannen worden in de huidige uitwerkingsfase verder geconcretiseerd. Recent is de inspraakronde hierover geweest als de eerste stap in deze nieuwe fase. Alle reacties en adviezen zijn verwerkt. Momenteel loopt het geïntegreerd effectenonderzoek. De provincie is nauw betrokken in dit proces.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.BT2 4.1 Bij de oplijsting van de infrastructurele dragers (p. 234) vraagt de stad Lommel ook het Kanaal van Beverlo (irt de recente ontwikkeling van de overflowterminal aldaar op Kristalpark) en de N74 (irt de toekomstige ontsluiting van Campus Noord) op te nemen als infrastructurele drager binnen de cluster Lommel-Pelt.

De Procoro vraagt om na te kijken of (delen van) het Kanaal van Beverlo en de N74 kunnen toegevoegd worden als infrastructurele drager binnen de cluster Lommel-Pelt op p.234 bij hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat".

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt na te kijken of (delen van) het Kanaal van Beverlo en de N74 kunnen toegevoegd worden als infrastructurele drager binnen de cluster Lommel-Pelt op p.234 bij hoofdstuk 3 Ruimtelijke staat.

A35.ER.BT1 Het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg heeft zowel invloed op de waterwegen binnen de context van leefbaarheid (waterbeheersing, klimaatadaptatie, ...) als binnen de context van mobiliteit (duurzaam goederentransport en multimodaliteit). De Vlaamse Waterweg gaat ervan uit dat de gewestelijke visies rond watergebonden bedrijvigheid te allen tijde gevolgd worden in het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg.

De Procoro stelt dat het Ruimtepact 2040 de beleidslijnen uitzet voor Limburg voor de lange termijn. De opmaak van het Ruimtepact 2040 gebeurde in overeenstemming met de principes van de strategische visie van het BRV. Overeenkomstig de VCRO art.2.1.2 vormt het Ruimtepact 2040 een ruimtelijk referentiekader voor de ruimtelijke provinciale keuzes en is ze het toetsingskader van de provincie voor de advisering van plannen van de gemeenten en de Vlaamse Overheid, zoals gewestelijke visies rond watergebonden bedrijvigheid.

De Procoro is van verder mening dat de kanalen (geen andere waterwegen zoals rivieren zijn bevaarbaar in Limburg) voldoende geïntegreerd en uitgewerkt zijn in het Ruimtepact 2040. Dit wijst erop dat de provincie zoals ook reeds in het RSPL kanalen belangrijke infrastructurele dragers vindt voor de

multimodale ontsluiting van bedrijventerreinen en duurzaam goederentransport. Zie ook antwoorden bij A35.ER.BT3, A35.ER.BT8.

Daarnaast geeft de provincie 12 lijninfrastructuren als suggestie van groenblauwe aders mee op Vlaams en/of federaal niveau, waaronder de kanalen (beleidskader "Openruimteschakels p.201). De bevoegde instantie bepaalt het operationele niveau voor de uitwerking van de groenblauwe ader en het benutten van de potentie, met name de Vlaamse Waterweg voor de kanalen. Met deze suggesties vraagt de provincie om een flankerende beplanting te realiseren langs (delen van) de lijninfrastructuren (indien compatibel met de functie of exploitatie van de lijninfrastructuur) of om dit tenminste te onderzoeken.

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT5 De Vlaamse Waterweg wil benadrukken dat niet enkel de locatie van bedrijventerreinen aan de waterweg van belang is, maar evenzeer de mogelijkheden die er zijn op het terrein. Op p.231 stemt men het aanbod van bedrijventerreinen enkel af op de locatie, doch ook het type van economische activiteit en de comptabiliteit van de verschillende activiteiten zijn belangrijke parameters. De clustering van bedrijven en industriële symbiose zorgen voor beter ruimtegebruik.

De Procoro verwijst naar "OD 3 - Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties". De provinciale economische dragers vormen de basis voor verdere ontwikkeling en een sturend aanbodbeleid. Hierbij wordt gesteld dat de provincie strategische locaties bepaalt op basis van hun ligging, (potentiële) multimodale ontsluitingsmogelijkheden, kansen tot ruimtelijk-economische synergieën, regionale behoeften en marktvraag. Vervolgens wordt ook bij OD 3 gesteld dat een gepast ruimte-aanbod voorzien, zeker geldt voor onze logistieke potentie door onze ligging en de aanwezige infrastructurele dragers in Limburg en in de nabije omgeving van het Albertkanaal, de Montzenlijn, de IJzeren Rijn, de autosnelwegen, de Zuid-Willemsvaart, het kanaal Bocholt-Herentals, de HST-stations en de luchthavens. Inzet op verhoging van goederenvervoer over het water en het spoor blijft het uitgangspunt.

De Procoro stelt dat het Albertkanaal één van de infrastructurele dragers is van het ruimtelijk-economisch systeem van het ENA. De regionale bedrijventerreinen die onderdeel zijn van het ENA, zijn geselecteerd als provinciale economische dragers maar zijn Vlaamse bevoegdheid. Het doorvoeren van een ruimteshift in deze economische dragers moet hierdoor als een suggestie aan Vlaanderen gelezen worden. Ongeacht het beleidsniveau, zijn deze dragers essentieel om de Limburgse economische groei te faciliteren.

M.b.t. de secundaire waterwegen heeft de provincie in het verleden PRUP's opgemaakt in uitvoering van het RPSL waarbij de provincie reeds aandacht had voor het belang van de secundaire waterwegen. In deze PRUP's zijn reeds zones voor watergebonden bedrijvigheid zijn bestemd (zones langs het kanaal en/of zones voor overslagpunten): Kanaal-Noord te Bree, Rotem te Dilsen-Stokkem en Oude Bunders te Maasmechelen. Het uitgiftebeleid en clustering van deze terreinen verloopt niet via de provincie.

De Procoro verwijst hiervoor naar hoofdstuk 7 "Samenwerking". Hierin wordt het belang van de samenwerking met Vlaanderen en De Vlaamse Waterweg ook benadrukt, samen met andere actoren (zoals POM Limburg) en lokale besturen. Deze samenwerkingen zijn bepalend voor het aanbodbeheer, het activeringsbeleid, het aankoopbeleid, het uitgiftebeleid, de ontwikkeling, de inrichting en het management van bedrijfsterreinen (p.291). De bovenlokale samenwerking, gebaseerd op de visie van het beleidskader "Economische ruimte", kan vervat worden in een nieuw "ruimtecontract" voor ruimte voor bedrijvigheid in Limburg, op initiatief van het provinciebestuur. Bijkomend wordt bij 7.2 "Vlaanderen" op p.293 verwezen naar de regierol van Vlaanderen in het ENA en bij 7.3 "Gemeenten" worden gemeenten gezien als essentiële schakel in het ruimtelijk-economisch beleid o.a. omwille van het vestigingsbeleid voor bedrijven.

Voorstel: geen aanpassing

A35.ER.BT12 Op p.291 van het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg wordt de oude benaming van onze vennootschap, De Scheepvaart, nog gebruikt. Gelieve deze aan te passen naar De Vlaamse Waterweg

De Procoro vraagt om de oude benaming De Scheepvaart aan te passen naar De Vlaamse Waterweg.

Voorstel: aanpassen

De Procoro vraagt om de oude benaming "De Scheepvaart" door "De Vlaamse Waterweg" te vervangen.

A42.ER.BT4 De cijfers inzake actief aanbod in Bilzen lijken niet actueel. Bilzen ontwikkelde de afgelopen jaren één regionaal en meerdere lokale bedrijventerreinen. De uitgiftes liepen erg vlot en er is

een aanhoudend hoge vraag. De meest recente ontwikkeling Spelver III is op 1 perceel na volledig uitverkocht. Ook het regionale bedrijventerrein (Kieleberg) is uitverkocht.

De Procoro benadrukt dat een actualisatie van de cijfers belangrijk is en moet doorgevoerd worden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om de meest recente cijfers te gebruiken en dus de ruimtelijke staat/ beleidskader "Economische ruimte" te actualiseren.

IR2.ER.BT2 Vlaanderen stelt vandaag in haar strategische visie van het BRV terecht dat elk bestuursniveau de opdracht heeft om bestemmingszones voor bedrijvigheid regelmatig te evalueren en op basis daarvan acties te ondernemen om goed gelegen terreinen te activeren en slecht gelegen juridisch aanbod te neutraliseren. In principe kan neutraliseren op twee manieren gebeuren: ofwel met een vergoeding (planschade), ofwel met een planologische compensatie die de verdwenen oppervlakte aan slecht gelegen bedrijvigheid elders compenseert in een gebied dat wel goed gelegen is.

De Procoro neemt hiervan akte. Op p.293 bij hoofdstuk 7 "Samenwerking" is als concrete actie voor Vlaanderen opgenomen om binnen het ruimtelijk beleidsveld de nodige (juridische) instrumenten in te zetten en financiële middelen ter beschikking te stellen om de beoogde ruimteshift te helpen realiseren. In uitvoering van actie "ER-4.2 - Zoeken naar mogelijkheden voor herbestemmingen waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren" onderzoekt de provincie de mogelijkheden (via een pilootproject en i.s.m. POM Limburg) om procedures op te zetten voor herbestemming waarbij planbaten en planschade elkaar opheffen (bijv. grondenbank, herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil).

Voorstel: geen aanpassing

IR2.ER.BT8 Op basis van de aangehaalde aandachtspunten is VOKA van mening dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de economische realiteit en de ontwikkelingsmogelijkheden van en in onze provincie. VOKA vraagt dat de bevoegde diensten hiermee alsnog rekening zullen houden in het verdere verloop van het proces dat ze als VOKA – Kamer van Koophandel Limburg zullen blijven monitoren.

De Procoro verwijst hiervoor naar de antwoorden bij de inspraakreacties met de codering IR2.ER.BT.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen IR2.ER.BT5, IR2.ER.BT6 en IR2.ER.BT7.

IR42.ER.BT2 Limburgse Milieukoepel vraagt meer aandacht voor ecologische opwaardering bedrijventerreinen (p237): Het mag zonder meer een positieve tendens genoemd worden dat er steeds meer aandacht gaat naar een ecologische opwaardering van bedrijventerreinen. Hier is nog heel wat win te halen. Via haar rol als vergunningverlener en met partners zoals bv het Centrum Duurzaam Groen en de POM kan de provincie hier een belangrijke sensibiliserende rol in spelen. Er zijn immers tal van voordelen, ook voor de bedrijven.

- Een groene inrichting van het bedrijfsgebouw in streekeigen groen hoeft niet meer te kosten dan een strakke steentjestuinen en betonklinkers. Bovendien kan het ook voor het bedrijf in kwestie.
- Onderhoud van natuurlijke tuinen is over het algemeen minder intensief en dus prijsgunstiger dan strak afgelijnde tuinen.
- Enkele bomen op geschikte plekken rond de bedrijfsgebouwen zorgen voor wat schaduw, afkoeling en een aangename omgeving.
- Werknemers presteren beter in een aangename, rustige en natuurlijke omgeving.
- Regelmatig contact met een groene omgeving zorgt voor minder werkverlet.
- De natuur vaart er wel bij. Een aangepast beheer van het openbaar gedeelte van het bedrijfsterrein (wegbermen, infiltratiezones,...) schept kansen voor insecten, amfibieën en reptielen. Dit is samenhang met enigszins natuurlijke tuinen en inkleding van bedrijven maakt dat bedrijventerreinen zonder meerkosten een aanzienlijk grotere bijdrage kunnen leveren voor onze biodiversiteits- en klimaatuitdagingen.

Het implementeren van groene maatregelen mag wel geen hinder vormen voor de toekomstige expansie van de bedrijven. Hiervoor bestaat nog heel wat vrees bij de ondernemingen. De bedrijven (vermoedelijk provincie bedoeld) kan via haar rol het concept tijdelijke natuur van het ANB promoten.

De Procoro verwijst hiervoor naar "OD 2-Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen" (p.269-271). Hier wordt aangegeven dat naast het ruimtelijk rendement duurzaamheid en omgevingskwaliteit even belangrijk blijven op een

bedrijventerrein. Duurzaamheid en omgevingskwaliteit op bestaande terreinen kunnen verhoogd worden door bijvoorbeeld:

- het realiseren van een buffering i.f.v. de kwaliteitsvolle integratie naar de omgeving toe en ter realisatie van een provinciaal klimaatactieplan;
- het aanleggen van kwalitatief groen en wateropvangvoorzieningen afgestemd op de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid;
- het verwijderen van overbodige verharding in de strijd tegen waterschaarste en droogte om zo plaats te maken voor meer groen (biodiversiteit) of ruimte voor wateropvang;
- het (tijdelijk) benutten van reserve en marginale/onbenutte gronden voor energieopwekking (zonnepanelen), verhoging biodiversiteit of (water)bufferfuncties;
- ...

De bijbehorende acties zijn de concrete uitwerkingen van deze operationele doelstellingen en zijn acties voor de provincie (actie ER-2.1 en ER-2.2) of in samenwerking en ter ondersteuning met andere actoren of de gemeenten (actie ER-2.3 en ER2.4).

De Procoro is bijgevolg van mening dat het onderwerp voldoende verwerkt is het beleidskader "Economische ruimte". Verdere concrete uitwerkingen en het concept van tijdelijke natuur van ANB kunnen via de uitvoeringsfase gerealiseerd worden.

Voorstel: geen aanpassing

- **Seveso-bedrijvigheid**

A17.ER.BT1 In het advies naar aanleiding van de kennisgeving plan-MER werd vanuit Team Omgevingseffecten (destijds Team Externe Veiligheid), volgend advies m.b.t. externe veiligheid geformuleerd:

"In de kennisgeving komt nergens het aspect externe veiligheid aan bod. Gelet op de knelpunten die er heden bestaan omtrent ontwikkelingen in de omgeving rondom Seveso, is het aangewezen om aandacht te hebben voor de verzoenbaarheid tussen omgeving en bestaande of nieuwe Seveso-inrichtingen, en dit in deze procedure of in de verdere vervolgstappen."

A17.ER.BT2 Team MER: In het ontwerp 'Beleidsplan Ruimte Limburg' zijn onder het beleidskader "Economische ruimte" strategische doelstellingen geformuleerd. SD5 – "Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen" is de strategische doelstelling in hoofdorde. Volgens het principe "verweven waar het kan" ... en ... "scheiden waar het moet" wordt naast de verweving van niet-hinderlijke bedrijven best ook aandacht besteed aan de niet-verweefbaarheid van hinderlijke bedrijven. Belastende activiteiten zijn voorzien op (regionale) bedrijfsterreinen. Maar vanuit de principes van duurzaam en zuinig ruimtegebruik en het principe "verweven waar het kan" ... en ... "scheiden waar het moet" is het aangeraden ook oog te hebben voor de verzoenbaarheid of de niet-verzoenbaarheid van belastende bedrijven (zoals daar zijn Seveso-inrichtingen) met hun omgeving, alsook van nieuwe ontwikkelingen in de buurt van deze Seveso-inrichtingen. Het belang hiervan is reeds in het verleden gebleken cfr. het onderzoekstraject "Poort West Limburg" dat is gevoerd naar aanleiding van de vergunningsproblematiek van twee Seveso-inrichtingen Borealis en Primagaz.

A17.ER.BT3 Externe Veiligheid wordt volgens Team MER beter ook expliciet vermeld, zodanig dat wanneer het beleidskader verder uitgewerkt en geconcretiseerd wordt, dit aspect ook wordt meegenomen in de (onderlinge) verweefbaarheid van activiteiten.

De Procoro kan zich vinden in de vraag voor meer aandacht voor Seveso-inrichtingen en externe veiligheid in het beleidskader "Economische ruimte". Ze vraagt om dit op te nemen bij het visie-element 4.2 "Een aantrekkelijk vestigingsklimaat door het juiste aanbod op de juiste plaats" (p.251) en bij hoofdstuk 7. "Samenwerking" (p.291-294). Het kan ook bekeken worden als een mogelijke parameter bij de actualisatie van de RuBeLim-studie bij actie ER-3.1 (p.274).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om meer aandacht voor Seveso-inrichtingen en externe veiligheid in het beleidskader "Economische ruimte" door opname bij het visie-element 4.2 (p.251) te hebben en dit bij hoofdstuk 7. "Samenwerking" (p.291-294) en als een mogelijke parameter bij de actualisatie van de RuBeLim-studie bij actie ER-3.1 (p.274).

- **Grensoverschrijdend**

A23.ER.BT1 Hamont-Achel merkt op dat de rol van Hamont-Achel binnen de Kempische As en als grensgemeente te weinig aan bod komt. Het beleidskader "Economische ruimte" geeft in hoofdorde

uitvoering aan de ruimtelijke strategische doelstelling 'Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen'.

De provincie stelt⁶: "De ruimtelijk-economische systemen zijn zwaartepunten in de Limburgse economie. Ze vormen als het ware mee de 'economische ruggengraat' van Limburg. Deze ruggengraat is niet alleen een fundamentele drager van het huidige economisch weefsel, maar ook een basis om nieuwe ontwikkelingen aan op te hangen en strategische keuzes te maken."

Deze 'economische ruggengraat' zou dan voornamelijk gevormd worden door Hasselt-Genk, het economisch Netwerk Albertkanaal (ENA), de Kempische as Lommel-Pelt, de stedelijke gebieden Beringen, Bilzen, Bree, Leopoldsburg, Lommel, Maaseik, Maasmechelen, Pelt, Sint-Truiden en Tongeren en de Kempische kanalen (Kanaal Bocholt-Herentals en Zuid-Willemsvaart). Los van de 'economische ruggengraat' liggen er ook nog enkele 'solitaire' regionale bedrijventerreinen, waaronder Verkenbos in de stad Hamont-Achel.

Verder wordt ook vastgesteld dat aan het stedelijk netwerk van de Kempische As, welke opgenomen is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, volledig wordt voorbij gegaan.

De provincie heeft in het verleden (RSPL) evenwel gesteld⁷:

"Het economisch knooppunt Hamont-Achel behoort in de gewenste ruimtelijke structuur tot het netwerk Kempische As.

De rol van het economisch knooppunt op vlak van regionale bedrijvigheid zal hierin moeten worden gekaderd. De uitbouw ervan is echter beperkt vanwege de ruimtelijke draagkracht en de ontsluiting via de huidige N77. Hamont-Achel heeft nagenoeg geen aanbod meer. Het bedrijventerrein 'Verkenbos' dat voor Hamont-Achel van strategisch belang is, is volzet. De overige terreinen spelen enkel een rol voor lokale bedrijvigheid wegens hun ruimtelijke situering, de ontsluiting en de grootte. Het open ruimte gebied, de vallei van de Warmbeek en het woongebied in het oosten zijn belangrijke randvoorwaarden voor Verkenbos. Verkenbos moet zich richten op regionale en bij voorkeur spoorgebonden bedrijvigheid."

Het ontwerp Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) geeft dit grafisch weer in figuur 26³².

Hoewel het ontwerp beleidsplan met een miniem pijltje aangeeft dat er een 'provincie-overschrijdende economische relatie' is naar het noorden, wordt hier nauwelijks op ingegaan. Men beperkt zich tot "De geografische positie van Limburg binnen de Euregio Maas-Rijn of ten opzichte van de Vlaamse Ruit, het stedelijk gebied rond Eindhoven, de Randstad en het Ruhrgebied is een troef en biedt economische en ecologische perspectieven"⁸.

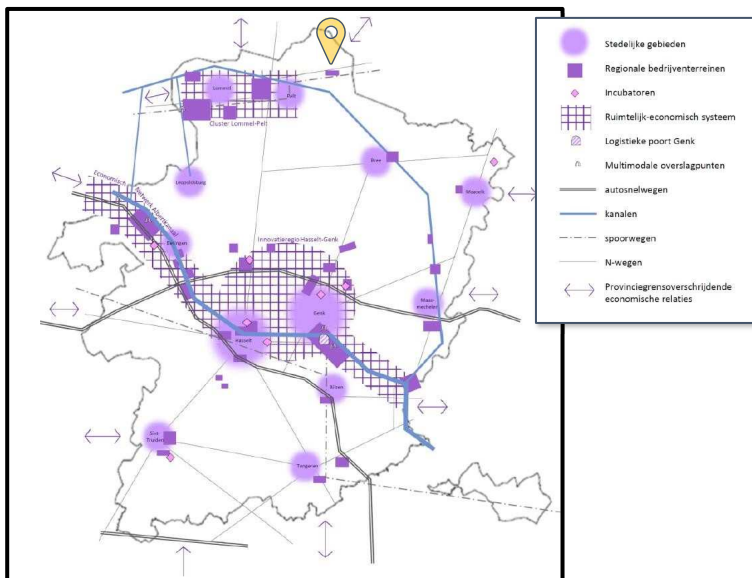

Fig.1: figuur 26: ruimtelijke structuur

⁶ Ruimtepact 2040 p.233.

⁷ Actualisatie Ruimtelijk Structuurplan Provincie Limburg, p. 418-419.

³² Ruimtepact 2040 p.235.

⁸ Ruimtepact 2040 p.23.

Het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040), en in het bijzonder figuur 26, lijdt aan planillussie door zich te beperken tot de provincie- en landsgrenzen. Het lijkt alsof er zich ergens in het hoge noorden een solitair stukje regionaal bedrijventerrein bevindt dat niet connecteert met enige ruimtelijke structuur.

De werkelijkheid is evenwel dat Metropoolregio Brainport Eindhoven een gigantisch economisch gebied op Europese schaal betreft. De bedrijven in de Brainport Eindhoven zijn goed voor ruim een vijfde van de totale private R&D-uitgaven in Nederland (22,4 %), 6.000 hightechvestigingen, 165 scale-ups, 3.246 patentaanvragen, 75.700 banen in hightech, 19.100 private R&D-medewerkers, €30 miljard export van goederen en 3.667 internationale technologiestudenten⁹.

Hier bevinden zich topbedrijven in hightech, agri & food en de creatieve industrie. (in het advies is een opsomming opgenomen van bedrijven met de aanduiding van de sector en het aantal werknemers)

Over de grens, in het Nederlandse Budel, bevindt zich ook Nystar, een multinational zinkbedrijf, met 429 werknemers. Metalot, opgericht door buurgemeente Cranendonck, de provincie Noord-Brabant, Nystar en de Technische Universiteit Eindhoven, combineert geavanceerde kennis en ervaring van wetenschappers, overheid, studenten en ondernemers en versnelt duurzame, circulaire ontwikkelingen op het gebied van metalen en energie. Metalot heeft partnerships met wereldspelers als Shell en Holcim. Eindhoven Airport is, op Schiphol Amsterdam Airport na, het grootste vliegveld van Nederland, met bijna 5 miljoen passagiers per jaar¹⁰.

In Weert behoort 92 % van het aantal bedrijven tot het midden- en kleinbedrijf. De toegevoegde waarde die in Weert wordt gegenereerd bedraagt in totaal € 1,9 miljard, waarvan € 481 miljoen (25 %) door de industrie, € 336 miljoen (18 %) door de groothandel en € 325 miljoen (17 %) door de zakelijke dienstverlening. Voor ieder type ondernemer biedt Weert een goede diversiteit aan vestigingslocaties en bedrijfsruimten. De nieuwste zone is het bedrijvenpark Kampershoek 2.0 waar momenteel volop wordt gebouwd.

Op onderstaande kaart is aangegeven waar de stad Hamont-Achel zich situeert ten opzichte van de Metropoolregio Brainport Eindhoven, nl. direct grenzend aan en aansluitend bij deze economische mastodont. Dit alles lijkt het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) evenwel te ontgaan. De stad Hamont-Achel wordt 'gemarginaliseerd' tot uithoek van de provincie.

Fig 1: metropoolregio

De stad Hamont-Achel is nauw verbonden met de economische activiteiten in het noorden. Het is niet toevallig dat er zich in de stad Hamont-Achel ook belangrijke metaalverwerkende bedrijven bevinden. De metaalverwerkende industrie is in de stad Hamont-Achel zeer sterk vertegenwoordigd. Het zijn bedrijven die fungeren als toeleveranciers voor de automotive, speciale constructies zoals bruggenbouw, pretparken, enz. CSM nv, bijvoorbeeld, met vestigingen in Achel en Hamont en 155 werknemers, is uitgegroeid tot één van de belangrijkste bedrijven op het gebied van engineering, fabricage, conservering en montage van staalconstructies. Een ander voorbeeld is Hegge. Hegge bestaat sinds 1893, telt 170 werknemers, en maakt ramen, deuren, gevelwanden e.d. en is Europees marktleider in de productie van aluminium spatschermen voor vrachtwagens.

Op 01 januari 2022 telde de stad Hamont-Achel 14.392 inwoners met 77 nationaliteiten. Hiervan hebben er 9.322 de Belgische nationaliteit en 4.381 de Nederlandse. Met andere woorden, meer dan 30 % van

⁹ Brainport monitor 2021 - 14e editie samenvatting.

¹⁰ <https://www.eindhoven-airport.be/>

de inwoners is Nederlander¹¹. Ook hieruit blijkt de sterke relatie met Nederland. Vanuit de stad Hamont-Achel pendelt 28,5 % richting Nederland. Naar Hasselt is dat amper 2,4 %. Ter vergelijking: vanuit Lommel pendelt 11,0 % richting Nederland en vanuit Pelt 12,3 %. Omgekeerd pendelt slechts 2,0 % vanuit Nederland naar de stad Hamont-Achel¹². Dit bewijst enerzijds hoe sterk de stad Hamont-Achel gericht is op Nederland, maar anderzijds ook hoeveel knowhow er in de stad Hamont-Achel aanwezig is waarop een topregio als Brainport Eindhoven dagelijks een beroep kan doen.

Vreemd genoeg lijkt het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) zich hier amper van bewust en verzandt het in provinciaal navelstaren. In plaats van de kansen en opportuniteiten te grijpen, lijkt men zich nauwelijks te realiseren wat de uitzonderlijke situatie van de stad Hamont-Achel is. Basis ruimtelijk-economische principes als productiestructuur versus productiemilieu lijken amper te zijn onderzocht en meegenomen in het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040). Ze verwijzen naar een citaat van Georges Allaert "Het achterhalen van de ruimtelijk-economische kwaliteiten van een plek (stad, regio, wijk, knooppunt) mag zich niet beperken tot een positioneringsonderzoek."¹³

De Procoro stelt dat de opmaak van het ruimtelijk beleidsplan Limburg het ruimtelijk structuurplan (Ruimtepact 2040) van de provincie Limburg (RSPL) vervangt. Een ruimtelijk beleidsplan verschilt door zijn strategisch karakter van de eerder alomvattende structuurplannen. Het waarom van het Ruimtepact 2040 staat beschreven op p. 15-19. Specifiek verwijst de Procoro naar de strategische visie, hoofdstuk 2.2 "Strategisch en actiegericht".

Dit betekent dat de provinciale focus kan verschillen in het Ruimtepact 2040 t.o.v. het RSPL.

M.b.t. de Kempische As verwijst de Procoro naar "SD 1 - De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren".

De Procoro vraagt om de aanduiding van de Kempische As op figuur 6 (p.39) af te stemmen op de omschrijving in het beleidskader "Economische ruimte – Ruimtelijke staat" (p.234) zodat het grensoverschrijdend aspect (Antwerpen – Limburg – Nederland) duidelijk leesbaar is.

Bijkomend merkt de Procoro op dat de Kempische As in het RSPL een stedelijk netwerk was en geen economisch netwerk. Dus de positionering van Hamont-Achel binnen het RPSL was binnen een stedelijk netwerk en niet binnen economisch netwerk. De economische rol van Hamont-Achel had betrekking op de selectie als specifiek economisch knooppunt. Dit ligt in de lijn met de selecties zoals opgenomen in het beleidskader "Economische ruimte".

M.b.t. de interpretatie van Hamont-Achel als 'gemarginaliseerd' tot uithoek van de provincie is volgens de Procoro een foutieve lezing van het document. De grensoverschrijdende relaties richting Nederland (Metropool Brainport Eindhoven, Budel, Weert, ...) zijn in het advies van Hamont-Achel duidelijk opgenomen en onderbouwd, maar de genomen standpunten in het beleidskader "Economische ruimte" zijn geen miskennis hiervan. Conform hun eigen aangehaalde cijfers (bevolkingssamenstelling en pendel) is Hamont-Achel eerder een gemeente waar wonen primeert, in vergelijking met werken in Nederland (en binnen de Kempische As). Het is niet zozeer een stad waar de grote economische ontwikkelingen gebeuren, maar waar gewoon wordt tussen de grotere economische polen. Op dat vlak maakt Hamont-Achel nog steeds terecht onderdeel uit van de Kempische As. Dit moet op deze manier verduidelijkt worden. Op p. 234 bij hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat" wordt bijgevolg gevraagd om bij de Kempische As de 3 gemeenten, Lommel, Pelt en Hamont-Achel, op te sommen. Ook merkt de Procoro op dat in de ruimtelijke staat de grensoverschrijdende relaties beschreven staan. Maar uit de beschrijving is ook wel af te leiden dat het ruimtelijk-economisch functioneren vanuit Kristalpark en Nolimpark gebeurt. Dit verklaart de selectie van het ruimtelijk-economisch systeem Lommel-Pelt en de aparte selectie van het regionaal bedrijventerrein Verkensbos te Hamont-Achel als provinciale economische drager.

De Procoro vraagt om de grensoverschrijdende relaties van Hamont-Achel, Noord-Limburg en de rest van Limburg in de figuren meer te benadrukken om af te stemmen op de beschrijving bij hoofdstuk 3. Ruimtelijke staat (p.233-237). De voorziene pijltjes schieten qua layout tekort. Ze vraagt ook om dit door te trekken in de overige figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om:

- de aanduiding van de Kempische As op figuur 6 op p.39 bij SD1 af te stemmen op de omschrijving in het beleidskader "Economische ruimte – Ruimtelijke staat" (p.234);

- de 3 gemeenten: Lommel, Pelt en Hamont-Achel, op te sommen op p.234 bij hoofdstuk 3.

"Ruimtelijke staat" om bij de Kempische As, dit ter verduidelijking;

¹¹ <https://www.hamont-achel.be/product/273/bevolkingscijfers>.

¹² Anon., Woonwerkpendel in de Limburgse gemeenten, POM Limburg, februari 2021.

¹³ Georges Allaert, Wegwijs in ruimtelijke economie: doorkijk naar planning en management van ruimte – Productiestructuur versus productiemilieu, Academia Press, 2003.

- de grensoverschrijdende relaties van Hamont-Achel, Noord-Limburg en de rest van Limburg in de figuren meer te benadrukken om af te stemmen op de beschrijving bij de ruimtelijke staat. De voorziene pijltjes schieten qua layout tekort. En dit ook door te trekken in de overige figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040.

A29.ER.BT2 MOW geeft aan dat ASML een grote regionale werkgever is in Veldhoven. Er is een enorme regionale groei te verwachten maar tegelijkertijd kan dit een samenwerking opleveren voor heel wat regionale bedrijven (Nolimpark, Kristalpark, Corda campus noord, Corda campus Hasselt, ...). De bedrijven in Noord-Limburg zijn sterk gericht op de maakindustrie. POM Limburg, Brainport, ASML en de diverse lokale bestuurders (Belgische én Nederlandse) zitten geregeld rond tafel hoe ze de samenwerking kunnen optimaliseren. Nu is deze economische groei nog niet expansief gericht, mogelijk zou dit in de toekomst wel kunnen gebeuren. Onze technologische bedrijven en industrieparken kunnen hiervan profiteren door zich te oriënteren op deze sterk groeiende markt (Flanders Make, Corda campus noord, Corda campus Hasselt, Thor park, ...). Het is dan ook van essentieel belang om deze ontwikkelingen te monitoren, zodat ook hier onmiddellijk kansen kunnen gecreëerd worden voor duurzame mobiliteit. Duurzame ontsluiting en een duurzame modal shift moeten dan ook meegenomen worden in toekomstige vergunningentrajecten.

De Procoro sluit zich aan bij het advies en de vraag voor het creëren van duurzame mobiliteit richting Nederland, binnen de Kempische As en richting de Midden-Limburg of beter gezegd, de innovatieregio Hasselt-Genk geselecteerd als ruimtelijk-economisch systeem.

In het beleidskader "Economische ruimte" bij hoofdstuk 5 selecteert de provincie de economische belangrijke gebieden en structuren op provinciaal niveau. Het zijn aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. De selecties zijn belangrijk voor de ruimtelijk-economische structuur van Limburg. Dit locatiebeleid is wat de provincie kan inbrengen in de vervoersregio.

De Procoro meent als antwoord op de vraag van MOW toch te moeten verwijzen naar de vervoersregio (en het regionaal mobiliteitsplan) om de opties voor duurzame mobiliteit te onderzoeken. Het is in deze context dat ook de grensoverschrijdende relaties op vlak van duurzame mobiliteit kunnen en moeten bekeken worden.

M.b.t. de figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040 op vlak van grensoverschrijdende relaties: zie antwoord bij A23.ER.BT1.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.BT1 Met betrekking tot kaart 4 (p.59) over de bepalende elementen voor een duurzame economische ontwikkeling vraagt de stad Lommel ook het grensoverschrijdende karakter van de cluster Lommel-Pelt binnen de Kempische As op kaart weer te geven, zoals dit ook voor het ENA weergegeven is. Het grensoverschrijdende karakter van de Kempische As moet weergegeven worden zowel richting de provincie Antwerpen als richting Nederland. Dit tevens in uitvoering van het eerder door de provincie geuite engagement tot grensoverschrijdend denken en samenwerken. Hierbij wordt tevens verwezen naar de weergave van de provinciegrensoverschrijdende economische relaties op figuur 26 (p. 235). Dezelfde bemerking mbt de aanduiding van de grensoverschrijdende relaties geldt tevens voor kaart 13 (p. 259).

De Procoro kan zich aansluiten bij deze vraag. Ze verwijst hiervoor naar het antwoord bij A23.ER.BT1.

De cluster Lommel-Pelt is als een ruimtelijk-economische systeem geselecteerd in het beleidskader "Economische ruimte", apart van de selecties van de provinciale economische dragers. Deze cluster heeft grensoverschrijdende relaties via de Kempische As met de provincie Antwerpen en met Nederland.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing 23.ER.BT1.

A33.ER.BT3 In het beleidskader "Economische ruimte" ontbreekt een duidelijke visie over de cluster Lommel-Pelt en haar rol binnen het economische weefsel. De cluster Lommel-Pelt (als onderdeel van de Kempische As) wordt, terecht, geselecteerd als een provinciale economische drager, echter blijft de stad Lommel hier bij haar oordeel dat ze te eng als solitaire cluster beschouwd wordt. De economische potenties van de cluster Lommel-Pelt worden onderbelicht. Een provinciale visie en een bevestiging van deze potenties ontbreekt in voorliggend ontwerp beleidsplan "Ruimtepact 2040". De cluster Lommel-Pelt kan immers dé stapsteen worden tussen de regio Hasselt-Genk/ENA en de nog belangrijkere regio Brainport-Eindhoven. Het niet benutten van deze opportuniteiten houdt in dat we enorme kansen zouden laten liggen om de potenties van de regio Noord-Limburg te benutten. De centrale ligging van de cluster Lommel-Pelt binnen de Kempische As, en het belang hiervan voor Limburg en Vlaanderen, wordt te weinig benadrukt. Op een hoger schaalniveau bevindt de Kempische As zich immers in het centrum van een regio met verschillende hoogwaardige en internationale high-tech kennisclusters, het zogenaamde ELAt (Eindhoven-Leuven-Aken triangle). Ook binnen dit ELAt netwerk speelt de Kempische As,

waaronder de cluster Lommel-Pelt, haar rol als kennis- en ontwikkelingspool. Dit bestaand netwerk, haar inbedding in het omliggende (internationale) economische weefsel en de grote voorraad aan uitgeruste bedrijventerreinen met mogelijke multimodale ontsluiting, vormt een grote troef van deze regio. De verdere ontwikkeling en een versterkte inbedding van de cluster Lommel-Pelt binnen de Kempische As in het omliggende (internationale) economische weefsel dient dan ook steeds vooropgesteld te worden. De focus binnen Limburg mag hierbij niet enkel op Hasselt en Genk liggen.

De stad Lommel vraagt dan ook de cluster Lommel-Pelt binnen de regio rond de Kempische As vanuit een ruimere blik op het economische landschap binnen Vlaanderen en haar Europese inbedding duidelijker weer te geven en op te nemen in het Beleidsplan Ruimte Limburg. Nu wordt de cluster Lommel-Pelt te eenzijdig en solitair beschouwd.

De cluster Lommel-Pelt is als een ruimtelijk-economische systeem geselecteerd in het beleidskader "Economische ruimte", apart van de selecties van de provinciale economische dragers (zie 5.1 p.256-259). Binnen Limburg zijn er drie ruimtelijk-economische systemen geselecteerd zijnde het ENA van Vlaams niveau met de logistieke Poort-Genk, de cluster in Lommel-Pelt (onderdeel van de Kempische As) en de innovatieregio Hasselt-Genk. De provinciale economische dragers en de ruimtelijk-economische systemen bepalen het huidige economisch weefsel en vormen de basis om nieuwe ontwikkelingen op te enten en strategische keuzes te maken.

De provinciale economische dragers en vooral de ruimtelijk-economische systemen zijn belangrijke aanknopingspunten voor de zoektocht naar 'de juiste plaats' om toekomstige bedrijvigheid in te planten. Ze komen in beeld als strategische locaties om een gepast ruimte-aanbod te creëren en economische groei te faciliteren door in te zetten op een strategische verdichting of een strategische uitbreiding. De selectie van het ruimtelijk-economisch systeem is een extra selectie bovenop de selectie van de provinciale economische dragers. Voor de cluster Lommel-Pelt duidt dit op het belang van dit gebied in het noorden van Limburg.

M.b.t. de figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040 op vlak van grensoverschrijdende relaties: zie antwoord bij A23.ER.BT1.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing 23.ER.BT1.

A38.ER.BT1 (vertaling Ruimtelijke Planning) Het Waals Gewest vestigt onze aandacht op de lopende procedure tot herziening van het RUP in de gemeente Bassenge. De aanvraag tot herziening van het RUP is ingediend door het bedrijf CBR Lixhe met het oog op de uitbreiding van de steengroeve van Romont, waar kalksteen wordt gewonnen voor de productie van cement. De omtrek van het herzieningsproject komt, voor het westelijke en het noordelijke deel, overeen met de grens tussen de provincie Luik en de provincie Limburg. Uit de bij het herzieningsdossier van het RUP gevoegde documenten blijkt dat de afzetting doorloopt tot ten noorden van de gewest- en provinciegrens. De cartografie van het ontwerpplan dat op 8 december 2021 door de Waalse minister van Ruimtelijke Ordening is goedgekeurd, is ter informatie bijgevoegd.

Waals Gewest: Yattire aussi votre attention sur la procédure de révision du plan de secteur en cours au niveau de la commune de Bassenge. La demande de révision du plan de secteur a été introduite par la société CBR Lixhe en vue de l'extension de la carrière du Romont au sein de laquelle sont extraites des roches calcaires en vue de produire du ciment. Le périmètre du projet de révision correspond, pour ses parties ouest et nord, à la frontière séparant la province de Liège et la province de Limbourg. Il ressort des documents joints au dossier de révision du plan de secteur que le gisement se poursuit au nord de la frontière régionale et provinciale. La cartographie du projet de plan adopté le 8 décembre 2021 par le Ministre wallon de l'aménagement du territoire est joint en annexe pour information.

De Procoro neemt akte van deze mededeling over het RUP te Bassenge. De provincie is hiervan op de hoogte. Ze verwijst hiervoor ook naar hoofdstuk 7. Samenwerking (p.291-294) en specifiek 7.4 Grensoverschrijdend Samenwerken. De ruimtelijk-economische structuur overschrijdt de provinciegrens. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van de structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking.

Vervolgens wenst de Procoro het economisch belang van het Einsteintelecoop te benadrukken. Het grensgebied Nederland, België en Duitsland, één van de regio's is die in aanmerking komen voor het Einstein-telescoopproject en dit in de ruime regio rond de gemeente Voeren. Het Einstein-telescoopproject is echter te pril en de ruimtelijke implicaties hiervan zijn voorlopig nog te onduidelijk om dit mee te nemen in het Ruimtepact 2040, maar werd wel opgenomen als één van de aandachtspunten voor grensoverschrijdend samenwerken. (zie hoofdstuk 8.4, p.77)

Voorstel: geen aanpassing

A38.ER.BT2 (vertaling Ruimtelijke Planning) Ten slotte zouden het plan en de effectbeoordeling baat hebben bij het in aanmerking nemen van bepaalde economische ontwikkelingsstructuren waarvan de invloed de gewestgrenzen overschrijdt, zoals de luchthaven van Luik.

Enfin, le plan et l'évaluation des incidences gagneraient à tenir compte de certaines structures de développement économique dont l'influence dépasse les limites régionales telles que, par exemple, l'aéroport de Liège.

De Procoro is van mening dat samenwerking heel belangrijk is over de (provincie)grenzen heen en dit in beide richtingen. Ze verwijst hiervoor ook naar hoofdstuk 7. Samenwerking (p.291-294) en specifiek 7.4 Grensoverschrijdend Samenwerken. De ruimtelijk-economische structuur overschrijdt de provinciegrens. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van de structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking.

Voorstel: geen aanpassing

- **Samenwerking**

IR8.ER.BT2 VLAIO geeft aan dat langdurige leegstand aanpakken, reserve of 'slapende' gronden activeren, ruimtes die vrijkomen of leeg staan op een degelijke manier terug aanbieden, bedrijven selecteren conform het vooropgezette profiel van het terrein, samenwerking tussen bedrijven bevorderen, etc. meer initiatief vragen en management om bedrijven en groeiers de kans te geven op een geschikte ruimte te ondernemen.

Dit is een terechte opmerking. De Procoro is van mening dat dit voldoende aan bod komt in het beleidskader "Economische ruimte".

De Procoro verwijst hiervoor naar het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250) met het spoor 1 (bestaande ruimte efficiënter benutten) en het spoor 2 (niet-hinderlijke bedrijven verveven binnen stads- en dorpscentra).

Meer dan ooit zal ingezet moeten worden op de bestaande ruimte om de economische groei te faciliteren. Ze verwijst enerzijds naar "OD 1-Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen" en bijbehorende acties (p.267-268) en anderzijds "OD 2-Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen" en bijbehorende acties (p.269-271).

Heel belangrijk hierbij is de samenwerking. De Procoro verwijst hiervoor naar het hoofdstuk 7 "Samenwerking" (p.291-294) dat het belang van partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen wordt benadrukt om de ruimtelijk-economische visie voor Limburg waar te maken. Ook Vlaanderen kan concrete acties opnemen om de visie van het beleidskader "Economische ruimte" te realiseren. Ook VLAIO wordt aangehaald i.f.v het inzetten van instrumenten en middelen.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT3 (VLAIO) Het (her)ontwikkelingsproces van bedrijventerreinen bestaat uit drie kritieke succesfactoren, namelijk een kwaliteitsvolle inrichtingsvisie, een gevalideerd uitgifteplan waaruit instrumenten en acties volgen naar bijvoorbeeld participatie, communicatie, bemiddeling en een weloverwogen lange termijn terreinbeheer. Voorafgaand en parallel aan het ontwikkeltraject loopt bij voorkeur een overlegproces met verschillende terugkoppelingsmomenten tussen actoren. Voldoende overleg tussen de verschillende actoren is van zeer groot belang om latere juridische procedures, zoals bijvoorbeeld een RUP, tot een goed einde te brengen.

IR8.ER.BT4 (VLAIO) De provincie geeft aan in dit kader verschillende rollen op te nemen zowel regulerend (opmaak RUP's), inspirerend en faciliterend. Echter de hefboom voor een kwaliteitsvolle (her)ontwikkeling van een bedrijventerrein uitmondend in een degelijk aanbodbeheer en het futureproof maken van bedrijventerreinen, is het opzetten van een geschikt bestuursmodel met afspraken op maat over de implementatie van het gevalideerde uitgifteplan en langtermijn beheer.

De Procoro verwijst ten eerste naar het visie-element 4.1 "Meer bedrijvigheid door ruimteshift op 3 sporen" (p.249-250). Hier wordt de noodzaak van een degelijk uitgiftebeleid geformuleerd. Dit kan verschillende vormen aannemen: een locatiebeleid, een uitgiftecomité, een verordening,... Ook staat hierbij de expliciete verwijzing naar hoofdstuk 7. "Samenwerking" (p.291-294). (zie ook antwoord bij IR8.ER.BT2)

Zoals beschreven op p.291 bij hoofdstuk 7. "Samenwerking" kan de ruimtelijk-economische visie voor Limburg enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Sterke samenwerkingen met VLAIO, POM Limburg, LRM, De Scheepvaart, Visit Limburg,

landbouworganisaties, ... zijn nodig omdat die organisaties een werking, instrumenten en middelen hebben om Limburg economisch te ontwikkelen. Hun invloed is bijvoorbeeld mee bepalend voor het aanbodbeheer, het activeringsbeleid, het aankoopbeleid, het uitgiftebeleid, de ontwikkeling, de inrichting en het management van bedrijfsterreinen.

De bovenlokale samenwerking, gebaseerd op de visie van dit beleidskader, kan vervat worden in een nieuw 'ruimtecontract' voor ruimte voor bedrijvigheid in Limburg, op initiatief van het provinciebestuur. In de verdere beschrijving bij hoofdstukken 7.1 "Provincie", 7.2 "Vlaanderen" en 7.3 "Gemeenten" wordt dit concreter geformuleerd.

Ook bij "OD 2-Verhogen van het ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen" en bijbehorende acties waar 'beperken van ruimtegebruik door uitgifte' (onder OD 2) en duurzaam uitgiftebeleid (actie ER-2.2) zijn opgenomen. Het opmaken van een masterplan of een structuurschets in overleg met gemeenten en POM Limburg staat onder actie ER-2.1. Bij actie ER-2.4 ondersteunt de provincie de gemeenten die inzetten op een verhoging van het ruimtelijk rendement en de ruimtelijke kwaliteit van bestaande lokale bedrijventerreinen. Deze (financiële) ondersteuning kan bijvoorbeeld gericht zijn op het opstellen van een masterplan, herstructureringsplan, inrichtingsplan, reorganisatieplan, structuurschets of GRUP.

M.b.t. beheer: zie antwoord bij IR8.ER.BT1

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.BT11 De provincie evalueert de bestaande/voorbijgaande ontwikkeling van het ENA en onderzoekt de ruimtelijke potenties en mogelijk nieuwe zoeklocaties voor bijkomende bedrijvigheid binnen het ENA en maakt dit als suggestie over aan Vlaanderen. Daar de vraag naar ruimte op of in de nabijheid van multimodaal ontsloten bedrijventerreinen ook in Limburg alsnog toeneemt, vraagt VLAIO om in de eerste plaats te sturen op een beter gebruik van de bestaande watergebonden locaties wanneer het wordt vastgesteld dat het watergebonden karakter van de huidige of toekomstige activiteiten onvoldoende is gegarandeerd. Tonnages hoeven daarbij niet het enige criterium te zijn voor het toekennen van een kavel. Modal shift bij bestaande bedrijven die kunnen herlokaliseren is ook belangrijk, zelfs bij initieel iets mindere volumes.

De Procoro kan zich aansluiten bij bovenstaande opmerking.

Vlaanderen zal de lead (moeten) nemen voor de bedrijventerreinen van het ENA: zie ook 7.

"Samenwerking", specifiek 7.2 "Vlaanderen" (p.291-294).

Ook de provincie is steeds voorstander geweest om delen van de regionale bedrijventerreinen (buiten het ENA) aan de secundaire waterwegen te reserveren voor watergebonden bedrijvigheid. Zie ook antwoord bij A35.ER.BT8.

Ze verwijst naar OD 2 (en bijbehorende acties) waar op bestaande goed gelegen bedrijventerreinen het ruimtelijk rendement moet verhoogd worden om bijkomend ruimtebeslag te beperken (p.269-271). Dit geldt voor alle types van bedrijventerreinen dus ook voor watergebonden terreinen. Bestaande terreinen moeten ruimtelijk geoptimaliseerd worden. De economische ruimte moet intensiever gebruikt en efficiënter benut worden door een verdichting, inbreiding en verhoging van het ruimtelijk en economisch rendement op dezelfde oppervlakte. Dergelijke herstructurering kan onder andere het volgende inhouden (niet limitatief):

- *bijkomend bebouwen binnen het bestaand ruimtebeslag (o.a. verantwoord hoger/dieper bouwen);*
- *beperken van ruimtegebruik bij uitgifte;*
- *langdurige leegstand aanpakken, reserve of 'slapende' gronden activeren¹⁴.*

Voorstel: geen aanpassing

¹⁴ Activeren van onderbenut aanbod heeft een complexe dynamiek. Stopzettingen en krimp van bedrijven zorgen voor onderbenut aanbod. Om nieuwe bedrijven en groeiers de kans te geven op een geschikte ruimte, is het essentieel dat de ruimtes die vrijkomen of leegstaan op een degelijke manier terug aangeboden worden. Het opnieuw beschikbaar komen van verlaten percelen of gebouwen is een discontinu proces waarop de overheid niet altijd direct impact heeft. Bedrijven verhuizen niet onmiddellijk naar een kleinere locatie wanneer hun tewerkstelling vermindert en ze te ruim behuisd zitten. De omgekeerde beweging (bij groei) wordt sneller ingezet. Dergelijke economische groei gaat best gepaard met een daling van het ruimtegebruik per vestiging.

LANDBOUW

- **Visie – zonevreemde activiteiten, slopen en ontharden, beperken ruimtebeslag**

A13.ER.LB2 Peer is van mening dat bij het huidige juridisch aanbod van landbouw vermeld moet worden dat niet alleen natuur en bos een bedreiging vormen voor de landbouw, ook de zonevreemde functies op oude landbouwnederzettingen hebben een grote impact.

Het ruimtegebruik door landbouw moet behouden blijven. Uitgaande van de scheefgetrokken juridische bestemmingen lijkt het corrigeren ervan wenselijk. Het zonevreemde gebruik door verpaarding welk geen professioneel agrarisch karakter kent is eveneens een verlies aan het economische karakter van landbouw.

A13.ER.LB4 Peer De provincie selecteert volgende provinciale strategische landbouwgemeenten binnen Noordost- Limburg: de gemeenten Bocholt, Bree, Hamont-Achel, Kinrooi, Maaseik, Oudsbergen en Peer.

Binnen deze provinciale strategische landbouwgemeenten kan de provincie planningsinitiatieven of andere acties nemen ter versterking van de landbouwstructuur, in afstemming met andere functies (natuur, bos, wonen, recreatie en toerisme, bedrijvigheid, ...) en de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid.

Eender welk initiatief of actie dat bevorderend is voor de landbouwsector mag niet afhangen van andere zonevreemde- functies of bestemmingen. De zonevreemde functies kunnen worden ingepast wanneer de ruimte en aanwezige economische landbouwactiviteit dat toelaat. De andere functies mogen in geen geval een verdere ontwikkeling en verduurzaming van de landbouwsector afremmen.

A23.ER.LB1 Hamont-Achel verwijst naar de selecties van de provinciale strategische landbouwgemeenten. De stad Hamont-Achel wordt geselecteerd als een 'provinciale strategische landbouwgemeente'. Het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) poneert voor een strategische landbouwgemeente¹⁵:

“De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevreemde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag.”

De stad Hamont-Achel is verheugd dat er binnen haar gemeentegrenzen nog steeds aan landbouw gedaan kan worden, ondanks de bedreigingen waar de landbouwsector thans mee kampt. Dit neemt evenwel niet weg dat, wanneer landbouwbedrijven stoppen, er met de waarde van die bedrijven op een ernstige manier moet worden omgesprongen. De VCRO is zich daar ook terdege van bewust. De decreetgever heeft daarom expliciet voorzien dat zonevreemde functiewijzigingen overwogen kunnen worden (VCRO artikel 4.4.23). Het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de lijst van toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen wijdt meerdere artikels aan mogelijke zonevreemde functiewijzigingen in agrarisch gebied. Zo geeft artikel 9 bijvoorbeeld aan dat een paardenhouderij, een manege, een dierenasiel, een dierenpension, een dierenartsenpraktijk, jeugdlogies, een tuinaanlegbedrijf, een kinderboerderij, een centrum voor dierentherapie (animal assisted therapy) of een instelling waar personen al dan niet tijdelijk verblijven en bij wijze van therapie, onderwijs, opleiding of voorbereiding op de reguliere arbeidsmarkt onder meer land- en tuinbouwactiviteiten of aan de land- en tuinbouw verwante activiteiten uitoefenen, mogelijke zonevreemde functiewijzigingen zijn die overwogen kunnen worden. Artikel 11 geeft dan weer aan dat er, mits te voldoen aan een aantal voorwaarden, vergunning kan worden verleend voor het geheel of gedeeltelijk wijzigen van het gebruik van een eventueel leegstaand landbouwbedrijf, met als nieuw gebruik uitsluitend wonen. Uit de VCRO blijkt niet dat “indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, slopen en ontharden van de site aan de orde is”. Het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) meent zich door deze stringente houding boven de VCRO, en de wil van de decreetgever, te moeten stellen.

De Procoro merkt op dat, ongeacht de visies en doelstellingen en vragen in het Ruimtepact 2040, de regelgeving inzake toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen van toepassing is. De beoordeling van concrete dossiers gebeurt dus via de vergunningsprocedures.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat” bij 3.4 “Landbouw”, p.245. Bij evoluties in de landbouw wordt de problematiek van niet-landbouwactiviteiten in landbouwpatrimonium aangehaald en

¹⁵ Ruimtepact 2040 p.264.

de uitzonderingsmaatregelen en afwijkingsregels om niet-landbouwactiviteiten te ontwikkelen in agrarisch gebied.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en specifiek 7.2 "Vlaanderen", p.293, waar aan Vlaanderen het voeren van een restrictiever beleid gevraagd wordt en het aanpassen van de regelgeving inzake toelaatbare zonevremde functiewijzingen in industriegebieden, KMO-zones en agrarische gebieden om zo de ruimtelijke druk op deze gebieden te laten afnemen en ze voor te behouden voor hun eigenlijke functies en activiteiten. Dit is een duidelijke stellingname in het Ruimtepact 2040.

Bijkomend verwijst de Procoro naar het Beleidskader "Economische ruimte", 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264. Hierin staat opgenomen dat de provincie Limburg binnen de provinciale strategische landbouwgemeenten planningsinitiatieven of andere acties kan nemen ter versterking van de landbouwstructuur, in afstemming met andere functies (natuur, bos, wonen, recreatie en toerisme, bedrijvigheid,...) en de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. De Procoro wijst erop dat de provincie in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevremde activiteiten wenst in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevremde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag. Dit krijgt uitvoering door "OD 5 – Duurzaam veranderen van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en de 3 bijbehorende acties. (zie antwoord bij A40.ER.VE5)

Voorstel: geen aanpassing

A30.ER.LB2 Bree wordt geselecteerd als provinciaal strategische landbouwgemeente, waarin de provincie een strengere regeling wenst rond zonevremde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. De provincie wil er vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) prioritair inzetten voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is de provincie van mening dat slopen en ontharden van de site aan de orde is om op die manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevremde activiteiten moeten voor de provincie zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag genereren. Hiervoor vraagt de provincie aan de Vlaamse overheid om de bestaande wetgeving te evalueren en herzien om de mogelijkheden tot zonevremde functiewijzingen in de open ruimte te versterken/beperken waarbij vrijgekomen bedrijfsgebouwen en verlaten sites eerder in aanmerking komen voor ontharding en sloop, dan in stand gehouden te worden via zonevreemdheid. De stad Bree suggereert om te werken met positieve incentives, bv. het invoeren van slooppremies voor oude leegstaande stallen i.p.v. herbestemming te bemoeilijken of onmogelijk te maken, en zo dus met een positieve insteek te werken aan ontharding van landbouwgebied.

De Procoro neemt akte van de suggestie om te werken met positieve incentives. Dit kan deel uitmaken van de uitvoeringsfase van het Ruimtepact 2040 en kan onderzocht worden bij de geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak zoals opgenomen bij "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287 en de pilootprojecten bij de acties ER-5.1 en ER-5.2 of als een actie voor het Vlaamse beleid (zie hoofdstuk 7 "Samenwerking", 7.2 "Vlaanderen", p.293).

Zonevremde activiteiten, slopen en ontharden, beperken ruimtebeslag: zie antwoord bij A13.ER.LB2

Voorstel: geen aanpassing

A36.ER.LB2 Herk-de-Stad verwijst naar de selectie als strategische landbouwgemeente. Die resulteert – volgens het beleidskader – in een strengere aanpak van zonevreemdheid. Hoewel er zeker pluspunten zijn aan deze selectie, vraagt de Herk-de-Stad wel aan de provincie om dan ook snel werk te maken van concrete verordenende of planologische initiatieven terzake. Zo niet riskeren we – zeker in het actuele landbouwklimaat – een "vlucht vooruit" vanwege landbouwers die nog snel hun site wensen om te vormen. Gelet op de actuele moeilijkheden in de landbouwsector, is "neen" zeggen daarbij niet altijd evident voor een lokaal bestuur.

De Procoro verwijst naar "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287 en de bijbehorende acties (ER-5.1 en ER-5.2) om onderzoek via de pilootprojecten (gebiedsgerichte projecten) te voeren. Hierbij wordt de opstart van minstens 1 van de pilootprojecten voor 2030 voorzien. Tevens verwijst ze naar 2.2 bij hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040" op p.18 in de strategische visie. Hierbij wordt gesteld dat het Ruimtepact 2040 een actieplan voor de provincie is. Om dit uitvoeringsgericht aan te pakken, maakt de provincie een uitvoeringsprogramma op met daarin de acties en projecten die prioritair aangepakt moeten worden, gekoppeld aan de beschikbare middelen en mensen.

Tevens verwijst ze naar hoofdstuk 7 “Samenwerking” waarbij aan andere overheden, waaronder ook Vlaanderen, gevraagd wordt om concrete acties op te nemen om de visie van het beleidskader te realiseren (zie opsomming p.293-294).

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB2 (Kinrooi) Landbouwers die nood hebben aan nieuwe infrastructuur om hun bedrijf te moderniseren investeren meestal in een nieuwbouw, terwijl ze zien dat oudere landbouwsites vaak totaal andere, soms zelfs zonevremde functies krijgen. Het is niet uitzonderlijk dat je te midden van landbouwgronden een onderneming of een woning aantreft zonder agrarische of zelfs para-agrarische bedrijfsvoering. Op de vrijkomende landbouwsites komen talrijke niet-agrarische activiteiten terecht zoals woningen, praktijken, kantoren, bed and breakfasts, wellnesscentra, aannemers, opslagplaatsen, maneges,... De huidige wetgeving zorgt ervoor dat voormalige boerderijen interessant zijn voor particulieren om in te gaan wonen en/of ondernemen. Dit jaagt de prijs van de oude hoeves de hoogte in, de niet-agrarische spelers drijven de marktwaarde van het patrimonium ver naar omhoog.

Het Ruimtepact 2040 kan geen uitspraken doen m.b.t. de marktwaarde van het patrimonium, ook al is dit ten gevolge van een gevoerd ruimtelijk beleid.

Op vlak van een sturend ruimtelijk beleid omtrent zonevremde activiteiten, slopen en ontharden, beperken ruimtebeslag verwijst de Procoro naar het antwoord bij A13.ER.LB2.

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB4 Kinrooi merkt op dat, gezien de omvang en de snelheid waarmee landbouwzetsels zonder agrarisch gebruik vallen, een beleidsinitiatief nodig is dat zowel de bouwshift als de landbouwsector ondersteunt. In de zachte bestemmingen (landbouw- en natuurruimte) is het risico aan bijkomend ruimtebeslag op dit moment ongedefinieerd. Dat betekent dat zonder beperkende maatregelen en ruimtelijke limieten het ruimtebeslag er verder zal toenemen. Een groot deel van deze innames zijn toe te schrijven aan bijkomend zonevremde ruimtebeslag in het landbouwgebied.

“De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevremde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak.”

Echter voorlopig wordt er enkel voorgesteld om dit door een planologische uitwisseling te organiseren tussen zonevremde landbouw en natuur/bos. Ook wordt er aangehaald dat aankoopprogramma's, zoals deze van het PAS, van groot belang zijn om de onthardingsdoelstelling uit het BRV waar te maken.

Zonevremde activiteiten, slopen en ontharden, beperken ruimtebeslag: zie antwoord bij A13.ER.LB2: dit duidt erop dat de provincie de inname van het agrarisch gebied door ruimtebeslag voor zonevremde activiteiten en constructies wil minimaliseren.

Bij het visie-element 4.4 “Meer rechtszekerheid voor de landbouw”, p.252, gaat het over de inzet van de ruimteshift i.f.v. een meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil tussen zonevremde landbouw en zonevremde natuur. Vervolgens gaat het over het verduidelijken van de ontwikkelingsperspectieven van landbouwbedrijven in landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Deze visie krijgt een uitwerking bij 5.3 “Provinciale strategische landbouwgemeenten”, p.264, en bij “OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied”, p.287, en de bijbehorende acties (pilotprojecten).

De Procoro verwijst voor de keuze van de provincie waar ze op inzet in het beleidskader “Economische ruimte” op vlak van landbouw naar hoofdstuk 2 Het statuut van het Ruimtepact 2040 op p.18. Bij 2.2 wordt benadrukt dat beleidsplanning strategisch en actiegericht is. Beleidsplanning verschilt door zijn strategisch karakter van de eerder alomvattende structuurplannen. Het Ruimtepact 2040 geeft binnen de strategische visie een langetermijnvisie op de ruimtelijke ontwikkelingen op het niveau van de provincie en de belangrijkste beleidsopties op lange termijn. Aan de hand van beleidskaders wordt sturing gegeven aan de ‘verdeelvraagstukken’ die gebaat zijn bij een regionale aanpak, zoals het faciliteren van de regionale economische strategie, de versterking van het openruimtesysteem en het beheersen van de ruimtelijke en maatschappelijke impact van het wonen.

De Procoro merkt op dat over PAS, enkel bij “OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied”, p.287, iets geschreven staat zijnde: “Door o.a. de conceptnota Programma Aanpak Stikstof (PAS) worden verschillende landbouwbedrijven in hun bedrijfsvoering en groei belemmerd door juridisch-planologische situaties. De provincie gaat op zoek naar duidelijkheid en gebiedsgerichte oplossingen, waarbij ze win-winsituaties nastreeft: zowel het verzekeren van de groeimogelijkheden voor de landbouwbedrijven (incl. inplanting van nieuwe infrastructuur en gebouwen) als de verankering van de aanwezige landschappelijke kwaliteiten.”

Positieve incentives op vlak van landbouw: zie antwoord bij A30.ER.LB2

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB5 In het Ruimtepact is Kinrooi aangeduid als provinciale strategische landbouwgemeente. Dit wil zeggen dat de landbouwfunctie de ruimtelijke en economische drager is (min. 40% geregistreerde oppervlakte landbouwgebruik t.o.v. de totale oppervlakte).

Om de doelstellingen te bereiken zullen er grote stappen genomen moeten worden inzake het afremmen van zonevreemd gebruik en verdere versnippering van het landbouwgebied. Echter is het onduidelijk op welke wijze een instrumentarium hiervoor ingezet kan worden dat grensoverschrijdend wordt toegepast. Het invoeren van beperkingen inzake agrarisch vastgoed (vb. SAFER regeling Frankrijk), voorkooprechten, of een inperking van de zonevreemde basisrechten zijn essentiële onderdelen.

Zonevreemde activiteiten, slopen en ontharden, beperken ruimtebeslag: zie antwoord bij A13.ER.LB2. De Procoro verwijst tevens naar 7.4 "Grensoverschrijdend samenwerken", p.294. De ruimtelijk-economische structuur overschrijdt de provinciegrens. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van de structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking.

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB7 (Kinrooi) In het document Taskforce Bouwshift worden er op p.56 – 65 ook meerdere voorstellen gedaan tot het terugschroeven van bepaalde afwijkingsregels en andere maatregelen om het agrarisch gebied te vrijwaren.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst naar het beleid zoals opgenomen bij 5.3 "Provinciale landbouwgemeenten", p.264, en de samenwerking met Vlaanderen zoals opgenomen bij 7.2, p.293.

Voorstel: geen aanpassing

A40.ER.LB1 Toerisme Vlaanderen verwijst naar p.261 - 'De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevreemde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag.'

Toerisme Vlaanderen begrijpt deze aanpak, maar kan dit niet rijmen met de mogelijkheid tot het ontwikkelen van plattelandstoerisme. Vooral omdat een aantal van deze landbouwgemeenten ook toeristisch heel relevant zijn. De koppeling met natuurlijke, landschappelijke en/of cultuurhistorische aspecten, maakt dat toeristische ontwikkelingen sterk gekoppeld zijn aan de kernkwaliteiten van de betrokken landschapseenheid en dus zeer plaatsgebonden. Dit betekent dat de ontwikkeling en de ruimtevragen van de toeristische sector vaak die mooie en aantrekkelijke plaatsen opzoeken, waar ze het best tot hun recht komen, rekening houdend met de vraag en verwachting van de consument. Hoe kunnen ze het bovenstaande rijmen met de mogelijkheden om plattelandstoerisme te ontwikkelen? Toerisme Vlaanderen vraagt om binnen de provinciale strategische landbouwgemeenten rekening te houden met het plattelandstoerisme en hiervoor voldoende ontwikkelingsmogelijkheden te voorzien. In dat kader kan het wenselijk zijn om bepaalde leegstaande landbouwgebouwen te kunnen gebruiken voor toeristisch-recreatieve doeleinden.

IR46.ER.LB1 Het beleidskader "Economische ruimte" selecteert Halen als strategische landbouwgemeente van provinciaal belang. De bodemgesteldheid en topografie van het zuidelijke deel van Halen leent zich goed voor ruimte extensieve en ruimte intensieve landbouwteelten (fruit en wijnbouw). Door het vrijkomen van landbouwgronden door stopzetting van enkele veeteeltbedrijven (stikstofakkoord-uitredingsvergoedingen), kunnen deze gronden aangewend worden voor andere voedingsgewassen en -teelten typerend en/of vernieuwend voor deze omgeving. De Haspengouwse fruitteelt is typerend voor de omgeving van Loksbergen en creëert een landschappelijke, economische en toeristische aantrekkingskracht, waarbij provinciale coördinatie en ondersteuning deze troeven meer tot uiting doen komen. Wel moet er extra aandacht gegeven worden aan landbouwbedrijven die stoppen of uitdoven waarbij de (meestal) waardevolle gebouwen een herbestemming moeten kunnen krijgen.

De Procoro toont begrip voor dit standpunt. Hoewel de wens van de provincie tot een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch gebied duidelijk is en ze naar zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag streeft, wijst ze ook op de geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak die hierbij vermeld staat. Tevens zal dit verder onderzocht kunnen worden bij de effectieve uitwerking van de

pilootprojecten bij "OD 5 -Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en ER-5.1 en ER-5.2.

De Procoro wenst bijgevolg tegenmoet te komen door bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten" op p.264 bij de alinea over de strengere regeling rond zonevreemde activiteiten door een zinsdeel toe te voegen tot volgende zin: "Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen, met respect voor waardevol patrimonium".

Zie ook antwoord bij A40.ER.VE5 bij het onderdeel Vrijtijds economie.

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten" op p.264 bij de alinea over de strengere regeling rond zonevreemde activiteiten een zinsdeel toe te voegen tot volgende zin: "Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen, met respect voor waardevol patrimonium".

A44.ER.LB4 De visie op de regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied, waarbij vrijgekomen landbouwareaal prioritair wordt ingezet voor landbouwactiviteiten, en zonevreemde activiteiten zo weinig mogelijk ruimtebeslag genereren, kan de gemeenteraad van Riemst ondersteunen. Echter het slopen en ontharden van de site indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie vinden ze verregaand en niet thuishoren in het beleidsplan. Dit sluit immers uit dat betreffende gebouwen mits aanpassingen nog voor landbouwgebruik kunnen dienen en staat haaks op de redenering dat zuinig ruimtegebruik het comfort en de veiligheid van fietser niet in het gedrang mag brengen.

Bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264, staat dat indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, slopen en ontharden van de site aan de orde is om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Dit moet ook blijken uit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Zie ook aanpassing voorstel aanpassing bij A40.ER.LB1 (geclusterd).

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A40.ER.LB1 (geclusterd)

IR21.ER.LB2, IR26.ER.LB2, IR27.ER.LB2 "De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak" (p.264). "Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevreemde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag."

Boerenbond Limburg, bedrijfsgilde Lommel de Pelten en bedrijfsgilde Bocholt vragen dat in het kader van de rechtszekerheid van de landbouw bij de toelating tot een zonevreemde activiteit duidelijk vermeld wordt dat er geen bezwaar kan ingediend worden door de exploitant van deze nieuwe zonevreemde activiteit bij toekomstige landbouwontwikkelingen in dit gebied. Bezwaren door de reeds aanwezige zonevreemde activiteiten dienen eveneens met het nodige voorbehoud behandeld te worden

IR30.ER.LB7 Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Verder stelt men dat eventuele zonevreemde activiteiten zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag mogen genereren. Groene Kring Limburg vraagt dat in het kader van de rechtszekerheid van de landbouw bij de toelating tot een zonevreemde activiteit duidelijk vermeld wordt dat er geen bezwaar kan ingediend worden door de exploitant van deze nieuwe zonevreemde activiteit bij toekomstige landbouwontwikkelingen in dit gebied. Bezwaren door de reeds aanwezige zonevreemde activiteiten dienen eveneens met het nodige voorbehoud behandeld te worden.

IR45.ER.LB2 De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak (p.264). Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Verder stelt men dat eventuele zonevreemde activiteiten zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag mogen genereren.

Ze vragen dat in het kader van de rechtszekerheid van de landbouw bij de toelating tot een zonevreemde activiteit duidelijk vermeld wordt dat er geen bezwaar kan ingediend worden door de exploitant van deze nieuwe zonevreemde activiteit bij toekomstige landbouwontwikkelingen in dit gebied. Bezwaren door de

reeds aanwezige zonevreemde activiteiten dienen eveneens met het nodige voorbehoud behandeld te worden.

De Procoro wijst erop dat de procedures voor het omgevingsvergunningenbeleid en de daarmee gepaard gaande mogelijkheden tot inspraak decretaal vastgelegd zijn. Eventuele wijzigingen hieraan zijn een bevoegdheid van de Vlaamse overheid en kunnen niet worden meegenomen in het Ruimtepact 2040. Zie ook hoofdstuk 7. "Samenwerking", specifiek 7.2 "Vlaanderen" (p.291-294) m.b.t. de concrete acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren.

Voorstel: geen aanpassing

De Procoro suggereert aan de deputatie om in de omgevingsvergunningen die op basis van zonevreemde basisrechten verleend worden, in de overwegingen te vermelden dat men zich bewust moet zijn van de zonevreemde inplanting en aldus geacht wordt in de toekomst een grotere tolerantie aan de dag te leggen ten aanzien van eventuele toekomstige landbouwontwikkelingen in de omgeving.

IR39.ER.LB1 De provincie wenst in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak (p.264) Vrijgekomen landbouwareaal(gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen.

De bemerking die de bezwaarindiener wil maken is dat het slopen en ontharden van een site die niet meer gebruikt wordt voor agrarisch gebruik in strijd is met de duurzaamheid. Deze bedrijven kunnen mits enige aanpassingen dienen voor kleinschalige niet hinderlijke bedrijven. Hierdoor blijft er ruimte op de industrieterreinen gevrijwaard voor belastende bedrijven en hoeven er geen nieuwe bedrijventerreinen worden aangelegd. Deze bedrijven zijn geschikt omdat ze al als landbouwbedrijf hebben gediend. Wat betreft inpassing in het landschap(groenscherm), mobiliteit, regenwater, etc. stellen zich geen problemen. Duurzame energieopwekking is vaak al aanwezig. Een site slopen en deze 500 meter verder weer opbouwen is niet duurzaam. Indien de exploitant van deze nieuwe zonevreemde activiteit vrijwillig afziet van het recht bezwaar te maken bij nieuwe landbouwactiviteiten in agrarisch gebied ondervindt de landbouwsector geen enkel nadeel van deze zonevreemde activiteiten. Veel gepensioneerde landbouwers die nu grond laten bewerken omdat er een landbouwactiviteit op hun bedrijf moet zijn hebben gebouwen die niet of maar gedeeltelijk benut worden. Indien deze gepensioneerde landbouwers zekerheid hebben dat hun woonhuis en gebouwen niet gesloopt hoeven te worden zal er veel grond vrijkomen voor jonge boeren en zullen er veel gebouwen ten volle benut kunnen worden. Dit is een duurzame manier om het huidige ruimtebeslag te benutten.

Bij 5.3. "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264, wenst de provincie in deze gemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten in de bestemming agrarisch landbouwgebied en dit vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Ook wordt er gezegd dat bij eventuele zonevreemde activiteiten deze zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag genereren. Het is dus niet zo ongenueanceerd als de bezwaarindiener stelt.

Rechten zonevreemde activiteiten: zie ook antwoord bij IR21.ER.LB2.

Voorstel: geen aanpassing

- **Ruimteshift – planologische ruil**

A2.ER.LB1 Diepenbeek herhaalt dat met betrekking tot de landbouw rechtszekerheid wordt geboden met mogelijkheid tot planologische ruil tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ER.LB3 Peer De ruimteshift wordt ook ingezet in functie van een meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Een ruimteshift die zich enkel richt op het ruilen van oppervlaktes biedt enkel zekerheid over het gebruik van de gronden. Een ruimteshift dient ook aan bedrijfszetels zekerheden te geven. Bij het ruilen van gronden die een zonevreemd gebruik kennen is een afweging noodzakelijk over de gevolgen op de omliggende bedrijven. Bedrijfszetels mogen niet gehinderd worden in hun verdere groei door een groter aan één gesloten natuurgebied dat door ruilen tot stand komt. Anderzijds mag een verdere natuurontwikkeling niet gehinderd worden wanneer door een ruil het natuurgebied dichterbij actieve landbouwexploitatie komt te liggen.

Samen het spoor van een ruimteshift is het noodzakelijk dat wordt bepaald welk type natuur of landschap wenselijk of haalbaar is in de omgeving van landbouwexploitaties. Natuurgebieden inrichten voor soorten met een laag KDW gehalte in de nabije omgeving van een bedrijf wordt vermeden. Het opkopen van waardevolle landbouwgronden door overheden of organisaties die er zonevreemde activiteiten op willen uitrollen is niet bevorderend voor de ontwikkeling van een duurzame landbouwproductie. Een waardevolle ruimteshift bemoeilijkt of sluit deze werkwijze.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw", p.252, waarbij het gaat over het inzetten van de ruimteshift voor meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en heeft als doel om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen. Zo draagt de provincie op een verantwoorde en duurzame wijze bij aan het behoud van voldoende rechtszeker agrarisch areaal in Limburg binnen de strategische doelstelling om het openruimtesysteem te versterken. En dit areaal duidt op gronden en gebouwen. Bij de selecties van de provinciale strategische landbouwgemeenten wordt landbouwareaal expliciet omschreven als gebouwen en gronden. Er wordt gesteld dat vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) prioritair wordt ingezet voor landbouwactiviteiten. Dit krijgt een uitwerking bij "OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en de bijbehorende acties ER-5.1 en ER-5.2 waarbij via pilootprojecten de planologische uitwisseling en de juridisch-planologische situaties onderzocht wordt. M.b.t. het opkopen van waardevolle landbouwgronden door overheden of organisaties kan een pilootproject zoals vermeld in de acties ER-5.1 en ER-5.2 mogelijk inzicht geven.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ER.LB6 De provincie beoogt een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en heeft als doel om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen. Stad Peer wil in dit kader verwijzen naar de ervaringen opgedaan tijdens de AGNAS-procedure.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB3 (Kinrooi) In het Ruimtepact Limburg is de ambitie enigszins opgenomen maatregelen te nemen om het landbouwareaal te vrijwaren

De Procoro kan akkoord gaan met deze stelling.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.LB1 (Departement Omgeving) In functie van bijkomende rechtszekerheid voor de landbouw voorziet het BRL een (generieke) uitruil tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Departement Omgeving wijst erop dat dit geen doelstelling op zich kan zijn en dat het zich sowieso zal moeten inpassen in een algemene visie op zowel landbouw als natuur. Hierbij moet rekening gehouden worden met het Vlaams en Europees kader van bv. VEN en habitatgebieden. Het zullen de randvoorwaarden van het Vlaams en Europees natuur- en milieubeleid zijn die bepalen welke bestemmingswijzigingen aanvaardbaar zijn, waarbij steeds een kwaliteitsvolle inrichting voorop moet staan die rekening houdt met de zichtbare (en onzichtbare) ecosteemdiensten die het gebied levert.

De Procoro wijst erop dat het geen algemene uitruil is, ze verwijst hiervoor naar "OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287. In Limburg ligt een deel van actieve landbouwpercelen in een groene bestemming. Hetzelfde geldt voor percelen met een effectieve natuur- of bosfunctie binnen een agrarische bestemming. (zie ook cijfers in de hoofdstuk 3. Ruimtelijke staat). Op het terrein of in discussies over ruimtegebruik zorgt dit regelmatig voor conflicten tussen de landbouw- en natuursector. Deze feitelijk zonevreemde situatie zorgt voor aanhoudende rechtsonzekerheid voor de betrokken landbouwbedrijven. De provincie pakt dit oneigenlijk gebruik aan door een planologische uitwisseling te organiseren tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos, vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Dit betekent een versterking van zowel de landbouw- als de natuur- en bosstructuur met rechtszekerheid voor al de betrokken openruimtefuncties. Om bovenstaande landbouwbedrijfsvoering duurzaam te verankeren in landbouwgebied, worden een aantal randvoorwaarden in acht genomen:

- toetsen aan het VEN en de Natura 2000-doelen;
- rekening houden met (de werking van) het fysisch systeem en de kwaliteit van het ecosysteem;
- de AGNAS-visie als kader nemen, tenzij een nieuwe, aangepaste visie de omgevingsdoelen op vlak van natuur, bos, water, landschap, erfgoed, ... beter realiseert;
- afstemming met de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid van Limburg conform SD1.

Tevens bij actie "ER-5.1 Opstarten van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur" wil de provincie het proces op gang trekken om in enkele provinciale strategische landbouwgebieden (zie selecties) een planologische oplossing te zoeken tussen (zonevreemde) landbouw en natuur. Dit levert een meerwaarde op voor beide sectoren waarbij de grote natuurlijke en agrarische structuur versterkt wordt.

Dit proces gebeurt in overleg met diverse actoren: gemeenten, Vlaamse Overheid (ANB, VLM, Departement Omgeving, Departement Landbouw en Visserij, ...), provinciale diensten, landbouw- en natuurorganisaties, betrokken bedrijven, ...

De provincie start dit proces op in 2 pilootgebieden omdat ze gemeentegrensoverschrijdend zijn en een bovenlokale visie/aanpak vragen, zijnde de omgeving "Kempen-Broek" en omgeving "Nieuwenhoven".

Voorstel: geen aanpassing

IR11.ER.LB1 Op p.56 wordt er geschreven over planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur en bos. De bezwaarindieners geven aan dat hun gronden niet zonevreemd zijn. Ze zijn landschappelijk waardevol agrarisch gebied op het gewestplan en reeds generaties in landbouwgebruik. Voor ons gaat het om bijna 50% van ons areaal. Dat is niet uit te wisselen, zeker omdat het om onze huiskavel gaat. Historisch gezien hebben landbouwbedrijven zich vaak in beekvalleien gevestigd wegens de aanwezigheid van water en vruchtbare gronden. Ook de boerderij is hier al gelegen van voor 1674 en zou de bezwaarindiener dus niet zonevreemd durven noemen.
P.56: "De ruimteshift voor landbouw is een planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw, natuur en bos voor de versterking van zowel de landbouw- als de natuur- en bosstructuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en biedt de landbouwsector meer rechtszekerheid."

De aangehaalde alinea vormt onderdeel van "SD 5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen". De Procoro verwijst naar de actie "ER-5.2 Opstarten van gebiedsgerichte projecten om knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke waarden op te lossen".

De provincie start een proces om de problematiek van professionele landbouwbedrijven in landschappelijk waardevol agrarisch gebied te onderzoeken en tot oplossingen te komen, via een participatieve aanpak. Het doel is om de landbouwbedrijfsvoering te combineren met de verankering van de ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de betrokken landschapseenheid.

Indien nodig kan de provincie op basis van de uitgewerkte visies en de resultaten van de pilootprojecten (acties ER-5.1. en ER-5.2.), het overleg initiëren om te bepalen welk niveau het planningsproces best uitvoert. Indien nodig maakt de provincie, in samenspraak met de gemeenten en Vlaanderen, een ruimtelijk uitvoeringsplan op.

Tevens verwijst de Procoro naar het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw" waarbij gesteld wordt dat het verduidelijken van de ontwikkelingsperspectieven van landbouwbedrijven in landschappelijk waardevol agrarisch gebied rechtszekerheid kan vergroten zonder daarbij de afstemming met de landschappelijke waarde uit het oog te verliezen.

Voorstel: geen aanpassing

IR11.ER.LB4 De bezwaarindiener verwijst naar p.287 (zijnde actie ER-5.1) waarbij gesproken wordt over planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur en bos. In hun geval heeft men door habitat in te kleuren tot tegen de stallen landbouwgrond zonevreemd gemaakt en nu zou de provincie die willen planologisch uitwisselen.

De Natura 2000-gebieden is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Natura 2000 is niet enkel ter bescherming van gebieden (biotopen), maar draagt ook bij aan bescherming van soorten (en hun habitats).

Ook al is de bestemming van het gewestplan ongewijzigd, de Procoro kan niet ontkennen dat de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied invloed heeft op ruimtelijke ordening en gebruik door verkeer, landbouw en industrie. De Europese Commissie heeft als wettelijk kader de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 om de bescherming en het behoud van Natura 2000-gebieden af te dwingen.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw". De ruimteshift wordt ook ingezet in functie van een meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en heeft als doel om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen. Zo draagt de provincie op een verantwoorde en duurzame wijze bij aan het behoud van voldoende rechtszeker agrarisch areaal in Limburg binnen de strategische doelstelling om het openruimtesysteem te versterken.

De Procoro verwijst naar actie "ER-5.1 Opstarten van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur". Het gaat over een proces om een planologische oplossing te zoeken tussen (zonevreemde) landbouw en natuur. Dit levert een meerwaarde op voor beide sectoren waarbij de grote natuurlijke en agrarische structuur versterkt wordt.

Indien nodig kan de provincie op basis van de uitgewerkte visies en de resultaten van de pilootprojecten (acties ER-5.1. en ER-5.2.) het overleg initiëren om te bepalen welk niveau het planningsproces best uitvoert. Indien nodig maakt de provincie, in samenspraak met de gemeenten en Vlaanderen, een ruimtelijk uitvoeringsplan op.

Voorstel: geen aanpassing

IR12.ER.LB1 Planologische uitwisseling natuur en landbouw: Leefbaarland merkt op dat als ze dit lezen dan zou dat geruststellend moeten zijn voor de landbouw. Het wordt voorgesteld alsof bij de creatie van bijkomend natuurgebied de landbouw zou gecompenseerd worden door omzetting van natuurgebied naar agrarisch gebied. Dit is totaal ongeloofwaardig en in de praktijk zelfs totaal onmogelijk. Planologisch is het de Vlaamse regering die beslist en de provincie heeft hierbij enkel een adviserende rol:

- Standpunt van de Vlaamse regering:
In het Vlaams regeerakkoord staat duidelijk dat er tegen 2030 in Vlaanderen 10.000 hectaren bijkomend bos moeten gerealiseerd worden en zelfs 20.000 hectaren bijkomend natuurgebied. Hierbij is er nergens sprake van enige planologische uitwisseling met landbouwgrond. Integendeel, al deze bijkomende creaties van bos en natuurgebied zullen gerealiseerd worden in wat vandaag agrarisch gebied is en het gaat hierbij om niet minder dan 30.000 hectaren landbouwgrond die zal verloren gaan. Alsof dit alles nog niet genoeg zou zijn, moeten ze vaststellen dat de ambitie van het departement omgeving nog veel verder gaat. Zo lezen ze in nota van het kabinet Omgeving dat in Vlaanderen 806.000 hectaren of 55 % van de totale oppervlakte voor de landbouw zou bestemd zijn en dat dit in toepassing van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zou moeten evolueren naar 750.000 hectaren.
Het juiste aantal hectaren dat door de Vlaamse landbouwers bewerkt wordt is volgens de gegevens van het Agentschap Landbouw en Visserij slechts 624.634 hectaren of 46 % van de totale oppervlakte. Als de landbouw recht zou hebben op de beloofde 750.000 hectaren dan moeten er dus in werkelijkheid nog meer dan 125.000 hectaren landbouwgrond bijkomen.
Het is duidelijk dat de natuurorganisaties in Vlaanderen nooit zullen toestaan dat er ook maar één hectare natuurgebied van bestemming zou gewijzigd worden naar landbouwgrond. We weten ondertussen dat het Vlaams Departement Omgeving de standpunten van de natuurorganisaties steeds opvolgt.
- De adviserende rol van de provincie:
Als de provincie Limburg in haar ontwerp stelt dat er tussen natuur en landbouw planologische uitwisseling zou moeten gebeuren dan zouden we mogen verwachten dat dit principe ook toegepast wordt in concrete dossiers waar de provincie nu advies geeft zoals bijvoorbeeld in de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor het GRUP Herkenrodebossen en de Wijer kunnen ze het advies van de provincie Limburg lezen op de website van het Departement Omgeving, en onder meer:
"Op welke manier gaat er ruimte gegeven worden aan duurzame grondgebonden landbouw? Het is wenselijk om een inschatting van de ruimtebalans op te maken. Bij een daling van de oppervlakte aan agrarisch gebied moet de resterende agrarische structuur effectief verbeteren"
Men stelt dus vast dat er door de realisatie van dit GRUP een daling zal zijn van de oppervlakte aan agrarisch gebied. In het advies is er nergens sprake van enige compensatie van de verloren landbouwgrond door uitwisseling met natuurgebied. De provincie legt zich er dus op voorhand bij neer dat door een GRUP voor creatie van bos en natuurgebied, landbouwgrond zal verloren gaan en in het advies is er nergens sprake van enige compensatie vanwege de natuurgebieden.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 2 "Focus en rol van de provincie". Limburg uitbouwen tot een economisch sterke, duurzame, wendbare en veerkrachtige regio met internationale allure, kan enkel als alle overheden en partners hun steentje bijdragen, ieder op zijn eigen niveau, binnen de eigen bevoegdheden en met de eigen mogelijkheden en instrumenten. Het economische beleid wordt vormgegeven op verschillende niveaus (Europees, federaal, Vlaams, provinciaal en gemeentelijk) en heeft

vele facetten. Het ruimtelijk aspect is daar één – belangrijk – deel van. De provincie kan hierin een meervoudige rol opnemen in functie van de economische ruimte (zie p.231). Specifiek voor het landbouwbeleid verwijst de Procoro naar volledige paragraaf op deze pagina's (p.231-232). Hierbij wordt zelfs gezegd dat de impact van de provincie op vlak van ruimtelijke planning veeleer beperkt is. De provincie neemt een aanvullende rol op om in een aantal gebieden de planologisch-juridische situatie beter af te stemmen op het effectieve en gewenste agrarische gebruik in relatie tot het openruimtebeleid met aandacht voor het waardevolle landschap en de waardevolle natuur. Voor dit laatste is "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, uitgeschreven waarbij via pilootprojecten gebiedsgerichte projecten worden op te starten in kader van meer rechtszekerheid voor landbouwers en dit via een ruimteshift. Tevens verwijst de Procoro naar het gewenst beleid zoals beschreven bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264.
Planologische ruil: zie antwoord bij A46.ER.LB1

Voorstel: geen aanpassing

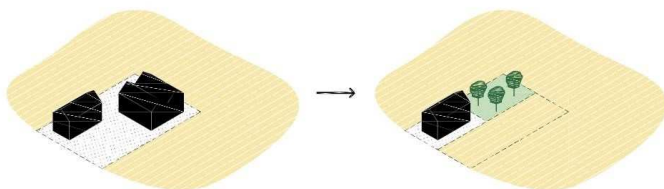
IR21.ER.LB1, IR26.ER.LB1, IR27.ER.LB1 Op p.230 staat: "Landbouw werd in het RSPL omschreven als belangrijke economische pijler die in grote delen van de provincie structuurbepalend is en dus ruimtelijk ondersteund moet worden. Dat blijft ook vandaag zo."

De oppervlakte aan juridisch bestemd agrarisch gebied bedraagt 111.874 ha. Dat is ca. 46% van de totale Limburgse oppervlakte. 27.041 ha of 24% van het bestemde agrarisch gebied is niet in gebruik door effectieve landbouwactiviteiten, waarvan 11.283 ha een natuur- of bosfunctie heeft. In Limburg is 104.233 ha geregistreerd als landbouwgebruik goed voor 43% van het landgebruik in Limburg. Van de 104.233 ha in effectief landbouwgebruik situeert 85.523 ha zich in het juridisch bestemde agrarisch gebied (dit is 82%) en 11.029 ha in een groene bestemmingszone zoals natuur- of bosgebied (dit is 10%). Boerenbond Limburg, Bedrijfs Gilde Lommel de Pelten, Bedrijfs Gilde Bocholt vinden het positief dat de provincie inspanningen wil doen om te komen tot een planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos.

IR45.ER.LB1 Op p.230 staat: "Landbouw werd in het RSPL omschreven als belangrijke economische pijler die in grote delen van de provincie structuurbepalend is en dus ruimtelijk ondersteund moet worden. Dat blijft ook vandaag zo."

De oppervlakte aan juridisch bestemd agrarisch gebied bedraagt 111.874 ha. Dat is ca. 46% van de totale Limburgse oppervlakte. 27.041 ha of 24% van het bestemde agrarisch gebied is niet in gebruik door effectieve landbouwactiviteiten, waarvan 11.283 ha een natuur- of bosfunctie heeft. In Limburg is 104.233 ha geregistreerd als landbouwgebruik goed voor 43% van het landgebruik in Limburg. Van de 104.233 ha in effectief landbouwgebruik situeert 85.523 ha zich in het juridisch bestemde agrarisch gebied (dit is 82%) en 11.029 ha in een groene bestemmingszone zoals natuur- of bosgebied (dit is 10%). De bezwaarindieners vinden het positief dat de provincie inspanningen wil doen om te komen tot een planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos.

IR30.ER.LB6 Net zoals in het volledige Vlaamse Gewest is er sprake van ruimtelijk "wanorde". Van het bestemde agrarisch gebied wordt 24% niet gebruikt door landbouwactiviteiten, waarvan 11.283 ha een natuur- of bosfunctie heeft. Omgekeerd vindt er in 11.029 ha groene bestemmingen een landbouwactiviteit plaats. Om toekomstperspectief en rechtszekerheid te voorzien voor alle betrokken partijen, vindt Groene Kring het een positieve insteek dat er inspanningen geleverd zullen worden om deze wanorde te ordenen via een eventuele planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur en bos.

Figuur 11. Basisprincipe van nieuw zonevreemd gebruik met ruimtelijke krimp en ontharding als stedenbouwkundige last

Bron: Beleidsplan Ruimte Antwerpen.

IR45.ER.LB1 Op blz.230 staat: "Landbouw werd in het RSPL omschreven als belangrijke economische pijler die in grote delen van de provincie structuurbepalend is en dus ruimtelijk ondersteund moet worden. Dat blijft ook vandaag zo."

De oppervlakte aan juridisch bestemd agrarisch gebied bedraagt 111.874 ha. Dat is ca. 46% van de totale Limburgse oppervlakte. 27.041 ha of 24% van het bestemde agrarisch gebied is niet in gebruik door effectieve landbouwactiviteiten, waarvan 11.283 ha een natuur- of bosfunctie heeft. In Limburg is

104.233 ha geregistreerd als landbouwgebruik goed voor 43% van het landgebruik in Limburg. Van de 104.233 ha in effectief landbouwgebruik situeert 85.523 ha zich in het juridisch bestemde agrarisch gebied (dit is 82%) en 11.029 ha in een groene bestemmingszone zoals natuur- of bosgebied (dit is 10%). De bezwaarindieners vinden het positief dat de provincie inspanningen wil doen om te komen tot een planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.LB1 Limburgse Milieukoepel Ruimteshift vindt dat voor landbouw (p.56) men er al te gemakkelijk uitgaat van een één op één relatie. Hier worden best de niet gerealiseerde doelstellingen van de Vlaamse overheid uit 1997 meegenomen. Dus niet enkel ruil maar ook bijkomende ruimte voor bos en natuur zonder de (op Vlaams niveau) 750.000 ha landbouw in gevaar te brengen.

De Procoro merkt op dat er nergens in het Ruimtepact 2040 gesproken wordt over een planologische uitruil van één op één, noch bij de strategische doelstelling "SD 5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen", p.55, noch in het beleidskader "Economische ruimte" bij het visie-element 4.4, de selecties 5.3 als bij de operationele doelstelling "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287.

Ook merkt de Procoro op dat Vlaanderen gekozen heeft om op een andere manier met de ruimte om te gaan en dit door middel van ruimtelijke beleidsplanning. Tot nog toe heeft Vlaanderen nog geen Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), maar in juli 2018 beschikt ze over een strategische visie. Er worden geen taakstellingen opgenomen.

De strategische visie van het BRV wil de ruimte transformeren door het bestaande ruimtebeslag beter te benutten en de open ruimte maximaal te vrijwaren. Zie ook in de strategische visie bij 3.1 "De strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen", p.20-21.

Planologische uitruil: zie antwoord bij A46.ER.LB1

Voorstel: geen aanpassing

- **Selectie provinciaal strategische landbouwgemeenten**

A8.ER.BT As geeft weer wat in de gemeentefiche is opgenomen waaruit blijkt dat As niet behoort tot de provinciale strategische landbouwgemeenten en dat er geen selectie is van gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur die in As voorkomen.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A11.ER.LB1 Pelt werd niet geselecteerd als provinciale strategische landbouwgemeenten. Gemeente Pelt wenst te benadrukken dat zij graag betrokken wordt bij gebiedsgerichte projecten voor planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur indien de gemeente zou raken aan dergelijke projecten.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.LB1 De gemeente Maasmechelen begrijpt dat de landbouwgebieden in de Maasvallei niet worden genoemd in de strategische landbouwgebieden, maar de gemeente wenst te benadrukken dat deze landbouwgebieden wel degelijk van groot belang zijn voor de landbouwactiviteiten binnen de gemeente Maasmechelen en dat deze landbouwgebieden een belangrijk onderdeel vormen van de Maasvallei; een vermengd landbouw- en natuurlandschap dat een belangrijke drager is van het toeristisch netwerk.

De Procoro neemt hiervan akte. Het niet selecteren als provinciaal strategisch landbouwgemeente betekent niet dat de landbouwgebieden niet belangrijk zijn voor een gemeente of omgeving.

Bij de "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid" (p.32-41) bij "SD 1 – De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren", is het Maasland opgenomen als één van de 10 landschapseenheden. Hierin wordt de landschappelijke structuur van de

Maasvallei als een terrassenlandschap beschreven waarvan het agrarisch landschap deel uitmaakt. Er wordt ook hier al een onderscheid gemaakt met het noorden van de Maasvallei waar veel landbouwgebied aanwezig is met divers gebruik voor veeteelt, akkerbouw en groenteteelt. Dit blijkt ook uit de selectie 5.3, p.264.

Voorstel: geen aanpassing

A36.ER.LB1 Herk-de-Stad merkt op dat het een nobel streven is om te spreken van een groot openruimtesysteem (over de provinciegrenzen heen), waarbij missing links worden ingevuld en de open ruimte zo veel mogelijk aaneen wordt geschakeld. Niettegenstaande valt het niet te ontkennen dat er op heden een groot spanningsveld is tussen landbouw enerzijds en natuur anderzijds in de strijd om die open ruimte.

Dat vraagt vanzelfsprekend een meer doortastend beleid dan het verbinden van open ruimten. Meer specifiek kan worden gedacht aan specifieke regelingen voor zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur, in de vorm van planologische ruil, het voorzien van overgangsgebieden met teelten die minder tot geen bemesting vragen,....

Zaken die best op een provinciaal (of zelfs Vlaams) niveau worden bekeken, maar die zeker in wat bestempeld wordt als een "strategische landbouwgemeente" (zie verder) beter uitgeklaard worden alvorens die stempel definitief wordt gedrukt. Een alternatieve benadering is dat dit label niet op de gehele stad wordt geplakt, gezien de moeilijke verenigbaarheid met o.m. natuurgehelen in het noorden.

IR23.ER.LB2 De stad Sint-Truiden vraagt de kaart voor de strategische landbouwgebieden te nuanceren. Immers is nu in de kaart op p. 265 het gehele grondgebied opgenomen. Het lijkt hierbij logisch rekening te houden met de huidige planologische en feitelijke situatie waarbij er ook huisvesting, industrie, recreatie en andere functies zijn.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst naar de omschrijving van de provinciale strategische landbouwgemeente bij 5.3, p.264.

Met de provinciale strategische landbouwgemeenten zijn de gemeenten bedoeld waar de landbouwfunctie de ruimtelijke en economische drager is. De gemeenten met minstens 40 procent geregistreerde oppervlakte landbouwgebruik t.o.v. de totale oppervlakte worden als provinciale strategische landbouwgemeenten geselecteerd. De Procoro merkt op dat de ligging van dit landbouwgebruik en de eventuele problematieken ervan onderzocht kunnen worden met de acties ER-5.1 en ER-5.2.

Voorstel: geen aanpassing

A36.ER.LB3 Herk-de-Stad vraagt m.b.t. deze categorisering aan de provincie welke stimulansen zij zal lanceren voor landbouw binnen de strategische landbouwgebieden. Hoe denkt de provincie het agrarisch leven te reactiveren? Welke initiatieven worden genomen tegen een vrij agressief aankoopbeleid van landbouwgronden door Natuurpunt? Hoe wordt voorkomen dat bestaande sites herbruikt worden en geen nieuwe sites worden opgericht?

De Procoro verwijst naar het beleidskader "Economische ruimte", 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264. Hierin staat opgenomen dat de provincie Limburg binnen de provinciale strategische landbouwgemeenten planningsinitiatieven of andere acties kan nemen ter versterking van de landbouwstructuur, in afstemming met andere functies (natuur, bos, wonen, recreatie en toerisme, bedrijvigheid,...) en de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. De Procoro wijst erop dat de provincie in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten wenst in de bestemming agrarisch landbouwgebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevreemde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag. Dit krijgt uitvoering door "OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en de 3 bijbehorende acties.

M.b.t. het opkopen van waardevolle landbouwgronden door overheden of organisaties kan een pilootproject zoals vermeld in de acties ER-5.1 en ER-5.2 mogelijk inzicht geven.

Voorstel: geen aanpassing

IR26.ER.LB1 (Bedrijfs Gilde Lommel de Pelten) Op de landbouwbedrijven in de gemeente Pelt zijn zeer veel jonge landbouwers actief. De opvolgingsgraad en de leeftijd van deze landbouwers ligt beduidend gunstiger dan de omliggende gemeenten. Vermits de landbouw in Pelt veruit de grootste ruimtegebruiker is (ca 40 %), lijkt het ons noodzakelijk om ook van Pelt een gemeente te maken waarin de landbouw

belangrijk blijft. Ook in Lommel liggen nog enkele grote aaneengesloten landbouwgebieden die voor de landbouw van strategisch belang zijn.

Zie omschrijving provinciale strategische landbouwgemeente: zie antwoord bij A36.ER.LB1 (geclusterd)
De Procoro vraagt om de cijfers te actualiseren. Indien gemeenten voldoen aan de omschrijving, zullen ze opgenomen worden. Echter zal dit geen invloed hebben op de gekozen pilootprojecten (zie acties ER-5.1 en ER-5.2).

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om de cijfers te actualiseren omtrent de selectie van de provinciale strategische landbouwgemeenten. Indien gemeenten hieraan voldoen, zullen ze opgenomen worden tot de selectie (hoofdstuk 5 "Selecties", specifiek 5.3, p.264).

IR26.ER.LB2 Bedrijfs Gilde Lommel de Pelten vraagt om te kiezen voor een strategische agrarische gebiedsaanduiding in plaats van voor strategische landbouwgemeente.

Zie omschrijving provinciale strategische landbouwgemeente: zie antwoord bij A36.ER.LB1 (geclusterd)

Voorstel: geen aanpassing

IR28.ER.LB1 Lummen is ten eerste verbaasd dat Lummen niet wordt opgenomen als landbouwgemeente. Uit het vraagmoment bleek dat er pas een kwalificatie tot provinciale landbouwgemeente tot stand komt, wanneer 40% van de oppervlakte in landbouwgebruik is. Hierbij werd geen rekening gehouden met de oppervlakte van het agrarisch gebied, wat ten eerste tegenstrijdig is. Er wordt gesteld dat dit enkel gevolgen zou hebben dat ze als Lummen niet betrokken worden in mogelijke regionale pilootprojecten, maar dit niet wil zeggen dat ze de resultaten hiervan niet kunnen/mogen toepassen. Doch als een gemeente met een groot aantal oppervlakte agrarisch gebied en de druk op de landbouwbedrijfsvoering, wenst de gemeente hier thans toch in betrokken te worden. Tevens vraagt de gemeente voldoende aandacht en ontwikkelingskansen voor de landbouwsector, zeker in het kader van natuurinrichtingsprojecten die ook impact kunnen hebben op de landbouwbedrijfsvoering.

Zie antwoord bij IR26.ER.LB1

De resultaten die volgen uit de pilootprojecten kunnen gebruikt worden voor andere landbouwgebieden of kunnen een voorbeeld zijn voor andere overheden.

Voorstel: geen aanpassing

- **Selectie pilootproject**

A36.ER.LB4 Het valt Herk-de-Stad op dat ze geen pilootgemeente strategische landbouw is. Betekent dit dat er tot na 2030 moet worden gewacht op initiatieven, dan vrezen ze voor de leefbaarheid van de landbouwsector tot die tijd (wat in tussentijd?) en zou de selectie als strategische landbouwgemeente wel eens achterhaald kunnen zijn. In die zin vraagt de stad om te overwegen ook een pilootproject binnen Herk-de-Stad te lanceren.

Deze interpretatie klopt niet helemaal.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en specifiek 7.2 "Vlaanderen", p.293, waar aan Vlaanderen het voeren van een restrictiever beleid gevraagd wordt en het aanpassen van de regelgeving inzake toelaatbare zonevremde functiewijzingen in industriegebieden, KMO-zones en agrarische gebieden om zo de ruimtelijke druk op deze gebieden te laten afnemen en ze voor te behouden voor hun eigenlijke functies en activiteiten. Ook wordt er gevraagd om een rechtszeker kader ontwikkelen met een sociaal-economisch en ecologisch evenwicht in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), om ontwikkelingsmogelijkheden te garanderen voor landbouwactiviteiten in functie van het openruimtebeheer en met mogelijkheid tot het implementeren van nieuwe management-strategieën en innovatieve technieken. En een andere actie die Vlaanderen kan opnemen is om de bestaande wetgeving te evalueren en te herzien om de mogelijkheden tot zonevremde functiewijzingen in de open ruimte te verstrengen/beperken waarbij vrijgekomen bedrijfsgebouwen en verlaten sites eerder in aanmerking komen voor ontharding en sloop, dan in stand gehouden te worden via zonevreemdheid.

Zie ook antwoord bij A36.ER.LB2

Voorstel: geen aanpassing

- **Pilootproject Peer-Oudsbergen – Actie ER-5.2**

A10.ER.LB1 Hechtel-Eksel wenst de aanwezige landbouw in de gemeente te blijven ondersteunen. De landbouw biedt zowel een economische als landschappelijke en recreatieve meerwaarde voor hun gemeente. Ze wensen dan ook betrokken te worden bij het gebiedsgerichte project inzake landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke waarden 'Peer-Oudsbergen'.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ER.LB7 (Peer) De provincie duidt de omgeving tussen Peer en Oudsbergen aan als pilootproject om de knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke waarden op te lossen omdat zich hier een

gemeentegrensoverschrijdende aanpak zich opdringt. De provincie start een proces om de problematiek van professionele landbouwbedrijven in landschappelijk waardevol agrarisch gebied te onderzoeken en tot oplossingen te komen, via een participatieve aanpak. Het doel is om de landbouwbedrijfsvoering te combineren met de verankering van de ruimtelijke kenmerken en kernkwaliteiten van de betrokken landschapseenheid. In uitvoering van deze gebiedsgerichte visie kan de provincie een provinciaal RUP opmaken

De professionele bedrijfsvoering en het landschap staan in dit project centraal. De zonevremde bestemmingen mogen indien gewenst deelnemen aan het participatieve deel zodat het landschap over de gehele breedte wordt belicht. De knelpunten die zich vandaag stellen zijn niet de knelpunten die zich in het verleden stelden of die zich in de toekomst nog zullen stellen. Het is belangrijk dat dit in de huidige tijdsgeest wordt benaderd met een visie op de toekomst en niet hoe het vroeger was.

De omschrijving van het pilootproject is zeer summier. Het is dan ook onmogelijk om te achterhalen wat de impact ervan kan zijn op de bedrijfsvoering. De aanpak moet toegevoegd worden.

A46.ER.LB2 De provincie wil de ontwikkelingsperspectieven van landbouwbedrijven, die gelegen zijn in landschappelijk waardevol agrarisch gebied, verduidelijken. Het is voor Departement Omgeving onduidelijk welke ontwikkelingsperspectieven of afwegingskader de provincie voor deze gebieden wenst uit te werken. Voor landbouwbedrijfssites waar de bedrijfsvoering werd stopgezet, kan het ontharden, slopen van gebouwen, bv. bijdragen aan de verhoging van de schoonheidswaarde van het (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied.

De Procoro neemt hiervan akte.

De actie ER-5.2 gaat over het opstarten van gebiedsgerichte projecten om knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke waarden op te lossen. Het is een proces om problematieken te onderzoeken, via een participatieve aanpak. De omschrijving is misschien summier, maar het doel is om dit een uitwerking te geven in het gebiedsgericht project waarbij rekening gehouden zal worden met de strategische visie en de andere beleidskaders, de visie bij het beleidskader "Economische ruimte", het streven naar rechtszekerheid en de randvoorwaarden zoals opgenomen bij "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.LB2 (Bilzen) Opstarten van gebiedsgerichte projecten om knelpunten tussen landbouwbedrijfsvoering en landschappelijke projecten en ecologische waarden op te lossen (p.288) De provincie start een proces om de problematiek van professionele landbouwbedrijven in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en/of vogelrichtlijngebied te onderzoeken en tot oplossingen te komen, via een participatieve aanpak. Het doel is om de landbouwbedrijfsvoering te combineren met de verankering van de ruimtelijke kenmerken, met de te realiseren Groenblauwe aders 1. Warmbeek en 7. Dommel, de te realiseren Basis Groenblauwe Dooraderingsnet 5' Peer – Oudsbergen Tussen Bollisenbeek-, Dommel-, Warmbeek- en Abeekvallei en 6' Peer Bollisenbeek 7' Peer – Oudsbergen Gielisbeek en met de realisatie van de Natura 2000-doelen voor het vogelrichtlijngebied.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

- **Pilootproject Noordoost-Limburg - Actie ER-5.1**

A22.ER.LB1 Bocholt is opgenomen als pilootgebied om gebiedsgerichte projecten voor een planologische uitwisseling tussen landbouw en natuur op te starten. Graag hierbij een evenredige ruiling

voorzien en dit steeds in samenspraak met landbouw- en natuursector. Dit project mag in geen geval een negatieve invloed hebben op de huidige landbouwers die aanwezig zijn in hun gemeente en/of de landbouwers die bijkomend willen investeren in de gemeente.

Eerst en vooral merkt de Procoro op dat het niet de bedoeling is om een evenredige planologische uitruil te voorzien. Zie ook de strategische doelstelling SD 5, het visie-element 4.4, de selecties 5.3 als bij de operationele doelstelling "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, in het beleidskader "Economische ruimte".

De visie van het beleidskader "Economische ruimte" is om een economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologische openruimtepositieve ruimtebalans met aandacht voor zuinig ruimtegebruik tegen 2040.

Bij het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw", p.252, gaat het over het inzetten van de ruimteshift voor meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en heeft als doel om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen. Zo draagt de provincie op een verantwoorde en duurzame wijze bij aan het behoud van voldoende rechtszeker agrarisch areaal in Limburg binnen de strategische doelstelling om het openruimtesysteem te versterken. En dit areaal duidt op gronden en gebouwen.

Voorstel: geen aanpassing

A30.ER.LB1 Kempen-Broek wordt geselecteerd als intensief landbouwgebied en pilootgebied waarin versnippering wordt vervangen door schaalvergroting door het ruilen van zonevreemde landbouw tegen zonevreemde natuur. Het mag voor Bree echt niet de bedoeling zijn dat het bestaand kleinschalig boccagelandschap met bijhorende kleine landschapselementen daar moet plaats maken voor een grootschalig monocultuurlandschap.

De Procoro begrijpt de bezorgdheid van de stad, maar net het pilootproject (actie ER-5.1) dient om met de nodige aandacht hiermee om te gaan.

Bij het visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw", p.252, gaat het over het inzetten van de ruimteshift voor meer rechtszekere landbouw, door een planologische uitruil te doen tussen zonevreemde landbouw en zonevreemde natuur. Deze ruil gebeurt vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak en heeft als doel om zowel de agrarische als de natuurlijke structuur te versterken door versnippering weg te werken en tot grotere aaneengesloten, veerkrachtige gehelen te komen. Zo draagt de provincie op een verantwoorde en duurzame wijze bij aan het behoud van voldoende rechtszeker agrarisch areaal in Limburg binnen de strategische doelstelling om het openruimtesysteem te versterken. En dit areaal duidt op gronden en gebouwen.

Hierbij moet ook rekening gehouden worden met de strategische visie met "SD1 - De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren" (p.30-41), de andere beleidskaders en de randvoorwaarden zoals opgenomen bij "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287.

Voorstel: geen aanpassing

- **Algemeen – specifiek**

A13.ER.LB1 De land- en tuinbouw is een economische sector met een belangrijke ruimtelijke component. In Limburg zijn er economisch-functionele systemen met grote aaneengesloten agrarische gebieden, die sterk bepalend zijn voor het ruimtelijk voorkomen en de economie in die regio, zoals in Noordoost-Limburg en Haspengouw. Dit zijn ook de gebieden met de hoogste waardering wat betreft Landbouwtypering. Noordoost-Limburg heeft een gemengd agrarisch landschap met intensieve veehouderij (varkens, kippen, runderen), aangevuld met maïsvelden en weilanden en een cluster van groententeelt rond Kinrooi.

Peer merkt op dat deze landbouwstreek een essentiële rol in de Limburgse voedselproductie speelt. De lichtere zandgronden hebben zonder veehouderij weinig landbouwkundige meerwaarde voor de voedselproductie. Het zoeken naar andere verdienmodellen dringt zich op. Onderzoek dat zich richt op de typische zandgronden is daarin van groot belang. Het streven naar meer onderzoek vanuit alle invalshoeken is een uitdaging.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst ook naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", bv. 7.1 met de rol van directie Ondernemen op vlak van landbouw.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.LB2 Hamont-Achel stelt dat paardenhouderijen en ruitertoerisme een groeiende bepalende factor in het landschap vormen, die sterk beeldbepalend zijn voor het Limburgse platteland en het agrarisch gebied. Men mag van een Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040), ook in het bijzonder wat het agrarisch gebied in de stad Hamont-Achel betreft, op zijn minst verwachten dat een meer realistische kijk wordt ontwikkeld op het agrarisch gebied dan de vooropgestelde enge en dogmatische visie, laat staan dat deze juridisch afdwingbaar zou zijn.

De Procoro neemt akte van deze bedenking.

Ze merkt evenwel op dat in het kader van beleidsplanning (= strategisch en actiegericht) elk bevoegdheidsniveau een eigen focus en accenten kiest, in tegenstelling tot de vroegere eerder allesomvattende structuurplanning. Waar de provincie effectief op wil inzetten op het vlak van landbouw is terug te vinden bij visie-element 4.4 "Meer rechtszekerheid voor de landbouw" (p.252) en "OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied" en bijbehorende acties (p.287-289).

De Procoro wijst er verder op dat de decreetgever ter zake al een aantal mogelijkheden heeft ingebouwd:

- *Op grond van art. 9 van het besluit van de Vlaamse regering van 28 november 2003 tot vaststelling van de lijst van toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen is het mogelijk om het bestaand agrarisch patrimonium te hergebruiken voor het houden van paarden;*
- *Art. 4.4.8/2 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening geeft mogelijkheden (aan onder meer niet-professionele paardenhouderijen) om dieren te kunnen stallen in agrarisch gebied;*
- *In het besluit van de Vlaamse regering van 16 juli 2010 tot bepaling van de stedenbouwkundige handelingen waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is, zijn een aantal mogelijkheden voorzien voor het houden van hobbydieren (art. 2.1. 11° inzake bijgebouwen bij woningen en art. 5.1 3° inzake het plaatsen van schuilhokken voor weidedieren).*

Tenslotte kan worden opgemerkt dat de provincie voorziet om gebiedsgerichte (pilot)projecten op te starten. De Procoro verwijst hiervoor naar "OD5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied" en bijhorende acties ER-5.1. en 5.2.. Het is niet uitgesloten dat o.a. paardenhouderijen hierin mee onderzocht kunnen worden.

Voorstel: geen aanpassing

A29.ER.LB1 Op p.264 wordt gesteld dat het principe van zuinig ruimtegebruik het comfort en de veiligheid van fietsers niet in het gedrang mag brengen. MOW ondersteunt deze zienswijze. Zo is bijvoorbeeld ook Fietsberaad momenteel bezig met het uitwerken van Fix the mix op landelijke wegen en daar blijft zuinig ruimtegebruik ook een uitgangspunt.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB1 Kinrooi merkt op dat de problematiek van het ongecontroleerde en onbegrensde ruimtebeslag in het landbouwgebied niet nieuw is en de afgelopen jaren reeds uitvoerig onderzocht werd (VLM, 2010; Antea, 2013 en 2017; ILVO, 2015 en 2016; Verhoeve et al, 2015 en 2016; Provincie Antwerpen, 2016 en 2021).¹⁶ De schaal van dit ruimtebeslag werd echter nog niet ten volle onderkend en in verband gesteld met de bouwshift en de voorgestelde beleidsdoelstellingen.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB6 Kinrooi mist de bijkomende concrete ondersteuning in het beleidsplan. In het voorontwerp van het Beleidsplan Ruimte Antwerpen stelt men de agrarische herontwikkeling en de ondersteuning van het Landbouwkompas voor. Dit onderzoek "onderzoekt" waar een bepaald landbouwbedrijf zich het best kan vestigen. Deze informatie helpt de ondernemer en de overheid om de afweging te maken of, en welk type, landbouw op dat adres nog toekomstperspectief heeft.

¹⁶ Taskforce Bouwshift (november 2021) <https://omgeving.vlaanderen.be/rapport-van-de-taskforce-bouwshift-beschikbaar>

Daarnaast heeft men ook een voorstel gedaan tot een krimpprincipe met landschapsherstel voor zonevreemd gebruik van de landbouwwoning (m.u.v. waardevol erfgoed). Dit alles onder het mom van een stedenbouwkundige last. Dergelijke stedenbouwkundige onthardingslast wordt ook toegepast in Nederland.

A39.ER.LB9 Kinrooi vraagt of een gelijkaardig ondersteunend onderzoek zoals het landbouwkompas (zie Beleidsplan Antwerpen) ook hier kan worden toegepast, of moet dit binnen de gemeentegrenzen zelf onderzocht worden?

Focus en accenten: zie antwoord bij A23.ER.LB2

Voorstel: geen aanpassing

A39.ER.LB8 (Kinrooi) Wanneer een gebied benoemd wordt als strategische landbouwgemeente, wordt dan een verstrengd beleid grensoverschrijdend voorzien (verordening ontharding als stedenbouwkundige lasten, voorkooprecht of verstrenging zonevremde wetgeving)? Kinrooi vraagt hoe de provincie concreet de aanpak van de gemeentegrensoverschrijdende problematiek ziet omtrent de open ruimte in landbouwgebied?

De Procoro verwijst tevens naar 7.4 "Grensoverschrijdend samenwerken", p.294. De ruimtelijk-economische structuur overschrijdt de provinciegrens. Grensoverschrijdende samenwerking met de aangrenzende landen, gewesten, provincies en gemeenten blijft nodig voor de versterking van de structuren. Waar dat nodig is zoekt de provincie daarom naar samenwerking.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.LB1 De gemeente Riemst stuit zich aan bij de visie om de landbouwsector meer rechtszekerheid te geven.

De Procoro neemt hiervan akte

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.LB2 (Riemst) Er moet worden gestreefd naar een kwaliteitsvol landbouwlandschap, m.n. een gedragen afstemming tussen landbouw en natuur zodat aan concrete oplossingen gewerkt kan worden i.h.k.v. verdroging landbouwgronden, voedselproductie, biodiversiteitsverlies, luchtzuivering, wateroverlast, ontspanning in groengebieden en strijd tegen klimaatverandering.

De Procoro verwijst naar de pilootprojecten (ER-5.1 en ook ER-5.2) waarbij via gebiedsgerichte projecten een aantal zaken onderzocht kunnen worden, zie bv. het pilootproject Omgeving "Nieuwenhoven" ter hoogte van de gemeenten Nieuwerkerken en Sint-Truiden. Zie ook de randvoorwaarden bij "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.LB3 Korte-keten-landbouw blijft een belangrijk verhaal, volgens Riemst. Het promoten van korte-keten-landbouw, biolandbouw en hoefwinkels blijft een aandachtspunt al moet er rekening gehouden worden met de economische haalbaarheid.

De Procoro neemt hiervan akte

Voorstel: geen aanpassing

IR11.ER.LB2 Op p.231 staat dat vele ontwikkelingen op landbouwgebied op vergunningsniveau worden beslist op basis van de gewestplannen. Dit kunnen de bezwaarindieners uit ervaring tegenspreken. Bij een aanvraag in het verleden voor extra mestopslag zonder uitbreiding in dieren kregen ze een eerste weigering doordat hun bedrijf oranje gekleurd was volgens de voorlopige PAS en voor de nabijheid van habitatgebied, dus los van het gewestplan. Jullie beweren wel dat dit ruimtepact 2040 geen invloed zal hebben op het vergunningenbeleid, maar wie zegt dat dit zo blijft? Er wordt weer een aparte status gecreëerd en wie zegt dat er later geen extra beperkingen zullen gelden. Ook met de komst van de Europese natuurherstelwet is een afbakening als natuur en bos op landbouwgrond als een lokmiddel naar Europa om extra maatregelen op te leggen. Laat ons de fout uit het verleden met de afbakening van de habitatgebieden, zonder enige vorm van inspraak voor de betrokkene, niet herhalen. Ze ondervinden hier als landbouwsector al de zware gevolgen van met het PAS-verhaal.

De Procoro wil er in de eerste plaats op wijzen dat het Ruimtepact 2040 geen planologisch initiatief is. Ze verwijst hiervoor naar de strategische visie, hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040", p.18-19, en specifiek naar 2.1 "Referentiekader voor ruimtelijke keuzes". Het wordt een leidend instrument voor ruimtelijke keuzes en een toetsingskader voor de advisering en beoordeling van plannen en projecten. Specifiek voor landbouw zal de visie uitgewerkt worden via "OD 5 -Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en bijbehorende acties (pilotprojecten en PRUP's). De Procoro kan de bezwaarindieners bijtreden dat vele ontwikkelingen in het landbouwgebied niet louter beslist worden op basis van gewestplannen. Ze verwijst hiervoor naar de volledige paragraaf op deze pagina's (p.231-232) die zelfs start met "Het landbouwbeleid wordt mee beïnvloed door diverse wetgevingen op vlak van ruimtelijke ordening, milieu en natuur, al dan niet Vlaams of Europees gestuurd en bepaald". Ze vraagt om de, door de bezwaarindieners aangehaalde zin, te schrappen om een foutieve perceptie te vermijden.

Voorstel: aanpassing

De Procoro vraagt om de, door de bezwaarindieners aangehaalde zin "Vele ontwikkelingen in het landbouwgebied worden op vergunningsniveau beslist op basis van gewestplannen" op p.231, te schrappen om een foutieve perceptie te vermijden (hoofdstuk 2 "Focus en rol van de provincie").

IR11.ER.LB3 Het gebied waar de bezwaarindieners wonen (Bree, Kinrooi, Maaseik) wordt op p.245 beschouwd als groot aaneengesloten agrarisch gebied waar ze de landbouw willen beschermen. Landbouwgrond inkleuren als natuur en bos puur op basis van habitat zonder rekening te houden met bestemming en gebruik noemen ze geen bescherming. Ze hebben nu nog een opvolger wat slechts 12% van de landbouwers kunnen zeggen. Wanneer er voor hem geen rechtszekerheid kan gegeven worden over zijn gronden zal voor hem de toekomst niet meer in de landbouw liggen en verdwijnt weer een generatie die nooit meer terug komt.

De Procoro neemt hiervan akte. De Natura 2000-gebieden is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit. Natura 2000 is niet enkel ter bescherming van gebieden (biotopen), maar draagt ook bij aan bescherming van soorten (en hun habitats).

Ook al is de bestemming van het gewestplan ongewijzigd, kan de Procoro niet ontkennen dat de aanwezigheid van een Natura 2000-gebied invloed heeft op ruimtelijke ordening en gebruik door verkeer, landbouw en industrie. De Europese Commissie heeft als wettelijk kader de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 om de bescherming en het behoud van Natura 2000-gebieden af te dwingen.

Het Ruimtepact 2040 kan deze Europese wetgeving niet wijzigen. Maar via "OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied", p.287, en de bijbehorende acties wenst de provincie om via gebiedsgerichte projecten tot meer rechtszekerheid voor de landbouw te komen.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.ER.LB1 (Sint-Truiden) Landbouw wordt gedefinieerd als "een geheel van grote, aaneengesloten natuur-, landbouw- en bosgebieden". De cultuurhistorische landschappen horen ook thuis in deze opsomming en worden best uitdrukkelijk mee vermeld. De aantrekkelijkheid van natuur en landschap is een troef voor Limburg. ook onroerend erfgoed draagt in grote mate bij aan die streekidentiteit.

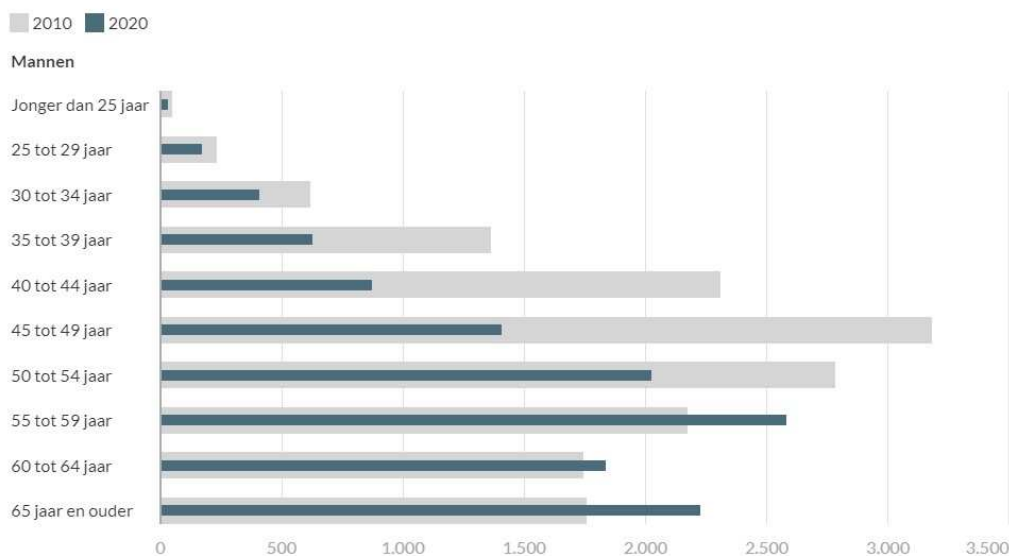
De Procoro stelt dat op p.174 van het Ruimtepact 2040 vermeld staat dat niet landbouw, maar de open ruimte het geheel is van grote aaneengesloten natuur-, landbouw- en bosgebieden met daartussen verbindingen, zoals rivier- en beekvalleien, kleinere natuur- en landbouwgebieden, kleine landschapselementen, brongebieden, overstromingszones." De term 'cultuurhistorisch landschap' wordt omschreven in het Onroerenderfgoeddecreet waarvan de toevoeging op p.174 overbodig is. Tevens wordt op p.185 vermeld dat een gevarieerd landschap met groenblauwe aders en openruimtecorridors een meerwaarde is voor wandelaars en fietsers, de toeristische aantrekkingskracht versterkt en het welzijn van de Limburgers.

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ER.LB1 (Groene Kring Limburg) Na de overname van een land- of tuinbouwbedrijf is het belangrijk om het bedrijf op een gezonde manier gaande te houden. De toegang tot en het behoud van gronden spelen daarbij een centrale rol. Vandaag ligt daar echter een groot probleem. De toegang tot grond wordt alsmat beperkter waardoor het verkrijgen ervan wordt beschouwd als één van de grootste uitdagingen van een jonge landbouwer.

De gemiddelde leeftijd van landbouwers in Vlaanderen zit al jaren in stijgende lijn. In 2020 lag die leeftijd op 55 jaar, terwijl dat in 2010 nog 51 jaar was. Volgens onderstaande cijfers¹ is duidelijk dat deze tendens niet snel zal keren en dat de gemiddelde leeftijd van landbouwers in Vlaanderen verder zal stijgen.

Leeftijd van bedrijfshoofden van beroepslandbouwbedrijven naar geslacht
Vlaams Gewest, 2010 en 2020, aantal

Op basis van de leeftijdsgrens volgens de officiële definitie van jonge landbouwers (maximaal 40 jaar), waren in 2010 13,78% jonge boer terwijl dat aandeel in 2020 daalde tot 10,07%. Binnen de groep jonge boeren situeert zich meer dan de helft in de leeftijdscategorie 35 tot 39 jaar. Het aandeel boeren jonger dan 35 jaar zakte in 2020 tot onder de 5%.

Om voldoende instroom en behoud van jonge landbouwers aan te moedigen en om een leefbare bedrijfsvoering te garanderen, engageert Groene Kring Limburg zich ertoe om dit bezwaar in te dienen in teken van het behoud van toegang tot grond en ruimte voor jonge boeren.

De Procoro neemt hiervan akte

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ER.LB2 (Groene Kring Limburg) Zonder voldoende rekening te houden met de landbouwsector kan het Ruimtepact 2040 vergaande gevolgen met zich meebrengen. De landbouwsector is niet alleen economisch maar ook ruimtelijk een belangrijke speler op het Limburgse platteland. Met als gegeven dat grond de belangrijkste productiefactor van een landbouwbedrijf is, zijn de ruimtelijke en economische componenten binnen de landbouwsector sterk met elkaar verbonden. Ingrijpen in het ene, kan gevolgen hebben voor het andere.

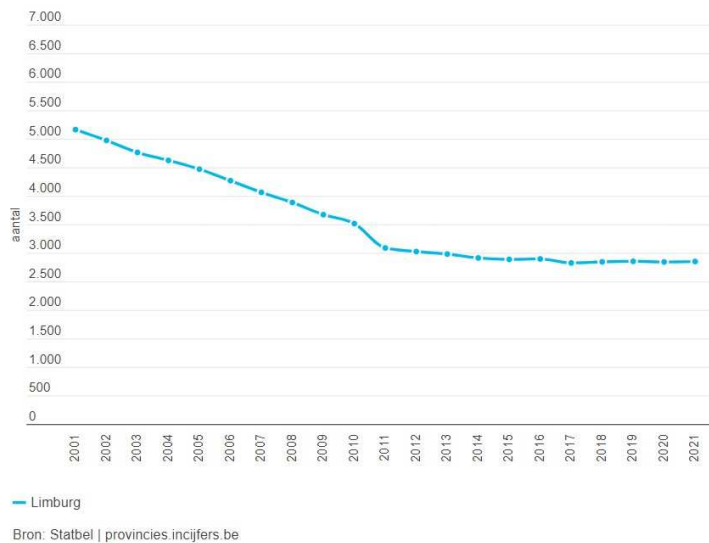
De Procoro stelt dat het ruimtelijke en economische belang van de landbouwsector bevestigd wordt vanaf p.245 van het Ruimtepact 2040.

Zie ook hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040" in de strategische visie: zie antwoord bij E39.ER.LB6 (geclusterd)

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ER.LB3 (Groene Kring Limburg) Hoewel het aantal landbouwbedrijven in Limburg al jaren sterk dalende is, blijft de landbouwsector en het volledige agrobusinesscomplex (ABC) een belangrijke economische speler.

Grafiek 1 | Bedrijven met landbouwproductie in Limburg (2001-2021)

Het aantal landbouwbedrijven in Limburg daalde tussen 2001 en 2021 sterk met maar liefst 45%. In het volledige Vlaamse Gewest bedroeg de daling van het aantal landbouwbedrijven 36,5%. De omzet van de Limburgse bedrijven in het agrobusinesscomplex (ABC) is tussen 2012 en 2017 daarentegen gestegen met 23,7 %. Dit is sterker dan de toename in heel Vlaanderen (+15,3%). Met een dalend aantal bedrijven, slaagt de Limburgse landbouwsector erin om als motor van het agrobusinesscomplex sterke groeicijfers neer te zetten. De landbouwsector heeft in Limburg een belangrijke economische rol.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ER.LB4 (Groene Kring Limburg) Op basis van de gegevens over de landbouwgebruikspcelen heeft Limburg 102.295 ha geregistreerd landbouwgebruik, goed voor 42,1% van het Limburgs grondgebied. Voor het volledige Vlaamse Gewest bedraagt van 49,8%. Relatief bekeken krijgen landbouwers in Limburg minder ruimte om hun bedrijfsactiviteiten uit te oefenen in vergelijking met andere provincies.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR30.ER.LB5 Ook op vlak van landbouwbestemmingen moet de Limburgse landbouwsector het met minder doen dan het gemiddelde van het Vlaams Gewest: 46,1% in Limburg en 57,6% in het Vlaams Gewest. De Limburgse landbouwsector heeft dus:

- Relatief minder landbouwgebruik dan het volledige Vlaams Gewest;
- Relatief minder landbouwbestemmingen dan het volledige Vlaams Gewest;
- Minder landbouwgebruik (42,1%) dan landbouwbestemmingen (46,1%).

De druk op grond in Limburg, en in het bijzonder de druk op Limburgse landbouwgrond, is dus bovengemiddeld hoog. Groene Kring Limburg vraagt om bij de verdere uitwerking van het Ruimtepact 2040 Limburg rekening te houden met het zorgwekkend dalend aantal landbouwers, de positieve economische bijdrage en de reeds aanwezige druk op landbouwgrond, en om het Ruimtepact 2040 Limburg te herzien waar hiermee tot op heden geen rekening gehouden werd.

De Procoro verwijst voor de keuze van de provincie en waar ze op inzet in het beleidskader "Economische ruimte" op vlak van landbouw, naar hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040" in de strategische visie op p.18. Bij 2.2 wordt benadrukt dat beleidsplanning strategisch en actiegericht is. Beleidsplanning verschilt door zijn strategisch karakter van de eerder alomvattende structuurplannen. Het Ruimtepact 2040 geeft binnen de strategische visie een langetermijnvisie op de ruimtelijke ontwikkelingen op het niveau van de provincie en de belangrijkste beleidsopties. Aan de hand van beleidskaders wordt sturing gegeven aan de 'verdeelvraagstukken' die gebaat zijn bij een regionale

aanpak, zoals het faciliteren van de regionale economische strategie, de versterking van het openruimtesysteem en het beheersen van de ruimtelijke en maatschappelijke impact van het wonen. Voor de verdere uitvoering verwijst de Procoro naar OD 5 en bijhorende Acties ER-5.1. en 5.2.

Voorstel: geen aanpassing

IR38.ER.LB1 Het beleidskader “Economische ruimte” moet volgens Bond Beter Leefmilieu sterker inzetten op een klimaatadaptieve inrichting van het agrarisch gebied, met aandacht voor onder meer waterbeheer in functie van het beperken van de gevolgen van wateroverlast en droogte. Dit vraagt onder meer om het aanpakken van drainage netwerken, waardoor nu te veel water wordt afgevoerd. Water dat we broodnodig hebben in droge periodes.

De Procoro verwijst hiervoor naar het Beleidskader Openruimteschakels, specifiek naar de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering doorheen landbouwgebied. Verder verwijst de Procoro ook naar de randvoorwaarden onder “OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied”, p.287.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.LB1 (Limburgse Milieukoepel) OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied (p287)

“Door o.a. de conceptnota Programma Aanpak Stikstof (PAS) worden verschillende landbouwbedrijven in hun bedrijfsvoering en groei belemmerd door juridisch-planologische situaties.”

Moet zijn: door hun impact (stikstofdepositie) op de habitats in habitatrictlijngebieden. De planologie (bestemming) doet hier er niet toe.

De provincie gaat op zoek naar duidelijkheid en gebiedsgerichte oplossingen, waarbij ze winwinsituaties nastreeft: zowel het verzekeren van de groeimogelijkheden voor de landbouwbedrijven (incl. inplanting van nieuwe infrastructuur en gebouwen), eventueel door herlocalisatie van bedrijfsgebouwen, als de verankering van de aanwezige landschappelijke kwaliteiten, als de realisatie van de Natura 2000-doelen.

...

De Procoro stelt dat het zinsdeel “juridisch-planologische” niet op de (gewestplan)bestemming, maar op de juridische gevolgen die het stikstofakkoord zal hebben op bedrijven omwille van de bescherming van de natura-2000 gebieden. Ze stelt dus voor om bij “juridisch-planologisch” het woord “planologisch” te schrappen.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om bij “juridisch-planologisch” het woord “planologisch” te schrappen op p.287 bij “OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied”, p.287.

IR44.ER.LB1 Het pact vermeldt: “Landbouw staat mee in voor het behoud en beheer van de open ruimte.” Terwijl de realiteit is dat landbouw nu al in hoofdzaak instaat voor het behoud en beheer van de open ruimte. Er is duidelijk een tendens om landbouwgrond zoveel mogelijk op te offeren in het voordeel van bos- en natuurgebied, op kunstmatige wijze (door subsidies voor bebossing, versoepeling van de pachtwet, het door de overheid en natuurorganisaties opkopen van boerderijen, onteigeningen, ...) hetgeen betreurenswaardig is in een land en in een provincie met zoveel expertise op landbouwgebied.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.ER.LB2 Er zou verder méér nadruk moeten gelegd worden op biologische landbouw, alleszins daar waar het al dan niet gebruik van pesticiden een grote invloed heeft op de volksgezondheid.

Wat betreft sommige groenten en fruit is het bijna crimineel dat “biologisch” niet de norm is.

Voor andere soorten is het gematigd gebruik van pesticiden weinig of niet problematisch.

De Procoro neemt hiervan akte en verwijst ook naar hoofdstuk 7 “Samenwerking”, bv 7.1 met de rol van directie Ondernemen op vlak van landbouw.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.ER.LB3 De huidige noodzakelijke grootschaligheid van landbouwbedrijven is het gevolg van economische wetmatigheden in combinatie met politiek wanbeleid, dat minister Demir met een pennentrek ongedaan denkt te kunnen maken.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR44.ER.LB4 Zoals het nu evolueert, bezit Natuurpunt een dezer dagen voldoende oppervlakte om zelf aan (biologische) commerciële landbouw te gaan doen, hetgeen mogelijk zou zijn gezien een vzw thans winst mag maken. Dat zou pas echt (neo)communisme zijn. Geef subsidies aan landbouwers om biologisch te kunnen produceren en natuurgebieden in de ruime zin van het woord te beheren (en niet noodzakelijk bezitten), in plaats van aan Natuurpunt, dat gronden koopt, ontbost en afsluit voor het publiek, ten voordele van kikker en mug. Beter nog: minimaliseer subsidies en sensibiliseer de burger ervoor dat kwaliteitsvolle voeding, net als vroeger, meer mag kosten. Thans is er bijna geen keuze, de supermarkt is voor twee derden gevuld met vergif in een leuk jasje.

De Procoro neemt hiervan akte; m.b.t. het opkopen van waardevolle landbouwgronden door overheden of organisaties kan een pilootproject zoals vermeld in de acties ER-5.1 en ER-5.2 mogelijk inzicht geven (p.288).

Voorstel: geen aanpassing

VRIJETIJDSECONOMIE

- **Visie – Ruimteshift**

A11.ER.VE1 De gemeenteraad van Pelt stelt dat met betrekking tot ruimte voor vrijetijdseconomie en recreatiegebieden de visie van het BRL scherpte mist.

A11.ER.VE4 De gemeenteraad van Pelt vindt het onduidelijk waarom er voor lokale bedrijventerreinen wel de mogelijkheid wordt geboden om, via compensatie met andere harde bestemmingen, een bijkomend planologisch aanbod te realiseren en voor recreatieve functies niet. Pelt vraagt om voor recreatieve functies, naar analogie met de visie op andere vormen van bedrijvigheid, het creëren van een bijkomend planologisch aanbod door compensatie van andere 'harde' bestemmingen mogelijk te maken.

A13.ER.VE2 De gemeenteraad van Peer stelt dat in het visie-element 'toeristische ontwikkeling' nergens wordt omschreven hoe bijkomende lokale recreatiezones kunnen ontwikkeld worden. Dit in tegenstelling tot de andere beleidsdomeinen waar de spelregels voor ruiloperaties wel worden vastgelegd. Stad Peer vraagt om hier ook duidelijkheid in te scheppen.

A27.ER.VE2 De gemeenteraad van Heusden-Zolder deelt het standpunt met de provincie dat niet alle niet ontwikkelde recreatiegebied even goed gelegen zijn en dat deze gebieden beter ingezet kunnen worden in het kader van het versterken van de open ruimte. Toch vraagt de gemeenteraad om met provinciale RUP's voor recreatiegebieden binnen onze gemeente na te gaan waar recreatiegebied tegen een open ruimtebestemming kan 'geruild' worden. Binnen onze gemeente is er nog veel zonevreemde sportinfrastructuur aanwezig op ruimtelijk aanvaardbare plaatsen. De gemeenteraad vraagt daarom om voorafgaand aan de opmaak van RUP's met een openruimtepositief planologisch beleid te kijken of de recreatiegebieden niet kunnen ingezet worden als planologische ruil om zonevreemde recreatie- en sportvoorzieningen op ruimtelijk gewenste locaties binnen onze gemeente een zone-eigen bestemming te geven.

A33.ER.VE4 De gemeenteraad van Lommel stelt dat de planologische compensatiemogelijkheden die ontstaan door de schrapping van slecht gelegen juridisch aanbod aan recreatiegebieden op geen enkele manier een verarming van en/of beperking van de mogelijkheden binnen Lommel mag betekenen. Ondanks het te schrappen aanbod aan recreatiegebieden dient het bestemmen van bijkomend aanbod aan recreatiegebieden op gemeentelijk niveau steeds mogelijk te blijven. Dit onder meer, zonder hierbij limitatief te zijn, thv de cluster ontginningsgebied recreantenhaven De Meerpaal – Parelstrand – site Incobe (Patrijsstraat), Vossemere, in kader van het (nationaal) park Bosland en de 'visie toeristische en recreatieve vestigingen binnen Lommel' die de stad Lommel op heden aan het opmaken is.

IR19.ER.VE1 De gemeente Oudsbergen vraagt aangaande de toeristische-recreatieve dragers om de bij de mogelijks te herbestemmen recreatiegebieden de mogelijkheid te bieden om planologisch te herlokalisieren. De gemeente heeft toeristisch-recreatieve troeven die de potenties hebben om uit te groeien tot een toeristisch-recreatieve drager, een planologische ruil is dan eerder aangewezen.

IR19.ER.VE2 De gemeente Oudsbergen vraagt met betrekking op herbestemming van recreatiegebieden uitdrukkelijk om eerst de mogelijkheid tot planologische ruil te onderzoeken vooraleer over te gaan tot herbestemming. De gemeente wil niet dat (potentieel) toeristisch recreatieve troeven geen kansen meer krijgen. De uitbouw van de Commanderie als poort tot het Nationaal Park wordt hierbij gezien als een belangrijke opportuniteit in onze gemeente.

De Procoro wijst erop dat de herbestemming van een bedrijventerrein, regionaal of lokaal, of recreatiegebied in een gemeente, losstaat van een compensatie of ontwikkeling van een bedrijventerrein of recreatiegebied binnen de gemeente. Ook zal bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig zijn. De algemene visie uit beleidskader "Economische ruimte" is dat de provincie de economische groei wenst te faciliteren met een ruimteshift. Wil Limburg economisch groeien, dan moet ze immers voldoende ruimte bieden aan de economische dynamiek. Specifiek voor vrijetijdseconomie verwijst de Procoro naar het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" (p.251-252). Hiervoor zet de provincie in op verweving en herschikking in functie van een beter ruimtegebruik ten behoeve van de groeimogelijkheden van de sector. De verweving binnen de vrijetijdseconomie gebeurt telkens met het nodige respect voor of zelfs met een versterking van de ruimtelijke regionale eigenheid. Om de ruimteshift te organiseren, zal voor de herschikking van de recreatiegebieden, worden uitgegaan van het principe van een gelijktijdige compensatie. Door herschikking van onbenutte of slecht gelegen recreatiezones naar open ruimte, ontstaat er planologische ruimte voor recreatieve ontwikkelingen op andere beter geschikte locaties, en dit rekening houdend met de ruimtelijke en bedrijfsmatige logica, specifieke vestigings- en ontwikkelingsfactoren, en economische wetmatigheden van de vrijetijdssector. Deze herschikking komt zowel ten goede aan de vrijetijdseconomie als aan de open ruimte en dit rekening houdend met een openruimtepositief planologisch beleid. In deze herbestemde gebieden moet in de stedenbouwkundige voorschriften van de ruimtelijk uitvoeringsplannen het recreatief medegebruik als uitgangspunt gehanteerd worden (p.251-252).

De Procoro verwijst ook naar "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" (p.272-275). De Procoro stelt dat voor vrijetijdseconomie een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must is en dit volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie" in het hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat"). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Hiervoor zijn richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie opgenomen.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en meer specifiek naar 7.3 "Gemeenten" (p.294). Hierin is opgenomen dat de gemeenten essentiële schakels zijn in het ruimtelijk-economisch beleid omwille van hun bevoegdheid op vlak van plannen, vergunnen en handhaven m.b.t. ruimte voor bedrijvigheid, kleinhandel, landbouw en toerisme. Concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren:

- de principes van verweving, zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit consequent meenemen in de ontwikkeling van alle plannen en projecten rond ondernemersruimte;
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden.

Het waarborgen van de groei door een gepast ruimtelijk beleid, namelijk de groei van de vrijetijdseconomie door verweving en herschikking in functie van een beter ruimtegebruik ten behoeve van de groeimogelijkheden van de sector, wordt hierdoor benadrukt. Samen met het principe van gelijktijdige compensatie moet dit voldoende garanties geven zonder dat het nodig is om een contingent op te bouwen.

De Procoro verwijst m.b.t. de vraag om het creëren van een bijkomend planologisch aanbod door compensatie van andere 'harde' bestemmingen mogelijk te maken naar het antwoord bij A46.ER.BT1.

Ondanks bovenstaande weerlegging stelt de Procoro voor om het tekstdeel onder het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" te herstructureren en aan te passen. De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van A46.SV5 waarin het Departement Omgeving stelt dat het creëren van een contingent, een zogenaamde 'reservepot' voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden, in strijd is met de Vlaamse beleidsvisie. Naar analogie met bedrijvigheid verwijst de Procoro ook naar het advies A46.ER.BT1.

- De Procoro stelt voor om het principe van contingent te verlaten en te schrappen bij het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" (p.251-252). Indien hieraan gevolg wordt gegeven stelt ze voor om de visie te herstructureren met behoud van de inhoud, waarbij gestart wordt met de vrijetijdseconomie als groeisector.
- Daarnaast stelt de Procoro voor om enkele lay-outmatige aanpassingen door te voeren opdat de leesbaarheid van de visietekst vergroot (bv. tekst in bold).
- Voor OD 4 wordt voorgesteld om bij de actie ER-4.1 de opsplitsing van de "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" weg te laten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist welke terreinen provinciaal en welke terreinen door Vlaanderen kunnen herbestemd worden i.f.v. de Limburgse ruimteshift. Deze aanpassing werkt ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 (p.293-294).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het tekstdeel onder het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" te herstructureren en aan te passen. De Procoro verwijst hiervoor ook naar de behandeling van A46.SV5 waarin het Departement Omgeving stelt dat het creëren van een contingent, een zogenaamde 'reservepot' voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden, in strijd is met de Vlaamse beleidsvisie. Naar analogie van bedrijvigheid verwijst de Procoro ook naar het advies A46.ER.BT1.

- De Procoro stelt voor om het principe van contingent te verlaten en te schrappen bij het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" (p.251-252). Indien hieraan gevolg wordt gegeven stelt ze voor om de visie te herstructureren met behoud van de inhoud, waarbij gestart wordt met de vrijetijdseconomie als groeisector.
- Daarnaast stelt de Procoro voor om enkele lay-outmatige aanpassingen door te voeren opdat de leesbaarheid van de visietekst vergroot (bv. tekst in bold).
- Voor OD 4 wordt voorgesteld om bij de actie ER-4.1 de opsplitsing van de "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" weg te laten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist welke terreinen provinciaal en welke terreinen door Vlaanderen kunnen herbestemd worden i.f.v. de Limburgse ruimteshift. Deze aanpassing werkt ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 (p.293-294).

IR29.ER.VE1 De gemeente Zonhoven stelt dat de uitbreiding van het Heidestrand niet meer wordt beschouwd als een provinciale bevoegdheid, wel een gemeentelijke. Uitbreiding van een recreatiegebied kan door het herschikken van onbenutte of slecht gelegen recreatiezones naar open ruimte. Ook hier bouwt de provincie een contingent op. Dit zou voor het Heidestrand inhouden dat op een andere locatie recreatiegebied moet omgevormd worden naar openruimte zodat de camping kan uitbreiden. Volgens gegevens van de provincie beschikt Zonhoven niet over mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. Dit wordt tegengesproken. Tussen de Schutenseweg, Donkeindeweg en de spoorlijn ligt een recreatiegebied zonder een toekomstige recreatieve visie.

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van A11.ER.VE1 (geclusterd). (loslaten principe contingent).

Ook stelt de Procoro dat gemeenten via "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties", p.272-273, mogelijkheden hebben voor het creëren van juridisch aanbod voor vrijetijdseconomie. De Procoro stelt dat voor vrijetijdseconomie volgens "Ruimte voor vrijetijdseconomie" een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must is, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 'Ruimtelijke staat'). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;
- nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;
- goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;
- afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", specifiek 7.3 "Gemeenten", p.294. Hier zijn acties opgesomd die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren:

- ...
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden;
- ...

De Procoro verwijst naar de lijst van de "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" bij OD4, actie ER-4.1, p.282-283. Deze lijst is dynamisch en niet limitatief. Terreinen kunnen door omstandigheden of een wijzigend ondernemersklimaat nog toegevoegd of geschrapt worden.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A11.ER.VE1 (geclusterd)

• **Recreatief medegebruik - Zonevreemde activiteiten**

A27.ER.VE3 De gemeenteraad van Heusden-Zolder maakt zich zorgen over de mogelijkheden/beperkingen van het recreatieve medegebruik van de open ruimte. Vaak wordt het recreatieve zachte medegebruik van de open ruimte beperkt door verschillende sectorale wetgevingen. Het provinciebestuur zou hier een rol moeten opnemen als schakel tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. De gemeenteraad is tevreden dat bij een herbestemming van een recreatieve functie naar een open ruimtebestemming het recreatief medegebruik het uitgangspunt is.

De Procoro neemt akte van de appreciatie over het recreatief medegebruik als uitgangspunt bij de herbestemmingen van een recreatieve functie naar een open ruimtebestemming.

Tevens stelt de Procoro dat het recreatieve medegebruik doorsijpelt binnen de ruimtelijke staat, eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie, binnen de verschillende strategische (SD 4, SD 5, ...) en operationele doelstellingen (waaronder ook bij OD 4, actie ER-4.1) en acties.

Bijkomend wordt zowel bij het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden" als bij de selectie 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" het recreatief medegebruik als uitgangspunt gehanteerd.

Zie ook herstructurering en aanpassing visie-element 4.3: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

Met betrekking tot de rol van het provinciebestuur verwijst de Procoro naar hoofdstuk 2. "Focus en rol van de provincie" binnen het beleidskader "Economische ruimte" (p.231). Limburg uitbouwen tot een economisch sterke, duurzame, wendbare en veerkrachtige regio, met internationale allure, kan enkel als alle partners hun steentje bijdragen. In functie van de economische ruimte kan de provincie hierin een meervoudige rol opnemen, namelijk:

- marktvormend door te oriënteren met visie-formulerende instrumenten zoals agenderen en richting geven aan keuzes;
- marktregulerend door te reguleren met juridisch-planologische instrumenten zoals sturen en eventueel beperken van keuzes;
- marktfaciliterend door te faciliteren en verbinden met samenwerkingsgerichte instrumenten zoals verkennen en monitoren van (nieuwe) keuzes;
- marktstimulerend door te stimuleren en investeren met financiële instrumenten zoals subsidiëren en verruimen van keuzes.

Ook specifiek voor vrijetijdseconomie komt dit voor de provincie neer op een meervoudige rol:

- de landschappelijke kwaliteit en de ruimtelijke regionale eigenheid te bewaken en te versterken;
- geïntegreerde strategische ruimtelijke projecten initiëren en ontwikkelen (ook met toeristische meerwaarde); ruimte en aandacht voor de fiets in ruimtelijke plannen en projecten af te dwingen, ook voor de toeristisch-recreatieve fietsbeleving. De provincie zorgt voor de afstemming van de ontwikkeling van beide fietsnetwerken op elkaar;
- de grotere, ruimtebehoevende toeristisch-recreatieve terreinen ruimtelijk te faciliteren.

Zo draagt het ruimtelijk beleid bij aan betere ruimtelijke condities waarop toeristisch ondernemerschap zich verder kan uitbouwen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A11.ER.VE1 (geclusterd)

A40.ER.VE5 Toerisme Vlaanderen verwijst naar p.251: 'Vele, relatief kleinschalige, toeristische bedrijven en voorzieningen blijven of worden zo veel mogelijk verweven in stads- en dorpskernen of op ruimtelijk verantwoorde wijze in de open ruimte (plattelandstoerisme). Dit telkens met het nodige respect voor of zelfs met een versterking van de ruimtelijke regionale eigenheid. ... In de zoektocht naar een zinvolle (her)bestemming van leegstaand erfgoed kan de vrijetijdseconomie dan ook een belangrijke rol opnemen.' Deze passage ondersteunt Toerisme Vlaanderen helemaal maar wat betekent het plattelandstoerisme concreet? Hier wordt gesteld dat plattelandstoerisme op een ruimtelijk verantwoorde wijze in de open ruimte moet kunnen. Zoals hierna nog wordt aangehaald door Toerisme Vlaanderen (zie A40.ER.VE8), vraagt de provincie anderzijds om een meer restrictief beleid te voeren in het agrarisch gebied op vlak van functiewijzigingen. Toerisme Vlaanderen vraagt ook om plattelandstoerisme in de open ruimte mogelijk te maken, dit uiteraard met het nodige respect voor de draagkracht van de omgeving en de ruimtelijke regionale eigenheid. Maar op dit vlak zou het goed zijn mocht dit beleidsplan wat meer duidelijkheid bieden. Of betekent het bovenstaande dat enkel nog het (her)bestemmen van leegstaand erfgoed mogelijk is?

Toerisme Vlaanderen vraagt om meer duidelijkheid te geven over wat er begrepen wordt onder plattelandstoerisme en wat de mogelijkheden zijn op dit vlak in de open ruimte.

De Procoro stelt voor om het woord plattelandstoerisme te schrappen uit het Ruimtepact 2040. Het komt maar 1x voor en tussen haakjes bij het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden", p.252. De beschrijving "op ruimtelijk verantwoorde wijze in de open ruimte" verwijst naar een afweging ten opzichte van de goede ruimtelijke ordening. Deze afweging is steeds plaats- en contextafhankelijk en kan dus niet op een algemene wijze verder vastgelegd worden. De Procoro merkt op dat, ongeacht de visies en doelstellingen in het Ruimtepact 2040, de regelgeving inzake toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen van toepassing is. De beoordeling van concrete dossiers gebeurt dus via de vergunningsprocedures.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en specifiek 7.2 "Vlaanderen" waar aan Vlaanderen het voeren van een restrictiever beleid gevraagd wordt en het aanpassen van de regelgeving inzake toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen in industriegebieden, KMO-zones en agrarische gebieden om zo de ruimtelijke druk op deze gebieden te laten afnemen en ze voor te behouden voor hun eigenlijke functies en activiteiten. Dit is een duidelijke stellingname.

Bijkomend verwijst de Procoro naar het beleidskader "Economische ruimte", 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten", p.264. Hierin staat opgenomen dat de provincie Limburg binnen de provinciale strategische landbouwgemeenten planningsinitiatieven of andere acties kan nemen ter versterking van de landbouwstructuur, in afstemming met andere functies (natuur, bos, wonen, recreatie en toerisme, bedrijvigheid,...) en de kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. De Procoro wijst erop dat de provincie in de provinciale strategische landbouwgemeenten een strengere regeling rond zonevreemde activiteiten wenst in de bestemming agrarisch gebied vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Vrijgekomen landbouwareaal (gebouwen en gronden) wordt prioritair ingezet voor landbouwactiviteiten. Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is

slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen. Eventuele zonevreemde activiteiten genereren zo weinig mogelijk bijkomend ruimtebeslag. De Procoro wenst tegenmoet te komen door bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten" op p.264 bij de alinea over de strengere regeling rond zonevreemde activiteiten door een zinsdeel toe te voegen tot volgende zin: "Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen, met respect voor waardevol patrimonium". Zie ook A40.ER.BT1 (geclusterd).

Dit krijgt uitvoering door "OD 5 – Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied" en de 3 bijbehorende acties, p.287-290, vanuit een geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak.

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst bij 5.3 "Provinciale strategische landbouwgemeenten" op p.264 bij de alinea over de strengere regeling rond zonevreemde activiteiten door een zinsdeel toe te voegen tot volgende zin:

"Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen, met respect voor waardevol patrimonium".

De Procoro stelt voor om het woord plattelandstoerisme te schrappen uit het Ruimtepact 2040.

A40.ER.VE8 Toerisme Vlaanderen herhaalt enkele passages uit het Ruimtepact 2040:

- p 223: In dit onderdeel wordt aan Vlaanderen gevraagd:
- een restrictief (vergunningen)beleid voeren voor bijkomende bebouwing, bijkomende verharding en zonevreemde functiewijzigingen in de openruimteschakels en in de natuurgebieden
- p. 293: een restrictiever beleid voeren en regelgeving aanpassen inzake toelaatbare zonevreemde functiewijzigingen in industriegebieden, KMO-zones en agrarische gebieden om zo de ruimtelijke druk op deze gebieden te laten afnemen en ze voor te behouden voor hun eigenlijke functies en activiteiten;
- p.294: bestaande wetgeving evalueren en herzien om de mogelijkheden tot zonevreemde functiewijzigingen in de open ruimte te verstrengen/beperken waarbij vrijgekomen bedrijfsgebouwen en verlaten sites eerder in aanmerking komen voor ontharding en sloop, dan in stand gehouden te worden via zonevreemdheid;

Toerisme Vlaanderen stelt dat landbouwactiviteiten de beeldkwaliteit van het platteland mee bepalen. Een afwisselend landbouwlandschap met weilanden, glooiende akkers, fruitplantages, kleine landschapselementen en verweving tussen het landbouwcultuurlandschap en de natuurlijke structuur zijn zeer interessant voor toerisme en recreatie en bieden op vele plaatsen een uniek beeld in Limburg.

Toerisme Vlaanderen verwijst hierbij naar p. 244 uit het ontwerp-Ruimtepact: "De koppeling met natuurlijke, landschappelijke en/of cultuurhistorische aspecten, maakt dat toeristische ontwikkelingen sterk gekoppeld zijn aan de kernkwaliteiten van de betrokken landschapseenheid en dus zeer plaatsgebonden. Dit betekent ook dat de ontwikkeling en de ruimtevragen van de toeristische sector vaak die mooie en aantrekkelijke plaatsen opzoeken, waar ze het best tot hun recht komen, rekening houdend met de vraag en verwachting van de consument. Dat leidt regelmatig tot conflicten met natuur, landbouw of erfgoed. Ook gangbare ruimtelijke principes van concentratie en multimodale bereikbaarheid zijn niet altijd toepasbaar voor de meest belevingsvolle plekken."

Toerisme Vlaanderen begrijpt dat de landbouwgebieden deels onder druk komen te staan door bijkomende bebouwing, bijkomende verharding en zonevreemde functiewijzigingen. Toch maken de zonevreemde functiewijzigingen het mogelijk om in deze mooie gebieden te verblijven als bezoeker en dit normaal gezien zonder bijkomende verharding en/of bijkomende bebouwing. Toerisme Vlaanderen begrijpt dat leegstaande hoeves en gebouwen prioritair voor landbouw bedoeld zijn, maar als deze niet ingevuld geraken en deze kwalitatief zijn, vragen wij toch om deze ook voor toeristisch-recreatieve doeleinden te kunnen gebruiken. Dit uiteraard rekening houdend met de draagkracht van de omgeving en zonder bijkomende verharding of bijkomend gebruik van de omliggende weides (met uitzondering van de huiskavel en tuin).

Toerisme Vlaanderen begrijpt de vraag van de provincie naar een meer restrictief vergunningenbeleid in het agrarische gebied, maar pleit ook voor voldoende toeristisch-recreatieve mogelijkheden in dit gebied.

Zie restrictiever beleid en zonevreemde functiewijzigingen: zie antwoord bij A40.ER.VE5

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A40.ER.VE5

- **Provinciale toeristisch-recreatieve dragers**

Selectiecriteria

A13.ER.VE4 De gemeenteraad van Peer stelt dat de creativiteit als het gaat over een unieke recreatieve beleving geen grenzen kent en niet kan worden beknot door de selectievoorwaarden op te nemen als criteria om te bepalen of het nieuwe product kan worden opgenomen als provinciale toeristische-recreatieve drager. De provincie dient in dit ruimtelijke beleidsplan voldoende ruimte te laten voor nieuwe initiatieven.

Op niveau van de provincie is de selectie van provinciale toeristisch-recreatieve dragers niet-limitatief. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen (zie: 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers").

De geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers zijn van uitgesproken belang voor de toeristische uitstraling van Limburg, met een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/of eigendom van de provincie Limburg om initiatieven die onder de provinciale focus vallen, op te pikken.

M.b.t. de andere beleidsniveaus wijst de Procoro erop dat naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers in Limburg nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voorkomen die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. De ruimtelijke planningsbevoegdheid behoort tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid.

Het Ruimtepact 2040 laat via "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" ruimte voor nieuwe initiatieven. Hierin is onder "ruimte voor vrijetijdseconomie" (p.273) opgenomen dat de ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in hoofdzaak bij de gemeenten ligt. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- *aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;*
- *nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;*
- *goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;*
- *afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.*

Voorstel: geen aanpassing

A14.ER.VE1 De gemeenteraad van Lanaken stelt dat het fietstoerisme terecht als speerpunt voor Limburg wordt uitgewerkt maar dat het vaartoerisme, het wandel- en ruiternetwerk te weinig aan bod komt. Dit zijn items waarop er de komende jaren sterker ingezet wordt vanuit een toeristisch perspectief.

IR42.ER.VE1 De Limburgse Milieukoepel stelt dat Limburg sinds jaar en dag de fietsprovincie bij uitstek is en het ook begrijpbaar is dat Visit Limburg dit handelsmerk wil blijven promoten. Echter lijkt de wandelaar hier in de kou te blijven staan, ondanks dat de provincie ook een wandelnetwerk bij uitstek heeft. De Limburgse Milieukoepel merkt dat er toenemend conflictsituaties ontstaan tussen wandelaars en fietsers door de aanhoudende druk van steeds meer fietspaden die ook mensen te voet gebruikt worden. De Limburgse Milieukoepel stelt dat in de ruimtelijke plannen en projecten er niet enkel naar de fiets maar ook voor de voetganger ruimte en aandacht moet gaan.

De Procoro stelt dat de wandelroutes vevat zitten binnen verschillende delen van het Ruimtepact 2040 én binnen het recreatief medegebruik.

De vrijetijdseconomie is ruimtelijk sterk verspreid over de hele provincie. Ter ondersteuning van de toeristische aantrekkingselementen worden allerhande toeristisch-recreatieve dienstverleningen en infrastructuren uitgebouwd zoals horeca, logies, onthaal- en bezoekerscentra en fiets- en wandelroutes. Hierdoor worden de toeristische aantrekkingselementen ook verbonden met elkaar via verschillende recreatieve routes. Het toeristisch fietsknooppuntennetwerk zorgt ervoor dat de provincie nationaal én internationaal als toeristische regio op de kaart staat. Ook andere recreatieve routes zijn zeer populair in Limburg: wandelroutes, ruiter- en menroutes, mountainbikeroutes, ... Deze worden opgesomd bij de ruimtelijke staat bij 3.3 "Ruimtelijke structuur van de vrijetijdseconomie in Limburg", p.240, en op deze manier erkend. Deze niet-limitatieve opsomming sluit geen enkele route uit, dus bv. ook de vaarroutes niet. Echter stelt de Procoro voor de opsomming bij de omschrijving van de "Uitzonderlijke landschappen" bij 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers", p.261 ook niet-limitatief te maken.

Ook binnen "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie", p.243, zijn de wandelroutes opgenomen binnen het recreatief medegebruik als een verweefbaar element. De verweefbare elementen zijn heel veel toeristisch-recreatieve activiteiten en functies die, omwille van hun veeleer beperkte omvang, niet als een omliggende ruimtelijke entiteit te herkennen zijn en in verweving met andere functies en voorzieningen voorkomen: hotels en musea in steden, wellnesscentra, B&B's en vakantiewoningen in de open ruimte of in stads- en dorpskernen, jachthavens, recreatief medegebruik zoals fiets- en wandelroutes door natuur-, bos- en landbouwgebieden,

Ook zal bij de realisatie van de groenblauwe aders de toegankelijkheid van deze groenblauwe aders mee onderzocht worden zodat opportuniteiten voor zacht recreatief en toeristisch medegebruik zoals fietsen (bv. kwaliteitsverbetering van de bovenlokale fietsroutenetwerken) en wandelen volop benut kunnen worden (zie "OD 1 – Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors" – beleidskader "Openruimteschakels" - p.212).

De Procoro verwijst ook naar hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040", p.18 dat benadrukt dat beleidsplanning strategisch en actiegericht is. Beleidsplanning verschilt door zijn strategisch karakter van de eerder alomvattende structuurplannen. Het Ruimtepact 2040 geeft binnen de strategische visie een langetermijnvisie op de ruimtelijke ontwikkelingen op het niveau van de provincie en de belangrijkste beleidsopties op lange termijn. Aan de hand van beleidskaders wordt sturing gegeven aan de 'verdeelvraagstukken' die gebaat zijn bij een regionale aanpak, zoals het faciliteren van de regionale economische strategie, de versterking van het openruimtesysteem en het beheersen van de ruimtelijke en maatschappelijke impact van het wonen. Bij de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers wordt duidelijk dat het hierbij om toeristisch-recreatieve domeinen en voorzieningen gaat met een uitgesproken belang voor de toeristische uitstraling van Limburg, een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/of eigendom van de provincie.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor de opsomming bij de omschrijving van de "Uitzonderlijke landschappen" bij 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers", p.261 niet-limitatief te maken.

A18.ER.VE2 De gemeenteraad van Voeren merkt op dat de Commanderie van Sint-Pieters-Voeren op kaart p.263 niet voorkomt (dit is de kaart met de provinciale toeristisch-recreatieve dragers), die van Gruitrode wel. Alhoewel de Commanderie van Sint-Pieters-Voeren nog in private handen is, en er geen concrete plannen zijn, moet overwogen worden om ze toch als (toekomstige) drager van het provinciaal toeristisch-recreatief beleid aan te geven. Het zou jammer zijn dat er in de nabije toekomst een interessant project opduikt en dat dit voor de provincie dan niet kan ontwikkeld worden omdat het niet in de visie omtrent toerisme is opgenomen.

A23.ER.VE3 De gemeenteraad van Hamont-Achel stelt dat de Achelse Kluis een toeristisch-recreatieve drager is met een grensoverschrijdende uitstraling. Provinciale investeringen en initiatieven zijn voor deze locatie wenselijk.

IR37.ER.VE1 De bezwaarindiener vindt het frappant dat de waterrecreatiedomeinen Heerenlaak en De Spaanjerd, uitgbaat door Marec, niet langer deel uitmaken van het netwerk aan provinciale recreatieve dragers (p. 260 e.v.). De bezwaarindiener vraagt of dit verklaard kan worden en zo neen, de waterrecreatiedomeinen toe te voegen.

De commanderie van Gruitrode (Duinengordel) is in het Ruimtepact 2040 geselecteerd als nieuwe poort van het NPHK. De commanderie van Sint-Pieters-Voeren komt hiervoor niet in aanmerking.

De commanderie van Sint-Pieters-Voeren, de Achelse Kluis, het waterrecreatiedomeinen Heerenlaak en De Spaanjerd voldoen niet aan de selectiecriteria waardoor ze niet geselecteerd zijn als provinciale toeristisch-recreatieve dragers.

De Procoro merkt op dat de selectie van provinciale toeristisch-recreatieve dragers niet-limitatief is. Nieuwe attracties, terreinen en voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

De Procoro suggereert om na te gaan of de gebruikte cijfers voor de selectiecriteria nog actueel zijn. Indien er recentere cijfers beschikbaar zijn, zal de analyse opnieuw moeten uitgevoerd worden met de recentste cijfers.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de recentste cijfergegevens te gebruiken binnen het thema vrijetijdseconomie en indien nodig de selecties te actualiseren.

A28.ER.VE1 De gemeente Beringen vraagt om de site be-MINE op te nemen als "specifiek vrijetijd domein van provinciaal niveau" gezien:

1. schaal, volledigheid en ensemblewaarde van de erfgoedsite met internationale allure

2. ontwikkeling van het provinciaal mijnbelevingscentrum en be-Nature als bovenlokale attracties (euregionaal)
3. be-MINE als toegangspoort tot Kolenspoor(regio)

De Procoro verwijst hierbij naar 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" op p.260-263. De specifieke vrijetijd domeinen van provinciaal niveau zijn geselecteerd aan de hand van selectiecriteria. Deze domeinen situeren zich op grondgebied van meer dan één gemeente. Ze hebben een eigen toeristisch aanbod en een omvangrijk pakket aan recreatieve voorzieningen. Ze fungeren ook als uitvalsbasis om de streek en omliggende natuur- en landschapsgebieden te verkennen (toegangs- of poortfunctie). De site be-MINE site voldoet niet aan de eerste selectiecriteria, namelijk: het is niet gelegen op het grondgebied van meer dan één gemeente. Gezien be-MINE wel voldoet aan de selectiecriteria van de dagattracties van provinciaal niveau namelijk; een oppervlakte groter dan 5ha en een bezoekersaantal hoger dan 100 000 op jaarbasis, werd het hierin gecatalogeerd. Ook het Kolenspoor wordt benoemd als een provinciale toeristisch-recreatieve drager, namelijk binnen het toeristisch fietsrouten netwerk en aansluitende projecten.

Hierdoor is het geselecteerd als een provinciale toeristisch-recreatieve drager waardoor de provincie aan visieontwikkeling kan doen en planningsinitiatieven of andere acties voor de ruimtelijke ontwikkeling kan ondernemen.

De Procoro wenst echter wel om het gebied "Mijnstreek", na inwinning van informatie bij Visit Limburg omtrent deze regio, op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen". De Mijnstreek voldoet immers aan de omschrijving van "uitzonderlijk landschap". De Procoro verwijst hier ook naar het voorstel voor een aangescherpte definitie van het begrip "uitzonderlijk landschap" bij antwoord A40.ER.VE6. De Mijnstreek voldoet eveneens aan de aangescherpte omschrijving van "uitzonderlijk landschap".

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst het gebied "Mijnstreek" op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen".

A25.ER.VE2 De gemeenteraad van Maasmechelen onderschrijft de specifiek omschreven economische dragers, de toeristische-recreatieve dragers en de strategische landbouwgebieden. Deze spelen allen een belangrijke rol in de economische ontwikkeling in en rondom Maasmechelen.

De Procoro neemt akte van bovenstaand advies.

Voorstel: geen aanpassing

A32.ER.VE7 De gemeenteraad van Houthalen-Helchteren vindt het jammer dat de provincie enkel focust op de grote toeristische entiteiten (ze verwijzen naar de opsomming in de ruimtelijke staat), en de rest beschouwt als een taak voor het lokale niveau.

De Procoro neemt hiervan akte.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd).

De Procoro geeft ook aan dat de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers niet limitatief is. Nieuwe attracties, terreinen en voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

M.b.t. de taak van het lokale niveau verwijst de Procoro ook naar "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties voor het creëren van ruimte voor vrijetijdseconomie. Bij "Ruimte voor vrijetijdseconomie" zijn richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie opgenomen.

De Provincie geeft hierdoor richting aan ontwikkelingen die door de verschillende beleidsniveaus kunnen opgestart worden en dit in afstemming met de andere beleidskaders en strategische doelstellingen van het Ruimtepact 2040.

De Procoro stelt dat de provincie het versterken van de vrijetijdseconomie verderzet, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben.

Voorstel: geen aanpassing

A40.ER.VE2 De recreatiedomeinen opgenomen op p.244 zijn volgens Toerisme Vlaanderen de knooppunten van bovenlokaal belang. Deze zouden blijvend onder de provinciale bevoegdheid moeten vallen zodat initiatieven m.b.t. kwaliteit, het ruimtelijk rendement, ... opgenomen worden door de provincie. Toerisme Vlaanderen vraagt zich af wie anders initiatieven zal nemen.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd).

Ook stelt de Procoro dat het Ruimtepact 2040 en beleidsplanning in het algemeen geen taakstelling bevat voor de andere planningsniveaus. Anders dan bij structuurplanning, gaat beleidsplanning uit van samenwerking in plaats van subsidiariteit. Het Ruimtepact 2040 is dan ook een richtinggevend en verbindend project voor Limburgers, actoren, structuren en streken. Hierbij hoopt de provincie dat zo veel mogelijk actoren vrijwillig, maar niet vrijblijvend, het engagement opnemen om het Ruimtepact 2040 als richtlijn te hanteren voor de uitvoering van hun eigen visies, doelstellingen, acties en projecten (zie strategische visie, hoofdstuk 2 "Statuut van het Ruimtepact", p. 19).

De Procoro stelt dat de provincie het versterken van de vrijetijdseconomie verderzet, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.ER.VE1 De gemeente Sint-Truiden ziet in de kwantificering van de dagattracties (van provinciaal belang) een probleem. Immers worden bij deze classificatie ook enkele activiteiten van stedelijk niveau gevat zoals de zaterdagmarkt (wekelijks ca. 3000 bezoekers) en de bezoekers van de zwembadsite (met fitness, tennis, hockey, sportzalen,...), het voetbal en recreationeel gebeuren rond Stayen,... . De gemeente Sint-Truiden vraagt dat dergelijke stedelijke activiteiten onder regie van de stad blijven en ook bij planningsinitiatieven de stad hier het nodige initiatief kan nemen. In die zin lijkt het zinvol om de kwantificering van dagattracties enkel op te nemen voor de gebieden die niet gelegen zijn binnen het kleinstedelijk gebied.

De Procoro verwijst naar 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" op p.260-261. De provinciale toeristisch-recreatieve dragers zijn toeristisch-recreatieve domeinen of voorzieningen met een uitgesproken belang voor de toeristische uitstraling van Limburg, een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/of eigendom zijn van de provincie Limburg. Bijkomend gelden er selectiecriteria voor de verschillende provinciale toeristisch-recreatieve dragers. Geen enkele van bovenstaande dagattracties voldoet aan deze criteria. De activiteiten waarop het bezwaarschrift doelt, blijven dus onder de gemeentelijke regie vallen.

Voorstel: geen aanpassing

IR36.ER.VE1 De bezwaarindieners, een bedrijf in vastgoedontwikkeling, merkt op dat sport in de opsomming op p. 229 als economische sector niet mee is opgenomen en verwijst naar volgende passage op p. 230: "Tot slot is het beleidsdomein sport, als persoonsgebonden materie, niet langer een bevoegdheid van de provincie. Zuivere sportvoorzieningen worden daarom niet meer geselecteerd en/of behandeld in het provinciale ruimtelijk beleid." Bezwaarindieners vinden dit om twee redenen een foutieve redenering: 1) sport is een ruimtebehoevende en economische sector, ruimtelijk beleid is (ook) provinciaal, en 2) de provincie gaat hiermee voorbij aan multi-sectorale ontwikkelingsprojecten waarbij sport soms een (belangrijke) component is van het ontwikkelingsproject. Bezwaarindieners zijn van oordeel dat op zijn minst de passage over sport geschrapt dient te worden uit het ontwerp ruimtepact.

Het beleidsdomein sport, als persoonsgebonden materie, is niet langer een bevoegdheid van de provincie.

Zuivere sportvoorzieningen worden daarom niet meer geselecteerd en/of behandeld in het provinciale ruimtelijk beleid. De Procoro wijst op de overheveling van de provinciale bevoegdheid sport naar Sport Vlaanderen. De overdracht van de persoonsgebonden bevoegdheden (sport, cultuur, welzijn, jeugd) gebeurde op 1 januari 2018 naar Vlaanderen en de lokale besturen, ter uitvoering van het regeerakkoord 2014-2019.

De Procoro wenst dus niet in te gaan op de vraag om de passage te schrappen.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van A43.A1 bij de algemene opmerkingen m.b.t. de zachte sectoren zoals cultuur, sport,... .

Voorstel: aanpassing.

Zie voorstel aanpassing A43.A1 bij de algemene opmerkingen

Poorten van nationale park(en) en poorten van landschapsparken

A12.ER.VE1 Er wordt opgemerkt dat Alken mee kandidaat is om samen met enkele aangrenzende gemeenten geselecteerd te worden als onderdeel van "Landschapspark Haspengouw – Hart van Haspengouw. Indien deze kandidatuur weerhouden wordt (beslissing eind 2023), zal dit tevens een grote invloed hebben op het toekomstig ruimtelijk beleid en de ontwikkelingen.

De Procoro neemt hiervan akte.

Met betrekking tot ruimte voor vrijetijdseconomie verwijst de Procoro naar het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden".

Ook verwijst de Procoro naar "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties". Voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" is een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie eveneens een must, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie", p.243, in het hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat"). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Hiervoor zijn er richtinggevend ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie opgenomen.

De Procoro verwijst bijkomend ook naar A46.ER.VE3 i.v.m. het schrappen van de selectie van de "Poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken".

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.VE3 (Departement Omgeving) De provincie geeft aan dat 'De poorten van toekomstige nationale parken en landschapsparken het statuut van provinciale toeristisch-recreatieve dragers krijgen op het moment van de erkenning van de parken.' Welke implicaties heeft dit statuut voor ruimtelijke ordening betreffende bevoegdheid? (p.260)

Erst en vooral benadrukt de Procoro dat de provinciale toeristisch-recreatieve dragers toeristisch-recreatieve domeinen of voorzieningen zijn met een uitgesproken belang voor de toeristische uitstraling van Limburg, een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/ of eigendom zijn van de provincie Limburg. De provincie wil de vrijetijdseconomie versterken, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben (p.260).

Vervolgens stelt de Procoro voor om de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers aan te passen, specifiek voor de selectie van de "Poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken".

Eenzijds is de Procoro van mening dat de selectie als provinciale toeristisch-recreatieve drager niet louter bepaald kan worden vanwege een selectie of statuut op Vlaams niveau. Anderzijds zijn er de provinciale toeristisch-recreatieve dragers "Uitzonderlijke landschappen", die van belang zijn voor de provinciale toeristisch-recreatieve structuur. Om dit te benadrukken stelt de Procoro voor om de selectie 'Poorten van nationale park(en) en poorten van landschapsparken' te verlaten. Hierdoor worden de uitzonderlijke landschappen met hun typerende kernkwaliteiten meer belicht.

Bijkomend vraagt de Procoro om de volgorde in de opsomming van de verschillende provinciale toeristisch-recreatieve dragers te veranderen, bv. te starten met de "Uitzonderlijke landschappen". Ook stelt ze voor om de alinea's onder de selecties boven de opsomming van de eigenlijke selecties te plaatsen om de leesbaarheid te vergroten.

Zie ook m.b.t. de provinciale focus: Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd) Bijkomend stelt de Procoro dat het Ruimtepact 2040 (en beleidsplanning in het algemeen) geen strikte taakstelling bevat voor de andere planningsniveaus. Anders dan bij structuurplanning, gaat beleidsplanning uit van samenwerking in plaats van subsidiariteit. Het Ruimtepact 2040 is dan ook een richtinggevend en verbindend project voor Limburgers, actoren, structuren en streken. Hierbij hoopt de provincie dat zo veel mogelijk actoren vrijwillig, maar niet vrijblijvend, het engagement opnemen om het Ruimtepact 2040 als richtlijn te hanteren voor de uitvoering van hun eigen visies, doelstellingen, acties en projecten. Zie engagement 2.4 "Engagement om samen te werken aan ruimte in Limburg" p.19 (strategische visie).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers (5.3) aan te passen, door de selectie van de "Poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken" te schrappen.

Bijkomend vraagt de Procoro om de volgorde in de opsomming van de verschillende provinciale toeristisch-recreatieve dragers te veranderen, bv. te starten met de "Uitzonderlijke landschappen". Ook stelt ze voor om de alinea's onder de selecties boven de selecties te plaatsen om de leesbaarheid te vergroten.

IR6.ER.VE2 Het Regionaal landschap Kempen en Maasland merkt op dat de poorten van Landschapsparken pas bij erkenning worden opgenomen als provinciale toeristisch-recreatieve drager. Een eventuele erkenning staat het Regionaal landschap Kempen en Maasland los van de beslissing om De Wissen als poort uit te bouwen omdat die beslissing al eerder werd genomen.

Zie aanpassing 5.3 “Provinciale toeristisch-recreatieve dragers”, specifiek het verlaten van de selectie van de poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken, de volgorde van de selecties en de positie van de alinea’s: zie antwoord bij A46.ER.VE3.

Hierdoor wordt bv. de uitbouw van De Wissen als poort niet afhankelijk gesteld van de erkenning als poort van een landschapspark. Bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager “Uitzonderlijke landschappen” zijn de verschillende landschapseenheden met hun typerende kernkwaliteiten opgenomen, waaronder het Rivierpark de Maasvallei. Tevens is in de beschrijving een opsomming opgenomen m.b.t. onthaalinfrastructuur, wandel- en fietsroutes, randattracties,... De provincie kan voor de geselecteerde dragers aan visieontwikkeling doen en planningsinitiatieven of andere acties ondernemen voor de ruimtelijke ontwikkeling ervan.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.VE3.

Uitzonderlijke landschappen

A6.ER.VE2 De gemeenteraad van Tessenderlo merkt op dat het Merode-gebied wordt geselecteerd als provinciaal toeristisch-recreatieve drager, met name als 'uitzonderlijk landschap'. Deze zienswijze kan gevolgd worden door de gemeente Tessenderlo.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

A11.ER.VE5 De gemeenteraad van Pelt stelt dat de site van De Grooten Hof de potentie heeft om als dé algemene toegangspoort voor Bosland naar voren geschoven te worden.

De provinciale toeristisch-recreatieve drager “Uitzonderlijke landschappen” zijn de verschillende landschapseenheden met hun typerende kernkwaliteiten opgenomen, die erg belangrijk zijn voor de Limburgse vrijetijdseconomie zeker als ze toeristisch-recreatief ontsloten zijn allerhande onthaalinfrastructuur, wandel- en fietsroutes, randattracties, ondersteunende horeca, logies en een corporate identity. Het zijn uitgestrekte gebieden met voornamelijk recreatief medegebruik. Zie ook aangepaste formulering van “Uitzonderlijke landschappen” bij A40.ER.VE6.

Bosland is geselecteerd als een uitzonderlijk landschap. De provincie kan voor de geselecteerde dragers aan visieontwikkeling doen en planningsinitiatieven of andere acties ondernemen voor de ruimtelijke ontwikkeling ervan. Indien blijkt dat de site van De Grooten Hof de algemene toegangspoort moet worden en hiervoor draagvlak is, kan de provincie hiervoor initiatief nemen.

M.b.t. de poorten van nationale park(en) en poorten van landschapsparken: zie antwoord A46.ER.VE3.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.VE3.

A28.ER.VE2 De gemeente Beringen vindt dat de Zwarte Beek een waardevol natuurgebied is en herhaalt een stelling op p. 192 uit het Ruimtepect: “met netwerk van intacte beekvalleien met alle bijhorende ecotopen en landschappen is een kernkwaliteit in de landschapseenheid West-Limburgse beekvalleien”. De gemeente Beringen vraagt om het bezoekerscentrum De Watersnip, gevestigd in Koersel, te benoemen binnen de provinciale toeristisch-recreatieve dragers, zijnde een ontsluitingspunt tot deze vallei(en).

De Procoro erkent de Zwarte Beek als een waardevol natuurgebied. Echter merkt ze op dat zowel de Zwarte Beek als de landschapseenheid West-Limburgse beekvalleien niet geselecteerd zijn als “Uitzonderlijk landschap”.

De Procoro verwijst ook naar antwoord bij A46.ER.VE3 m.b.t. het aanpassen van 5.3 “Provinciale toeristisch-recreatieve dragers”, p.264, meer bepaald het verlaten van de selectie van de “Poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken.

Tot slot stelt de Procoro voor om de lijst bij hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat”, 3.3 “Vrijetijdseconomie” (p.241-242) met betrekking tot de toeristisch-recreatieve entiteiten te actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg.

Indien het bezoekerscentrum De Watersnip te Koersel uit deze cijfers naar boven komt, wordt het mee opgenomen in de lijst.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de lijst bij hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat", 3.3 "Vrijtijdseconomie" (p.241-242) met betrekking tot de toeristisch-recreatieve entiteiten te actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg.

A31.ER.VE1 De gemeenteraad van Dilsen-Stokkem vraagt De Wissen te selecteren als poort van het Rivierpark Maasvallei, ongeacht de eventuele selectie van het Rivierpark tot erkend landschapspark. Reeds in 2006 werd het plan "Maasvallei... grensverleggend", uitgewerkt door het Regionaal Landschap Kempen en Maasland en goedgekeurd door de provincie Limburg en de vijf Maaslandse gemeenten, in functie van de uitbouw van een grensoverschrijdend RivierPark Maasvallei. Recent werd de nota "RivierPark Maasvallei – evaluatie en toekomst", uitgewerkt door het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, vastgesteld door de stuurgroep Maasvallei op 12 december 2019. In beide plannen wordt de ontwikkeling van het (grensoverschrijdend) Rivierpark vooropgesteld en wordt er in de praktijk gewerkt om het Rivierpark - ook op ruimtelijk vlak - vorm te geven. Tevens is de uitbouw van De Wissen tot internationaal Maascentrum als actiepoint opgenomen in beide plannen. De eerste fase, nl. de bouw van een nieuw bezoekersonthaal aan De Wissen, is ondertussen gerealiseerd. Het provinciaal beleidsplan ruimte betreft een ruimtelijk plan, op basis van de ruimtelijke eigenheid van de provincie. De ruimtelijke eigenheid en ontwikkeling van het Rivierpark Maasvallei valt duidelijk te erkennen en werd ook als uitzonderlijk landschap opgenomen in het beleidsplan. Het is dan ook niet duidelijk waarom de selectie van De Wissen tot poort van het Rivierpark Maasvallei gekoppeld wordt aan de eventuele selectie als landschapspark op Vlaams niveau. Ook al zou het Rivierpark niet geselecteerd worden tot landschapspark, dan blijft ruimtelijk gezien De Wissen fungeren als poort tot het Rivierpark. Het is bijgevolg aangewezen om De Wissen op te nemen als poort van het Rivierpark Maasvallei.

IR6.ER.VE1 Het Regionaal landschap Kempen en Maasland merkt op dat op p. 260 de poorten van het Nationaal Park allen zijn opgenomen. Echter is De Wissen niet opgenomen als poort tot het RivierPark, hoewel het daartoe wel werd aangeduid.

IR6.ER.VE3 Het Regionaal landschap Kempen en Maasland stelt dat de provincie de samenwerkingsovereenkomst inzake "de gezamenlijke uitbouw van De Wissen tot hoofdtoegangspoort van het RivierPark Maasvallei en tot onthaalpoort van het natuurgebied Negenoord-Kerkeweerd" heeft ondertekend, en verlengd heeft tot 31 december 2024. Het Regionaal landschap Kempen en Maasland vraagt om De Wissen op te nemen, ook op de bijhorende kaart op p. 263.

*De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van IR6.ER.VE2 wat handelt over de selectie betreffende de uitzonderlijke landschappen en over De Wissen.
Zie ook antwoord bij A46.ER.VE3.*

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.VE3.

A40.ER.VE6 Toerisme Vlaanderen vindt het positief dat de uitzonderlijke landschappen geselecteerd zijn maar vraagt meer duiding bij de selectie van de uitzonderlijke landschappen en wat dit betekent.

De Procoro stelt voor om de omschrijving van de "Uitzonderlijke landschappen" te verduidelijken door ze scherper te formuleren en aan te vullen.

De Procoro stelt een aangepaste omschrijving voor ter verduidelijking: "Uitzonderlijke landschappen zijn gebieden of landschappelijke gehelen die sterk gekenmerkt worden door typerende kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. Ze zijn onder andere erg belangrijk zijn voor de Limburgse vrijtijdseconomie, zeker als ze toeristisch-recreatief ontsloten zijn met allerhande onthaalinfrastructuur, routenetwerken voor wandelen, fietsen, paardrijden, ..., randattracties, ondersteunende horeca, logies en een corporate identity. Het zijn uitgestrekte aaneengesloten gebieden met een brede variatie van bestemmingen en functies met een sterke aanwezigheid van recreatief medegebruik. Ze zijn minstens grensoverschrijdend in de betekenis van gemeente-, provincie- of landsgrensoverschrijdend. Tevens is de lijst niet-limitatief, omdat zowel de afbakening, de naam en de daaraan gekoppelde corporate identity van deze gebieden dynamische gegevens (kunnen) zijn."

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van het advies A46.ER.VE3 betreffende de selectie van de uitzonderlijke landschappen.

Selecties zijn aanknopingspunten voor toekomstige economische ontwikkelingen. De selecties zijn belangrijk voor de ruimtelijk-economische structuur van Limburg. Dit zijn gebieden of voorzieningen waar de provincie met haar ruimtelijk beleid een meerwaarde kan bieden, waar afwegingen op bovenlokaal niveau nodig zijn of die van provinciaal strategisch belang zijn (zie hoofdstuk 5, p.255).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt de volgende aangepaste omschrijving voor: "Uitzonderlijke landschappen zijn gebieden of landschappelijke gehelen die sterk gekenmerkt worden door typerende kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. Ze zijn onder andere erg belangrijk zijn voor de Limburgse

vrijtijdseconomie, zeker als ze toeristisch-recreatief ontsloten zijn met allerhande onthaalinfrastructuur, routenetwerken voor wandelen, fietsen, paardrijden,..., randattracties, ondersteunende horeca, logies en een corporate identity. Het zijn uitgestrekte aaneengesloten gebieden met een brede variatie van bestemmingen en functies met een sterke aanwezigheid van recreatief medegebruik. Ze zijn minstens grensoverschrijdend in de betekenis van gemeente-, provincie- of landsgrensoverschrijdend. Tevens is de lijst niet-limitatief, omdat zowel de afbakening, de naam en de daaraan gekoppelde corporate identity van deze gebieden dynamische gegevens (kunnen) zijn.”

Toeristisch Fietsroutenetwerk en aansluitende projecten

A9.ER.VE1 De gemeenteraad van Borgloon merkt op dat er in het beleidsplan geen selectie voor komt van dagattracties van provinciaal niveau in Borgloon, wel wordt het toeristisch fietsroutenetwerk als provinciale toeristische-recreatieve drager naar voren geschoven. Met de ontwikkeling van het Fruitspoor, als onderdeel van de grotere fietsbeleving Fruitroute, en de hieraan gekoppelde hefboomprojecten naar onder meer vrijtijdseconomie, horeca en delen van de agrarische sector, kan dit niet losgezien worden van het geheel van de Stroopsite (met de herontwikkeling van het Stationsplein), het belevingscentrum Graven van Loon, Kunst in de open ruimte, ... als volwaardige attractie. Het belang van een volwaardige uitwerking van het Fruitspoor zou dan ook deel mogen uitmaken van het beleidsplan.

De Procoro stelt dat onder andere het Fruitspoor vermeld staat onder actie SV-2 – “Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg”. Gebiedsgerichte projecten zijn projecten met een meervoudige opgave waarin verschillende ruimtelijke problematieken, uitdagingen en kansen samenkomen. Dit zijn projecten met een ruimtelijke impact en van strategisch belang voor Limburg. Onder de morfologische kernkwaliteiten van de regionale kenmerken wordt het Fruitspoor ingeschreven. Het kan fungeren als hefboomreactie voor verschillende andere projecten op gebied van landschap, ecologie, recreatie, erfgoed, duurzame mobiliteit, economie, Ze kunnen door diverse actoren worden getrokken, maar meestal in samenwerking met vele partijen. Het projectgebied, de invloedssfeer en de impact van deze projecten is gemeentegrensoverschrijdend en soms zelfs provincie- of landsgrensoverschrijdend. De functie van de betreffende infrastructuur kan dus ook verschillen over het traject en wordt getoetst aan de meervoudige opgave. Het Fruitspoor is in zijn geheel opgenomen onder SV-2 als gebiedsgericht project. Dit betekent dat ook de aanverwante/ aangesloten projecten hierbij mee zijn opgenomen.

Daarnaast wordt het Fruitspoor ook benoemd als ‘strategisch toeristisch hefboomproject’ (Ruimtelijke staat p.240), wat de regionale vrijtijdseconomie versterkt én wordt het ook opgenomen bij de provinciale toeristisch-recreatieve dragers, namelijk onder toeristisch fietsnetwerk en aansluitende projecten. Door het Fruitspoor op deze verschillende manieren op te nemen en/of te selecteren, kan een volwaardige uitwerking van het Fruitspoor gefaciliteerd worden.

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.VE2 De gemeenteraad van Bilzen vindt dat ook een connectie tussen Alden Biesen en de realisatie van het Fruitspoor moet weergegeven worden.

De Procoro neemt hiervan akte.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van A9.ER.VE1 (Fruitspoor).

Bij de uitwerking van het Fruitspoor kan deze connectie onderzocht worden.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.VE5 De Limburgse Milieukoepel merkt op dat op p.240 het Kolenspoor wordt genoemd en stelt dat dit in een huidige aanvraag als een fietsostrade naar voor gebracht wordt. De Limburgse Milieukoepel vindt dat de provinciale overheid hier duidelijkheid in mag scheppen; gaat het over een fietsostrade of over een toeristisch project? De provincie moet bij elk project duidelijkheid scheppen of de infrastructuur moet beschouwd worden als een fietsostrade, als een toeristische of als een functionele fietsverbinding.

De Procoro verwijst naar actie SV-2 “Opstarten en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg”. Hierin wordt het Kolenspoor beschouwd als gebiedsgericht project. Gebiedsgerichte projecten zijn projecten met een meervoudige opgave waarin verschillende ruimtelijke problematieken, uitdagingen en kansen samenkomen. Ze kunnen door diverse actoren worden getrokken maar meestal in samenwerking met vele partijen. Het projectgebied, de invloedssfeer en de impact van deze projecten is gemeentegrensoverschrijdend en soms zelfs provincie- of landsgrensoverschrijdend. De functie van de

betreffende infrastructuur kan dus ook verschillen over het traject en wordt getoetst aan de meervoudige opgave.

Het Kolenspoor is in zijn geheel opgenomen onder SV-2 als gebiedsgericht project. Dit betekent dat ook de aanverwante/ aangesloten projecten hierbij mee zijn opgenomen.

Daarnaast wordt het Kolenspoor ook benoemd bij 'strategisch toeristisch hefboomproject', wat de regionale vrijetijdseconomie versterkt én wordt het ook opgenomen bij de provinciale toeristisch-recreatieve dragers namelijk onder toeristisch fietsnetwerk en aansluitende projecten.

Door de verschillende selecties van het Kolenspoor in het Ruimtepakket 2040, kan een volwaardige uitwerking van het Kolenspoor gefaciliteerd worden.

Voorstel: geen aanpassing

- **Te herbestemmen recreatiegebieden**

A10.ER.VE1 De gemeenteraad van Hechtel-Eksel stelt dat er 2 gebieden worden aangeduid als mogelijk te herbestemmen recreatiegebied, omgeving Kiefhoek, en dit in overleg met Vlaanderen. Deze 2 groene corridors zijn opgenomen in het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Toeristisch RUP", deelplan Pijnven en deelplan Vlasmeer. Deze aanduiding is gebeurd in nauw overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos en op basis van terreinbezoeken en de aanwezige natuurwaarden, aansluitend bij bestaande corridors en stapstenen en het militair domein. Deze groencorridors vormen een compensatie voor de omzetting van natuurgebied en buffergebied naar recreatie en dit vormt op deze manier een sluitend verhaal over de verschillende deelplannen heen. Deze herbestemmingen naar natuur kunnen dus niet los gezien worden van de herbestemmingen naar recreatie in de andere deelplannen.

A27.ER.VE1 De gemeenteraad van Heusden-Zolder begrijpt de elementen die aanleiding geven tot het schrappen van de voornamelijk beboste zone met bestemming recreatiegebied ten zuiden van het Circuit Zolder, grenzend aan Albertkanaal en domein Bovy. De gemeenteraad wenst echter te benadrukken dat binnen deze zone een beperkte oppervlakte van het recreatiegebied is ingenomen door een tennishal, tennis- en paddelvelden en voetbalvelden. Deze infrastructuur zou minstens behouden moeten blijven.

Bij de opstart van een planningsproces is verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten en de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een openruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. De Procoro verwijst naar de tabel op p.283 bij actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden".

- *Mogelijk te herbestemmen gebieden te **Kiefhoekstraat** te Hechtel-Eksel: bij de beschrijving van de gebieden wordt verwezen naar het recent gestart gemeentelijk planningsproces. Ook is er overleg en afstemming geweest met de gemeente hierover naar aanleiding van het voorontwerp. Indien het gemeentelijk RUP wordt goedgekeurd, is de beoogde herbestemming uitgevoerd.*
- *Mogelijk te herbestemmen gebied **Bolderbergkanaal** te Heusden-Zolder: er is geen contour meer opgenomen (bij voorontwerp wel en de tennishal en sportvelden waren hierin niet opgenomen) en in de beschrijving gaat het over de voornamelijk beboste zone.*

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.VE6 De gemeente Maasmechelen ziet momenteel geen verdere recreatiezones die in aanmerking komen voor schrapping.

De Procoro neemt akte van bovenstaand advies.

Voorstel: geen aanpassing

A45.ER.VE3 De gemeenteraad van Genk stelt vast dat de 2 recreatiegebieden in Bokrijk en Craenevenne, die opgenomen waren in het voorontwerp, zijn niet meer opgenomen in het ontwerp beleidsplan.

De Procoro bevestigt deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

A26.ER.VE1 Sport Vlaanderen merkt op dat er in het ontwerp van beleidsplan 13 recreatiegebieden worden geselecteerd om te schrappen en te herbestemmen naar een open ruimte functie. Hiervan zijn er 3 gebieden waarvan de provincie zelf initiatief zal nemen inzake herbestemming en 10 gebieden waarbij aan Vlaanderen wordt voorgesteld om ze te herbestemmen. Wanneer er ruimtelijke uitvoeringsplannen worden opgemaakt i.f.v. recreatieve ontwikkelingen en er bv. een herbestemming voorgesteld wordt van natuurgebied of bosgebied naar recreatiegebied, wordt er altijd een eis tot planologische compensatie gesteld. Meestal is het dan zeer moeilijk om geschikte gebieden te vinden. Recreatiegebieden die herbestemd worden naar open ruimtegebied, zoals opgenomen in dit beleidsplan, dienen voor dergelijke compensaties dan ook in aanmerking te komen. Graag wordt Sport Vlaanderen verder betrokken bij de uitwerking van deze planologische compensatie.

Bij de opstart van een planningsproces is verder gebiedsgericht onderzoek nodig. Ook bij het geïntegreerd planningsproces wordt een planteam samengesteld. De Procoro gaat er vanuit dat bij beide processen verschillende relevante actoren betrokken zullen worden.

Sport Vlaanderen zal, zoals bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het geïntegreerde planningsproces voor ruimtelijke uitvoeringsplannen, planmilieueffectrapportage, ruimtelijke veiligheidsrapportage en andere effectbeoordelingen, (minstens) betrokken worden in de adviesvraag als de gronden die binnen de begrenzing van het voorgenomen uitvoeringsplan:

1° volgens de bestaande plannen van aanleg of uitvoeringsplannen geheel of gedeeltelijk bestemd zijn als recreatiegebied, gebied voor verblijfsrecreatie of daarmee vergelijkbaar gebied;

2° de bestemming recreatiegebied, gebied voor verblijfsrecreatie of daarmee vergelijkbaar gebied verkrijgen, in afwijking van de bestaande plannen van aanleg of de uitvoeringsplannen;

3° het voorgenomen uitvoeringsplan betrekking heeft op de realisatie of wijziging van sport- of recreatieve infrastructuur in andere bestemmingen dan recreatiegebied;

De Procoro merkt ook op dat de herbestemming of de neutralisatie van strategisch belang kan zijn voor landbouw, natuur of bos: zie "OD – 4 Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden", p.276.

Zoals beschreven bij het visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden", zal de ruimteshift georganiseerd worden vanuit het principe van gelijktijdige compensatie. De planologische herschikking van recreatiegebieden mag immers niet leiden tot een verlies aan ontwikkelingsmogelijkheden. Daarom zal er enkel in uitzonderlijke gevallen niet met een ruil gewerkt worden.

De Procoro verwijst hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5 en A46.ER.BT1), naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden"; p.277-285. Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

Voorstel: geen aanpassing

IR2.ER.VE1 VOKA Limburg stelt dat voor de mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden in het Ruimteplan 2040 vooral gekeken wordt naar herbestemming naar natuur en bos. VOKA betreurt het dat er geen voorstellen rond herbestemming naar industrie gedaan worden. Er is wel sprake van een onderzoek voor herbestemmingen waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren. Dit is echter onvoldoende uitgewerkt als concreet voorstel.

De Procoro verwijst naar "OD4 - Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden", p.276. De bedrijventerreinen en recreatiegebieden opgenomen onder actie "ER-4.1 - Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden" kunnen volgende redenen kennen voor neutralisatie:

- *een slechte (multimodale) ontsluiting naar het kanalenennetwerk, spoorwegennet, hoofdwegennet;*
- *een waterproblematiek of overstromingsrisico (cf. watertoetskaarten en pluviale kaarten);*
- *de gewenste realisatie van groenblauwe aders of een open ruimtectorridor;*
- *de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzondering kan gemaakt worden;*
- *een gevolg van sanering (niet meer bruikbaar voor ontwikkeling);*
- *het strategisch belang voor landbouw, natuur of bos;*
- *beperkende erfdienstbaarheden;*
- *geïsoleerde ligging en geen mogelijkheden tot ruimtelijke synergie met andere activiteiten in de omgeving;*
- *...*

De Procoro stelt dat hoewel de herbestemming en de precieze afbakening voorwerp zijn van verder gebiedsgericht ruimtelijk onderzoek, rekening houdend met de kernkwaliteiten van de ruimtelijke

regionale eigenheid, is een herbestemming naar bedrijvigheid omwille van voorgaande redenen (waarschijnlijk) niet gewenst.

De Procoro wenst “- de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzonderingen kan gemaakt worden;” als reden voor ‘neutralisatie’ uit de opsomming OD 4 op p.276 te schrappen: zie antwoord bij IR10.ER.A4.

De Procoro stelt dat het logisch is dat actie “ER-4.2 – Zoeken naar mogelijkheden voor herbestemming waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren”, p.286, nog onvoldoende uitgewerkt is als concreet voorstel. De provincie zal de mogelijkheden onderzoeken (via een pilootproject en i.s.m. POM Limburg) om procedures op te zetten voor herbestemmingen waarbij planbaten en planschade elkaar opheffen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR10.ER.A4

IR43.ER.VE4 De bezwaarindiener stelt dat in het ontwerp van RUP Muggenberg (Zutendaal) de zone voor dagrecreatie deels geschrapt werd maar dit gecompenseerd werd door een zone voor recreatie langs de Muggenbergstraat. In het Ruimtepact 2040 is sprake van een schrapping zonder dat duidelijk is hoe dit gecompenseerd wordt.

Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van het advies A11.ER.VE1 (geclusterd) wat handelt over de ruimteshift bij recreatiegebieden.

De Procoro stelt dat de planschaderegeling decretaal is vastgelegd in artikel 2.6.1, artikel 2.6.2 en artikel 2.6.3 uit de VCRO.

Het instrumentendecreet, dat opgemaakt wordt door de Vlaamse Overheid, wijzigt echter bepaalde regels in verband met de inzet van de instrumenten. Op 24 mei 2023 keurde het Vlaams Parlement het instrumentendecreet goed. Voor het instrument planschadevergoeding wordt de inwerkingtreding bepaald door een besluit van de Vlaamse Regering. Er geldt momenteel een overgangsregeling voor ruimtelijke uitvoeringsplannen voorlopig vastgesteld na de inwerkingtreding.

De Procoro verwijst ook naar de strategische visie, actie “SV-8 Opzetten van een fonds voor provinciale acties”, p.72, om eigen acties en beleidslijnen van het Ruimtepact 2040 uit te voeren. Hierbij wordt ook verwezen naar de cruciale rol en verantwoordelijk van Vlaanderen bij de financiering van het ruimtelijk beleid.

Ook actie “ER-4.2 – Zoeken naar mogelijkheden voor herbestemmingen waarbij planbaten en planschade elkaar maximaal neutraliseren”, kan bijdragen aan een antwoord.

Zie ook behandeling bij A10.ER.VE1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen A11.ER.VE1 (geclusterd) en A10.ER.VE1 (geclusterd)

IR43.ER.VE5 De bezwaarindiener stelt dat het onduidelijk is wie de planschade betaalt indien de zone voor dagrecreatie geschrapt wordt.

Financiële compensatie: zie antwoord bij IR43.ER.VE4

Voorstel: geen aanpassing

Bijkomend opnemen

A6.ER.VE1 De gemeenteraad van Tessenderlo geeft aan dat, voor een herbestemming van slecht gelegen juridisch aanbod aan recreatiegebied, de recreatiegebieden in de Schotse Bossen van Tessenderlo in aanmerking komen. Deze 2 clusters van verblijfsrecreatie zijn doorheen de voorbije 50 jaar deels ontwikkeld, maar vrij grote gehelen zijn nog niet ontwikkeld, waarop bos aanwezig is. Het neutraliseren van deze zones en een herbestemming naar open ruimtelfunctie is wenselijk. Dit wordt voornamelijk ingegeven vanuit het strategisch belang van dit bosgebied en vanuit de erg geïsoleerde ligging met weinig mogelijkheden tot ruimtelijke synergie in de omgeving. Ook voor deze omschakeling zullen de nodige financiële middelen bij de hogere overheid moeten voorzien worden om compensaties te bekostigen.

Na bezoek ter plaatse blijkt de bestaande toestand van de twee clusters recreatiegebieden, omsloten door natuurgebied, reeds sterk ingenomen door bebouwing. Deze bebouwing komt verspreid voor in de twee clusters recreatiegebied en versnippert de open ruimte. De winsten die te boeken zijn op regionale schaal, zijn te beperkt. De Procoro stelt dat de terreinsamenstelling niet overeenstemt met de criteria vooropgesteld bij de opmaak van de lijst, namelijk (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn

met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Een neutralisatie van het nog niet ingenomen juridisch aanbod leidt niet tot een winst die van strategisch belang kan zijn voor landbouw, natuur of bos.

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.VE2 De Limburgse Milieukoepel vraagt om zo snel mogelijk een provinciaal planningsinitiatief te nemen voor Brustem Zuid (cf. actie ORS-1.2) en daarbij ook de slecht gelegen recreatiezone ter hoogte van de loodsen 55 en 66 (Lichtenberglaan, St-Truiden) om te zetten in een groene bestemming, of minstens de toegelaten activiteiten aldaar zodanig te beperken om ze in overeenstemming te brengen met de draagkracht van de omgeving.

- Deze recreatiezone is afgelegen (buiten het kleinstedelijk gebied en buiten elke dorpskern) en is slecht ontsloten. Massa-evenementen op deze locatie genereren veel overbodig autoverkeer.
- Deze recreatiezone is gelegen vlak langs bosgebied (ten westen en ten noorden) en langs landbouwgebied met Europees beschermde graslanden (ten oosten), en nabij belangrijke en verstoringsgevoelige natuurwaarden die doordringen tot in de recreatiezone (das, eikelmuis, grauwe klauwier, akkervogels,...). Lawaaierige evenementen overschrijden de draagkracht van de omgeving

Het recreatiegebied, gelegen ter hoogte van de loodsen 55 en 66 in de Lichtenberglaan Sint-Truiden, wordt reeds gekenmerkt door ruimtebeslag. In de recreatiezone zijn loodsen en verhardingen terug te vinden. De Procoro stelt dat dit niet overeenstemt met de criteria vooropgesteld bij de opmaak van de lijst, namelijk (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik.

Voorstel: geen aanpassing

IR28.ER.VE1 De gemeente Lummen merkt op dat het gebied in de oksel van het Klaverblad op het grondgebied van Lummen, waar zich een zeer grote recreatiezone bevindt, niet wordt vermeld als mogelijk te herbestemmen gebied. De vraag of dit wenselijk is wordt ter zijde gelaten. Echter stelt de gemeente Lummen dat de provincie geen zicht heeft op wat er zich op ruimtelijk vlak afspeelt op lokaal niveau en er wordt bijgevolg geen rekening gehouden met specifieke lopende ontwikkelingen en trends.

De vraagstelling is niet helemaal duidelijk. Alleszins is tijdens de adviesronde op het voorontwerp-Ruimtepact 2040 uitdrukkelijk aan de gemeenten gevraagd om:

- *De voorgestelde recreatiegebieden tot (gedeeltelijke) schrapping na te kijken en te beoordelen;*
- *Eventuele bijkomende recreatiegebieden aan te geven tot schrapping + de motivering tot schrapping.*

Gemeente Lummen had op de lijst van de mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden geen opmerkingen.

Ook merkt de Procoro op dat de opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief.

Vanwege de onduidelijke vraag is er op 5 september 2023 een telefonisch overleg met Lummen geweest. Hieruit blijkt dat de intenties van een gedeelte van dit recreatiegebied voor de gemeente nog niet duidelijk is qua bijkomende (recreatieve) functies én dat de golf een te behouden en eventueel te ontwikkelen activiteit is.

Op basis van bovenstaande argumentering is de Procoro van mening dat een opname op de lijst "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" momenteel niet aan de orde is.

In de toekomst kan immers nog steeds een herbestemming van het gebied worden opgestart, waarbij bij de opstart van het planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek zal nodig zijn om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt.

Voorstel: geen aanpassing

Schrappen uit opsomming

A16.ER.VE1 De gemeenteraad van Tongeren stelt dat het schrappen van de recreatieve nabestemming bij Groeve Francart in strijd is met de bindende bepalingen van het GRS Tongeren.

Groeve Francart wordt in de bindende bepalingen aangeduid als recreatiepool (BB 6). Als de recreatieve bestemming geschrapt zou worden, kan de Groeve Francart haar rol volgens het GRS niet meer vervullen als recreatieve pijler binnen Tongeren. Daarom verzet de stad Tongeren zich tegen de aanduiding van Groeve Francart als 'mogelijk te herbestemmen recreatiegebied'. Bij behoud van de huidige planologische situatie, blijven er toeristisch-recreatieve ontwikkelingsmogelijkheden bestaan in functie van het aangrenzende Fruitspoor of voor de wijk Nieuw-Tongeren. Stad Tongeren heeft de bedoeling om een klein gedeelte van de Groeve Francart (in actueel landbouwgebruik) via het gemeentelijk RUP Zonevreemde Knelpunten II te herbestemmen naar agrarisch gebied, maar waarbij er voldoende ruimte over blijft om Groeve Francart conform het GRS eventueel als recreatieve pijler uit te bouwen.

A16.ER.VE3 De gemeenteraad van Tongeren verleent een ongunstig advies op het ontwerp Ruimtepact 2040 van de provincie Limburg en vraagt om bij de definitieve vaststelling van het Beleidsplan Ruimte Limburg rekening te houden met bovenstaand advies en om minstens:

- ...

- de Groeve Francart niet aan te duiden als 'mogelijk te herbestemmen recreatiegebied'.

A16.ER.VE2 De gemeenteraad van Tongeren stelt dat als de provincie de KMO-zone Noord en de recreatieve bestemming van Groeve Francart wil schrappen, de betreffende bindende bepalingen van het GRS, in casu bindende bepaling nr. 6 en nr. 32, bij de definitieve vaststelling van het Ruimtepact 2040 aangeduid worden dat deze niet meer geldig zijn, omdat ze de facto niet meer realiseerbaar zijn na planologische schrapping van respectievelijk de bedrijvenszone en het recreatiegebied. Hoewel de regelgeving dit voorschrijft, heeft de provincie de intentie tot het aanduiden van niet meer geldige onderdelen niet individueel kenbaar

gemaakt hebben aan de gemeente vóór de aanvang van het openbaar onderzoek en de gemeenteraad niet om advies gevraagd voorafgaand aan de definitieve vaststelling. Om procedurefouten bij de totstandkoming van het Ruimtepact 2040 te vermijden, is het daarom aangewezen om de bedrijvenszone KMO-Noord en de Groeve Francart in het definitieve Ruimtepact 2040 niet aan te duiden als mogelijk te herbestemmen bedrijventerrein of recreatiegebied.

De Procoro stelt voor om Groeve Francart in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden.

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de openruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord. Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting opgenomen bij actie ER-4.1 bij Groeve Francart. Het betreft een voormalig ontginningsgebied en gemeentelijke stortplaats met bestemming 'ontginningsgebied met nabestemming recreatie', aan de rand van de stedelijke kern Tongeren en in de nabijheid van het Fruitspoor. Het gebied is gelegen binnen de afbakeningslijn van het kleinstedelijk gebied en grenst aan een geselecteerde groenblauwe ader van provinciaal niveau. Het heuvellandschap met intacte panorama's en ongeschonden perspectieven op het akkerlandschap is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Droog Haspengouw'. Er zal een afstemming gebeuren met het lopend planningsproces van het gemeentelijk RUP "Zonevreemde knelpunten II".

Tenslotte wijst de Procoro erop dat de doorwerking van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan naar de GRUP's blijft gelden, zolang geen beleidsplan op het eigen niveau is opgesteld. Dit impliceert bijvoorbeeld dat een gemeente geen GRUP kan maken conform de principes van het BRV of het provinciaal ruimtelijk beleidsplan dat tegelijkertijd strijdig zou zijn met haar eigen gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.

*Er zijn een aantal mechanismen voorzien om te voorkomen dat een gemeente een GRUP zou opmaken in uitvoering van hun GRS maar in strijd is met het BRV of een provinciaal beleidsplan, wanneer er door onderling overleg geen afstemming komt. Eén van de mechanismen is dat bij de vaststelling van provinciale beleidskaders de provincieraad onderdelen van bestaande gemeentelijke structuurplannen **kan** aanduiden die niet meer geldig zijn. Het betreft dus een mogelijkheid en geenszins een verplichting die aanleiding zou geven tot een procedurefout. Gelet op het gegeven dat de opsomming een lijst van mogelijk te herbestemmen gebieden betreft, lijkt het de Procoro bovendien te voorbarig om nu al bindende bepalingen uit structuurplannen te schrappen.*

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.VE7 De gemeenteraad van Hamont-Achel vindt het onbespreekbaar dat Haarterheide opgenomen is in de lijst op p. 283 van het ontwerp-Ruimtepact. Bijkomend wordt gesteld dat een toeristische ontwikkeling in een gebied waar een kerkhof en een belangrijke industriële activiteit aanwezig zijn, zeker niet solitair of perifeer is. Deze zone voor verblijfsrecreatie ligt perfect in de directe nabijheid van de natuur, van recreatieve knooppuntenroutes, van het natuurgebied "De Grootte Heide", vlak bij Bosland en Kempenbroek in de directe nabijheid van de Achelse Kluis enz.

A23.SV11 De gemeente Hamont-Achel wil de 16 hectare recreatiegebied voor verblijfstoerisme, zoals voorzien op het gewestplan, behouden en op korte termijn gaan invullen. Op deze manier wordt het verblijfstoerisme een extra stimulans gegeven en kan voor extra tewerkstelling gezorgd worden.

*De Procoro stelt voor om **Haarterheide** in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. De gemeente geeft niet aan welke invulling ze op korte termijn voorziet voor dit gebied. Het recreatiegebied heeft momenteel geen recreatieve invulling.*

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik.

Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord.

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij Haarterheide. Hieruit blijkt dat het recreatiegebied een beboste zone is, solitair en perifeer gelegen in de open ruimte tussen Hamont en Achel. Een klein gedeelte van het recreatiegebied is gelegen in vogelrichtlijngebied en grenzend aan VEN-gebied. De onbebouwde, natuurlijk beheerde natuur- en bosgebieden en het agrarisch landschap met grondgebonden landbouw en kleine landschapselementen zijn kernkwaliteiten van de landschapseenheid 'Dommel- en

De Procoro wenst echter wel om het gebied "De Grootte Heide", na inwinning van informatie bij Visit Limburg omtrent deze regio, op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen". De Procoro verwijst hier ook naar het voorstel voor een aangescherpte definitie van het begrip "uitzonderlijk landschap" bij antwoord A40.ER.VE6. Het gebied "De Grootte Heide" voldoet eveneens aan de aangescherpte omschrijving van "uitzonderlijk landschap".

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst het gebied "De Grootte Heide" op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen".

A32.ER.VE4 De gemeenteraad van Houthalen-Helchteren merkt op wat de herbestemmingen van de recreatiegebieden betreft, vast dat de provincie – ten opzichte van het voorontwerp BRL – nu zelf geen initiatief meer neemt op grondgebied van Houthalen-Helchteren, maar dit als een suggestie opneemt aan Vlaanderen.

Het gemeentebestuur heeft zowel aan de provincie, als aan het Departement Omgeving meegedeeld dat deze herbestemmingen (Nr. E Molenheide en Nr. F Kelchterhoef) niet zomaar kunnen. Deze recreatiegebieden worden uitgebaat door private partners en zijn een grote troef voor onze gemeente. Op

pagina 283 wordt verwezen naar de 'Domeinenschakel' die deze gebieden fysiek met elkaar moet gaan verbinden. Binnen de Projectonderzoeksnota wordt bij de voorgestelde bestemmingswijzigingen (zie pagina 321) ook de bestemmingswijziging voor het gebied Molenheide opgenomen. Er wordt verwezen naar de gewenste, beperkte uitbreiding van Molenheide in oostelijke richting. Naar analogie met hetgeen hierboven werd gesteld, zijn ook deze planprocessen aan elkaar gekoppeld. We kunnen enkel instemmen naar herbesteding van recreatiegebied naar natuurgebied als er ook wordt ingegaan op de vraag om een beperkte uitbreiding te doen aan de oostzijde. Dit werd ook zo in het advies van het gemeentebestuur over de Projectonderzoeksnota gesteld.

*De Procoro stelt voor om **Kelchterhoef** en **Molenheide** in de opsomming "Mogelijk te herbesteden recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van *mogelijk* te herbesteden recreatiegebieden. Het gaat om delen van de recreatiegebieden waarop momenteel geen recreatieve invullingen zijn.*

*Indien gekozen wordt voor een herbesteding, is bij de opstart van een planningsproces verder **gebiedsgericht onderzoek** nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbesteding van de recreatieve functie naar een open ruimtestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord. Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).*

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbesteden bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij Molenheide. Het betreft het wild- en wandelpark ten westen van Vakantiepark Molenheide. Het is gelegen in vogel- en habitatrictlijngebied en onderdeel van een groenblauwe ader als suggestie aan Vlaams niveau. Gebied werd in het (ondertussen vernietigde) gewestelijk RUP van de Noord-Zuid al eens gedeeltelijk omgezet naar natuurgebied. Uitgestrektheid en intactheid (militair domein) van het onbebouwd, natuurlijk gebied, gekenmerkt door landschappen met naaldbossen en heide is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Noord-Limburgse bossen'. Molenheide vormt samen met de andere recreatiedomeinen te Houthalen de Domeinenschakel.

M.b.t. Kelchterhoef wordt het mogelijk te herbesteden gebied omschreven als een gedeelte van het 'Ontginningsgebied met nabesteding recreatie', ten noorden van De Plas. Gelegen in vogel- en habitatrictlijngebied. Uitgestrektheid en intactheid (militair domein) van het onbebouwd, natuurlijk gebied, gekenmerkt door landschappen met naaldbossen, heide en landduinen is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Hoge Kempen'. Kelchterhoef vormt samen met de andere recreatiedomeinen te Houthalen de Domeinenschakel.

De Procoro wenst in te gaan op de vraag van Houthalen voor het recreatiegebied Molenheide om bij de toelichting een vermelding te maken van de intenties omtrent Molenheide opgenomen op p.322 in de Projectonderzoeksnota van het Complex Project "Noord-Zuidverbinding Limburg": "behoud van waardevolle natuur, behoud van recreatiezone rondom bestaande boskantine en de gewenste uitbreiding van Molenheide in oostelijke richting via een ander proces door de gemeente".

Voorstel: aanpassing

De Procoro wenst bij de toelichting van het recreatiegebied Molenheide, p.283, een vermelding te maken van de intenties omtrent Molenheide zoals opgenomen op p.322 in de Projectonderzoeksnota van het Complex Project "Noord-Zuidverbinding Limburg" van gewestelijk niveau: "behoud van waardevolle natuur, behoud van recreatiezone rondom bestaande boskantine en de gewenste uitbreiding van Molenheide in oostelijke richting via een ander proces door de gemeente".

A32.ER.VE5 Het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren stelt dat ook het gebied Kelchterhoef deel uit maakt van de zogenaamde Domeinenschakel. Het gemeentebestuur wil net inzetten op de verdere uitbouw van het toeristisch-recreatief aanbod, en gaat dan ook niet akkoord met een herbesteding van recreatiegebied.

IR24.ER.VE1 De bezwaarindiener merkt op dat op p.283 van het Ontwerp-Ruimtepact 2040 een lijst is opgenomen met mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden die in overleg met Vlaanderen zullen uitgewerkt worden. De bezwaarindiener kan niet akkoord gaan met een herbestemming van nummer F 'Kelchterhoef'. De bezwaarindiener gelooft dat de gronden met bestemming "ontginningsgebieden met nabestemming recreatie", een grote troef kunnen betekenen voor de gemeente en er zijn concrete plannen om deze te ontwikkelen. Deze bezorgdheid wordt ook gedeeld door het gemeentebestuur.

Zie antwoord bij A32.ER.VE4

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.VE3 De gemeenteraad van Lommel stelt dat, gezien de ligging in het hart van het (nationaal) park Bosland, binnen het ontwerp beleidsplan "Ruimtepact 2040" geselecteerd als uitzonderlijk landschap, de stad niet akkoord kan gaan met het voorstel om het recreatiegebied te Kattenbos te schrappen (OD4 en Actie ER-4.1, p. 276). Binnen het masterplan Nationaal Park Bosland wordt het gebied rond Kattenbos immers aangeduid als één van de hoofdpooten tot het nationaal park. In dat kader is het voor de stad Lommel een absoluut uitgangspunt om de aanwezige gebieden voor recreatie te bewaren om op die manier maximaal te kunnen inspelen op de toekomstige visies/potenties/opportunities irt Bosland.

*De Procoro stelt voor om **Kattebos** in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. Het gaat om delen van het recreatiegebied waarop momenteel geen recreatieve invulling is.*

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik.

Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet-limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord.

Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij Kattenbos. Het recreatiegebied betreft een beboste zone (bestemming: 'dagrecreatie') gelegen tussen de kern Kattenbos en camping Blauwe Meer. Het grenst aan een groenblauwe ader (als suggestie aan Vlaams niveau). De uitgestrektheid en intactheid van het onbebouwd, natuurlijk gebied, gekenmerkt door landschappen met naaldbossen en heide is een kernkwaliteit van de landschapseenheid 'Noord-Limburgse bossen'.

Bijkomend spreekt het masterplan van Bosland niet over poorten met een hiërarchische opbouw, maar eerder van een onthaalconcept. Dit laat zich kenmerken door een fijnmazig netwerk van onthaalfaciliteiten. Dit kan aan bod komen bij het gebiedsgericht onderzoek, waarmee gestart wordt bij de opmaak van een PRUP.

De Procoro wijst erop dat de herbestemming van een bedrijventerrein, regionaal of lokaal, of recreatiegebied in een gemeente, losstaat van een compensatie of ontwikkeling van een bedrijventerrein of recreatiegebied binnen de gemeente. Zie hierbij ook de behandeling van A11.ER.VE1 (geclusterd).

Voorstel: geen aanpassing

A45.ER.VE2 De gemeenteraad van Genk stelt vast op p. 283 dat het recreatiegebied aan KRC Genk nog steeds is opgenomen als mogelijk te herbestemmen naar natuurgebied. Stad Genk vraagt om voorlopig deze zone als reactiegebied te behouden en om dit gebied uit het Beleidsplan te halen.

*De Procoro stelt voor om **KRC Genk** in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. Het gaat om delen van het recreatiegebied waarop momenteel geen recreatieve invulling is.*

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord. Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij KRC Genk. Het betreft het noordelijk deel van het bebost gebied ten oosten van parking en stadion KRC, grenzend aan VEN-gebied (terrijs Waterschei) en Habitatrictlijng gebied in het noorden. Bijkomend is het deel van het NPHK en grenst het ook aan een groenblauwe ader geselecteerd als suggestie aan Vlaams niveau. De uitgestrektheid en intactheid van het onbebouwd, natuurlijk gebied gekenmerkt door landschappen met naaldbossen, heide en landduinen, de aanwezigheid van het Nationaal Park en een breed geïntegreerd en herbestemd mijnertgoed als woonomgeving, werkomgeving en toeristisch-recreatieve aantrekkingspool zijn kernkwaliteiten van de landschapseenheid 'Hoge Kempen'. Het mogelijk te herbestemmen gebied wordt afgestemd met het lopende masterplan i.f.v. ontwikkeling en verankering van KRC Genk.

Voorstel: geen aanpassing

IR31.ER.VE1 De gemeente Zutendaal stelt dat de te herbestemmen percelen niet nauwkeurig in kaart zijn gebracht waardoor een inschatting maken ervan moeilijk is. Doordat er geen duidelijk zicht is op de afbakening van de percelen van het te herbestemmen recreatiegebied Papendaal kan er geen gunstig advies gegeven worden.

De Procoro stelt voor om **Papendaal** in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. Het gaat om delen van het recreatiegebied waarop momenteel geen recreatieve invulling is.

Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord. Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij Papendaal. Het betreft het resterende, niet ingevuld deel van de bestemmingszone 'reservegebied voor recreatie'. Het overige deel van het recreatiegebied, wat behouden blijft, is via het BPA 't Soete Dal geordend en ingevuld door Glampingresort Hoge Kempen (voormalige 't Soete Dal). De uitgestrektheid en intactheid van het onbebouwd, natuurlijk gebied, wat gekenmerkt wordt door landschappen met naaldbossen, heide en

landduinen en de aanwezigheid van het NPHK zijn kernkwaliteiten van de landschapseenheid 'Hoge Kempen'.

Voorstel: geen aanpassing

IR31.ER.VE2 De gemeente Zutendaal stelt voor het te herbestemmen recreatiegebied Muggenberg er niet in kaart is gebracht welke percelen deel uitmaken van een mogelijke herbestemming. Het ontwerp geeft aan dat de herbestemming in nauw overleg zal gebeuren met de provincie en Vlaanderen. Het is niet duidelijk welke effectieve rol de gemeente hierin krijgt. Enerzijds worden de gebieden met herbestemming afgebakend en anderzijds is de afbakening te ruim omschreven dat er nog veel mogelijkheden zijn. Door het gebrek aan duidelijkheid kan er ook hier geen gunstig advies gegeven worden.

IR43.ER.VE1 De bezwaarindieners dient bezwaar in voor het te herbestemmen recreatiegebied Muggenberg, meer bepaald tegen het herbestemmen van het perceel 1044 A met een opp van 88 a 25 ca gelegen langs de Muggenbergstraat Zutendaal en grotendeels ingekleurd als gebied voor dagrecreatie.

IR43.ER.VE2 De bezwaarindieners vindt het onduidelijk welke gebieden in het recreatiegebied Muggenbergplas geschrapt worden als recreatiegebied.

IR43.ER.VE6 De bezwaarindieners stelt dat het perceel 1044A, grotendeels gelegen in de zone voor dagrecreatie (Muggenbergplas te Zutendaal), is ingebracht in de vennootschap "Domein Goudveil." De vennootschap baadt een toeristische logie uit. In het kader van deze exploitatie is het noodzakelijk dat de zone voor dagrecreatie op perceel 1044A behouden blijft.

*De Procoro stelt voor om **Muggenberg** in de opsomming "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebied" te behouden. Het gaat immers om een opsomming van mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden. Het gaat om delen van het recreatiegebied waarop momenteel geen recreatieve invulling is. Indien gekozen wordt voor een herbestemming, is bij de opstart van een planningsproces verder gebiedsgericht onderzoek nodig om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik. Deze lijst is samengesteld met de betrokken (provinciale) diensten en is dynamisch en niet limitatief. Het zijn voornamelijk gebieden die een rol spelen in de open ruimtestructuur (natuur- of bosfunctie), al dan niet met een overdruk of bescherming (bv. als Speciale Beschermingszone). Om die reden is een doorgedreven recreatieve ontwikkeling vaak niet meer te verwachten, haalbaar of verantwoord. Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten kunnen behouden blijven binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt (zie hiervoor ook de behandeling bij A46.ER.VE2).*

De Procoro verwijst naar actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", hoewel deze actie, zowel voor vrijetijdseconomie als voor bedrijvigheid, gedeeltelijk zal worden aangepast (zie hiervoor de behandeling van A46.SV5, A11.ER.VE1 (geclusterd) en A46.ER.BT1). Deze PRUP's zullen opgemaakt worden in overleg met de gemeenten en desgevallend met Vlaanderen.

De Procoro verwijst naar de toelichting bij actie ER-4.1 opgenomen bij Muggenbergplas. Het betreft de waterplas, ontstaan na ontginningsactiviteit, met de bestemming '(uitbreiding van) ontginningsgebied met nabestemming dagrecreatie'. Het gebied grenst aan habitatrictlijngebied en aan het NPHK. Bij het gebiedsgericht onderzoek, wat vooraf gaat aan de herbestemming naar een open ruimtebestemming, zal het zuidelijk deel onderzocht worden. Dit conform het gemeentelijk planningsinitiatief dat al werd voorbereid. Het noordelijk deel van het recreatiegebied blijft behouden voor recreatieve ontwikkeling. De uitgestrektheid en intactheid van het onbebouwd, natuurlijk gebied gekenmerkt door landschappen met naaldbossen, heide en landduinen en de aanwezigheid van het NPHK zijn kernkwaliteiten van de landschapseenheid 'Hoge Kempen'.

Het gemeentelijk RUP dat lopende was voor het zuidelijk gedeelte van het recreatiegebied Muggenbergplas is stopgezet wegens geen akkoord met de eigenaars. De zin over het gemeentelijk RUP moet bijgevolg uit de toelichting bij actie ER-4.1 geschrapt worden.

Voorstel: aanpassing

Het gemeentelijk RUP dat lopende was voor het zuidelijk gedeelte van het recreatiegebied Muggenbergplas is stopgezet wegens geen akkoord met de eigenaars. De zin over het gemeentelijk RUP moet bijgevolg uit de toelichting bij actie ER-4.1 geschrapt worden.

A32.ER.VE6 Het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren wil dat er tussen de verschillende overheden (Lokaal-, Provinciaal-, Vlaams niveau) afspraken worden gemaakt over de planologische

compensatie binnen Molenheide en over het engagement om een ruimtelijk uitvoeringsplan op te maken om de gewenste recreatieve ontwikkelingen te kunnen realiseren. Het gemeentebestuur wil inzetten op de verdere ontwikkeling van het toeristisch-recreatief aanbod, o.a. door de realisatie van de Domeinenschakel. Een afbouw van recreatieve bestemmingszones is in tegenstrijd met deze visie.

De Procoro verwijst hiervoor naar de behandeling van A32.ER.VE4.

Bijkomend stelt de Procoro voor om een overleg in te plannen met Houthalen-Helchteren en Vlaanderen om de ontwikkelingen betreffende het te herbestemmen recreatiegebied Molenheide te bespreken.

Voorstel: geen aanpassing

De Procoro suggereert de provincie om een overleg in te plannen met Houthalen-Helchteren en Vlaanderen om de ontwikkelingen betreffende het te herbestemmen recreatiegebied Molenheide te bespreken.

• **Voormalige toeristisch-recreatieve knooppunten type IIa en type IIb**

A13.ER.VE3 De gemeenteraad van Peer stelt dat er geen specifieke vrijetijd domeinen of dagattracties van provinciaal niveau in Peer geselecteerd zijn. Erperheide, Snowvalley en Breugelhoeve zijn niet langer van provinciaal belang. De gemeente is hierdoor niet langer verplicht om delegatie te vragen aan de provincie voor de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan. Het is niet duidelijk of hierdoor ook alle uitbreidingsmogelijkheden geschrapt zijn.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 1 “Waarom een beleidskader Economische ruimte”, specifiek 1.2 “Waardevol beleid van het ruimtelijk structuurplan verderzetten en strategisch bijsturen” (p.229-230). In uitvoering van het RSPL maakte de provincie ook werk van de verdere ontwikkeling of uitbreiding van toeristisch-recreatieve infrastructuur, die volgens het subsidiariteitsbeginsel en bepaalde criteria binnen de provinciale bevoegdheid vielen. De opmaak van provinciale RUP’s voor deze toeristische knooppunten (type IIa en IIb) heeft 208 ha bijkomende (of aangepaste) ruimte gecreëerd voor de ontwikkeling van die toeristisch-recreatieve bedrijven. Daarnaast werden ook (soms grote) delen van bestaande recreatiegebieden, met voornamelijk een feitelijk gebruik als natuur of bos, herbestemd naar open ruimtelfuncties om planologische duidelijkheid te bieden voor zowel de recreatieve functies als de open ruimte functies. In het totaal werd zo 185 ha omgezet naar open ruimte. De ruimtebalans voor recreatiegebieden bedraagt +23 ha. Dit heeft de vrijetijdseconomie, die economisch en sociaal-maatschappelijk belangrijk is voor Limburg, versterkt. De provincie zet het versterken van de vrijetijdseconomie in het Ruimtepact 2040 verder, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben en waarvoor de noodzaak of meerwaarde van behandeling op provinciaal niveau noodzakelijk is. Dit betekent dat een aantal toeristisch-recreatieve knooppunten type IIa en/of type IIb zoals opgenomen in het RSPL niet binnen de provinciale focus vallen. Deze knooppunten blijven belangrijke gebieden in het toeristisch weefsel van Limburg, maar ze behoren tot de autonomie van de gemeenten of Vlaanderen. Voor het niet-selecteren van sportvoorzieningen zie antwoord IR36.ER.VE1 en A43.A1 in het algemeen deel.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd).

Zoals geformuleerd bij 5.2 “Provinciale toeristisch-recreatieve dragers” komen er naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers in Limburg nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voor die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. De ruimtelijke planningsbevoegdheid behoort tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid (p.261).

Ook verwijst de Procoro naar “OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties”, p.272-273. Voor vrijetijdseconomie en binnen “Ruimte voor vrijetijdseconomie” is een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie eveneens een must, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie ‘Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie’ in het hoofdstuk ‘Ruimtelijke staat’). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Hierbij zijn richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie opgesomd.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 “Samenwerking” en meer specifiek naar 7.3 “Gemeenten” (p.294). Hierin is opgenomen dat de gemeenten essentiële schakels zijn in het ruimtelijk-economisch beleid omwille van hun bevoegdheid op vlak van plannen, vergunnen en handhaven m.b.t. ruimte voor bedrijvigheid, kleinhandel, landbouw en toerisme. Concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren:

- de principes van verweving, zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit consequent meenemen in de ontwikkeling van alle plannen en projecten rond ondernemersruimte;
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden
- ...

Nieuwe uitbreidingen zullen tijdens de adviesperioden van de geïntegreerde planningsprocedure beoordeeld en getoetst worden aan het Ruimtepact 2040 (zie ook "Ruimte voor vrijetijdseconomie" bij OD3).

Voorstel: geen aanpassing.

A25.ER.VE5 De gemeenteraad van Maasmechelen stelt vast dat het dagrecreatiegebied Duivelsberg geheel ontbreekt in het Ruimtepact 2040. Het ruimtelijke structuurplan voorziet in uitdoving van de Duivelsberg als rallycrossbaan na het verlopen van de milieuvergunning. De gemeente Maasmechelen vraagt aan de provincie om enerzijds het gebied op te nemen en daarbij voor betreffend dagrecreatiegebied zich uit te spreken over de enclave binnen het Nationaal Park Hoge Kempen.

A33.ER.VE1 De gemeenteraad van Lommel stelt dat het motorcrossterrein zowel voor de motorcross in Vlaanderen als de uitstraling van Lommel van groot belang is, zowel m.b.t. het faciliteren van het beoefenen van de sport op een professioneel uitgeruste accommodatie, als m.b.t. het organiseren van wedstrijden met internationale uitstraling. De ruimtelijke mogelijkheden moeten naar de verdere uitrusting van het terrein en de bij behorende accommodaties naar opvang van publiek en motorcrossers, kunnen voorzien worden. De stad Lommel vraagt dan ook de verdere uitbouw van het motorcrossterrein als prioritaire doelstelling mee op te nemen bij de strategische doelstellingen.

A33.ER.VE2 De gemeenteraad van Lommel vraagt het motorcrossterrein op te nemen binnen de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers.

Kritische selectie provinciale toeristisch-recreatieve dragers, provinciale focus, sportvoorzieningen: zie antwoord bij A13.ER.VE3

Voorstel: geen aanpassing.

A23.ER.VE6 De gemeenteraad van Hamont-Achel vindt het verwonderlijk dat de provincie enerzijds de Limburgse paardenhouderij en het ruitertoerisme roemt in het document 'Onderzoek van de actuele economische waarde en ruimtelijke impact van de Limburgse paardenhouderij', maar daarover anderzijds, in het ontwerp-Ruimtepact 2040, met geen woord over rept. Nochtans zou paardentoeerisme een groeiende bepalende factor in het landschap zijn en hierdoor sterk beeldbepalend voor het Limburgse platteland en het agrarisch gebied. De stad Hamont-Achel stelt dat zij een niet onbelangrijke plaats inneemt in het ruitertoerisme binnen de provincie en ze een aantal bedrijven hebben die de potentie hebben om uit te groeien tot centrum van de paardensport. Bijkomend heeft het ontwerp-Ruimtepact 2040 een te eenzijdige economische kijk heeft.

Kritische selectie provinciale toeristisch-recreatieve dragers, provinciale focus, sportvoorzieningen: zie antwoord bij A13.ER.VE3.

Bijkomend merkt de Procoro op dat de inspraakreactie de termen ruitertoerisme en paardensport door elkaar gebruikt worden en dat beide termen een verschillende betekenis hebben. Echter vallen beide deze termen onder het beleidsdomein Sport Vlaanderen. Ook de studie 'Onderzoek van de actuele economische waarde en ruimtelijke impact van de Limburgse Paardenhouderij' duidt op de sportbeleving van de paardenhouderij.

- A. *Zie citaat uit de inleiding van deze studie: "De Limburgse paardenhouderij heeft in de Vlaamse en Euregionale context een relevante positie verworven. De aanwezigheid van sportieve successen, internationaal gepositioneerde fokkerijen, innovatieve dierenartspraktijken, hippische centra, recreatieve spill-overs en een goede geografische ligging bepalen in min of meerdere mate deze positie. Deze centrale ligging van Limburg in Europa is een belangrijke troef die ervoor zorgt dat Limburg de ideale uitvalsbasis is voor topruiters en een draaischijf vormt voor de opleiding van ruiters, de paardenfokkerij, handel en training van paarden."*

Voorstel: geen aanpassing

A40.ER.VE1 Toerisme Vlaanderen vraagt dat als er in de toekomst een nieuw ruimtelijk plan moet opgemaakt worden voor een vakantiepark dit voor de rekening van de gemeenten of Vlaanderen komt? Vlaanderen stelt dat toerisme een bevoegdheid is op provinciaal niveau of lager. Wil dit dan concreet zeggen dat toekomstige ruimtelijke plannen voor vakantieparken of campings altijd door de gemeente

moeten opgenomen worden? Wat als het gaat over recreatieve clusters die op een bovenlokaal niveau functioneren? De invloed van grote vakantieparken is meestal gemeente overschrijdend. Gaat dit dan direct naar het Vlaamse niveau? En zal men het daar dan opnemen?

A40.ER.VE3 Toerisme Vlaanderen vraagt meer duidelijkheid m.b.t. de toeristisch-recreatieve knooppunten type IIa en/of IIb. Kan de provincie garanderen dat indien er voor deze knooppunten ruimtelijke planinitiatieven moeten komen, dit zal opgenomen worden door Vlaanderen of de gemeente? Toerisme Vlaanderen vraagt dat de provincie toch de ruimtelijke planningsbevoegdheid opneemt voor de grote knooppunten en dit gezien het belang van deze gebieden voor het toeristische weefsel in Limburg.

De Procoro verwijst hiervoor naar de strategische visie, namelijk hoofdstuk 1.3 "De provincie als volwaardige partner in het ruimtelijk beleid". Het Ruimtepact 2040 beoogt een provinciaal ruimtelijk beleid met eigen accenten en een doelgerichte invulling. Hierbij helpt de provincie enerzijds de ambities en ruimtelijke doelstellingen van Vlaanderen mee realiseren en ze gebiedsgericht door te vertalen naar Limburg. De provincie focust hierbij op de bovenlokale uitdagingen vanuit een provinciale benadering, reikt vanuit het Limburgse beleid ideeën en suggesties aan Vlaanderen aan en engageert zich om de ruimtelijke ontwikkeling op een gebiedsgerichte, geïntegreerde wijze aan te pakken. Anderzijds biedt de provincie met het Ruimtepact 2040 een kader voor het ruimtelijke beleid van de gemeenten, steeds met respect voor de gemeentelijke autonomie... De rol die de provincie vanuit het ruimtelijk beleid opneemt om het Ruimtepact 2040 op het terrein waar te maken, is steeds in samenwerking met andere actoren en is afhankelijk van het doel, de eigen bevoegdheden, het juridisch kader en de inzetbare instrumenten (p. 16).

Bijkomend verwijst de Procoro naar de strategische visie hoofdstuk 2.3 "Schakel tussen Vlaanderen en de gemeenten". Het Ruimtepact 2040 vormt een schakel tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten. Hierbij erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en geeft ze uitvoering aan de principes van Vlaanderen: het bestaande ruimtebeslag beter benutten en de open ruimte maximaal vrijwaren. Iedere overheid heeft hierin zijn verantwoordelijkheid. Het ruimtelijk beleid dat de gemeenten uitwerken, zal op zijn beurt gebiedsgerichter en sterker toegespitst zijn op de ruimtelijke eigenheid en noden van de gemeente (p. 18).

Ook in hoofdstuk 2.4 "Engagement om samen te werken aan ruimte in Limburg" van de strategische visie staat neergeschreven dat het Ruimtepact 2040 geen strikte taakstelling bevat voor de andere planningsniveaus. Anders dan bij structuurplanning, gaat beleidsplanning uit van samenwerking. Het Ruimtepact 2040 is dan ook een richtinggevend en verbindend project voor Limburgers, actoren, structuren en streken. Hierbij hoopt de provincie dat zo veel mogelijk actoren vrijwillig, maar niet vrijblijvend, het engagement opnemen (p. 19).

Tevens verwijst de Procoro ook naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", p.292-294. De ruimtelijk-economische visie voor Limburg kan enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen. Hierbij zijn bij 7.2 "Vlaanderen" en bij 7.3 "Gemeenten" de positie van deze besturen omschreven en de concrete acties die opgenomen kunnen worden om de visie van het beleidskader mee te realiseren.

Voorstel: geen aanpassing

A40.ER.VE7 Toerisme Vlaanderen vindt het een gemiste kans dat het opmaken van provinciale RUP's in het kader van kwaliteitsverbetering of gedeeltelijke heroriëntering van toeristische bedrijventerreinen niet opgenomen wordt door de provincie.

De Procoro neemt hiervan akte.

Bij hoofdstuk 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" staat vermeld dat de provincie voor de geselecteerde toeristisch-recreatieve dragers aan visieontwikkeling kan doen en planningsinitiatieven of andere acties kan nemen voor de ruimtelijke ontwikkeling ervan. In overleg kan afgesproken worden dat de gemeente (of Vlaanderen) de nodige plannen opmaakt of ruimtelijke initiatieven neemt voor de provinciale toeristisch-recreatieve dragers. Ze voegt hieraan toe dat deze alinea's die nu onder de selecties van de dragers staan, best naar voren geplaatst worden, omdat uit de adviezen en bezwaren blijkt dat ze onvoldoende naar voren komen: zie antwoord bij A46.ER.VE3

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", specifiek 7.3 "Gemeenten", p.294. In dit deel zijn acties opgesomd die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren:

- ...
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden;
- ...

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A46.ER.VE3 m.b.t. aanpassing i.f.v. leesbaarheid

IR17.ER.VE2 RECREAD realiseert zich dat het opmaken van een ruimtepact geen sinecure is, waar er verschillende belangen moeten afgewogen worden. Na lezing van het voorliggende ontwerp maakt RECREAD zich zorgen in de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden. Competitief zijn in een internationale context betekent voor onze sector dat er ruimte nodig is om in de toekomst te kunnen blijven investeren in nieuwe ontwikkelingen en kansen. Zonder toekomstige bijkomende ruimte zullen concurrenten uit het buitenland meer voorzieningen kunnen aanbieden aan hun toeristische gasten, hetgeen een concurrentieel nadeel zal worden voor de Limburgse recreatieve ondernemers. Indien er meer voorzieningen zijn is het economisch gewenst dat er binnen de ondernemingen meer draagvlak (dus ruimte) is, dus meer eenheden zijn, om deze investeringen te kunnen financieren. B.v. zijn speeltuinen en zwembaden economisch gemakkelijker terug betaalbaar naarmate het aantal verblijvers, eenheden per terrein hoger ligt. Meer eenheden impliceert meer benodigde recreatieve ruimte. Limburgse ondernemers zullen op termijn anders gedoemd zijn te moeten concurreren met minder kwalitatieve voorzieningen, waardoor er prijsdruk ontstaat, hetgeen een neerwaartse spiraal kan betekenen voor de sector. Typisch voor de sector van campings en vakantieparken is dat de verblijvende toeristen zich tijdens hun daguitstappen en 'winkelieren' niet beperken tot slechts één stad of gemeente. Toeristisch verblijven op een camping of vakantiepark heeft dus een ruimtelijke impact voor zeker de omliggende gemeenten en steden, zelfs vaak voor een groter deel van Limburg.

De Procoro stelt dat de provincie bij de opmaak van het Ruimtepact 2040 haar focus heeft bepaald. De visie is om een economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Bij visie-element 4.3 wordt duidelijk geformuleerd dat de toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden zal verlopen. Ook wordt er gesteld dat de vrijetijdseconomie een groeisector is en dat deze groei gewaarborgd moet worden door een gepast ruimtelijk beleid. Er wordt ook duidelijk gesteld dat de vraag naar ruimte voor vrijetijdseconomie niet meer ruimte betreft, maar betere ruimte om de gewenste toeristische ontwikkelingen in te toekomst op de juiste plekken te realiseren. Hier is dus ook sprake van een ruimteshift.

De visie omtrent de toeristische ontwikkeling blijft dat de toeristische ontwikkelingen op de juiste plekken gerealiseerd kunnen worden. Dit telkens met het nodige respect voor of zelfs met een versterking van de ruimtelijke regionale eigenheid.

Zie ook herstructurering visie-element 4.3: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

Bij 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers", p.260-261, wordt door de keuze van de selecties duidelijk waar de provincie tot 2040 haar ruimtelijk beleid wil voeren.

Via "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" krijgt dit alles een uitwerking. Voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" is een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 'Ruimtelijke staat'). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn hierbij omschreven.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", specifiek 7.3 "gemeenten", p.294. In dit deel zijn acties opgesomd die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren:

- ...
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden;
- ...

Voorstel: aanpassingen

Zie voorstel aanpassingen A11.ER.VE1 (geclusterd)

IR17.ER.VE3 RECREAD merkt op dat volgens het ontwerp-Ruimtepact2040 niet alle toeristische recreatieve knooppunten type IIa worden weerhouden voor provinciaal beleid. RECREAD stelt zich vragen bij deze beleidskeuze, daar zo belangrijke kampeerbedrijven uit de provinciale ruimtelijke scoop zullen vallen (waaronder Recreatieoord Wilhelm Tell te Oudsbergen). RECREAD stelt voor dat alle toeristische logiesbedrijven waarvoor eerder al een PRUP opgemaakt werd onder provinciaal beleid zouden blijven vallen. Dit gezien de ruimtelijke impact van de sector voor minstens de omliggende steden en gemeenten bij toeristische verblijven.

Kritische selectie provinciale toeristisch-recreatieve dragers, provinciale focus: zie antwoord bij A13.ER.VE3

Voorstel: geen aanpassing

IR17.ER.VE4 RECREAD stelt zich verder ook vragen bij de criteria op pagina 243-244:

“recreatiedomeinen met een combinatie van verblijfsrecreatie en dagrecreatieve faciliteiten zoals (indoor)zwem- en speelvoorzieningen, met oppervlakte groter dan 20 ha, een capaciteit van meer dan 500 verhuureenheden en meer dan 2.000 slaappleatsen”. Zij vragen dat de Provincie Limburg deze bovenstaande ruimtelijke criteria opnieuw zou evalueren na een grondig vergelijkend onderzoek van de overnachtingscijfers én van de jaarlijkse cijfers van de dagattractiebezoekers van de kampeersector. Immers; hoewel overnachtingscijfers en dagattractiebezoekers inderdaad op zich geen ruimtelijk criterium zijn, geven ze wel een indicatie van het economisch én ruimtelijk belang van een recreatiebedrijf voor de volledige provincie.

De huidige criteria zijn zo opgesteld dat ze zowel betrekking hebben op de ruimte-inname en de capaciteit waarbij gezocht is naar een grens om tot een selectie op provinciaal niveau te komen. Kritische selectie provinciale toeristisch-recreatieve dragers, provinciale focus: zie antwoord bij A13.ER.VE3

De Procoro stelt dat Visit Limburg geen gegevens heeft van de dagattractiebezoekers die zich op campings bevinden. Ook zijn de aankomst- en overnachtingscijfers vertrouwelijk op logiesniveau en zijn er enkel globale maandcijfers beschikbaar zijn. Omdat de data voor het vergelijkend onderzoek niet beschikbaar zijn voor de provincie of enkel vertrouwelijke gegevens zijn, stelt de Procoro dat het vergelijkend onderzoek niet kan uitgevoerd worden. De Procoro stelt voor de huidige selectiecriteria te behouden.

Voorstel: geen aanpassing

IR17.ER.VE5 Vanuit een constructieve houding vraagt RECREAD dat de dienst Ruimtelijke Planning het ontwerp Ruimtepact-2040 bijstuurt in functie van de bovenstaande opmerkingen en hierover verder overleg zou plegen met de sector van terreinlogies in Limburg.

De Procoro stelt dat ieder advies en bezwaar wordt behandeld. De inhoud wordt beoordeeld en aanvaard of weerlegd. Indien nodig, wordt overleg ingepland met de nodige actoren.

Voorstel: geen aanpassing

- **Arbeidskrachten**

A32.ER.VE2 Het gemeentebestuur van Houthalen-Helchteren stelt dat ze een grote problematiek kennen op de recreatiedomeinen door het verblijf van arbeidsmigranten. Als lokaal bestuur krijgen ze dit niet opgelost. Door het niet opnemen van deze verblijfsparken als een provinciale toeristisch-recreatieve drager lijkt het voor Houthalen-Helchteren dat de provincie het belang hiervan niet onderschrijft.

Kritische selectie provinciale toeristisch-recreatieve dragers, provinciale focus: zie antwoord bij A13.ER.VE3

Bij hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat”, 3.3 “Vrijtijdseconomie”, p.244, zijn recreatiedomeinen met een combinatie van verblijfsrecreatie en dagrecreatieve faciliteiten zoals (indoor) zwem- en speelvoorzieningen, met een oppervlakte groter dan 20ha, een capaciteit van meer dan 500 verhuureenheden en meer dan 2.000 slaappleatsen opgesomd, ook al horen ze niet tot de provinciale focus.

De Procoro verwijst naar 5.2 “Provinciale toeristisch-recreatieve dragers”, p.261, waar vermeld wordt dat er naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voorkomen die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. Indien hiervoor een plan moet opgemaakt worden, behoort de ruimtelijke planningsbevoegdheid tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid. Het belang wordt bijgevolg wel onderschreven.

Zie antwoord bij IR2.W1.V (geclusterd). De Procoro verwijst hier naar actie “W-4.2 Uitbouwen van een expertisecentrum wonen en ruimte”, in uitvoering van SV-9. Deze actie biedt de mogelijkheid dat er een onderzoek gevoerd kan worden naar de problematiek m.b.t. tijdelijke huisvesting van arbeidskrachten. De Procoro vraagt om te onderzoeken of een studie om deze problematiek in kaart te brengen, opgenomen kan worden bij SV-9.

De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hoofdstuk 8. “Samenwerking”, het Agentschap Wonen – Vlaanderen toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR2.W1.V (geclusterd)

IR2.ER.VE2 VOKA Limburg vraagt aandacht voor aangepaste woningen voor arbeidsmigranten. Voldoende huisvesting is een cruciale voorwaarde om noodzakelijke arbeidskrachten uit het buitenland te kunnen aantrekken. Dat vraagt een specifieke aanpak zoals bijvoorbeeld flexwonen in Nederland waarbij snel toegankelijke en tijdelijke woonruimte ter beschikking wordt gesteld of specifieke woontorens voor arbeidsmigranten.

Zie antwoord bij IR2.W1.V (geclusterd). De Procoro verwijst hier naar actie "W-4.2 Uitbouwen van een expertisecentrum wonen en ruimte", in uitvoering van SV-9. Deze actie biedt de mogelijkheid dat er een onderzoek gevoerd kan worden naar de problematiek m.b.t. tijdelijke huisvesting van arbeidskrachten. De Procoro vraagt om te onderzoeken of een studie om deze problematiek in kaart te brengen, opgenomen kan worden bij SV-9.

De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hoofdstuk 8. "Samenwerking", het Agentschap Wonen – Vlaanderen toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR2.W1.V (geclusterd)

IR23.ER.VE2 De gemeente Sint-Truiden vraagt om op te nemen dat de huisvesting voor asielzoekers en seizoensarbeiders los gezien kan worden van de criteria betreffende voor verblijfsrecreatie.

De Procoro neemt akte van deze opmerking. Ze merkt op dat het Ruimtepact 2040 geen koppeling maakt tussen huisvesting voor asielzoekers en seizoenarbeiders en verblijfsrecreatie. Enkel bij hoofdstuk 3 Ruimtelijke staat, bij 3.3 "Vrijtijdseconomie" in de voetnoot 115 op p.244 is er een verwijzing naar dit gegeven voor het vakantiepark Parelstrand te Lommel. Het betreft een loutere weergave van de feitelijke situatie.

Belangrijk is het streven naar kwalitatieve huisvesting op een goede locatie, waarbij zowel voor wonen als voor verblijfsrecreatie dit via de geëigende regelgeving verloopt.

Zie antwoord bij IR2.W1.V (geclusterd). De Procoro verwijst hier naar actie "W-4.2 Uitbouwen van een expertisecentrum wonen en ruimte", in uitvoering van actie SV-9. Deze actie biedt de mogelijkheid dat er een onderzoek gevoerd kan worden naar de problematiek m.b.t. tijdelijke huisvesting van arbeidskrachten. De Procoro vraagt om te onderzoeken of een studie om deze problematiek in kaart te brengen, opgenomen kan worden bij actie SV-9.

De Procoro stelt voor om in de strategische visie op p.76 onder hoofdstuk 8. "Samenwerking", het Agentschap Wonen – Vlaanderen toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR2.W1.V (geclusterd)

• **Algemene opmerkingen**

A11.ER.VE2 De gemeenteraad van Pelt stelt dat de termen 'vrijtijdseconomie' en 'recreatiegebieden' afwisselend worden gebruikt maar dat ze een andere planologische betekenis hebben.

De Procoro stelt voor om de tekst na te lezen op correct woordgebruik. Kleine woordelijke aanpassingen of zinsaanpassingen kunnen de helderheid verhogen. De Procoro stelt voor om minstens op volgende pagina's aanpassingen door te voeren:

- p.28, 5. Toekomstperspectief "Limburg 2040": 'vrijtijdseconomie' in blauwe kader vervangen door 'recreatiegebieden'
- p.242 de titel vervangen door 'juridisch aanbod recreatiegebieden';
- p.251: titel aanpassen naar 'toeristisch ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden';
- p.253, bij 4.5, laatste zin: recreatiegebieden aanpassen naar toeristische entiteiten.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de tekst na te lezen op correct woordgebruik m.b.t. vrijtijdseconomie.

- De Procoro stelt voor om minstens op volgende pagina's aanpassingen door te voeren:
- p.28, 5. Toekomstperspectief "Limburg 2040": 'vrijtijdseconomie' in blauwe kader vervangen door 'recreatiegebieden'
- p.242 de titel vervangen door 'juridisch aanbod recreatiegebieden';

- p.251: titel aanpassen naar 'toeristisch ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden';
- p.253, bij 4.5, laatste zin: recreatiegebieden aanpassen naar toeristische entiteiten.

A46.ER.VE1 Departement Omgeving stelt dat in het BRL de nadruk gelegd wordt op de functie 'recreatie' en het een grotere rol krijgt toebedeeld. Het is essentieel dat meer nuancering wordt voorzien wat betreft de aard (hoog of laag dynamisch, recreatief medegebruik, verblijfstoerisme,...). Recreatieve ontwikkelingen zoals vakantieparken, sportvelden,... zorgen er namelijk voor dat de druk op de open ruimte toeneemt.

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat" voor de nuancering m.b.t. de vrijetijdseconomie (meer dan recreatie). Voor de provinciale focus verwijst ze naar de hoofdstukken 4 "Visie" en 5 "Selectie". In de ruimtelijke staat van het beleidskader "Economische ruimte", 3.3 "Vrijetijdseconomie" (p.204) is opgenomen dat de vrijetijdseconomie ruimtelijk sterk verspreid is over de hele provincie. Talrijke cultuurhistorische steden en domeinen, divers erfgoed, natuurgebieden, groendomeinen en parken, waterplassen, musea, shoppingcentra, vakantieparken, speeltuinen en pretparken, congresinfrastructuur, ... zijn de toeristische aantrekkingselementen waarvoor bezoekers en bewoners een verplaatsing maken. Ter ondersteuning hiervan worden allerhande toeristisch-recreatieve dienstverleningen en infrastructuren uitgebouwd zoals horeca, logies, onthaal- en bezoekerscentra en fiets- en wandelroutes. Vaak is de vrijetijdseconomie sterk geënt op de ruimtelijke regionale kwaliteit van het landschap (bv. het open akkerlandschap, de kastelen en compacte kerkdorpjes in Droog Haspengouw, de grote bos- en heidegebieden in de Hoge Kempen, de Maasvallei, ...).

Binnen de "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie" (p.243) wordt het onderscheid tussen de twee verschijningsvormen geduid:

- *De toeristische entiteiten zijn voorzieningen en activiteiten met een toeristisch-recreatieve hoofdfunctie, die binnen een duidelijk afgebakende ruimtelijke entiteit plaatsvinden en een kwantificeerbaar ruimtegebruik hebben (vakantieparken, campings, attractieparken, evenementenhallen, grote sportinfrastructuren, cultuurhistorische domeinen, erfgoedsites, ...).*
- *De verweefbare elementen zijn heel veel toeristisch-recreatieve activiteiten en functies die, omwille van hun veeleer beperkte omvang, niet als een omliggende ruimtelijke entiteit te herkennen zijn en in verweving met andere functies en voorzieningen voorkomen: hotels en musea in steden, wellnesscentra, B&B's en vakantiewoningen in de open ruimte of in stads- en dorpskernen, jachthavens, recreatief medegebruik zoals fiets- en wandelroutes door natuur-, bos- en landbouwgebieden,*

De Procoro stelt dat in het ene geval er een druk is op de open ruimte en dat in het andere geval de druk minder is door de verweving.

Via het Ruimtepact 2040 bepaalt de provincie haar focus. De visie is om een economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Bij visie-element 4.3 wordt duidelijk geformuleerd dat de toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden zal verlopen. Ook wordt er gesteld dat de vrijetijdseconomie een groeisector is en dat deze groei gewaarborgd moet worden door een gepast ruimtelijk beleid. Er wordt ook duidelijk gesteld dat de vraag naar ruimte voor vrijetijdseconomie niet meer ruimte betreft, maar betere ruimte om de gewenste toeristische ontwikkelingen in te toekomst op de juiste plekken te realiseren. Hier is dus ook sprake van een ruimteshift.

De visie omtrent de toeristische ontwikkeling blijft dat de toeristische ontwikkelingen op de juiste plekken gerealiseerd kunnen worden. Dit telkens met het nodige respect voor of zelfs met een versterking van de ruimtelijke regionale eigenheid.

Zie ook herstructurering visie-element 4.3: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

Bij 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" wordt door de keuze van de selecties duidelijk waar de provincie tot 2040 haar ruimtelijk beleid wil voeren.

Via "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties", p.272-275, krijgt dit alles een uitwerking. Voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" is een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie" in het hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat"). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- *aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;*
- *nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;*

- goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;
- afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.

De Procoro verwijst ook naar A11.ER.VE2. Hierin stelt de Procoro voor om de tekst na te lezen op correct woordgebruik. Kleine woordelijke aanpassingen of zinsaanpassingen kunnen de helderheid verhogen.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassingen A11.ER.VE1 (geclusterd) en A11.ER.VE2

A13.ER.VE1 De gemeenteraad van Peer herneemt: "In deze herbestemde gebieden moet in de stedenbouwkundige voorschriften van de ruimtelijk uitvoeringsplannen het recreatief medegebruik als uitgangspunt gehanteerd worden. In functie van de positionering en doorontwikkeling van Limburg als fietsprovincie behoort recreatief fietsen tot toeristisch medegebruik."

De gemeenteraad van Peer stelt dat de verwevenheid of eerder centraliseren beide een positief effect kunnen hebben op de verdere ontwikkeling van het toeristische aanbod in Limburg en de desbetreffende gemeente. Knelpunten kunnen zijn:

- Een spreiding over een regio voorkomt dat het dragend vermogen van de regio overbelast wordt. We denken hierbij vooral aan mobiliteit. Meerdere kleine en vooral lokale ondernemers versterken mekaar door een divers aanbod te ontwikkelen.
- Het meer centraliseren van het toerisme naar grotere en beter uitgeruste recreatiegebieden biedt dan weer te weinig mogelijkheden voor de kleinere ondernemers in de toeristische sector.

De Procoro kan zich vinden in de mogelijke knelpunten. De ruimtelijke dynamiek van toeristisch-recreatieve voorzieningen is niet eenduidig vast te leggen, maar wordt aan de hand van de omvang (oppervlakte), de gebruiksiteit (bezoekersaantallen) en de omgeving waarin ze gelegen zijn, bepaald (zie: "Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie" (p.243)).

Binnen de visie betreffende vrijetijdseconomie 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden" wordt er ingezet op een ruimteshift waardoor toeristische ontwikkelingen op de juiste plekken kunnen gerealiseerd worden. De groei van de vrijetijdseconomie blijft mogelijk door een combinatie van verweving en herschikking in functie van een beter ruimtegebruik ten behoeve van de groeimogelijkheden van de sector.

Zie ook herstructurering visie-element 4.3: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

Ook stelt de Procoro dat gemeenten via "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" dat gemeenten mogelijkheden hebben voor het creëren van vrijetijdseconomie. De Procoro stelt dat voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie een must is, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 'Ruimtelijke staat'). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevend ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;
- nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;
- goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;
- afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", specifiek 7.3 "Gemeenten", p.294. In dit deel zijn acties opgesomd die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van het beleidskader mee te realiseren:

- ...
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden;
- ...

Voorstel: aanpassing

Herstructurering visie-element 4.3: zie voorstel aanpassing A11.ER.VE1 (geclusterd)

A23.ER.VE2 De gemeenteraad van Hamont-Achel stelt dat de provincie zichzelf weliswaar indekt door aan te geven dat de selectie van provinciale toeristisch-recreatieve dragers niet-limitatief is.

De vrijetijdseconomie is een groeisector zoals ook gesteld bij het visie-element 4.3, waarbij deze groei gewaarborgd moet worden door een gepast ruimtelijk beleid. De Procoro stelt dat het niet limitatieve en dynamische karakter een voordeel is voor de selectie van provinciale toeristisch-recreatieve dragers. Hierdoor kunnen immers nieuwe ontwikkelingen beschouwd worden als provinciale drager (indien ze aan de selectiecriteria voldoen) of kunnen groeiende ontwikkelingen, die bij de opmaak van het Ruimtepact 2040 nog niet voldeden aan de selectievoorwaarden, ook worden beschouwd als een provinciale toeristisch-recreatieve drager. Op deze manier wordt er ingespeeld op de continue veranderende maatschappij. Bovenop wordt er hierdoor ook ingespeeld op vrijetijdseconomie als groeisector.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd)

Ook stelt de Procoro dat gemeenten via "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties mogelijkheden" hebben voor het creëren van ruimte voor vrijetijdseconomie. De Procoro stelt dat voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie eveneens een must is, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 3. "Ruimtelijke staat"). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn opgenomen.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.VE5 De gemeenteraad van Hamont-Achel stelt dat men zich niet van de indruk kan ontdoen dat het Ontwerp-Beleidsplan Ruimte Limburg (Ruimtepact 2040) slechts een beperkte kijk heeft op het toeristisch-recreatieve economisch kader.

A25.ER.VE3 De gemeenteraad van Maasmechelen stelt dat de erkenning van Terhills als toeristische-recreatieve drager zeer zeker belangrijk is voor de gemeente Maasmechelen, maar voor de algehele toeristisch-recreatieve ontwikkeling in en rond Maasmechelen moet het perspectief verbreed worden.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd)

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van het advies A13.ER.VE3 wat handelt over het versterken van de vrijetijdseconomie in Limburg binnen het Ruimtepact 2040, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben.

Bijkomend stelt de Procoro voor om het grensoverschrijdende karakter van vrijetijdseconomie te benadrukken op de kaart van "5.2 Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" en bij het visie-element "4.3 Toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om het grensoverschrijdende karakter van vrijetijdseconomie extra te belichten binnen het Ruimtepact 2040. Dit zowel op de kaart van "5.2 Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" en in de visie tekst "4.3 Toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden".

A43.ER.VE1 Departement Cultuur, Jeugd en Media stelt dat het document cultuur terecht vermeldt als een te verweven functie bij het realiseren van bedrijvige kernen en kernversterking maar dit beperkt zich tot een voetnoot op p. 150. Ruimtelijke plannen brengen cultuur en jeugd vaak onder binnen thema's als recreatie en vrije tijd. Deze thema's lijken in het ontwerp-Ruimtepact 2040 bijzonder verengd tot een toeristisch en economisch perspectief of een open ruimte beleving. Het ontwerp van het beleidsplan benoemt niet hoe cultuurbeleving op verschillende schaalniveaus een plek krijgt of hoe ruimte voor kinderen en jongeren wordt gegarandeerd binnen de vooropgestelde ontwikkelingen van de regio.

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van A43.A1 m.b.t. de zachte sectoren zoals cultuur, sport,...

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A43.A1

A25.ER.VE1 De gemeenteraad van Maasmechelen onderschrijft de strategische visie waarbij wordt ingezet op een duurzame economie, gebaseerd op de economische dragers, de toeristische-recreatieve dragers en de strategische landbouwgebieden.

A26.ER.VE2 Sport Vlaanderen adviseert het Beleidsplan Ruimte Limburg positief.

De Procoro neemt akte van het positief advies.

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.VE4 De gemeenteraad van Maasmechelen stelt dat ook de andere genoemde dragers zeer belangrijk zijn voor de ontwikkeling van de steeds belangrijker wordende vrijetijdseconomie in de gemeente Maasmechelen, waarbij ingezet zal worden op kleinschalig en authentiek dagtoerisme gebaseerd op natuurbeleving. De gemeente Maasmechelen wenst te benadrukken dat het toeristisch netwerk van groot belang is voor de toekomst van de economie. Voor de gemeente Maasmechelen is het toerisme en zeker ook het dagtoerisme vandaag reeds een belangrijke economische motor, die in de toekomst nog belangrijker zal worden.

Na navraag bij de dienst Ruimtelijke ordening van Maasmechelen blijken de andere genoemde dragers betrekking te hebben op het kleinschalig toerisme zoals het Kasteel van Leut, de maasdorpjes, ... Hierop aansluitend stelt de Procoro dat gemeenten via "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" dat gemeenten mogelijkheden hebben voor het creëren van vrijetijdseconomie. De Procoro stelt dat voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie eveneens een must is, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 'Ruimtelijke staat'). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;
- nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;
- goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;
- afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.

Ook bij hoofdstuk 5.2 "Provinciale Toeristisch-recreatieve dragers" wordt aangehaald dat er naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voorkomen die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. Indien hiervoor een plan moet opgemaakt worden, behoort de ruimtelijke planningsbevoegdheid tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid.

Voorstel: geen aanpassing

A45.ER.VE1 De gemeenteraad van Genk stelt dat in sommige gevallen de provincie de focus vernauwt m.b.t. de toeristisch-recreatieve dragers. Gebieden zoals Kattevennen, Horensbergdam en het vliegveld van Zwartberg vallen niet meer binnen de scope van de provincie.

Statuut Ruimtepact 2040: zie antwoord bij A14.ER.VE1 (geclusterd).

De Procoro verwijst hierbij ook naar de behandeling van A13.ER.VE3 wat handelt over het versterken van de vrijetijdseconomie in Limburg binnen het Ruimtepact 2040, maar met een kritische selectie van voorzieningen die een duidelijk regionaal strategisch belang hebben.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.VE2 Departement Omgeving stelt dat in het Ruimtepact 2040 nieuwe recreatieve ontwikkelingen of uitbreidingen van bestaande recreatiegebieden voornamelijk als een lokale bevoegdheid worden gezien. Op p. 282 van het ontwerp-Ruimtepact 2040 staat: "Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten blijven uiteraard behouden binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling". Het Departement Omgeving vindt dat deze stelling niet bijdraagt aan de uitbouw van een goed sturend ruimtelijk beleid. Niet elk bestaand recreatiegebied moet per definitie verder ontwikkelen, het kan ook behouden blijven in de huidige toestand of zelfs uitdoven. Vooraleer in te gaan op een ontwikkelingsvraag moet er steeds een toetsing gebeuren van onder andere de ruimtelijke impact, de mobiliteit, klimaat, de behoefte,...

De verwijzing naar p.282 slaat op "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" als onderdeel van actie "ER-4.1 – Opmaken van provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden", bij "OD 4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch

aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden". De uitspraken over de bestaande toeristische-recreatieve activiteiten moeten in deze context gelezen worden. Tevens staat er geschreven dat bij de opstart van een planningsproces verder **gebiedsgericht onderzoek** nodig is om de exacte afbakening te bepalen. Daarbij houdt de provincie rekening met de eventuele toeristische of recreatieve (kleinschalige) ontwikkelingspotenties van (delen van) het gebied. Deze kunnen eveneens in een RUP verankerd worden. Bij een herbestemming van de recreatieve functie naar een open ruimtebestemming, blijft het recreatief medegebruik, waartoe ook het recreatief fietsen behoort, het uitgangspunt. De opsomming bestaat uit (delen van) terreinen die momenteel niet ingevuld zijn met recreatieve activiteiten, behoudens een recreatief medegebruik.

De Procoro kan zich wel vinden in het verduidelijken van de zin waarnaar verwezen wordt "Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten blijven uiteraard behouden binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling". Dit kan door een toevoeging zodat het duidelijk is dat voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling enkel kan indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt. Voor de overige bestaande recreatiegebieden en ook nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie, ongeacht het beleidsniveau, verwijst de Procoro naar "OD 3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties" en specifiek naar "Ruimte voor vrijetijdseconomie". Hierbij worden richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie opgenomen. Deze dragen bij aan een sturend beleid omdat er ook een afstemming is met de andere beleidskaders en de strategische doelstellingen (zie laatste voorwaarde).

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de zin "Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten blijven uiteraard behouden binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling" op p.282 bij "Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden" aan te vullen met "indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt."

IR17.ER.VE1 RECREAD wenst de provincie Limburg te danken voor de jarenlange constructieve samenwerking inzake ruimtelijke ordening, waardoor verschillende van onze leden via PRUP's kansen kregen in hun voortbestaan en de verdere ontwikkeling van het economische toerisme welke bijdraagt aan de tewerkstelling, de welvaart én het welzijn voor alle Limburgers.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing.

IR23.ER.VE3 De gemeente Sint-Truiden vraagt om bij de open ruimte ook de cultuurlandschappen te erkennen en ook de economische relevantie van dit landschap te borgen. Immers is er bv. aan de bloesem- of oogsttijd een sterke vrijetijdseconomie gekoppeld.

De Procoro stelt dat cultuurbeleving vervat zit binnen de strategische doelstellingen (SD's) en meer specifiek binnen SD 1 'de ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren'. Hierbij worden er drie soorten eenheden geselecteerd:

- de 10 landschapseenheden worden geselecteerd met elk een verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid;
- de historisch-morfologische eenheden;
- de ruimtelijke economische systemen.

Bijkomend stelt de Procoro dat het cultuurlandschap, inclusief het bloesemtoerisme, ook expliciet wordt opgenomen binnen de ruimtelijke staat van de vrijetijdseconomie in Limburg. De Procoro bevestigt de economische relevantie van de landschappen en verwijst hierbij naar hoofdstuk 3.3 "Vrijetijdseconomie" en meer specifiek 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie'. Hierin is opgenomen dat de koppeling met natuurlijke, landschappelijke en/of cultuurhistorische aspecten, maakt dat toeristische ontwikkelingen sterk gekoppeld zijn aan de kernkwaliteiten van de betrokken landschapseenheden en dus plaatsgebonden zijn. Dit betekent ook dat de ontwikkeling en de ruimtevragen van de toeristische sector vaak die mooie en aantrekkelijke plaatsen opzoeken, waar ze het best tot hun recht komen, rekening houdend met de vraag en verwachting van de consument. Deze koppeling kan naast conflicten (met natuur, landbouw of erfgoed) ook tot belangrijke winsten leiden. Ook door de selectie van de "Uitzonderlijke landschappen" als een provinciale toeristisch-recreatieve drager, komt de economische relevantie van een landschap voor de vrijetijdseconomie naar voren. Haspengouw wordt immers als een uitzonderlijk landschap geselecteerd (p.261).

Voorstel: geen aanpassing

IR42.ER.VE4 De Limburgse Milieukoepel stelt een aanpassing van volgende zin, op p.240 van het ontwerp-Ruimtepact 2040, voor: "Ook de andere gebiedsgerichte projecten zoals Bosland, De Wijers,

Rivierpark Maasvallei, Kempen-Broek, de Merode, Voerstreek en Haspengouw werken aan een gelijkaardige integratie van toeristische-economische belangen en het bewaren en versterken van hun ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten.”

De Procoro stelt dat binnen de masterplannen van de landschapsparken/ nationale parken wordt er veel aandacht gevestigd op het ecologische aspect van de parken. De Procoro stemt hierdoor in op de aanpassing en toevoeging van het woord “ecologisch”.

Zie ook beschrijving in voetnoot 111.

Voorstel: aanpassing.

De Procoro stelt voor om het woord “ecologisch” toe te voegen aan de zin op p.240 bij hoofdstuk 3. “Ruimtelijke staat”: “Ook de andere gebiedsgerichte projecten zoals Bosland, De Wijers, Rivierpark Maasvallei, Kempen-Broek, de Merode, Voerstreek en Haspengouw werken aan een gelijkaardige integratie van toeristische-economische belangen en het bewaren en versterken van hun ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten.”

- **(Gemeente) specifieke opmerkingen**

A11.ER.VE3 De gemeenteraad van Pelt stelt dat zeker met het oog op het voeren van een kernversterkend beleid en het opvangen van het merendeel van de woonbehoefte in de bovenlokale kernen het noodzakelijk is om recreatieve ‘uitloopgebieden’ te creëren rond de kernen met ruimte voor sport- en recreatie. Binnen het ontwerp-BRP werd een zoekzone voor een recreatieve cluster langs de noordelijke kant van het kanaal opgenomen in het wensbeeld in de strategische visie. Binnen het toekomstig op te maken beleidskader ‘toerisme en recreatie’ wenst het gemeentebestuur de invulling van deze zoekzone verder te onderzoeken. Dit leidt mogelijk tot de behoefte aan bijkomende planologische ruimte voor recreatie.

Zie ook herstructurering visie-element 4.3 en ruimteshift recreatiegebieden: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Herstructurering visie-element 4.3: zie antwoord bij A11.ER.VE1 (geclusterd)

A18.ER.VE1 De gemeenteraad van Voeren stelt dat de legende van de kaart op p 241 duidelijk bouwkundig erfgoed vermeldt als belangrijk element in dit onderzoek, elke aanduiding daarvan ontbreekt in Voeren. In Voeren steunt het toerisme voornamelijk op de landschappen én het aanwezige gebouwde erfgoed, zoals vierkantshoeves, kastelen, landhuizen, herenhuizen en veel klein erfgoed. Ofwel vult men deze kaart aan, ofwel maakt men de kaart helderder. De GECORO wenst dat er volledig en juist gewerkt wordt als er inventarisatie gedaan wordt.

A27.ER.VE4 De gemeenteraad van Heusden-Zolder vraagt om Bolderberg als onthaalpunt voor De Wijers en de Velodroom toe te voegen op p.241 van het beleidskader economische ruimte.

A40.ER.VE4 Toerisme Vlaanderen merkt op dat de kaart op p.241 een vreemde kaart is omdat niet alle elementen die erboven beschreven zijn op de kaart staan, terwijl er dan weer andere elementen op de kaart staan waar niets over vermeld wordt in de tekst erboven. Toerisme Vlaanderen vraagt om een meer schematische kaart op te nemen met daarop de belangrijkste elementen die bij de bespreking van de ‘ruimtelijke structuur van de vrijetijdseconomie in Limburg’ aan bod komen.

*De Procoro wijst erop dat figuur 28 ‘Diverse toeristisch-recreatieve elementen’ op p.241 (hoofdstuk 3 Ruimtelijke staat) enkel de bedoeling heeft om de ruimtelijke structuur van **diverse** toeristisch-recreatieve elementen van de vrijetijdseconomie in Limburg weer te geven. De figuur is afkomstig uit het Referentiekader ruimtelijke regionale eigenheid (BUUR, 2020) met name de kaart ‘toeristisch systeem’. Het is niet de opzet van om een volledig overzicht te geven of inventarisatie te maken van de huidige ruimtelijke structuur van de vrijetijdseconomie in Limburg.*

Voorstel: geen aanpassing

A18.ER.VE3 In Voeren is de voorbije twee jaar een totale herziening gebeurd in de visie op toerisme, en meer bepaald op logies. Eén van die elementen is een dynamische vergunningenstop voor bijkomende logies voor toeristen. Dat is in een beslissing van de gemeenteraad bevestigd. De grootste reden hiervoor was de enorme druk van toerisme op het woongenot van eigen inwoners. De gemeente is namelijk van mening dat woongenot in een landelijke gemeente boven verdere ontwikkeling als toeristische trekpleister staat. Dit beleid is grondig onderbouwd, steunt op een gedegen bevolkingsbevraging uitgewerkt door Toerisme Vlaanderen, en is reeds door de Provincie in een beroepsdossier bevestigd en ondersteund. De

GECORO is hier eveneens van op de hoogte en ondersteunt deze visie op de dynamische vergunningenstop. De gemeente denkt er aan om deze visie in een RUP neer te schrijven, om zeker te zijn van de volledige afdwingbaarheid van deze visie. Eerdere ervaringen met BGO's (beleidsmatig gewenste ontwikkelingen) geven wel enige zekerheid omtrent deze afdwingbaarheid, maar nooit voor de volle 100%. Vandaar deze visie. De GECORO wil dan ook aan de provincie met aandrang vragen of de provincie kan verzekeren dat dit nog steeds de visie van de provincie blijft, en dat Voeren daarin voor de volle 100% gesteund wordt, en dan ook voor langere duur?

De Procoro neemt hiervan akte. Echter kan de Procoro zich niet uitspreken over planningsprocessen die nog niet zijn opgestart, noch uitspraken doen over hoe er met dossiers wordt omgegaan in het vergunningenbeleid.

Voorstel: geen aanpassing

A19.ER.VE1 De gemeenteraad van Leopoldsburg vraagt uitdrukkelijk aandacht voor de zorg en behoud van het militair verleden, het militair museum Liberation Garden is de start hiervan. Dit kan een toeristische feedback genereren waardoor Leopoldsburg haar rol als economische drager kracht bij kan zetten. Zo kan onze gemeente aantrekkelijk blijven voor onze huidige en toekomstige inwoners.

De Procoro verwijst hiervoor naar de 'Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid' en meer specifiek naar de Noord-Limburgse Bossen binnen de 10 landschapseenheden zoals opgenomen in het Ruimtepact 2040 op p.32-41. Hierin wordt het Kamp van Beverlo in Leopoldsburg expliciet opgenomen.

Ook stelt de Procoro dat de selectie van provinciale toeristische-recreatieve dragers niet limitatief is. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

Tevens wordt bij 5.2 "Provinciale Toeristisch-recreatieve dragers" aangehaald dat er naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voorkomen die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. Indien hiervoor een plan moet opgemaakt worden, behoort de ruimtelijke planningsbevoegdheid tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.VE1 De gemeenteraad van Hamont-Achel stelt dat binnen de stad Hamont-Achel geen provinciale toeristische-recreatieve dragers worden geselecteerd.

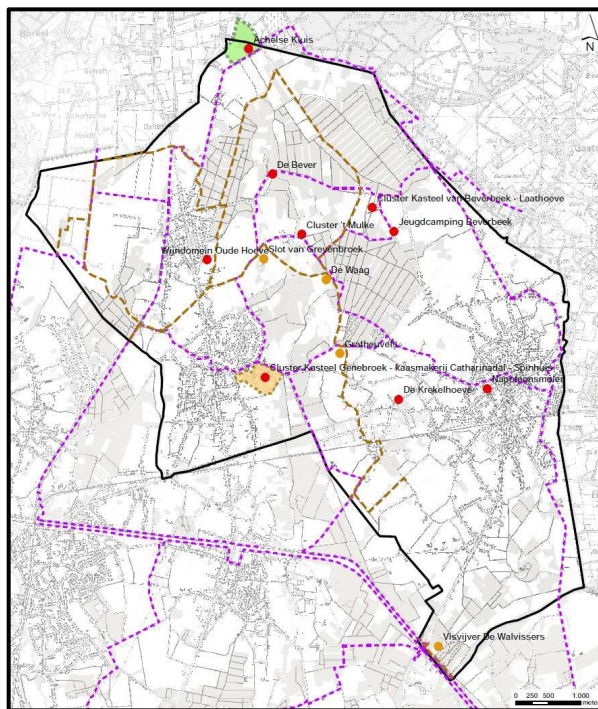
De Procoro neemt akte van hun vaststelling.

Tevens wijst ze erop dat het toeristisch fietsrouten netwerk en aansluitende projecten geselecteerd is als provinciale toeristisch-recreatieve drager, aanwezig op het grondgebied van Hamont-Achel.

Bijkomend stelt de Procoro dat de selectie van provinciale toeristische-recreatieve dragers niet limitatief is. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

Voorstel: geen aanpassing

A23.ER.VE4 De gemeenteraad van Hamont-Achel geeft aan dat het GRS omtrent de gewenste toeristische recreatieve structuur stelt:

RICHTINGGEVEND DEEL

SWECO | Kaart 10: Gewenste toeristisch-recreatieve structuur

- LEGENDE
- gemeentegrens
 - lokale toeristische knooppunten:
 - categorie I
 - categorie II
 - Achelse Kluis: poort voor het grensoverschrijdend natuurgebied 'De Grootte Heide'
 - Domein Genebroek-Kruitsheren opnieuw opnemen in toeristisch-recreatieve structuur
 - ruiternetwerk
 - fietsroutenetwerk

Fig. 10 Toeristisch-recreatieve

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van A13.ER.VE3 wat handelt over de kritische selectie van en het versterken van de vrijetijdseconomie in Limburg binnen het Ruimtepact 2040. De Procoro stelt dat provinciale toeristisch-recreatieve dragers, toeristisch-recreatieve domeinen of voorzieningen met een uitgesproken belang voor de toeristisch uitstraling van Limburg, een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/of eigendom zijn van de provincie Limburg. Naast de geselecteerde provinciale toeristisch-recreatieve dragers komen in Limburg nog heel veel andere toeristisch-recreatieve voorzieningen voor die belangrijk zijn voor de vrijetijdseconomie in Limburg, zoals vakantieparken, campings, sportvoorzieningen, erfgoedsites en kleinschalige attracties die verweven voorkomen in stads- en dorpskernen zoals logies, musea en bezoekerscentra. De ruimtelijke planningsbevoegdheid behoort tot de autonomie van de gemeentebesturen of de Vlaamse overheid (p.261).

Bijkomend verwijst de Procoro ook naar de behandeling van A23.ER.VE5 wat het grensoverschrijdende karakter van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers behandelt.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A23.ER.VE5

A32.ER.VE1 De gemeenteraad van Houthalen-Helchteren merkt op dat op p.57 wordt gesteld dat enkel de recreatievoorzieningen van uitgesproken provinciaal belang, met een gemeentegrensoverschrijdende ligging en/of in provinciale eigendom als provinciale toeristisch-recreatieve dragers worden geselecteerd. Hoewel de gemeente een zeer groot aanbod aan verblijfsrecreatie heeft, behoren wij niet tot de geselecteerde toeristische-recreatieve dragers van Limburg. Dit staat volgens Houthalen-Helchteren in contrast met de ambities van enkele jaren geleden waarbij de provincie een PRUP heeft opgesteld voor het 'Toeristisch-recreatief knooppunt type IIA Hengelhoeve' en een planproces opstartte voor 'Molenheide'.

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van A13.ER.VE3, wat handelt over de kritische selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers. Tevens wijst ze erop dat het toeristisch fietsroutenetwerk en aansluitende projecten geselecteerd is als provinciale toeristisch-recreatieve drager, aanwezig op het grondgebied van Houthalen-Helchteren.

Bijkomend stelt de Procoro dat de selectie van provinciale toeristische-recreatieve dragers niet limitatief is. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

Voorstel: geen aanpassing

A32.ER.VE3 De gemeenteraad van Houthalen-Helchteren merkt op dat vakantiepark Hengelhoeve op p.244 opgenomen wordt in de lijst van 'Recreatiedomeinen met een combinatie van verblijfsrecreatie en dagrecreatieve faciliteiten zoals (indoor) zwem- en speelvoorzieningen, met oppervlakte groter dan 20 ha, een capaciteit van meer dan 500 verhuureenheden en meer dan 2.000 slaapplekken'. Molenheide lijkt te ontbreken op deze lijst.

De Procoro stelt voor om lijst bij hoofdstuk 3, 3.3 (p.241-242) "Vrijtijdseconomie" met betrekking tot de toeristisch-recreatieve entiteiten te actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg. Indien Molenheide uit deze cijfers naar boven komt, wordt het vakantiepark Molenheide mee opgenomen in de lijst.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van IR17.ER.VE4 m.b.t. de selectiecriteria.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om lijst bij hoofdstuk 3, 3.3 (p.241-242) "Vrijtijdseconomie" met betrekking tot de toeristisch-recreatieve entiteiten te actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg.

Indien Molenheide uit deze cijfers naar boven komt, zal het vakantiepark Molenheide mee opgenomen worden in de lijst.

A42.ER.VE1 De gemeenteraad van Bilzen vindt dat de rol van de stad Bilzen en de cultureel / historische / toeristische trekpleister Alden Biesen wordt onderbelicht. De hoogstamboomgaard Alden Biesen verdient meer aandacht.

De Procoro verwijst hiervoor naar de 'Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid' en meer specifiek naar Vochtig Haspengouw binnen de 10 landschapseenheden zoals opgenomen in het Ruimtepact 2040 op p.32-41. Hierin wordt de landcommanderij van Alden Biesen expliciet opgenomen. Ook bij de ruimtelijke economische systemen is er binnen 'Fruittreek Haspengouw' aandacht voor het bloesemtoerisme.

Ook verwijst de Procoro naar beleidskader "Economische ruimte" en meer specifiek naar hoofdstuk 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers". Hierin is Alden Biesen opgenomen als dagattractie van provinciaal niveau gezien het een oppervlakte groter dan 5 ha heeft en een bezoekersaantal hoger dan 100.000 op jaarbasis.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.VE1 De gemeenteraad van Riemst stelt dat in het Ruimtepact in hoofdzaak de provinciale toeristische attracties opgenomen worden. We merken op dat Kanne, eveneens met een omvang van meer dan 5ha en aanzienlijke bezoekersaantallen, niet wordt vermeld. Met de toeristische projecten die op til staan, het provinciale project 'Fietsen onder de grond' en een voetgangersbrug over het Albertkanaal, wordt de toeristische aantrekkingskracht van het dorp versterkt. Het Ruimtepact houdt hier te weinig rekening mee.

De Procoro verwijst naar beleidskader "Economische ruimte" en meer specifiek naar hoofdstuk 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers". Hierin is opgenomen bij het 'toeristisch fietsroutenetwerk en aansluitende projecten' dat deze selectie het volledige toeristische fietsroutenetwerk betreft met alle aanverwante belevingselementen van bovenlokaal niveau (fietsen door het water, fietsen door de bomen, fietsen door de heide,...). Ook 'Fietsen onder de grond' kan dus op termijn beschouwd als een provinciale toeristisch-recreatieve drager.

Bijkomend zullen de provinciale toeristisch-recreatieve dragers gescreend worden op basis van de recentste cijfers. De selectie van provinciale toeristische-recreatieve dragers is niet limitatief. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

De Procoro wenst echter wel om het gebied "Mergelland", na inwinning van informatie bij Visit Limburg omtrent deze regio, op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen". De Procoro verwijst hier ook naar het voorstel voor een aangescherpte definitie van het begrip "uitzonderlijk landschap" bij antwoord A40.ER.VE6. Het gebied "Mergelland" voldoet eveneens aan de aangescherpte omschrijving van "uitzonderlijk landschap".

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om lijst te actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg. De Procoro wenst echter wel om het gebied "Mergelland" op te nemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen".

IR42.ER.VE3 De Limburgse Milieukoepel vraagt dat de provincie erop toe ziet dat de lagere overheid op de site te Sint-Truiden niet de facto een evenementendomein instelt door misbruik te maken van de aldaar aanwezige recreatiezone op het gewestplan (loodsen 55 en 66). Zij doet dit door in die recreatiezone steeds grotere en lawaaierege evenementen toe te laten, niet enkel in de loodsen maar ook errond, waarbij steeds vaker ook het omliggend natuur- en landbouwgebied ingeschakeld wordt (voor parking, voor randanimatie,...), en dit ondanks de duidelijke vernietiging van het RUP Evenementendomein Brustem door de Raad van State.

De Procoro verwijst hierbij naar de behandeling van A18.ER.VE3, wat handelt over planningsprocessen die nog niet zijn opgestart en de relatie met het vergunningenbeleid. Zie ook antwoord bij IR14.ORS1 (geclusterd) (openruimtecorridors)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing IR14.ORS1 (geclusterd).

IR43.ER.VE3 De bezwaarindiener stelt dat er in het ontwerp-Ruimtepact 2040 wordt verwezen naar "gemeentelijk planningsinitiatief dat al werd voorbereid." De bezwaarindiener stelt dat het ontwerp van het RUP Muggenberg reeds in augustus 2021 werd stopgezet door de gemeente Zutendaal. Het is dus niet relevant om naar dit planningsinitiatief te verwijzen.

Zie antwoord bij A10.ER.VE1 (geclusterd)

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A10.ER.VE1 (geclusterd)

IR46.ER.VE1 De gemeente Halen stelt dat de erfgoedsites belangrijke toeristisch-economische troeven vormen met bovenlokale aantrekkingskracht. De gemeente vindt dat ze ten volle benut moeten worden en de mogelijkheid moeten krijgen om zich aan te passen aan vernieuwde inzichten en gewijzigde omstandigheden. Er wordt vooral gedacht aan: het Sint-Jansbergklooster, de Rotemse Molen, Het Laathof, het Museum slag der Zilveren Helmen, De helmensite.

De Procoro verwijst naar de 'Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid' in het Ruimtepact 2040 op p.32-41. Zowel binnen de 10 landschapseenheden, als de historisch-morfologische eenheden als de ruimtelijke economische systemen wordt er verwezen naar (historisch) erfgoed. Ook onder SD5 – "Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen", p.56, wordt er onder de toeristisch-recreatieve dragers verwezen naar erfgoed(sites).

Daarnaast is onder SD 7 – "Meer ruimte geven aan de fietser", p.62, een ambitie om Limburg als onderscheidende fietsbestemming te profileren door unieke fietsbelevingen te creëren gekoppeld aan landschap, erfgoed en recreatie.

Ook bij Actie SV-2 – "Opstarten van en meewerken aan gebiedsgerichte projecten voor Limburg", p.66, wordt erfgoed benoemd als een van de ruimtelijke factoren.

Daarnaast wordt er ook binnen de 3 beleidskaders, telkens met een eigen specifieke focus, erfgoed binnen de visie of actie of selectie of ... opgenomen.

Het thema erfgoed slijpelt dus doorheen het hele Ruimtepact 2040 door. Ook zullen de provinciale toeristisch-recreatieve dragers gescreend worden op basis van de meest recente cijfers van Visit Limburg. De selectie van provinciale toeristische-recreatieve dragers is niet limitatief. Nieuwe attracties, terreinen of voorzieningen die nu nog niet gekend zijn of aan de selectievoorwaarden beantwoorden, kunnen bijkomend als provinciale toeristisch-recreatieve drager beschouwd worden, als ze aan de gestelde criteria voldoen.

Ook verwijst de Procoro naar "OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties", p.272-273. Voor vrijetijdseconomie en binnen "Ruimte voor vrijetijdseconomie" is een gepast ruimte-aanbod op een juiste locatie eveneens een must, volgens de geëigende toeristische vestigingslogica (zie 'Eigenschappen van de vrijetijdseconomie met ruimtelijke relevantie' in het hoofdstuk 'Ruimtelijke staat'). De ruimtelijke planningsbevoegdheid voor de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie ligt in hoofdzaak bij de gemeenten. Richtinggevende ontwikkelingsvoorwaarden voor nieuwe ruimte voor vrijetijdseconomie zijn:

- aansluitend of deel uitmakend van bestaande toeristisch-recreatieve domeinen, voorzieningen of structuren/routes, zodat bedrijven versterkt kunnen worden of een synergie tussen bedrijven kan ontstaan;
- nieuwe ontwikkelingen, indien passend binnen de ruimtelijke regionale eigenheid, in functie van de draagkracht van de omgeving en ter uitvoering van de toeristische visie;
- goede bereikbaarheid en (potentie tot) multimodale ontsluiting, rekening houdend dat niet elk terrein of activiteit dezelfde mobiliteit- of ontsluitingsbehoefte heeft en dat nabijheid van collectief vervoer en de aansluiting op het toeristisch en functioneel fietsroutenetwerk een pluspunt is;
- afgestemd met andere beleidskaders en de strategische doelstellingen.

Ook verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en meer specifiek naar 7.3 "Gemeenten" (p.294). Hierin is opgenomen dat de gemeenten essentiële schakels zijn in het ruimtelijk-economisch beleid omwille van hun bevoegdheid op vlak van plannen, vergunnen en handhaven m.b.t. ruimte voor bedrijvigheid, kleinhandel, landbouw en toerisme. Concrete acties die de gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren:

- de principes van verweving, zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit consequent meenemen in de ontwikkeling van alle plannen en projecten rond ondernemersruimte;
- gemeentelijke RUP's opmaken voor het herbestemmen van slecht gelegen en niet ontwikkelbare bedrijventerreinen en recreatiegebieden in kader van de ruimteshift;
- beeldkwaliteitsplannen en verdichtingsstudies opmaken voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden.

De Procoro verwijst ook naar de behandeling van A13.ER.VE3, wat handelt over de kritische selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers.

Voorstel: geen aanpassing

KLEINHANDEL

A2.ER.KH1 De gemeenteraad van Diepenbeek merkt op dat voor de kerngerichte kleinhandel vooral aandacht geschonken wordt aan het bestrijden van de leegstand en het voorkomen van excentrische ontwikkelingen buiten de kernen. De gemeente neemt het volgende op: 'als provinciale economische dragers worden de afgebakende stedelijke gebieden geselecteerd, alsook de regionale bedrijventerreinen >50ha en de incubatoren en de bedrijfspcampussen'.

De Procoro neemt akte van deze vaststellingen.

Voorstel: geen aanpassing

A6.ER.KH1 De gemeenteraad van Tessenderlo herhaalt dat de provincie op vlak van kleinhandel resoluut kiest voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand. Het uitgangspunt is dat de totale winkelvloeroppervlakte niet meer toeneemt. Als er bijkomende ontwikkeling nodig is, moet dit kerngericht gebeuren en moet elders dezelfde winkelvloeroppervlakte worden weggenomen. Er wordt in vraag gesteld of deze ambitie haalbaar en realiseerbaar is. De druk van creatie van bijkomende winkelloppervlakte extern gelegen ten opzichte van de kern is in de gemeente Tessenderlo de laatste 10 jaren duidelijk voelbaar.

Een locatiebeleid voor kleinhandel blijft, volgens de provincie, een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen. Het Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid (DIHB) biedt een kader en instrumenten om een kernversterkend beleid te voeren. Gemeenten kunnen (een) kernwinkelgebied(en) afbakenen waarbinnen het bestuur een beleid ter ondersteuning van de handelaars kan voeren. Zolang een lokaal bestuur geen kernwinkelgebied heeft afgebakend, worden er een aantal principes gehanteerd voor de vestiging van nieuwe winkels. De provincie sensibiliseert en reikt bovenlokale inzichten, data en cijfers aan om het gemeentelijk handelsbeleid en het gemeentelijk ruimtelijk beleid te ondersteunen.

De provincie zal onderzoeken welke ruimtelijke instrumenten ingezet kunnen worden voor een sturend beleid in functie van de winkelshift en voor een ruimtelijke bestemmingsclustering in de bovenlokale kernen.

De hierboven gestelde ambities kunnen bijgetreden worden.

De gemeente geeft aan dat dit een grote uitdaging is voor een lokaal bestuur om dit effectief op het terrein waar te maken. Ondersteuning en samenwerking hieromtrent met de provincie zijn meer dan gewenst.

De Procoro neemt akte van het bijtreden van de ambities.

De Procoro begrijpt de bezorgdheid omtrent de haalbaarheid en de realiseerbaarheid. Dit zal inderdaad vanuit een ondersteuning en samenwerking moeten gebeuren. De geciteerde paragraaf van het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, krijgt een uitwerking binnen de algemene operationele doelstelling "OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen", p.267, en het nastreven van de provincie om tegen 2040 het Vlaams gemiddelde van 75% aan verweving van alle bedrijfsactiviteiten, te behalen én de actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift".

Samenwerking is inderdaad belangrijk. Hiervoor verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en specifiek 7.1 "Provincie" en 7.3 "Gemeenten", p.291-294, waarbij de vorm van samenwerking m.b.t. kleinhandel beschreven staat. Samen met de provinciale dienst 'Directie Ondernemen' zet de provincie in op het uitvoeren van studies en trajecten ter ondersteuning van het gemeentelijk detailhandelsbeleid, het ondersteunen van lokale besturen in het uitwerken van een toekomstperspectief voor hun handelskern.

Voorstel: geen aanpassing

A13.ER.KH1 De gemeente Peer merkt op dat het probleem van een wildgroei aan supermarkten niet ter sprake komt in het Ruimtepact 2040. Stad Peer is van mening dat de provincie hierin een rol kan opnemen.

De Procoro verwijst hiervoor naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. De Procoro is van mening dat omtrent de supermarkten de visie duidelijk is. Kerngericht en verweven kunnen in principe alle winkels van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB (Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid). Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat het op maat van de kern gebeurt.

De uitwerking van een handelsvisie en het bijbehorende locatiebeleid behoort tot de gemeentelijke autonomie. De provincie geeft enkel principes mee als er geen kernwinkelgebied is afgebakend.

In het Ruimtepact 2040 wordt opgenomen dat zolang een lokaal bestuur geen kernwinkelgebied heeft afgebakend, worden voor nieuwe winkels volgende principes gehanteerd :

- Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 600m² en kleiner dan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afgebakende bovenlokale kernen. Voor handelszaken van categorie A (verkoop van voeding) en C (verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw) wordt een uitzondering gemaakt. Deze moeten zich ook in de lokale kernen kunnen vestigen o.a. een supermarkt.

- Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afbakeningslijn van het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk. Hierop volgt dat er ook een uitzondering is voor de grotere winkels betreffende de categorie A (verkoop van voeding), waardoor ze zich ook in lokale kernen kunnen vestigen.

Voorstel: geen aanpassing

A14.ER.KH1 De gemeente Lanaken merkt op dat er geen specifieke bovenlokale aanpak voor handelslinten langs de N78 is voorgesteld in het Ruimtepact 2040. (cfr. opmerking van CBS 09/12/2021 tijdens voorontwerpfase)

Lanaken merkt terecht op dat er geen specifieke bovenlokale aanpak voor handelslinten langs de N78 is voorgesteld. De algemene visie voor het beleidskader 'Economische Ruimte' is om economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Voor kleinhandel is dit in de vorm van een winkelshift. Hiervoor verwijst de Procoro naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254,. Op vlak van kleinhandel kiest de provincie immers resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand. Het Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid (DIHB) biedt een kader en instrumenten aan gemeenten om een kernversterkend beleid te voeren. Gemeenten kunnen (een) kernwinkelgebied(en) afbakenen waarbinnen het bestuur een beleid ter ondersteuning van de handelaars kan voeren. Om de leegstandsproblematiek aan te pakken, moet het uitgangspunt zijn dat de totale (WVO) winkelvloeroppervlakte niet meer toeneemt. Indien de frictieleegstand van 6% in een gemeente wordt overschreden en er toch een bijkomende ontwikkeling nodig is, wordt een gemeentebestuur aangestuurd om winkelarme zones af te bakenen en een locatiebeleid voor kleinhandel op te starten om zo de winkelshift te realiseren. Het huidige aanbod van perifere grootschalige kleinhandelsconcentraties, waarvoor een goede verkeersontsluiting belangrijk is, mag in geen enkel geval toenemen. Integendeel, een afbouw of een ruimtelijke herstructurering is aangewezen. De provincie sensibiliseert en reikt bovenlokale inzichten, data en cijfers aan om het gemeentelijk handelsbeleid en het gemeentelijk ruimtelijk beleid te ondersteunen. Tevens onderzoekt de provincie welke ruimtelijke instrumenten ingezet kunnen worden voor een sturend beleid in functie van de winkelshift en voor een ruimtelijke bestemmingsclustering in de bovenlokale kernen. Dit moet uitwerking krijgen via "OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen", p.267 en de actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift".

Voorstel: geen aanpassing

A25.ER.KH1 De gemeente Maasmechelen hecht waarde aan het versterken van de kernen, waarbij de voorzieningen binnen de kernen worden gerealiseerd. Daarbij worden deze voorzieningen bij voorkeur gerealiseerd in het centrum van de woonkernen, zodat deze invullingen elkaar aanvullen, elkaar versterken en in het algemeen het centrumgebied binnen de woonkernen versterkt.

De Procoro neemt akte van deze visie, dit volledig past binnen de visie van het Ruimtepact 2040.

Voorstel: geen aanpassing

A28.ER.KH1 De gemeente Beringen wijst erop dat ook voor de realisatie van de zgn. "winkelshift" nood is aan een instrumentarium en financiële instrumenten. Met de opmaak van het RUP Zwanenberg (zijnde Vatana-site) wenst de stad een historisch gegroeide situatie (perifeer gelegen grootschalige kleinhandel) duurzaam op te lossen door het opzetten van realistisch transformatieproces samen met de eigenaars. De gemeente stelt de vraag of dit als een pilootproject kan fungeren? Wenst de Provincie hieraan actief en constructief mee te werken vanuit het concept "winkelshift"?

De Procoro beaamt dat voor de realisatie van de "winkelshift" nood is aan een instrumentarium. Hierbij wordt verwezen naar "OD 1 - Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen", p.267, actie ER 1.2, de provincie onderzoekt de mogelijkheden van de ruimtelijke instrumenten om de winkelshift te realiseren. Ook onder het hoofdstuk 7. "Samenwerking" wordt opgenomen dat de gemeenten concrete acties kunnen ondernemen om de visie van het beleidskader "Economische Ruimte" mee te realiseren o.a. (kern)winkelgebieden afbakenen en winkelarme zones aanduiden (in uitvoering van het DIHB).

De Procoro merkt op dat de provincie de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 in samenwerking met de gemeenten wil realiseren, zie "Strategische visie"; samenwerking bij 8.3 "Gemeenten" op p.76 en beleidskader "Economische ruimte", 7.3 "Gemeenten" op p.294.

De Procoro merkt op dat indien de doelstellingen van het RUP Zwanenberg in overeenstemming zijn met de visie rond detailhandel zoals omschreven is in het Ruimtepact 2040, het project als pilootproject kan fungeren.

Voorstel: geen aanpassing

A28.ER.KH2 De gemeente Beringen merkt op dat de regels die worden opgelegd i.v.m. vestiging van nieuwe grotere winkels heel beperkend is. En voegt er aan toe dat dit zal leiden tot een rem op de dynamiek van kleinere steden in Limburg. Ze stellen de vraag of dit ook markteconomisch onderbouwd is en hoe de gestelde criteria zich verhouden t.o.v. het decreet?

De Procoro verwijst naar hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat", specifiek naar 3.2 "Kleinhandel", p.238-239. Hier wordt zowel bij het huidige aanbod van de kleinhandel als bij de evoluties de huidige problematieken beschreven: de hoge WVO per inwoner in Limburg, de toename van het WVO, het overaanbod aan handelsruimte, de hoge leegstandscijfers,... Dit is de ruimtelijke onderbouwing voor de visie, OD 1 en de bijhorende acties ER-1.1 en ER-1.2.

Net door resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand te kiezen, wil de provincie een sturend beleid voeren m zo terug dynamiek in de kernen te brengen. Zie ook actie ER-1.1 en de voetnoot 143 over de bedrijvige kern. De principes van sturing worden enkel toegepast als de gemeente er zelf voor kiest om geen kerngericht beleid te willen voeren (zolang de gemeenten geen kernwinkelgebied(en) en/of winkelarme zones afbakent worden de principes gehanteerd).

De opgenomen principes van het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, zijn in samenwerking met de provinciale dienst 'Ondernemen' bepaald en vastgelegd. Het decreet fungeert als kader doorheen heel het document: zie visie-element 4.6.

Voorstel: geen aanpassing

A28.ER.KH3 De gemeente Beringen stelt dat de ambitie om (meer) in te zetten op verwevenheid van functies goed is; maar geeft aan dat de voorgestelde acties vaag en niet concreet zijn. In Beringen zijn er twee unieke locaties die als (pilot)projecten kunnen fungeren: be-MINE en Lutgart (zijnde een verlaten schoolsite in centrum Beringen). Er wordt gevraagd welke actieve rol de Provincie hierin kan opnemen?

De Procoro neemt nota van de voorstellen tot mogelijke pilootprojecten en merkt op dat een locatiebeleid voor kleinhandel een belangrijke verantwoordelijkheid is van de gemeentebesturen.

Verder verwijst de Procoro naar OD 1, actie "ER-1.1 - Het opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking". Ter bevordering van de economische verweving en kernversterking zoekt de provincie een manier om lokale besturen en andere relevante partners vertrouwd te maken met verwevingsstrategieën.

De Procoro verwijst ook naar hoofdstuk 7 "Samenwerking", waarbij expliciet verwezen wordt naar 7.3 "Samenwerking met gemeenten", p.294. De ruimtelijk-economische visie voor Limburg kan enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en andere betrokken actoren en lokale besturen.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.KH1 De gemeenteraad van Lommel onderschrijft 'De strategische doelstelling om competitief en duurzaam ondernemen te faciliteren op de juiste plaatsen (SD 5 - p.55)'. In de doelstelling staat echter ook omschreven dat de totale winkelvloeroppervlakte niet meer toeneemt, en als er toch bijkomende ontwikkeling nodig is, deze kerngericht moet gebeuren en elders dezelfde winkelvloeroppervlakte moet worden weggenomen. De gemeente stelt de vraag op welke manier de provincie dit laatste wenst te realiseren? Welke instrumenten zal zij hiertoe inzetten/opzetten om, bij nieuwe kerngerichte ontwikkelingen, elders dezelfde winkelvloeroppervlakte weg te nemen? Hoe ziet de provincie dit concreet om ook hier te vermijden dat dit een theoretisch verhaal blijft?

De Procoro verwijst voor de uitwerking van dit visie-element naar de operationele doelstelling OD 1, actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift", p.268. De provincie onderzoekt de mogelijkheden van de ruimtelijke instrumenten om de winkelshift te realiseren.

Ook verwijst ze naar het visie-element 4.6 waarbij principes opgenomen zijn die gehanteerd zullen worden voor nieuwe winkels zolang een lokaal bestuur geen kernwinkelgebied heeft afgebakend. Tevens verwijst de provincie naar hoofdstuk 7 "Samenwerking" en specifiek 7.1 "Provincie" en 7.3 "Gemeenten" waarbij de vorm van samenwerking m.b.t. kleinhandel beschreven staat.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.KH1 De stad Lommel kan het belang van het concentreren, bundelen en verweven van kleinhandel in kernen onderschrijven om op die manier de verdere verspreiding langs steenwegen buiten de woonkernen en stedelijke gebieden tegen te gaan.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

A33.ER.KH2 Verder merkt de stad Lommel op dat verschillende ruimtelijk-economische problematieken die regionaal spelen hun inziens onvoldoende zijn meegenomen in het beleidskader economische ruimte. Voor deze thema's zien ze een rol weggelegd voor de provincie om een bovenlokale visie op te stellen, al dan niet in samenspraak met de lokale besturen. Ze denken dan bijvoorbeeld aan de problematiek van grootschalige en perifere detailhandel, die nu bvb. gevestigd is op bedrijventerreinen en langs grote invalswegen. Vanuit de schaal zijn deze vestigingen vaak niet verweefbaar met de kernen, maar bijvoorbeeld ook zonevreedemd aan de industriegebieden. Binnen voorliggend ontwerp beleidsplan "Ruimtepact 2040" wordt te weinig ingegaan op deze problematiek.

De Procoro wijst erop dat de visie omtrent de winkelshift en het sturend beleid duidelijk is: zie antwoord bij A14.ER.KH1.

Voorstel: geen aanpassing

A36.ER.KH1 De gemeente Herk-de-Stad geeft aan dat binnen het beleidskader "Economische ruimte" opgenomen is dat winkels (non-food) met een oppervlakte vanaf 600 m² dienen te worden ondergebracht in bovenlokale kernen. De gemeente wijst op het gemeentelijk planningsinitiatief (RUP Tamerpark Retail) dat reeds in 2018 werd opgestart, doch door omstandigheden nog niet in fase eerste publieke raadpleging is geraakt. Er wordt aangegeven dat dit kortelings wel zal gebeuren. De stad vraagt ook hier – vanuit de historiek enerzijds en de tot op heden regionaal ondersteunende functie anderzijds – aan de provincie om het in opmaak zijnde RUP met een dergelijke bril te willen beoordelen en niet vanuit de meer stringente principes van het Ruimtepact dat pas medio 2024 effectief zal worden goedgekeurd en mogelijk tussentijds nog zal worden aangepast.

De Procoro neemt hiervan akte.

Herk-de-Stad is in het RSPL geselecteerd als structuurondersteunende gemeente in het buitengebied (RSPL-RD p.391). Deze selectie wordt gehanteerd bij het beoordelen van de plaats van nieuwe ontwikkelingen voor bijkomende woningen en bedrijventerreinen volgens het gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen. Een belangrijk uitgangspunt is "Bundelen van kleinhandel". De verspreiding van kleinhandel buiten de woonkernen en de stedelijke gebieden wordt in het RSPL ook tegengegaan. Het beleid richt zich op bundelen ervan in de af te bakenen kleinstedelijke gebieden en in de kernen van het buitengebied. Ook voor de excentrisch gelegen concentraties van grootschalige kleinhandel is bundeling een uitgangspunt. Een ander uitgangspunt is "Bewaken van evenwicht tussen vraag en aanbod". Hier wordt gesteld dat bestaande concentraties het uitgangspunt zijn, dat er geen economische ruimte meer is voor inplanting van nieuwe perifere shoppingcentra.

In het Ruimtepact 2040 wordt Herk-de-Stad geselecteerd als een lokale kern van het woningmarkt Midden-Limburg West.

Met het Ruimtepact 2040 kiest de provincie resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand wat betreft kleinhandel. Een locatiebeleid voor kleinhandel is een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen. Het Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid (DIHB) biedt een kader en instrumenten aan gemeenten om een kernversterkend beleid te voeren. Gemeenten kunnen (een) kernwinkelgebied(en) afbakenen waarbinnen het bestuur een beleid ter ondersteuning van de handelaars kan voeren.

Kerngericht en verweven kunnen in principe alle winkels van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat het op maat van de kern gebeurt. Zolang een lokaal bestuur geen kernwinkelgebied heeft afgebakend, worden voor nieuwe winkels enkele principes gehanteerd :

- Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 600m² en kleiner dan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afgebakende bovenlokale kernen. Voor handelszaken van categorie A (verkoop van voeding) en C (verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw) wordt een uitzondering gemaakt. Deze moeten zich ook in de lokale kernen kunnen vestigen o.a. een supermarkt.

- Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afbakeningslijn van het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk.

Voorstel: geen aanpassing

A42.ER.KH1 De gemeenteraad van Bilzen geeft aan dat het PRUP KSG Bilzen een deelplan bevat voor de ontwikkeling zone Eikaart. Ze stellen dat de zone momenteel in ontwikkeling is waarbij duidelijke afspraken zijn gemaakt in kader van kernversterking. De ontwikkeling van Eikaart mag niet gehypothekerd worden door de uitspraken van het Ruimtepact 2040 én tegelijk moet hun specifiek programma inzake kernversterking gevrijwaard worden.

De Procoro neemt hiervan akte. Het deelplan 3 'Zone voor gemengde stedelijke ontwikkelingen Eikaart' is in het PRUP 'Afbakening Kleinstedelijk gebied Bilzen' bestemd als zone voor gemengde stedelijke ontwikkeling. Bij ministerieel besluit van 26 september 2012 werd geoordeeld dat OPTIE 1 (een grootschalige kleinhandelszaak, waarbij de bestemming een maximale bruto vloeroppervlakte heeft van 12.000m².) dient uitgesloten te worden van het PRUP. OPTIE 2: (grootschalige kleinhandel zoals bouwmaterialen, tuin- en landbouwbenodigheden, garages,... met volgende kenmerken: kleinhandelsbedrijven die moeilijk verweefbaar zijn in het binnenstedelijke winkelapparaat; kleinhandelsbedrijven die complementair zijn met het binnenstedelijke kleinhandelsapparaat; kleinhandel van kleinstedelijk niveau, d.w.z. kleinhandel met een brutovloeroppervlakte van de bestemming van minimum 1.000m². - groothandel; - bedrijven met een van volgende hoofdactiviteiten: productie en verwerking en bewerking van goederen, met uitsluiting van agrarische productie; verwerking en bewerking van grondstoffen, met inbegrip van delfstoffen; dienstverlening aan bedrijven) en OPTIE 3 (openbare en private nutsvoorzieningen en diensten – gemeenschapsvoorzieningen) worden wel ondersteund.

De voorschriften van het PRUP laten de combinatie van optie 2 en 3 mogelijk.

Een beleidsplan legt, net als bij structuurplanning, geen bestemmingswijzigingen of stedenbouwkundige voorschriften vast. Een beleidsplan is een referentiekader voor ruimtelijke keuzes en biedt een houvast voor de uitvoering van het provinciale ruimtelijke beleid (zie hoofdstuk 2 "het statuut van het Ruimtepact 2040"). De strategische visie en beleidskaders van het Ruimtepact 2040 hebben geen verordenende kracht en vormen dus geen rechtstreekse rechtsgrond bij vergunningverlening (met uitzondering van aanvragen voor omgevingsvergunningen voor projecten van de provincie zelf), maar kunnen wel meespelen om de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening te beoordelen (art. 2.1.2, §1 en §3 en art. 4.3.1, §2 VCRO).

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.KH1 De gemeenteraad van Riemst stelt dat in het Ruimtepact 2040 aangegeven wordt dat het de taak van de gemeente is om (een) kernwinkelgebied(en) af te bakenen waarbinnen het bestuur een beleid ter ondersteuning van de handelaars kan voeren. Volgens de gemeente is dit echter niet voor alle gemeentes mogelijk, zeker niet voor de plattelandsgemeentes van kleinere omvang. Het is onmogelijk voor Riemst, gezien de beperkte omvang, om ook maar ergens een 'kernwinkelgebied' versus 'winkelarme zones' af te bakenen. Basisvoorzieningen in buitengebied gemeenten liggen veelal langs invalswegen om de eenvoudige reden dat deze voorzieningen, om leefbaar te blijven, zich niet richten naar één dorp maar ook naar de omliggende dorpen.

De Procoro neemt hiervan akte. De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. Op vlak van kleinhandel kiest de provincie voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand. Zie principes locatiebeleid zijn uitgewerkt onder dit visie-element. Tevens wijst de Procoro erop dat het niet kernwinkelgebied versus winkelarme zones is. Beide afbakeningen kunnen apart van elkaar gebeuren.

De Procoro wijst erop dat de visie omtrent de winkelshift en het sturend beleid duidelijk is: zie antwoord bij A14.ER.KH1.

Voorstel: geen aanpassing

A44.ER.KH2 Riemst merkt op dat er weinig rekening wordt gehouden met de karakteristieken van een buitengebiedgemeente waar elke vorm van bijkomende handel een versterking van het dorp kan betekenen. De gemeente kan niet akkoord gaan met het principe van behoud van de bestaande handelsoppervlakte waarbij elke bijkomende m² elders weggenomen moet worden. Dit principe zal resulteren in een uitgesproken verlaging van de leefbaarheid van de dorpen, dit is net wat wij willen voorkomen.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. Kerngericht en verweven kunnen in principe alle winkels van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat het op maat van de kern gebeurt. De uitwerking van een handelsvisie en het bijbehorende locatiebeleid behoort tot de gemeentelijke autonomie. De provincie geeft enkel principes mee zolang er geen kernwinkelgebied afgebakend is. Het uitgangspunt is dat de totale WVO niet meer toeneemt, dit is om de leegstandsproblematiek aan te pakken en om de winkelshift te realiseren. Indien de frictieleegstand van 6% in een gemeente wordt overschreden en er toch een bijkomende ontwikkeling nodig is, wordt een gemeentebestuur aangestuurd om hun kernwinkelgebied af te bakenen en/of winkelarme zones af te bakenen. Dit moet het mogelijk maken om een locatiebeleid voor kleinhandel op te starten om zo de winkelshift te realiseren. Net door resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand te kiezen, wil de provincie een sturend beleid voeren om zo terug dynamiek in de kernen te brengen. Zie ook actie ER-1.1 bij OD 1 en de voetnoot 143 over de bedrijvige kern.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.KH1 Departement Omgeving stelt dat de voorstellen die geformuleerd worden over de (grootschalige) kleinhandel, namelijk het verminderen van ruimtebeslag, intensifiëring en hergebruik op locaties met een hoge knooppuntwaarde en hoog voorzieningenniveau, niet in lijn zijn met de Vlaamse strategische doelstellingen en ruimtelijke principes. Indien de provincie een regionale visie over de winkelshift wenst uit te werken dan dient zij met deze doelstellingen en principes rekening te houden.

De Procoro geeft aan dat het Ruimtepact wel degelijk rekening houdt met de Vlaamse doelstellingen en principes wat betreft het verminderen van ruimtebeslag, intensifiëring en hergebruik op locaties met een hoge knooppuntwaarde en hoog voorzieningenniveau. Ze verwijst hiervoor naar de algemene visie van het beleidskader "Economische ruimte" om de economische groei te faciliteren met een ruimteshift. Het bewustzijn dat we zuinig moeten omspringen met de beschikbare ruimte is de basis voor de ruimteshift. We moeten meer doen met minder ruimte en dit op de juiste plaats in de provincie. De provincie streeft naar een planologische open ruimtepositieve ruimtebalans met aandacht voor zuinig ruimtegebruik tegen 2040. M.b.t. de uitwerking ervan voor kleinhandel verwijst ze naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. Op vlak van kleinhandel kiest de provincie resoluut voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand. Tevens verwijst de Procoro naar het hoofdstuk 2. "Het statuut van het ruimtepact 2040" van de strategische visie waarbij onder 2.3 beschreven staat dat het Ruimtepact 2040 een schakel vormt tussen de visie van Vlaanderen en de gemeenten. Hierbij erkent de provincie de autonomie van de gemeenten en geeft ze uitvoering aan de principes van Vlaanderen: het bestaande ruimtebeslag beter benutten en de open ruimte maximaal vrijwaren. Iedere overheid heeft hierin zijn verantwoordelijkheid. Het ruimtelijk beleid dat de gemeenten uitwerken, zal op zijn beurt gebiedsgericht en sterker toegespitst zijn op de ruimtelijke eigenheid en noden van de gemeente. Ook verwijst ze naar hoofdstuk 4. "De engagementen van de provincie" bij de "Strategische visie". Het eerste engagement "Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad" geeft aan dat de provincie actief meewerkt aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofddambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.KH2 Departement Omgeving stelt dat bij een frictieleegstand boven de 6% men maximaal moet ingrijpen vooraleer nieuwe handelsontwikkelingen worden toegestaan en dit ongeacht of de gemeente haar kernwinkel- en winkelarm gebied heeft afgebakend.

De Procoro haalt aan dat het uitgangspunt voor het leegstandsproblematiek is dat de totale WVO niet meer toeneemt. Dit staat inderdaad los van het afbakenen van kernwinkel- en winkelarme gebieden. Indien de frictieleegstand van 6% in een gemeente wordt overschreden en er toch bijkomende ontwikkeling nodig is, wordt het gemeentebestuur aangestuurd om winkelarme zones af te bakenen en een locatiebeleid voor kleinhandel op te starten om zo de winkelshift te realiseren.

Voorstel: geen aanpassing

A46.ER.KH3 Departement Omgeving stelt dat leegstaande (baan)winkels niet zonder meer een nieuwe invulling kunnen krijgen. De ligging in of nabij een strategische kern zal een belangrijke factor zijn om al dan niet nieuwe functies toe te staan. Voor leegstaande baanwinkels buiten de strategische kernen dient

er maximaal ingezet te worden op afbraak/ontharding om alzo bij te dragen aan de doelstellingen op vlak van vermindering ruimtebeslag en ontharding.

De Procoro geeft aan dat de visie omtrent kleinhandel verder bouwt op de uitgangspunten van het RSPL. Het beleid van het RSPL rond kleinhandel was gericht op het beperken en reguleren van een aantal grootschalige kleinhandelsconcentraties buiten de stedelijke centra. Voor enkele van die perifere kleinhandelsconcentraties, binnen de afbakening van de kleinstedelijke gebieden, werden provinciale RUP's opgesteld. Deze RUP's hebben geleid tot een ruimtelijke herstructurering of meer ruimte voor de grotere kleinhandelszaken die qua schaal en branche niet passen in de bestaande handelscentra. De visie omtrent kleinhandel in het RSPL is nog actueel omdat kleinhandel thuishoort in de stedelijke gebieden en in de kernen van het buitengebied. Concentreren, bundelen en verweven van kleinhandel in kernen blijft belangrijk om de verdere verspreiding langs steenwegen buiten de woonkernen en stedelijke gebieden tegen te gaan (zie p.230).

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, waarbij de provincie resoluut kiest voor een kernversterkend beleid en een beleid tegen leegstand. Bij het beleid tegen leegstand staat opgenomen dat het huidige aanbod van perifere grootschalige kleinhandelsconcentraties, waarvoor een goede verkeersontsluiting belangrijk is, in geen geval mag toenemen. Integendeel, een afbouw of een ruimtelijke herstructurering is aangewezen.

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 4 "De engagementen van de provincie" bij de "Strategische visie" en specifiek naar engagement 4.1 "Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad" (p.22) waarin "ontharden" als één van de concrete acties, ter uitvoering van de doelstelling van Vlaanderen is opgesomd. Ontharden zal in samenwerking met de partners op het terrein waargemaakt moeten worden. Zie ook antwoord A33.SV5.

Tevens verwijst de Procoro naar hoofdstuk 7 "Samenwerken", specifiek 7.2 "Vlaanderen" waarbij ook acties opgesomd zijn die Vlaanderen kan opnemen om de visie van het beleidskader 'Economische ruimte' mee te realiseren. Om de ruimtelijk-economische visie voor Limburg waar te maken zijn samenwerkingen met andere overheden van essentieel belang.

Voorstel: geen aanpassing

IR7.ER.KH1 De bezwaarindiener geeft aan dat er in zijn gemeente (Riemst) plannen zijn (gemeente en makelaar) om een nieuwe woonwijk te combineren met 2 warenhuizen. Hij stelt de vraag of een goede ruimtelijke ordening er niet voor moet zorgen dat warenhuizen op een specifieke locatie gebouwd worden, zodat negatieve impact op leefbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid tot een minimum beperkt kunnen worden? Het voorbeeld van het T-centrum in Tongeren wordt aangehaald. De bezwaarindiener merkt op dat er in het Ruimtepact 2040 sprake is van een winkelloppervlakte van 5.000 m² en stelt de vraag of dit niet veel te veel is?

De Procoro neemt akte van de bezorgdheid van de bezwaarindiener.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. Er wordt opgenomen dat voor nieuwe winkels met een WVO van 5.000m² of meer een vestigingslocatie gezocht wordt binnen de afbakeningslijn van het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk. Voor nieuwe winkels met een oppervlakte groter dan of gelijk aan 600m² en kleiner dan 5000m² WVO wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afgebakende bovenlokale kernen.

Voor handelszaken van categorie A (verkoop van voeding) en C (verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw) wordt een uitzondering gemaakt Deze moeten zich ook in de lokale kern kunnen vestigen, o.a. een supermarkt. Riemst wordt in het Ruimtepact 2040 geselecteerd als lokale kern. Supermarkten kunnen zich wel vestigen in lokale kernen, dit zolang ze kerngericht en verweefbaar zijn in hun omgeving, op maat van de kern. De impact op mobiliteit, verkeersveiligheid en leefbaarheid wordt binnen een omgevingsvergunning onderzocht en opgenomen.

Voorstel: geen aanpassing

IR7.ER.KH2 De bezwaarindiener merkt op dat op de geplande warenhuizen meestal enkele appartementen worden gebouwd. Hij stelt zich vragen over zo'n constructie, een groot warenhuis trekt dagelijks honderden auto's aan. Wat met de nodige negatieve gevolgen voor leefbaarheid en verkeersveiligheid in het dorp. Wat zegt de wetgeving hierover?

Bij vragen over de bouwplannen zei de gemeente dat er op de percelen gebouwd mocht worden volgens een besluit van 1976. Dat is een beslissing van 57 jaar geleden! Moet zo'n plan niet regelmatig geüpdatet worden? Dat er in meer dan een halve eeuw op die percelen (weiland en bos) niet gebouwd is zegt toch ook wel heel veel.

Kan je als burger vragen om een RUP aan te passen of zou dit automatisch moeten gebeuren door gemeente, provincie of Vlaamse regering??

De Procoro neemt akte van de bezorgdheid van de bezwaarindiener en merkt op dat de bezwaarindiener vermoedelijk verwijst naar de gewestplannen.

Onder de bestemmingscategorie 'wonen' kunnen verschillende functies ondergebracht worden, o.a. openbare ruimtes (groene en verharde) en voor aan het wonen verwante voorzieningen zoals handel, horeca, bedrijven, openbare en private nutsvoorzieningen, kantoren en diensten, en socioculturele inrichtingen en recreatieve voorzieningen. De inplanting van een grootwarenhuis kan binnen de bestemmingscategorie 'wonen'. Aspecten zoals leefbaarheid en verkeersveiligheid worden verder onderzocht in de procedure tot het bekomen van een omgevingsvergunning.

Het gewestplan is een ruimtelijk planningsinstrument waarin een exacte functiebestemming is toegekend aan een grondgebied. Deze plannen zijn door de jaren heen slechts gedeeltelijk vervangen door algemene plannen van aanleg (APA's), bijzondere plannen van aanleg (BPA's) en ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), waarbij bestemmingen gespecificeerd of verfijnd zijn. Het is de bedoeling dat de gewestplannen, APA's en BPA's op termijn zullen vervangen worden door ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen enkel in uitvoering van beleidskeuzes en beleidsplannen opgemaakt worden. Dit kan op gemeentelijk, provinciaal of gewestelijk niveau naargelang het voorwerp van het plan. De procedure van totstandkoming van ruimtelijke uitvoeringsplannen voorziet meerdere inspraakmomenten voor burgers en adviesinstanties.

Voorstel: geen aanpassing

IR7.ER.KH3 De bezwaarindiener geeft aan niet akkoord te gaan met een aantal elementen van het Ruimtepact 2040 (p.254). 'Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 600m² en kleiner dan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afgebakende bovenlokale kernen. Voor handelszaken van categorie A (verkoop van voeding) en C (verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw) wordt een uitzondering gemaakt. Deze moeten zich ook in de lokale kernen kunnen vestigen o.a. een supermarkt. - Voor nieuwe winkels groter dan of gelijk aan 5000m² winkelvloeroppervlakte wordt een vestigingslocatie gezocht binnen de afbakeningslijn van het regionaalstedelijk gebied Hasselt-Genk. Voor de winkeloppervlakte wordt uitgegaan van de bruto oppervlakte (inclusief opslag, berging)'. De bezwaarindiener is van mening dat een supermarkt zich niet kan vestigen in een lokale kern. In een lokale kern is volgens hem enkel plaats voor kleine buurtwinkels, hij verwijst naar de doelstelling 'het ondersteunen van lokale ondernemers' van het Ruimtepact en merkt op dat gedeputeerde Moors dit aanhaalt in het voorwoord. Verder stelt hij de vraag hoe een supermarkt gedefinieerd wordt? Over hoeveel winkeloppervlakte spreekt men dan? De bezwaarindiener haalt aan dat een supermarkt een magneet is voor autoverkeer en dat het de leefbaarheid van de kern vermindert (grotere verkeersonveiligheid, moeizame mobiliteit). De negatieve klimatologische invloed is ook duidelijk (extra verharding, meer fijn stof...) De bezwaarindiener herhaalt dat een supermarkt thuis hoort op een bedrijventerrein zoals die er zijn in Tongeren of in Hasselt.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. De gehanteerde principes zijn van kracht als de lokale besturen geen afgebakend kernwinkelgebied hebben. Kerngericht en verweven kunnen in principe alle winkels van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat het op maat van de kern gebeurt. Dit laatste is dus ook belangrijk voor een supermarkt. Zoals gesteld in het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" is het belangrijk om de leefbaarheid van een lokale kern te garanderen. Hiervoor is een basis aan voorzieningen nodig o.a. zorg, onderwijs, sport, recreatie, winkels en groen. De inplanting van een grootwarenhuis hoort thuis binnen de bestemmingscategorie 'wonen'. Aspecten zoals leefbaarheid en verkeersveiligheid worden verder onderzocht in de procedure tot het bekomen van een omgevingsvergunning.

Verder kan er verwezen worden naar het toekomstperspectief "Limburg 2040" (p.27) waarbij er gekozen wordt voor een gedifferentieerde, competitieve en duurzame economie. De economische groei wordt gefaciliteerd binnen een ruimteshift waarbij de ruimte efficiënter benut wordt. Hierdoor is er voldoende en kwalitatief ruimtelijk aanbod op goed gelegen en goed bereikbare werklocaties of in verweving met andere activiteiten in de kernen. Kleinhandel en verweefbare kleinschalige toeristische bedrijvigheid situeren zich voornamelijk in en nabij levendige stads- en dorpskernen.

De Procoro merkt op dat een supermarkt een functie is die niet thuishoort in de algemene bestemmingscategorie bedrijvigheid. Het voorbeeld van Tongeren waar naar verwezen wordt is opgenomen in een gemeentelijk RUP waarbij specifieke voorschriften voorzien zijn om deze functie mogelijk te maken.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH1 Het Vlaams agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) merkt op dat de categorie detailhandel één van de essentiële functies is om tot een levendige kern te komen. De detailhandel in de

kern staat echter onder druk door perifere handelsontwikkelingen en leegstand in stads- en dorpscentra. Het Decreet Integraal Handelsvestigingsbeleid (IHB) biedt een kader en instrumenten om dit aan te pakken zodat gemeenten een detailhandelsbeleid opmaken waarbij een kernwinkelgebied en winkelarme zones kunnen worden afgebakend.

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH2 VLAIO merkt op dat voor de perifere handelsontwikkelingen en leegstand in stads- en dorpscentra de provincie de ruimtelijke instrumenten voor een bovenlokaal handelsbeleid wenst te onderzoeken. Hier wil VLAIO meegeven dat de enige afdwingbare ruimtelijke instrumenten stedenbouwkundige verordeningen en RUP's zijn wegens hun verordenende kracht. Gewenst ruimtelijk beleid of een beleidsvisie op zich volstaat niet. Argumenten waarop het gewenst beleid gebaseerd is, kunnen wel dienstig zijn bij de beoordeling van een concrete vergunningsaanvraag. Belangrijk is daarbij dat die argumenten ondersteund worden door feiten, studies, ... Als voorbeeld wordt er verwezen naar de samenwerking van de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen.

De Procoro verwijst voor de uitwerking van de visie rond kleinhandel naar "OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen", p.267 actie "ER-1.2 – Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift", p.268. De provincie onderzoekt de mogelijkheden van de ruimtelijke instrumenten om de winkelshift te realiseren, rekening houdend met o.a. de leegstandscijfers in de kernen. Dit bijvoorbeeld om de afbakening van kernwinkelgebieden te versnellen, winkelarme zones aan te duiden, bijkomende WVO te beperken en perifere kleinhandelsontwikkelingen tegen te gaan, te herstructureren of af te bouwen. Mogelijke ruimtelijke instrumenten zijn een verordening, een ruimtelijke uitvoeringsplan, ... Een sturend beleid voor zowel nieuwe als bestaande winkels wordt onderzocht waarbij WVO als de categorie conform het DIHB bekeken wordt.

De Procoro neemt akte van de samenwerking van de provincie Antwerpen en Oost-Vlaanderen i.h.k.v. van de studies rond baanwinkels.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH3 VLAIO geeft aan dat het aangewezen is om te kiezen voor de terminologie van het decreet, nl. netto handelsoppervlakte.

De Procoro begrijpt de opmerking van VLAIO wat betreft de terminologie gelijk te stemmen aan het DIHB. Echter merkt de Procoro op dat in het kader van ruimtelijke planning de terminologie van bruto WVO relevanter is, omdat het vanuit een ruimtelijk oogpunt benaderd wordt. De bruto WVO is o.a. inclusief opslag, berging,... dit omdat opslag bij handelszaken vaak een aanzienlijke oppervlakte kan innemen en dus ook een belangrijke ruimtelijke impact kan hebben.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH4 VLAIO merkt op dat de categorieën met letters aangeduid worden, maar in het decreet zijn ze genummerd. (zie artikel 3 D.I.H.B.)

De Procoro stelt dat dit een terechte opmerking is. In het DIHB art. 3 worden de volgende categorieën opgenomen:

1° verkoop van voeding;

2° verkoop van goederen voor persoonsuitrusting;

3° verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw;

4° verkoop van andere producten;

In het document wordt op p.254 onder het visie-element Kerngerichte kleinhandel door winkelshift opgenomen dat voor handelszaken van categorie A (verkoop van voeding) en C (verkoop van planten, bloemen en goederen voor land- en tuinbouw) een uitzondering wordt gemaakt.

Voorstel: aanpassing

De Procoro stelt voor om de categorieën naar cijfers aan te passen conform het DIHB.

IR8.ER.KH5 VLAIO merkt op dat er een wijzigingsdecreet op komst is van het DIHB, nadien volgen de uitvoeringsbesluiten. De inwerkingtreding is dus nog niet voor meteen, maar toch zou VLAIO aanraden om al rekening te houden met het feit dat categorie 4 "verkoop van andere producten" zal opgesplitst worden in 3 onderdelen, waardoor we een "afgeslankte" categorie 4, een categorie 5 en categorie 6 zullen krijgen, meer bepaald:

- 4° verkoop van vervoers- en transportmiddelen;
- 5° verkoop van andere volumineuze (*) goederen die niet vallen onder de categorieën 1° tot en met 4°;
- 6° verkoop van andere - niet-volumineuze goederen die niet vallen onder de categorieën 1° tot en met 4°; waarbij Volumineus normaal als volgt gedefinieerd zal worden: “goederen waarvan de som van de hoogte, de breedte en de diepte minimaal 2,5 meter of meer bedraagt”

Er wordt gevraagd of de provincie met deze achtergrond opnieuw kan kijken dit invloed heeft op de beslissing om enkel voor categorie 1 (A) en 3 (C) een uitzondering te maken op de regel dat die zich ook in de lokale kernen kunnen vestigen.

De Procoro wijst er op dat de wijziging goedgekeurd is op 7 juli 2023. Dit wijzigingsdecreet is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 augustus 2023 en trad in werking op 9 augustus 2023, met uitzondering van artikelen 4 (opdeling in 6 nieuwe categorieën) en 6 (vergunningplicht opsplitsing kleinhandelsbedrijf) waarvoor de Vlaamse Regering nog de datum voor inwerkingtreding moet bepalen. De Procoro stelt voor om bijkomend een voetnoot op te nemen onder het visie-element 4.6 waar de verwijzing naar het gewijzigd decreet in wordt opgenomen. De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 “Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift”, p.253-254, waar opgenomen staat dat kleinhandel kerngericht en verweven in principe alle winkels van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB kunnen. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat het op maat van de kern gebeurt. Bijgevolg volstaan de 2 uitzonderingen. Het gewijzigde decreet (in opmaak) heeft geen interferentie met de visie zoals uitgewerkt in het Ruimtepact 2040.

Voorstel: aanpassing

Voetnoot: het wijzigingsdecreet (DIHB) werd door de Vlaamse Regering op 7 juli 2023 goedgekeurd, dit wijzigingsdecreet is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 augustus 2023 en trad in werking op 9 augustus 2023, met uitzondering van artikelen 4 (opdeling in 6 nieuwe categorieën) en 6 (vergunningplicht opsplitsing kleinhandelsbedrijf) waarvoor de Vlaamse Regering nog de datum voor inwerkingtreding moet bepalen.

IR8.ER.KH6 VLAIO geeft aan dat winkels van 5000 m² winkelvloeroppervlakte soms wel in de kern van steden kunnen, dit hangt af van de plaatselijke situatie. Ze kunnen ook op detailhandelszones die bewust gepland zijn. Het gaat hier niet over uitzonderlijke grote handelsgehelen die enkel in de provinciehoofdstad thuishoren.

De Procoro benadrukt dat zolang de winkels kerngericht en verweven zijn in principe van alle groottes en van alle categorieën zoals bepaald in het DIHB mogelijk zijn. Echter is er een belangrijke randvoorwaarde, het moet op maat van de kern voorzien worden. Enkel in het geval dat de gemeenten geen afgebakend kernwinkelgebied hebben worden de principes zoals opgenomen in het visie-element 4.6 “Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift”, p.253-254, gehanteerd. Wanneer voor of door een gemeente kernwinkel- én/of winkelarme gebied(en) zijn afgebakend, krijgt de ontwikkelde handelsvisie en het bijhorende locatiebeleid voorrang. Deze handelsvisie doet een uitspraak over alle categorieën zoals opgenomen in het DIHB en de bijhorende winkelvloeroppervlaktes.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH7 VLAIO wilt aanstippen dat een simpele buurtsupermarkt tegenwoordig al gauw een netto handelsoppervlakte van meer dan 600 m² nodig heeft om rendabel te kunnen uitgebaat worden. M.a.w. merken ze op dat 600 m² NHO niet altijd bovenlokaal is.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 “Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift”, p.253-254, waarbij opgenomen is dat voor nieuwe winkels groter of gelijk aan 600m² en kleiner dan 5000m² een vestigingslocatie gezocht wordt binnen de afgebakende bovenlokale kernen. Voor handelszaken van categorie A (Verkoop van voeding) wordt een uitzondering gemaakt. Deze moeten zich ook in de lokale kernen kunnen vestigen.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH8 VLAIO geeft aan dat nieuwe grotere solitaire baanwinkels en winkellinten buiten de kernen moeten vermeden worden. Dat kan door bijvoorbeeld langsheen steenwegen een restrictief beleid te voeren via gemeentelijke of provinciale RUP's (door afbakening van winkelarme gebieden). Een standstill van winkelvloeroppervlakte is echter geen doel op zich. Het beter ontsluiten van informatie over leegstaande panden die geschikt zijn als handelspand dan wel voor andere (economische) functies (ambachtelijke activiteiten, horeca, leisure...) is wel een cruciaal element in een leegstandsbeleid. Voor

(nieuwe) handelszaken die ruimtebehoevend zijn, moet er een aanbod blijven bestaan in de periferie via clustering in detailhandelszones.

De Procoro verwijst naar de operationele doelstelling OD 1, p.267, actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift", p.268. De provincie onderzoekt de mogelijkheden van de ruimtelijke instrumenten om de winkelshift te realiseren, rekening houdend met o.a. leegstandcijfers in kernen. Dit bijvoorbeeld om de afbakening van kernwinkelgebieden te versnellen, winkelarme zones aan te duiden, bijkomende WVO te beperken en perifere kleinhandelsontwikkelingen tegen te gaan, te herstructureren of af te bouwen. Mogelijke ruimtelijke instrumenten zijn een verordening, een ruimtelijke uitvoeringsplan, ... Een sturend beleid voor zowel nieuwe als bestaande winkels wordt onderzocht waarbij zowel WVO als de categorie conform het DIHB bekeken wordt. Voor de leegstaande panden en mogelijke andere invullingen verwijst de Procoro naar actie "ER-1.1 - Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking".

Om de leegstandsproblematiek aan te pakken, moet het uitgangspunt zijn dat de totale WVO niet meer toeneemt. Indien de frictieleegstand van 6% in een gemeente wordt overschreden en er toch een bijkomende ontwikkeling nodig is, wordt een gemeentebestuur aangestuurd om kernwinkelgebieden en/of winkelarme zones af te bakenen en een locatiebeleid voor kleinhandel op te starten om zo de winkelshift te realiseren. De Procoro verwijst naar hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat", specifiek naar 3.2 "Kleinhandel". Hierbij wordt zowel bij huidig aanbod van de kleinhandel als bij de evoluties de huidige problematieken beschreven: de hoge WVO per inwoner in Limburg, de toename van het WVO (winkelvloeroppervlakte), het overaanbod aan handelsruimte, de hoge leegstandcijfers,... Cijfers geven weer dat Limburg relatief gezien zeer veel WVO telt zonder dat dit zich vertaalt in meer economisch rendement. Door de toename van de WVO heeft Limburg een overaanbod aan handelsruimte, wat zich vertaalt in veel leegstand.

De Procoro verwijst naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, waar de mogelijkheid voor bestaande winkels, die hoofdzakelijk vergund zijn, kunnen rekenen op rechtszekerheid, ook in functie van een mogelijke overname. Waar economisch en ruimtelijk opportuun en relevant kunnen de handelszaken uitbreiden. Indien een hoofdzakelijk vergunde vestiging wordt geconfronteerd met een herlocalisatie-opdracht die voortvloeit uit een overheidsinterventie dan kan diezelfde overheid een alternatieve vestigingslocatie zoeken binnen (minstens) hetzelfde kernniveau. Hiervoor wordt een gebiedsgericht onderzoek gevoerd.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH9 VLAIO kan het standpunt van de provincie bijtreden, maar vraagt enige nuancering. Leegstaande baanwinkels case by case afwegen of behoud relevant is, vinden ze een goede aanpak, maar het globale principe dient te worden gehandhaafd. Kleinhandel in (grotere) baanwinkels dient te worden vermeden, tenzij het om complementair aanbod gaat aan de kernen en op geschikte locaties qua bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening.

De Procoro begrijpt het standpunt van VLAIO. Verwijzend naar het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, geldt nog steeds het uitgangspunt dat kleinhandel thuishoort in de stedelijke gebieden en in de kernen van het buitengebied. Concentreren, bundelen en verweven in de kernen blijft belangrijk om de verdere verspreiding langs steenwegen buiten de woonkernen en stedelijke gebieden tegen te gaan

M.b.t. het kernwinkelgebied verwijst de Procoro naar het DIHB en de algemene bepalingen. Het decreet definieert het kernwinkelgebied als volgt: een gebied afgebakend in een gemeentelijke stedenbouwkundige verordening of een gemeentelijk uitvoeringsplan waar via stedenbouwkundige voorschriften een stimulerend beleid inzake kleinhandel wordt gevoerd. Een locatiebeleid voor kleinhandel is een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeentebesturen.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH10 VLAIO geeft aan om panden/projecten duurzaam te maken, het wel relatief gemakkelijk moet zijn om de invulling en ook de functies te wijzigen.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

IR8.ER.KH11 VLAIO stelt dat e-commerce alleen maar aan belang zal winnen. Hoe kunnen de (thuis)bezorgdiensten én de beleving van winkels verduurzaamd worden? Elektrische zelfrijdende wagens vanuit stadsrandmagazijnen, meer ruimte voor elektrische cargobikes? Op welk manier zal de

provincie inspelen op duurzame vormen van stadslogistiek? Dit zien we graag meegenomen in het Ruimtepact 2040.

De Procoro verwijst naar de keuze van de provincie waar ze op inzet in het beleidskader "Economische Ruimte". Ze merkt evenwel op dat in het kader van beleidsplanning (= strategisch en actiegericht) elk bevoegdheidsniveau een eigen focus en accenten kiest, in tegenstelling tot de vroegere eerder allesomvattende structuurplanning. Waar de provincie effectief op wil inzetten op het vlak van kleinhandel is terug te vinden in hoofdstuk 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254. De ruimtelijk-economische visie voor Limburg kan enkel waargemaakt worden in partnerschap tussen de provincie en de andere betrokken actoren en lokale besturen. Ze verwijst hiervoor naar hoofdstuk 7. "Samenwerking", specifiek 7.1, 7.2 en 7.3, p.291-294.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.KH1 De Unie voor Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) geeft aan dat het belangrijk is dat er eerst een analyse gemaakt wordt van de nog leegstaande of ongebruikte ruimte en een mogelijk hergebruik, optimalisatie, inbreiding en/of verdichting. Dit geldt zeker voor detailhandel, waar er al een overaanbod is (van weliswaar mogelijk verouderde panden die niet 1-op-1 beantwoorden aan huidige of toekomstige behoeften) en waar de laatste jaren eigenlijk netto leegstand bijgecreëerd werd door vooral in de periferie en niet in de kernen te bouwen. Hier is een winkelshift aan de orde, zoals het ontwerp BRL terecht stelt.

De Procoro neemt akte van de vaststellingen van UNIZO. De Procoro verwijst naar "OD 1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen", p.267, actie "ER-1.1 – Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking" en actie "ER-1.2 – Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift", p.268, waarbij er op verschillende manieren gezocht wordt om economische verweving en kernversterking te bevorderen. Zo'n analyse kan deel uitmaken van deze acties.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.KH2 UNIZO geeft aan verheugd te zijn dat de winkelshift van UNIZO wordt onderschreven. (p.253, 254).

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.KH3 UNIZO is van mening dat ondanks de gemeenten zelf aan zet zijn in het detailhandelsbeleid, de provincie verder moet kunnen gaan dan een louter ondersteunende en sensibiliserende rol, en een sleutelrol moet opnemen om het bovenlokale detailhandelsbeleid mee uit te tekenen en te sturen.

De Procoro verwijst naar de operationele doelstelling OD 1, p.267, actie "ER-1.2 - Zoeken naar ruimtelijke instrumenten in functie van de winkelshift", p.268. "Statuut" en "samenwerking": zie antwoord bij IR8.ER.KH11.

Voorstel: geen aanpassing

IR10.ER.KH4 UNIZO stelt dat de uitgetekende principes in deze paragraaf (zijnde paragraaf bij het visie-element 4.6, "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254) een duidelijk kader bieden voor de mogelijke ontwikkeling van nieuwe winkels, samen met rechtszekerheid voor bestaande winkels indien ze buiten de afbakening van een kernwinkelgebied vallen.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

IR23.ER.KH1 De stad Sint-Truiden vraagt om de kwantificering van de winkels van >5000m² buiten beschouwing te laten voor de ontwikkelingen binnen het kleinstedelijk gebied. Immers heeft de stad ook in het verleden reeds de visie uitgewerkt voor bv. het kernwinkelgebied in de binnenstad en de ontwikkeling van Stayen. Zo wenst de stad ook aan zet te blijven voor bv. de ontwikkeling van de Impermo site en de winkelgebieden binnen het stedelijk gebied (conform het GRS). In geen geval kan de

stad ondersteunen dat bestaande winkelbedrijven bij (her)nieuwbouw zouden moeten uitwijken naar Hasselt of Genk.

De Procoro wijst erop dat de gehanteerde principes bij het visie-element 4.6 "Kerngerichte kleinhandel door de winkelshift", p.253-254, gelden voor lokale besturen die nog geen kernwinkelgebied hebben afgebakend én in functie van nieuwe winkels.

Wanneer voor of door een gemeente kernwinkel- én/of winkelarme gebied(en) zijn afgebakend, krijgt de ontwikkelde handelsvisie en het bijhorende locatiebeleid voorrang. Deze handelsvisie doet een uitspraak over alle categorieën zoals opgenomen in het DIHB en de bijhorende winkelvloeroppervlaktes. Sint-Truiden kan zijn eerder opgemaakte visie hierop afstemmen.

De Impero-site betreft een bestaande vestiging. Bestaande winkels, die hoofdzakelijk vergund zijn, kunnen rekenen op rechtszekerheid, ook in functie van een mogelijke overname. Waar economisch en ruimtelijk opportuun en relevant kunnen de handelszaken uitbreiden. Er wordt in het Ruimtepact 2040 niet opgenomen dat bestaande winkels bij (her)nieuwbouw zouden moeten uitwijken naar Hasselt-Genk.

Voorstel: geen aanpassing

IR29.ER.KH1 De gemeente Zonhoven herhaalt wat er in het Ruimtepact 2040 opgenomen staat over de taak van de gemeenten om een visie rond kleinhandel uitwerken, kernwinkelgebieden af te bakenen en winkelarme zones aan te duiden (volgens DIHB).

De Procoro neemt hiervan akte.

Voorstel: geen aanpassing

PLAN-MER (MER)

MILIEU

IR33.SV1 Natuurlandpunt Leopoldsburg stelt dat de voorliggende tekst vertrekt van een uitgesproken menscentrale benadering en dat de leefomgeving en de natuur een ondergeschikte rol toebedeeld krijgen. Door deze menscentrale benadering is de realisatie van de essentie nl. "de open ruimte in onze provincie maximaal te vrijwaren en de beschikbare ruimte beter te benutten op goedgelegen plaatsen, met een goed evenwicht tussen kwaliteitsvol wonen en ondernemen." van het voorgestelde beleid niet mogelijk.

De Procoro verwijst naar het uitgebreide plan-m.e.r onderzoek dat via een geïntegreerd proces met het beleidsplan loopt. Het planMER wordt opgemaakt op basis van een onafhankelijke strategische milieubeoordeling door een door een erkend MER-deskundige en waarbij volgens de geldende richtlijnen de verschillende milieuthema's onderzocht worden (hst.5.3, p.48).

Als algemene conclusie werd gesteld: "Het Beleidsplan Ruimte Limburg draagt bij aan het bereiken van de Vlaamse en provinciale milieubeleidsdoelstellingen op het vlak van klimaat, biodiversiteit, water, ruimtelijke kwaliteit, mobiliteit, luchtkwaliteit, geluid en gezondheid." Daarbij kwamen uit dit onderzoek, verschillende aanbevelingen naar boven welke mee verwerkt werden binnen het beleidsplan. De wijze waarop dit gebeurde, is tevens weergegeven in de planMER onder hst.6.7 "synthese en besluit".

Voorstel: geen aanpassing

A14.MER1 De gemeente Lanaken vraagt waarom volgende elementen uit de plan-MER niet zijn meegenomen in het BRL:

- * de aanbeveling omtrent transformatie naar ruimtelijk efficiëntere woonvormen
- * de aanbeveling omtrent het herbestemmen van het overtollig juridisch aanbod en hiervoor instrumenten door provincie aan te reiken
- * bij de inrichting van de groenblauwe aders mag de samenhangende agrarische structuur niet structureel aangetast worden : hier werd de aanbeveling om deze beperking op te heffen niet opgenomen

De Procoro wijst erop dat het over aanbevelingen gaat en niet om strikte voorwaarden. Daarbij vermeldt het plan-MER op p.225 dat aanbevelingen niet één-op-één doorvertaald zijn in het beleidsplan, maar steeds geïntegreerd benaderd worden vanuit de strategische visie en de betrokken beleidskaders.

- *De aanbeveling omtrent transformatie naar ruimtelijk efficiëntere woonvormen: Hiervoor verwijst de Procoro naar het beleidskader "Wonen in stads- en dorpskernen" OD2 (p.149) waarbij gesteld wordt dat de prioriteit ligt op het kwaliteitsvol wonen en het herontwikkelen en verdichten op goedgelegen plaatsen binnen het bestaande ruimtebeslag. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn evenzeer investeringen in publiek domein, groen, sociale ontmoetingsplaatsen, opnieuw openleggen van grachten en beken, ... De Procoro stelt dat hieruit blijkt dat niet alle gronden als te bebouwen beschouwd worden; in overeenstemming met de aanbeveling.*
- *De aanbeveling omtrent het herbestemmen van het overtollig juridisch aanbod en hiervoor instrumenten door provincie aan te reiken: zie motivering A46.W6.V.*
- *Bij de inrichting van de groenblauwe aders mag de samenhangende agrarische structuur niet structureel aangetast worden: zie motivering IR38.ORS1*

Voorstel: aanpassing

Plan-MER: tekst aanvullen opdat de doorvertalingen van de aanbevelingen in het Ruimtepact 2040 verduidelijkt worden.

Ruimtepact 2040: zie aanpassing IR38.ORS1

ONTWERP-MILIEUEFFECTENRAPPORT

A17.MER1 Team Omgevingseffecten stelt dat het aspect externe veiligheid aan bod komt onder het item 'Veiligheid' onder 'Leefkwaliteit'. Het aspect 'Externe Veiligheid' zoals bedoeld in de Seveso III-richtlijn is behandeld.

De Procoro neemt akte van deze vaststelling.

Voorstel: geen aanpassing

A17.MER2 Team Omgevingseffecten vraagt om het begrip 'plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen' die ter advies aan het Team Omgevingseffecten dienen voorgelegd te worden meer te concretiseren als volgt: stedenbouwkundige handelingen die voldoen aan artikel 35 paragraaf 15 van het Omgevingsvergunningsdecreet en ruimtelijke uitvoeringsplannen met bestemmingswijzigingen naar aandachtsgebieden nabij Seveso-inrichtingen of ontwikkelingen die nieuwe Seveso-inrichtingen toelaten.

De Procoro stelt voor om de voetnoot 89 op p.184 aan te passen volgens de bovenstaande voorgestelde omschrijving.

Voorstel: aanpassing

Plan-MER: voetnoot 89 op p.184 aanpassen volgens de voorgestelde concretisering.

IR21 + IR26 + IR27.MER1 Met betrekking tot de impact van nitraat op het watersysteem, verwijst de Boerenbond naar het Mestrapport 2022 waarbij vastgesteld wordt dat op twee jaar tijd in Limburg de MAP-meetpunten waar er een overschrijding was, met 11% gedaald zijn en dat Limburg minder slechte meetpunten heeft dan Vlaanderen. Met betrekking tot fosfaat stelt het rapport alle slechte klassen dalen in aantal en alle goede klassen stijgen. De Boerenbond stelt dat de algemene trend dus wel positief is.

De Procoro verwijst naar het advies van de erkend MER-deskundige en stelt voor dit advies te volgen: Een nuancering kan aangebracht worden in het MER voor fosfaat, maar nitraten blijven vaak het probleem. Een dalende trend is positief, maar het blijven overschrijdingen. In het plan-MER werden de gegevens gebruikt die toen beschikbaar waren (publicatie van VMM met cijfers van 2019 voor Vlaanderen). Deze kunnen nu geactualiseerd kunnen worden op basis van het Mestrapport 2022.

Voorstel: aanpassing

Plan-MER: p.93, "6.2.2.4" aanpassen op basis van de nieuwe cijfergegevens van het Mestrapport 2022.

IR21 + IR26 + IR27.MER2 Met betrekking tot de stellingname dat landbouwbedrijfsvoering ook kan samengaan met aandacht voor vergroening van landbouwgebied, verwijst de Boerenbond naar de conclusies bij Metaforum van de KUL waarbij verweving genuanceerd wordt: "Duurzaam intensifiëren impliceert het ruimtelijk scheiden van landbouwproductie en natuurbehoud (het land sparing scenario). Dit scenario is ook gunstig voor biodiversiteitsbehoud. Het alternatieve scenario, natuur en landbouw verweven (land sharing), impliceert in vele gevallen in de realiteit een verlies aan landbouwareaal en leidt slechts tot een beperkte winst aan biodiversiteit op de landbouwpercelen, vooral van generalistische en algemeen voorkomende planten- en diersoorten. Bovendien leidt deze natuurvriendelijke landbouw in de regel tot productieverliezen, die dan moeten worden gecompenseerd door de te vermijden extra inname van areaal."

De Procoro stelt dat de passage van het plan-MER waarnaar de bezwaarindiener verwijst, onderdeel is van de onafhankelijke beoordeling door een erkend MER-deskundige over de impact van de strategische visie op de biodiversiteit en verwijst naar volgend advies van de MER-deskundige: Het "land sparing" principe toepassen in de strategische landbouwgemeenten betekent niet dat er een vrijgeleide voor landbouw komt. Ook in die gemeenten moeten er bufferzones zijn tussen de landbouwgebieden en de natuurgebieden waar natuurinclusieve landbouw toegepast wordt (land sharing). Zoals eerder gesteld moet de inrichting van corridors en groenblauwe aders doorheen het landbouwgebied mogelijk blijven. De Procoro verwijst naar het Ruimtepact 2040, OD5, p.287 waarbij gesteld wordt dat de planologische uitwisseling tussen zonevreemde landbouw en natuur/bos, vanuit een geïntegreerde aanpak gebeurt. Dit betekent een versterking van zowel de landbouw- al de natuur- en bosstructuur met rechtszekerheid voor al de betrokken open ruimtefuncties.

Voorstel: geen aanpassing

IR21.MER3 Bedrijfs-gilde Bocholt stelt dat er rekening gehouden moet worden met de passage in het Beleidsplan Ruimte Limburg *“In het agrarisch gebied nemen de groenblauwe aders niet meer breedte en oppervlakte in beslag dan nodig is voor het goed functioneren ervan.”* en gaat niet akkoord met de bemerking van het plan-MER dat *“... het vooral in landbouwgebied belangrijk is dat deze aders ten volle hun rol kunnen spelen.”* Bedrijfs-gilde Bocholt stelt dat ook de landbouw, zeker in het agrarisch gebied, ruimte moet hebben om ten volle zijn rol te kunnen spelen.

De Procoro stelt dat de passage van het plan-MER waarnaar de bezwaarindieners verwijst, onderdeel is van de onafhankelijke beoordeling door een erkend MER-deskundige over de impact op de weerbaarheid van de omgeving tegen de gevolgen van klimaatverandering. De Procoro stelt voor om de bijhorende nuancering van de gebiedsgerichte benadering ook op te nemen in de aanbevelingen van het plan-MER voor het beleidskader ‘openruimteschakels’ zoals ook de MER-deskundige suggereert.

Voorstel: aanpassing

- *Plan-MER hst.6.1.8 p.76 en hst.6.7.4 p.227, aanbevelingen beleidskader “openruimteschakels”:
“Mogelijk biedt de voorgestelde gebiedsgerichte benadering wel mogelijkheden om op het terrein tot genuanceerde oplossingen te komen.”*
- *Ruimtepact 2040: zie aanpassing IR38.ORS1*

A29.MER1 Het departement MOW biedt een verduidelijking voor de verwijzing op p. 27 van de niet-technische samenvatting van het plan-MER waar staat: *“Het verhogen van de dichtheid en het verweven van functies kan, zonder de juiste randvoorwaarden, leiden tot ongewenste effecten. Het ruimtelijk beleid kan verkeersveiligheid en leefbaarheid in de hand werken door voldoende ruimtelijke randvoorwaarden te formuleren voor het verdichten en verweven van wonen met andere functies.”* In deze paragraaf wordt daarbij gesteld dat dit een onderwerp is voor het Regionaal mobiliteitsplan. Binnen het Regionaal Mobiliteitsplan wordt dit niet exhaustief behandeld. Wel wordt de link gelegd met het Beleidsplan Ruimte waar eveneens de link tussen kernversterking en een betere en veiligere mobiliteit gelegd wordt.

De Procoro volgt het advies van de MER-deskundige dat de doorwerking van de aanbeveling in het ruimtelijk beleid best geherformuleerd wordt als volgt: “De Vervoersregio en de provincie moeten dit aspect bewaken bij verdere operationalisering.” De Procoro bevestigt dat het gaat over de uitvoering van het locatiebeleid (aan welke voorwaarden verdichting en verwevingsprojecten moeten voldoen).

Voorstel: aanpassing

Plan-MER hst.6.7.4 p.226, aanbevelingen beleidskader “economische ruimte”: tekst “Dit is een onderwerp voor het Regionaal Mobiliteitsplan” vervangen door “De Vervoersregio en de provincie moeten dit aspect bewaken bij verdere operationalisering.”

A37.MER1 Het agentschap zorg en gezondheid geeft aan dat gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering tot het beoordelingskader behoren.

De Procoro verwijst naar volgend advies van de MER-deskundige. In het meer uitgebreide MER-Rapport wordt leefkwaliteit binnen in de ruimere zin van ook gezondheidsbevordering toegelicht en beoordeeld, geïnspireerd door de methodiek Gezonde Publieke Ruimte (Gezond Leven, Zorg & Gezondheid). Dit betreft tenminste ook de bevordering van beweging via actieve verplaatsingen en recreatie, ontmoeting, sociale cohesie en aandacht voor kwetsbare groepen.

Voorstel: aanpassing

In de plan-MER explicieter naar de methodiek verwijzen.

A37.MER2 Het agentschap zorg en gezondheid de doorvertaling van gezondheid nog niet zo zichtbaar in de niet technische samenvatting van het plan-MER. De klemtoon ligt eerder op leefbaarheid.

De Procoro verwijst naar volgend advies van de MER-deskundige. Naast gezondheid als term, benoemt en belicht het MER-rapport belangrijke gezondheidsdeterminanten of strategieën om een gezonde omgeving en gezond gedrag te bevorderen, zoals aanbevolen door Vlaams Instituut Gezond Leven en de Vlaamse Logo's. Voorbeelden van dergelijk gezonde principes bij de effectbeoordeling: kernversterking (incl. verweving en nabijheid van mix van functies) en behoud van openruimte, beweegvriendelijke inrichting, multifunctionele ontmoetingsplekken, groenblauwe dooradering en publiek groen met integratie en opsomming van gezonde inrichtings- en ontmoetingselementen...

Voorstel: aanpassing

In de niet technische samenvatting plan-MER de link met gezondheid beter benadrukken.

A37.MER3 Het agentschap zorg en gezondheid geeft volgende aanvulling voor de “beschrijving en beoordeling van de impact van de strategische visie (2040)”:

- p.17 (NTS), p.138 en p.208: niet enkel inzet op OV opnemen, maar ook actieve verplaatsingen (te voet, te fiets);
- p.17 (NTS), p.138 en p.208: minder autobezit leidt ook tot mogelijkheden om vrijgekomen publieke ruimte voor nuttigere en gezondere doeleinden in te vullen (ontharden, vergroenen,...);
- p.17 (NTS), p.138 en p.208: naast de inzet op betere multimodale bereikbaarheid, ook inzetten op daling autobezit;
- p.20 (NTS) en p.208: emissiearm vermelden i.p.v. emissievrij transportsysteem

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige welke voorstelt om de aanvullingen toe te voegen.

Met betrekking tot de inzet op daling van het autobezit, verwijst de Procoro naar motivering A37.SV1 en stelt voor om een bijkomende kanttekening op te nemen dat het eigenlijke autobezit niet rechtstreeks geregeld kan worden via ruimtelijk beleid maar alternatieven kunnen wel gefaciliteerd worden.

Voorstel: aanpassing

- *Plan-MER p.17 (NTS), hst. 6.4.6 p.138 en hst.6.7.1 p.208, impactbeoordeling aanvullen op basis van bovenstaande aanvullingen en bijhorende kanttekening omtrent de inzet op de daling van het autobezit.*
- *Ruimtepact 2040: zie aanpassing IR38.ORS1*

A37.MER4 Het agentschap zorg en gezondheid geeft volgende aanvulling voor de “beschrijving en beoordeling van de impact van beleidskader economische ruimte”, p.22 (NTS) en p.218: positieve effecten op klimaat: klimaatverandering brengt, naast hitte/droogte/overstromingen, ook daaruit vloeiend vektorgebonden ziekten/ watergebonden aandoeningen/ toename blootstelling aan allergenen en UV/ insecten en plagen/...met zich mee; allemaal zaken die op hun beurt ook een invloed hebben op de mens.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige welke voorstelt om de aanvullingen toe te voegen.

Voorstel: aanpassing

- *Plan-MER p.17 (NTS), p.138 en p.208, impactbeoordeling aanvullen op basis van bovenstaande aanvullingen en bijhorende kanttekening omtrent de inzet op de daling van het autobezit.*
- *Ruimtepact 2040: zie aanpassing A37.SV1*

A37.MER5 Het agentschap zorg en gezondheid geeft volgende aanvulling voor de “beschrijving en beoordeling van de impact van beleidskader “Openruimteschakels”: Groenblauwe dooradering p.23 (NTS). De link met gezondheid mag krachtiger aangegeven worden.

De Procoro verwijst naar volgend advies van de MER-deskundige. Het MER-rapport gaat dieper in op belangrijke gezondheidsdeterminanten of strategieën om een gezonde omgeving en gezond gedrag te bevorderen. Voor groenblauw is dit inclusief het belang voor beweging en ontmoeting, natuur als ecosysteemdienst voor gezondheid van kwetsbare doelgroepen, hitte- & waterstressmitigatie, en voorname inrichtingselementen van groenblauwe netwerken.

Voorstel: aanpassing

In de plan-MER de link met gezondheid beter benadrukken.

A37.MER6 Het agentschap zorg en gezondheid gaat akkoord met verschillende conclusies uit het plan-MER; onder andere dat de verdichting van woonomgevingen met de nodige omzichtigheid benaderd moet worden; dat het beleidskader “wonen in stads- en dorpskernen” zich explicieter moet uitspreken over de versnipperende werking van linten en vult aan dat dit minder duurzaam en ongezonder is; dat er aandacht besteed moet worden aan de klimaatrobuustheid van de kernen; dat concrete acties en instrumenten om de open ruimte te vrijwaren het locatiebeleid kunnen versterken; dat de bebouwingstypologie gevolgen heeft voor de sociale structuur; dat de groenblauwe elementen het mentale welzijn bevorderen en dat actief inzetten op ecotoopcreatie ook de gezonde leefomgeving ten goede komt.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige om de aanbeveling rond “wonen in stads- en dorpskernen” verder aan te vullen met de maatschappelijke nadelen van linten, kleine gehuchten en geïsoleerde woningen en woninggroepjes in het buitengebied.

Voorstel: aanpassing

Plan-MER p.26 (NTS), hst 6.7.4, p.225, aanbeveling rond “wonen in stads- en dorpskernen” aanvullen op basis van bovenstaande aanvulling.

A35.MER1 De Vlaamse Waterweg verwijst naar pagina 212 van het Plan-MER waarbij het verder inzetten op een modal shift naar de waterweg als een positieve impact op vlak van gezondheid wordt geëvalueerd. Hierbij vermeldt men het beperkt aantal woningen nabij de waterweg en de grotere afstand van woningen tot de waterweg. Recent zijn er echter meer en meer woonontwikkelingen aan de waterweg. Daarom vraagt de Vlaamse Waterweg om in het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Limburg duidelijk te onderschrijven dat verweving van bepaalde functies steeds doordacht gebeuren, met het oog op het vrijwaren van de hoofdbestemming van een gebied en de bestaande verankerde structuren zoals het kanaal. Het is daarbij van belang dat de bevaarbare waterwegen als economische transportweg worden erkend en waarbij economisch ruimtebeslag langs de waterwegen primeert op deze van wonen, landbouw, natuur of bos.

De Procoro neemt akte van het standpunt dat betrekking heeft op de uitvoering.

Voorstel: geen aanpassing

A35.MER2 De Vlaamse Waterweg: Op pagina 138 van het Plan-MER worden, voor het bepalen van de multimodale bereikbaarheid van economische gebieden, kleinstedelijke, randstedelijke en landelijke gemeentes bestempeld als pendelgebieden. Dit gaat echter niet op voor de steden en gemeenten die gelegen zijn aan de kleinere kanalen van de Kempische As en de Zuid-Willemsvaart. De Vlaamse Waterweg heeft in september 2022 een studie afgerond waarbij men het economisch belang van de kleine waterwegen en hun potentieel voor de toekomst heeft onderzocht. Deze studie toont dit potentieel aan. De Vlaamse Waterweg wil dan ook de economische functie van de kleine bevaarbare waterwegen verder uitbreiden waardoor de toegankelijkheid van Noord-Limburg via de waterweg, sterk verbeterd wordt en de binnenvaart in deze regio een belangrijke impuls zal krijgen. Hierbij zullen goed gelegen en gerichte economische ontwikkelingen net de pendel beperken. Waarbij men zowel een modal shift realiseert voor auto- als goederenvervoer.

De Procoro stelt dat de passage van het plan-MER waarnaar de bezwaarindiener verwijst, onderdeel is van de onafhankelijke beoordeling door een erkend MER-deskundige over de impact van de strategische visie over het thema mobiliteit. De uitspraak in het plan-MER (op p.128) verwijst naar een studie waarin gesteld wordt dat de afstand van het woon-werk verkeer vaker groter is in minder verstedelijkte gebieden. Formulering in het plan-MER kan genuanceerd worden door het toevoegen van de uitzondering voor de steden en gemeenten die gelegen zijn aan de genoemde kleinere kanalen.

Voorstel: aanpassing

Plan-MER p.138: nuancering toevoegen van de uitzondering voor de steden en gemeenten die gelegen zijn aan de genoemde kleinere kanalen.

A35.MER3 De Vlaamse Waterweg verwijst naar pagina 223 in het Plan-MER. Men bekijkt bij de multimodale bereikbaarheid als strategie voor een duurzame mobiliteit enkel de modal shift van autovervoer. Ook het realiseren van een modal shift in vrachtvervoer is belangrijk.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige. De pagina (p.213 in plaats van p.223) waarnaar verwezen wordt, betreft de samenvatting van de impact van de strategische visie. In hoofdstuk 6.4.7, p.138 wordt de impact van de beleidskaders op het thema mobiliteit besproken. Er wordt daarbij verwezen naar het locatiebeleid dat in de strategische visie wordt geformuleerd. De specifieke aandacht voor goederenvervoer is daar wel degelijk toegevoegd.

Voorstel: geen aanpassing

A25.MER1 Maasmechelen stelt dat de strategische Milieueffectenbeoordeling voor het Beleidsplan Ruimte Limburg binnen redelijkheid aantoont dat de uitvoering van het voorgenomen beleid in het algemeen een gunstige impact zal hebben op de leefomgeving. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten, sommige beleidskeuzes leiden tot positieve effecten en anderen eerder tot gelijkblijvende effecten. Opgeteld zal het beleid daardoor dus een gunstige impact hebben. Uit de studie blijkt ook dat positieve effecten versterkt kunnen worden door rekening te houden met de opgenomen

aandachtspunten. Deze aandachtspunten vallen deels onder de verantwoordelijkheid van de lokale besturen.

De gemeente Maasmechelen neemt kennis van de strategische Milieueffectenbeoordeling voor het Beleidsplan Ruimte Limburg. De inhoud van deze strategische Milieueffectenbeoordeling vormt geen reden voor verdere aanbevelingen of adviezen. De aanbevelingen, met name gericht aan de lokale besturen, zullen worden meegenomen in de opmaak van de strategische MER voor het Gemeentelijk Beleidsplan Ruimte Maasmechelen.

De Procoro neemt akte van het standpunt en apprecieert de houding van Maasmechelen hierin.

Voorstel: geen aanpassing

IR22.MER1 Bezwaarindieners stelt dat de effecten van het voorgenomen beleid over woonontwikkelingen in bepaalde kernen moet worden onderzocht. De plan-MER vermeldt dat de gevolgen op vlak van geluid en luchtkwaliteit positief zijn, en dat er geen negatieve impact is op vlak van ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid. Bezwaarindieners stellen vast dat het ontwerp MER niet nagaat welke concrete impact het verregaande voorgenomen beleid heeft. Nochtans is er een rechtstreeks effect op de mens en op het landschap, en dit in samenhang met de andere effecten. Het Departement Omgeving wijdt in zijn 'sjabloon onderzoek tot milieueffectrapportage' een specifiek hoofdstuk aan de beoogde effecten, met name 'Discipline Mens - ruimtelijke aspecten'. De effecten zijn niet onderzocht. Voor zover de provincie vasthoudt aan de strikte beleidskaders voor wonen moeten die effecten worden onderzocht. De decreetgever had nochtans de noodzaak van een proactief en grondig onderzoek van de effecten voor ogen.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige en stelt vast dat een aanpassing niet nodig is:

Het gehanteerde beoordelingskader binnen dit MER wordt toegelicht in hoofdstuk 5.3, p.46 van het ontwerp-MER. De diepgang van de milieubeoordeling wordt geduid in hoofdstuk 5.2, p.46. Het Team Mer (Team Omgevingseffecten) stelt in de richtlijnen van dit MER (PLMER-264-RL) dat alle relevante disciplines inhoudelijk wel aan bod komen doorheen de voorgestelde methodologie.

Het sjabloon 'onderzoek tot milieueffectrapportage' heeft betrekking op de plan-m.e.r.-screening, om na te gaan of er al dan niet een MER moet opgesteld worden, is in deze context (de noodzaak voor de opmaak van een MER is gebleken en het ontwerp-MER is opgemaakt) dus niet van toepassing. Bovendien worden de genoemde ruimtelijke aspecten (impact op ruimtegebruik en impact op ruimtebeleving) zoals opgenoemd in het sjabloon wel degelijk in het MER onderzocht:

- *Ruimtegebruik komt aan bod binnen het subthema 'zorgvuldig ruimtegebruik' binnen het thema 'ruimtelijke kwaliteit en erfgoedwaarden'*
- *Ruimtebeleving komt aan bod binnen het thema 'gezonde en veilige leefomgeving' en het subthema 'ruimtelijke leefkwaliteit en veiligheid' en via verkeersveiligheid ook binnen het subthema 'kwaliteit, veiligheid en robuustheid van het mobiliteitssysteem.*

Het overzicht van de thema's en subthema's is terug te vinden in figuur 5-1 van het ontwerp-MER in hoofdstuk 5.3, p.48.

Een plan-MER voor een Beleidsplan Ruimte moet niet dezelfde diepgang of kenmerken hebben als een plan-MER voor een RUP. Integendeel: in het document 'FAQ lokale beleidsplanning' wordt over de methodologie die moet gebruikt worden voor de opmaak van een plan-MER voor een ruimtelijk beleidsplan letterlijk het volgende gezegd: 'Het tiering-principe indachtig, moet het MER alvast niet zo gedetailleerd uitgewerkt worden als een plan-MER voor RUP's of een project-MER'.

Het uitvoeren van een effectbeoordeling van het ruimtelijk beleidsplan is inderdaad een logische toepassing van het tiering-principe. Dit principe houdt in dat de milieubeoordeling gebeurt in elke fase van de "trechtering" van beleidsbeslissingen, aangezien een concrete keuze voor een ruimtelijke ingreep voorafgegaan wordt door een keten van beslissingen op een telkens abstracter/strategischer niveau. De tiering zorgt voor een gepaste afweging en een gepaste effectbeoordeling in elke fase van het besluitvormingsproces. De afweging en effectbeoordeling van een ruimtelijk beleidsplan zal dus anders zijn dan diegene die voor een RUP wordt toegepast, aangezien we ons in een andere fase van het beleidsvormingsproces bevinden. Zo werd op 'niveau Vlaanderen' eerder al een milieubeoordeling van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen uitgevoerd volgens de diepgang, reikwijdte en het detailleringniveau dat past bij de te maken beslissing.

Het genoemde tiering-principe is in lijn met artikel 4.2.1§ 6 DABM, waarin onder meer gesteld wordt dat bij het bepalen van de reikwijdte, het detailleringniveau en de inhoudelijke aanpak van het plan-MER rekening moet gehouden worden met 'de inhoud en de precisiegraad van het plan of programma, de

vordering van het besluitvormingsproces en het feit dat sommige aspecten misschien beter in andere fasen van dat proces worden geëvalueerd om herhaling van de evaluatie te voorkomen’.

Dit artikel maakt ook duidelijk dat het, vereenvoudigd gesteld, verantwoord en zelfs wenselijk is om de diepgang van een plan-MER in lijn te brengen met de plaats van het beoordeelde plan in de beleidscascade. Er is ook geen enkele grond om te stellen dat een plan-MER dat volgens dit principe wordt opgesteld niet voldoende proactief of grondig zou zijn.

Voorstel: geen aanpassing

IR22.MER2 Bezwaarindieners stelt dat in het plan-MER niet ingegaan wordt op de effecten op de betaalbaarheid van woningen.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige:

Economische aspecten zoals de betaalbaarheid van woningen vormen geen onderwerp van een MER dat in Vlaanderen opgemaakt wordt. Dit aspect is ook niet als dusdanig opgenomen in de indicatoren van de behandelde thema’s. De selectie van thema’s en subthema’s wordt gekaderd binnen hoofdstuk 5.3, p.46 van het ontwerp-MER. Het Team Mer (Team Omgevingseffecten) stelt in de richtlijnen van dit MER (PLMER-264-RL) dat alle relevante disciplines inhoudelijk aan bod komen doorheen de voorgestelde methodologie. Samenhangend met de betaalbaarheid van woningen werd in het MER wel aanbevolen (“aanbevelingen binnen het beleidskader ‘wonen in stads- en dorpskernen’”, p.225) om meer aandacht te besteden aan de bebouwingstypologie omdat die gevolgen heeft voor de sociale structuur. Zie de motivering hiervoor onder A37.MER6. In die zin is betaalbaarheid wel onrechtstreeks aan bod gekomen in het MER.

Voorstel: aanpassing

Zie voorstel aanpassing A37.MER5.

IR22.MER3 Bezwaarindieners verwijzen naar analogie naar een vernietigd RUP door de Raad van State. In de gemeente Bertem werd in 2018 een gemeentelijk RUP ‘Meergezinswoningen’ opgesteld. Het RUP bakende zones af binnen de gemeente waarbinnen een verbod op nieuwe meergezinswoningen gold. De Raad van State oordeelt dat de plan-m.e.r.-screening inhoudelijke gebreken vertoont. De Raad stelt dat het RUP immers niet enkel oplegt waar meergezinswoningen niet kunnen worden opgericht (wat een letterlijke lezing van het RUP inhoudt), maar ook waar die wél kunnen worden opgelegd (dat volgt impliciet uit de doelstelling):

“Het gemeentelijk RUP bepaalt waar in de gemeente in de toekomst eventueel meergezinswoningen kunnen worden gerealiseerd. Aan dit laatste aspect blijkt de plannende overheid ten onrechte te zijn voorbijgegaan in het licht van haar verplichting om aan te tonen dat het plan geen aanzienlijke milieueffecten kan hebben.” (RvS 26 oktober 2021, nr. 251.938, De Liedekerke)

Om dezelfde redenen als in voormeld arrest is het ontwerp van plan-MER gebrekkig, minstens in de hypothese dat het beleidsplan bedoeld is als beoordelingskader voor de vergunningverlening, nu niet wordt onderzocht welke effecten het inlassen van een impliciet bouwverbod heeft op de locaties waar het verbod niet geldt.

Het plan-MER beoordeelt de effecten van verdichting in de kernen als positief omdat dit de druk op de open ruimte zou verlichten. Het plan-MER merkt wel op dat deze verhoging een negatieve impact kan hebben: “Als verdichting echter ook betekent dat de verhardingsgraad in de steden, dorpen en woonkernen toeneemt met verminderde infiltratie (voeding van de grondwatertafel) en versnelde afstroming dan kan droogte in de zomer (hitte-eiland effect) toenemen. De beoogde verdichting zal dus zeker in het licht van deze effecten in balans moeten gebracht worden met de nodige ontharding, perforatie en het voorzien of versterken van groene ruimte en groenblauwe dooradering in de genoemde gebieden.”

Het plan-MER onderzoekt niet of de kernen de bijkomende woonvraag kunnen opvangen, nu de huishoudens van buiten de kernen naar de kernen zelf zullen moeten trekken.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige:

Het verband met en de relevantie van het vernietigd RUP waar een screening voor werd opgemaakt is onduidelijk. In het MER voor het Beleidsplan Ruimte Limburg worden niet alleen de effecten van het niet verder verdichten beschreven, maar wordt ten overvloede, binnen elk thema (klimaat, water, biodiversiteit, mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en leefkwaliteit, ...) in hoofdstuk 6, de effecten van

kernversterking en verdichting op multimodaal goed ontsloten locaties besproken en beoordeeld en worden, indien nodig, noodzakelijke aanbevelingen ter versterking van de (positieve) effecten gedaan. Globaal werd beoordeeld dat kernversterking (en het verbod op verdere verdichting in de open ruimte) in ieder geval geen aanzienlijk negatieve effecten zal veroorzaken.

Het MER erkent daarnaast ook dat de kernversterking/verdichting op geschikte plaatsen wel oordeelkundig zal moeten gebeuren (zoals het geciteerde voorbeeld ten aanzien van het hitte-effect illustreert) en geeft dit als aanbeveling mee. In hoofdstuk 6.7.4 is dit als volgt opgenomen en heeft dit al tot doorwerking naar het in opmaak zijnde beleidsplan geleid:

'Het beleidskader 'wonen in stads- en dorpskernen' zou de uitdagingen van verdichting en kernversterking in termen van klimaatadaptatie explicieter kunnen benoemen, er moet bij kwalitatieve kernversterking voldoende aandacht geschonken worden aan de toekomstwaarde van de kern. Men moet aandacht besteden aan de klimaatrobuustheid van de kernen, om weerbaarheid van de kernen tegen onder andere hittestress en waterschaarste en -overlast te verzekeren. >> Dit is aangevuld in het beleidskader, zowel in de visie als in het afwegingskader woonontwikkelingen (opgenomen binnen het beleidskader onder OD2)'

Voor dergelijk onderzoek, op het niveau van een kern, is minstens ontwerpend onderzoek nodig. Dit valt buiten de scope van het MER voor het beleidsplan Ruimte Limburg. In het Beleidsplan Ruimte Limburg wordt wel het principe van kernversterking/verdichting op zijn effecten onderzocht. Dit is een voorbeeld van het hoger genoemde 'ttering-principe'.

De Procoro besluit hieruit dat een aanpassing niet nodig is.

Voorstel: geen aanpassing

IR22.MER4 Bezwaarindieners stelt dat het ontwerp van plan-MER abstractie maakt van het voorgenomen verregaand beleid op vlak van wonen. De effecten zijn niet onderzocht, minstens in de hypothese dat het beleidsplan bedoeld is als beoordelingskader voor de vergunningverlening.

De Procoro verwijst naar het advies van de MER-deskundige.

Zoals hoger aangetoond (motiveringen bij A22 MER1 / MER2 / MER3) zijn de effecten op wonen wel degelijk onderzocht. De beleidskeuzes binnen het Beleidsplan Ruimte Limburg werden beoordeeld voor de verschillende thema's zoals beschreven in hoofdstuk 5.3, p.46 van het ontwerp-MER. Verder heeft een ruimtelijk beleidsplan in principe geen verordenende kracht en vormt het dus geen beoordelingsgrond voor vergunningsaanvragen. De VCRO stelt echter dat ruimtelijke beleidsplannen wel doorwerken naar vergunningsaanvragen voor eigen projecten van de overheid, zodat een ruimtelijk beleidsplan (zij het in een beperkt aantal gevallen) inderdaad een beoordelingsgrond kan vormen voor vergunningsaanvragen. Dit gegeven op zich betekent echter niet dat voor de eigen projecten van de overheid voorbij kan gegaan worden aan de noodzaak van het uitvoeren van een gepaste milieubeoordeling afgestemd op de reikwijdte, het detailleringniveau en de diepgang van het voorwerp van de betrokken vergunningsaanvraag.

De Procoro besluit hieruit dat een aanpassing niet nodig is.

Voorstel: geen aanpassing

3. Conclusies.

De Procoro stelt voor over te gaan tot de definitieve vaststelling van het Beleidsplan Ruimte Limburg "Ruimtepact 2040" en van de milieueffectbeoordeling, mits rekening gehouden wordt met de volgende opmerkingen/aanpassingen:

Doorheen het document:

- De acties met tijdsgebonden doelen nakijken op hun haalbaarheid en waar nodig bijsturen.
- In verband met het richtinggevend karakter de strategische visie hst 6 "Ruimtelijke strategische doelstellingen" en de beleidskaders screenen o.b.v. de specifieke aanpassingen volgend uit de behandeling van de inspraakreacties omtrent het betreffende beleidskader.
- De tekst screenen op een correcte verwijzing naar de "Verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid".
- De hoofdstukken "Samenwerking":
 - Op de pagina's 76, 164, 223 en 294 bij de titel "Gemeenten" naast de suggesties aan de gemeenten ook wijzen op de ondersteuning die de provincie biedt door volgende zin toe te voegen: "De provincie wil de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 in samenwerking met de gemeenten realiseren. Daarom wenst de provincie de constructieve samenwerking met de Limburgse gemeenten verder te zetten via de geformuleerde acties waarin is aangegeven welke middelen en instrumenten ze hiervoor wil inzetten en welke rol ze zal opnemen."
 - Op de pagina's 76, 163, 222 en 293 bij de titel "Vlaanderen" naast de suggesties aan Vlaanderen ook wijzen op de verhouding met het Vlaamse beleid door de volgende zin toe te voegen: "De provincie wenst de constructieve samenwerking met de departementen van Vlaanderen verder te zetten in de uitvoering van de visie, doelstellingen en acties van het Ruimtepact 2040 zoals geformuleerd in engagement 4.1."
 - Op de pagina's 76, 163, 222 en 293 bij de titel "Vlaanderen" het belang van Vlaanderen in de ondersteuning naar gemeenten en de provincie screenen op de belangrijkste verwachtingen naar Vlaanderen toe en indien nodig aanvullen in functie van financiële ondersteuning en (juridische) instrumenten.
- De teksten van het Ruimtepact 2040 nakijken op woorden en begrippen die niet eenduidig toegepast zijn en de betreffende woorden en begrippen in functie van leesbaarheid hierop aan te passen.
- In het Ruimtepact 2040 te verduidelijken dat de woningobjectieven geen louter kwantitatieve taakstelling zijn, maar een richtinggevend cijfer voor het uitwerking en monitoring van de lokale woonvisies en verdichtingsstrategieën.
- Het Ruimtepact 2040 te screenen en waar nodig te corrigeren n.a.v. de aanpassing m.b.t. de differentiatie in typering van de kernen op het grondgebied Hasselt en Genk
- Het Ruimtepact erop nakijken dat het overal duidelijk is wie instaat voor de kernafbakening en -typering.

Strategische visie

Doorheen de strategische visie:

- Alle verwijzingen naar de opbouw van contingenten voor de bestemmingen recreatie en bedrijvigheid uit het Ruimtepact 2040 verwijderen, zoals in de strategische visie bij actie SV-1 "Uitvoeren van een openruimtepositief planologische beleid" op p.65.
- Het Albertkanaal, de kanalen van de Kempische As en de Zuid-Willemsvaart steeds op de achtergrond van de kaarten opnemen.
- De legende bij de kaarten en figuren nakijken op leesbaarheid en duidelijkheid en dit waar nodig aanpassen.

Hoofdstuk 2 "Het statuut van het Ruimtepact 2040"

- Volgende tekstaanpassing doorvoeren (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): op p.18: "Het wordt een leidend instrument voor ruimtelijke provinciale keuzes en een toetsingskader voor de advisering ~~en beoordeling~~ van plannen en projecten." en op p.19: "Het Ruimtepact 2040 bevat geen strikte taakstelling voor de andere planningsniveaus. Anders dan bij structuurplanning, gaat beleidsplanning uit van samenwerking in plaats van ~~subsidiariteit~~ een hiërarchisch model. De drie planningsniveaus tekenen een beleid uit voor de thema's die best op het betrokken niveau aangepakt worden."

Hoofdstuk 4 “De engagementen van de provincie”

- Bij **engagement 4.1 “Zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit opnemen als rode draad”**
 - Volgende tekst (zie onderlijnde woorden) aanvullen op p.22: “De provincie werkt actief mee aan de ruimtelijke transitie, wat inhoudt dat ze het bestaande ruimtebeslag beter benut op die plaatsen die goed gelegen zijn en de open ruimte maximaal vrijwaart. De provincie hanteert de principes van zuinig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit als basis en rode draad in haar ruimtelijk beleid en voor alle acties en ingrepen in de leefomgeving. De provincie zet haar schouders mee onder het beleid dat Vlaanderen wil voeren om het bijkomend ruimtebeslag tegen 2040 tot Oha/dag terug te dringen. De provincie sluit zich hiermee aan bij de hoofdambities van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.”
 - Volgende voetnoot toevoegen op p.22 bij het begrip “... plaatsen die goed gelegen zijn...”: “Het principe “goed gelegen plaatsen” is afhankelijk van talrijke contextfactoren en de beoogde doelstelling. Daarom worden de goedgelegen locaties van provinciaal niveau omschreven en geselecteerd binnen de beleidskaders.”
 - Volgende tekst vervangen op p.22 (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): “Daarom zijn de uitgangspunten van duurzame ruimtelijke ontwikkeling ingebed in de strategische visie en de beleidskaders, waaronder ... het duurzaam bijdragen aan verschillende maatschappelijke doelen (~~cultureel, economisch, sociaal en esthetisch~~ leefmilieu, cultuur, economie, sociale en esthetische doelen,...), het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit ...”
- Bij **engagement 4.2 “Opstarten van ruimtelijke pilootprojecten”**
 - Het woord “prioritaire” schrappen uit volgende zin op p.22: “De provincie wil actief en gericht het voortouw nemen in de ruimtelijke transitie door uitvoering te geven aan prioritaire acties met een hoog ambitieniveau, in de bebouwde én in de open ruimte.”
- Bij **engagement 4.3 “Gemeenten ondersteunen om gemeenschappelijke doelen te realiseren”**
 - Volgende tekst vervangen op p.23 (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): “~~De provincie expliciteert in de strategische visie en in elk beleidskader concrete acties om de gemeenten te ondersteunen in het realiseren van de gemeenschappelijke doelen.~~ De provincie beoogt om de realiseerbaarheid van de doelstellingen op het terrein te verhogen, in samenwerking met de gemeenten. Ieder bestuursniveau heeft zijn eigen verantwoordelijkheid binnen de ruimtelijke transitie. In de strategische visie en in elk beleidskader zijn concrete acties opgenomen om de gemeenten te ondersteunen. Bij de omschrijving van deze acties geeft de provincie aan welke middelen en instrumenten ze hiervoor wil inzetten en welke rol ze zal opnemen. Daarnaast blijft de provincie haar decretaal vastgelegde adviesrol op een kwaliteitsvolle manier opnemen door het opstellen van inhoudelijke en geïntegreerde constructieve adviezen, als ondersteuning voor sterkere gemeentelijke ruimtelijke planningsdossiers. De provincie tracht op die manier ook het ideeëngoed en de doelstellingen van het Ruimtepact 2040 te laten doorstromen naar het lokale niveau.”

Hoofdstuk 5 “Toekomstperspectief”

- Sociale functies opnemen in het toekomstperspectief “Limburg 2040”, p.25 e.v.
- Een algemene verwijzing naar duurzame bedrijfsmobiliteit toevoegen in het toekomstperspectief onder de titel “Een gedifferentieerde, competitieve en duurzame economie”, p.27-28.
- De term “die veel groener ogen” vervangen door “met minder verharding en meer natuurlijke elementen”, p.27.

Hoofdstuk 6 “Ruimtelijke strategische doelstellingen”

- Bij **“SD1 - De ruimtelijke regionale eigenheid valoriseren”**
 - De volgende zin toevoegen bij de beschrijving van de landschapseenheid Kempen-Broek: “De steilrand van het Kempens plateau, met ingesneden beekdalen en het plateau met voornamelijk natuur- en landbouwgebied, is een markante landschappelijke overgang in het gebied.”, p.35.
 - Het woord “structuurbepalend” in de beschrijving van het ruimtelijk-economisch systeem “Innovatieregio Hasselt-Genk” toevoegen bij grootschalige lijninfrastructuren, p.40.
 - Holle wegen als kernkwaliteit toevoegen aan de landschapseenheid “Droog Haspengouw”, p.32-33.
 - De zin op p.36 als volgt aanvullen (onderlijnde woorden): “De meeste van de twaalf Dietse steden zijn vandaag nog steeds belangrijke ankerpunten van het Limburgse stedelijke weefsel.”
 - De beschrijving bij “Kempische As” op p.40 aanvullen met (onderlijnde woorden): “De Kempische As is een zone met grote industrieterreinen langs infrastructuurassen zoals de

- N71, de IJzeren Rijn en, het Kanaal Bocholt-Herentals en het Kanaal van Beverlo ter hoogte van Kristalpark."
- De aanduiding van de Kempische As op figuur 6 op p.39 afstemmen op de omschrijving in het beleidskader "Economische ruimte – Ruimtelijke staat" op p.234.
 - Bij de omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten op p.37, Smeermaas toevoegen als Maasdorp.
- Bij **"SD2 - Steden en dorpen gericht versterken"**
 - Volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen op p.43 "Visie en strategie" §4: "Het verhogen van het ruimtelijk rendement wordt in de praktijk vertaald naar duurzaam kwaliteitsvol zuinig ruimtegebruik en verweving binnen zowel de bovenlokale als de lokale kernen."
 - Bij **"SD3 - Ruimtelijke ontwikkelingen en mobiliteit op elkaar afstemmen"**
 - De ruimtelijke ondersteuning van gedeelde mobiliteit opnemen onder de titel 'visie en strategie' op p.47.
 - Onder "relevantie" op p.46 het vergroten van de aantrekkelijkheid van Limburg als economische bestemming toevoegen.
 - De belangrijkste waterwegen en de naam van de multimodale logistieke knopen toevoegen aan de kaart met de mobiliteitsinfrastructuur op p.49.
 - De kaart met de mobiliteitsinfrastructuur op p.49 actualiseren met de laatste versie van de keuzes in het proces van het RMP.
 - Bij **"SD4 - Het openruimtesysteem versterken"**
 - Volgende tekst op p.51 onder "visie en strategie", §2 laatste zin (onderlijnde woorden) aanvullen: "Bij uitwisseling tussen natuur en landbouw, streeft de provincie een win-win na waarbij én de natuurlijke én de agrarische structuur ruimtelijk en kwalitatief versterkt worden."
 - De tekst aanpassen op p.51 onder focus naar "De natuur- en bosgebieden zijn grotendeels bepaald door de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), groene bestemmingen op het gewestplan en in ruimtelijke uitvoeringsplannen (uitgezonderd park- en buffergebieden), habitatrichtlijngebieden, de erkende natuureservaten en hun uitbreidingszones."
 - De aanduiding als "Kleinschalig agrarisch landschap Maasvallei" op kaart 3, p.53 ter hoogte van de gemeente Kinrooi wijzigen in "Agrarisch landschap Noordoost Limburg".
 - Bij **"SD5 - Competitief en duurzaam ondernemen faciliteren op de juiste plaatsen"**
 - De strategische visie in overeenstemming brengen met de voorgestelde wijzigingen in het beleidskader "Economische Ruimte".
 - Bij **"SD6 - Hernieuwbare energie integreren in het ruimtelijk beleid"**
 - Volgende tekst op p.61 (onderlijnd woord) aanvullen: "De provincie geeft mee vorm aan het energielandschap Limburg met focus op warmte en op elektriciteitswinning uit zon en wind".
 - Bij **"SD7 - Meer ruimte geven aan de fietser"**
 - Ontbrekende verbindingen of 'missing links' aan de opsomming van mogelijke aanpassingen toevoegen op p.63 onder "Visie en strategie". Bij het toeristisch fietsroutenetwerk op p.63 verwijzen naar de beoogde kwaliteitsverbetering zonder hierbij te vermelden dat het niet de bedoeling om het aantal kilometers uit te breiden.

Hoofdstuk 7 "Overkoepelende acties"

- Bij actie **"SV-1 Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid"**
 - Volgende tekst (onderlijnd woord) aanvullen op p.65, actie SV-1 "Uitvoeren van een openruimtepositief planologisch beleid": "De provincie realiseert tegen 2040 een planologisch positieve ruimtebalans voor de open ruimte voor de provinciale planningsprocessen. De positieve balans voor de open ruimte wordt globaal beschouwd op provinciaal niveau en voor het geheel aan de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos."
 - De strategische visie in overeenstemming brengen met de voorgestelde wijzigingen in het beleidskader "Economische Ruimte".

- Bij actie **“SV-3 Opzetten van een expertiseplatform en instrumenten ter ondersteuning van de gemeente in het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit”**
 - De laatste zin op p.68, als volgt aanpassen (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): “Dit kan onder andere via een gerichte financiële ondersteuning van de gemeenten uitgewerkt in een provinciaal reglement. Deze ondersteuning wordt concreet uitgewerkt in nieuwe instrumenten of de herziening van bestaande instrumenten.”
- Bij actie **“SV-4 Doorvertalen van de ruimtelijke visie naar de vergunningverlening met sturende instrumenten”**
 - In de laatste zin op p.69 “sturen” vervangen door “beperken”.
- Bij actie **“SV-5 Opmaken van een provinciale energiekarta om grootschalige hernieuwbare energie op de juiste plek in te planten”**
 - Volgende tekst op p.70 (onderlijnde woorden) aanvullen: “Dit doet ze op basis van een afweging tussen het beoogde doel en de reeds gerealiseerde opwekking, of omwille van nieuwe evoluties en technologieën voor de opwekking, opslag en distributie van hernieuwbare energie, bijvoorbeeld waterstof.”
- Bij actie **“SV-7 Opmaken en toepassen van een fietstoets”**
 - De streefdatum 2025 aanpassen naar een meer realistische datum.
- Bij actie **“SV-9 Ontsluiten van informatie en kennis”**
 - Onderzoeken of een studie om deze problematiek van arbeidsmigranten in kaart te brengen, opgenomen kan worden.

Hoofdstuk 8 “Samenwerking”

- Bij **hoofdstuk 8.2 “Vlaanderen”** volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen op p.75-76:
 - Vlaanderen heeft een belangrijke verantwoordelijkheid in het ruimtelijk beleid door: haar sectoraal beleid dat uitgewerkt en gerealiseerd wordt door ... Agentschap Zorg en Gezondheid
 - Het Agentschap Wonen-Vlaanderen toevoegen omwille van hun belang in werking en middelen.
 - Concrete acties die Vlaanderen kan opnemen om de visie van het Ruimtepact 2040 mee te realiseren, zijn: ... (extra punt toevoegen) crosslinken maken met het sectoraal beleid waar het een meerwaarde biedt in de realisatie van de doelstellingen voor ruimtelijke kwaliteit; zoals een gezonde en veilige leefomgeving...
- Bij **hoofdstuk 8.3 “Gemeenten”** op p.76
 - Als suggestie meegeven dat het zinvol kan zijn om een lokaal mobiliteitsplan op te maken, in overeenstemming met de reguliere regelgeving.
- Bij **hoofdstuk 8.4 “Grensoverschrijdend samenwerken”**
 - Volgende tekst aanvullen (onderlijnde woorden) op p.77 bij: “Naast alle infrastructurele, economische en maatschappelijke banden die ons verbinden met de ons omringende regio’s stoppen ook onze landschappen en natuur niet aan de grens.”

Hoofdstuk 9 “Monitoring en evaluatie”

- Volgende tekst aanvullen (onderlijnde woorden) op p.78: “Een continue monitoring en evaluatie maken onderdeel uit van het procesmatige karakter van beleidsplanning. Het verzamelen en evalueren van gegevens wordt gekoppeld aan een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur samen met een voorstel van een uitvoeringsprogramma.”
- Uitvoeren van een periodieke actualisatie van de ruimtebehoefteraming voor bedrijventerreinen.

Beleidskader “Wonen in stads- en dorpskernen”

Hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat”

- Bij **hoofdstuk 3.5 “Het profiel van de regionale woningmarkten in Limburg”**
 - De zin op p.115 “Het zuidelijk gedeelte van deze woningmarkt bevat nauwelijks goed uitgeruste kernen.” vervangen door: “De overige kernen binnen deze woningmarkt zijn minder goed uitgerust.”
 - De omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten op p.117 en p.152 de dorpen Geistingen, Ophoven (Kinrooi), Heppeneert (Maaseik) en Elen (Dilsen-Stokkem) toevoegen als snoer van maasdorpen conform het referentiekader.

- Bij de omschrijving van de historisch-morfologische kernkwaliteiten op p.117 Smeermaas toevoegen als Maasdorp.
- Beringen toevoegen als onderdeel van de Dietse steden op p.121.

Hoofdstuk 4 “Visie”

- Herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag extra benadrukken als één van de uitgangspunten van de visie op p.127 e.v..
- Bij **hoofdstuk 4.1 “Dubbele doelstelling”** (p.127)
 - De zin op p.127, als volgt aanpassen (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): “ De voordelen zijn: het komt ten goede aan de leefbaarheid van een kern, aan de bereikbaarheid van voorzieningen en aan de ~~wonen~~leefkwaliteit”:
 - “Duurzame en kwalitatieve kernversterking”, §2 aanvullen (zie onderlijnde tekst): “De ontwikkelingen afstemmen op maat van de kern staat dus niet (enkel) gelijk aan bijkomend woningpotentieel, maar vraagt inzet op herontwikkeling en verdichting op goedgelegen plaatsen binnen bestaand ruimtebeslag, investeringen in publiek domein, gemeenschaps-, fiets-, en groenvoorzieningen, verweving van economische activiteiten zoals kleinhandel, niet-belastende bedrijven, de zorg- en kenniseconomie en recreatie, socio-culturele activiteiten, ...”.

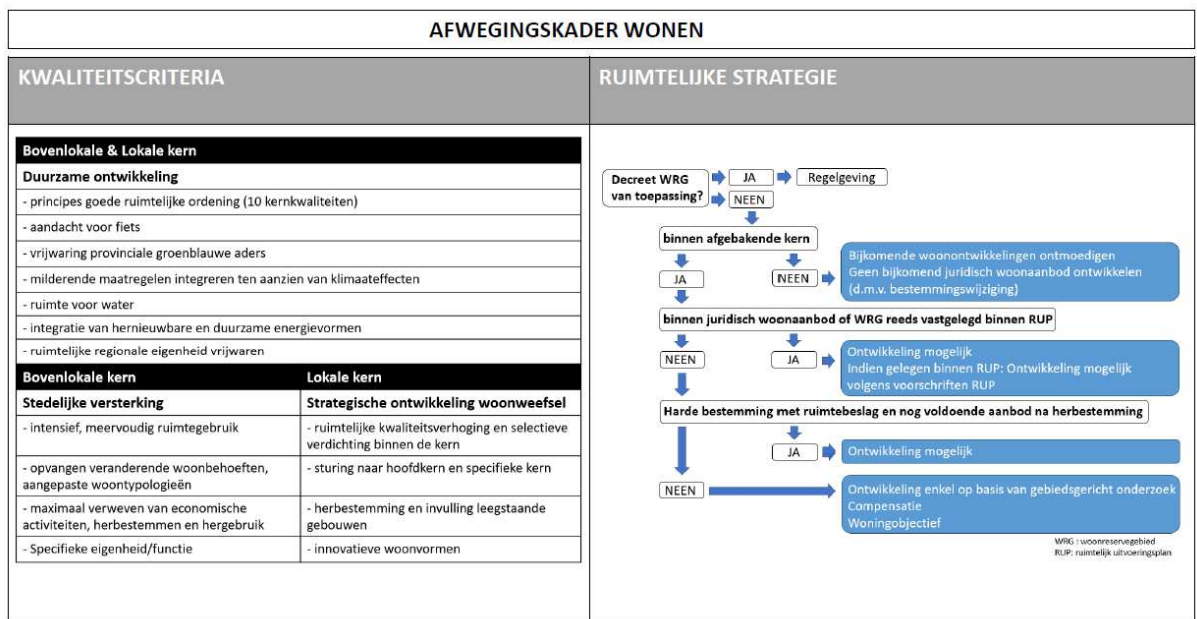
Hoofdstuk 5 “Selectie en typering”

- Bij **hoofdstuk 5.1 “Methodiek voor selectie, afbakening en typering van de kernen”**
 - Een bronvermelding toevoegen op p.131 m.b.t. de VITO-studie om te duiden dat het over het bijgestuurde Limburgs model gaat.
 - In de tekst verduidelijken dat er geen bijkomende kernen geselecteerd kunnen worden.
- Bij **hoofdstuk 5.2 “Selectie en typering van de kernen”**
 - De benaming ‘Rodenrijt’ vervangen door ‘Achel Statie’ en “Grote Barrier” te wijzigen naar “Barrier”.
 - Bij de **titel “bovenlokale kernen - Vlaams niveau”**
 - De tekst (p.134) “Daarom maakt de provincie een onderscheid tussen de regionaal stedelijke kernen en ondersteunende regionaal stedelijke kernen als kader voor nieuwe afwegingen” aanvullen met “Daarom vraagt de provincie aan Hasselt en Genk om een onderscheid te maken in de kerntypering. Hasselt en Genk wordt gevraagd om hun kernen verder te differentiëren als verfijning binnen het regionaal stedelijk gebied.”
 - Het onderscheid regionaal stedelijke kernen en ondersteunende regionaal stedelijke kernen naar analogie met de lokale kernen m.b.t. de hoofdkern ter suggestie aanduiden in de tabel op p.135-136
 - Geen opsplitsing maken in het woningobjectief voor de bovenlokale kernen Vlaams niveau in Hasselt en Genk m.b.t. (ondersteunend) regionaal stedelijke kernen.
 - De kaarten hierop aanpassen
 - Bij de **titel “bovenlokale kernen - provinciaal niveau”** p.137-138
 - De term randvoorwaarden te vervangen door specifieke eigenheid/functie en de bijhorende tekst daarop aanpassen.
 - De asterisk met bijhorende tekst verwijderen.
 - M.b.t. Houthalen de beschrijving van de toelichting vervangen door “de versterking van deze kern staat in relatie tot de realisatie van het hoogwaardig openbaar vervoersysteem Hasselt-Pelt met Houthalen als belangrijke schakel.”
 - Bij de **titel “lokale kernen - gemeentelijk niveau”** p.141
 - De kern Reppel als lokale kern toevoegen en de kaarten hierop aanpassen.

Hoofdstuk 6 “Ontwikkelingsstrategie en uitvoering”:

- Bij **OD1 “Voeren van een kerngericht beleid op basis van de kernafbakening”** (p.145)
 - Verduidelijken dat het te voeren kerngericht beleid op de geselecteerde kernen van toepassing is.
 - Bij **Actie W-1.1 “Ondersteunen van gemeenten bij de typering en afbakening van de kernen”**:
 - Verduidelijken dat er bij de kernafbakening van de bovenlokale kernen nog een onderscheid wordt gemaakt. De kernen van Vlaams niveau worden door de desbetreffende gemeenten afgebakend, de kernen van provinciaal niveau worden door de provincie afgebakend en de lokale kernen worden door de gemeenten afgebakend.

- De tekst als volgt aanpassen in de voorlaatste en laatste alinea op p.147: “De kernafbakening van de lokale kernen wordt tegen 31 december 2030 verankerd via een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan. Tot dan zal de provincie de werkhypothese op basis van de statistische sectoren hanteren. De kernafbakening van de bovenlokale kernen van Vlaams niveau gebeurt door de gemeenten via een RUP tegen 31 december 2030. De provincie verankert de afbakening van de bovenlokale kernen van provinciaal niveau via een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan. De provincie hanteert als uiterste streefdatum 31 december 2030.”
- Bij **Actie W-1.2 “Opmaken van provinciale stedenbouwkundige verordeningen om nieuwe woonontwikkelingen te sturen”**
 - Volgende tekst aanpassen (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderlijnde tekst): De zin “De provincie zet het instrument van stedenbouwkundige verordening in om nieuwe woonontwikkelingen ~~naar de kernen te sturen~~ buiten de kernen af te remmen”;
- Bij **OD2 “Afstemmen van woonontwikkeling op maat van de kern” (p.149), afwegingskader “Woonontwikkelingen”:**
 - In de tabel op p.150 de term “randvoorwaarden” vervangen door specifieke eigenheid/functie en de bijhorende tekst daarop aanpassen, de asterisk met bijhorende tekst verwijderen en m.b.t. Houthalen de beschrijving van de toelichting vervangen door “de versterking van deze kern staat in relatie tot de realisatie van het hoogwaardig openbaar vervoersysteem Hasselt-Pelt met Houthalen als belangrijke schakel.”
 - Bij de opsomming van milderende maatregelen ten aanzien van negatieve klimaateffecten volgende tekstaanvulling opnemen op p.151: “ontharding of het wegnemen van verharding, het vervangen van verharding door waterdoorlaatbare verharding, het afvoeren naar aanpalende doorlatende gronden i.p.v. naar verharde delen of rioleringen”.
 - Het afwegingskader aanpassen naar aanleiding van het recent goedgekeurde decreet woonreservegebieden.
 - De ruimtelijke strategie aanpassen m.b.t. het compensatieverhaal en ermee rekening houden of er al dan niet ruimtebeslag is op een site.
 - Alle woonreservegebieden die gevat zijn binnen de reguliere wetgeving. (VCRO HST VI afd.4) buiten het afwegingskader beschouwen.
 - Het principe van ruil gebiedsgericht onderzoeken en verruimen naar alle kernen.
 - Op p.152-153 volgende tekstaanpassingen doorvoeren onder het punt: “aandachtspunten voor een strategisch locatiebeleid door gerichte ruiloperaties in de bovenlokale en lokale kernen”: “Binnen een afgebakende kern worden volgende mogelijkheden voorzien:
 - Als het een ontwikkeling van een harde bestemming betreft met ruimtebeslag en er is nog voldoende aanbod van betreffende harde bestemming na omzetting, dan is ontwikkeling mogelijk.
 - Als het een ontwikkeling van een zachte bestemming betreft, wordt dit gebiedsgericht bekeken, mits compensatie en passend binnen het woningobjectief.”
 - Onderstaande beslissingsboom (m.b.t. de ruimtelijke strategie) toevoegen ter verduidelijking:

- De relatie met het woningobjectief met betrekking tot de gerichte ruiloperaties verduidelijken binnen het afwegingskader wonen in de tekst en de (bovenstaande) beslissingsboom.
- De tekstpassage op p.153 aanpassen als volgt (toevoeging aangeduid met onderlijnde woorden): “Bij herontwikkelen en verdichten van een harde bestemming binnen de afgebakende kernen geldt steeds dat bij de herbestemming van een “harde bestemming anders dan wonen” (recreatie, bedrijvigheid, openbaar nut,...) naar “wonen”, de gemeente aantoon dat het nodige aanbod van deze oorspronkelijke bestemming in de kern niet in het gedrang komt. Dit kan door meervoudig ruimtegebruik te realiseren, door aan te tonen dat er nog voldoende aanbod van de omgezette bestemming overblijft, door aanpasbaar ruimtegebruik te voorzien,... Daarbij wordt vanuit klimaatperspectief de geschiktheid van het gebied proactief afgewogen om in te richten als woongebied, om nodige infrastructuur onder te brengen of een combinatie.”
- Volgend punt schrappen op p.153 het punt en de bijhorende tekstpassage “De aandachtspunten voor een strategische versterking van de woningmarkt bij een ontoreikende capaciteit om de woonbehoefte op woningmarktniveau op te vangen”.
- Bij OD 3 **“Afstemmen van het woningobjectief op de regionale woningmarkten”** (p.155)
 - Verduidelijken dat het woningobjectief een belangrijk richtcijfer is dat de gemeenten moet helpen in de uitwerking van haar woonvisie. Bij gemeenten die in twee woningmarkten liggen zullen de woningobjectieven opgesplitst worden per woningmarkt.
 - Een voetnoot opnemen met een verwijzing naar de studie ter verduidelijking vanwaar het percentage van 75% komt.
 - Verduidelijken dat er met een open groeioprognose gewerkt wordt en dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief. Volgende tekstaanvulling doorvoeren op p.155: “Het woningobjectief per woningmarkt vormt de basis voor de verdeling: het totaal aantal bijkomende eenheden in een woningmarkt komt steeds overeen met de totale open groeioprognose voor die woningmarkt.” Er wordt met een voetnoot verwezen dat het bindend sociaal objectief reeds vervat zit in het woningobjectief.
 - Bij de **titel “Principes voor de verdeling van het woningobjectief”** op p.155
 - De tekst aanvullen met het principe dat de verdeling ook kijkt naar het aantal huishoudens dat er binnen een kern aanwezig is.
 - De volgende voetnoot toevoegen “Indien het woningobjectief niet kan ingezet worden binnen de afbakening van de bovenlokale kern, kan er maximum 5 % van het toegewezen woningobjectief van die bovenlokale kern verschoven worden naar een lokale kern die beschikt over een combinatie van goed uitgebouwde kernfuncties, goede tewerkstellingsfuncties en duurzame bereikbaarheid. Het voorstel tot verschuiving moet uitgebreid gemotiveerd worden middels een verdichtingsvisie voor de betreffende kernen en gekaderd worden binnen het toegekende woningobjectief. De verschuiving kan alleen toegepast worden voor kernen die afgebakend werden. De motivering geeft een duidelijke en verantwoorde prioritering weer.”
 - Bij de **titel “Verdere verdeling van het woningobjectief op niveau van de lokale kernen door de gemeente”** op p.156

- De titeltekst als volgt aanpassen: “Verdere verdeling van het woningobjectief op niveau ~~van de lokale kernen door de gemeente~~ van de kernen”.
- Onder de titel “Verdere verdeling van het woningobjectief op niveau van de lokale kernen door de gemeente” de tekst aanvullen met (zie voor toevoeging onderliggende tekst): “Gemeenten krijgen een contingent voor de kernen op gemeenteniveau. Het contingent voor de lokale kernen wordt verdeeld als geheel, per gemeente. De gemeente verdeelt het woningobjectief voor de lokale kernen op gemeentelijk niveau. De gemeenten kunnen op basis van deze objectieven hun woonvisie en verdichtingsstrategie uitwerken. De gemeente voert hierbij een selectieve versterking van de kernen. Toekomstige gemeentelijke fusies wijzigen de woningmarkt of de bovenlokale kerntypering niet. Cijfermatig doet de provincie de doorrekening van het woningobjectief voor de nieuwe gefusioneerde gemeente bij de eerstvolgende herberekening na de goedkeuring van de fusie.”
- De woningobjectieven “Verdeling woningobjectieven 2020-2040” verplaatsen naar de bijlagen en ook op gemeenteniveau opnemen.
- Bij **actie W-3.1 “Verdelen en toepassen van een woningobjectief per regionale woningmarkt op niveau van de gemeente”** op p.158:
 - Volgende zin toevoegen: “Indien uit de voorziene continue monitoring en evaluatie blijkt dat een bijsturing van de groeicijfers nodig is omwille van onvoorziene ontwikkelingen met ruimtelijke impact, is een snellere actualisatie ook binnen de zes jaar mogelijk.”
 - Volgende tekst aanpassen (zie voor schrapping doorgehaalde tekst, zie voor toevoeging onderliggende tekst): “De provincie houdt rekening met het woningobjectief onder meer in haar advisering van gemeentelijke ruimtelijke beleidsplannen, gemeentelijke RUP’s en gemeentegrensoverschrijdende verkavelingen en bij de opmaak van provinciale RUP’s. De provincie ~~deelt~~ stelt iedere gemeente een percentage van het woningobjectief ~~toe~~ voor en actualiseert ze zesjaarlijks in concrete groeicijfers in een tabel per woningmarkt. Ze houdt daarbij rekening met geactualiseerde groeiprognoses, met eventuele fusies van gemeenten en met de principes van dit Beleidskader. De verdeling van de groeiprognose vormt mee een basis om het aansnijden van nieuwe gebieden te beoordelen.”
 - Verduidelijken dat het om gemeentegrensoverschrijdende verkavelingen gaat.
- Bij **“OD4 - Gemeenten ondersteunen in het voeren van kwaliteitsvol, kerngericht en toekomstgericht woonbeleid”** (p.159)
 - Bij **Actie W-4.1. “Organiseren periodiek woonoverleg per woningmarkt”**:
 - De tekst (p.160) als volgt aanvullen: “Met het periodiek woonoverleg wordt een ambtelijke afvaardiging beoogt maar indien de noodzaak zich aandient kan de samenstelling van het overleg herbekeken worden.”

Hoofdstuk 7 “Samenwerking”

- Bij **hoofdstuk 7.1 “Provincie”** op p.163
 - Volgend punt toevoegen: de afstemming en samenwerking met actoren wonen en welzijn vanuit een integrale benadering rond specifieke woonuitdagingen (o.a. dak- en thuisloosheid)
- Bij **hoofdstuk 7.2 “Vlaanderen”** op p.164:
 - Bij het belang van Vlaanderen in de ondersteuning naar provincie aangeven en de tekst op p.163 volgt aanvullen (onderliggende woorden): “financiële ondersteuning ter uitvoering van de acties van het beleidskader, met name tussenkomst in de planschade ten gevolge van het opmaken van provinciale RUP’s om juridisch woonaanbod te herbestemmen, in aanvulling van VCRO art. 1.6.1 m.b.t. het BRV-fonds”.
 - Volgend punt toevoegen bij concrete acties die Vlaanderen kan opnemen: “diverse instrumenten en middelen inzetten die de groei buiten de kernen afremmen”.
- Bij **hoofdstuk 7.3 “Gemeenten”** op p.164
 - Volgend punt toevoegen aan de concrete acties die gemeenten kunnen opnemen om de visie van dit beleidskader mee te realiseren: “met ondersteuning van de provincie een verdichtingsvisie opmaken voor de lokale kernen”.
- Bij **hoofdstuk 7.4. “Grensoverschrijdend samenwerken”** op p.165
 - Verduidelijken dat samenwerkingen onderzocht en aangegaan worden daar waar dat nodig is. (cfr. “beleidskaders ruimtelijke economie en openruimteschakels”).

Beleidskader “Openruimteschakels”

Hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat”

- Bij hoofdstuk 3.2. “**Versnippering**” op p.175
 - Volgende tekst (onderlijnde woorden) toevoegen: “Dat kan gebeuren door de aanleg van nieuwe wegen, fietssnelwegen of het aantasten en verbrokkelen van grote aaneengesloten natuur, - bos- en natuurgebieden.” op p.175.
- Bij hoofdstuk 3.4 “**Natuur- en bosgebieden**” op p.183
 - De tekst bovenaan p.183 aanpassen naar “Onderstaande figuur is opgebouwd uit de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), groene bestemmingen op het gewestplan en in ruimtelijke uitvoeringsplannen (uitgezonderd park- en buffergebieden), habitatrichtlijngebieden, de erkende natuurreservaten en hun uitbreidingszones.”

Hoofdstuk 5 “Selecties”

- Bij hoofdstuk 5.1 “**Provinciale groenblauwe aders**”
 - “figuur 25” toevoegen bij de verwijzing naar hoofdstuk 3.4 op p.188.
 - De tekstfragmenten die betrekking hebben op de verschillende categorieën aders onder de titel ‘selectiemethodiek’ verschuiven en bij elkaar plaatsen.
 - De drie snippers gelegen langs de Dommel schrappen op kaart 8 p.190.
 - De Dommel enkel selecteren als provinciale blauwe ader.
 - De tekst van de laatste alinea op p.196 aanpassen naar “We baseren de selectie als groenblauwe ader op de grote lijnvormige infrastructuren en de daaraan gekoppelde begeleidende vegetaties. De tracés van de fietssnelwegen vallen vaak samen met deze bestaande of voormalige lijninfrastructuren. Wanneer de fietssnelweg (gedeeltelijk) op een ander tracé zou ontwikkeld worden, blijft alleen de grote lijnvormige infrastructuur als groenblauwe ader geselecteerd met de ambitie om een groene verbinding te realiseren. Ook eventuele nieuwe fietssnelwegen komen in aanmerking om in de toekomst bijkomend geselecteerd te worden.”
- Bij hoofdstuk 5.2 “**Suggesties van groenblauwe aders aan de Vlaamse en federale overheid**”
 - “Riemst” schrappen bij blauwe ader nummer C “Maasvallei” op p.199.
 - De selectie van de Demer op het grondgebied van Halen (blauwe ader nummer F) verlengen op p.198 en 199.
 - Opnemen dat het exacte tracé van de internationale ecologische corridor (groene ader nummer J) nog niet is vastgelegd (p.200).
- Bij hoofdstuk 5.3 “**Suggesties van groenblauwe aders aan de gemeenten**”
 - Bij de suggestie aan de gemeente, nr. k “Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw” uitbreiden met de suggestie en als een provinciale groene ader opnemen aangezien de verbinding zich over meerdere gemeentes zal uitstrekken.
- Bij hoofdstuk 5.6 “**Selectie openruimtecorridors**”
 - De aanduiding van de contouren van de openruimtecorridors op kaart 12 (p.208) wijzigen naar een lijntype met meer open grenzen zodat het visueel duidelijk is dat dit slechts een rudimentair aangeduide contour is.
 - De verwijzing “kaart 12” wijzigen naar “kaart 18” op p.209 (boven de tabel).
 - Het tekstdeel “vb. tegengaan van nieuw voetbalstadion” schrappen in tabel 12 op p.209 (onder “doel” bij openruimtecorridor nr.8).

Hoofdstuk 6 “Strategie en uitvoering”

- Bij “OD1 – Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors” p.211
 - Volgende zin (onderlijnde woorden) aanvullen op p.212 (bij “Openruimtecorridors”): “In de openruimtecorridors stelt de open ruimte grenzen aan nieuwe ontwikkelingen van bebouwing, constructies en verhardingen.”
 - Bij actie “ORS-1.1 Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors” op p.214:
 - Volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen (niet- limitatieve opsomming): “Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, ...” gewijzigd naar “Dit gebeurt via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, bedrijvigheid, vrijtijdseconomie ...”.

- Volgende tekst toevoegen: “Voor de groenblauwe aders wordt er bij het gebiedsgericht onderzoek vertrokken vanuit het samenhangend hydrologisch systeem.”
- De voorgestelde prioritering van de openruimtecorridors “N78/Opgrimbie” en “Zuidelijk stadsrand” en “ENA” bijkomend opnemen op p.214.
- Bij actie **“ORS-1.3 Nemen van flankerende maatregelen voor landbouw”** op p.215:
 - De tekst onder de acties herformuleren naar: “... Voor landbouwers die nadelige effecten dreigen te ondervinden als gevolg van planologische acties voor een groenblauwe ader of een openruimtecorridor, werkt de provincie flankerende maatregelen uit. De provincie doet dit in overleg met de landbouwsector. Om dit flankerend beleid vorm te geven maakt de provincie een Landbouwimpactstudie (LIS) en desgevallend een Landbouweffectenstudie (LER) op wanneer bij de gebiedsvisievorming (zie Actie ORS-1.1 – Opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors) een impact op landbouw, blijkt. De informatie uit deze rapporten vormt de basis voor de uitwerking van de concrete flankerende landbouwmaatregelen op maat van het project om een duurzame verderzetting van de getroffen landbouwbedrijven te verzekeren. ...”

Beleidskader “Economische ruimte”

Bedrijventerreinen

Doorheen het beleidskader

- De termen “verweefbaar” en “niet-verweefbaar” hanteren in plaats van “niet-hinderlijk” en “hinderlijk” én “niet-belastend” en “belastend”.
- Niet langer vasthouden aan het principe van contingent en dit in de tekst aanpassen.
- De naam van het bedrijventerrein Ravenshout wijzigen naar het bedrijventerrein Poort West-Limburg doorheen het Ruimtepact2040.
- De oude benaming “De Scheepvaart” door “De Vlaamse Waterweg” vervangen.
- Seveso-inrichtingen en externe veiligheid opnemen bij het visie-element 4.2, p.251 en bij hoofdstuk 7. “Samenwerking” op p.291-294 en als een mogelijke parameter bij de actualisatie van de RuBeLim-studie bij actie ER-3.1 op p.274.
- De grensoverschrijdende relaties van Hamont-Achel, Noord-Limburg en de rest van Limburg in de figuren meer benadrukken en afstemmen op de beschrijving bij de ruimtelijke staat en dit door te trekken in de overige figuren/kaarten van het Ruimtepact 2040. De voorziene pijltjes schieten qua layout tekort.

Hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat”

- Volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen op p.234, 3e punt bij “Kempische kanalen”: “Een aantal bedrijventerreinen zijn voorzien van kade-faciliteiten en er zijn mogelijkheden tot overslag (bijv. Kanaal van Beverlo te Kristalpark, ... of via provinciale RUP’s op Kanaal-Noord te Bree, Rotem te Dilsen-Stokkem en Oude Bunders te Maasmechelen).”
- De meest recente cijfers gebruiken en de ruimtelijke staat in het beleidskader actualiseren.
- De autosnelwegen en eventuele andere infrastructurele dragers (o.a. Julianakanaal) buiten de provincie bij hoofdstuk 3. “Ruimtelijke staat” bij de parameters voor de actualisatie van de RuBeLim-studie (actie ER-3.1) opnemen.
- Nakijken of (delen van) het Kanaal van Beverlo en de N74 als infrastructurele drager toegevoegd kunnen worden binnen de cluster Lommel-Pelt op p.234 bij hoofdstuk 3 Ruimtelijke staat.
- De gemeenten Lommel, Pelt en Hamont-Achel bij de Kempische As op p.234 bij hoofdstuk 3 “Ruimtelijke staat” opsommen.

Hoofdstuk 4 “Visie”

- Bij planologische ruil inzetten op 10% verminderd ruimtegebruik in kader van efficiënter ruimtegebruik en het nastreven van een beter ruimtelijk rendement. Dit in plaats van een ruimteshift waar minimum 90% en maximum 100% van de hoeveelheid aan bestaande planologisch bestemde ruimte voor bedrijvigheid wordt behouden om het groeipotentieel binnen de provincie op te vangen. (Visie-element 4.1 op p.249-250)
- De ruimteshift organiseren vanuit het principe van gelijktijdige compensatie, met de kanttekening dat enkel in uitzonderlijke gevallen niet met een ruil gewerkt wordt. Hetgeen uitdrukkelijk gemotiveerd moet worden in desbetreffende ruimtelijk uitvoeringsplan.
- Schrappen van de volgende zin bij voetnoot 127 op p.250 “De 11.460 ha aan bedrijventerreinen blijft behouden, maar wordt efficiënter benut of planologisch inruilbaar”.
- De alinea over de planologische compensatie voor het gemeentelijk niveau in de visie weglaten. Voor het plannen van lokale bedrijvigheid verwijzen naar “Ruimte voor lokale bedrijvigheid” bij OD 3. Bij de opmaak van de behoeftestudie is de provinciale visie richtinggevend. Voor het bestaande juridisch aanbod dat niet ingevuld is door bebouwing of infrastructuur (inclusief het actief aanbod) moet onderzocht worden: waar het gelegen is, of het een bepaalde aaneensluitende omvang heeft, of het te activeren is,... Afhankelijk van de ligging of het knelpunt, kan gekozen worden voor een planologisch ruil. Een aantal mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen zijn opgenomen bij OD 4, actie ER-4.1 “Opmaken van provinciale RUP’s voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden”.
- De visie voor lokale bedrijventerreinen op p.250 herbekijken ten gevolge van het schrappen van het contingent en het schrappen van de aparte compensatievraag voor lokale bedrijvigheid.

Hoofdstuk 6 “Strategie en uitvoering”

- Bij “**OD1 – Versterken van economische activiteiten in stads- en dorpskernen**”
 - Bij actie “**ER-1.1 Opzetten van inspiratie- en begeleidingstrajecten voor economische verweving en kernversterking**”
 - Voetnoot 143 over de term bedrijvige kern op p.268 aanvullen met een algemene formulering over acties en VLAIO oproepen omtrent verweving.
- Bij “**OD2 – Verhogen van ruimtelijk rendement, de duurzaamheid en de omgevingskwaliteit op goed gelegen bedrijventerreinen**”

- Volgende tekst toevoegen aan de opsomming op p.169: “- de activatie van tweede- en derdelijns terreinen, met toegang tot duurzame transportmogelijkheden waaronder de waterweg en het spoor”
- Bij actie “ER-2.2 Opmaken van PRUP’s om ruimtelijk en energetisch redement of de ruimtelijke kwaliteit op bedrijventerreinen te verhogen”:
 - Het woord “herbestemmen” bij actie ER-2.2 op p.270 door “herformuleren” vervangen.
- Bij “OD3 – Creëren van een gepast ruimte-aanbod op strategische locaties”
 - Bij actie “ER-3.3 Ondersteunen van de gemeenten bij de ontwikkeling van intergemeentelijke lokale bedrijventerreinen”:
 - Volgend zinsdeel schrappen: “om aan de bovenlokale behoefte te voldoen” in de actie ER-3.3 op p.275.
- Bij “OD4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden”
 - Bij de redenen voor ‘neutralisatie’ van het juridisch aanbod bij OD 4 op p.276 “en/of” toevoegen in de opsomming: “- het strategisch belang voor landbouw, natuur en/of bos”.
 - Volgende reden voor ‘neutralisatie’ bij OD4 op p.276 schrappen: “- de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzonderingen kan gemaakt worden;”
 - Bij actie “ER-4.1 Opmaken van PRUP’s voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden”:
 - De opsplitsing van de “Mogelijk te herbestemmen bedrijventerreinen” weglaten zodat de opsomming beperkt wordt tot één lijst waarbij bij uitvoering wordt beslist (vanuit het idee van Samenwerking) welke terreinen provinciaal en welke terreinen door Vlaanderen kunnen ingezet (of planologisch geruild) worden i.f.v de Limburgse ruimteshift. Deze aanpassing werkt ook door in hoofdstuk 7, bij 7.2 “Vlaanderen”.
 - Op p.278 toevoegen dat het terrein Hoevereinde momenteel opgenomen is in de PON (projectonderzoeksnota) van het complex project Noord-Zuid Limburg (gewestelijk niveau). Het is een lopend proces en dus geen afgerond proces.

Hoofdstuk 7 “Samenwerking”

- Volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen in hoofdstuk 7 “Samenwerking” op p.291: “Hun invloed is bijvoorbeeld mee bepalend voor het aanbodbeheer, het activeringsbeleid, het aankoopbeleid, het uitgiftebeleid, de ontwikkeling, de inrichting, het beheer en het management van bedrijventerreinen”.

Landbouw

Hoofdstuk 2 “Focus en rol van de provincie”

- Volgende zin schrappen: “Vele ontwikkelingen in het landbouwgebied worden op vergunningsniveau beslist op basis van gewestplannen”.

Hoofdstuk 5 “Selecties”

- Volgende tekst (onderlijnde woorden) aanvullen bij de alinea over de strengere regeling rond zonevreemde activiteiten bij 5.3 “Provinciale strategische landbouwgemeenten” op p.264: “Indien gebouwen niet meer kunnen dienen voor een agrarische functie, is slopen en ontharden van de site aan de orde om op deze manier niet-professioneel agrarisch gebruik terug te dringen, met respect voor waardevol patrimonium”.
- De cijfers actualiseren omtrent de selectie van de provinciale strategische landbouwgemeenten. Indien gemeenten hieraan voldoen, worden ze opgenomen in de selectie op p.264.

Hoofdstuk 6 “Strategie en uitvoering”

- Bij “OD 5 - Duurzaam verankeren van landbouwbedrijfsvoering in agrarisch gebied”:
 - Het woord “planologisch” schrappen bij “juridisch-planologisch” op p.287

Vrijtijdseconomie

Doorheen het beleidskader

- De tekst nalezen op correct woordgebruik m.b.t. vrijetijdseconomie en hiervoor minstens aanpassingen doorvoeren op de volgende pagina's:
 - p.28, 5. Toekomstperspectief "Limburg 2040": 'vrijtijdseconomie' in blauwe kader vervangen door 'recreatiegebieden'
 - p.242 de titel vervangen door 'juridisch aanbod recreatiegebieden';
 - p.251: titel aanpassen naar 'toeristisch ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden';
 - p.253, bij 4.5, laatste zin: recreatiegebieden aanpassen naar toeristische entiteiten.
- Het grensoverschrijdende karakter van vrijetijdseconomie extra belichten binnen het Ruimtepact 2040 en dit zowel op de kaart van "5.2 Provinciale toeristisch-recreatieve dragers" en in de visie tekst "4.3 Toeristische ontwikkeling door verweving en door herschikking van recreatiegebieden".

Hoofdstuk 3 "Ruimtelijke staat"

- De recentste cijfergegevens gebruiken binnen het thema vrijetijdseconomie en indien nodig de selecties actualiseren.
- Bij **hoofdstuk 3.3 "Vrijtijdseconomie"**
 - Volgende tekst (zie onderlijnde woorden) aanvullen op p.240: "Ook de andere gebiedsgerichte projecten zoals Bosland, De Wijers, Rivierpark Maasvallei, Kempen-Broek, de Merode, Voerstreek en Haspengouw werken aan een gelijkaardige integratie van toeristische-economische belangen en het bewaren en versterken van hun ecologische en landschappelijke kernkwaliteiten."
 - De lijst op p.241-242 omtrent de toeristisch-recreatieve entiteiten actualiseren met de meest recente cijfers van Visit Limburg.
 - Indien Molenheide uit de actualisatie van de cijfers naar boven komt, wordt het vakantiepark Molenheide opgenomen in de lijst.

Hoofdstuk 4 "Visie"

- Het woord plattelandstoerisme schrappen uit het Ruimtepact 2040.
- Het **visie-element 4.3 "Toeristische ontwikkeling door verweving en herschikking van recreatiegebieden"** herstructureren en aanpassen naar analogie met de behandeling van het contingent bij bedrijventerreinen:
 - Het principe van contingent verlaten en dit schrappen op p.251-252 en hiervoor de visie voor vrijetijdseconomie herstructureren met behoud van de inhoud, maar te starten met de vrijetijdseconomie als groeisector.
 - Lay-outmatige aanpassingen doorvoeren om de leesbaarheid van de visietekst te vergroten (bv. tekst in bold).

Hoofdstuk 5 "Selecties"

- Bij **hoofdstuk 5.2 "Provinciale toeristisch-recreatieve dragers"**
 - De opsomming bij de omschrijving van de "Uitzonderlijke landschappen" op p.261 niet-limitatief maken.
 - Het gebied "Mijnstreek", het gebied "Mergelland", gebied "De Groote Heide" opnemen bij de provinciale toeristisch-recreatieve drager "Uitzonderlijke landschappen".
 - De selectie van de "Poorten van nationale parken en poorten van landschapsparken" schrappen bij de selectie van de provinciale toeristisch-recreatieve dragers 5.3 op p.260.
 - De volgorde van de opsomming van de verschillende provinciale toeristisch-recreatieve dragers veranderen door bv. te starten met de "Uitzonderlijke landschappen" en de alinea's onder de selecties boven de selecties te plaatsen om de leesbaarheid te vergroten.
 - De omschrijving van uitzonderlijke landschappen op p.261 aanpassen als volgt: "Uitzonderlijke landschappen zijn gebieden of landschappelijke gehelen die sterk gekenmerkt worden door typerende kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid. Ze zijn onder andere erg belangrijk zijn voor de Limburgse vrijetijdseconomie, zeker als ze toeristisch-recreatief ontsloten zijn met allerhande onthaalinfrastructuur, routenetwerken voor wandelen, fietsen, paardrijden,..., randattracties, ondersteunende horeca, logies en een corporate identity. Het zijn uitgestrekte aaneengesloten gebieden met een brede variatie van bestemmingen en functies met een sterke aanwezigheid van recreatief medegebruik. Ze zijn minstens grensoverschrijdend in de betekenis van gemeente-, provincie- of landsgrensoverschrijdend. Tevens is de lijst niet-limitatief, omdat zowel de afbakening, de naam en de daaraan gekoppelde corporate identity van deze gebieden dynamische gegevens (kunnen) zijn."

Hoofdstuk 6 “Strategie en uitvoering”

- Bij “OD4 – Herbestemmen van slecht gelegen juridisch aanbod aan bedrijventerreinen en recreatiegebieden”
- Bij actie “ER-4.1 Opmaken van PRUP’s voor te herbestemmen bedrijventerreinen en recreatiegebieden”:
 - De opsplitsing tussen Vlaanderen en de provincie van de “Mogelijk te herbestemmen recreatiegebieden” weglaten om deze opsomming te beperken tot één lijst waarbij bij de uitvoering wordt beslist welke terreinen provinciaal en welke terreinen door Vlaanderen kunnen herbestemd worden i.f.v. de Limburgse ruimteshifft. Deze aanpassing werkt door in hoofdstuk 7, bij 7.2 op p.293-294.
 - Volgend punt in de opsomming op p.276 (reden voor neutralisatie) schrappen: “- de ligging in een nationaal park en/of landschapspark, waarbij voor de toeristisch-recreatieve voorzieningen een uitzonderingen kan gemaakt worden;”
 - De intenties omtrent Molenheide vermelden zoals opgenomen op p.322 in de Projectonderzoeksnota van het Complex Project “Noord-Zuidverbinding Limburg” van gewestelijk niveau: “behoud van waardevolle natuur, behoud van recreatiezone rondom bestaande boskantine en de gewenste uitbreiding van Molenheide in oostelijke richting via een ander proces door de gemeente” bij de toelichting van het recreatiegebied Molenheide op p.283.
 - De zin over het gemeentelijk RUP voor het zuidelijk gedeelte van het recreatiegebied Muggenbergplas schrappen op p.284.
- Volgende zin (onderlijnde woorden) aanvullen: “Bestaande toeristisch-recreatieve activiteiten blijven uiteraard behouden binnen de recreatiegebieden, met inbegrip van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling indien dit uit het gebiedsgericht onderzoek blijkt.” op p.282.

Kleinhandel

- De categorieën aanpassen naar cijfers conform het DIHB.
- De volgende voetnoot toevoegen op p.253-254: “Het wijzigingsdecreet (DIHB) werd door de Vlaamse Regering op 7 juli 2023 goedgekeurd, dit wijzigingsdecreet is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 8 augustus 2023 en trad in werking op 9 augustus 2023, met uitzondering van artikelen 4 (opdeling in 6 nieuwe categorieën) en 6 (vergunningsplicht opsplitsing kleinhandelsbedrijf) waarvoor de Vlaamse Regering nog de datum voor inwerkingtreding moet bepalen. Het ontwerp-Ruimtepact 2040 werd op 14 december 2022 voorlopig vastgesteld door de provincieraad. Van 17 februari 2023 tot 17 mei 2023 werd het openbaar onderzoek gehouden. Het decreet is gewijzigd na het ontwerp-Ruimtepact 2040.”

Plan-MER en de niet technische samenvatting (NTS):

- Expliciet naar de methodiek verwijzen.
- De tekst aanvullen opdat de doorvertalingen van de aanbevelingen in het Ruimtepact 2040 verduidelijkt worden.
- De voetnoot 89 op p.184 aanpassen volgens de voorgestelde concretisering.
- p.93, hst.6.2.2.4 aanpassen op basis van de nieuwe cijfergegevens van het Mestrapport 2022.
- hst.6.1.8 p.76 en hst.6.7.4 p.227, aanbevelingen beleidskader “openruimteschakels” tekstaanvulling: “Mogelijk biedt de voorgestelde gebiedsgerichte benadering wel mogelijkheden om op het terrein tot genuanceerde oplossingen te komen.”
- hst. 6.4.6 p.138 en hst.6.7.1 p.208, impactbeoordeling aanvullen en bijhorende kanttekening omtrent de inzet op de daling van het autobezit.
- hst.6.7.4 p.226, aanbevelingen beleidskader “economische ruimte”: tekst “Dit is een onderwerp voor het Regionaal Mobiliteitsplan” vervangen door “De Vervoersregio en de provincie moeten dit aspect bewaken bij verdere operationalisering.”
- p.17 (NTS), p.138 en p.208, impactbeoordeling aanvullen op basis van bovenstaande aanvullingen en bijhorende kanttekening omtrent de inzet op de daling van het autobezit
- p.17 (NTS), de link met gezondheid beter benadrukken
- p.26 (NTS), hst 6.7.4, p.225, aanbeveling rond “wonen in stads- en dorpskernen” aanvullen op basis van bovenstaande aanvulling.
- Nuancering toevoegen van de uitzondering voor de steden en gemeenten die gelegen zijn aan de genoemde kleinere kanalen op p.138.

Begrippenlijst

- De teksten van het Ruimtepact 2040 nakijken op woorden en begrippen die een verdere verduidelijking vragen en deze toevoegen en verklaren in de begrippenlijst.
- Het begrip “gemeentegrensoverschrijdende impact” toevoegen: “De gemeentegrensoverschrijdende impact van een project zowel gaan over het ruimtelijke, de impact en/of de werking van een project. Zo kunnen onder andere de fysieke locatie, de mobiliteits- of milieueffecten, de bezoekersstromen,... van een project gemeentegrensoverschrijdend zijn.”
- Bij het begrip “openruimtepositief planologisch beleid” toevoegen (onderlijnde tekst) in volgende zin: “Met een openruimtepositief planologisch beleid wordt een ruimtebalans nagestreefd die positief is voor de open ruimte en dit voor het geheel aan de openruimtebestemmingen landbouw, natuur en bos.”
- Het begrip “ruimtelijke regionale eigenheid” toevoegen met de volgende omschrijving: “De ruimtelijke regionale eigenheid is de samenhang van de ruimtelijke kwaliteiten die de eigenheid van Limburg definiëren en bepaalt hoe we onze leefomgeving ervaren en beleven. De ruimtelijke regionale eigenheid is niet eenzijdig te definiëren, maar wordt bepaald door een gelaagde opbouw vanuit drie invalshoeken:
 - de herkenbare landschapseenheden;
 - de historisch-morfologische eenheden en gebieden;
 - de ruimtelijk-economische systemen.Een beschrijving van de ruimtelijke regionale eigenheid vanuit deze drie invalshoeken is opgenomen in de verdiepende omschrijving van de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid.”
- Het begrip “woningobjectief” in de begrippenlijst uitgebreider verduidelijken.

Procesnota

- De studie van Idea Consult en specifiek de ruimtebehoefteraming vermelden in de procesnota.

Suggesties van de Procoro aan het provinciebestuur

- De Procoro suggereert aan de provincieraad om de problematiek van de grondwerkers op provinciaal niveau aan te pakken.
- De Procoro suggereert aan de deputatie om in de omgevingsvergunningen die op basis van zonevreemde basisrechten verleend worden, in de overwegingen te vermelden dat men zich bewust moet zijn van de zonevreemde inplanting en aldus geacht wordt in de toekomst een grotere tolerantie aan de dag te leggen ten aanzien van eventuele toekomstige landbouwontwikkelingen in de omgeving.
- De Procoro suggereert de provincie om een overleg in te plannen met Houthalen-Helchteren en Vlaanderen om de ontwikkelingen betreffende het te herbestemmen recreatiegebied Molenheide te bespreken.

Algemeen:

- De Procoro geeft de suggestie om de nodige aandacht te besteden aan een communicatietraject volgend op de definitieve vaststelling van het Ruimtepact 2040.
- De Procoro geeft de suggestie om het volledige Ruimtepact 2040 en de milieueffectbeoordeling te screenen op mogelijke noodzakelijke tekstwijzigingen die voortvloeien uit dit Procoro-advies en de twee documenten op elkaar af te stemmen.

MINDERHEIDSSTANDPUNTEN

- Door twee leden voorgedragen door de landbouworganisaties, vertegenwoordigd in de Strategische Adviesraad voor Landbouw- en Visserij, wordt een minderheidsstandpunt ingenomen voor wat volgende punten betreft, onder de volgende motivatie:
 - **A45.ORS1:** In het BRL staat dat bij de opmaak van een geïntegreerde visie de provincie de vele actoren betreft, zoals de Vlaamse Overheid, gemeenten, landbouw- en natuurverenigingen, Regionale Landschappen, burgers en betrokken bedrijven. Op meerdere advies- en bezwaarpunten is het antwoord van de PROCORO dat de provincie gebiedsgericht onderzoek uitvoert via een geïntegreerde benadering vanuit landbouw, landschap, water, natuur, bewoning, erfgoed, Dit wordt zelfs geantwoord op bemerkingen omtrent bepaalde selecties (zoals bijvoorbeeld het advies van Departement MOW i.v.m. fietssnelwegen). Het lijkt ons dan ook niet logisch om nu te willen toevoegen “Voor de groenblauwe aders wordt er bij het gebiedsgericht onderzoek vertrokken vanuit het samenhangend hydrologisch systeem.” Dat is een voorafname (zonder overleg) op een geïntegreerde visie die de provincie voor ogen heeft. Tevens willen we opmerken dat in het kader van het BRL niet het volledige hydrologisch systeem bekeken wordt, want op blz. 171 staat : “De provincie zet hoofdzakelijk in op tweede categorie waterlopen vanuit de eigendoms- en beheersbevoegdheid van de provincie.”
 - **IR21.ORS1 en IR26.ORS2 en IR27.ORS1 en IR45.ORS1:** Gezien de codextrein nog doorwerkt is er dus wel een vorm van dubbelop tot dat het BRV er is. Boerenbond Limburg is van mening dat er nood is aan een tijdspad waardoor de uitwerking van groenblauwe aders, lijninfrastructuren en openruimtecorridors pas kan opstarten nadat het BRV er is en vraagt dat dit daarom wordt opgenomen in het BRL.
 - **IR21.ORS4 en IR26.ORS5 en IR27.ORS4 en IR45.ORS4:** Boerenbond Limburg kan zich niet vinden in het antwoord van PROCORO “Het blijft mogelijk om in de toekomst een provinciaal planinitiatief te nemen voor bijkomende provinciale groenblauwe aders, indien deze nieuwe gebieden voldoen aan de selectiemethodiek”, en vindt dat deze zin moet worden geschrapt. Het BRL draagt als titel “Ruimtepact 2040”. Dit wil zeggen dat de horizon 2040 is. Daarna zal er wel weer een ander beleidsplan komen en kan er dan gekeken worden naar mogelijks bijkomende provinciale groenblauwe aders.
 - Als men zich wil indekken voor alle mogelijke wijzigingen in de periode tussen 2024 en 2040, dan moet men zich de vraag stellen of men wel selecties moet maken. Als men alle deuren wil openhouden dan zou men dat ook moeten doen voor andere sectoren. Tevens willen we er op wijzen dat wanneer tussentijds bijkomende groenblauwe aders zouden worden opgenomen deze niet zijn voorgelegd bij een openbaar onderzoek, hetgeen wél bij alle andere selecties is gebeurd.
 - **IR42.ORS5:** Boerenbond Limburg kan zich niet vinden in het voorstel van aanpassing van PROCORO “ De suggestie aan de gemeente nr. k "Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw" wordt uitgebreid met de gesuggereerde suggestie en wordt opgenomen als een provinciale groene ader aangezien de verbinding zich over meerdere gemeentes zal uitstrekken.” De reden waarom de PROCORO hier een provinciale groene ader wil creëren is “aangezien de verbinding zich over meerdere gemeentes zal uitstrekken”. De suggestie nr. k "Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw" strekt zich echter nu al over meerdere gemeenten uit. En deze verbinding was gericht op de vallei zelf. Dat zal een bewuste keuze zijn geweest. De bemerking van de Limburgse Milieukoepel geeft aan wat eventueel mogelijk zou kunnen zijn maar onderbouwt dit niet.
Op blz. 195 wordt de selectiemethodiek groene aders beschreven. Hierin staat :
“Om tot een overzichtelijk systeem aan groene aders te komen, werden de soorten opgedeeld in ecoprofielen. Voor dit beleidskader zijn ecoprofielen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek gebruikt, opgemaakt in functie van de Europese Natuurdoelen. In Limburg zijn 16 ecoprofielen (behalve vleermuizen) van toepassing. .. Per ecoprofiel werden de leefgebieden en het geschikt actueel aanwezig habitat in kaart gebracht. Met deze oefening als basis werden per ecoprofiel de meest logische potentiële groene aders ingetekend.” En verder staat er “De bundels van ecoprofielen komen meestal overeen met beekvalleien. Verschillende types bossen kunnen afhankelijk van de ontwikkelingsgeschiedenis ook de plek van beekbegeleidende vegetatie, grasland of akker innemen.” Gezien deze oefening is gebeurd en men enkel tot de conclusie kwam “geselecteerde gemeentelijke suggestie nr. k "Verbinding tussen oude boskernen in Haspengouw"” zijn we niet akkoord dat de PROCORO nu op basis van “de verbinding zich over meerdere gemeentes zal uitstrekken”, op te trekken tot een provinciale groene ader.

- IR21.SV3 + IR26.SV3 + IR7.SV4 + IR45.SV3:** Boerenbond Limburg kan zich niet vinden in een positieve ruimtebalans voor “het geheel aan de openruimtebestemmingen”.

Motivering : BRL stelt “Als de provincie ”harde” ontwikkelingen faciliteert via provinciale RUP’s, zoekt ze planologische compensaties door elders een harde bestemming te herbestemmen naar een openruimtebestemming”. In het extreme geval zou dat kunnen betekenen dat nieuwe harde bestemmingen telkens gezocht worden in het agrarische gebied en dat de compensatie telkens zorgt voor bijkomende oppervlakte bos of natuur. De bemerking van de PROCORO dat de reguliere wetgeving van toepassing blijft omtrent de compensatieregeling voor herbevestigd agrarisch gebied, kan maar deels een oplossing bieden gezien niet alle agrarisch gebied op het gewestplan herbevestigd is. Boerenbond Limburg vindt dan ook dat er een garantie moet zijn dat de planologische compensatie bij inname van agrarisch gebied voor harde bestemmingen ook agrarisch gebied is.
- IR21.SV2 + IR26.SV2 + IR27.SV2 + IR45.SV2:** Op blz. 31 van BRL staat: “De provincie neemt de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en masterplannen.” Boerenbond Limburg vraagt de tekst hier als volgt aan te passen: De provincie neemt de bestaande kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden, zowel bij de opmaak van de beleidsplannen waarin de strategische ruimtelijke beleidslijnen worden uitgezet, als bij de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en masterplannen.”

De Procoro merkt op dat dat de passages in zijn geheel moeten worden gelezen. Dat is echter niet mogelijk bij advisering bij planningsprocessen van de andere overheden. Daarom is het nodig dat hier wel een aanpassing gebeurt van de tekst :” De provincie neemt de kenmerken en kernkwaliteiten van de ruimtelijke regionale eigenheid ook mee in de advisering bij planningsprocessen van de andere overheden” ...
- A46.ER.BT1**

 - Boerenbond Limburg vraagt een andere omschrijving dan “planologische ruil” voor deze werkmethode.

Onder “planologische ruil” verstaan we dat het ene perceel geruild wordt voor het andere. Dit is hier niet het geval. Hier wordt “niet-gebruikt industriegebied”, omgezet in een openruimtefunctie die zowel, bos, natuur als landbouw kan zijn. Deze omzetting komt dus mogelijks niet overeen met het huidige gebruik van dit gebied. Tevens is de kans groot dat het nieuwe industriegebied dat hierdoor kan ontstaan, komt te liggen op een plaats die vandaag agrarisch gebied als planologische bestemming heeft. Boerenbond Limburg vindt dan ook dat de term “planologische ruil” de werkmethode niet dekt waardoor de lezer een verkeerd beeld krijgt. Wij vragen daarom een andere omschrijving van deze werkmethode.
 - Boerenbond Limburg kan zich niet vinden in de voorgestelde ruimteshift.

De landbouwsector is met deze ruimteshift tweemaal de dupe :

 - 1.Een eerste maal door een “niet-gebruikt bedrijventerrein” waar tot op heden landbouwgebruik is om te zetten in de openruimte functie bos of natuur
 - 2.Een tweede maal om voor diezelfde oppervlakte (of 90% ervan) een terrein waarvan de kans vrij groot is dat het een agrarisch gebied is een nieuwe gewestplanbestemming te geven van Industriegebied.
- IR21.ER.BT1:** Procoro wijst erop dat de herbestemming naar de open ruimte niet enkel i.f.v. natuur of bos is, maar ook voor landbouw. Als we echter de toelichting in de tabellen lezen (blz. 278 tot 284) dan kunnen we ons niet van de indruk ontdoen dat de nieuwe bestemmingen eerder richting natuur en bos zullen gaan. Komt daarbij dat nieuwe industriegebieden, in plaats van de geneutraliseerde, voornamelijk gezocht worden in agrarisch gebied. In het antwoord van Procoro staat : “Echter zullen bij het screenen van strategische locaties voor het creëren van een gepast ruimte-aanbod (zie OD3) landbouwgebieden aangeduid worden voor ruimte voor regionale of lokale bedrijvigheid of voor vrijetijdseconomie.”

Gezien de nieuwe bestemmingen voor bedrijventerreinen en recreatiegebieden voornamelijk in agrarisch gebied komen te liggen, vindt Boerenbond Limburg dat elke inname van landbouwgrond in dit kader dient gecompenseerd te worden, ongeacht de herbestemming van het oude terrein naar open ruimte voor bos of natuur.
- IR2.ER.VE1:** Boerenbond Limburg vindt niet dat de “gewenste realisatie van groenblauwe aders of een open ruimtectorridor “een reden voor neutralisatie is. Wij vinden dat de groenblauwe

aders moeten bekeken worden vanuit OD1 – Ruimtelijk ondersteunen en optimaliseren van de groenblauwe aders en openruimtecorridors en de daarbij behorende acties. Waarbij o.a. de volgende actie voorzien is : Actie ORS-1.1. – opmaken van geïntegreerde gebiedsvisies en actieplannen voor de groenblauwe aders en openruimtecorridors.. “Bij de opmaak van een geïntegreerde visie betreft de provincie de vele actoren, zoals de Vlaamse Overheid, gemeenten, landbouw- en natuurverenigingen, Regionale Landschappen, burgers en betrokken bedrijven. De provincie weegt alle bestemmingen en functies waar deze aders of corridors doorheen lopen af.” Zie blz. 214. Op blz. 211 en 212 wordt aangehaald waar dit toe zou kunnen leiden, zoals “desgevallend het doorvoeren van planologische herbestemmingen.” Mocht blijken dat een recreatie- of industriegebied dan toch wordt geneutraliseerd dan dient er een agrarische compensatie te komen wanneer het nieuwe gebied een agrarische bestemming heeft.

- Door twee leden voorgedragen door de werkgeversorganisaties, vertegenwoordigd in de Sociaaleconomische Raad van Vlaanderen, wordt een minderheidsstandpunt ingenomen voor wat volgende punten betreft, onder de volgende motivatie:
 - **IR2.A1:** Stelselmatige vermindering van het ruimtebeslag moet haalbaar en betaalbaar zijn. Noch Vlaanderen, noch de provincie mag zichzelf buitenspel zetten om investeringen aan te trekken. Deze doelstellingen horen dan ook streefdoelen te zijn en geen absolute drempel (onvoldoende antwoord in het onderlijnde voorstel aanpassing: p.22 hst. 4.1 §1).
 - **IR13.SV2a en 3:** Inperking van het juridisch aanbod aan ‘harde bestemmingen’ en ruimteshift. Geen inperking van de bestaande ruimte voor economische bedrijvigheid, 100% van de ruimte voor bedrijvigheid moet behouden blijven. Enkel een 1 op 1 ruimteshift inzake ruimte voor bedrijvigheid is aan de orde.
 - **IR13.ORS1:** Geen afkalking van de voor bedrijvigheid voorziene ruimte op Kristalpark. Bezwaar tegen onttrekking van gebieden met bestemming bedrijvigheid. Onzekerheid voor de bedrijven is nefast. (zie ook tegenkanting Stad Lommel en Kristalpark).
 - **IR13.ORS2:** Ondanks tegenkanting van het Departement Omgeving en Vlaamse Waterweg toch voorstel van een ‘openruimtecorridor’. Ook hier moet de ruimte voor bedrijvigheid behouden blijven!
Het Economisch Netwerk Albertkanaal wordt terecht aangeduid als een belangrijk ruimtelijk-economisch systeem. Het is essentieel dat er voldoende watergebonden bedrijfsterreinen zijn om ook transport via het Albertkanaal duurzaam te versterken en bijgevolg bij te dragen aan de modal shift. Potentie moet voor de toekomst blijven. Er zijn al genoeg kanaalterreinen gesneuveld. Het ruimtepact 2040 moet het makkelijker maken om bestaande ENA-dossiers te versnellen en bijkomende terreinen te ontwikkelen.
 - **IR22.W1:** Bekommernis dat de provincie geen ruimte laat voor samenwerking tussen de verschillende overheden inzake woningobjectief. Te veel een bevoogdende rol (zie decreetgever inzake samenwerkingsmodel). Gemeentes kunnen zelf oordelen over de ruimte om te bouwen.
 - **IR2.W1.V en IR13.W1.V:** Werkgevers vragen aandacht voor gepaste woningen en voldoende huisvesting: een specifieke aanpak zoals bijvoorbeeld flexwonen in Nederland.
 - **IR22.W3.O:** Cijfermatig woningobjectief werd volledig door de provincie bepaald. Opname woningobjectief is strijdig met de strategische visie van BRV.
 - **IR22.W4.ST:** Risico van de gemeentes op schorsing of vernietiging van een gemeentelijk instrument indien provinciale kernselectie niet wordt nageleefd.
 - **IR13.SV4 en IR13.SV5:** Provinciale energiekarta. Monitoring moet jaarlijks gebeuren en een jaarlijkse (en niet 3-jaarlijkse) evaluatie i.v.m. energietechnologieën. SMR’s (small modulair reactors) zouden ook al moeten opgenomen worden. Al verder in de toekomst kijken en nu niet alleen spreken over warmte- en elektriciteitsvoorziening door wind en zon. Wat juist de monitoring en evaluatie inhoudt moet ook duidelijk worden omschreven.
 - **IR22.SV3:** Er mag geen beperking opgelegd worden op het recht op wonen. Het aanbod aan onbebouwde percelen is slechts een theoretisch aanbod. Er is geen garantie dat deze percelen tijdig ontwikkeldbaar zijn om de gestegen vraag op te vangen. Er zijn verschillende factoren die de tijdige ontwikkeling van deze percelen kunnen verhinderen.

Een visie tot 2035 voor het ruimtelijk woonbeleid is te kort. Ook na 2035 zal de bevolking toenemen. Gezien de vaak trage processen op vlak van ruimte moet de huidige startnota rekening houden met een lang tijdsperspectief. Een planningsperspectief van 30 jaar is daarvoor een minimum. Woonbehoeftes inschatten op een dergelijke lange termijn gaat gepaard met veel onzekerheid. Verschillende factoren kunnen de toekomstige woonbehoefte positief of negatief beïnvloeden. Men mag er dus niet zomaar vanuit gaan dat de prognose van het VPO ook werkelijkheid zal worden. Het blijft een prognose. Er moet dus een voldoende marge aangehouden worden om eventuele afwijkingen van de prognose te compenseren. Een restrictief aanbodbeleid op de woningmarkt zal een sterke impact hebben op de betaalbaarheid en kwaliteit van wonen.

Het beleidsplan stelt correct dat betaalbaar en kwaliteitsvol wonen in de toekomst voor grote uitdagingen. Het beleidsplan formuleert echter geen maatregelen die kunnen genomen worden om binnen de steden en bovenlokale kernen het aanbod voldoende snel te laten toenemen. Noch formuleert het beleidsplan een mogelijkheid om de betaalbaarheidsproblemen te monitoren. Het beleidsplan legt echter wel beperkingen op om in kernen het woonaanbod te verruimen.

- **A29.ER.BT1:** Tevreden met woordelijke aanpassing en akkoord dat verweefbaarheid contextafhankelijk is. Echter geeft ook dit aanleiding tot willekeurigheid en rechtsonzekerheid zonder nadere uitwerking of concrete handvaten, die niet zal kunnen opgevangen worden met enkel te werken met 'inspiratiemomenten' en 'begeleidingstrajecten'. Het is duidelijk dat ook de gemeenten zelf hier veel vragen bij hebben. Maar bovenal is er ook geen aandacht voor de nodig mindshift bij de bevolking/bewoners rond dit issue, die plots bedrijven in het straatbeeld bedrijven zien verschijnen die, ook al zijn ze volgens expertise ter zake perfect verweefbaar, eerder niet gebruikelijk waren in deze omgeving wat tot mogelijke conflicten kan leiden. Op dit aspect wordt geen antwoord geboden.
- **A35.ER.BT9:** Men spreekt zich constant tegen: 'voldoende ruimte bieden voor economie', maar toch 'minder ruimte'. De ruimteshift is in concreto niet minder dan: 10% bestaande ruimte voor economie wordt natuur/open ruimte. Hoe dit te rijmen valt met economische groei is een raadsel. Dit kunnen we niet tolereren. Zie voorgaand commentaar bij IR13.SV2a en 3 bij Openruimtepositief planologisch beleid: Geen inperking van de bestaande ruimte voor economische bedrijvigheid, 100% van de ruimte voor bedrijvigheid moet behouden blijven. Enkel een 1 op 1 ruimteshift inzake ruimte voor bedrijvigheid is aan de orde.
- **A46.ER.BT1:** We pleiten voor gelijktijdige en evenwaardige compensatie.
- **IR2.ER.BT1:** We dringen aan om ijzeren voorraad / contingent aan bedrijventerreinen te behouden.
- **IR13.ER.BT1:** In lijn met eerder ingenomen standpunt dat we niet akkoord kunnen gaan met een vermindering van de ruimte voor bedrijvigheid, een status quo is al uitdagend genoeg. Het loslaten van het principe van een contingent is in deze een tweesnijdend zwaard, het kon ook een stuk ruimte voor bedrijvigheid verzekeren. Integendeel, men gaat met dit voorstel van aanpassing nog explicieter aansturen om een inperking van de ruimte voor bedrijvigheid met 10% door hier een expliciete doelstelling van te maken. We hebben het efficiënter ruimtegebruik nodig om ook in de toekomst (ook na 2040) economische groei en welvaart te kunnen garanderen voor onze bedrijven, hun werknemers en de Limburgers, we kunnen dit nu absoluut niet al 'opsouperen' aan een inperking voor de ruimte voor bedrijvigheid. Dit is een punt van existentiële orde!
- **IR13.ER.BT3:** Actualisatie cijfers uiteraard prima. Maar dit zou, zie door ons vernoemde actuelere cijfers, ook de alarmbellen moeten doen afgaan dat de beschikbare ruimte nu reeds snel inkrimpt en dus een verder inperking met 10% echt niet aan de orde kan zijn. Ruimtelijk optimaliseren kunnen we uiteraard voluit ondersteunen, beter vandaag dan morgen, ruimtelijk inperken van de bestaande voorziene ruimte is daarentegen een dwaling die onze welvaart op korte termijn zal schaden.
- **IR13.ER.BT11:** Dat de provincie het wetgevend kader en procedures niet kan wijzigen is evident, zij kan echter wel (actief) mee op het belang hiervan duiden bij de hogere overheden. Wie a ('we willen inzetten op windenergie') zegt in zijn Ruimtepact, moet ook b zeggen...
- **IR13.ER.BT8:** Ook hier wordt geen fundamenteel antwoord geboden om de eigenlijke bemerking dat er noodzaak is de ruimtelijke voorschriften aan te passen en er daartoe wellicht

gecoördineerde actie nodig is (gezien die vaak ook vanuit de gemeenten komt), om zo de beoogde ruimtelijk efficiëntie te bewerkstelligen.

- **IR13.ER.BT4:** De acties waarnaar verwezen wordt zijn goed (ruimtelijk rendement goed gelegen terreinen, screenen bestaande terreinen, sensibilisering Rubelim, etc.), maar er wordt niet ingegaan op de concrete vraag om specifieke actie te ondernemen om de 1240ha 'tijdelijk niet realiseerbare' bedrijventerreinen uit te klaren.
 - **A32.ER.BT8:** Voor Hoevereinde kan herbesteding – ook van daar in de omgeving gelegen reservatiestrook – pas als de Noord-Zuidverbinding effectief is aangelegd.
 - **IR13.ER.BT6:** Los van voorgaande bemerkingen m.b.t. inperking 10% ruimte voor bedrijvigheid, is het schrappen van het werken met een contingent, tweesnijdend, omdat het ook het versneld inzetten van opportuniteiten inzake ruimte bedrijvigheid (met pas latere schrapping ter compensatie) bemoeilijkt.
- Door één lid voorgedragen door een representatieve vereniging, opgericht op particulier initiatief in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk, met zetel in het Vlaamse Gewest of in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, met als enige doelstelling het duurzame ruimtegebruik, de kwaliteit van de stedenbouw, de ruimtelijke ordening en de ruimtelijke planning, met name concreet voorgedragen door de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning, wordt een minderheidsstandpunt ingenomen voor wat volgende punten betreft, onder de volgende motivatie:
- Alle punten die betrekking hebben op “monitoring en evaluatie”. Het is nodig en nuttig om het regelmatig bij te houden vanuit de Procoro:
 - Het verzamelen en evalueren van gegevens koppelen aan een jaarlijkse rapportering aan de Procoro én een driejaarlijkse rapportering aan het provinciebestuur samen met een voorstel van een uitvoeringsprogramma.
 - De acties met tijdsgebonden doelen jaarlijks nakijken op hun haalbaarheid en waar nodig bijsturen en hiervan verslag uitbrengen aan de Procoro.
 - Voor wat betreft de juridische afdwingbaarheid; bv. A24.A2 en vele andere alle punten waar vermeld staat dat “...”de instrumenten van de Vlaamse Overheid zoals planschade/planbaten en andere wettelijke financiële compensaties...”:

Het standpunt is dat de wettelijke regeling van planschade/planbaten een dringende en voorafgaandelijke behandeling vergt, dit om een noodzakelijk wettelijk kader te scheppen door justitie. Zo'n wettelijk kader kan (moet) dan worden gehanteerd door justitie ingeval van conflicten, zo niet dreigt impasse. Deze instrumenten zijn een voorwaarde voor te ondernemen acties. Zonder duidelijk en éénduidig wettelijk kader, voor de gemeenschap zelfs met betaalbaar resultaat worden beoogde acties onmogelijk. Dit aspect is echter een Vlaamse bevoegdheid, dus kan Procoro enkel aandringen om hier voorrang aan te geven. Zo wordt het Ruimtepact 2040 een krachtiger instrument. Dat is een prioritair uit te voeren stap.

De Procoro waardeert alle inspanningen op provinciaal niveau en van alle betrokken personen voor het opstellen van het ambitieuze Ruimtepact 2040. In het verleden zijn er al vele waardevolle provinciale initiatieven genomen. Het Ruimtepact 2040 is een mooie doorstart op ruimtelijk vlak.

Met achting

Namens de Procoro

Kurt Adriaenssens
secretaris

Danny Windmolders
voorzitter